

ŠEDESÁT ROČNÍKŮ ŠRÁMKOVA PÍSKU,
NÁRODNÍHO FESTIVALU AMATÉRSKÉHO DIVADLA
MLADÉHO, NETRADIČNÍHO, AUTORSKÉHO,
ALTERNATIVNÍHO, DIVADLA V POHYBU ETC.,
OD MALÝCH JEVIŠTNÍCH FOREM
K DIVADLU EXPERIMENTÁLNÍMU...

TEKUTÉ

KXSKJ 1957-2021 PÍSKY

JAN CÍSAŘ ALENA CRHOVÁ ALEXANDR GREGAR
VLADIMÍR HULEC LENKA LÁZŇOVSKÁ PETR ODO MACHÁČEK
LUDĚK RICHTER KAREL TOMAS JAN VEDRAL

Věnováno památce

prof. PhDr. Jana Císaře, Csc. (1932–2021)
a PhDr. Vítězslavy Šrámkové (1943–2019)

JAN CÍSAŘ
ALENA CRHOVÁ
ALEXANDR GREGAR
VLADIMÍR HULEC
LENKA LÁZŇOVSKÁ
PETR ODO MACHÁČEK
LUDĚK RICHTER
KAREL TOMAS
JAN VEDRAL

TEKUTÉ PÍSKY

ŠEDESÁT ROČNÍKŮ ŠRÁMKOVA PÍSKU,
NÁRODNÍHO FESTIVALU AMATÉRSKÉHO DIVADLA
MLADÉHO, NETRADIČNÍHO, AUTORSKÉHO,
ALTERNATIVNÍHO, DIVADLA V POHYBU ETC.,
OD MALÝCH JEVIŠTNÍCH FOREM
K DIVADLU EXPERIMENTÁLNÍMU...

1957–2021

© Alena Crhová a Alexandr Gregar

NIPOS Praha 2022

ISBN 978-80-7068-372-9

Divadlo Kámen: Dopis poslaný poštou, 2015

OBSAH

06	Šrámkův Písek pošedesáté! – Alena Crhová, Alexandr Gregar
10	Šrámkův Písek – jiná, stále turbulentní přehlídka – Lenka Lázňovská
16	Nesoustavný pohled na Šrámkův Písek – v kontextu jiných divadelních přehlídek – Luděk Richter
24	Tekuté Písky – kronika jednoho festivalu – Alexandr Gregar
27	Šrámkův Písek 1957–1966
50	Šrámkův Písek 1967–1976
69	Šrámkův Písek 1977–1991
96	Šrámkův Písek 1992–2001
122	Šrámkův Písek 2002–2011
150	Šrámkův Písek 2012–2021
180	Pojmenování – Jan Císař
188	Cesta z větší do menší nesvobody – Jan Vedral
194	Vlny, bouře a klidné hladiny aneb O festivalu, kde příště znamená teď – Vladimír Hulec
204	Dvojitý zásah (glosa, či spíše glos několik) – Karel Tomas
210	Fragmenty z Písku – Petr Odo Macháček
216	Naše paní Slávka – Lenka Lázňovská
224	Soupis programů jednotlivých ročníků Šrámkova Písku (1957–2021)
252	Literatura a použité zdroje
253	Zkratky
256	Jmenný rejstřík

Šrámkův Písek pošedesáté!

Kalendář poněkud klame, první ročník písecké národní přehlídky byl v roce 1957, a pak se v osmdesátých letech konal jako bienále – s ročními prodlevami –, proto ten nesoulad v dataci. Do penze se ale jistě nechystá. Jak to ostatně zařídit, když jeho organismus se stářím nemá nic společného...

V prvních ročnících Šrámkův Písek reflektoval především soudobé kulturní a společenské klima – pod křídly tehdejší mládežnické (a pionýrské) organizace ČSM hledal pandán k tradičnímu „činohernímu“ Jiráskovu Hronovu. Cílem bylo demonstrovat především úspěchy „budování“ socialismu, jak uvažovali funkcionáři v zakouřených kancelářích tehdejších politických orgánů. Jenže v srdcích mladých tvůrců – už tehdy, jako ostatně po celá další desetiletí – převažovala touha vyslovovat se po svém, objevovat a hledat sama sebe v jurodivém a nebezpečném světě nadějí i pochybností, touha hledat nový „stříbrný vítr“, ať již v duchu Fráni Šrámka, jak si přáli někdejší zakladatelé festivalu, či jak to mladí lidé – dnes i tenkrát – chtěli po svém.

V prvních ročnících představoval písecký festival výběr – často velmi problematický, kuriózní a organizačně chaotický – těch nejlepších českých a slovenských souborů divadla dětského a mládežnického, hrály se pohádky a tzv. „angažovaná“ činohra, populární agitky, estrádní pásma... Brzy však do mladého amatérského divadla, které na tradičním Jiráskově Hronovu ostatně nemělo na růžích ustláno, razantně vstoupil fenomén

malých jevištních forem. I v Písku se začaly rozvolňovat názory na metody a formy práce s dětmi a mládeží, tehdy značně konzervativní. Oproti tradičním modelům ochotnické činohry, prezentované právě na Jiráskově Hronovu, se začaly hledat modernější přístupy – a nejen k dramaturgii. Začátkem šedesátých let minulého století dětské soubory postupně Písek opouštěly a převážila účast středoškolských či učňovských uskupení – a právě divadlo malých jevištních forem, léta provázená např. novou českou filmovou vlnou, beatlemání či absurdním divadlem se začala výrazně otiskovat i v mladém amatérském divadle...

Jenže pak přijeli na svých „železných ořích“ Rusové a jejich podkoní – a bylo utrum. Ještě v červnu 1968 se na Písku hraje Vašínkova kultovní inscenace *Roura k rouře pasuje*, ale pak se Československo, nejprve plíživě a pak zcela otevřeně, stalo – slovy Luise Aragony – „Biafrou ducha“. Byť ne tak docela... Tehdejší nový Socialistický svaz mládeže sice převzal otěže řízení Šrámkova Písku, aby ho samozřejmě „normalizoval“, jenže snaha je pouze jedna věc... Objevuje se Potužilovo Divadlo na okraji a Zdeněk Potužil se stává dramaturgem přehlídky – spolu s dr. Slávkou Šrámkovou se po léta snaží držet otěže přehlídky v inteligentním „hledačském“ formátu. Písek objevuje kritický a nový moderní výraz mladého divadla, který neschází např. prostějovským inscenacím Svatopluka Vály, pražskému Křesadlu Václava Martince, Hladkého Excelsioru či Richterovu

Parapleti. Na festival jsou jako inspirační zvána i představení tzv. netradičních profesionálních divadel, liberecká Ypsilonka, Divadlo Na provázku, písničkář Jan Burian a Jiří Dědeček – tendence skoro konspirační... A v lektorském sboru se také objevují nové osobnosti: po roce 1970 přibyl k Ivanovi Vyskočilovi a Pavlu Boškovi tehdy ještě docent Jan Císař, později Vladimír Just, Jan Vedral, Peter Scherhaufer... A od roku 1980 se pořádají Dílny Šrámkova Písku – dodnes, které nakonec zakotvily v Šumperku. Tzv. autorské divadlo se stává výrazným fenoménem těchto let, samozřejmě ovlivněných tendencemi právě vznikajících nezávislých profesionálních scén – takže hlavní pořadatel, Socialistický svaz mládeže, to neměl vůbec snadné...

Osmdesátá léta objevují prostřednictvím Šrámkova Písku soubory Pražské pětky Davida Vávry či Lumíra Tučka, Vizitu Jana Borny a Jaroslava Duška, Zborníkovu vodňanskou Šupinu, pražské Studio pohybového divadla Niny Vangeli nebo Klimszův třinecký Teatr mjr. Schmauza, svitavské Šefrnovo Céčko, Číhalovo ostravské Bílé divadlo, Brůčkovy Tatrmány ze Sutoměřic u Bechyně – a samozřejmě fenomenálního Petra Lébla či Petrželkův, alias Pitínského, brněnský Ochotnický kroužek... Svazákům přehlídka přerůstá přes hlavu, a proto se uchylují k redukci na bienále, netradiční divadlo sice vzrušuje, ale také provokuje, a tvůrčí kvas má řadu podezřelých podob, někdy velmi problematických.

Bouřlivý rok 1989 píseckou přehlídku minul, teprve v červnu 1990 se vrátila k původnímu každoročnímu seriálu, ale nejprve to šlo ztuhla. Svazáci sice zmizeli v propadlišti dějin, ale scházely finanční prostředky i místní pořadatelské zázemí. Šrámkův Písek ale neustále vzbuzuje zájem, nadšení a pochybnosti, nadále jsou živé úvahy o smyslu tohoto „laboratorního“ hledání podob netradičního či alternativního divadla, které nelze přesně zařadit do obvyklých (teoretických) schémat. Ani po třiceti letech od sametové revoluce nás zcela neopustily, ale Písek stále žije a objevuje nové soubory, nové tváře, nabízející hlavně autorské divadlo – více než neurčité podoby „netradiční“ či indicie mládí. Hekticky se změnilo kulturně-politické prostředí, což se samozřejmě dotklo i divadla amatérského, i druhá polovina písecké „šedesátky“ tak objevuje nové perspektivní soubory...

Jubilejní 40. ročník v roce 2001 měl dokonce podtitul „festival literatury, divadla, výtvarného umění a hudby, festival lidí a umění“ – dokládající neustálou ambivalentnost smyslu píseckých setkávání. Dnes je přehlídka označována pojmem „divadlo v pohybu“ – kromě neustále prověřovaných „netradičních“ divadelních postupů se začínají objevovat i různé divadelní události, happeningy, site-specific produkce... Nových souborů přibývalo na Šrámkově Písku někdy sporadicky, někdy však geometrickou řadou. Za šedesát let jsou jich stovky a některé už patří jen archivům, jiné dosud stále svítí jako majáky...

NIPOS, útvar ARTAMA vydává k šedesátinám Šrámkova Písku tento rozsáhlý sborník, který kromě dokumentů a příspěvků odborníků zahrnuje i jakousi kroniku této výjimečné celostátní přehlídky – poslední kapitola píseckých divadelních událostí byla dopsána v červnu 2021.

Crhová, Alena (1957), organizační pracovnice divadelních oborů ÚKVČ, koordinátorka Centra dětských aktivit ARTAMA a odborná pracovnice NIPOS-ARTAMA pro obor experimentujícího divadla a organizátorka celostátní přehlídky Šrámkův Písek (od r. 2014 dosud) a divadelních dílen (S.M.A.D.) v Šumperku (od r. 1996 dosud).

Mgr. Gregar, Alexandr, Ph.D. (1943), pedagog, publicista, kulturní aktivista, amatérský herec a režisér, někdejší člen odborné rady NIPOS-ARTAMA pro činoherní divadlo, lektor a člen odborných porot, spoluzakladatel a dlouholetý předseda Volného sdružení východočeských divadelníků a šéfredaktor Divadelní Hromady.

Studio 02 Česká Třebová:
Šekspír ve studiu, 1982

Divadelní studio Josefa Skřivana Brno:
Expedice, 1984

Šrámkův Písek – jiná, stále turbulentní přehlídka

České amatérské divadlo je zvláštní fenomén, jehož rozšíření prakticky na celé území Čech, Moravy a Slezska generuje logicky i kvantitu, a to ve všech druzích. To si vynutilo postupné vytvoření sítě postupových a celostátních přehlídek. Budovala se od třicátých let do konce 20. století, prvním bylo výběrové síto na Jiráskův Hronov prostřednictvím okrsků Ústřední matice divadelních ochotníků československých. A poslední přehlídkou na konci 20. století se stala Mladá scéna, přehlídka mladého a studentského divadla. Každá dostala do vínku své zaměření, což nemusel být vždy druh divadla. To se v podstatě nikdy nezměnilo, samozřejmě až na Jiráskův Hronov, který se v roce 1993 změnil z přehlídky činoherního divadla na mezidruhovou žatvu. Jedna celostátní přehlídka se však z této logiky zcela vymyká, protože se totiž proměňovala naopak neustále, a tou je Šrámkův Písek. Odpověď na otázku proč je jednoduchá a složitá zároveň.

To, co ŠP dostal na začátku do vínku, nebylo druhové zaměření, nýbrž ideologické poslání: přehlídka měla být nástrojem ideologického boje mladé generace za divadlo jako součást socialistické kultury – jsme na počátku 50. let, tedy v období po únoru 1948, Československo již přijalo novou ústavu, v níž byla zakotvena vedoucí úloha komunistické strany. Ta si už v období před únorem dobře uvědomovala, jakou moc může mít kultura ve společnosti, chopila se proto vesla jejího řízení a nehodlala je pustit. Dokladem budiž poválečné znárodnění kinematografie a příprava di-

vadelního zákona. Trnem v oku byly samozřejmě spolky, strana se připravovala na jejich likvidaci a po Vítězném únoru s tím neotálela, v roce 1953 byl přijat tzv. Soběslavský plán, který zrušil samostatnost spolků a nařizoval, že každý soubor musí mít zřizovatele, jímž mohla být jen socialistická organizace, buď výrobní podnik, zemědělské družstvo nebo organizace Národní fronty, zejména ROH a Československý svaz mládeže. A režim se rozhodl vsadit na mládež.

Pokud jde o ochotnické divadlo (termín amatérské se začal používat až v 60. letech), i s tím měl pochopitelně také své plány, skrývaly se v tezi „vrátit ochotnickému divadlu jeho původní pokrokovou podobu“. Tou pokrokovou podobou bylo výhradně meziválečné dělnické divadlo ve svazu DDOČ, v němž po rozkolu ve 20. letech posléze setrvaly jenom skupiny hlásící se k linii Komunistické strany Československa. A velmi nelibě komunisté snášeli činnost Ústřední matice divadelních ochotníků československých, která mimo jiné pořádala Jiráskův Hronov coby vrcholnou přehlídku ochotnického divadla. Pověstným trnem v oku jim byla i mohutná organizace Sokola, s jehož likvidací se však muselo chvíli počkat, neboť bratři a sestry se zapojili do protinacistického odboje a zaplatili za to mnoha životy. Na všechny tyto organizace ale stejně došlo.

Co tedy chtěli komunisté od ochotnického divadla? Jak se v roce 1953 vyjádřil nikdo menší než prezident republiky Antonín Zápotocký, „lidová umělecká tvořivost si neklade za cíl vypěstovat profe-

sionální umělce a soubory, nýbrž má vyplnit chvíle oddechu radostnou zábavou, osvěžit a obohatit celý náš život novými kulturními zážitky a vyzdvihnout z propasti zapomenutí nezměrné poklady národní umělecké tvorby“. Pokud by někdo nevěděl, jaké poklady měl pan prezident na mysli, pak šlo o české klasiky Tyla a Jiráska, slovenské jako např. Chalúпку, ruské Gogola a Gorkého, a k tomu můžeme přidat ještě českou soudobou pokrokovou, tedy režimem schválenou tvorbu, např. Cacha či Stehlíka.

Pokud se vám zdá, že se neblížíme ke Šrámkovu Písku, tak připomínám, že komunisté cílili na mládež a jako vhodný trojský kůň se jim jevil zájem mladých lidí o malé jevištní formy. Agitační divadelní skupiny byly velmi agilní a ihned po druhé světové válce se zapojily do veřejných akcí včetně např. pracovních brigád a staveb mládeže. Jejich programem byla recitační pásma, scénky a agitky, často ve formě vlastní autorské tvorby. Pro tuto tvorbu se hledala platforma, na níž by se mohly setkávat. Tak vznikla myšlenka soutěže tvořivosti mládeže, založené v roce 1946. Netýkala se samozřejmě jen malých forem včetně divadla, nýbrž i dalších uměleckých oborů (loutkové divadlo, symfonické orchestry, sbory, zpěváci, tanečníci). Už v roce 1950 byla vyhlášena dvouletá soutěž a její realizace byla svěřena ČSM. Tehdejší svazáci však na začátku tím pověřením nebyli nijak nadšení, kultura je příliš nezajímala a své poslání formulovali jako „posilování výrobní aktivity mládeže“.

Je důležité, že soutěž, později přejmenovaná na Soutěž lidové umělecké tvořivosti (pojmenování nebylo nahodilé, neboť souviselo s vytvořením státního systému osvětové práce včetně založení Ústředí lidové tvořivosti v roce 1950 jako zařízení ministerstva kultury), měla od počátku svá okresní a krajská kola, byla tedy založena na postupovém systému. A bylo zřejmé, že musí mít vyvrcholení na celorepublikové úrovni. Což se podařilo zorganizovat až v roce 1953, kdy se v pražském Realistickém divadle Zdenka Nejedlého konal téměř desetidenní festival vítězů všech oborů – měl ukázat rozsah lidové umělecké tvořivosti a byl hodnocen, jinak to ani být nemohlo, coby „největší úspěch celé první porevoluční etapy kultury“, jak psalo tehdejší Rudé právo. Z divadelních souborů se mohly zúčastnit jen ty, které uváděly domácí nebo sovětskou soudobou dramaturgii. A ministerstvo kultury dokonce uvažovalo, že v Praze a Bratislavě zřídí divadla pro vystupování souborů úspěšných v soutěži. Pro představu, kolik souborů se do soutěže hlásilo, uvádím čísla z roku 1954 – bylo to 2 230 ochotnických souborů z Čech a Moravy a 6 000 recitátorů!

Bylo ale zřejmé, že v okamžiku, kdy do soutěže vstoupily také děti, bude třeba oddělit divadelní aktivity dětí a mládeže a založit pro ně přehlídku samostatnou – a jsme na prahu prvního ročníku Šrámkova Písku, dedikovaného básníku Šrámkovi k 80. výročí jeho narození. Stále to však bylo vyvrcholení Soutěže lidové umělecké tvořivosti pro divadelní aktivity dětí a mládeže. Soutěžily dětské soubory do 14 let a mládežnické soubory ve věkových kategoriích 16–20 a 21–26 let, v prvním ročníku ŠP dohromady, teprve od druhého ročníku byly dvě poroty. A pořadatelem se stal ČSM.

Co přehlídka dostala do vínku? „Mladá generace musí převzít prapor z rukou těch, kteří bojovali za divadlo

pokroku, aby jej vítězně donesla do společnosti socialistické“ (Zdeněk Buřival, 1959). Tato ideologická linie pokračovala až do sametové revoluce, což dokumentuje vyjádření tehdejšího předsedy Socialistického svazu mládeže Vasilu Mohority z roku 1986, podle něhož bylo posláním přehlídky „prostřednictvím divadla získávat vrstevníky, aby dokázali sloužit věci míru, socialismu“.

Ideologické poslání žilo prvních třicet let konání přehlídky, ale soutěž se postupně vyčerpala a v 60. letech zanikla. Děti soutěžily na ŠP až do založení národní přehlídky dětského divadla v roce 1971. Je však faktem, že po roce 1960 začaly opticky převažovat malé formy a představení středoškolských souborů. O něco dříve odpadla recitační pásma, neboť v roce 1957 byl založen Wolkrův Prostějov. Ale než se Šrámkův Písek podařilo profilovat jako celostátní přehlídku mladého netradičního divadla, uplynulo ještě mnoho vody. Nejvíce to vlastně fungovalo v 80. letech, což je bez nadsázky možné nazvat zlatou érou přehlídky. Soubory jako Šupina Vodňany, brněnské divadlo X, Paraple Luďka Richtra či později Léblovo Jelo a Pitínského Ochotnický kroužek či další chápaly svou divadelní tvorbu v rovině tématu jako osobní autorskou výpověď o světě, v rovině formy pak převážily postupy postmodernismu. Právě to přinesl Šrámkův Písek českému divadlu, a nikoliv jen amatérskému: proto plným právem lze v této éře o něm hovořit jako o tvůrčím kadlubu, v němž se formovalo moderní české divadlo, neboť k tomuto formování velmi přispěl. Od prvního ročníku byl hlavním pořadatelem přehlídky ČSM, později po srpnu 1968 Socialistický svaz mládeže, což platilo až do roku 1989. Už tím se přehlídka vymykala ze systému celostátních přehlídek amatérského divadla. Všechny ostatní pořádalo, od programu, jmenování lektorských sborů až po realizaci vzdělá-

vací části, již zmiňované Ústředí lidové tvořivosti, později v roce 1954 přejmenované na Ústřední dům lidové tvořivosti. Ten jako samostatná státní organizace fungoval do roku 1970 a v roce 1972 pak byl společně s Osvětovým ústavem coby pohrobkem někdejšího Masarykova lidově výchovného ústavu vtělen do nové instituce ÚKVČ – Ústavu pro kulturně výchovnou činnost. Ten byl zrušen k 31. 12. 1990.

Tyto instituce měly ke Šrámkovu Písku jen tzv. odbornou gesci. A objektivně musím konstatovat, že role svazáků přinášela vlastně oproti ostatním přehlídkám i některé výhody. Oni totiž jako mladá „pěst komunistické strany“ za přehlídku ideově odpovídali, zatímco na jiných se ideologickému dohledu nedalo vyhnout. Zejména okresní výbory KSČ za ně cítily odpovědnost a často do nich nevybíravě vstupovaly, hodně v tomto smyslu strádal např. Wolkrův Prostějov, zvláště v době tzv. normalizace. A nejvíce to odnášel Jiráskův Hronov, na nějž dohlíželo dokonce příslušné oddělení kultury ÚV KSČ. Svazákům však do Písku tolik nemluvili. Záleželo samozřejmě na tom, jací lidé byli zrovna u kormidla (zejména v 80. letech, kdy se na ŠP organizačně podílel písecký okresní výbor SSM; pracoval tam např. Jiří Hladký, který i po listopadu 1989 z pozice okresního úřadu přehlídce hodně pomohl).

SSM pořádal řadu velkých festivalů, včetně např. celostátní písničkářské soutěže Porta. A jeho představitelé si byli vědomi, že šrouby ideologie nesmějí utahovat na doraz, jinak že o mladou generaci přijdou úplně, a ŠP na tom mohl profitovat. Např. na Jiráskově Hronovu se soubory ze Šrámkova Písku mohly představit pouze v tzv. uzavřeném a pro veřejnost nepřístupném studijním programu; aby se v hlavním programu uváděly např. inscenace Ochotnického kroužku, to byla čirá utopie. Šrámkův Písek měl vlastně v tomto ohledu štěstí. Relativnost tohoto

výroku budiž konfrontována se vzpomínkou prof. Císaře na výběr programu jednoho ročníku ŠP v 70. letech na jiném místě této publikace – někdy jsou dějiny nevyzpytatelné a tohle je zrovna tento případ... Je však nutné připomenout, že svazáci sice byli hlavním pořadatelem ŠP, ale záleželo i na tom, jakého partnera měli ve státní „gestorské“ organizaci – v sedmdesátých a osmdesátých letech tuto tíhu na svých bedrech nesla PhDr. Vítězslava Šrámková jako metodička pro tuto oblast ÚKVČ, vzdělaná, kultivovaná, avšak režimu se nikdy nepodbízející. Je faktem, že svazákům bylo patrně trochu jedno, jakou koncepci přehlídka bude mít, ale pokud by ÚKVČ rezignoval na vymezení druhového ukotvení přehlídky, možná by se písecká přehlídka (spolu s malými jevištními formami) vyčerpala a zanikla.

Je zvláštní, že jistá neukotvenost přehlídky pokračovala snad ještě ve větších turbulencích i po roce 1989, a nešlo pouze o odborný profil přehlídky. Na počátku se musela vyrovnat s tím, že přišla o hlavního pořadatele, ale co bylo horší – o zdroj finančních prostředků. První rok byly nějaké finance delimitovány na ministerstvo kultury z právě rozpuštěného SSM, a ministerstvo je svěřilo své nově založené organizaci Informačnímu a poradenskému středisku pro místní kulturu. A pak už žádné další peníze nepřišly, prý byly „trvale přesunuty“ do rozpočtu MK, byť ministerstvo na ŠP přispívalo další dva roky z neustále se zmenšujícího balíčku na národní akce. Až v polovině devadesátých let přišel další dramatický obrat, MK rozhodlo, že už nic nebude vyhlášovat a že se také zmenší počet přehlídek – Šrámkův Písek byl tedy „předán místu“ a odkázán na grant, o nějž požádá nějaké občanské sdružení. Takže se několik dalších let přehlídka doslova potácela na okraji propasti. Nejenže se v místě žádné sdružení nenašlo (jeho funkci několik let suplovali Brůčkovi Tatrmani ze Sudoměře u Bechyně), ale ani samo město o přehlídku

nestálo, jak jinak lze vysvětlit jeho odmítnutí grantu pro Tatrmany – se zdůvodněním, že žadatel nepůsobí na území města... Přehlídka se musela spokojit s ministerskou dotací ve výši 30 až 50 tisíc Kč, takže je zřejmé, že účastníci si vše museli zaplatit, tedy cestu i ubytování. Teprve v roce 1998 bylo založeno místní o. s. Prácheňská scéna a pak o rok později město poprvé poskytlo dotaci ve výši 50 tisíc Kč. Musel se však najít i místní pořadatel, Divadlo Fráni Šrámka na to nebylo personálně vybaveno a na nějakou dobu tuto funkci převzala „z ochoty“ pracovnice odboru kultury okresního úřadu v čele s paní Libuší Drdákovou – a hádejte, kdo byl jejím šéfem – jistý Jiří Hladký, někdejší svazák, který v 80. letech pomáhal přehlídku organizovat za okresní výbor SSM...

Situace se vyřešila teprve poté, co byl založen Kulturní klub města jako městská organizace. Pak se teprve všichni pořadatele mohli soustředit i na obsah, tedy o čem přehlídka má být. Ani v tom však nebylo zcela jasno, na počátku bylo souborů tzv. alternativního divadla málo, a ŠP se proto vrátil k někdejší koncepci mladého a netradičního divadla. Navíc mu začala konkurovat nově založená celostátní přehlídka činoherního divadla, jejíž jedna programová větev se zaměřila na proud tzv. otevřené dramaturgie. A soubory si mohly vybrat, kam chtějí postoupit, středoškolské soubory se navíc mohly přihlásit do postupových kol na Mladou scénu. Ale daleko víc to problematizovaly (a problematizují) poroty postupových přehlídek. Do Písku často posílají soubory jen proto, že jsou mladé, byť jejich inscenace mají k alternativnímu divadlu poměrně daleko. A to ani nepřipomínám, že na stránkách Amatérské scény se před několika lety dokonce rozhořela lita diskuse na téma, co vůbec alternativní divadlo je – a k čemu je vlastně alternativou.

Mgr. Láznovská, Lenka (1948), prezidentka Českého střediska mezinárodní organizace amatérského divadla AITA/IATA, v několika obdobích prezidentka Středoevropské sekce AITA/AITA, předsedkyně Festivalového výboru Jiráskova Hronova, ředitelka NIPOS Praha, v letech 1995–2005 šéfredaktorka Amatérské scény, publicistka, recenzentka, členka odborných porot.

Paraple Praha: *Kichotání neboli Komedie*
pimperlová o donu Kichotovi zcela nová, 1984

Nesoustavný pohled na Šrámkův Písek – v kontextu jiných divadelních přehlídek

Jsou přehlídky amatérské, profesionální i smíšené. Přehlídky okresní, oblastní, krajské, celostátní i mezinárodní. Jsou přehlídky extenzivní s jedním představením denně v průběhu týdne, měsíce či několika víkendů, jsou přehlídky intenzivní, které v jednom dni či týdnu nabídnou přehrsle představení, a jsou také přehlídky „přežiračky“, které chtějí ohromit především množstvím.

Jsou přehlídky mířící „ven“, k místní či širší veřejnosti, a jsou přehlídky „dovnitř“, směřující k divadelníkům. Na některých tvoří většinu publika samy hrající soubory, u dětských souborů často i jejich rodiče a příbuzní, na jiných si hrající diváčky moc neužijí, neboť jsou určeny jen pro platící publikum.

Jsou přehlídky, na něž tvůrci jezdí pro inspiraci a povzbuzení. Jsou přehlídky, na nichž jde o to poznat zas o kousek víc o umění, které máme rádi, a třeba i porovnat si, zda jsme ve své izolovanosti neusnuli na vavřínech (nebo na slámě), a utvrdit se, že ve svém hledání a tápání nejsme sami a že naše činnost asi není úplně zbytečná, když přitahuje tolik dalších bláznů. Jsou i přehlídky vysloveně pracovní: kdysi (S)hledání, po revoluci na podobném principu vzniklé přehlídky, kde tvůrci předvádějí a diskutují své inscenace či jejich náčrty (Nahlížení v Bechyni) nebo zpracovávají svůj díl zadané předlohy či tématu (každoroční svitavský Posed, choceňské Putování s...). A jsou také přehlídky, jejichž cílem je poplácat se vzájemně po zádech, jací jsme to pašáci a jací zlovolní hlupci jsou ti, kteří to nechápou.

Na některých přehlídkách jde jen o pokoukání, někdy s diskusním hodnocením, někdy s udělováním cen, někdy jde dokonce o přehlídky postupové, svého druhu soutěžní, z nichž se postupuje do vyšších kol, končících až přehlídkami národními. Inscenace se někdy vybírají dle vkusu, libosti a náklonnosti jediného člověka či úzké skupiny lidí, jindy rozhodují poroty v různých koutech státu, což poskytuje výhodu plurality pohledů, jakkoli se hůře hledá společné měřítko. Je privilegiem amatérů, že jejich inscenace se zpracovávají sítím postupových kol: těch krajských má divadlo hrané dětmi čtrnáct, loutkové divadlo devět, experimentální a mladé divadlo dvanáct, respektive čtrnáct, herecké a hudební divadlo sedmnáct, divadlo pro děti třináct, pohybové divadlo a pantomima pět...

Existují přehlídky oborové, určené jevištními prostředky (Loutkářská Chrudim, pražský Přelet nad loutkářským hnízdem či Skupova Plzeň, tzv. činoherní a hudebně-divadelní Divadelní Piknik ve Volyni, pantomimicko-pohybové Otevřeno v Kolíně, novocirrusová Letní Letná), přehlídky určené inscenačním stylem nebo přístupem (experimentální Šrámkův Písek, netradiční kopřivnická Kopřiva, alternativní Příští vlna), někdy dokonce prostředím, pro něž jsou inscenace určeny (Divadlo v trávě, Divadlo na návisi...). Jsou také přehlídky divadelních škol, základních uměleckých škol, škol církevních i jiných, přehlídky určené věkem inscenátorů (Dětská scéna, Mladá scéna, přehlídka seniorského divadla) či věkem adresátů (pro děti rakovnická Popelka, kdysi FEMAD, v kombinaci s jevištními

prostředky i liberecká Mateřinka, případně byvší přehlídka loutkového divadla pro dospělé Faustovány). A jsou i přehlídky mezioborové (například Jiráskův Hronov).

Šrámkův Písek byl během svých šedesáti ročníků (v osmdesátých letech se konal jako bienále) ledasčím. V padesátých letech to byla celostátní přehlídka soutěže tvořivosti mládeže, v šedesátých letech přehlídka malých jevištních forem, dětských a mladých souborů, estrádních a kabaretních skupin, ale i uměleckého přednesu a divadel poezie, v letech sedmdesátých festival malých divadelních souborů, divadel poezie a smíšených uměleckých skupin, malých jevištních forem a agitačních kolektivů, v osmdesátých netradičního autorského divadla, v devadesátých letech divadla v pohybu, nebo taky mladého, autorského a netradičního divadla a dnes divadla experimentujícího.

Všech jeho devětapadesát ročníků neviděl nikdo, i já mohu nabídnout jen osobní nesoustavný pohled na ty etapy, které jsem tu najmě ve druhé půli 70. a 80. let zažil a připadaly mi nejplodnější. Od začátku šedesátých let jsem coby dítě jezdil na Loutkářskou Chrudim; na Šrámkově Písku jsem hrál poprvé až roku 1966. Moc jsem netušil, o č tu jde: bylo mi sedmnáct a „národní festival ZUČ“ byla pro mne charakteristika dosti neurčitá. Podruhé jsem tu hrál přesně o deset roků později a dalších patnáct let jsem se už „Písku“ účastnil pravidelně. Tou dobou jsem pravidelně sledoval i dětské Kaplické divadelní léto, Loutkářskou Chrudim, Jiráskův Hronov či FEMAD. Čím mě tenkrát chytil právě

Šrámkův Písek? Byl ze všech těch přehlídek nejinspirativnější.

Už svou rozmanitostí a různorodostí. Šrámkův Písek nikdy nebyl vymezen divadelním oborem, formou či druhem, konkrétními jevištními prostředky, dominancí té či oné složky, natož nějakým žánrem, ale jen specifickým přístupem k tvorbě a inscenačním stylem. Setkávala (a setkává) se tu velká škála směrů a inscenací, které byly nejen nezapomenutelnými a inspiračními zážitky, ale také posouvaly české divadlo jako celek:

Inscenace malých jevištních forem, s důrazem na písňovou složku a kompoziční techniky montáže či koláže, útvary pásma, revue nebo kabaretu, jako byla kabaretní koláž svitavského Cěčka *Pohoda* (1986) složená ze hry Bedřicha Beneše Buchlovana a citací Karla Čapka, nebo jeho inscenační pásmo nonsensové poezie *Edward* podle Edwarda Leara (1988), groteskní „rekonstrukce“ Nestroyovy frašky *Hostina Kanibalů* slánského Dividýlka (1986) či dynamická groteskní koláž *Mellem* (1984) pražského souboru Lampa, překomponovávající výchozí Lemovy texty formami dramatické hry.

Text-appealové kreace, v nichž dominuje slovo jako prostředek poloimprovizované hry, a otevřená dramatická hra obdobného charakteru, jako byla *Kozubowa* českotěšínského Teatrzyku (1984), hostující *Haprdáns* Nedivadla Ivana Vyskočila (1982) či Bornovo a Duškovo *Srslení* (1982).

Divadlo poezie, vytvářející inscenace z primárně estetických, imaginativních kvalit slova za pomoci obrazových a pohybových jevištních prostředků, jehož příkladem byla *Píseň o lásce a smrti korneta Kryštofa Rilka* vodňanské Šupiny (1980), kterou dvoučlenný soubor přetavil do hledání, tázání a prožívání současných lidí, nebo v oblasti prózy naopak svou civilistní bezprostředností sugestivní divadlo jednoho herce *Moje první husa* v podání Arnošta Goldflama (1978). Voice-bandové divadlo,

rozvíjející rytmicko-melodické kvality textu někdy i za výrazné účasti pohybové-obrazové složky, jak to předvedla inscenace *A budeš hodný* pražského Recitačního souboru Vpřed (1982).

Pohybové divadlo – nejvýrazněji rituální pohybová kreace *Knihy mrtvých* Studia pohybového divadla Václava Martince a Niny Vangeli (1979), pantomima *Směj se, paňáco* pražského Excelsioru (1975) nebo Polívkova autorská klauniáda hostujícího Divadla na provázku *Pezza versus Čorba* (1976).

Metaforické divadlo výrazné výtvarné a pohybové stylizace – třeba rozmáchlá, typicky léblovska *Groteska* pražského souboru Jelo (1986), syntetizující silně stylizované slovo, pohyb a teatrálně nadsazené výtvarno v kostýmech i scéně s výraznou hudbou, či Petrželkova (Pitínského) *Amerika* Ochotnického kroužku Brno (1986) pozoruhodně využívající expresivní hereckou nadsázku i konkrétní prostory kulturního domu, v němž byla uváděna; obě s mnohými znaky postmoderny (okázala scénografická složka i gesto, míšení stylů...). Divadlo loutkové metafory syntetizující předmětnou metaforiku a herecký projev: pražské Paraple s *Kichotáním* (1984), postmodernistické anekdotické travestie Tatrmana Josefa Brůčka *Příběh a Kašpárkova poslední šance* (1986) nebo již zmíněné svitavské Cěčko.

Vyslovené výtvarné divadlo nesyžetové povahy – především *Bersidejsi* Suškova Výtvarného divadla Kolotoč (1984). A také jejich všemožné kombinace způsobující, že leckterý z výše uvedených kusů by bylo možné zařadit i do jiné skupiny. Vesměs šlo v druhé půli sedmdesátých let a v osmdesátých letech o silně stylizované, teatralizované inscenace, které netoužily napodobovat realitu a vymezovaly se proti šedi dobového oficiálního divadla zpravidla zvýrazněnou dominancí některé z jevištních složek, přičemž většinou usilovaly o syntetické divadlo. Permanentní

nářky nad krizí či slabostí toho kterého ročníku se s odstupem času jeví jako zcela liché. Je normální, když jsou mezi deseti inscenacemi celostátní přehlídky dvě, které bychom opravdu, ale opravdu chtěli vidět znova. Jsou-li tři, čtyři či víc, jde o vítaný bonus.

Samozřejmě všechna zmíněná směřování amatérských divadel nevznikla a neexistovala ve vzduchoprázdnu – byla součástí celospolečenského citění a úsilí řady osobností, které je formovaly. Nejznámější reprezentant malých jevištních forem – Semafor – je jen o dva roky mladší než Šrámkův Písek a název sám je akronymem sousloví SEDM MALÝCH FOREM. Jeho prvním teoretickým obhájcem byl v publikaci *Divadla, která našla svou dobu*¹ Jan Císař, pozdější častý lektor Šrámkových Písků. Broumovsko-kadaňské Kladivadlo, pohybující se mezi divadlem poezie a divadlem malých forem, vzniklo roku 1958 a jeho protagonista Pavel Fiala byl v sedmdesátých letech dramaturgem několika ročníků Šrámkova Písku. Vynálezce text-appealu z let 1957–1958 a guru otevřené dramatické hry Ivan Vyskočil byl od šedesátých let častým lektorem Šrámkových Písků, stejně jako později Pavel Bošek. Teoreticky se netradiční autorské divadlo pokusil definovat představitel literárního kabaretu Vladimír Just ve stati *Netradiční, nekamenná, autorská, malá, ale naše*² z roku 1979. Od poloviny sedmdesátých do osmdesátých let spolu-vytvářela Šrámkův Písek tehdejší tzv. „studiová divadla“ nejen hostováním svých inscenací, ale i lektorskou činností jejich protagonistů. Směřování k zvýšené teatralitě představovalo Divadlo na provázku, které se na ŠP podílelo hostováním klauniád Bolka Polívky i lektorskou činností Petera Scherhaufera. Prostějovsko-brněnské Hanácké divadlo/Ha-divadlo zastupoval jako lektor Svatopluk Vála a jeho dramaturg Josef Kovalčuk napsal klíčovou studii

¹ Císař, Jan. *Divadla, která našla svou dobu*. Praha, Orbis 1966.

² Just, Vladimír. *Netradiční, nekamenná, autorská, malá (ale naše)*. Příloha programového bulletinu Šrámkova Písku 1979; též in *Divadla studiového typu*. České divadlo 2. Praha, Divadelní ústav 1980. s. 76–87.

*Autorské divadlo 70. let.*³ Zdeněk Potužil, vůdčí osobnost pražského Divadla na okraji, byl spojníkem mezi divadlem poezie (jímž začínal) a komplexnějším netradičním autorským divadlem a měl vliv na směřování Šrámkova Písku jako dramaturg i jako lektor přehlídky.

Samozřejmě že přes úzkou spolupráci se zakladateli text-appealu, malých jevištních forem či se studiovými divadly nešlo o žádné napodobeniny či odvozeniny, ale o samostatné a sebevědomé výboje amatérských souborů. Společným jmenovatelem téhle různosti a hlavní předností Šrámkova Písku bylo, že tu o něco šlo. Na představeních tehdejšího „činoherního“ Jiráskova Hronova (a většinou i Loutkářské Chrudimi) jsem až příliš často vnímal, jak se amatérské soubory snaží napodobovat profesionální divadla, a nechápal jsem, proč to dělají, když nemusí a nikdo je za to ani neplatí. Ne že by mnozí neměli talent či nápady. Vadilo mi, že nic neříkají o sobě, o svém vztahu k životu, ke světu. I mezi nimi se objevovaly inscenace se silným tématem, jež tvůrce „bralo“. Ale byly to ojedinělé výjimky.

Šrámkův Písek vynikal důrazem na obsah, téma inscenací. Tím, co Jan Císař nazývá „téma jako výraz postoje k světu“.⁴ Nešlo o to něco hrát – ale hrát něco: vyjadřovat se, něco sdělovat, o něčem vypovídat, zaujímat postoj. Na prvním místě nešlo o produkci, nýbrž o samu tvorbu jako cestu k osobní či ještě spíš kolektivní výpovědi – tedy to, co je amatérskému divadlu nejvlastnější. Šlo o sdělení, o výpověď: o sobě, o době, o společnosti, o svém vztahu ke světu.

Mluvím samozřejmě o těch nejprogresivnějších souborech a inscenacích. Nebylo by normální, aby se tu každý rok nevyskytovaly také inscenace ne zcela zdařilé, nic nepřinášející. Na Šrámkově Písku se samozřejmě vyskytovaly i inscenace nicneříkající či politicky konjunkturální – často

např. ty příšle z tehdejšího ASUTu – armádní soutěže umělecké tvorivosti. Lišily se většinou i jinak velmi populární soubory tzv. Pražské pětky, které se cíleně nezajímaly o obsahové hodnoty a vyžívaly se spíš v postmoderním eklekticismu stylů popkulturní zábavy jako potvrzení konformity se stavem společnosti, v níž jsme žili.

Zvýšený důraz na obsah, na hledání a sdělování tématu byl spojen se silou osobního přesvědčení o důležitosti toho, co inscenujeme, tedy že máme a „musíme“ dělat právě to, co děláme. Intenzita tohoto vztahu se projevovala i v diskusích. Zatímco na Loutkářské Chrudimi a na Jiráskově Hronově se opatrně přešlapovalo a našlapovalo, na Šrámkově Písku se ohnivě, leckdy až nesmiřitelně diskutovalo, ba bojovalo za smysl divadelní výpovědi a vyhraněné formy její realizace. Kdeže dnešní přednášky! Dobře navzdory byl Písek arénou vášnivých diskusí o podobě, smyslu a podstatě divadla vůbec a toho amatérského zvláště, a svou otevřeností jednou z nemnoha škol demokratické diskuse. V přínosnosti byly písecké diskuse překonávány jen těmi na Kaplickém divadelním létě, které se postupně vypracovávaly do kolektivního uvažování o divadle a hledání jeho možností – tedy, když se vydařily.

Snaha o co nejintenzivnější vyjádření vztahu ke světu logicky vyvolává i potřebu autorského přístupu a netradičních prostředků. K obojímu směřoval Šrámkův Písek přes veškeré kotmelce svých dedikací od samého začátku. Obojí bylo přirozeně obsaženo už v malých jevištních formách, neboť žádný „hotový“ repertoár pro ně neexistoval, a vždy v nich také šlo o hledání jiných než tradičních „forem“. Obojí je samozřejmě i v divadle hraném dětmi a mládeží, u nichž lze jen těžko uplatňovat iluzivní nápodobu života při interpretaci pravidelné dramaturgie tzv.

„činoherního“ divadla. A netradiční autorské divadlo si tohle zaměření dalo v osmdesátých letech přímo do štítu.

Autorství netradičního autorského divadla nespočívá v původnosti inscenovaného námětu či předlohy, nýbrž v původnosti tématu hledaného, objeveného a sdělovaného pomocí specifických, netradičních jevištních prostředků a postupů za pomoci textu či bez něj. Inscenace nechce být interpretací východiska, předlohy, nýbrž původním sdělením, výpovědí, k níž je výchozí předloha impulzem. Neznamená autorství slov, autorství výchozí literární předlohy, nýbrž autorství komplexního sdělení pomocí syntézy specifických, inscenátory teprve hledaných jevištních postupů a prostředků, mezi nimiž není nutně určující výchozí text. Cesta k němu začíná už restrukturalizací textu využitím, přemísťováním či doplňováním jeho částí, které vytvářejí nové spojitosti, a tím i nové významy, vznikající z navázání dříve nesouvisějících motivů či částí textu. I proto Jan Císař kdysi navrhl jako dělicí linii rozlišovat divadlo interpretační a divadlo neinterpretační. Jak ale sám uznává, termín interpretační-neinterpretační divadlo zahrnuje „jen okruh témat týkajících se divadelního jazyka“,⁵ nikoli celého systému divadla.

Člověku vycházejícímu z tradičního dramatického divadla, pro něž je literární dramatický text východiskem a základem, se může takto pojatý autorský princip jevit jako náhražka dramatika – pravého „autora schopného velkého tvůrčího gesta“.⁶ Ve skutečnosti je však cestou k otevírání a sdělování témat, která by se čistě „literární“ cestou objevovala a ventilovala jen těžko či v jiné podobě – a tedy i s jiným obsahem. To je podstata spojitosti autorství a netradičnosti, ať jsou tyto pojmy jakkoli relativní. Klíčová je komplexnost celého systému tohoto druhu divadla.

3 Kovalčuk, Josef. *Autorské divadlo 70. let: vztah scénáře a inscenace*. Praha, ÚKVČ 1982.

4 Císař, Jan. *Amatérské činoherní a alternativní divadlo 1970–1989*; s. 305, 309. In Císař, Jan a kol.; Šrámková, Vítězslava (editoři). *Cesty českého amatérského divadla: Vývojové tendence*. 1. vyd. Praha, IPOS 1998.

5 Císař, Jan. *Mezi interpretací a neinterpretací...*; s. 9. In Šrámková, Vítězslava; Vedral, Jan. *Hledání výrazu:*

České autorské amatérské divadlo v 80. letech. Praha, IPOS 1991.

6 Vedral, Jan. *Amatérské autorské divadlo v 70. a 80. letech*; s. 6. In Šrámková, Vítězslava; Vedral, Jan. *Hledání výrazu:* *České autorské amatérské divadlo v 80. letech*. Praha, IPOS 1991.

Autorský přístup má i svou podobu hereckou, již obvykle nazýváme herectvím osobnostním. V interpretačním herectví se herec rozpouští, „ztrácí“ v postavě – jde právě a jen o ni. V osobnostním herectví nejde o hercovo převtělení do postavy, nýbrž o herce, který postavu představuje, hraje si na ni, „vypráví“ o ní. Jde o osobnost herce „navlečeného do kabátu“ postavy, jeho pohled na ni a skrze ni na svět. Obsahem sdělení je herec jako postava. Samozřejmě v takovém případě musí onen herec sám o sobě být někdo, kdo má co říci, koho je zajímavé vidět a slyšet – musí mít nějaké autorské sdělení. Voskovec s Werichem, jejichž Osvobozené divadlo bychom dnes někde poblíž netradičního autorského divadla nepochybně řadili, si našli vlastní způsob, jak hrát, a hráli především sebe ve vymyšlených situacích a postavách. Voskovec v Americe nebyl lepší ani horší herec než v Československu. Byl jiný – hrál postavy. Werich zůstal výsostným autorským, osobnostním hercem, i když hrál role v cizích hrách. Totéž platí o Jiřím Suchém. I proto vynikají jejich napodobeniny obvykle rozpačité až trapně. Takto chápaný autorský přístup samozřejmě souvisí s hledáním a užitím netradičních prostředků a postupů, ba dokonce je na nich založen.

Tradice je ustálený soubor zvyklostí, postupů a projevů, který je obecně přijímán, opakován a předáván z generace na generaci. Tradiční divadlo vychází z pravidelné dramaturgie, tedy hotových her, kde je výchozí a určující složkou děje i tématu slovo a námětem jsou víceméně realistické životní příběhy. Inscenační poetika předpokládá scénování usilující tak či onak o evokaci jevové skutečnosti. Herectví je v něm založeno na iluzivním sblížení herce a postavy: herec v té či oné míře ztotožněný s postavou napodobuje její jednání s cílem vytvořit iluzivní obraz skutečnosti. Kompo-

zice v podstatě dramatického typu inklinuje k chronologické plynulosti kauzálně časových vazeb příběhu. Jakkoli je pojem tradiční divadlo relativní a proměnlivý (vše je netradiční jen vzhledem k tradici vládnoucí v dané době a místě), jmenované rysy tradiční divadlo projevuje poměrně dlouhodobě: de facto jde o měšťanské divadlo posledních dvou set let.

Jak už jsme zmínili, výchozím dramaturgickým bodem netradičního autorského divadla není text, nýbrž téma. Jeho nositelem může být pouhý námět nebo může jako předloha sloužit jakýkoli dramatický, epický nebo lyrický text, případně text publicistický, dokumentární, faktografický... autorsky zpracovaný. Uvolněná dramatická kompozice tíhne někdy víc ke kompozici epické, jindy lyrické, častá je střihová kompozice montáže či koláže. Kompozice inscenace bývá zhusta předmětem experimentování, směřujícího k rozvolňování stavby a vzepření se syntagmatickým, chronologicko-kauzálním vazbám ve prospěch vztahů paradigmatických. Často se uplatňují zcela „nedivadelní“ žánry, přičemž přístupnější jsou formy počítající s výraznější stylizací a větším uplatněním teatrality. Zvýraznění divadelnosti, teatrality pomocí jiných, než verbálních prostředků není jen výsledkem nedůvěry ke slovu, nýbrž i prohloubením specifiky divadla jako syntetického uměleckého druhu.

Namísto zobrazování jevové vnější skutečnosti dominuje snaha o přímé postižení vnitřních mechanismů, podstaty skryté pod povrchem jevů. Poetika záměrně zvyšuje distanci mezi zobrazovanou skutečností a zobrazujícími prostředky, a neiluzivně až antiiluzivně přiznává a zdůrazňuje umělost, divadelnost, teatralitu, včetně zcižujícího komentování vlastních divadelních postupů, oslovení diváků, otevřené komunikace s nimi či s partnery na jevišti... Proto také může hrát jeden herec

více postav či více herců jednu postavu, aniž se snaží to zakrýt.

Jevištní prostředky a postupy jsou vždy v úzké souvislosti s obsahem, neboť v organickém komplexu divadelní struktury každý prostředek nese své významy, které proměňují i významy celku. Stěžejní tedy je i to, jaké prostředky jsou užity a které složky převažují. Nejvýraznějším znakem netradičního autorského divadla je změna podílu a dominance složek. Významy se aktualizují a účinnost zvyšuje ozvláštněním inscenačními prostředky a postupy, přičemž výchozí a určující může být kterákoli složka: slovo se stává jen jednou ze složek, zdaleka ne vždy tou organizačně i významově nejdůležitější. Narůstá užití a význam neverbálních složek, jež se zrovnoprávňují, a těžiště se přesouvá především na složky obrazové – vůbec nejčastěji zvýrazněním scénografické složky, zvláště pak experimentováním s prostorem. Nepřekvapí proto, že nejbližší k aktualizaci scénografické složky mívají mladé soubory spjaté s loutkovým divadlem. Scénografická složka se uplatňuje ve zvýšené míře i v těch sděleních, která v tradičním divadle zajišťuje hercem zprostředkovaný text. Významnější samostatnou roli má také zvuk (zejména hudba a zpěv) a pohyb.

Věnuji etapě netradičního autorského divadla druhé poloviny sedmdesátých let a let osmdesátých, téhle – vzhledem k politicko-spoločenskému kontextu absurdně – zlaté době amatérského divadla⁷ tolik místa proto, že ji stále považuji za velmi přínosnou a její základní principy za dodnes platné pro ten druh divadla, jemuž se Šrámkův Písek věnuje.

Po listopadové revoluci se zájem společnosti – a s ní i amatérských divadelníků – přesunul od divadla ke skutečnosti, která byla nesrovnatelně vzrušujícíjší. Najednou se věci skutečně děly, daly

se uskutečňovat v realitě, a amatérští divadelníci patřili k těm, kteří se zapojili velmi účinně. Patřili k předním tahounům Občanského fóra ve svých obcích, stávali se starosty či vedoucími pracovníky v podnicích a organizacích, Pavel Dostál dokonce ministrem kultury...

Pro divadlo včetně netradičního to ovšem znamenalo nejen úbytek souborů, ale především pokles míry oné obsažnosti a zaujetí, o nichž tu byla řeč. Zatímco v sedmdesátých až osmdesátých letech byl prvořadý obsah, utvářený pomocí postupů dramatické hry, druhé divadelní reformy, využití netradičních jevištních prostředků..., devadesátá léta v souběhu s postmodernou, která pravdu nejprve pluralizovala a pak zcela zavrhlá, a s touhou expandujícího individualismu užít si, pobavit se, předvést se, byla daleko neuchycenější, nezaměřenější. Z postmoderny mnohdy zůstal jen bezbřehý eklekticismus nápadů, touha zablblnout si, překvapit, předvést se, šokovat... Forma se z cesty stávala zhusta spíše cílem. Tápání se promítlo i do dedikace písecké přehlídky: „mladé divadlo“, „divadlo v pohybu“, „mladé a netradiční divadlo“... Nebylo zřejmé, co má být specifikem onoho divadla, jemuž by měl Šrámkův Písek sloužit.

Poloimprovizované divadlo rozvíjí v té době hranické Dekadentní divadlo Beruška, které časem přerostlo do dnešního Láhor/Soundsystemu. Loutkářskou postmodernu až punk nadále prezentují Tatrmani Josefa Brůčka a nově i hradeckobrněnský Jiří Jelínek pod hlavičkou divadla Dno. Absurdita dominuje i v inscenacích hradeckých Nejhodnějších medvídků René Levinského a divadla Jesličky.

Kolem přelomu tisíciletí se začalo i v amatérském divadle projevovat, že nejen ekonomikou a politikou živ je člověk. Začaly vznikat nové soubory, které nechtěly jen udržovat provoz, ale chtěly se k něčemu vyslovit a dělat divadlo po svém. Místo o netradičním se mluví o alternativním, experimentálním či experimentujícím divadle.

Svráznou intelektuální absurdní

grotesku rozvíjí od přelomu století pražský Antonín D. S., transformovaný z byvšího Kulturně-divadelního spolku Puchmajer, jehož pro mne zatím nejsilnější inscenací *Příběhy z pohřbu aneb Povídej mi něco hezkého* viděl Šrámkův Písek roku 2020. V jiné, neméně svérázné podobě experimentuje s formou absurdní grotesky karlínské Divadlo Kámen například ve *Výhledu na řeku Labe* (2013) či v inscenaci *Mamut mamut* (2014). Impulzy polské divadelní reformy pohybové-výtvarného divadla pěstuje proměnlivá skupina J.S.T.E., respektive D.R.E.D. z Náchodsko-Kladsko-Pražska.

S novým typem výtvarného divadla, které snad nejlépe charakterizuje název jedné z inscenací – *Pohyblivé obrázky* (ŠP 2013) –, přišla na přelomu tisíciletí choceňská Hana Voříšková. Další jeho skvostnou ukázkou bylo i pásmo Dočasně pevného spolku ze Svitav *S Jindrou* (2019). Syrové dokumentární divadlo zabývající se válkou a uprchlictvím přinesl jako novinku na Šrámkův Písek pardubický minisoubor Teď, nádech, a leť v inscenacích *Bagdád, Kábul, Ar Raqqa, Maarran...* (2015), *Slepice není pták, Ukrajina není cizina* (2016), *A lidé žijí. Abdul* (2019). Jako jistá novinka se v novém tisíciletí objevila a brzy stala poměrně tradičním způsobem netradičního zmnožení vizuální složky divadelních inscenací multimedialnost – využívání technických vizuálních médií, především projekce kreseb, maleb, fotografií či filmových dotáček nebo souběžné natáčení a promítání vytvářeného obrazu, včetně meotarové vlny, iniciované ponikelským Tomášem Hájkem či v inscenacích jaroměřské ZUŠ.

Zdá se mi, že porevoluční Šrámkův Písek se stále ještě hledá. I dnes však nejlépe fungují inscenace dělané ze silné potřeby, inscenace, v nichž jiskří mezi objevným, silně osobním obsahem a objeovanou formou, které nedají na prázdnotu vnějškovost a lacinou líbivost.

Co je v posledních třiceti letech nepochybným krokem zpět, je úbytek účastníků Šrámkova Písku především z řad di-

vadelníků samých. Diváci a diskutující dnes sestávají z hrajících souborů, jež doplňuje pět až deset nadšenců a místních. Dopad na amatérské divadelní hnutí v podobě inspirace a třibení názorů se tím omezuje na nevelkou bublinu přítomných. Čím to je a co s tím, jsou otázky, které stojí za to si klást.

MgA., Mgr. Richter, Luděk (1949), loutkář, absolvent FFUK (angličtina, finština) a režie na pražské DAMU, někdejší ústřední metodik pro loutkové divadlo; dramaturg, režisér, scénograf a herec, působil v souboru Paraple Hany Budínské, zakladatel nezávislé divadelní skupiny Kejkliř, v 90. letech předseda České sekce a předseda Českého střediska UNIMA, teatrolog, kritik, publicista, člen odborných rad NIPOS-ARTAMA a porot celostátních přehlídek.

Divadélko Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové:
Prchlivec (Ze zápisů prchlivého člověka), 1996

Tekuté Písky – kronika jednoho festivalu

Šrámkův Písek (ŠP), národní, resp. celostátní přehlídka s přívlastkem „mladého a tvořivého“ amatérského divadla či divadla experimentujícího – v každém případě jiného, než je divadlo „tradiční“ – dnes je i přes nejrůznější a stále diskutabilní názory na její specifické zaměření vnímána jako samozřejmá součást aktivit českého a kdysi československého amatérského divadla. Za šest desetiletí prošel historií značně ambivalentní, rozkolísanou a nejednoznačnou, od „ideově-výchovných“ počátků v náruči socialistického realismu, a pak od odvážných projevů osvobozujících se společnosti i tvorby až k dobám postmoderním či „tekuté modernity“, řečeno se Zygmunt Baumanem,⁸ kdy k pojmenování vývoje už slova téměř nestačí – tekuté Písky,⁹ i tak by se historie přehlídky dala nazvat...

Často se připomíná, že její vznik byl inspirován Jiráskovým Hronovem (JH), dokonce v předmluvě brožury prvního ročníku ŠP se píše, že jde o „Hronov mladých“. Připomínka Hronova je logická – měl mezi ochotníky vynikající pověst a byl jejich Mekkou. Byť divadla konzervativního a tradičního proudu, slovy Jiřího Beneše, tehdejšího šéfredaktora Ochotnického divadla a později Amatérské scény, odborníka na problematiku amatérského divadla a také

předsedy poradních sborů pro divadlo při ÚDLT a ÚKVČ.¹⁰ Beneš tehdejší postupy ochotnického divadla označoval jako „tendenci napodobující a konzervující postupy divadla profesionálního“. JH byl navíc od roku 1931 především přehlídkou divadla „spolkového“, nikoliv druhového či generálního,¹¹ a byl také nazýván „Jiráskovy slavnosti“. Ve své tehdy již téměř třicetileté tradici tak představoval spíše fenomén kulturně-společenský než umělecký. Takže s novou přehlídkou mohl mít jen málo společného.

Je třeba dodat, že ŠP vznikl v době zásadních vnitropolitických změn – po roce 1948 komunistický režim zlikvidoval tradiční spolkovou činnost, budovanou u nás od poloviny 19. století. Spolky byly vždy významnou součástí společenského života. A divadelní spolky, stejně jako tělovýchovné, např. Sokol, Orel či další, měly i funkci osvětovou, výchovnou a vzdělávací; po celé předcházející století podporovaly jazykové a národní uvědomění a reprezentovaly různé společenské či politické postoje, v ochotnickém divadle celou jejich škálu, od spolků měšťanských až po dělnické či studentské. Převážnou většinu divadelních spolků v těchto dobách organizovala Ústřední matice divadelních ochotníků českých,¹² mj. za-

kladatelka a organizátorka JH. Avšak po nástupu komunistů k moci vše padlo a spolky, včetně ÚMDOČ, byly po roce 1951 zrušeny, byť i potom se Hronovy konaly, avšak pod „státní“ patronací...

Podle zákona o sdružování a dobrovolných organizacích (zák. 68/1951) totiž každý doposud svobodný divadelní spolek musel být „zaštitěn“ tzv. zřizovatelským vztahem k nějaké organizaci v rámci Národní fronty, sdružující tehdy pouze organizace „povolené“, např. politické strany, Československý svaz mládeže, Pionýr, Revoluční odborové hnutí či různé sportovní a branné organizace... Z toho důvodu se také až do roku 1990 namísto označení „divadelní spolek“ musíme spokojit s pojmem divadelní soubor, např. při Rudém koutku ROH nebo při závodním klubu nějaké továrny. Bez toho nebylo možné ochotnické divadlo provozovat, což formuloval i tehdejší divadelní zákon.

Také JH doznal zásadní změny: jeho dlouholetý pořadatel ÚMDOČ rovněž zmizel „v propadlišti dějin“ a jeho pořadatelství se ujímá stát prostřednictvím ÚDLUT. Ale namísto ochotníků vyhlašují JH i „odborové svazy“; po roce 1952 se např. konal v gesci odborového svazu pracovníků v kovo-průmyslu či na železnici nebo textiláků a kožařů, a účastnily se ho pouze soubory

8 Bauman, Zygmunt (1925–2017), britskopolský sociolog a filozof, autor úvah o globalizaci a postmoderním konzumerismu (Liquid Modernity, 2000; česky Tekutá modernita, Portál 2002).

9 Tekuté písky, geomorfologický úkaz, nepevná struktura hmoty, který se různě proměňuje. Tekuté Písky se jmenuje také album písní Karla Kryla (Bonton, 1990); Vladimír Hulec svou recenzi o ŠP 2008 nazval Tekuté písky experimentujícího divadla (AS 2008, č. 3, s. 31).

10 ÚDLT (Ústřední dům lidové tvořivosti) byl ustaven v r. 1953 jako odborná metodická instituce v gesci ministerstva školství a kultury coby „následovník“ předválečného Masarykova lidovýchovného ústavu, později přejmenován na ÚDLUT (Ústřední dům lidové umělecké tvořivosti), začátkem normalizace přičleněn k Osvětovému ústavu a pak „přeořizován“ na ÚKVČ (Ústav pro kulturně výchovnou činnost).

11 Vedle tzv. tradičního ochotnického divadla lze doložit i řadu jeho nejrůznějších formálně i genderově diferencovaných forem, jako např. divadlo pro děti nebo hrané dětmi či školní a studentské divadlo, ochotnické divadlo městské či venkovské, dnes také seniorské, a to jako přirozenou součást generacních kulturních a společenských aktivit, existujících bez ohledu na umělecké nebo i politické postoje.

12 ÚMDOČ – Ústřední matice divadelních ochotníků českých (1886–1951) za dobu svého trvání sdružovala více než tisíc českých ochotnických spolků. Vedle ní existovaly i další „celostátní“ spolky organizované podle příslušnosti k politickým stranám, např. Ústřední jednota dělnických divadelních ochotníků (DDOČ, od 1921) nebo k jiným organizacím, např. tělocvičným jako Sokol nebo Orel.

13 Loutkářská přehlídka měla své „nulté kolo“ již v roce 1950, kdy se v Chrudimi konal XI. celostátní sjezd loutkářských divadelníků, na němž byl vznesen požadavek pořádat samostatné celostátní přehlídky pro amatérské loutkáře – první pod názvem Loutkářská Chrudim se konal 2.–7. 7. 1951.

organizované u příslušných „resortních“ zřizovatelů, které prošly výběrovým sítím podle speciálních organizačních řádů.

Šrámkův Písek vznikl v roce 1957, představujícím v historii našeho amatérského divadla významný mezník; objevily se hned dvě nové amatérské divadelní přehlídky (starší je jen Loutkářská Chrudim¹³) – na jaře Wolkův Prostějov, tehdy jen v rámci Olomouckého kraje jako festival recitačních sólistů a souborů založený nadšenci pro umělecký přednes (ale už v roce 1956 proběhlo na JH ústřední kolo uměleckého přednesu, jenže recitátoři se tam „necítili dobře“). A pak v říjnu 1957 ŠP jako ústřední kolo divadelních kolektivů v rámci Soutěže tvořivosti mládeže (STM).¹⁴

Šrámkův Písek byl organizován prostřednictvím Československého svazu mládeže (ČSM),¹⁵ nikoliv však jako JH „v rámci dlouhodobé tradice ochotnického hnutí“, ale coby nástroj kulturního a ideologického působení na mládež – což bylo hlavním „revolučním“ úkolem tehdy nové organizace, která v oblasti výchovy mládeže byla jakousi převodovou pákou komunistické strany. Spolu se svou dětskou Pionýrskou organizací měl aktivizovat mladé lidi k „angažovanému“ vztahu k budování „nové společnosti“. Což bylo i posláním STM, v prvních letech hektické a organizačně chaotické akce s úrovní různorodou, některé ročníky se pro neschopnost pořadatelů ani nekonaly... Soutěž měla mladé lidi aktivizovat k rozvoji nové „socialistické kulturnosti“ a zahrnovala celou škálu uměleckých oborů, od pěveckých (hlavně sborových) až

po taneční, folklorní, recitační a samozřejmě divadelní, tenkrát i módní estrádní, satirické a „agitační“ či kabaretní žánry... Jiří Beneš zmiňuje,¹⁶ že STM měla účast divadelních souborů ve svých prvních ročnících spíše mizivou, až v letech 1948–1949 je patrný nástup svazáckých divadelních souborů, uvádí, že v těchto letech bylo v STM hodnoceno více než 1 200 souborů, většinou ovšem dětských. V roce 1950 se dokonce konala konference o STM, která nepožadovala vznik nových mládežnických kolektivů „za každou cenu“, ale vyslovila názor, že mladí lidé by „měli posílit stárnoucí ochotnické soubory“ – což paradoxně jejich nejbližší budoucnost ovlivnilo negativně... Beneš rovněž zmiňuje zrušení STM po roce 1951, protože prý soutěž již „splnila svůj úkol na cestě k socialismu“, do roku 1956 se pořádala pouze pro jednotlivce. Když se v roce 1956 znovu obnovila, najednou nebylo, kdo by se o ni staral na nižších úrovních.¹⁷ Což vzniku nových mladých souborů samozřejmě nezabránilo, byť se např. na JH neobjevovaly. Ale do jisté míry se utlumil nástup právě vznikajících souborů malých jevištních forem „většinou kabaretního typu, jež tehdy spontánně vznikaly ze zárodečné formy tzv. text-appealu“,¹⁸ a také divadel poezie. V této situaci začíná svou pouť Šrámkův Písek...

Není náhodou, že vznik dvou nových amatérských divadelní přehlídek, Šrámkova Písku a Wolkova Prostějova, spadá do roku 1957. V politické kazajce poúnorového vývoje v ČSR nastává jisté „oteplení“, přestože od krvavých politických procesů na přelomu čtyřicátých a pade-

sátých let (mj. s Miladou Horákovou či „spiklenci“ kolem Rudolfa Slánského) ještě neuplynulo mnoho vody a perzekuce nové moci zdaleka neustaly. Po smrti J. V. Stalina v březnu 1953 a prvního českého „dělnického prezidenta“ Klementa Gottwalda pouhý týden po moskevském vládcí a po „odhalení kultu osobnosti“ na XX. sjezdu KSSS v roce 1956 dochází v tehdejší socialistickém světě k výraznému otřesu: v Maďarsku k zásadnímu protikomunistickému povstání, tzv. „kontrarevoluci“, v Polsku a ve východním Německu k dalším nepokojům; Češi to vnímají ustrašeně, ale lhostejně či umírněně: v Bratislavě se v květnu 1956 koná protestní „pyžamová revoluce“ vysokoškoláků, pražští vysokoškoláci se brali za reformu vysokých škol při majáles...

Jistým signálem k „novému myšlení“ se stal II. sjezd Svazu československých spisovatelů (22.–29. dubna 1956) s legendárním příspěvkem básníka Jaroslava Seiferta o svědomí spisovatele a s kritikou tehdejší kulturní politiky, reprezentované např. Ladislavem Štollem.¹⁹ Krátké období po roce 1956 však bylo jen pouhou skulinou v dosavadním ideologickém krunýři, spisovatel Ilja Erenburg to nazývá dobou „tání“. Neměla dlouhého trvání, necelý měsíc po prvním ročníku ŠP umírá druhý dělnický prezident Antonín Zápotocký a vystřídá ho Antonín Novotný, který uvolňovací proces začne brzdit, sám má totiž na politických procesech, i nadále pokračujících, svůj podíl. A po nové ústavě (1960) českému lvu na státním znaku přimalují nad hlavu rudou hvězdu...

14 STM, Soutěž tvořivosti mládeže, později i pracujících (STMP), byla založena v roce 1949 jako celostátní „soutěžní systém“ prezentace kulturních a uměleckých aktivit dětí a mládeže, organizovaný od škol přes města, okresy a kraje až po celostátní přehlídky. Samozřejmě pod ideovým dohledem KSČ. Měla i svou vojenskou odnož ASUT (Armádní soutěž umělecké tvořivosti). ÚDLUT měl v tomto systému úlohu metodickou, do níž zapojoval své oborové poradní sbory.

15 ČSM (Československý svaz mládeže) se zformoval z původního SČM (Svazu české mládeže, od r. 1945) jako jednotná organizace v rámci Národní fronty řízené KSČ; vznikl v roce 1949 sloučením dosud existujících českých a slovenských mládežnických organizací a do ČSM byly začleněny i tzv. Pionýrské oddíly Junáka (od roku 1950 Pionýrská organizace ČSM). V roce 1968 se ČSM rozpadl a v době normalizace byl obnoven jako Socialistický svaz mládeže (SSM). Organizace byla ideově orientovaná na výchovu „nového socialistického“ člověka.

16 Beneš, Jiří. K některým úkolům ochotnického divadla. OD 1960, č. 10, s. 240–242.

17 Beneš, Jiří. Šrámkův Písek a souvislosti, AS 1966, roč. 3, č. 6, s. 4–8.

18 Just, Vladimír. Netradiční, nekamenná, autorská, ale naše. Příloha brožury ŠP 1979, s. 1.

19 Štoll, Ladislav (1902–1981), český marxistický literární kritik stalinského (ždanovského) ražení, v té době ministr kultury, podílel se na stagnaci české literatury a umělcův spisovatelů (mj. Františka Halase ad.).

Byla to doba velmi zvláštní – výstižně ji popisuje výtvarník a spisovatel Petr Kouba, tehdy školák, který po podpisu Charty 77 emigroval do Rakouska: *„Byly to ostatně šťastné doby, tehdy kolem roku 57, 58. Nový prezident Zápotocký mi nějak splyval se slavným běžcem Emilem Zátopkem v jedinou osobu, vítěznou a dobrotivou. Ještě dlouho po příchodu na základní školu jsem si pletl jejich jména. V rádiu nebo ve škole se pořád něco veselého zpívalo. Moje sestra chodila v uniformě Svazu mládeže, v té krásný modrý košili se zlatým emblémem na prsou, kvůli které jsem se těšil, až budu starší. V kině jste viděli kombajny v lánech obilí, silný a spokojený dělník u stroje, pak nějakou veseloheru, nebo ještě lépe válečný film, samozřejmě ruský, ve kterém krákorající Němci zase děsně dostávali, a my kluci v první řadě bijáku jsme patřili k vítězí armádě, které jest radost fandit, a prezident Zátopek běžel v čele. Inu krásné doby. Někteří z nás už doma zaslechli divné řeči, že jako ty zrádný a velezrádný zrůdy, co je nedávno polapili a popravili, byli nevinní lidé... A dále jsme zneklidněli, když se začalo vybírat, kdo půjde dále studovat a kam. Komise zasedaly, posuzovaly podivné, námi nezaznamenané syčáctví, zvané třídní původ, doporučovaly a nedoporučovaly... Na středních školách se určoval módní způsob hovoru, vynalézaly se nové, zvláštní výrazy – a mluvit správně blazeovaně, což dalo práci po letech strávených ve společnosti poněkud hysterických a poněkud papouškovitě přemoudrých dětských hrdinů, dodávaných k nám z východu. Celý první ročník na střední škole jsem se vzpomínal z té změny. Poprvé jsem slyšel i své vrstevníky mluvit silně sprostě o komunistech. Můj sen – krásná svazácká košile – ztřela během několika vteřin jak Dracula na sluníčku, když krásná, inteligentní svazáčka nazvala prezidenta Antonína Novotného, třetího komunistického prezidenta, primitivním šaškem.“*

(Kouba, Petr. Dryjáky. Update studio 1999. s. 119–120)

Jiráskův Hronov od počátku nesl jméno spisovatele Aloise Jiráska, bezpochyby významné české kulturní osobnosti, po komunistickém převratu navíc nekriticky adorované tehdejšími ministrem kultury Zdeňkem Nejedlým. Pro pojmenování nové mládežnické divadelní přehlídky se tedy hodil Fráňa Šrámek, v té době považovaný za básníka „revolučního“. Byl proto vhodným symbolem pro ideové poslání nové přehlídky (navíc ve městě, kde prožil značnou část svého života, byť byl rodákem ze Sobotky, kde v roce 1957 shodou okolností vznikla další přehlídka, Šrámkova Sobotka).²⁰ První ročník ŠP proběhl v roce 80. výročí básníkovy narození, pět let po jeho úmrtí.

Vazba Písku k autorovi *Stříbrného větru*, románu o mládí a dospívání, a záměr uskutečnit setkávání nejmladší generace amatérských divadelníků právě v tomto městě, je tedy evidentní. Podobné to bylo s rodištěm Jiřího Wolkra, rovněž ideologicky „vytěženého“ pro Wolkrův Prostějov, který se poprvé se konal na jaře roku 1957. Tento rok lze tedy považovat za jakýsi průlom v dosavadní praxi organizování podobných celostátních přehlídek – ideologické zájmy souzněly se snahou rozvíjet zájmové aktivity v oblasti recitace a divadla, které zásluhou STM už měly v té době značnou strukturu a rozsah, u dětských a mládežnických kolektivů či jednotlivců dokonce v řádu tisíců účastníků...

Cesta Šrámkova Písku k jeho specifické podobě divadla netradičního, experimentujícího, autorského či alternativního, prostě „nekamenného“, jak je nazývá Vladimír Just,²¹ však byla ještě dlouhá...

Shrnout všech šedesát ročníků Šrámkova Písku do jednoho textu bez rizika nepřesnosti či neúplnosti není v podstatě

možné. Vstupní údaje, především k prvním ročníkům (ale nejen), jsou značně omezené a nepřesné. Také proto, že jeho archiv se „kompletně“ ztratil, jak uvádí Milan Princ v publikaci *Šrámkův Písek v přesýpacích hodinách* (PRAAM, 2001, s. 4). Písecká přehlídka navíc dosud nemá sumarizující publikace jako např. Jiráskův Hronov, Wolkrův Prostějov či Loutkářská Chrudim. Skvělým souborným materiálem je publikace Lenky Novotné *Šrámkův Písek 2010–2001* (NIPOS-ARTAMA 2011) a dalším, byť se Šrámkovým Pískem jen souvisejícím, publikace *Ohlédnutí za šumperskými divadelními dílnami 1985–2015* (Alena Crhová, ed., NIPOS-ARTAMA 2015). Bylo proto nutné spolehnout se pouze na dochovaná torza archivních materiálů: z prvních let na neúplné zpravodaje ŠP či programové brožury, kterých se také zachovalo poskrovnu. Především však bylo možné využít články v časopisech Ochotnické divadlo či Amatérská scéna, kusé informace z internetové Databáze českého amatérského divadla²² či z dalších textů a publikací, které uvádíme ve zdrojích.

Tento text je založen především na dosud nezpracované archivní dokumentaci NIPOS-ARTAMA a na časopiseckých informacích, z nichž čerpáme formou přímých či nepřímých citací recenzentů jednotlivých ročníků (názvy inscenací soutěžního programu uvádíme kurzívou tučně, názvy představení v doprovodném, doplňkovém nebo inspirativním programu normální kurzívou). Jde spíše o jakýsi „kronikářský“ záznam sumarizující program a tendence této přehlídky, jak se vyvíjela v dobových souvislostech s ohledem na kulturně-politické prostředí, kdo a čím ji formoval, jak a kdo se na její historii podílel. Prostě – jak šel Šrámkovu Písku čas...

20 Již před 2. světovou válkou se v Sobotce pořádaly letní divadelní slavnosti, jichž se Fráňa Šrámek účastnil jako autor, a v létě 1947 se konala letní přehlídka amatérských divadelních souborů. U příležitosti Šrámkových nedožitých 80. narozenin v létě 1957 byl v Sobotce uspořádán první ročník festivalu, v následujících desetiletích „festival českého jazyka, řeči a literatury“, zaměřený na aktivity studentů humanitních a pedagogických oborů a učitele, pracovníky knihoven apod.

21 Vladimír, Just. Netradiční, nekamenná, autorská, malá, ale naše. Příloha programové brožury SP 1979. 12s.

22 <https://amaterskedivadlo.cz/main.php>

ŠRÁMKŮV PÍSEK

1957–1966

„Ach drahá šedesátá léta: rád jsem tehdy říkal cynicky: ideální politický režim je diktatura v rozkladu; represivní aparát funguje čím dál nedokonaleji, ale je stále přítomen, aby probouzel ducha kritiky a výsměchu.“ Tak charakterizoval dobu, v níž ŠP vznikl, spisovatel Milan Kundera.²³

Ale ještě chvíli přetrvávaly staré pořádky. Byť byl konec padesátých let dobou naděje, také první ročníky písecké přehlídky se staly opatrným impulzem k novému vnímání společnosti – i amatérského divadla. V té době byl podíl mládeže v tradičních ochotnických souborech nevelký. Na 27. JH v roce 1957 tuto situaci komentoval Jiří Beneš jako neradostnou: „Postrádají-li právem mnozí kritikové ve většině letošních hrnovských inscenací rysy novátorství, postrádají tím takový typ souborů v našem divadelnictví vůbec.“²⁴ Což mohla být výzva pro Šrámkův Písek, který se zpočátku o nějaké novátorství nepokoušel, chtěl pouze „napravit“ některé již překonané názory – v rámci soutěžního principu STM svedl dohromady dětské a mládežnické divadlo, na rozdíl od JH, který patřil jen tradičnímu ochotnickému divadlu dospělých. Navíc už po roce 1945 vznikla rozsáhlá síť novodobých školních či mládežnických „svazáckých“ souborů, včetně souborů vojáků základní služby, v nichž se ČSM prostřednictvím STM angažovala.

Písecké přehlídky v rámci struktury této soutěže výrazně přispěly především ke zlepšení úrovně dětského divadla, jež dosud bývalo pouhou nápodobou divadla hraného dospělými se všemi atributy tradičního „ochotničení“. Zdůrazňoval se výchovný a so-

cializační aspekt dětského divadla, což bývalo tématem mnohých a často bouřlivých diskusí brojících proti ochotnickému „staromilství“. Nové myšlenky a řád do nich vnášeli např. Miloslav Disman a Míla Mellanová, později i vysokomýtský Josef Mlejnek či brněnská Jindra Delongová.²⁵ Dětské soubory se ŠP pravidelně účastnily až do roku 1962, po roce 1966 jen sporadicky, divadlo hrané dětmi si postupně nacházelo svoji vlastní přehlídkovou platformu.²⁶

Vedle dětských souborů se na prvních ročnících ŠP objevila řada starších, tedy „mládežnických“ divadelních kolektivů, převážně s tradičním ochotnickým repertoárem. Ale také soubory kabaretní (zvláště vojenské), inspirované po roce 1960 nejprve opatrným, ale razantním nástupem tzv. divadel malých jevištních forem – prosazovat se začaly hlavně díky nezávislým tvůrcům, jako byli např. Augustín Kuchár z popradské JŠS (*Hračky nás už nebarvia*, ŠP 1960), Pavel Fiala (Kladivadlo, Broumov, později Kadaň, po několika letech lektor a „dramaturg“ ŠP), také Jan Schmid (Vojenský soubor Y Liberec, *Encyklopedické heslo: XX. století*, ŠP 1964), Divadélko pod okapem z Ostravy (*PF Kabaret pro štěstí*, 1964), Václav Bárta (Inklema Praha, *Jak se chodí za holkama*, ŠP 1965), později Zdeněk Turba Čecháček (brněnské Divadlo X) a Radim Vašínska (VUS Praha, pak Orfeus Praha) či Miroslav Kovářík (Docela malé divadlo z Litvínova)... Samozřejmě měl na tomto rozvoji nepominutelný podíl Pavel Bošek, který po dalším uvolnění v kulturním životě vedl od roku 1963 až do sedmdesátých let nový časopis Repertoár malé scény,

a samozřejmě Ivan Vyskočil, vůdčí osobnost pražské „nové divadelní vlny“.

První Šrámkovy Písky organizovala jako součást STM kulturní komise Ústředního výboru ČSM, v jehož gesci byly dětské a mládežnické organizace, spolu s dalšími politickými ústředními orgány, ministerstvem kultury a školství, s ústředním výborem Revolučního odborového hnutí (ROH) či Ústřední radou odborů a jejich krajskými nebo okresními orgány. Podílel se i písecký městský národní výbor a místní kulturními zřizovateli (ZK Jitex Písek), vždy ve spolupráci s ÚDLUT a krajskými a okresními osvětovými středisky (KOS, OOS). Konkrétní organizace a zajištění přehlídky byla v rukou tzv. přípravných výborů.

Soutěžní charakter prvních ročníků ŠP byl poněkud komplikovaný, ani ze zdrojů není jasné, jak a kdy se hodnotilo, a především kdo tvořil hodnotící či lektorský sbor. Občas narazíme na jména Dismana či Mellanové. Teprve v roce 1966 se v dochovaných zdrojích uvádí lektorský sbor jako „pracovní předsednictvo ŠP“: v tom roce v něm byli Miloslav Disman a Bořek Hrnčíř či Jaroslav Šindelář za ÚDLUT Praha, zástupce ODM v Táboře Dagmar Findejsová, za KV ČSM z Českých Budějovic Marie Uhlíková či pracovník KOS České Budějovice Jan Voráček, za loutkové divadlo pak Jan Malík,²⁷ Marie Haipetrová (KPS Písek), Vladimír Meisner (OPS Písek) a Bedřich Hájek z KOS České Budějovice. Kromě odborníků delegovaných divadelním oddělením ÚDLUT to byli většinou funkcionáři pořádajících organizací, zvláště v době normalizace bývala funkcionářů převaha.

23 Předmluva ke knize Josefa Škvoreckého *Mirákl*. Text vyšel v *Knize Zahradou těch, které mám rád*. Brno, Atlantis 2014. In: Briere, Jean-Dominik. Milan Kundera – Život spisovatele. Praha, Argo 2020.

24 Beneš, Jiří. Dvacátý sedmý v řadě. OD 1957, roč. 3, čj. 9; 193.

25 Miloslav Disman (1904–1981), režisér, dramaturg a pedagog, tvůrce Dismanova rozhlasového dětského souboru (od 1931); Míla Mellanová (1899–1964), herečka a režisérka, založila v r. 1935 Pražské dětské divadlo; Josef Mlejnek (1921–2008), učitel ve Vysokém Mýtě, dramatik, režisér, vedoucí dětských divadelních souborů, autor teoretických statí o dramatické výchově; Jindra Delongová (1925–2019), osobnost české dramatické výchovy, vedoucí brněnského dětského souboru Pírko.

26 V sedmdesátých letech se národní, resp. celostátní přehlídky dětských divadelních souborů konaly ve Žďáru nad Sázavou (1971–1972), v Trnavě 1973 a od roku 1974 začíná dlouhodobá tradice (až do r. 1989) Kaplického divadelního léta. Po roce 1990 se celostátní přehlídka dětských divadelních souborů (a dětských recitátorů) stěhovala celou republikou (Prachatice, Ústí nad Orlicí, Zábřeh, Trutnov, Svítavy).

27 PhDr. Jan Malík (1904–1980), loutkář, zakladatel loutkářské katedry DAMU a profesionálního Ústředního loutkového divadla.

Program prvních ročníků pravidelně zahrnoval inscenace dětských a pionýrských souborů, převážně pohádky. A také představení tzv. estrádních či agitačních skupin, protože také ty patřily k oblíbeným svazáckým aktivitám. Po několikaletém kolapsu STM byl na další sezonu po prvním ŠP dokonce vypsán nový soutěžní řád²⁸ pro soubory dětské do 14 let a starší mládeže, která měla vyvrcholit právě III. Šrámkovým Pískem. Píše se v něm také, že soutěž by měla „pomoci odstranit z repertoáru našich souborů hry, které jsou psány v duchu buržoazní morálky a jejichž nízká umělecká úroveň narušuje estetickou výchovu dětí“, jiné ambice si v podstatě nekladla. Ustavují se v něm i tři kategorie souborů podle vyspělosti a podle repertoáru: celovečerní hry všech jevištních žánrů, malé jevištní formy „uměleckého slova“ a „divadlo pro dětské obcenstvo“.

Čas se však překlápí v symptomatická šedesátá léta. Mamutí socha generalissima Stalina v roce 1962 trapně skončí, vyhodí ji do vzduchu. A III. sjezd Svazu českých spisovatelů v roce 1963 se dokonce považuje za začátek Pražského jara. V té době navzdory „železné oponě“ již vtrhl do našich krajin rokenrol, hudební program rádia Luxembourg a písničky Beatles. Domácí inspirace bylo také dost – hlavně díky nástupu profesionálních malých scén, pražského Semaforu, Paravanu J. R. Picka, Boškových a Vyskočilových text-apelů v Redutě, vzniklo Divadlo Na zábradlí a satirické divadlo Večerní Brno, kina hrají filmy české „nové vlny“ s Formanem, Jirešem, Chytilovou, Menzlem, Schormem a dalšími, v literatuře dojde na vydávání do té doby „nemyslitelné literatury“ (Kundera, Škvorecký). Začíná vycházet časopis Světová literatura, objevuje se absurdní drama (Havlova *Zabradní slavnost*, 1963) a hlas zvyšují další sjezdy spisovatelů, zvláště IV. v roce 1967, který politický státní aparát zcela vyděsil... „Socialistický realismus i veškerá ideologie byly v šedesátých letech, ještě dávno před pražským jarem mrtvé, šlo jen o fasádu, kterou už nikdo nebral

vážně,“ píše v jednom ze svých zahraničních rozhovorů spisovatel Milan Kundera.²⁹

Situaci malých jevištních forem v šedesátých letech minulého století se zevrubně věnuje publikace *Pódia z krabičky* (NIPOS Praha 2005), v níž Vladimír Just kromě medailonků významných amatérských divadel MJF tohoto období uvádí i významnou esej *Nebyl jen Semafor a Zábradlí aneb malá divadla jako hnutí*,³⁰ v níž komentuje vznik těchto divadel jako novum společenské a politické atmosféry. Just se však o Šrámkově Písku vůbec nezmiňuje – což je poměrně výmluvné i z hlediska dalšího „problematického a neukotveného“ významu přehlídky... Prvních deset píseckých let – byť k proměnám docházelo pomalu, avšak jistě – se na charakteru přehlídky výrazně podepsalo: měnil se pohled nejen na samotný smysl amatérského divadla, ale především na ono divadlo „mladé a novátorské“...

1957 I. ŠP (7.–3. 10.)

První ročník neproběhl v červnu jako ročníky další, ale až v říjnu: jako ústřední kolo divadelní části právě obnovené STM. A byl v podstatě zdařilou a vědomou obdobou Jiráskových Hronovů. V pěti věkových kategoriích vystoupilo šestnáct dětských a mládežnických kolektivů delegovaných coby „nejúspěšnější“ z okresních a krajských kol soutěže tvořivosti. Úroveň představení podle recenzentů a hodnotitelů byla – alarmující! Divadelní část soutěže tvořivosti totiž trpěla značnou dezorganizací, ani se nevědělo, kolik souborů se zúčastnilo, snad dokonce dva až tři tisíce (!) dětských a mládežnických souborů. Okresní ani krajské poroty buď nefungovaly, nebo do Písku doporučovaly náhodně. Proto se diskutovalo nejen o úrovni vystupujících souborů, ale často o smyslu dětského

divadla či amatérského divadla vůbec – hlavně při hodnocení souborů nejvyšší kategorie nad 18 let, jejichž představení dokonce bývala na úrovni slabých ochotnických souborů. K zamyšlení vedl i způsob práce s mladými lidmi u dětských i mládežnických souborů, jejich vztah k divadlu, a hlavně absence tvořivosti či zastaralá dramaturgie...

Přehlídku zahájila 2. osmiletá škola Plzeň představením pohádky M. Stehlíka *Perníková chaloupka*. Soubor Pionýrského domu z Karviné 1 uvedl pohádku *Tři sestry* a JSŠ z Holic tehdy oblíbenou Kolářovu hru pro děti *Bzunda a Brunda*. Soubor z OSS Mšeno nad Nisou vystoupil s pohádkou Františka Hrubína *Sněhurka, zvířátka a sedm mužčků* a stejný titul hrál soubor 3. osmileté střední školy z Havířova I, soubor ZK Závodů Jana Švermy z Brna uvedl pohádku M. Holkové *Popelka* a slovenský soubor 1. JSŠ z Nových Zámků pohádku Marie Rázusové-Martákové *Medovníkový domeček*. Do dětské části programu patřil ještě soubor JSŠ z Ostravy s úryvkem z Kvapilovy *Princezny Pampelišky*, Učiliště pracovních záloh č. 18 z Plzně s Andersenovou *Sněhovou královnou* a soubor JSŠ z Prahy 1 s Tylovým *Čertem na zemi*.

Ve vyšší kategorii se představila Hospodářská škola z Pardubic s Puškinovým *Mozartem a Salierim*, ZU SPZ č. 1 z Brna hrála Sabinův *Inzerát* a Lidové divadlo OB Plzeň inscenaci *Slamník* Vlasty Petrovičové, soubor ZK ČSD (spolu s pedagogickou školou) Karlovy Vary uvedl pásmo *Od heroické komedie k pohádce*, soubor JSŠ Semily Klicperova *Hadriána z Římsů*. První cenu získal DDS Krajského pionýrského domu Brno za inscenaci Pinčevského hry Čapí mládě a druhou cenu mládežnický soubor ZO ČSM Mechanizátor Pozemních staveb Nitry za inscenaci Tajovského hry *Ženský zákon* – sám výčet titulů představení svědčí o problematické dramaturgii i o podobě a postavení tehdejšího dětského a mládežnického divadla... Na diskusích se podíleli především Miloslav Disman a Míla Mellanová.

28 Soutěžní řád soutěže divadelních souborů lidové umělecké tvořivosti, vypsán pro oblast her pro dětské obcenstvo a mládež (Ochotnické divadlo 1958, č. 1, příloha).

29 Brierre, Jean-Dominik. Milan Kundera - život spisovatele. Praha, Argo 2020. 95.

30 Just, Vladimír. Nebyl jen Semafor a Zábradlí aneb Malá divadla jako hnutí. In: Pódia z krabičky. NIPOS 2005 10–23.

V říjnu proběhlo ústřední kolo divadelní STM – první Šrámkův Písek mládeže, vědomá a organizačně vcelku zdařilá obdoba Jiráskových Hronovů. Vystoupení šestnácti dětských a mládežnických kolektivů, které se do Šrámkova města probíjaly okresními a krajskými soutěžními koly a soutěžily podle věku, postavilo všem našim pracovníkům před oči naléhavost problému tohoto úseku a jeho přibližný současný stav. Přibližný proto, že musím pochybovat o organizačním zvládnutí celé soutěže, do které bylo přihlášeno dva tisíce souborů, z nichž okresní a krajské poroty STM volily v některých případech zřejmě náhodně a neodborně. [...] V představeních na první pohled bije do očí špatná práce režiséra s hercem. Režiséri dětem na zkouškách předebrávají se zastaralým teatrálním pathosem. [...] K falešnému hraní divadla nedochází ovšem jen v případech, kdy děti hrají staršího člověka nebo charakter, který se markantně liší od jejich vlastního, nýbrž i tehdy, když má hrát dítě samo sebe – vesnického kluka, pionýrku atp. (Beneš, Jiří. Pro naše děti. OD 1957, roč. 3, č. 12, s. 270–272)

I. Šrámkův Písek potvrdil, že dětské divadelní soubory nemají téměř co hrát, nechtějí-li se vracet k předválečnému braku. [...] Šrámkův Písek položil především otázku po smyslu této činnosti. Byl formulován jako součást výchovy dětí ke kolektivnímu životu, prohlubování jejich vědomostí, vytváření jejich estetického citění, rozvíjení jejich fantazie, spoluvytváření jejich charakteru a morálky atp. [...] Ani nad soubory nejvyšší věkové kategorie (nad 18 let) nebylo možné jásat. Jejich repertoár byl stejný jako u slabých ochotnických souborů. [...] Nejhorší byl nedostatek mladých lidí, kteří by divadlo brali vážně, odpovědně, vášnivě. Význam I. ročníku Šrámkova Písku byl v tom, že na tento stav důtklivě upozornil. V dalších letech bylo opravdu uskutečněno několik akcí k omlazení hnutí, např. uspořádáním soutěží na sezonu 1957–1958. Ale na jednu důležitou – a ve své podstatě tak jednoduchou – myšlenku tehdejší vedoucí pracovníci amatérského divadel-

nictví nepřišli: obrátit problém naruby a ve světle úvah o dětském hraní divadla uvažovat o smyslu amatérského divadelnictví vůbec. Musela přijít řada krizových let, než jsme to pochopili. ... (Beneš, Jiří. Šrámkův Písek a souvislosti. AS, 1966 roč. 3, č. 6, s. 4–8)

Před námi leží nový soutěžní řád, podle něhož budou v letošním roce soutěžit naše ochotnické soubory. [...] Dosavadní systém soutěží ochotnických divadelních souborů ustálil se v roce 1954. Charakteristickým jeho znakem bylo rozdělení souborů na tři kategorie (A, B, C) podle stupně vospělosti, cílevědomosti a kulturně politického významu jejich práce. [...] Zřízení kategorií také umožnilo zajistit, aby na vrcholnou ochotnické soubory, které ne jedinou inscenací, ale celou svou soustavou činností mohou být příkladem ostatním. [...] Změny v novém soutěžním řádu byly vedeny právě snahou přispět k tvůrčímu omlazení našeho ochotnického divadla. Hlavní úkol soutěže pořádané v období oslav 40. výročí VŘSR a 10. výročí Vítězného února by bylo možné vyjádřit heslem: Za divadlo mladé – mladé ideově, mladé svou bojovností a odvahou, mladé tvůrčími nápady v dramaturgii, v inscenaci i ve vlastní tvorbě našich souborů. [...] Soutěž v malých jevištních formách může přinést – bude-li správně pochopena – několik užitek. Jednak obohatí repertoár souborů o jevištní útvary, s nimiž lze zajíždět i do nejmenších vesnic a jež lze inscenovat s menšími technickými nároky. Umožní také zvýšit podíl současné tematiky v repertoáru ochotnických souborů, neboť dramatických scének s aktuálními náměty existuje mnohem více a často umělecky hlubších, než je tomu zatím u celovečerních her – nehledě na uplatnění vlastní tvorby dramatických autorů-amatérů. [...] Třetí významnou novinkou je spojení soutěže „starších“ ochotnických souborů se soutěží tvořivosti mládeže a dětí. Několik desítek tisíc soutěžících v uměleckém přednesu a téměř 3 000 dramatických kolektivů mládeže a dětí – to je jedno

z největších vítězství loňské STM (1956). Zdá se, že v oblasti slovesně dramatické prožíváme podobnou vývojovou etapu, jakou jsme zažili v letech 1949–1951 v oblasti zpěvu a lidového tance. (Bartoš, Milan. Za mladé divadlo. OD 1957, roč. 3, č. 10, s. 217–218)

1958 II. ŠP (31.5.–8. 6.)

Šel stejnou cestou jako ročník první coby celostátní přehlídka vítězných divadelních souborů STM a hlavní roli měla hrát „ideologie“ – v úvodníku k programové brožure píše J. Loužil, tajemník ÚV ČSM: „Proto každé představení našich mladých ochotníků na Šrámkově Písku, které podniká diváky k boji za světový mír a za podporu úsilí mezinárodního mírového hnutí vedeného Sovětským svazem, se stane důležitou zbraní pro vybudování krásné a šťastné budoucnosti pro všechny lidi na světě.“ Programová brožura se však spíše zabývá kulturními tradicemi a krásami města Písku...

Pokud vládly nad organizací prvního ročníku rozpaky, druhý už byl považován za lepší. „Některé inscenace by obstály i na JH,“ jak zmiňuje v OD Luboš Šterc, a to jak výběrem repertoáru, tak provedením. Opět společně vystupovaly mládežnické i dětské soubory. Program byl sestaven dokonce třemi porotami, ale každá měla naprosto jiné hledisko – česká vybírala mládežnické soubory (16–17 let), vojenská porota starší s věkovým průměrem cca 25 let a slovenská, která však „nebrala ohled na nový soutěžní řád“, ten byl právě rok v platnosti – do Písku vyslala slovenské soubory jen té nejvyšší kategorie C. Dokonce soubor ZO ČSM Pozemní stavby Nitra, který se v předchozím roce zúčastnil s Tajovského *Ženským zákonem* Jiráskova Hronova. A vypukl spor o nesouměřitelnosti výkonů, zda by na ŠP měl být vedle souborů začínajících i takový soubor...

Za nejlepší představení přehlídky byla označena hned dvě – mládežnický DS ZK Armaturka Myjava s hrou Alberta Hacketta *Deník Anny Frankové*, který získal první cenu ŠP, druhou si odvezl soubor Domu armády Olomouc za hru Pavla Kohouta *Taková láska*. Její autor do Písku dokonce přijel, ale představení prý neviděl... Obě představení zaujala „jiskrou talentu, nadšením a odpovědností“. Ostatní soubory, např. zmíněný nitranský soubor s hrou Jána Chalúpký *Kocúrko*, předvedly poměrně konvenční ochotnická představení. Zato úsilí o hledání vhodného repertoáru pro dětské soubory, preferované na prvním ŠP, se projevilo hned ve dvou novinkách: KDP Brno za hru Jarmily Kolářové *Ostrůvek přátelství* získal 1. cenu v kategorii dětských souborů, další novinkou byla hra Č. Sováka *Kouzelný věneček* v provedení Divadelního kroužku Osmileté střední školy Na Santošce Praha. Druhou cenu v kategorii dětských souborů dostal dětský soubor ZK Zbrojovka Brno za inscenaci A. Archipova *Zbojník Muchomor*. A program zpestřilo i jediné dětské operní představení (Jaroslav Křička, *Ogari*) souboru Krajského pionýrského domu z Plzně. Oceněna byla také podpora profesionálů: brněnský herec Eduard Muroň, který již podruhé dovedl soubor KDP Brno k vítězství na ŠP, a také tehdy mladý tanečník a choreograf Pavel Šmok z plzeňského Divadla J. K. Tyla za spolupráci na Křičkově opeře. Luboš Šterc v recenzi pro OD 1958 připomíná ještě DK Osmileté střední školy Nové Město nad Váhem s hrou A. Šímy *Sněhurka a sedm trpaslíků* a další inscenace. DS Průmyslové školy z Kutné Hory se Zeyerovým *Radúzem a Mahulenou*, Vojenský divadelní soubor Rádobyň z Litoměřic s Klicperovým *Hadriánem z Římsů*, Železniční učiliště Brno s *Prísabou* Milana Jariše, Osmiletou střední školu v Nitře podle V. Erbeny *Ztratil se hlásník Cibula*, Suchovo-Kobylna *Svatbu Krečinského* Jedenáctileté střední školy z Prahy Karlína a Jedenáctileté střední školy z Olomouce s inscenací Miloslava Stehlíka podle Makarenkova románu *Začínáme žít*.

Ročník hodnotily dvě tříčlenné poroty: šest představení dětských souborů Míla Mellanová, Viktor Doubek a Luboš Šterc a devět představení mládežnických souborů další tři porotci (Deylová, Malina a Vladimír Žáček). A nápad přeložit přehlídku na červen, kdy je v Písku krásně, přijali účastníci jako zdařilý, ostatně zdařilá byla i veselice, karneval a průvod městem...

II. Šrámkův Písek nebylo jenom divadlo. Pořadatelský úspěch spočíval v tom, že se podařilo zorganizovat pěkný rámec celého festivalu. Zatímco loni soubory přijížděly pouze na představení, letos se většina souborů zdržela 3–5 dní a dobře je využila k poučení i rekreaci. [...] Problémem byl výběr slovenských souborů [...] zatímco české soubory se upřímně snažily o dobrý repertoár, oba slovenské soubory nepřesvědčily. [...] Stále bylo v Písku mnoho představení nehotových – odpovědnost je na těch, kdo soubory do Písku vyslali. (Šterc, Luboš. II. ŠP – úspěch ochotnického mládí. OD 1958, roč. 4, č. 8, s. 184–185)

Pro sezónu 1958–1959 byla divadelní část STM organizačně odtržena od ostatního soutěžení. Důsledkem byl její nevalný průběh. Souborům ČSM se většinou nedostávalo ani takové metodické pomoci jako ostatním, což byl mimo jiné důsledek toho, že okresní výbory a sekretariáty ČSM zpravidla ignorovaly evidenci svých souborů, neměly s nimi žádný kontakt, často o nich ani nevěděly. [...] STM i v tomto ročníku stála nebo padala finančně s rozpočty osvětových domů a s agilností jejich poradních sborů, které se však mnohde o mládežnických představeních dovídaly buďto pozdě, nebo vůbec ne. Přihlášky do soutěže a termíny soutěžních představení se totiž hlásily na okresních sekretariátech ČSM, kde se zpravidla ztratily. [...] Tento organizační hazard byl pro další vývoj zvláště bolestivý v době, kdy zájem mladých lidí o divadlo prokazatelně rostl – svoji roli zde nepochybně sehrála i celostátní soutěž v hrách

pro děti a mládež [nových, pozn. ed.] organizovaná lépe – a byl dokonce podle statistik z řady okresů větší než jejich zájem o kterýkoliv jiný obor amatérské umělecké tvorby. (Beneš, Jiří. Šrámkův Písek a souvislosti. AS, 1966 roč. 3, č. 6, s. 4–8)

1959 III. ŠP (5.–14. 6.)

Na třetím ročníku celostátní přehlídky (opět) vítězných divadelních souborů STM vystoupilo společně 17 dětských a mládežnických souborů. Podle Jiřího Beneše se podařilo soustředit řadu dobrých představení i za tu cenu, že některé soubory nejstarší kategorie soutěžily jen „z taktických důvodů“. Zřejmě pro snadnější cestu k úspěchu – oproti Jiráskovu Hronovu... Přehlídka opět potvrdila požadavek na zkvalitňování práce s dětskými soubory, Beneš připomíná, že z představení „už zmizeli vousatí pidimužiči a bosonohé víly a režiséři po Dismanově vzoru už chápali smysl dětského hraní“.

Potřetí v nejmladší I. kategorii zvítězil soubor KDPM Brno se scénickým pásmem veršů a lidových obyčejů Jarmily Kovářové *Náš rok* – pro „přirozenou hravost s prvky improvizace“. Ostatní představení v této nejmladší kategorii však byla problematická... Ve II. kategorii nad 14 let se stal vítězem svazácký dramatický soubor při KDPM Klementa Gottwalda z Bratislavy s hrou Elsy a Clause Küchenmeisterových *Lesní slavnost*. Představení „nabídlo radost z krásné slovenštiny“ a vystoupila v něm i mladičká, později slavná slovenská herečka Božidara Turzonová. DS ÚDPM Julia Fučíka z Prahy hrál inscenaci R. Kloučka *Tříkrát děti* a další respektované představení přivezl Dramatický kroužek ŠS ČSM při JSŠ v Brandýse nad Labem, Aškenázyho *Ukradený měsíc*, v němž podle Jiřího Beneše mladý režisér Ladislav Smoljak spolu s výtvarníkem Radkem Pilařem nabídlí jakousi

„laternu magičku s diaprojekcemi hýřící režiséřskou invencí, která dokáže zakrýt herecké nedostatky začínajících ochotníků“. DS ZK Lignařan Dubňany–Hodonín hrál hru Viktora Rozova *Když hledáme radost* a dalším přínosným představením, hlavně díky textu a osobitému překladu, bylo Michal-kovovo *Sombrero* v provedení Dramatického souboru ŠS ČSM JSŠ Vysoké Mýto a v režii učitele Josefa Mlejníka, který se později významně zapíše do historie dětského divadla jako autor a propagátor moderních principů výchovné dramatiky.

Nejvíce představení nabídla nejvyšší věková kategorie, v podstatě již tradiční ochotnické soubory. Měla však slabou úroveň, problematičnou už výběrem souborů vinou tradičního chaosu v organizaci STM. Soubor ZV KVS z Olomouce byl za hru Fráni Šrámka *Měsíc nad řekou* oceněn za kvalitní jevištní kulturu, divadelní soubor Makyta Púchov uvedl hru Hanse Pfeiffera *Lampionová slavnost* – tento tehdy jeden z nejlepších slovenských souborů byl ale už v podstatě standardní „generační ochotnický soubor“. Vítězem nejstarší kategorie se stal soubor Lidového divadla MDO Plzeň s inscenací hry Miloslava Stehlíka *Čapajev* a na druhém místě Dramatický soubor Máj ÚKDDS Praha s upravenou loutkovou hrou Anatolije Kavanova a Vladimíra Levšína *Kocour Chlubílek*. Divácky úspěšné bylo i představení souboru ZO ČSM ZK Logarex Kardašova Řečice s hrou C. Corrintha *Trojané* v režii Jiřího Beneše, ano, jednoho z organizátorů ŠP a šéfredaktora časopisu Ochotnické divadlo. DS ŠS ČSM Konzer-vatoře Ostrava uvedl zpěvohru W. A. Mozarta *Bastien a Bastien*, DS ŠS ČSM 41. OSŠ Praha 7 hru J. Chmelaře *Dobrodružství v parku*. Tato nejstarší kategorie měla v programu převahu: soubor VÚ Nové Město nad Metují s hrou J. Pokorného *Poplach*, Vojenský divadelní soubor Severán Nové Město pod Smrkem s *Matkou* Karla Čapky, Vojenský divadelní soubor Jaslo Mladá Boleslav inscenaci E. O’Neila *V ponorkovém pásmu*, Divadelní soubor ZO ČSM Pozemní stavby Mechanizátor Nitra

s hrou Anatolije Kuzmičeva *Návrat*, představení to však byla převážně konvenční. Mimo jiné se uděloval i pohár ministra školství...

Lektoři Vladimír Halada a Milan Jančuška vedli seminář *O slově v divadelním umění*, Miloslav Disman na téma *Práce s dětským souborem*, Jiří Beneš *O práci s mládežnickým souborem*, V. Dvořák (ÚDLUT) *O malých jevištních formách* a Zdena Josková, tehdy dramaturgyně ČST, *O dramaturgii dětských a mládežnických souborů*. Přehlídková brožura obsahuje řadu inspirativních článků, např. Miloslava Dismana *Několik poznámek o dětech na jevišti*, Jiřího Beneše *Mládež a ochotnické divadlo*, studii básníka a šéfredaktora Pionýrských novin Oldřicha Kryštofka o dramaturgii pionýrských souborů a také pozdravy spisovatelů Františka Pavlíčka a Pavla Kohouta. V diskusích začal převažovat názor, že divadelní STM by měla končit v krajích, že příští ŠP by měly být jen přehlídkovými festivaly, podobně jako v té době JH – především proto, že nelze zaručit odpovídající výběr souborů, dokonce se uvažuje postavit ŠP na nesoutěžní bázi. Nu, a ve Šrámkově divadle vystoupilo jako host Národní divadlo Praha s *Maryšou* bratří Mrštíků...

Když jsme v tomto časopisu [Ochotnické divadlo] před dvěma lety hodnotili první Šrámkův Písek mládeže, bylo nám trpko nad základním rozporem. Cítili jsme všichni, že se rodí nová, velká a potřebná tradice každoročních přehlídek mladé a nejmladší generace ochotnického hnutí – a všichni jsme viděli, že to, co nám tehdy dětské a mládežnické soubory v Písku předváděly, je vším možným než opravdu mladým ochotnickým divadlem. V dětských představeních ovousatělí chlapečkové napodobovali staroochotnické šarže a osmileté dívky v průsvitných šatečkách manýry někdejších baletních hvězd pochybného lesku. Repertoár souborů mládeže nesl tenkrát všechny znaky špatného repertoáru slabších staroochotnických souborů, projevil se naprostý nedostatek představení, která by

výrazným způsobem za něco a proti něčemu bojovala a manifestovala tak životní názor mladé generace. Na tomto úhoru se před dvěma lety začínalo. [...] O II. ŠP jsme před rokem konstatovali, že je pokrokem, zvláště v repertoáru, ale odvahy, průbojnosti a jiných znaků, od pojmu mládí prostě neodlučitelných, v něm bylo pramálo. [...] Písek představil sérii špatných představení i vyslovených omylů a v diskusích zněla snaha o stále přesnější určování správného směru dětského a mládežnického divadla. Diskuse i seminář Miloslava Dismana dokázaly, že smyslem divadla pro děti není marné štvání za uměleckými výkony, ale estetická, mravní a občanská výchova dětí... (Beneš, J. Směr třetího Šrámkova Písku. OD 1959, roč. 5, č. 8, s. 174–176 a 202–203)

Milí soudruzi, divadelníci vědí nejlíp, že ne premiéra, ne první repríza, ale většinou až třetí představení rozhoduje o trvalém úspěchu inscenace. A vy jste teď přijeli do Písku potřetí; zdá se mi, že definitivně rozhodnete o jeho tradici. Zlaté pero neudělá z nikoho spisovatele, a stejně tak dobré pracovní podmínky samy o sobě nevytvoří divadelní soubor, jak si jej představujeme. Adepti umění si dnes pletou modernost s módností. Za moderní se často považuje vyhýbat se skutečným konfliktům doby, neříkat nic, co zavání „politikou“, a přitom se snaží, aby to NIC znělo co nejkumštovněji. To je ovšem opravdu jen módní. Moderní v umění vždy bylo a věčně bude účastnit se dějinného střetnutí starého s novým, v našem případě války s mírem, kapitalismu s komunismem – a dát všechnu vášň, všechnen talent do služeb toho nového. Přál bych nám všem, aby tradice, kterou letos utvrzujete, byla skutečně tradicí modernosti, hodnou svých tvůrců a jejich doby. Přeuji vám i sobě, aby Šrámkův Písek se stal přehlídkou děl, která budou psána i hrána přesvědčenými socialisty. (Kohout, Pavel. Dopis. Zpravodaj III. Šrámkova Písku, 1959)

1960 IV. ŠP (12.–19. 6.)

Šrámkův Písek už neměl být ústředním kolem STM v oboru divadla. Pouze nesoutěžní přehlídkou dětských a mládežnických souborů, na „ideově“ plakátu dokonce čteme lakonický podtitul „celostátní přehlídka divadelních souborů“. Tento ročník jaksi „zrozpačitel“, ale zároveň ukázal nový směr – zájem mladých lidí o malé jevištní formy, které se začínaly objevovat i v profesionálním prostředí. „Malé jevištní formy vstoupily vítězně na půdu amatérského divadla a obrátily pozornost k jednotlivci, k divadlu jako pomocníku a prostředníku osobnostního rozvoje – tedy k individualitě,“ píše Jan Císař.³¹

Přehlídka trvala týden – mezi tehdejšími volbami a spartakiádou – a vystoupilo na ní šestnáct souborů z Čech a Slovenska. V dramaturgii se objevily dva základní proudy: repertoár převzatý z osvědčených produkcí tradičního činoherního divadla, např. Lidové divadlo Plzeň uvedlo text Věry Panovové *Vánice*, Osvětová beseda Sezemice hru Anatolije Zaka a Igora Kuzněcova *Stalo se včera* (r. Jindřich Nebeský, výprava Míly Lišky z pardubického Vychoďočeského divadla získala čestné uznání za nejlepší scénu), Mládežnický soubor ZK Závodů J. Švermy Brno hrál hru A. Fadějeva a N. Ochlopkova *Mladá garda*, Realistické ochotnické divadlo Opava Viktora Rozova *Šťastnou cestu*, Ukrajinský divadelní soubor mládeže Verchovina při JSŠ Snina hru Levady a Hrocha *Oj, u poli nivka*. V mládežnické kategorii patřila k nejzajímavějším inscenace hry *Voják* od Karla Kyncla v provedení Vojenského souboru Mládí z Brna, sice značně schematická hra o Juliu Fučíkovi, ale v jevištně živé úpravě a ve vtipném podání, jak píše v OD Zdena Josková – zaujal prý i elán brněnských vojáků, kteří si do Písku odskočili z nácíku na spartakiádu.

Výrazně se prosazovaly soubory „druhého proudu“, které se pustily cestou vlastní tvorby a dramaturgické orientace – na večeru *Kapesní múzy* vystoupil soubor

popradské JSŠ pod vedením učitele Augustína Kuchára, jednoho z prvních autorů slovenského divadla malých forem (soubor navštívil ŠP ještě několikrát), který uvedl „moralistní kabaret“ *Hračky nás už nebaví*. Popradští prý dlouho hledali vhodný text, až si napsali vlastní, kritický k současnosti, k rodičům a vlastnímu životu, diváky si podmanili „nepokrytou upřímností a odvahou, s jakou mladí lidé objevují svět kolem sebe“. Titulní produkci tohoto večera *Kapesní múzy* nastudoval s píseckým Divadlem mladých „usilujícím o přiblížení k profesionálním divadlům malých jevištních forem“ herec Karel Augusta. A třetím souborem hodným podle tehdejších ohlasů znamenání byl soubor tří mladičkových mimů Průmyslové školy z Jablonce nad Nisou s pantomimickým *Divadélkem parafrází*. Pantomima inspirovaná Ladislavem Fialkou a Divadlem Na zábradlí tehdy získávala na popularitě.

Největším problémem ročníku byla (opět) dramaturgie, především u dětských souborů. Lepší úroveň potvrdil pouze vysokomýtský soubor s hrou Josefa Mlejníka *Výprava za hrdinou*, ostatní texty valnou úroveň neměly. Děti na ně buď nestačily, nebo nemohly ani jinak obstát. Na programu byly ještě inscenace Vojenského divadelního souboru Severan Nové Město pod Smrkem s hrou Erwina Sylvanuse *Korčák a děti*, Dramatický kroužek Krajského domu pionýrů a mládeže Brno s inscenací *Černý Bob a bílý Bob* (A. Zhoř – J. Kovářová), mládežnického divadelního souboru ZK ROH Zornica Bánovce nad Bebravou s *Včelkou Bzučalkou* K. Kremničana, Pionýrského souboru J. Mošna ZK ROH Průmyslu bytových textilií z Bratislavě s hrou Miloslava Dismana *Tři medvídati*, Divadelního odboru Sokola Ostravice *Pasáček vepřů* (K. Voglová) a Divadelního kroužku při OSS Čachtice s hrou L. Podjavorinské a Aleny Rapošové *Čin-čin*.

Hostem přehlídky bylo Operní studio AMU Praha s inscenací Rossiniho *Lazebníka sevillského* – jako vítěz STM

uměleckých škol. Slavnostní znělku Šrámkova Písku složil tehdy populární hudební skladatel Alois Palouček. Přestože byl ročník nesoutěžní, ocenění získal i Vojenský soubor Mládí Brno za inscenaci *Vojáka*, JSŠ z Popradu za pásmo *Hračky nás už nebaví* a JSŠ Vysoké Mýto za hru *Výprava za hrdinou*. Řada vedoucích souborů byla oceněna za soustavnou pedagogickou práci a někteří interpreti za herecké výkony. O vystoupení dětských divadelních souborů se recenze Zdeny Joskové v Ochotnickém divadle téměř nezmiňuje.

Povážlivé symptomy špatné organizace dosavadních ročníků STM, které byly houfně kritizovány i v tisku, nevzal nikdo z vyhlásovatelů na vědomí, stejně tak dvoukolejnost soutěžení. Jestliže se ještě na sezónu 1958–1959 přihlásilo do divadelní části STM na dva tisíce kolektivů (většinou dětských), pak do dalších ročníků se hlásí dětské i mládežnické kolektivy stále méně. Vedle špatných zkušeností s organizací zde sehrála hlavní roli skutečnost, že už v této sezóně začíná markantní odliv mladých lidí z tradičního divadla k malým jevištním formám. (Beneš, Jiří. Šrámkův Písek a souvislosti. AS 1966, roč. 3, č. 6, s. 4–8)

Tematicky byl IV. ŠP zaměřen k 15. výročí osvobození. Díky této dramaturgické orientaci byl repertoár Písku v oblasti mládežnických souborů téměř výlučně současný, ve svém celkovém vyznění však poněkud pochmurný, jednostranně zatížený hrami s vážným, až tragickým vyzněním. (Josková, Zdena. Mládežnické soubory na IV. Šrámkově Písku. OD 1960, roč. 6, č. 9, s. 198)

Výběr na IV. ŠP byl letos jinak organizován než v minulých letech. Jak bylo správně předpokládáno, sehráli krajští vítězové svá představení v jeden určený den – jestliže v loňském roce viděl v průměru jeden porotce šest představení v době pěti týdnů, letos jich viděl šestnáct v době 14 dnů.

Tím se také snížil počet členů ústřední poroty z 32 na 9. (Němeček, Antonín. Zdravíme IV. Šrámkův Písek. OD 1960, roč. 6, č. 7, s. 146)

1961 V. ŠP (15.–25. 6.)

V srpnu, pár týdnů po Šrámkově Písku, bude v Berlíně postavena zeď oddělující západ od východu... Červnová přehlídka trvala jedenáct dní, v divadelní části uvedla osmnáct představení a opět byla vyvrcholením celostátní soutěže. Porota měla v každé kategorii udělit nejmenší tři ceny – v nejmladší I. kategorii (6–15 let) bylo uvedeno deset představení, především hry ze života dětí, hry o zvířátkách, dramaticko-recitační, recitačně-zpěvní či taneční pásma. Večerní představení byla věnována divadlu mládežnickému (II. a III. kategorie) a malé divadelní formy si již začaly hledat svůj vlastní osobitý výraz...

V první kategorii vyhrál Pionýrský kroužek ZK Strojírenských závodů Vysoké Mýto s novou hrou Josefa Mlejníka *Červená záplata*. Nebyla udělena druhá cena a 3. cenu získal DrKr PO ZDŠ Prievidza s hrou Zdeny Slávikové *Vítězi*, zvláštní uznání pak soubor Domu pionýrů a mládeže Brno za pásmo Jarmily Kovářové *Děti bojující*. Ve druhé kategorii byla udělena jen cena druhá a získala ji SVVŠ Jana Nerudy Hellichova Praha za Goldoniho komedii *Lhář*, mj. v ní hráli později známí herci Klára Jerneková a Jaroslav Someš. Všechny tři ceny byly uděleny pouze v nejvyšší třetí kategorii – nejvyšší uznání získal českobudějovický DS Julius Zeyer Městského domu osvěty za inscenaci hry Alexeje Arbužova *Irkutská historie* (stejnou inscenaci hrál na tomto ročníku i brněnský Mládežnický soubor ZK ROH Závodů Jana Švermy) a druhou cenu Hornické divadlo Radnicka, Radnice za in-

scenaci hry C. Corrintha *Trojané*, třetí pak Vojenský soubor Letka míru ze Sliače za inscenaci dramatizace Otčenáškovy novely *Romeo, Julie a tma*. Čestné uznání získal také Jiří Beneš za režii *Trojanů*, Rudolf Šimice za roli Pärkra v téže inscenaci (i za příkladnou spolupráci s mládeží), oceněna byla Marta Gogálová za roli Ester v *Romeu, Julii a tmě* a Jan Gogál za příkladnou spolupráci profesionála s ochotnickým souborem.

V programu se představil i Divadelní kroužek ČSM při Průmyslové škole stavební Ostrava-Prívóz s hrou Ladislava Pospíchala *Dvojí tvář*, ve vyšších kategoriích ještě trnavský Dramatický kroužek SVVŠ s hrou Martina Kukučína a Jána Kákoše *Mladé letá*.

V kategorii dětských souborů hrál také DDS děti po obrně Janské Lázně Dickensova *Olivera Twista*, Dětská scéna Elektroizola z Tábora hru Libora Hanuše *Případ Pavla Kováře*, DS Dukla SVVŠ Lipany u Prešova inscenovala hru Sergeje Michalkova *Sombrero*, DDS DKP VŽKG Ostrava-Vítkovice hru Zdeňky Bezděkové *Říkali mi Leni*, DdrS Bezdružice představil hru podle Ondřeje Sekory a Jana Maláta *Ferda Mravenec*, Pionýrský soubor J. Mošna ZK ROH Průmyslu bytových textilií z Vratislavic nad Nisou Cinybulkovu hru *Sršán táhne do boje*, liberecký Dětský soubor při Divadle hudby hru Tomáše Boka *Děti s klíčem* a DRS Radost ZDŠ Praha Břevnov pásmo lidových pořekadel, písní, tanců a hádanek *Jaro – léto*.

Lektory dětské části přehlídky byli Miloslav Disman a Josef Mlejnek. Na závěr proběhla celostátní konference na téma *Jaké má být divadlo hrané dětmi*, které se zúčastnili vedoucí souborů, pedagogové, profesionální divadelníci a zahraniční hosté z Kuby, Polska, Maďarska a NDR. Hlavní referáty přednesli Oldřich Kryštofek – *Úkoly a problémy divadla hraného dětmi*, M. Jarolímová – *Fantazie, její vývoj a pohádka* a Milan Jančuška přednesl *Zprávu o současné situaci divadla hraného dětmi*. V diskusi vystoupil i Jan Voráček, metodik KOS České

Budějovice, který se vyjádřil ke slabší úrovni oproti minulému ročníku, Josef Mlejnek mluvil o svých zkušenostech práce s dětmi ve školním souboru a Jarmila Petránková z Janských Lázní o divadelní práci s dětmi po obrně a jejím psychologickém významu. Konferenci uzavřel Miloslav Disman – „slavnostně“ oznámil, že od září 1961 zahájí svou činnost lidové školy umění (LŠU) a jejich nová větev literárně-dramatická... Poprvé se (zřejmě) zúčastnil ŠP později významný lektor a porotce Pavel Bošek, jak se o tom sám později zmiňuje ve zpravodaji XIX. ročníku ŠP 1975.

Konference se nejvíce zabývala divadlem jako estetickou výchovou dítěte. Estetika, to je přístup ke kráse a šerednu života. Proto např. Josef Mlejnek v *Červené záplatě* ne naturalisticky, ale pečlivě a citlivě charakterizuje jazyk dětí... S radostí oznámil Miloslav Disman, že od 1. září zahájí svou činnost „Lidušky“ – tj. lidové školy umění. Soustředí se v nich dosavadní výtvarné a hudební školy a taneční odvětví a vznikne tak nová větev literárně-dramatická... Vyučovat budou učitelé z jedenáctileték, spisovatelé, herci a hudební i výtvarní umělci. Jsme prvním státem na světě, který chce v tak široké míře podchytit talenty... (Dolanská Slávka. Děti na jevišti. OD 1961, roč. 7, č. 8, s. 169–170)

Představení, které se zcela vymklo repertoárové, režijní i herecké úrovni, byla inscenace původní hry Ladislava Pospíchala *Dvojí tvář* uvedená divadelním kroužkem ČSM při Průmyslové škole stavební v Ostravě-Prívózu. V programu souboru se praví, že se hra snaží řešit generační problémy rodičů a dětí, studentů a vychovatelů. Toto tvrzení je přinejmenším nehoráznost. Ve hře, která postrádá dramatickou stavbu a má neuvěřitelně nesmyslné dialogy, je nakupeno od vulgarity až k banalitě všechno možné, a navíc má tato hra absolutně mylný ideový záměr... (Sochorovská, Valerie. Mládež na píseckém jevišti. OD 1961, roč. 7, č. 8, s. 199)

Krise tradičního ochotnického divadla se markantně projevila v r. 1961. Jako v jiných letech proběhly desítky festivalů okresních, krajských i mezikrajových, ale z jejich úrovně bylo smutno. Zatímco na profesionální frontě zavládl stále živější ruch v diskusích, kritikách, v tisku a konečně i ve výjimečných inscenacích, pokoušejících se prorazit krunýř starých i nových manýr, na ochotnické frontě vládl klid, ba zacpávání si uší před novými hlasy a nosů před novým vzduchem. Byl zjednodušeně většinou ochotníků chápán jako konec divadla a vláda malých forem. A k tomu ještě se stále markantněji projevovaly staré organizační zmatky, jimž padl za obět i V. Šrámkův Písek. (Beneš, Jiří. Šrámkův Písek a souvislosti. AS 1966, roč. 3, č. 6, s. 4–8)

1962 VI. ŠP (17.–24. 6.)

V roce 1962 se již mohutně rozvíjejí soubory malých jevištních forem – mladí lidé se „chtějí vyslovit ke stávajícímu stylu života, sdělit svůj názor na současnou společenskou problematiku“ – a ŠP se stal jejich nesoutěžní přehlídkou. I z tohoto důvodu to byl poslední ročník, na němž se sjely dětské soubory, tato tradice byla na několik let přerušena.

V programu, na plakátu anoncujícím ústřední přehlídku STM v oboru divadelních souborů, se představily i čtyři soubory dětské. Dva ovšem nevalné úrovně, Pionýrský soubor DS J. Mošny Vratislavice s hrou Haralda Heusera *Zajíček Doveda* a DS Spišská Nová Ves s Mlejnkovou *Červenou záplatou*. Svou skvělou pověst ovšem znovu potvrdil soubor Mlejnkův, tentokrát Pionýrský kolektiv z Vysokého Mýta: za inscenaci svého vedoucího *První zkouška* získal Čestné uznání. Oceněn byl i DDS Star DKP

Ostrava za inscenaci hry H. Prokopové a A. Zaoralové *Jolana a VIII. B.*

Přehlídky se zúčastnily i učňovské soubory – DS ČKD Praha s pásmem Nerudových veršů *Kvítko stobarevné* (r. H. Šoltézssová), v němž vystoupila i tehdy mladá Lída Engelová, pozdější známá režisérka, a soubor učňů z Bánovců nad Bebravou s hrou sovětského autora Alexeje Dmitrijeviče Simukova *Vrabčí bory*, inscenací schematickou a bezkonfliktní, navíc ještě „bezkrvně“ zahrnou, která „soudobým uším zněla jako vykopávka ultraschematicismu“, jak poznamenává Jiří Beneš.³² Vystoupil i DS ZK ROH Adast Adamov s inscenací V. Ledvinové a Vladimíra Čejchana *Tríminutový rozhovor* a DS Zálesí Humpolec s tehdy populární komedií Jaroslava Janovského *Je líbo cigaretu?* V nejvyšší čtvrté kategorii se už výrazně projevila inspirace tehdejšími divadly malých jevištních forem a zaujetí vlastní autorskou tvorbou: VÚ České Budějovice tak uvedl pořad *Saxofonový sen*, ale především zaujal divadelní soubor Spolku pro chemickou a hutní výrobu Ústí nad Labem se „semaforskou“ inscenací *Faust, Markéta, služka a já* (autorů Ivana Vyskočila a Jiřího Suchého). A úspěch měl i vítěz ústředního kola STM v oboru estrádních skupin Satirická scéna Sušice s programem *Blázinec v Atombaru* i se svým mimosoutěžním představením *Kabaret z kufru*.

V rámci přehlídky se také konala veřejná konference ÚV ČSM o dětském a mládežnickém divadle. „Účastníků bylo méně než v minulých letech, tisk ani funkcionáři ČSM neprojevovali o přehlídku větší zájem, diváci byli zklamáni, pokud čekali na představení, která by přinesla něco opravdu mladého a nového... Znovu se v tisku konstatovalo, že Šrámkův Písek ukázal nutnost řešit palčivé problémy dětského divadla a organizace STM. Organizátoři reagovali tak, že zrušili ŠP jako přehlídku STM a pro ročník 1962–1963 ani žádnou náhradu nehledali.“³³

Krátce před tímto ročníkem proběhla v Plzni ve dnech 3.–6. června pracovní konference o estrádních uměleckých skupinách, mj. Pavel Bošek, Jan Votruba a Dušan Havlíček se tam zabývali jejich přerodem v nový proud malých jevištních forem. Bošek v diskusi upozornil na ošidnost kopírování profesionálních souborů MJF a apeloval na potřebu osobitého autorství. Také J. R. Pick přispěl výstižným postřehem: „Za celou dobu, co sleduji amatérská divadélka, jsem jenom jednou slyšel z kabaretního jeviště Brechtovy songy. Brechta dnes hrají všechna velká divadla, ale jeho odkaz v oblasti malých jevištních forem leží stále ladem. Není tu samozřejmě jenom Brecht, co Čapek, Majakovskij, Bass? Našlo by se mnoho věcí, které, vhodně upraveny, by byly aktuální. Neboť vystříhnout z papíru atomový mrak, zhasnout, vystřelit za scénou a říci několik zkomolených slov, to ještě není politická satira, přestože se to často právě takto dělá.“³⁴

Autoři nepíší, režiséry dětských představení nemá kdo učit, vedoucí souborů, většinou učitelé, mají pramalou podporu nadřízených orgánů, nehledě k tomu, že už v pedagogických ústavech nejsou zatím vůbec vedeni k těmto úkolům. Osvětová zařízení nevěnují mnoho pozornosti této oblasti divadelní práce. [...] V divadle hraném mládeží je situace o něco lepší. Už proto, že v některých krajích si řada souborů [ochotnických, pozn. ed.] vytvořila mládežnická studia, že se mladí lidé zabývají divadlem poezie, malými formami. [...] Na celém průběhu přehlídky se ukázalo, jak všechny příslušné orgány podceňují tuto oblast divadelní práce. Bylo to vidět nejen na malé účasti z řad ochotnických souborů, učitelů, členů poradních sborů i metodiků, ale také na úplném nezájmu funkcionářů ČSM... (Šindelář, Jaroslav. Otazník za VI. Šrámkovým Pískem. OD 1962, roč. 8, č. 9–10, s. 208–210)

32 Beneš, Jiří. Šrámkův Písek a souvislosti. AS 1966, roč. 3, č. 6, s. 4–8.

33 Ibid.

34 Pick, J. R. Malé jevištní formy, z diskuse pracovní konference při ústředním kole STM v oboru estrádních uměleckých skupin, Plzeň 3. 6. 1962. Praha, ÚDLUT 1962, archiv NIPOS-ARTAMA, xerox.

Letošní Písek ukázal, oč systematičtější metodickou práci a zevrubnější zamýšlení vyžaduje divadlo hrané dětmi. Dále demonstroval značný přesun zájmu mládežnických kolektivů od divadla tradičního k malým jevištním formám převážně kabaretního a estrádního zaměření. Nic proto tomu – právě naopak. A v neposlední řadě upozornil na nutnost řešit základní organizační otázky kolem STM a její divadelní části... (Josková, Zdena. Písecká třináctka. OD 1962, roč. 8, č. 9–10, s. 209–211)

1963 VII. ŠP (18.–21. 6.)

Tento ročník stál na vahách – být, či nebýt? Dokonce se ani nevědělo, zda se vůbec bude konat. Šrámkův Písek byl až pro další sezonu 1963–1964 vyhlášen jako ústřední přehlídka STMP souborů malých jevištních firem (podobně soutěž zahrnula i ústřední kola uměleckého přednesu Wolkův Prostějov a ochotnického divadla na Jiráskově Hronovu). „Smyslem [těchto] ústředních přehlídek bude ukázat perspektivy dalšího vývoje v příslušném oboru.“³⁵

Především na půdě příslušných komisí ÚDLUT probíhaly nekonečné diskuse, jak nakládat se soubory malých jevištních forem, stále ještě specifikovanými jako „smíšené umělecké skupiny, estrádní či agitační“. V tomto smyslu také v roce 1963 vyšly osnovy přednášek základních kurzů pro vedoucí takových souborů. A je třeba dodat, že 20.–23. června se v Ústí nad Labem konala ústřední přehlídka „kabaretních, estrádních a agitačních skupin“ za účasti patnácti souborů z osmi krajů – dominovalo jí Fialovo, již kadaňské Kladiadlo (*Hudryáda a Skorokodyl*), brněnské Divadlo pantomimy a vojenský letecký soubor Satirka s hercem Ladislavem Mrkvičkou, tehdy vojákem, ale již čerstvým absolventem DAMU. Největší

ohlas tam mělo ostravské Divadélko pod okapem s kabaretem *Šlápoty* a soubor zdravotnické osvěty z Kladna, tvořený jediným členem, později skvělým moderátorem a písňovým textařem Eduardem Pergnerem (pseud. Boris Janíček).³⁶ O VII. ročníku ŠP Amatérská scéna nereferuje – byť se jako krajská akce a bez udílení cen konal; v různých publikacích se pak ŠP s tímto vrocením vůbec neuvádí...

1964 VIII. ŠP (18.–21. 6.)

Ústřední orgány vzaly ŠP znovu na milost, opět byl koncipován jako ústřední přehlídka STMP, tentokrát v oboru kabaretních a estrádních souborů a skupin – při účasti sedmi kolektivů, čtyř z Čech, jednoho z Moravy a dvou ze Slovenska. Nechyběly ani soubory z ústřední armádní soutěže ve Sliaci. A přehlídku podpořilo 43 patronů (!), hrálo se dvakrát denně v Městském divadle a v sále ZK Jitex. Na plakátech byl tento ročník označován jako VII., nebyl totiž započítán ročník předchozí...

U poroty a publika se nejvýrazněji prosadil vojenský soubor „Y“ z Liberce s inscenací Jana Schmida a Karla Nováka *Encyklopedické heslo: XX. století* – s „podivným jevištním útvarem spíše nekaleidoskopického charakteru“, jak píše v Amatérské scéně Jaroslav Vedral. Tato scénická koláž písniček a novinových zpráv zaujala již ve Sliaci a v podstatě nastartovala budoucí slavnou cestu Schmidovy Ypsilonky. Poprvé se objevilo ostravské Divadélko pod okapem s *PF Kabaretem pro štěstí* autorů P. Veselého a L. Nekudy v režii P. Paprsteina – představení bylo „souměřitelné s nejlepšími představeními profesionálních kabaretních scén“. A také poprvé zaujalo na ŠP Bártovo pražské učňovské Inklemo (učňové v oboru instalér-klempíř) s inscenací *Rak a ti druzí*,

v níž vystoupil i mladý herec Ladislav Potměšil... Na módní vlně bigbitu se vezl parodický program souboru VOJ z Prahy Ruzyně *Nečekejte twist* nominovaný rovněž ze sliacské přehlídky, o krotký politický kabaret se pokusil začínající slovenský košícký soubor Divadélko pod kupolou s kabaretním pásmem *Za plenárku sa platí vstupné*. Ostatní soubory, např. Zpívající pětka OB Sezemice s hrou *Zpíváme jen pro vás* či Divadelní soubor Calex ze Zlatých Moravců s inscenací *Pazúry i pazúriky* už větší úspěch neměly, řadu soutěžních představení lze charakterizovat jako bezradná, statická, nudná, a ceny uděleny nebyly... Mimo program vystoupil i nový pražský profesionální soubor Dostavník s pásmem poezie Blanky Zappové (Čechové), vycházejícím z poetiky recesistického a bohémského hnutí tzv. Krhútů – *Člověčí samomluvy*, podle recenze „nevyzrálým ani autorsky, ani interpretálně“.

Součástí přehlídky byly dopolední semináře, jichž se účastnilo cca 200 seminaristů z řad diváků a členů souborů. Rozbory představení vedl početný sbor lektorů (pracovní předsednictvo), což ale nebylo ku prospěchu, na mnohé diskuse se ani nedostalo. Proto se uvažovalo, zda by ŠP neměl zkusit hronovskou praxi diskusí v diferencovaných kroužcích podle zájmůvých okruhů nebo ve velkém plénu... Ročník neukázal nějaký nový směr a nepřinesl žádné zobecňující závěry, byť přehledně dokumentoval současnou situaci tohoto typu amatérského divadla. Samozřejmě denně vycházel zpravodaj, byť s oním chybným číslováním (viz výše). A opět se v rámci přehlídky uskutečnilo krajské kolo ve společenském tanci.

Celé pásmo (*Encyklopedické heslo: XX. století*) je autorskou dvojicí výtečně „secvičeno“, uplatňuje se v něm spousta prostých i rafinovaných režijních nápadů a ještě zbývá dost příležitostí pro okamžitou improvizaci, svým představením prezentují dobrou, poutavou a zábavnou

podívanou a dávají nejen impuls k zamýšlení. [...] Inklemo [Rak a ti druzí, pozn. ed.] si stále zachovává svou sympatickou bezprostřednost a strhující přímočarost, ale při tom se přece jen začíná přibližovat kultivovanějšímu jevištnímu projevu (avšak na druhé straně se u jeho talentovaného sólisty L. Potměšila začíná projevovat nebezpečný sklon k manýře). Slabinou Inklema byla určitá nevyváženost. [...] Celkovému vyznění to sice nebylo ku prospěchu, ale přece jen mu to neublížilo natolik, aby nepatřil na Písku k těm jednoznačně úspěšným. (Vedral, Jaroslav. Hrajeme si na písku. AS 1964, roč. 1, č. 8, s. 11–12)

1965 IX. ŠP (9.–3. 6.)

Opět změna v zaměření a poslání: ročník je sice věnován malým jevištním formám, ale opět o stupeň níže jako mezikrajořá přehlídka souborů STMP v oboru malých jevištních forem a společenského tance (!) z Jihočeského a Západočeského kraje – avšak spolu s několika soubory z Prahy, Brna a Čelákovic. Ve zdrojích je zmiňován také jako celostátní přehlídka tzv. estrádních a kabaretních skupin.

Ročník se stal jakýmsi „kulturním maratónem, ale zcela nad síly organizátorů i poroty“, jak se píše v tisku. Zahájen byl profesionálním představením Horáckého divadla z Jihlavy (Fráňa Šrámek *Měsíc nad řekou*) a pak za tři dny předvedlo svá představení dvanáct souborů. Vojenský soubor Baterka z Českých Budějovic hrál pásmo *Než přijede klub podivínů*, soubor Saturn Pedagogického institutu z Brandýsa nad Labem inscenaci *A + Z + konstanta* =, na níž se podílel i hudební skladatel Jindřich Brabec. Divadlo o páté z Čelákovic hrálo „musical“ *Žraloci a kytara*, karlovarská

Kapsa uvedla hned dvě inscenace – K. Janků a V. Bartůňka *Plamen v Kapse čili kapsa v plameni* a pásmo *Hele, člověče*. Vystoupila i Dětská scéna Elektroisola Tábor s hrou Aloise Mikulky *Měsíc v anténách*, Divadlo za roletou Brno s hrou Karla Pokorného *Proces (Případ) Babinský*, DS JZK Strakonice uvedlo pásmo polských autorů *Černý Rodrigo* a Kolektiv SVVŠ Jindřichův Hradec autorské pásmo *Uč se, dítě, moudrým býti*, také Studio mladých KP Sezimovo Ústí uvedlo své autorské satirické pásmo *Smích a ostny* a Vojenský soubor Mim z Jaroměře inscenaci *Nekrolog za strýčka Bubyho*.

Opět má velký ohlas Bártovo Inklemo, tentokrát se svou kultovní hrou *Jak se chodí za holkama*, za níž získal putovní pohár píseckého ONV. Diplom byly oceněny inscenace karlovarské Kapsy a Dětské scény Tábor, soubor SVVŠ Jindřichův Hradec za renesanci studentského humoru a Václav Bárta z Inklema také za autorskou a režijní práci. Skladatel Jindřich Brabec získal cenu za hudbu a za režii brandýského představení i Radka Brabcová a J. Smetana, oceněn byl Vratislav Bartůněk z karlovarské Kapsy za dramaturgii, Karel Žalud za vedení vojenského souboru Mim Jaroměř, Dagmar Findejsová za vedení dětského dramatického kroužku, Olina Pavlíčková a Jaromír Týc za interpretaci písniček v pořadu *Než přijede klub podivínů*, studenti Divadélka o páté z Čelákovic za přirozený mladistvý herecký projev... Jako host vystoupil ještě soubor jugoslávských mládežníků Atelje Mladich z města Pančevo ve Vojvodině (družební soubor českobudějovického souboru Zeyer), který uvedl Plautova *Vojáka Thuchubu* – získal rovněž ocenění za temperamentní herecký projev.

V rámci přehlídky se tradičně konalo semifinále krajského kola ve společenském tanci, které vyvrcholilo společenským tanečním večerem. Nescházal celostátní seminář o práci estrádních a kabaretních skupin v učilištích a školách II. cyklu.

S obzvláštním zájmem sleduji diskusi o tom, zda je krize malých forem nebo není krize malých forem. [...] Celá tato krize je podle mého názoru otázkou umělecké potence a impotence. Amatérské nebo profesionální. Menší nebo větší... Máme ovšem tisíce uměleckých skupin a experimentálních studií, nad kterými se čas od času musíme zamýšlet. Ono je vůbec málo akvaristických a filatelistických a podobných kroužků. Dnešek patří umění: „Co Čech a Slovák – to umělec!“ Bodejť by pak nebylo o čem mluvit. Amatérská činnost je, přesně řečeno, něco jako puberta: v náležitém věku to člověka přejde a je, takřikajíc, po ptákách. Samozřejmě, je to činnost bohubilá a jako taková hodná požehnání, i když amatér nevytvoří dramatickou figuru a publikum tihne k absurdnímu divadlu. [...] Obtíže jsou i se špičkovými soubory. Vypracovaly se, aniž by se daly metodizovat pomocí široce rozvětvené sítě našich metodických institucí. Někteří členové těchto souborů si pak dokonce myslí, že udělali něco „převratného“, čemu by mohli zasvětit celý svůj život, opouštějí svá seriózní zaměstnání a táhnou našimi zeměmi jako špačci nebo čápi, hledajíce bydlo na usazení! Chtějí mít plat a kde hrát. Ostatně koho to zajímá, celá tahle diskuse je v podstatě na nic. (Vašínska, Radim, bývalý metodik LUT MDO Brno. Vážení soudruzi! AS 1965, roč. 2, s. 16)

Na rozhovory se soubory zbylo velice málo času, i když je notoricky známo a praxí mnohokrát ověřeno, že rozhovor o konkrétním představení plní často daleko lépe funkci různých seminářů s všeobecnou a donekonečna opakující se tematikou. Nehledě k tomu, že opominout jakoukoliv příležitost, při které lze hovořit s mladými lidmi o tom, co a jak dělají ve svém volném čase, je přinejmenším netaktické. Stejnou chybou by bylo, aby všechny přehlídky objížděly pouze špičkové soubory jako Inklemo, Kladivadlo a další, jsou-li ještě nějaké... (Bošek, Pavel. 9. Šrámkův Písek. AS 1964, roč. 1, č. 8, s. 1)

1966 X. ŠP (14.–20. 6.)

Ročník věnovaný opět malým jevištním formám. V Písku se ale po čtyřleté přestávce opět objevily dětské soubory, jak bývalo zvykem v letech 1957–1962.

A poprvé i dětské soubory loutkářské. Hrál se i v sálku ODPM v Podskalí, samozřejmě ve velkém sále Šrámkova divadla, ve Velkém sále ZK Jitex a také v hotelu Bílá růže.

Loutkářský pionýrský soubor DKP Drápek z Ústí nad Labem uvedl Hrubínovu pohádku *Sněhurka, zvířátka a sedm mužíčků* a také hru své režisérky Drahomíry Pražákové *Ztracená písnička*, s níž pak úspěšně vystoupil i na Loutkářské Chrudimi. Loutkářský kroužek ZDŠ F. L. Čelakovského Strakonice uvedl hry Milana Pavlíka *Statečný koníček* a *Kohout světapán*, Loutkářský soubor ÚDPMJF Praha vedený Hanou Budínskou *Pohádka o dvou O* a další loutkářský kroužek ZDŠ Pacov *Tri bráčky* (Sedláková *O velikonočním vajíčku*, Rohová *O dvou hloupých opičkách* a Vítězslav Nezval *Jak se z klubička ježek vyklubal*).

Dětské divadelní soubory reprezentoval divadelní soubor DKP VŽKG Ostrava-Vítkovice s hrou H. Prokopové a A. Zaoralové *Pramen moudrosti*, Divadelní studio ZK Karosa Vysoké Mýto uvedlo hru Josefa Mlejníka *Hon na lišku* (soubor již popáté na ŠP) a Dramatický soubor Lipka SVVŠ z Kamenice nad Lipou pohádku Jarmily Hanzálkové *O princezně, která si neuměla brát*. Dospělé soubory hrající pro děti měly své zastoupení loutkářským souborem Radost Strakonice s inscenací hry Vojtěcha Cinybulka *Sněhuláci nokturno* a Josefa Křešničky *Pohádka o barevném listí*.

V kategorii mládežnických souborů vystoupil DS Máj Praha Vinohrady s dramatizací Jiřího Beneše podle Karla Maye *Můj bratr Vinnetou*, Vojenský kabaretní soubor Mars z Týna nad Vltavou

s hrou Petra Markova *Růže pro Pavlínu* a vojenský soubor z Tábora s pantomimou *Kameny*. DS Zeyer České Budějovice představil hru Gerta Hofmanna *Starosta* v profesionální režii Milana Fridricha a Kabaretní skupina ESBENA Pelhřimov inscenaci *Kabaret*. Inklema Praha, tentokrát jako Vojenský kabaretní soubor, přivezlo v režii Václava Bárty hru *O zlých mazáčích a hodných kuchařích aneb O hodných kuchařích a zlých mazáčích*.

Pět večerních představení bylo určeno mládeži – což vzbudilo plamennou diskusi o poslání a smyslu Šrámkova Písku, navíc vyprovokovalo diskusi i to, že program nebyl vybírán žádnou výběrovou porotou, ale jen na základě přihlášek z krajů. Takže dostaly přednost soubory, které už „patřily k tradici Šrámkova Písku“, jako Inklema Praha (byť toho roku ve vojenském), ale také Zeyer České Budějovice, ostravský soubor DKP VŽKG či Mlejnkův soubor z Vysokého Mýta, a pak samozřejmě soubory, které uspěly v krajských kolech STM. Vystoupilo i Divadlo mladých KP Sezimovo Ústí s tehdy populární hrou Pavla Kohouta *Dvanáct* a jako host soubor z NDR: Pionýrské studio z Karl-Marx-Stadtu (dnes Saská Kamenice), jedno z tehdejších pěti východoněmeckých „pionýrských“ divadel oceněné státní cenou a pracující s profesionálními divadelníky. Uvedlo hru Manfreda Richtera *Das Rübchen – Pohádka o řepě*. Putovní pohár OV KSČ a OOR Písek získal soubor Zeyer České Budějovice s hrou Gerta Hofmanna *Starosta*.

Představení veřejně hodnocena nebyla, ale diskutovalo se o nich v seminářích s lektory (Jaroslav Uždil, Jan Malík, Miloslav Dismán). Ročník neměl odbornou porotu, jen pracovní předsednictvo, které navrhovalo individuální ceny: pro divadlo Miloslav Dismán, Jaroslav Šindelář (ÚDLUT Praha), Dagmar Findejsová (ODPM Tábor), Marie Uhlíková (KV ČSM České Budějovice) a Jan Voráček (KOS České Budějovice), pro loutkové divadlo Jan Malík, Bořek Hrnčíř (ÚDLUT

Praha), Marie Haipetrová (KPS Písek), Vladimír Meisner (OPS Písek) a Bedřich Hájek (KOS České Budějovice).

Proběhlo i několik seminářů pro vedoucí dětských dramatických kolektivů, např. Josef Hron na téma *Svět očima dítěte* (o práci dětských výtvarných kroužků), Václav Morava – *O některých psychologických aspektech dětské kresby*, Jan Malík – *Dítě a loutka*, Miloslav Dismán – *Dětské divadlo a divadlo pro děti*. K tématům se vázala výstava *Svět očima dítěte*. Vášnivě se diskutovalo, zda je takto doširoka rozkročená přehlídka vůbec smysluplná, stále byl kritizován způsob výběru souborů. A opět se řešila úroveň textů pro dětské soubory, snad kromě Mlejnkových v té době velmi problematických, diskutovalo se o charakteru dětského vnímání...

Poprvé z Písku vysílalo oblíbené rozhlasové Mikroforum s redaktory Zdeňkem Pražákem a Karlem Mastným. A v rámci přehlídky se konal koncert vítězů soutěží Lidových škol umění, již tradiční výlet účastníků na Orlickou přehradu a hrady Zvíkov a Orlík, soutěž dětí v malování na ulici spolu s výstavou dětských výtvarných prací.

Přes mnohá pozitiva to byl ročník poměrně krizový, nehledě na nezájem ústředních orgánů, komplikovaný soutěžní řád a malý divácký zájem – vyvstala dokonce naléhavá otázka, co s dalšími ročníky Šrámkova Písku. A k tomu bylo úmorné vedro, jak to v červnu v Písku bývá...

Zatímco v prvních ročnících Písku přijížděly soubory s nákladními auty dekorací a rekvizit, dnes mnohým stačí pro představení i jeden malý kufřík. [...] Za oněch deset let se vystříдалo v Písku mnoho souborů, u nichž se projevovalo hledání nové tváře amatérského divadla dětského, mládežnického i souborů dospělých... Za dobu Šrámkova Písku tu bylo i mnoho takových, které si o sobě myslely víc, než ve skutečnosti ukázaly, ale byla jich menšina. (Rothbauer, Richard. Za oponou Šrámkova Písku. AS 1966, roč. 3, č. 6, s. 9)

Nikdy ještě nebylo tak smutno v ulicích, před divadlem, nad řekou, stýskalo se po tom živém a radostném ruchu a přátelských setkáních známých z různých krajů, kteří se dříve jezdili poučit, poznat a dozvědět se. [...] Není to rozhodně vinou pečlivých a svědomitých jihočeských a píseckých organizátorů, je to dáno ekonomickými možnostmi orgánů, které zájemce na akci vysílají, odklonem ústředních orgánů od Písku jako ústřední přehlídky a hlavně tím, že celá tato oblast stojí na okraji zájmu. [...] Vina organizátorů je snad jen v příliš široké koncepci přehlídky od loutkových divadel přes pohádkové hry až po vojenské kabarety. [...] Hodně se hovořilo o tom, co s dalšími ročníky. (Šindelář, Jaroslav. Co ukázal jubilejní X. Šrámkův Písek. AS 1966, roč. 3, č. 9, s. 12)

Vzpomeňme jen, o kolik užitečných zkušeností se s námi v Písku podělila nedávno zesnulá Míla Mellanová. Jak zajímavým způsobem dovedl o kolektivní výchově ve svém souboru vyprávět Miloslav Disman. [...] Na Šrámkových Píscích se hodně diskutovalo o metodách práce s dětskými představiteli. Přijížděly sem nejlepší soubory, a přece ani tady nebylo vždy vedoucím úplně jasno. [...] A co celý komplex organizačních problémů? Jsou lepší podmínky pro naši práci na škole nebo v závodním klubu? A jak se pracuje v literárně-dramatických odděleních LŠU? Schůzky učitelů tohoto oboru ukazují, že ani tady nejsou všechny otázky vyřešeny. Otazníků kolem dětského divadla je stále dost. (Mlejnek, Josef. Otazníky kolem dětského divadla. AS 1966, roč. 3, č. 6, s. 10–11)

Programový plakát I. ŠP, 1957

ÚSTŘEDNÍ VÝBOR
ČESKOSLOVENSKÉHO SVAZU MLÁDEŽE

pořádá ve dnech
7. - 13. října 1957 v městském divadle v P í s k u

ÚSTŘEDNÍ KOLO SOUTĚŽE TVOŘIVOSTI MLÁDEŽE

oboru divadelních souborů - pod záštitou rady okresního a místního NV v Písku a OV ČSM

Pondělí 7. 10.	Odpoledne ve 14:30 hodin M. Stehlík: Perníková chaloupka - Hraje 2. smíšená střední škola Píseň Tři sestry - Krátká pohádková scéna Hraje okresní pionýrský dům Karcinová 1	Večer v 19:30 hodin J. K. Tyl: ČERT NA ZEMI Hraje 1. jedenáctiletá střední škola, Praha 1
Úterý 8. 10.	Josel Kolář: Bzuňďa a Bruňďa Hraje jedenáctiletá střední škola Havlíčkov	A. S. Puškin: MOZART A SALIERI - Hospodářská škola Pardubice K. Sabina: Inserát - Hraje ŽU SPZ č. 1 Brno
Středa 9. 10.	Fr. Hrubín: Sněhurka, zvířátka a sedm mužičků Hraje 3. smíšená střední škola Havlíčkov 1, Olomouc	Parmor: Od heroické komedie k pohádce Ed. Rostand: Cyrano z Bergeracu L. Šoupeňovský: Zvíkovský raráček F. Břicháček: Nešťastný král - Hraje ŽK ČSD spolu s pedagog. školou Karlův Vary
Čtvrtek 10. 10.	M. Holkové: POPELKA Hraje ŽK závodů Jana Švermy, Brno	J. G. Tajovský: Ženský zákon ŽO ČSM Mechanizátor - Posměšní divadlo Nitra
Pátek 11. 10.	R. Maršákov: Medovníkový domček Hraje 1. jedenáctiletá střední škola Nová zámky	V. Petrovičová: Slamník Hraje Lidové divadlo OB Píseň
Sobota 12. 10.	Fr. Hrubín: Sněhurka, zvířátka a sedm mužičků Hraje Osmiletá střední škola Mladá nad Rosou	V. K. Klapálek: Hadrián z Římsů Hraje jedenáctiletá střední škola Semily
Neděle 13. 10.	Dopoledne v 10 hodin Princezna Pampeliška - divoká pohádka Hraje jedenáctiletá střední škola Olomouc 1 Sněhová královna - pohádka Hraje Učiliště pracovních záloh č. 18 Píseň	Odpoledne ve 14:30 hodin Čapí mládě Hraje krajský pionýrský dům Brno

Na odpolední dětská představení jednorázové vstupné 3 Kčs • Večerní představení: 7, 6, 5 Kčs • Informace a předprodej vstupenek: Okresní výbor ČSM Písek, Heydukova ul. 10

ŠRÁMKŮV PÍSEK 1957

Divadlo dětských pohádek ZK Závodů Jana Švermy Brno:
Zbojník Muchomor, 1958

Pozvánka II. ŠP, 1958, OA Písek

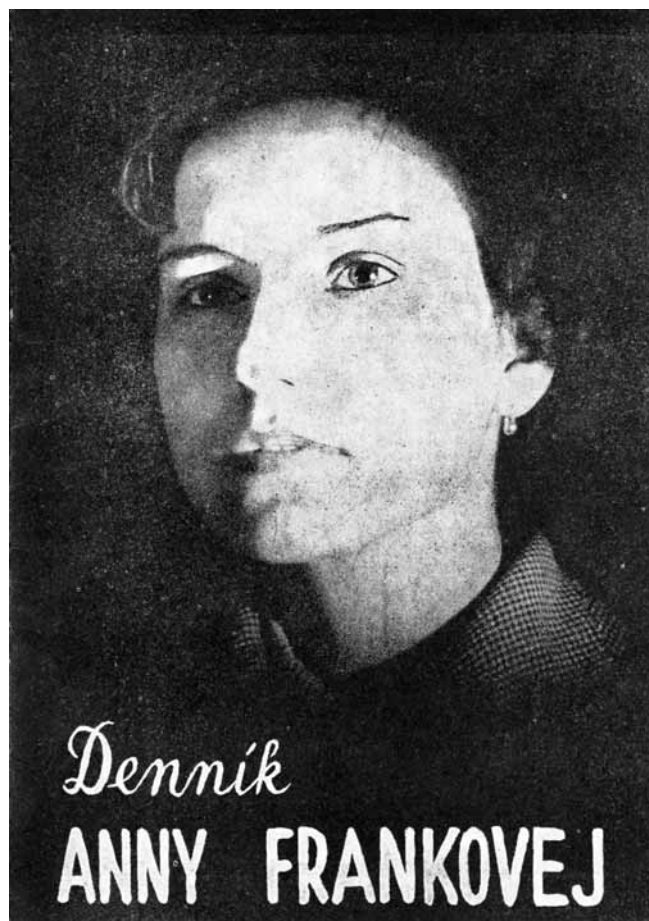

**P R V N Í
Š R Á M K Ů V
P Í S E K
H R O N O V M L A D Ý C H**

OSŠ Mšeno nad Nisou: *Sněhurka, zvířátka a sedm mužíčků*, 1957

Program k představení *Deník Anny Frankové*, 1958, OA Písek

Ideový plakát II. ŠP, 1958, OA Písek

Soubor Domu armády Olomouc: *Taková láska*, 1958

Ideový plakát III. ŠP, 1959, OA Písek

2. osmiletá škola Plzeň: *Perníková chaloupka*, 1957

DS ZV KVS Olomouc: *Měsíc nad řekou*, 1959

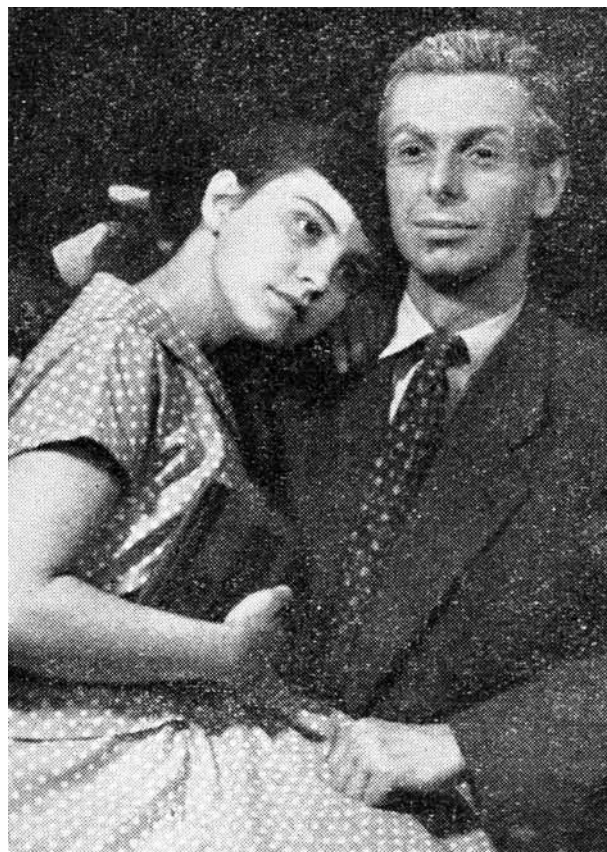

ZK Armaturka Myjava, *Deník Any Frankové*, 1958

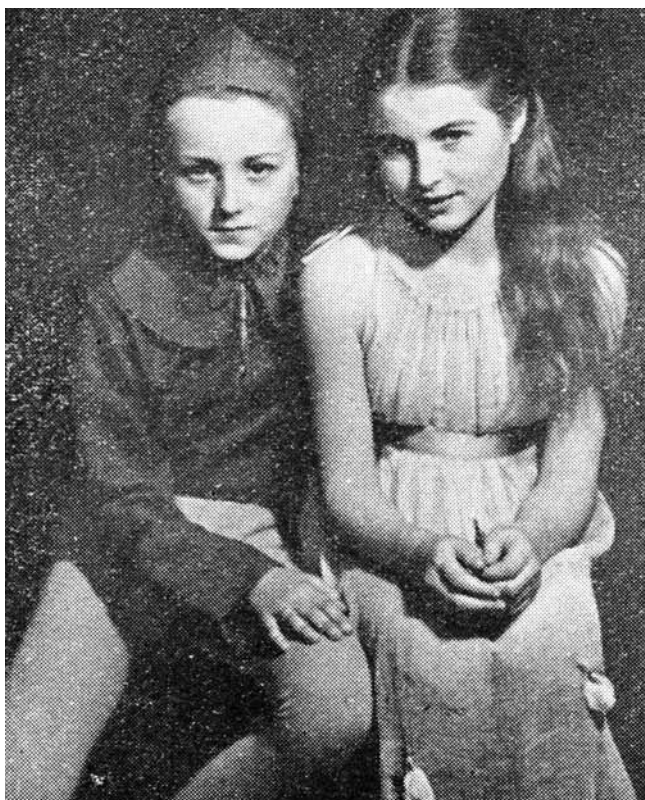

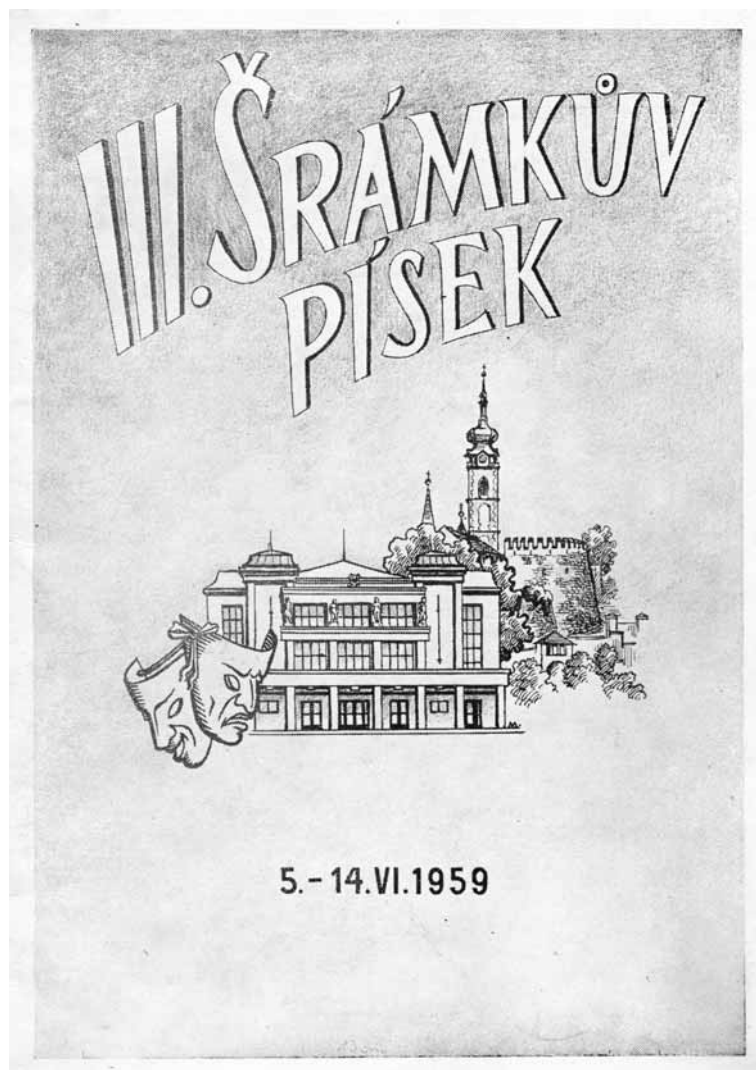
ZO ČSM Pozemní stavby Nitra: *Kocúrko*, 1958

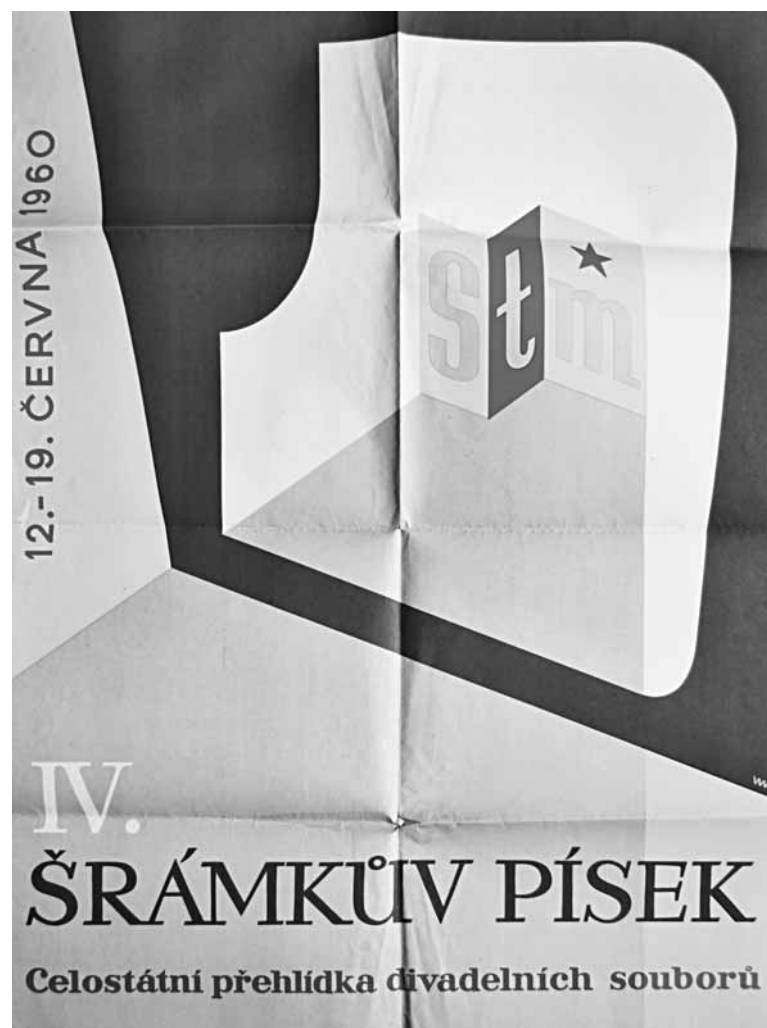

Soubor ZK Armaturka Myjava: *Deník Anny Frankové*, 1958

DK OSŠ Na Santošce Praha: *Kouzelný věneček*, 1958

Ideový plakát IV. ŠP, 1960

Zpravodaj V. ŠP, 1961, OA Písek

STMP 1964

Zpravodaj

7. ŠRÁMKOVA PÍSKU

V; Písku dne 7. června 1964 Číslo 1.

Vladislav Charvát
JIŽ PO SEDMÉ.....

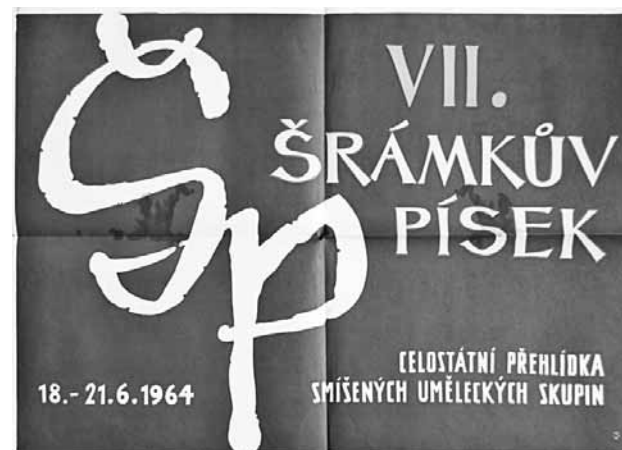
Šrámkův Písek hluboce vnikl do vědomí ochotnického divadelnictví a každý ročník přinesl mnoho zajímavého a nového v pohledech na tvorbu a práci mladých divadelních ochotníků. Tradici Šrámkova Písku teprve vytváříme, ale již dnes můžeme říci, že kdo jednou se zúčastnil Šrámkova Písku, kdo jednou navštívil Písek, vřele na něj vzpomíná a rád se do něho vrací. Letošní Šrámkův Písek na rozdíl od minulých ročníků bude tentokrát přehlídkou souborů malých jevištních forem. Jednotlivá představení budou probíhat v Záv. klubu Jitex a v městském divadle. Letošního Šrámkova Písku se zúčastní soubor nejlepších souborů z celé republiky a přehlídka potrvá čtyři dny. Šrámkův Písek vyjadřuje svým posláním pokrokové tradice básníka, bojovníka proti imperialistické válce, navištěného obdivovatele dělnických prvních májů, básníka
 (pokrač., str. 2)

VII.
ŠRÁMKŮV PÍSEK
 18. 21. 6. 1964
 ÚSTŘEDNÍ
 PŘEHÍDKA STMP
 V OBORU KABARETNÍCH
 A ESTRUÁDNÍCH SOUBORŮ

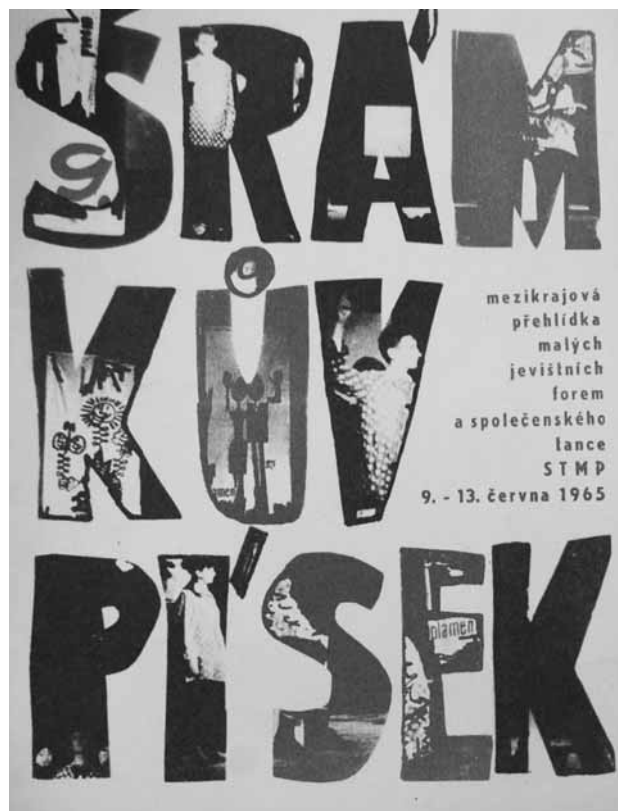
Zpravodaj VII. ŠP, 1964

VOJ Praha-Ruzyň: *Nečekejte twist*, 1964

Ideový plakát VII. ŠP, 1964

Programová brožura IX. ŠP, 1965, OA Písek

Amatérská scéna, obálka, 1966

Vojenský soubor Letka míru Sliač:
Romeo, Julie a tma, 1961

ŠRÁMKŮV PÍSEK

1967–1976

Písecká druhá dekáda začíná v době „žhavých“ politických událostí předcházejících Pražskému jaru. Už se zřetelně projevoval společenský a politický pohyb, který se nevyhnul ani kultuře, a rok 1968 pak přinesl změny zcela zásadní – nejprve nadějně uvolnění z ideologického sevření, byť ještě v rámci „socialismu s lidskou tvář“, ale hlavně obnovenou svobodu slova a zrušení cenzury – aby tuto naději o pár měsíců později drasticky potlačila okupace „spřátelených armád“. Hned poté došlo na zpočátku plíživou „normalizaci“, jak ji po potupných dohodách se Sovětským svazem a po smrti Jana Palacha nastolil Husákův režim, hodlající uzavřít s občanem jakousi „tichou dohodu“, aby mu zaručil „slušnou životní úroveň“ – pokud se ovšem vzdá skutečné veřejné činnosti, jak poznamenává historik Jan Rychlík.³⁷

Nastává dvacet let nenormální „normálnosti“. Za normální svobodný projev se na léta dokonce zavíralo do vězení (mj. Ivan Martin Jirous). České kulturní prostředí té doby označil francouzský spisovatel Luis Aragon jako „Biafru ducha“ – a v této atmosféře pokračují další léta vrcholící Helsinskou konferencí (1976) a Chartou 77... Je třeba připomenout, že léta 1967–1969 byla „jaksi zázračně“ i platformou pro sdružování amatérských divadelníků – vznikl Svaz českých divadelních ochotníků (SČDO) s organizací po celých Čechách a na Moravě, který pořádal různé akce a přehlídky, a mohl se dokonce podílet na Jiráskových Hronovech.

Šrámkova Písku se tato aktivita nijak nedotkla. I nadále byl záležitostí „svazáckou“, jen se po roce 1970 změnil název hlavního pořadatele – Československý svaz

mládeže zanikl a nahrazen byl Socialistickým svazem mládeže, vše však zůstalo při starém... Ročníky 1969–1970 ještě pořádala Unie středoškolačů a učňů vzešlá z „obrodného procesu“, ale pak vše řídil Český ústřední výbor SSM spolu s ministerstvem kultury a školství, s Českou odborovou radou a samozřejmě s ÚDLUT, který byl v roce 1971 sloučen s Osvětovým ústavem a přejmenován na Ústav pro kulturně výchovnou činnost (ÚKVČ). Na přípravě písecké přehlídky se i nadále podíleli místní pořadatelé či krajské a okresní politické orgány, v jejichž gesci zůstalo např. udělování cen.

„Divadelní snažení let sedmdesátých je nesporně poznamenáno souběžnou existencí dvou proudů. Jeden navazuje na linii Semaforu a tam také převážně zůstává, degraduje se ale bohužel často do víceméně nevkusného kabaretu v amatérských podobách a profesionálním snažení, krouží na starém, známém, ověřeném a nevymaňujícím se, nenalézá nový tep doby. Neschopen vzdát se sama sebe pro sebe nového, vymanit se z původního rukopisu. Na druhé straně stojí dvě nejvýznamnější skupiny Divadlo na provázku a Studio Y jaksi proti sobě, Ypsilonka nesoucí již bohužel pečeť konečného stabilizovaného období vývoje uměleckého žánru [...]. Brněnský Provázek se zase snaží aplikovat vše možné a potřebné, obměňuje a rozhodně nenesnadno nalézá jak „dobře“ inscenace, tak svého diváka i své ocenění. Je skoro prototypem syntetické spolupráce režiséra a herce při cestě za autorským divadlem. [...] Amatérská divadla pak jaksi nedostatečností šířky proudu režiséřského divadla zůstávají vcelku spíše u dobových jednotlivých výsledků, než u širokého

spontánního splynutí s dobou...“, píše Zdeněk Potužil.³⁸

V sedmdesátých letech se objevuje nový pojem – divadlo autorské. Tzv. netradiční soubory přicházejí s novými tématy, s vlastními texty, s dramatizacemi či adaptacemi nebo i jinak osobitými postupy, např. s pohybovým divadlem, což přirozeně a spontánně vyplynulo z jejich úsilí o vnitřní tvůrčí svobodu – podle Jana Vedrala se autorské divadlo stává nositelem občanského postoje. A písecká přehlídka představuje místo k setkávání takových uskupení s „neortodoxní“ filozofií, která se nastoleným společenským „pořádkům“ brání, jak jen to bylo možné. Do Šrámkova Písku vstupuje mj. Divadlo na okraji Zdeňka Potužila (*Dvanáct*, 1971), Válův soubor LŠU Prostějov (*Transcendentní Prae-Wert*, 1972), Martincovo pražské Křesadlo (*Vágnantské putování*, 1973), Orfeus Radima Vašinky (*Nic netušit, vesele poskočila*, 1974), Šefrnovo svitavské Céčko (*Zazdřená slečna*, 1975), Excelsior Jiřího Hladkého (*Směj se paňáco*, 1975), brněnská Ikska (*Květinka Marta*, 1976), pražský loutkářský soubor Ludka Richtera Paraple (*Panna růže, panna kvítek*, 1976) a další. V prvních letech tohoto období je dramaturgem přehlídky Pavel Fiala, zakladatel Kladivadla, a spolupracují i další osobnosti. V sedmdesátých letech se ŠP dokonce stává „tribunou autorského divadla“, jak také píše Vedral, který dokonce oceňuje činnost pracovníků ÚKVČ a ČUV SSM, jimž se podařilo v „nesnadných poměrech uhájit pro autorské divadlo vzácně nezávislou platformu“.

Výrazným prvkem ovlivňujícím celé následující období je značný podíl profesionálů, jež normalizace zbavila

37 Rychlík, Jan. Československo v období socialismu 1945–1989. Praha, Vyšehrad 2020. 415 s.

38 Potužil, Zdeněk. Režisér v divadle poezie II. AS 1978, roč. 15, č. 9, s. 19.

39 Vedral, Jan. Amatérské autorské divadlo v 70. a 80. letech. In: Šrámková Vítězslava a Vedral Jan. Hledání výrazu. Praha, IPOS 1991. s. 5.

možnosti působit v oficiálním prostředí (mj. Jaroslav Vostrý, Jan Císař, František Štěpánek či Josef Vinař, kteří do amatérského divadla vstoupili jako jeho podporovatelé, kritici či vzdělavatelé – svůj podíl mají i na tzv. lidových konzervatořích, např. v Hradci Králové či České Lípě). Ve výběrových porotách a v samotné porotě ŠP pak samozřejmě byli kromě odborníků delegovaných ÚKVC i funkcionáři „nového“ Socialistického svazu mládeže, mj. Jaroslav Čejka⁴⁰ (režimní básník, bohém, od roku 1974 spolupracující s pražským divadlem Rubín⁴¹), kteří na rozhodování měli značný vliv, což vedlo k mnohým kontroverzím, za jejich jmény se ale i leccos skrylo...

Většina dalších ročníků jako inspiraci uváděla také inscenace poloprofesionálních nebo profesionálních souborů „malých jevištních forem“, hlavně tvůrců autorského divadla, jako bylo pražské Divadlo na okraji, brněnská Husa na provázku, ústecké Činoherní studio, prostějovské Hanácké divadlo, a dokonce i královéhradecký Drak.

Bohužel v Amatérské scéně z let 1967–1972 nenajdeme o písecké přehlídce žádné informace, snad kromě článku Pavla Fialy *Velké motivy* v AS 1972, č. 1, který se ale vrací jen k jubilejnímu XV. ročníku ŠP 1971.

1967 XI. ŠP (9.–10. 6.)

Pořadové číslo zůstalo, ale ročník byl pouze záležitostí recitátorů – jako krajská přehlídka uměleckého přednesu organizovaná krajskou komisí ČSM a píseckým městským národním výborem. Soutěžili nejen jednotlivci, ale i dětské recitační kolektivy či recitační kolektivy mládeže.

V Závodním klubu Jitexu se uskutečnil večer *Mladá poezie*, na němž vystoupili vítězové krajského kola STMP a jako host tehdy populární herečka a recitátorka Julie Charvátová (bývala často porotkyní recitačních soutěží včetně Wolkrova Prostějova). Další den vítězní sólisté a dětské recitační kolektivy z Písku a Českých Budějovic vystoupili na samostatném večeru *Verše nejmenším*, v ZK Jitex a na zahradě písecké LŠU verše Fráni Šrámka recitovali v pořadu *Nad splavem* vítězové krajského kola STMP spolu se souborem Nocturno Tábor. A v závěrečný den přehlídky v rytířské síni Muzea představily recitační kolektivy SVVŠ Vodňany a JZK Strakonice pořad *Nejen slova*. Proběhl seminář o práci divadel poezie, ceny udělovány nebyly – program přehlídky či další informace nejsou k dispozici, ani Amatérská scéna o tomto ročníku neinformuje...

1968 XII. ŠP (13.–20. 6.)

Konal se jako celostátní přehlídka „nejpodnětnějších mládežnických a dětských pódiových vystoupení – tribuna studentské mládeže“. Hrál se v městském divadle i v ZK ROH Jitex, program byl také v městských sadech a Rytířské síni píseckého hradu. Přehlídka začala seznamovacím odpolednem „s hudbou a tancem“ a pak v soutěžním programu mládežnických kolektivů vystoupil soubor s názvem Já, ty, oni z VŠZ České Budějovice s *Nevěstou* Adolfa Hoffmeistera. Oblíbený písecký recitační soubor horolezců uvedl pásmo *Znovu se pouštím na tenký led* a spolu s píseckým komorním triem ještě v mimosoutěžním programu pásmo *Poezie Richarda Weinera*. Divadlo poezie SPFS

Čimelice spolu s SVVŠ Strakonice představilo pásmo současné milostné poezie *Eště de vo to*, oceněné putovním pohárem ŠP. Po několika letech opět přijelo Divadlo MJF SVVŠ z Popradu s hrou Augustína Kuchára *Vzbura proti klobúkom*.

Poprvé mezi tvůrci čteme jméno Radima Vašíňky, který s Vysokoškolským souborem Praha uvedl svou inscenaci z veršů J. Prèverta *Roura k rouře pasuje*.⁴² V dětské části vystoupil Dětský divadelní soubor Lipka z Kamenice nad Lipou s hrou Jarmily Hanzálkové *Zapomenutá studánka*, divadelní kroužek ZDŠ Chlum u Sedlčan hrál od Jana Makaria *Tri bílé štiny*, svůj program měli vítězové krajského kola dětských recitátorů a recitačních skupin. Porota udělila ceny za herecký výkon Petru Krieglvi z Českých Budějovic za postavu ve hře *Nevěsta* a Věře Marešové (SVVŠ Poprad) za postavu v pásmu *Vzbura proti klobúkom*.

Jako host hrála profesionální pražská Maringotka dramatičtí Zuzany Kočové podle Goethova *Utrpení mladého Werthera*, Divadlo bez opony Praha *Pohádka pro děti*, s recitálem *Hovory přes rampu* vystoupil Miroslav Horníček. Zahraničním hostem bylo Wroclavské divadlo pantomimy Henryka Tomaszewského, které se právě chystalo na americký zájezd, představilo se pásmem pantomimických obrazů a přidalo i besedu o pantomimě. Uskutečnily se dva semináře (*Mladý člověk a divadlo* a *Současná kulturní politika*) a přednáška Borise Jachnina *Dítě a výtvarný projev 68*, lektori Miloslav Dismán, Jindra Delongová a Josef Mlejnek vedli seminář *Dítě a umělecké slovo*.

Na programu byl i koncert vojenské hudby, nechyběl reprezentační ples, výlet na Orlík a Zvíkov, píseční junáci, tehdy právě znovu povolení, připravili pro účastníky spolu s pionýry velký dětský táborák, ani o tomto ročníku však Amatérská scéna neinformuje...

⁴⁰ Čejka, Jaroslav (1943), básník, prozaik, dramatik, novinář (od r. 1987 šéfredaktor týdeníku Tvorba), také funkcionář SSM, v březnu 1989 byl jmenován vedoucím odboru kultury ÚV KSČ. Pokoušel se pohybovat na pomezí oficiální a „šedé“ kulturní zóny.

⁴¹ Rubín – Umělecké studio mladých (USM) působil od roku 1971 ve sklepě domu na pražském Malostranském náměstí, kde v roce 1967 Radim Vašíňka založil své Divadlo Orfeus, které hned na počátku normalizace bylo zlikvidováno a nahrazeno oním USM.

⁴² Radim Vašíňka původně působil v Brně (Divadlo X), krátce jako režisér pražského Divadla Na zábradlí (1962–1963) a pak Vysokoškolského uměleckého souboru Praha. V roce 1967 založil Divadelní klub U Orfea (Divadlo Orfeus) na pražském Malostranském náměstí.

1969 XIII. ŠP (7.–13. 6.)

Ročník završující předchozí dramatická léta. Byl organizován jako ústřední kolo soutěže v oboru divadla, poezie a malých jevištních forem, a jak píše Jaroslav Šindelář, „aby nejen aktivně naplnil jeho umělecký program, ale aby – jak už je po léta jeho tradicí – na společných setkáních pojednal o řadě svých i našich společných problémů a cílů ve společenském, kulturním a politickém životě – jeho motto ‚jakou máme tvář‘, je toho jistě výrazným dokladem.“⁴³

Při sobotním slavnostním zahájení hrál pražský Činoherní klub hru Aleny Vostré *Na koho to slovo padne* v režii Jana Kačera a v neděli jako první soutěžní představení uvedl soubor SVVŠ Roudnice nad Labem *Setkání s Lawrenceem Ferlinghettim* a taneční oddělení LŠU Kladno pořad ze starofrancouzské poezie *Torso noci*. V soutěžním programu hrál soubor Rýma studentů SVVŠ z Rýmařova dramatizaci povídek Karla Čapka s názvem *20 + 2* a karlovarské Divadélko poezie Kapsa představení *Neuracej se sám*. Studenti filmové školy z Čimelic předvedli pásmo poezie patnáctiletých *A vyrostl mi klíč* a DS Tyl Skřivany Šamberkovu frašku *Blázninec v prvním poschodí*, soubor SPŠS z Čáslavi hrál pásmo *Takový byl Mnichov*. DS Paradox z Olomouce představil pořad *Stroncium a růže* podle R. Bradburyho, čtyřicetičlenný (!) soubor Střední zdravotní školy z Telče spolu s dívčím tanečním orchestrem Laděna uvedl *Est-rádní pásmo*.

Ceny uděleny nebyly. Mimo soutěž v divadelní kavárně vystoupil i rýmařovský soubor s programem *40 + 4 aneb Divadelkové noviny* a jako mimosoutěžní byla uvedena také Zeyerova *Stará historie* v provedení Mladé scény Vysoké Mýto

(s níž se po letech na ŠP vrátil režisér Josef Mlejnek, avšak s dospělým ochotnickým souborem). Vystoupil i soubor Okresní knihovny Strakonice s poemou Vladimíra Holana *Noc s Hamletem* a nesoutěžní program doplnil soubor píseckých horolezců s pořadem podle sbírky *Zahradník* Rabindranáta Thákura s názvem *Ženo, nejsi jen dílem boha*.

Doprovodný program byl mimořádně bohatý. Kromě zahajovacího představení pražského Činoherního klubu nabídli pořadatelé i vystoupení Baletu Praha Luboše Ogouna a Pavla Šmoka a také koncert Sebastian orchestru Praha, který řídil Libor Pešek a uváděl Jiří Pilka. V Divadelní kavárně uvedl pražský herec Roman Hemala *Pohádky Jana Wericha*. A uskutečnily se semináře na tehdy aktuální téma *Hovoříme o politice a kultura a umění*, další s názvem *O smyslu života...* Oblígatečně se pořádal zájezd na Zvíkov a Orlík, také setkání s píseckými představiteli, v městském divadle byla výstava *Poezie ve fotografii* z celostátní fotosoutěže amatérů, program zpestřila i volba MISS Písek a MISS Otava při velké závěrečné Gala show. Každý večer byl v divadelní kavárně „kavárenský provoz s tancem“, k němuž hrál Swing sextet píseckého divadla.

V přípravném výboru tohoto ročníku najdeme kromě jmen místních funkcionářů např. Antonína Baštu z Malého divadla České Budějovice, Jaroslava Šindeláře a Jana Šrámka (ÚDLUT), V. Nekolného a J. Milera z ministerstva kultury či Richarda Rothbauera, ředitele písecké Stálé divadelní scény, a desítky dalších. Amatérská scéna o tomto ročníku opět neinformuje – v jednom z článků, věnovaném však armádní přehlídce kabaretů, divadel poezie a sólových recitátorů v Lipníku nad Bečvou, poznamenává Pavel Bošek: „Bylo slyšet hlasy, že v oblasti malých jevištních forem bude letos hubené léto. (Konečně v posledních letech to bylo slabší.) Taková

prognóza se ukázala mylnou. Stalo se už přece skoro jakýmsi společenským zákonem, že v době, v níž se něco děje [psáno v létě 1969, pozn. ed.], se souborům tohoto typu daří, mají bohatý a inspirující zdroj a hlavně touhu, sílu a odvahu něco říci. V každém takovém období jsme mohli pozorovat třeba jen dočasný vzestup amatérského snažení. A ono se toho v době nedávno minulé i přítomné dělo a děje víc než habaděj a z toho dění v nás dost zůstalo.“⁴⁴ Bošek slovo „dočasně“, inspirované truchlivým pobytem sovětských vojsk po srpnové invazi v roce 1968, nepoužil určitě náhodou...

1970 XIV. ŠP (10.–14. 6.)

K tomuto ročníku, na plakátě anoncovanému jako ústřední přehlídka amatérských divadelních souborů, divadel poezie a smíšených uměleckých skupin, lze z dochovaného torza zpravodaje ŠP 1970 pouze uvést, že v programu vystoupil soubor Vojenského gymnázia Jana Žižky Moravská Třebová s hrou Jaroslava Žáka *Študáci a kantorůi*, soubor Tyl Skřivany s inscenací Vítězslava Nezvala *Manon Lescaut*, Divadlo poezie SPŠS Tábor s pásmem středověké a obrozené milostné lyriky *Růženeček lásky* (Cena poroty a putovní pohár ONV), také místní soubor SEŠ Písek s programem *Vícehlasé rozptýlení – Hledáme*. Na rozdíl od rozsáhlé reflexe Wolkrova Prostějova 1970 o tomto ročníku ŠP Amatérská scéna neinformuje, zmiňuje pouze celostátní kolo souborů malých jevištních forem ASUT v Kroměříži, kde byl úspěšný olomoucký literární kabaret s pořadem *Blues pro bláznivou holku*⁴⁵ z veršů tehdy ikonického beatnického básníka Václava Hraběte.

43 Šindelář, Jaroslav. Šrámkovu Pisku – a mládí na pozdrav. Programová brožura XIII. ŠP.

44 Bošek, Pavel. Malé jeviště nezeje prázdnotou. AS 1969, roč. 6, č. 7, s. 1.

45 (-bk-). ASUT '70. AS 1970, roč. 7, č. 8, s. 10.

1971 XV. ŠP (21.–26. 6.)

Podle programové brožury se konal jako „přehlídka jevištní tvorby mládeže“, resp. ústřední přehlídka soutěže mladých dramatických souborů a kolektivů malých jevištních forem.

Zúčastnilo se Divadlo poezie OLK Strakonice s pásmem poezie Fráni Šrámka *Rány a růže*, Gymnázium Přerov s jednoaktovkou A. P. Čechova *Námluvy*, soubor LŠU Most se scénickým pásmem podle Vítězslava Nezvala a Hectora Berlioze *Fantastická symfonie* a Divadlo dokumentu ZK SONP Kladno vystoupilo s dramatizací Marxova a Engelseva *Komunistického manifestu*. Dětské divadlo zastupoval DDS MDPM Kaplice s hrou svého charismatického vedoucího Jaromíra Sypala *Koráb Racek* (Cena JČKNV) a soubor Dětského domova z Vrchlabí s hrou Miloše Gerstnera *Velký motiv*, který se stal vítězem ročníku a získal hlavní cenu poroty. Cenu mládeže OV SSM získal soubor Pírko DPM Brno s inscenací podle J. A. Komenického *Škola hrou* v úpravě a režii Jindry Delongové, která soubor vedla již více než dvacet let... V programu byla i představení DS ZK Dukla Pardubice (Alexandr Volkov, *Kouzelník ze Smaragdového města*), DS ZK ROH Východočeské cukrovary Skřivany s hrou Jana Makaria *Tři v bytovém jádru* a soubor D 111 z Českých Budějovic navazující na tradici českobudějovického souboru Zeyer (známého z předchozích ŠP a častého účastníka Jiráskova Hronova) s muzikálem Pavla Dostála a Richarda Pogody *Výtečníci* v režii Antonína Bašty. A poprvé se představilo pražské Divadlo na okraji s legendární inscenací Blokvy poémy *Dvanáct* v režii Zdenka Potužila – končící na tu dobu výrazným politickým zvoláním „Svobodu, svoboděnkou, bez kříže, bez kata!“ – a dostalo Cenu MěNV Písek „za angažovaný pořad“. Divadlo Jiřího Wolkra Praha jako inspirativní představení uvedlo po-

hádku podle Hanse Ch. Andersena a Václava Tomšovského *Pasáček vepřů*, jako host hrál i soubor SZM při Střední ekonomické škole v Nitře inscenaci hry Ivana Stodoly *Marína Havranová*, s níž se toho roku úspěšně zúčastnil i armádní soutěže ASUT v Prešově.

Představení se hrála ve velkém sále Městského divadla a pracovní semináře byly v hudebním sále ZK JITEK – na téma *Tradice a vývoj malých forem* přednášel El-Car (Karel Jiráček), Pavel Fiala o *Malých formách od osvobození do dneška*, psycholog dr. Tax o *Výchově divadlem*. Pavel Fiala, někdejší vedoucí souboru Kladivadlo Kadaň, vedl jako dramaturg přehlídky také diskuse o představeních, v lektorském sboru byl mj. i herec Viktor Preiss. Amatérská scéna se tímto ročníkem opět nezabývá, kromě zmíněného Fialova článku v Amatérské scéně 1972.

Horký týden uprostřed léta a uprostřed tohoto světa... Uprostřed tohoto světa i patnáctý a jubilejní Šrámkův Písek. Patnáctý v pořadí. Jubilejní spíš na plakátech. Jubilant zpítý tradicí, zřejmě se zapomněl někde na letní slavnosti... Náhoda, povrchnost, důslednost, přesvědčivost, kompromis, naivita, ctižádost, záměrnost. Všechna děvčátka, poctivá i vykřičená, přivedla na svět potomky. Účinek i nudu, zábavu i křeč. Otec i matka zdraví. Všechno počato v dobré víře. Publikum zdvořilé i nezdvořilé. Často překonávající kyselost zklamání zdvořilým potleskem, pokašláváním, úsměšky, občas posměšný pokřik... A poprvé na tomto Šrámkově Písku zaujetí, tiché vnímání, pokora – Alexandr Blok, poema Dvanáct, na kytaru hraje a k tomu něžně i chlapsky zpívá Miki (Jelínek). Prolíná se s ním Petr (Matějů), který odlišuje v recitaci všechny nuance složitosti revoluce. Zrežiroval, upravil, vymyslel, důmyslně zkomponoval Zdeněk Potužil. Divadlo na okraji Praha. 21, 21 a 24 let. (Fiala, Pavel. Velké motivy. AS 1972, roč. 9, č. 1, s. 3–5)

1972 XVI. ŠP (12.–17. 6.)

Na ideovém plakátu k tomuto ročníku stojí, že jde o „národní přehlídku mladé scény, divadla malých jevištních forem a všechno pokrokové, neobjevené – agitace, satira, poezie...“ Normalizace se již bezostyšně vlamuje do života země, jak lze vyčíst i z dokumentů tohoto ročníku – v úvodníku dochovaného prvního čísla zpravodaje ŠP píše Jaroslav Šindelář již takto: „Pravda, ne všechny ročníky Šrámkova Písku se plně vydařily. Tu zaskřípala organizace, jindy byla slabší úroveň některého vystoupení, byla i léta tápání, kdy se mládí dostávalo (troufám si říci, že vinou starší generace) na šikmou plochu pochyb a pesimismu. Nikdy jsme nezastírali, že Šrámkův Písek chce být nejen přehlídkou dramatické tvořivosti mládeže a v posledních letech i jiných oborů, ale i místem setkání, výměny názorů a hledání společné cesty nejen v umělecké tvořivosti, ale i v životě naší socialistické společnosti. Měli jsme na mysli cestu pokrokové, tvořivé práce, kterou po letech tápání opět našla celá naše společnost.“ Co dodat...

V programu vystoupilo sedm souborů, přehlídku mimo soutěž zahájil Klub mladých recitátorů při OKS a OK Písek pásmem veršů Františka Branislava *Kroky k domovu*. V soutěži vystoupil soubor Signál odborného učiliště dolu Vítězný únor z Ostravy-Poruby s dramatizací novely Romaina Rollanda *Petr a Lucie*, další den hrálo Divadelní studio při LŠU Prostějov (již trojnásobný vítěz Wolkrova Prostějova) inscenaci Svatopluka Vály z poezie Jacquese Prèverta *Transcendentní Prae-Wert*, režisér Vála získal cenu za režii a dramaturgii. Cenu Stříbrného větru „za angažovanou tvorbu“ si odnesl soubor Minidiv z Ostrova nad Ohří za inscenaci muzikálu Pavla Dostála a Richarda Pogody *Výtečníci* v režii Soni a Vladimíra Pavelkových, v níž „příjemně překvapila

kultura řeči, pohybu a radost ze hry“. Cenu za nejpodnětnější inscenaci získal soubor Radio ÚKDDŠ Praha za hru J. Beránka *Řezník*, autorský literární kabaret s písničkami a hudebním doprovodem skupiny Zelí – účastníci zaujal především překvapivou literární úrovní textů a „jistou renesancí někdejšího literárního kabaretu“. Oceněn byl i sympatický výkon pardubického souboru SUP vedeného Miloslavem Kučerou (Jevgenij Jevtušenko, *Tak zvaná naše generace*) i další soubory, již zmíněný Signál Ostrava a soubor Kapka Tuchlovice za „satirický, krvelačně-milostný příběh“ J. Hokra *Vzpouza na lodi Santa Café* a také Divadlo poezie SPŠS Tábor za pásmo veršů z časopisu Dikobraz *Vymetáme* v režii Miloše Smetany.

Dramaturgem přehlídky byl opět Pavel Fiala. Diskuse o představeních tentokrát nahradila „účinnější“ seminární hodnocení. Dva pracovní semináře byly věnovány představením a další dva byly tematické: Miloš Dvořák a Pavel Fiala hovořili o začátcích a o práci svého Kladivadla, Eva Machková o improvizaci a tvořivé drammatice. V divadelní kavárně probíhaly improvizované text-appealy a také beseda s Jiřím Suchým, denně se účastníci mohli pobavit v tzv. „Klubu Šrámkova Písku“, což byly programové diskotéky s hosty (mj. s Pavlem Boškem, Petrem Lutkou či Pavlem Fialou), také pěvecké recitály Mikiho Jelínka z Divadla na okraji a zpěvačky Zdeny Lorencové. Soubory tentokrát pobýly po celou dobu trvání přehlídky, nescházel obligátní výlet účastníků autobusem na Zvíkov a lodi na Orlický. S jistým despektem o průběhu přehlídky informoval v Amatérské scéně Pavel Bošek, který byl jedním z členů poroty.

Prèvertovy hříčky v dramaturgické úpravě režiséra pořadu S. Vály, ostře kritické a působivé, patřily k tomu nejlepšímu, co jsme viděli... Bývá-li zvykem se u divadel poezie nudit, pak ne na tomto představení (přesněm co do intonace, hlasů i pohybu), divák vydechne, až spadne opona. Soubor,

trojnásobný vítěz WP, mimo jiné prokázal, že experimentování nikterak nepoškodí ani tak křehký žánr, jakým je poetické divadlo... Pěkných sedm dní. A to vše za absence tisku, Mladou frontu a Amatérskou scénu vyjímaje. Proslychá se, že to příští rok bude lepší. Ale výborné to bude, i když to bude jako letos. (Bošek, Pavel. XVI. Šrámkův Písek. AS 1972, roč. 9, č. 9, s. 1–2)

1973 XVII. ŠP (12.–16. 6.)

Opět jako národní přehlídka mladých dramatických kolektivů a souborů malých jevištních forem – podle Pavla Boška dokumentovala současný stav souborů MJF a „nemilosrdně jej obnažila“, takže hlavní cenu Stříbrného větru „za svěží a mládím dýchající inscenaci“ porota ani udělit nemohla... Další cena „za nejpodnětnější inscenaci“ však udělena byla, získal ji soubor Křesadlo LŠU Praha 6 za *Vagantské putování*, coby inspirativní čin a „experiment, pro svou výlučnost těžko opakovatelný“, obzvlášť vysoko byl hodnocen tvůrčí přínos režiséra a vedoucího souboru Václava Martince. Cenu za angažovaný pořad získal soubor Tyl KKP Labín z Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi (Mar Badžijev, *Duel*), v inscenaci zaujaly především herecké výkony. Pouhý diplom za účast získal Divadelní soubor mladých Duha z Rychnova nad Kněžnou, také za dramati-zaci Badžijevova *Duelu* s názvem *Souboj*, studentský soubor Gymnázia Šumperk za pásmo poezie a písní Lidie Švédové a Hany Krtičkové *Poezie z beden*, Divadlo poezie při SPŠ Tábor za inscenaci *Čau, studente* a Minidiv z Ostrova nad Ohří (režie Soňa Pavelková) za *Sny z půdy*. Recitační studio Šrámkova domu při OB v Sobotce s pásmem veršů Fráni Šrámka *Chvála jazyka* „mohlo mít šanci na nějakou z cen, pokud by nevystoupilo mimo soutěž“, v mimosoutěžním programu hrálo také Divadlo

Pod úrovní DPM Karlín autorské pásmo Jaroslava Janečka *Můj první den*.

Proběhlo několik seminářů vedených lektory Antonínem Baštou a Václavem Martincem, kteří si dovedli získat nadšené posluchače. V porotě se poprvé objevuje teatrolog Jan Císař, veřejná beseda s ním měla velký ohlas. Na zahajovacím večeru vystoupil Východočeský státní orchestr Pardubice se sólistou Josefem Chuchro a večery v klubu (resp. diskotéky) vedl opět Pavel Fiala. Pavel Bošek v AS připomíná, že by jej raději viděl v roli tvůrce nějakého souboru jako v minulosti, a ne jen jako „vedoucího nočního podniku“.

Kvalitní autorské pořady se vytrácejí, experiment se stává popelkou. Tato situace jistě zasluhuje fundovaný rozbor, sledování všech souvislostí a srovnávání. Malé formy měly odjakživa svá období vrcholu a stagnace, a věříme, že prožívají ono soustředování sil na nový nápor a ovládnutí jevišť... Situace v MJF, kterou přehlídka nemilosrdně obnažila, bude jistě předmětem úvah zkušených i nezkušených amatérských divadelníků. Přesto je Šrámkův Písek nezničitelný a jistě i napřesrok přijme s vřelostí sobě vlastní všechny, kteří přijedou s dobrým úmyslem. (Bošek, Pavel. XVII. Šrámkův Písek. AS 1973, roč. 10, č. 9, s. 4)

1974 XVIII. ŠP (26. 5.–2. 6.)

Opět jako vyvrcholení národní přehlídky souborů MJF a také soutěže „o nejpodnětnější inscenaci v oboru malých jevištních forem“. Konal se v rámci celostátního festivalu ZUČ 1974–1975 na počest 30. výročí SNP a osvobození ČSR, které se tehdy slavilo, přehlídky se proto zúčastnili náměstek ministra kultury ČR Josef Švagera a předseda ČÚV SSM Miloslav Dočkal... Program zahrnul inscenace čtrnácti amatérských souborů, hosty byly čtyři

profesionální soubory považované za „soubory malých jevištních forem“ – měly naplnit záměr konfrontace mladých amatérských divadelníků s renomovanými profesionály v rámci „tvůrčí dílny“, jíž se měl tento ročník stát...

Cenu Stříbrného větru za nejpodnětnější inscenaci uděloval ČÚV SSM a získal ji studentský vědecký kroužek Kruh SSM FFUK Praha za inscenaci *Král Lear (Na Leara)* v překladu a výrazné úpravě Milana Lukeše – podle Jana Čísaře „mimořádným způsobem aplikující dětskou hru, která je pohledem na Shakespeareův text – a na svět vůbec“. Cenu ministerstva kultury si odvezl soubor Gymnázia Břeclav vedený manželi Kaněrovými za *Písň žáků Břeclaváků* – především za „mladé a optimistické vystoupení“. Cenu ONV Písek dostala Pantomima skvělých iluzí při ÚDMPJF Praha (ved. Vladimír Gut) za „výrazné a svěží nastudování vlastních pantomimických námětů“ v inscenaci *Paskvil* inspirované Ch. Chaplinem, B. Keatonem a Laurelem a Hardym. V soutěžním programu vystoupil i soubor DK Jirásek Česká Lípa s vlastní dramatizací Lavrenčova románu *Jedenačtyřicátý*, kterou hrál pod názvem *Balada o poručíkovi a Marjutce*. Soubor Triangl ODPM Brno uvedl Gogolovu hru *Vij* a Kolektiv DPM Brno hru Jaroslava Svobidy *Město*, inscenace „zaujala scénografií a použitou hudbou, v níž se bohužel ztrácelo slovo“.

Vojenský soubor z Domažlic uvedl pásmo *A děti bylo peklo* a další vojenský soubor VÚ 4453 Zatec pásmo z veršů Pabla Nerudy *Zpěv po zemi rozprášený* – jeho vedoucím byl des. abs. Petr Oslzlý, v civilu dramaturg brněnského Divadla na provázku. Poetické divadélko ODPM Na Zámečnicku Praha-Smíchov hrálo pásmo z poezie Jitky Šebkové, studentky gymnázia, *Jdu vstříc životu* a soubor LŠU Praha 7 jednoaktovky Tennessee Williamse *Dům na zbourání* a *Mluvi ke mně jako dešť*. Soubor

VIA Praha-Dejvice vedený Janem Rosákem, později známým moderátorem rozhlasu a televize, inscenoval Bulgakovova *Piláta pontského* coby „vyprávěné divadlo, v němž divák byl dalším partnerem herců na jevišti“, a Cena JČKNV za „vytříbenou realizaci eticky závažného textu“ ho neminula. Orfeus Praha s principálem Radimem Vašínkou (už po vyhnání z původního malostranského sídla) uvedl inscenaci *Nic netuší, vesele poskočila*, Mladá scéna Písek kabaret Pavla Fialy *O trpaslících (O myšlidlech)* a soubor Křesadlo LŠU z Prahy 6 *Naivní mystérium* na téma hry bratří Čapků *Ze života hmyzu* (na plakátu je mylně uveden jako *Vagantské putování*, které se však hrálo v ročníku předchozím).

Mimo soutěž vystoupilo Divadelní studio divadla Oldřicha Stibora z Olomouce s inscenací Twainova *Prince a chudáse* v režii Jiřího Kroce a Pavla Dostála, a to v tradiční činoherní formě – porota ji přesto ocenila zvláštním uznáním „za nejpreciznější a nejucelenější tvar, zrozený na klasickém půdorysu velkého divadla, takže k malým jevištním formám jaksi nepatříčně přidáné...“ Jako host vystoupilo na závěr přehlídky divadélko Oko při gymnáziu a ZK ROH Vagonka Poprad s kabaretním pásmem Augustína Kuchára *Malý krvavý koloběh*.

K soutěžním představením proběhly debaty s porotou, v níž tentokrát byli Pavel Bošek, Jan Čísař a Ivan Vyskočil, za ÚV SSM byl jejím předsedou Oldřich Janota, dále skladatel Petr Hannig, J. M. Navrátil, Kamil Mařík a Jaroslava Adamová. Odborné semináře pro cca 150 účastníků se věnovaly dramaturgii MJF (Ivan Vyskočil a Pavel Bošek), práci ve skupině vedl Václav Martinec a H. Junová, pantomimě se věnoval J. Kaftan. Byla i beseda s novináři a zahraničními hosty, přes řadu pozvání přijeli pouze zastupci z Itálie a Jugoslávie. Zvláštní seminář byl věnován práci klubů SSM a v divadelním klubu se sešel i Klub mladých tvůrců.

Přehlídka uvedla i profesionální, inspirativní či studijní představení, královéhradecký Drak inscenaci *Aby děti věděly*, Divadlo na okraji Praha *Klížence od Tiffanyho*, Činoherní studio Ústí nad Labem hru *Diogenes cynik* v režii Evalda Schorma a brněnské Divadlo na provázku *Commedii dell'arte*, kterou hrálo na hřišti za divadlem. Závěrečný Gala program z neúspěšnějších vystoupení připravil Pavel Fiala, opět dramaturg přehlídky, vše ukončil večírek na rozloučenou v hotelu Bílá růže (kde byl i večírek zahajovací). Proběhla beseda se zahraničními hosty, výlet na hrad Zvíkov a v ZK Jitex výstava prací mladých výtvarníků.

Letošní osmnáctý ŠP se odehrával v rozpětí mezi Hrou na Leara a Princem a chudásem. Inscenace Hra na Leara [...] vychází především z účinkujících, lépe řečeno: ze členů skupiny. Pojem režiséra v běžném slova smyslu tu mizí, je to jeden z tvůrců, který ví o společném tématu více než ostatní a u nich potom burcuje vědomí společné náležitosti k tomuto tématu a schopnosti vyslovit je. [...] Soubor Křesadlo: jeho spontaneita má už v sobě jisté zafixované pevné postupy [...] jejich pohybové vyjádření se už v některých momentech a projevech stává pevně fixovaným a vracejícím se znakem, předem připraveným pro některé situace. Když se pak tento pohybový znak setká se slovem, které směřuje jinam, je zle. Neboť slovo je zbytečné. [...] Říkali jsme si: o co by byla Hra na Leara ještě působivější, kdyby bylo rozumět! Říkali jsme si: co by se asi stalo, kdyby se herci Křesadla nechali zpětně ovlivnit slovem a psychologickou motivací, která jde ze slova. A mnohokrát jsme si říkali: kdybychom alespoň věděli, o čem mluví. (Čísař, Jan. Co je Šrámkův Písek. AS 1974, roč. 11, č. 8, s. 1–3)

A co jsou to „malé formy“? Jakou odpověď dal na tuto otázku letošní Šrámkův Písek? Zatím spíše vymezil hranice

negativně. Tím, že se objevilo představení Prince a chudáse, neboť tváří v tvář jeho vyspělému tradičnímu tvaru se ukázalo, že malé formy, pokud toho názvu budeme pro zvyk užívat, začínají asi tam, kde zaniká ustálené řešení vztahů mezi jednotlivými složkami inscenace, zejména onoho trojúhelníku – režisér – herec – autor, kde se proto – a především – zcela nově a odjinud vytváří konvence vztahů hlediště a jeviště. A tím také vzniká onen prostor, v němž společné téma musí být vnímáno, v němž zazní jako nepominutelná společenská výpověď o tomto světě. (Ibid.)

1975 XIX. ŠP (1.–7. 6.)

Opět národní přehlídka divadel MJF a jedna z hlavních akcí celostátního festivalu ZUČ, tentokrát ke 30. výročí osvobození ČSSR a 30. výročí SNP – každoročně byl důvod k oslavám... Dramaturgem přehlídky se po Pavlovi Fialovi stal Zdeněk Potužil, vůdčí osobnost pražského Divadla na okraji. Ve zpravodaji připomněl, že jedním ze znamení tohoto ročníku by měla být „snaha udělat si větší jasno v obsahu termínu divadlo malých forem“. V tomto ročníku se upřesňuje charakter přehlídky hlavně s důrazem na autorský přístup a její pracovní zaměření.

Zahájilo opět mimosoutěžní představení, scénické pásmo studentů IV. ročníku pražské DAMU *Noc pátá (A tisíce jiných?)* k 30. výročí osvobození ČSR – z veršů českých básníků podle scénáře Hany Kofránkové a v režii Ilji Racka, tehdy posluchače DAMU, a v choreografii Karla Bednáře. Cenu ČÚV SSM „za autorsky a herecky vyzrálou tvorbu osobitého humoru“ získal soubor Excelsior Praha, který v roce 1966 vznikl ze souboru Masakr, za inscenaci Jiřího Hladkého *Směj se, paňáco*: dva klauni předváděli parodie na známé

klasické hry. Kolektiv mladých DPM Brno získal za *Odyseu (blava IX–XII)* Cenu JčKNV „za inspirující kolektivní interpretaci Homérova textu“, navíc nabízející i zajímavé výtvarné pojetí. Cenu Ministerstva kultury ČR „za angažovanou a svěží interpretaci“ si odvezla Regina Břeclav za pásmo lidové poezie *Malované kvítí*, které publikum „strhlo optimismem, upřímností a vedle prostředků divadla poezie nabídlo i hru umožňující akční jednání“...

Cenu ONV Písek „za angažovaný pořad k 30. výročí osvobození“ získal soubor Hraničář Domažlice za pásmo veršů Kamila Bednáře, S. K. Neumanna a Františka Halase *Lidé už se probouzejí beze zbraní* a Cena OV SSM Písek „za rozvíjení osobitých pracovních metod a výrazových prostředků fyzického divadla“ byla udělena Křesadlu LŠU Praha 6 za inscenaci *Jako aneb Putování za tajemnými svitky Tripitaka* na motivy středověkého čínského románu *Opičí král*. Čestným uznáním byl oceněn loutkářský soubor Céčko JKP Svitavy za „nápádité spojení herce s loutkou a rekvizitou“ v inscenaci *Zazděná slečna aneb Hrobka dvou milenců* (Karel a Eva Šefrnovi) – bylo to první představení na ŠP, v němž „účinkovali společně loutky i lidé“!

Ocenění byli i jednotlivci. Vladimír Huk a Jiří Hruška z KD Kolín za scénář *Ústav s defekty logiky*, literárně-hudební pásmo, které zdůrazňovalo slovní humor a naivitu (kolínský soubor vznikl v roce 1973 při tamním Krajském divadle, tři z jeho členů byli divadelní technici). Soubor LŠU Praha 1 v režii Jaroslava Janečky hrál scénické pásmo *Láska souzená* podle *Soudníček* Františka Němce – sedmičlenný kolektiv se podílel na všech složkách představení inscenovaného jako vyprávění, herci zůstávali sami sebou i mimo postavy, tedy s využitím „autorského“ herectví, jak ocenění komentovala porota. Často zmiňovaný princip kolektivního autorství se objevil především ve vystoupení pražských souborů Excelsior a Křesadlo: první šel cestou hravosti

a lehkosti, Křesadlo podle Jana Císaře objevovalo „pevný systém, který občas povyšuje na doktrínu“.

V programu byl i vojenský soubor Alfa Kolín s divadlem poezie *O trochu blíže k bezmračnému nebi* (text a režie des. abs. Milan Hofman, soubor se v roce 1974 a 1975 účastnil i finále ASUT), opět na ŠP byl i Minidiv z Ostrova nad Ohří s pásmem z *Českého roku* Karla Plicky *Jediné slunce* (režie Soňa Pavelková) a soubor D 111 České Budějovice s klauniádou *Šapitó je nabito* podle Tristana Rémyho. Host přehlídky, Divadlo M KaSS z Popradu, hrál inscenaci *Okolo nás vojna* v režii Augustína Kuchára, který se ŠP účastnil se svým gymnaziálním souborem již od přelomu padesátých a šedesátých let. Vystoupil i polský soubor SYLABA z Wrocławu a chilský soubor Teatro Lautero, působící ovšem od r. 1974 v Rostocku, NDR.

Program opět nabídl množství inspirativních představení profesionálů – Činoherní studio z Ústí nad Labem uvedlo Páralovu *Profesionální ženu*, Hanácké divadlo Prostějov inscenaci *Pramen* podle hry Jiřího Wolkeru *Hrob* v režii Svatopluka Vály, Divadlo Na okraji Praha podle poémy Juliana Tuwima *Bál v opeře* v režii Zdeňka Potužila a s hudbou Franka Zappy, Naivní divadlo Y Liberec hned dvě inscenace, *Michelangelo a Jak se dělá divadlo*, brněnské Divadlo na provázku Polívkovu inscenaci *Am a Ea*. Velký zájem provázel klubový večer bratří Justů *Lepší je jít spát*, na dalším večeru *Beze všít poezie* vystoupili písničkáři Jan Burian a Jiří Dědeček, uskutečnil se i večer s účastníky 3. celostátního festivalu politické písně v Sokolově (*Sokolovské ozvěny*).

V porotě byli Ing. Josef Kerda, vedoucí odd. kultury ČÚV SSM (předseda), Pavel Bošek, Jan Císař, Ivan Vyskočil, básník Václav Hons, Stanislav Kopecký, herec Ilja Racek ml., Jaroslava Adamová, skladatel Petr Hannig, Zdeněk Potužil a jako tajemnice Vlasta Hošková. Každý den dopoledne probíhaly dva semináře – na téma režijní postupy v divadle

malých jevištních forem přednášel Jan Císař, o autorství jako principu DMJF Pavel Bošek a Ivan Vyskočil.

A navíc: program avizoval také experiment – „prognostickou inscenaci“ *Šrámkův Písek 1990* iniciovanou ministerstvem kultury, která měla „modelovat“ rok 1990 očima současníků – diskusi seminaristů na toto téma moderoval Ivan Vyskočil. Do programu byla zahrnuta i výstava prací pražských amatérských výtvarníků (mj. Ivy Hüttnerové) a již počtvrté také výstava *Poezie ve fotografii*, která představila nejlepší práce amatérské fotografické soutěže obeslané devíti sty pracemi sto devadesáti autorů!

Je už trapné a banální znovu opakovat, že pojem „divadla malých forem“ je pojmem značně – ne-li zcela – nejasným a matoucím. Ale málo platné: po každém Šrámkově Písku je tohle poznání velice silně oživeno, neboť právě tato národní přehlídka vždy a opět dokumentuje celou problematiku, jak se stalo i na letošním XIX. Šrámkově Písku – byť díky představením a proudům pozitivním. Tím bylo zároveň řečeno, že ten letošní Písek měl slibnou a v některých směrech inspirující úroveň – která se projevila asi tím nejpodstatnějším, co tento typ divadla může přinést: autorstvím. [...] Autorství je tu nezakrytým, obnaženým a demonstrováním přístupem ke světu, k umění, k lidem. [...] A proč je Šrámkův Písek divadlem. Dva prvky tu zůstávají společné s divadlem tradičních forem: partnerství a situace, která se vyjevuje, sděluje jednáním. Z toho důvodu jsou na této přehlídce trvalým problémem tzv. divadla poezie. Neboť v podstatě to jediné, co je sbližuje v jejich tvaru s divadlem, je to, že se odehrávají na jevišti. Ale jinak nepotřebují ani partnerství, ani situaci, která vede k jednání. Což se projevuje v maličkostech – ovšem maličkostech zásadního významu. [...] Takže víc, než je podstatou onoho ne-tradičního divadla, které se prezentuje na Šrámkově Písku – začíná asi tam, kde existují partnerské vztahy a situace, která je

sdělitelná a sdělená jednáním, a končí tam, kde tyto vztahy nepřecházejí v jinou postavu, ale vyslovují jen to, co chce za sebe vyslovit ten, kdo si ony vztahy a onu situaci vytvořil. Jak ostatně demonstrovala představení pražských divadel Excelsior a Křesadlo. (Císař, Jan. Šrámkův Písek – autorské herectví. AS 1975, roč. 12, č. 6, s. 1–2)

V programu letošního ŠP se objeví hra, kterou diváci neuvidí (Šrámkův Písek 1990, pozn. ed.). Součástí prognostického výzkumu na úkolu Výhled české kultury do roku 1990 je shromažďování názorů, podnětů a představ různých sociálních a věkových skupin. Jednou z nich jsou nepochybně mladí, kteří se v těchto dnech setkávají v Písku a kteří nepochybně za 15 let se stanou umělci, organizátory kulturně výchovné práce, pracovníky různých kulturních institucí. Z nich vybrali pracovníci Ústavu pro výzkum kultury MK ČR skupinku, která se pokusí na dvě hodinky přeletět časem a posadit se za stůl v rolích přípravného výboru ŠP 1990. [...] Jejich úkolem bude v improvizované diskusi odhadnout koncepci této tradiční národní přehlídky, která by odpovídala společenským potřebám mladých lidí za 15 roků. [...] Principálem této výhledové besedy bude dr. Ivan Vyskočil... [...] Tahle inscenace nebude posuzována porotou, nemůže vyhrát, ale nemůže také prohrát, protože je jedním z vkladů, který dnešní účastníci ŠP přinášejí svému zítřku. (Šrámkův Písek 1990, Zpravo-daj ŠP 1975, 4. 6. 1975)

1976 XX. ŠP (28. 6.–3. 7.)

Tentokrát jako nesoutěžní přehlídka národního festivalu ZUČ a národní přehlídka divadel malých jevištních forem „na počest XV. sjezdu KSČ“. Zúčastnilo se sedm českých souborů s devíti inscenacemi. Novinkou byla účast šesti tzv.

agitačních kolektivů z Písku, Domažlic, Mělníka, Prostějova a Prahy s tvorbou zaměřenou výrazně politicky, např. k volbám apod. Jejich vystoupení v úvodu přehlídky však prý působilo spíše jako „kulturní vložka“... Limitujícím pro přehlídková vystoupení se stal zcela nevyhovující sál ZK Jitex: byl sice upraven jako amfiteátr, ale stále měl velmi špatnou akustiku, na niž si soubory stěžovaly již řadu let.

Při slavnostním zahájení se kromě Píseckého komorního orchestru opět mimosoutěžně představili posluchači pražské DAMU s pásmem *Básně a písně barikád* a vojenský soubor V Boj, držitel Mírové ceny z Wolkrova Prostějova 1976, oceněný v tomto roce i na bechyňském ASUTu. Zvláštní uznání poroty si odvezlo brněnské Divadlo X za parodickou inscenaci Jaromíra Skorkovského *Květinka Marta* v režii Zdeňky Turby Čecháčka. Ikksa ještě „velmi emotivně“ zahrála dramaturgii Bradburyho románu *451 stupňů Fabrenheita* (režie Zdeněk Turba Čecháček, hudba Jiří Bulis, výprava Rostislav Pospíšil). Objevem byl soubor Paraple Praha-Vinohrady Ludka Richtera, jehož jádro existovalo již téměř dvacet let. V současném složení uvedl loutkovou pohádku *Panna růže, panna kvítek* čerpající ze starých českých pověstí a s nápaditě využívanými spodovými loutkami – získal zvláštní uznání poroty, již zaujala především poetičnost a hravost představení. Břeclavská Regina Jany a Bedřicha Kaněrových oslovila ŠP už několikrát, tentokrát pořadem *Škola základ života*, byť v tomto ročníku nepříliš výrazně. Svěžím a osobitým přístupem ke středověké žákovské poezii zaujalo Studio P z Jindřichova Hradce pořadem *Žáci darebáci* s písněmi vlastními a Petra Traxlera, a dalším svým autorským opusem *Hrom do bromádky*. Skupina Torzo litvínovského Docela malého divadla nabídla autorský program L. Kociána a V. Špíla *Mu a nová česká Alexandreis* s množstvím muzikantských nápadů a gagů. Opět se představil soubor Jirásek z České Lípy, v pozdějších letech velmi invenční,

tentokrát s poměrně statickým pásmem podle Sofoklovy *Antigony* s názvem *Thébané*. Program doplnil ještě soubor z LŠU z Prahy s nepříliš zdařilou interpretací indiánských příběhů *Popol Vuh*.

V rámci programů agitačních skupin uvedl divčí soubor SEŠ Prahy10 inscenaci podle Karla Konráda *Esej o básnících*, soubor LŠU Písek představení *Malovaný svět*, A-Studio Divadla na okraji Praha *Nedělní chvíle poezie* podle básně Josefa Kainara *Lazar a píseň*.

Na závěr přehlídky se v Písku opět po letech objevilo s „retrospektivním“ pořadem *Jak se chodí za holkama po deseti letech* pražské Inklema Václava Bárty, v té době už režiséra pražské Chorey Bohemiky. Představení bylo variacemi na minulé inscenace Inklema, byť z původního souboru zůstali jen tři herci...

A potřetí v řadě přehlídka nabídla kvalitní doprovodný program profesionálních či poloprofesionálních souborů, Hanácké divadlo z Prostějova dramaturgii podle Václava Vančury *Kubula a Kuba Kubikula*, pražské Divadlo na okraji předpremiéru Páralova *Mladého muže a bílé velryby* v režii Zdeňka Potužila, brněnské Divadlo na provázku Polívkovu klaunérii *Pezza versus Čorba* (představení se zúčastnil i tehdejší ministr školství Milan Vondruška), ústecké Činoherní studio přijelo s dramaturgií Diderotova *Jakuba fatalisty* v režii Ivana Rajmonta. Provázky a Činoherní studio přijali účastníci s nadšením...

Mohutnou porotu tvořili básník Jaroslav Čejka a režiséři Ivan Zmatlík, Miroslav Vildman, Ivan Rajmont, Zdeněk Pospíšil a Svatopluk Vála, dramaturgem přehlídky byl opět Zdeněk Potužil, tajemnicí Jaroslava Adamová. Novinkou byly „malé“ pracovní semináře vedené Ivanem Zmatlíkem a Miki Jelínkem, zábavu účastníkům nabídla tzv. Divadelní samoobsluha, na večerech v divadelní kavárně se podílel Přemysl Rut, byl opět zahajovací a závěrečný večírek v hotelu Bílá růže. A mezi zástupci tisku se objevili Tomáš Sláma, redaktor časopisu Klub a někdejší člen ostravského

divadla Pod okapem, a Honza Krůta, redaktor Mladého světa. Přijel i Georg Malvius, generální tajemník mezinárodní nevládní organizace AITA/IATA.

O Národní přehlídce divadel malých forem, jejímž hlavním pořadatelem byl ČÚV SSM za odborné spolupráce ÚKVČ, nelze letos říci, že by přinesla příliš nového nebo podnětného. Především jsme letos oproti létům minulým postrádali výraznější typ autorského amatérského divadla. Náhračkou byly diskusní semináře, možnost setkání a konfrontace, z nichž by od mladých tvůrců mohlo snad v následujících letech vzejít právě něco takového, co nám letos na Šrámkově Písku chybělo... (Kühnelová, Jana. XX. Šrámkův Písek. AS 1976, roč. 13, č. 9, s. 2–3)

Jistým nedostatkem seminářů je dosti málo času. Bylo by skutečně ideální mít také více posloupnosti, mít na konec určitého cyklu Šrámkův Písek jako konfrontaci a rekapitulaci... Možná by neškodilo i nějaká představení opakovat, protože jsme sami byli svědky, že ne každý soubor se hned napoprvé dokázal vyrovnat s okolnostmi, které mu byly poskytnuty. Ještě připomínku, kterou jsem měl již před rokem – aby soubory, jejichž činnost je zajímavá, mohly být přínosem v tom, že budou součástí pracovní přehlídky, i když třeba nemají hotový pořad. Mohla by vzniknout otevřenější diskuse k metodě, postupu i ideji, možná větší než u hotových představení. (Vyskočil, Ivan. K věci. Zpravodaj ŠP 1976, 3. 7. 1976)

Já si myslím, že úroveň je zajímavá, ale tak nevyrovnaná, že lze soudit, že se něco děje, protože jsou tu soubory velice slabé a pak soubory, které mají určité zkušenosti: mně se líbila brněnská X s Květinou Martou. Včera byly ty agitky, že? To je škoda, to se jaksi nepochopilo, nebo nevysvětlilo, jaký mají ty agitky smysl, protože u nich je prvořadé, že mají úkol za něco agitovat. Čili mám pocit, že u těch agitek se na to šlo

opačně, že totiž vznikly jakési pořady, které se těžko zařazují, a bylo pak jaksi určeno, že by mohly jít do kategorie agitek. Což by nemělo být, poněvadž to by mělo vyplýnout z toho, že jsou vyhraněným žánrem. Že jsou to agitky a nic jiného. (Bošek, Pavel. In: Zpravodaj XX. ŠP, pátek 2. 7. 1976)

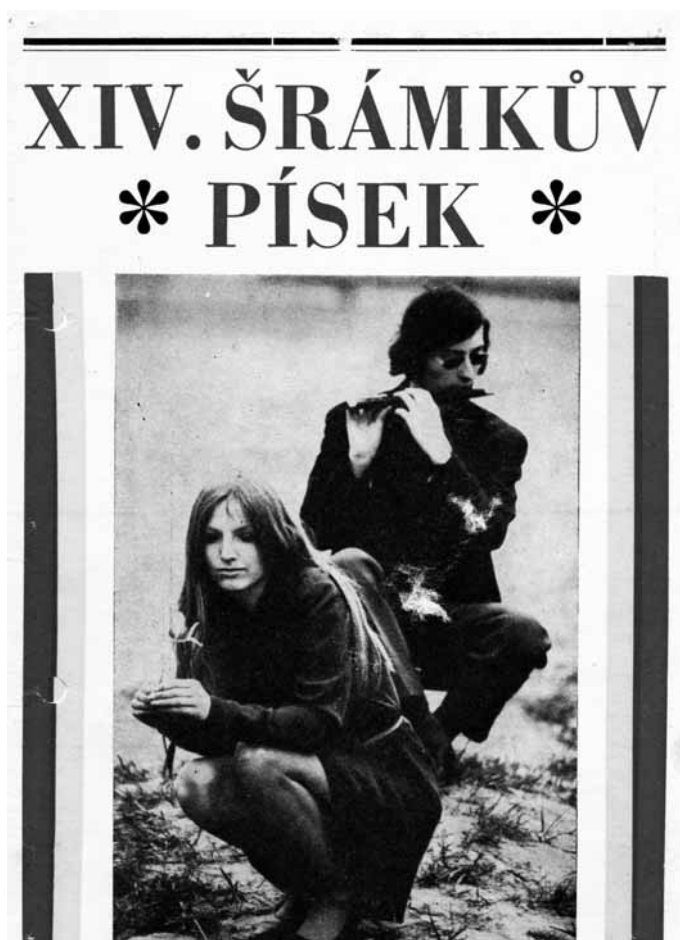
Ideový plakát XII. ŠP, 1968

Plakát krajské přehlídky XI. ŠP, 1967

Plakát programový XIII. ŠP, 1969

Programová brožura XIV. ŠP, 1970

Programová brožura XIII. ŠP, 1969

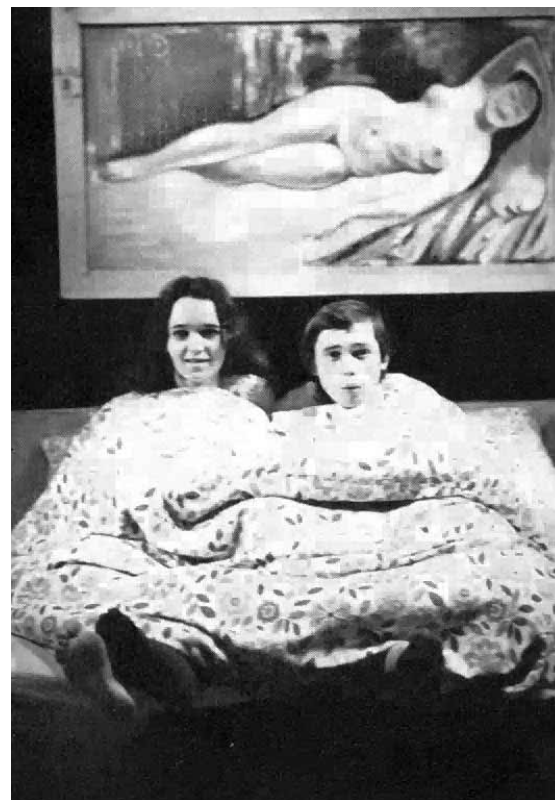

Programová brožura XIV. ŠP, zadní strana, 1970

DDS Kaplice: *Koráb Racek*, 1971

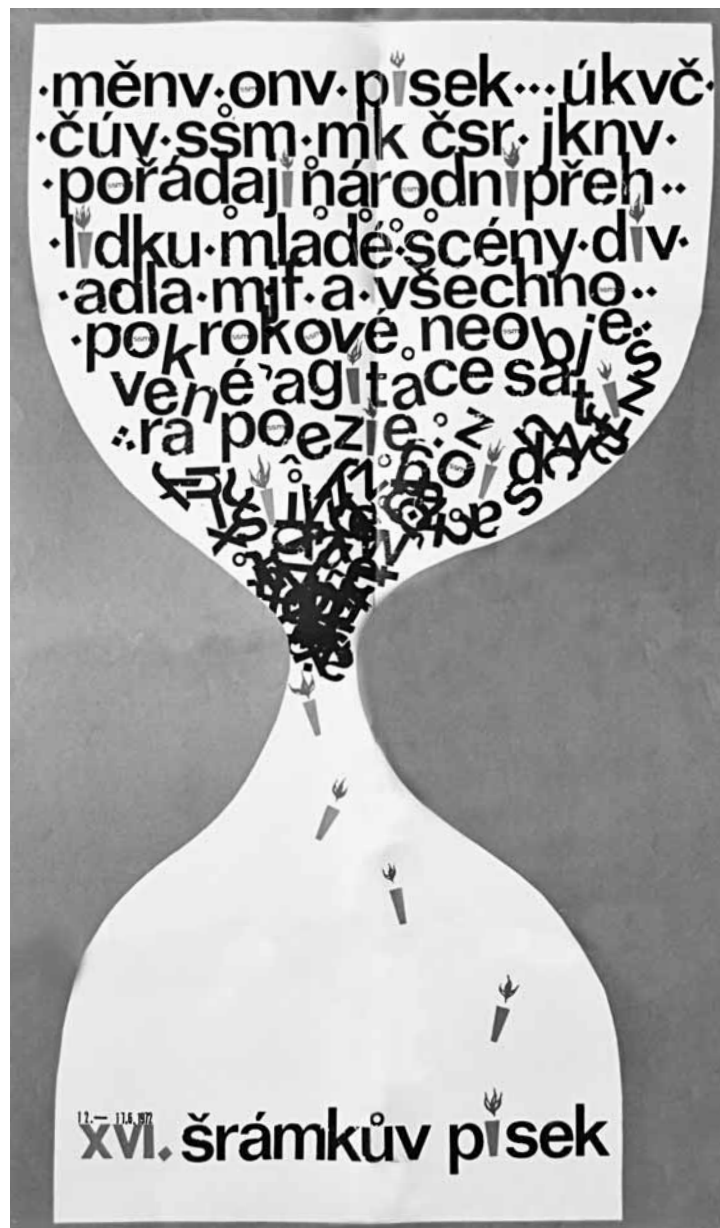
Pirko DPM Brno: *Škola brou*, 1971

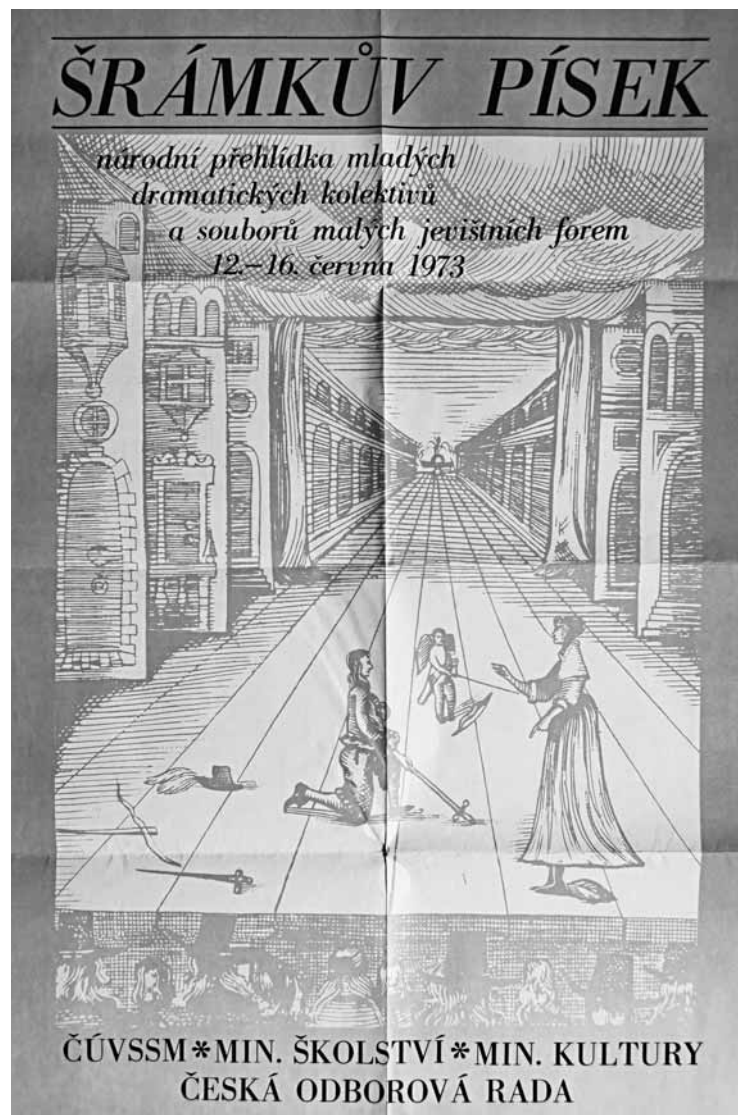
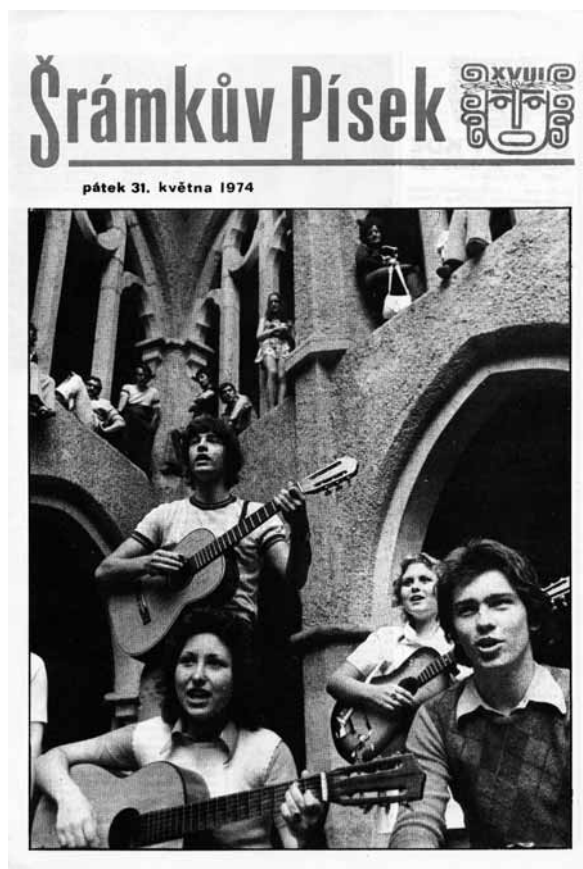

DS Skřivany: *Tři v bytovém jádru*, 1971

Programová brožura XV. ŠP, 1971

Ideový plakát XVII. ŠP, 1973

Programový plakát XVII. ŠP, 1973

Šrámkův Písek

(POROTA ROZHODLA)

CENA STRIBRŇHO VĚTRU uděluje ČUV SSM studentskému vědeckému kroužku SSM FF UK Praha KKH a členům 16. pionýrské skupiny v Praze 2 (HRA NA LEARA) za nejpodstatnější inscenaci.

CENA MINISTERSTVA KULTURY ČSR byla udělena souboru Gymnazie Brněv (PÍSEK ŽÁKŮ BRĚVÁKŮ) za gládé a optimistické vystoupení studentského kolektivu.

CENA JČ KŇV byla udělena souboru VIA Praha (PILÁT PONTSKÝ) za vytříbenou realizaci eticky závažného tématu.

CENA ONV PÍSEK byla udělena souboru pantomimy ODM Praha (PÁSKVIL) za výrazné a světlé nastudování vlastních pantomimických námětů.

ČESTNÁ UZNÁNÍ byla udělena :
- VÚ Žatec (ZPĚV PO ZEMI ROZPRAŠENÍ) za zaujeté a hluboce působivé stvárnění ideové závažného tématu;
- souboru Křesadlo LŠU Praha 6 (MYSTERIUM) za osobitý pokus o scénickou parafrázi;
- kolektivu mladých při ODM Brno (MĚSTO) za originální spracování scénického podnětu.

■ ■ ■

Porota dále udělila ZVLÁŠTNÍ UZNÁNÍ Amatéřskému studiu při divadle O. Stibora v Olomouci (Prince a chudě) za zdatilé mimosoutěžní vystoupení s inscenací původního muzikálu.

van naprohl

Barbora
Maratka
Hant

1. lipce
Písek
Karel
Karel

Zpravodaj XVIII. ŠP, rozhodnutí poroty, 1974

Celostátní festival zájmové umělecké činnosti na počest 30. výročí osvobození Československa Sovětskou armádou

XIX. ŠRÁMKŮV PÍSEK

Národní přehlídka divadel malých jevištních forem
Písek 1.—8. června 1975

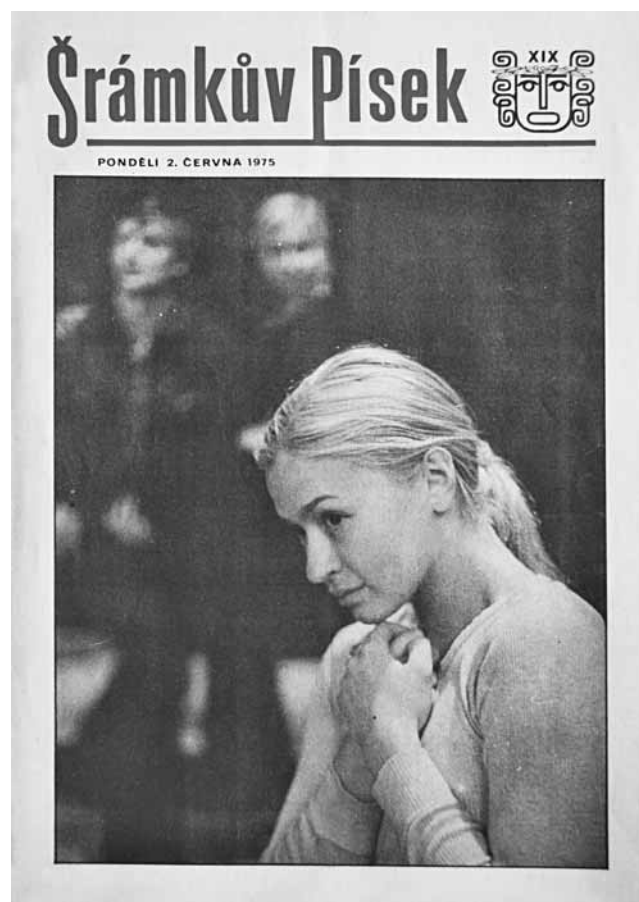
1. 6. 1975	Vernisáž výstavy „POEZIE VE FOTOGRAFIÍ“ SLAVNOSTNÍ ZAHÁJENÍ XIX. ŠP „A TISÍCE JINÝCH“ - hrají posluchači pražské DAMU	16.30 divadlo 17.00 divadlo 17.30 divadlo
2. 6. 1975	Vernisáž výstavy AMATÉRSKÝCH VÝTVARNÍKŮ „ZAZDĚNÁ SLEČNA“ - hraje soubor JKP Svitavy „ŮSTAV S DEFEKTY LOGIKY“ - hraje soubor KD Kolín „PROFESIONÁLNÍ ŽENA“ - hraje Činoherní studio Ústí n. Labem	14.30 ZK Jitex 15.00 divadlo 20.00 divadlo
3. 6. 1975	„JAKO“ - hraje soubor LŠU Praha 6 Křesadlo „SOUDNÍČKY“ - hraje soubor LŠU Praha 1 „PRAMEN“ - hraje Hanácké divadlo z Prostějova BÁL V OPĚRE“ - hraje Divadlo na okraji Praha	15.00 ZK Jitex 20.00 divadlo
4. 6. 1975	„O TROCHU BLÍŽE K BEZMRACNĚMU NEBÍ“ - hraje soubor Alfa Kolín „JEDINÉ SLUNCE“ - hraje Minidiv Ostrov nad Ohří „ŠAPITŮ JE NABITO“ - hraje divadlo DITI České Budějovice	15.00 ZK Jitex
5. 6. 1975	„SMĚJ SE PAŘÁČO“ - hraje divadlo Excelsior Praha „OKOLO NÁS VOJNA“ - hraje divadlo M Poprad „MICHELANGELO“ - hraje Naivní divadlo Y Liberec	16.00 divadlo 20.00 divadlo
6. 6. 1975	LIDÉ SE UŽ PROBOUZEJÍ BEZE ZBRANĚ“ - hraje soubor Hranáčův Domažlice „ODYSSEA“ - hraje Kolektiv mladých Brno „MALOVANÉ KVITI“ - hraje soubor Regina Brněv „AM A EA“ - hraje divadlo na provázku Brno	15.00 ZK Jitex 20.00 divadlo
7. 6. 1975	VYSTOUPENÍ ZAHRANIČNÍCH ŮČASTNÍKŮ ŠRÁMKOVA PÍSKU SLAVNOSTNÍ VYHLÁŠENÍ VÝSLEDKŮ XIX. ŠP	9.00 divadlo 11.00 divadlo

Sekretariát ŠP: Státní divadelní scéna Písek - 397 11
Písek, pošt. schr. 149 - tel. 27 82. Předprodej vstupenek: nový průchod, tel. č. 23 84.

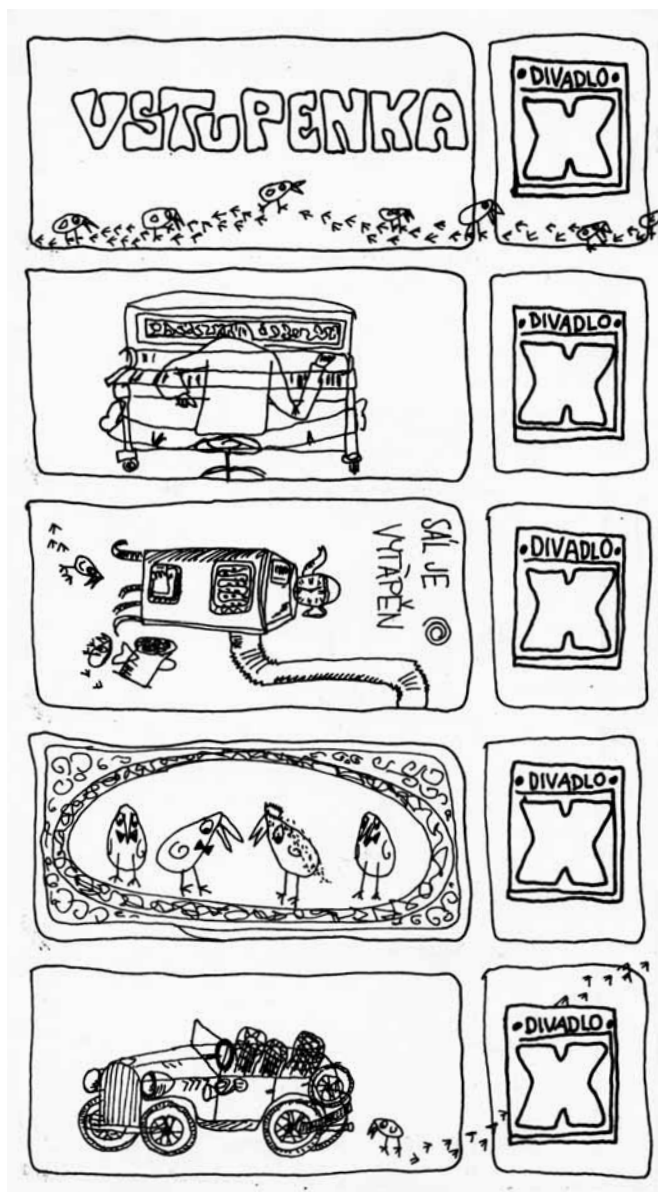
ST 12 - 17318-75 - Dr

Programový plakát XIX. ŠP, 1975

Lektoři XIX. ŠP: Pavel Bošek, Ivan Vyskočil, Jan Císař, 1975

Zpravodaj XIX. ŠP, 1975

DS X Brno, vstupenka na představení, 1976

Zpravodaj XX. ŠP, Jak to všechno začalo...?, 1976

Jak to všechno ZAČALO...?

I. Šrámkův Písek se uskutečnil v říjnu roku 1957 jako ústřední kolo divadelní činnosti. Soutěže tvořivosti mladě. Byla to organizačně sáfilá obdoba Jirákových Hronovů. Vystoupení 16 kolektivů sautočilo na problematiku divadelní oblasti a předložilo k dvaze smysl amatérského divadla.

1. cenu získal Krajský pionýrský dům Brno za inscenaci "Čapí mládě"
2. cenu soubor Pozemních staveb Nitra /Tajovský: Ženský zákon /.

Druhý a třetí Šrámkův Písek v letech 1958 a 1959 šel stejnou cestou.

1. cena - soubor ZK Armaturka Myjava /Hackett: Deník Anny Frankové/
 1. cena - Lidové divadlo Plzeň /M. Stehlík: Čapejev/
- Čtvrtý Š. P. v roce 1960 trochu zrozpáčil a konal se jen jako přehlídka souborů. Ukázal však nový směr. Započal odliv mladých lidí z tradičního divadla k malým jevištním formám.

1. cenu si odnesl vojenský soubor "Mládí" Brno /Kyncl: Voják/

Z vystoupení Divadla X Brno - Květinka Marta

2. cena byla udělena souboru v Popradu za pásmo "Hračky nás už nebeví"
3. cenu získal soubor JŠŠ Vysoké Mýto /J. Mlejnek: Výprava ze hrdinou/

Na pátém Šrámkově Písku v jednádesátém již malé divadelní formy převládaly a pokoušely se hledat svůj vlastní výraz.

1. cena - soubor Zeyer České Budějovice /Arbuzov: Irkutská historie/
2. cena - soubor JŠŠ Vysoké Mýto /J. Mlejnek: Červená záplata/
3. cena - soubor Gymnasia Praha 1 - Malá Strana /Goldoni:

Agitka Písek

Loni v listopadu se při dramatickém oddělení LS v Písku zformoval soubor, který v lednu začal pracovat na pořadu Malovaný svět.

S tímto představením se soubor zúčastnil soutěže divadel poezie a dětských kolektivů v Českých Budějovicích. Pečlivá příprava přinesla zasloužený úspěch, soutěž vyhráli. A potom následovala Praha, kde na předvýběru také nezklamali a budou tedy vystupovat ve své "rodné" místě na II. Šrámkově Písku.

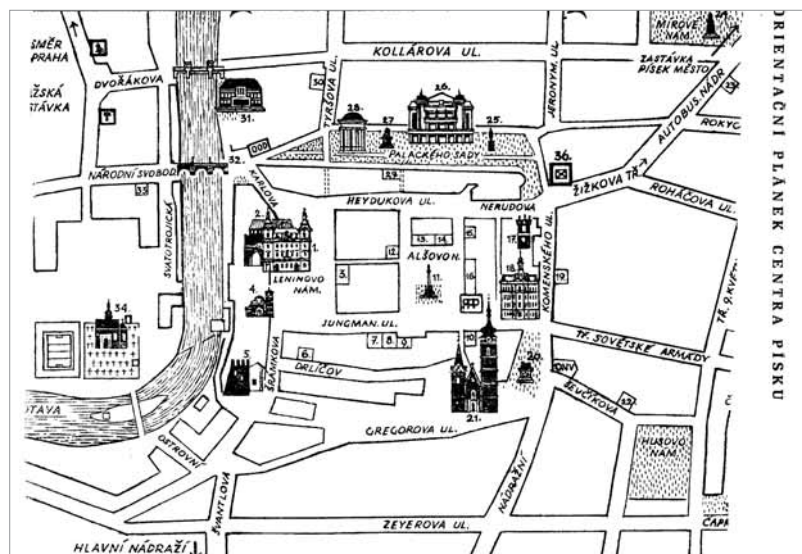
Při přípravě pořadu byly samozřejmě problémy. To nám potvrdil i soudruh M. Jelínek.

"První věc, bylo uspořádat představení do souvislosti se sdejším jevištěm, na které děvčata nejsou zvyklé; tedy a polozaměstřem se tří stran. Druhá věc, jelikož jde o děti, je nutné, protože texty mají sávalnou náplň, aby se v nich zachovala určitá dětská přirozenost, neboť děti mají sklon k pseudosentimentalismu.

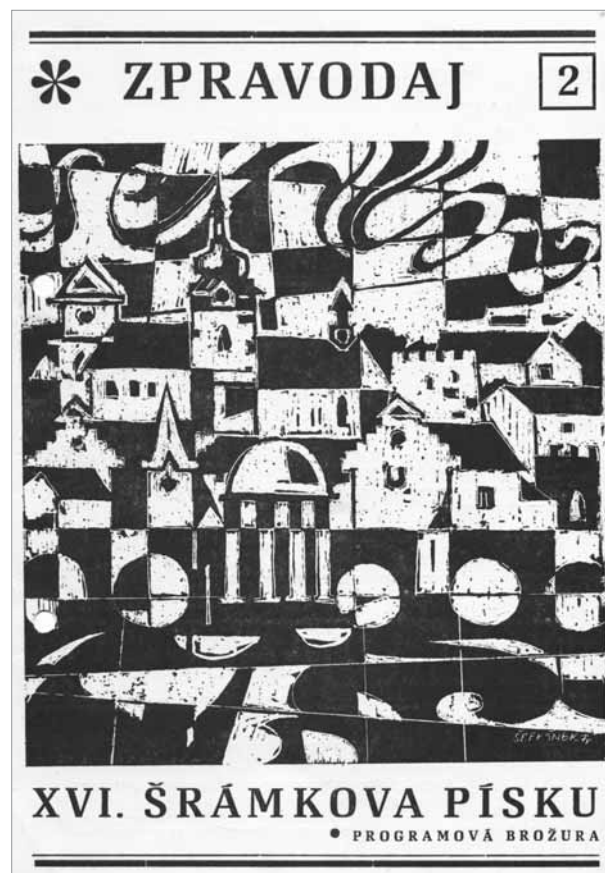
Dále bylo třeba uskutečnit také některé úpravy v pohybovém aranžmá, aby se celé představení spřehlednilo pro diváka."

Na otázku, zda bude akupí-

Brožura XII. ŠP, pláněk Písku, 1968

Zpravodaj XVI. ŠP, obálka, 1972

Brožura XIII. ŠP, obálka 1969

DS Dukla Pardubice: Kouzelník ze Smaragdového města, 1971

ŠRÁMKŮV PÍSEK

1977–1991

Ve třetím desetiletí, přesahujícím až do doby „polistopadové“, prodělala písecká přehlídka velmi bouřlivý, byť ne vždy pozitivní vývoj – změnil se např. cyklus pořádání, od roku 1980 byla bienálem. Změnil se i její obsah, jak píše Jan Vedral: „Zatímco v 60. letech k sobě divadla sledující podobný cíl dokázala připoutat stejně nalaďené autory, básníky, autory povídek, písňových textů, ale především dramatiky, v 70. a 80. letech se to převážně většině autorských divadel nedaří. Příčiny lze nalézt v celkovém duchovním klimatu doby, v selekci a zpřetrhání kontextu české dramatiky a literatury, ale i v napjaté ostražitosti postojů schvalující mašinérie. To má přirozeně své důsledky v poetice, způsobu práce i teoretické reflexi autorského divadla.“

Dokonce byl zrušen soutěžní řád, problematický zůstal způsob výběru soutěžních představení a výrazně byl omezen doplňkový program inspirativních profesionálních divadel. Přehlídka pozbývala na atraktivnosti, ale zůstala jí ambice vytvářet důstojná pracovní setkání, byť jim neposkytovala potřebný prostor. Není náhodou, že se již v roce 1980 začaly pořádat tzv. prázdninové Dílny Šrámkova Písku, každoročně se až do současnosti opakující, nejprve v Prostějově, pak v Milenovicích a Brně, aby pak na dlouhá desetiletí zakotvily v Šumperku – inspirace Pískem a samozřejmě i obecným vývojem autorského divadla se na nich mohla zúročit daleko více než při „provozních“ píseckých seminářích – a Písek měl vždy ambici „být u zrodu“ něčeho nového. Dílny, byť to v té době nebylo právě snadné, se pak staly vyhledávaným místem

setkávání mimořádných tvůrců s „mimořádnými“ tématy – byť jsme ještě v období hrubé normalizace...

Díky novým osobnostem v tvůrčím či lektorském týmu Šrámkových Písků (mj. Jan Vedral, Vladimír Just, Peter Scherhauser, Michal Dočekal, Luděk Richter a další) a za účasti progresivních amatérských souborů se přehlídka postupně stávala místem jistého kulturního i politického kvasu, který normalizační chudobu překračoval. Především od roku 1982, kdy amatérské netradiční autorské divadlo – slovy Jana Vedrala – přešlo od vývoje v 70. letech „překvapujícího etickým i estetickým výboji, znakovostí v charakterizaci postavy či v práci s předměty a scénografií, do nové, sice ne tak atraktivní, ale stále pozoruhodné fáze“. Běžnou součástí scénického projevu se stává experiment a v 80. letech se objevuje řada nových „otevřených“ přehlídek (Bechyně, Litvínov ad.), na nichž se takové soubory prezentovaly, dokonce některé z nich se staly jistými „putovními“ divadly, která podobné přehlídky objížděla. Bohatost tvůrčích postupů vedla k názoru, že jednoroční cyklus ŠP je příliš úzký, proto byl po roce 1980 organizován jako bienále – byť po nějaké době byl tento dvouletý cyklus stále spornější, bienále vydrželo až do roku 1990.

„V polovině 80. let nastupuje třetí vlna, třetí generace tvůrců, napojených už jiným společenským klimatem, jinou estetikou, ovlivněnou postmodernismem, punkem, heavymetalem atd., jíž ovšem chybí onen bezprostřední dotyk 60. let i uvědoměle zprostředkovávaná zkušenost s divadlem té

doby. Prvotní impulsy autorského divadla se proto nutně modifikují, deformují, případně zcela ztrácejí. [...] Autorské divadlo operující od těch dob i termínem „nepravidelná dramaturgie“ téměř rezignuje na drama a nahrazuje ve svých inscenacích dramatickosti divadelnosti,“ tak o proměnách scénické tvorby netradičních divadel té doby píše Jan Vedral. Domnívá se dokonce, že některé projevy tohoto kontextu už začínají být pro „zakladatelskou generaci“ obtížně pochopitelné, ale že nejcitelnější, až na výjimky, je naprostý nedostatek autorských osobností...

Osmdesátá léta byla vnímána jako krize amatérského divadla; spíše však z pohledu Jiráskova Hronova, Šrámkův Písek nabízel jinou tvář. Mezi výrazné tvůrčí ansámblы patří nadále Richterovo pražské Paraple, svitavské Céčko, litvínovský soubor Torzo, brněnská Ikska, ale objevují se i nové soubory s novými tvůrci – Krejčího pardubický Anetal, pražské Studio pohybového divadla Niny Vangeli a Václava Martince, Zborníková Šupina Vodňany, soubory kolem Pražské pětky, zvláště Bornova a Duškova Vizita, soubor AHA z Lysé nad Labem, DK Jirásek z České Lípy či třinecký Teatr im. majora Szmauza, Léblový pražské formace (Doprapo, Jelo, Jak se vám jelo), brněnský Ochotnický kroužek J. A. Pitínského – rozsáhlý vzorek nových a inspirativních inscenačních tendencí...

Když se ve druhé polovině 70. let vzedmula vlna autorského divadla, objevila se myšlenka zřídit funkci dramaturgů přehlídky, kteří měli garantovat výběr souborů z krajských přehlídek a jejichž osobitý názor se jevil jako velmi inspirativní.

46 Vedral, Jan. Amatérské autorské divadlo v 70. a 80. letech. In: Hledání výrazu. Praha, IPOS 1991, s. 6.

47 Ohlédnutí za šumperskými divadelními dílnami. Alena Chrová, ed. NIPOS-ARTAMA 2015.

48 Vedral, Jan. Přehlídka ve vývoji. AS 1984, roč. 21, č. 8, s. 3-5.

49 Vedral, Jan. Amatérské autorské divadlo v 70. a 80. letech. In: Hledání výrazu. Praha, IPOS 1991, s. 6.

50 Richter, Luděk. Pohled přes hranice oborů. In: Hledání výrazu. Praha, IPOS 1991, s. 13.

Byli jimi např. Pavel Fiala, Zdeněk Potužil či Oldřich Kužílek. Ale neobešlo se to bez konfliktů a konfrontací, do písecké poroty byly zvány svérázné osobnosti současného spektra malých „nekamenných scén“, např. Petr Oslzlý, Svatopluk Vála i další, kteří vedle tradičních lektorů Pavla Boška či Ivana Vyskočila měli co říci k vývoji v této oblasti. Témata seminářů se nesla v duchu tvrzení Petra Oslzlého, že „největší předností dobrých malých divadel je jejich autentičnost“, jak poznamenal ve zpravodaji ŠP z 2. 7. 1978. Na jedné straně „nudná a šedivá“ normalizační léta, na druhé suverénní a svobodomyslné myšlení určité části amatérských divadelníků, z nichž se mnozí později stali uznávanými umělci, mj. Lébl, Pitínský, Borna, Dušek, Vangeli, Vávra, Vorel či Lumír Tuček.

Dlužno podotknout, že v roce 1977 vyšel nový divadelní zákon, který utužil dosavadní „zřizovatelské vztahy“ ve snaze podřídit „cenzuře“ a naprosté byrokratické kontrole i amatérské divadelní soubory. Omezil např. profesionalizaci umělecky mimořádných amatérských uskupení – jedinou výjimkou se v roce 1980 stalo Hanácké divadlo, v roce 1988 pražská Vizita. Přes to všechno byl Šrámkův Písek osmdesátých let „akce nabitá skvělými inscenacemi, desítkami mladých vlčáků, kteří toužili dokázat svou pravdu, nabitá myšlenkami a diskusemi“, jak ve zpravodaji 81. JH (2011) píše Luděk Richter.

Hlavními pořadateli, patrony či garanty v tomto období byli kromě místních politických orgánů (OV SSM, JčKNV, ONV a MěstNV v Písku) samozřejmě stále svazáci se svým ČÚV SSM a ministerstva školství a kultury či Česká odborová rada. Odbornou garanci zajišťoval ÚKVČ, především díky erudované Slávce Šrámkové a spolupráci s dalšími odborníky, mj. Zdenkem Potužilem, Vladimírem Justem či Janem Vedralem. Za výběr programu ale odpovídala dramaturgická komise ČÚV SSM – a je třeba dodat, že svazácká „zášlita“ v době normalizace umožnila poněkud „změkčit“ ideový dohled nad vybranými inscenacemi. Hůře se vedlo Jiráskovu Hronovu, kde výběr programu často

narážel na „poslední slovo“ kulturního oddělení ÚV KSČ, mnohé soubory byly z účasti vylučovány nebo i jinak postihovány. . . A jako odezva na tyto hronovské excesy vznikl především díky Pavlovi Boškovi FEMAD Poděbrady (už v roce 1972) coby „salon odmítnutých“ . . . Svazákům jako hlavnímu pořadateli ŠP leccos prošlo, zvlášť již zcela nepokrytě provokativní inscenace druhé poloviny 80. let, hlavně souborů kolem Pražské pětky, brněnské Iksky, Bornovy a Duškovy Vizity – včetně působení řady nekonformních odborníků a kritiků v pořotách a seminářích. Svazácký „deštník“ navíc umožnil poměrně bohaté finanční zajištění přehlídky. Např. v roce 1979 stál ŠP cca 210 tisíc Kč, z toho výběrové kolo přišlo na 29 tisíc Kč. Platilo se vše, od technických a administrativních nákladů přes dopravu, stravování a ubytování, a to nejen souborům, ale i ostatním účastníkům.

Závěr tohoto období provází zásadní společenské a politické změny. Dvacátý devátý a třicátý ročník Šrámkova Písku se koná již po listopadu 1989 – v tomto roce byl Šrámkův Písek v rámci dosavadních dvouletých cyklů plánován – v roce 1991 se pořadatelství přehlídky ujímá IPOS-ARTAMA Praha, který nahradil zrušený ÚKVČ.

1977 XXI. ŠP (29. 6.–3. 7.)

Jako nesoutěžní národní přehlídka divadel MJF a agitačních kolektivů byl součástí festivalu ZUČ – na počest 60. výročí VŘSR. Program zhuštěný do čtyř dnů (dříve trval týden) nabídl značný počet představení, a dokonce tři zahraniční soubory: Studio-bühne z rakouského Villachu uvedlo „dokonale secvičenou“ satirickou hru pro dva herce *Hodina vlků*, maďarský soubor z gymnázia v Sárbogardu inscenaci *Bobatýr János* podle Petőfiho poemu, tamní školní četby,

plnou výborných nápadů a „studentské legrace“. Sovětský soubor Maneken z Čeljabinska hrál inscenace *Po pohádce* podle Čingize Ajtmatova a *Dvě střely* od A. Volodina, které, jak píše Ivan Vyskočil ve zpravodaji, byly vrcholnou „kulturně politickou událostí“ – jednak poprvé byl přivítán sovětský soubor, jednak jeho vystoupení bylo „opravdu reprezentativní“, studenti čeljabinského polytechnického institutu hráli moderní „velké divadlo“ na vysoké umělecké a ideové úrovni a představení mělo tak velký ohlas, že soubor v sobotu přidal další. . . A na zahájení pořadatelé pozvali pražské Národní divadlo se Šrámkovým *Měsícem nad řekou* s hereckou elitou – Danou Medřickou, Radovanem Lukavským a Martinem Růžkem. . .

Jak ve zpravodaji poznamenává Zdeněk Potužil, přehlídka nabídla „až neúměrné žánrové rozproštění, pohybové divadlo, autorský kabaret, výtvarné divadlo i divadlo „parodicko-naivní“, začínající studentské soubory vyhraněné poetiky, agitační vojenský soubor i příslušnost k různým sociálním vrstvám“. . . O ročníku referoval v AS Ivan Vyskočil, ale spíše než analýze se věnoval píseckému itineráři, a opět s výhradami k ZK Jitex, jehož sál označil za „haluznu“ vhodnou spíš jen pro taneční zábavy, byť se prostor podařilo upravit alespoň přijatelně – arch. Benda vymyslel fungující systém výkrytů. Vyskočil ale chválí přednosti Městského divadla, které nabízí divadelní kavárnu skvělou pro semináře i pěkný malý sál s jevištěm a elevací, kde se některým představením dařilo, např. litvínovskému souboru Torzo. Vyskočil ale (opět) zpochybnil účast tzv. „agitačních kolektivů“, kterým by prý lépe než soutěžní představení slušelo pracovat formou týdenního workshopu.

Přehlídku až na druhý den zahájil vojenský divadelní a recitační soubor DIRES ze Zvolena inscenací *Nepatetická* (*Carí, popí, bolševici*), inzerovanou jako „nepatetická scénická montáž“ z textů sovětských autorů (Gorkij, Čornyj, Erenburg, Pasternak, Chlebnikov, Bělyj, Vozněsenski ad.). Scenáristou,

51 I. V. (Vyskočil, Ivan). Stručná zpráva o XXI. Šrámkově Písku. AS 1977, roč. 14, č. 9, s. 12–14.

52 Arch. Jiří Benda v té době působil jako scénograf pražské USM Rubín.

režisérem a autorem písní byl tehdy četař Jan Vedral, který se pak v 80. letech Šrámkovým Pískem zabýval jako kritik a teoretik. Představení bylo inspirativní pro ostatní soubory, působilo sdělností, kontaktností, rozhledem, vtipem a smyslem pro jevištní tvar.

Opět vystoupila Regina Břeclav, tentokrát s pokusem o vážnou tematiku, s inscenací prózy Václavy Kleslové *Nejkrásnější jsou koleje*, scénickým provedením vítězné práce literární soutěže Strážnice Marušky Kudeříkové. V malém sále Městského divadla hrál litvínovský soubor Torzo, jehož autoři a zároveň interpreti Ladislav Kocián a Václav Špíl uvedli hru *Popílek*, autorské divadlo v plném slova smyslu – tvůrci a zároveň herci byli v přímém osobním kontaktu s divákem. Pantomimický soubor Aneta z Pardubic režiséra Huberta Krejčího uvedl působivou lyrickou klauniádu *Sanatorium č. 1* a Studio pohybového divadla Praha *Proměny podle Ovidia*, inscenaci Václava Martince a Niny Vangeli, využívající herce jako ideálního scénického „materiálu“. Vašínkův pražský Orfeus hrál *Piráty z Penzance* na libreto anglické „vlastenecké“ opery jako divadlo poezie. Potužil a Vála do zpravodaje napsali, že „rozhněvanost režiséra je nejzajímavějším akcentem představení“.

Brněnské Divadlo X předvedlo scénickou adaptaci Marijengofovy prózy *Román bez lhaní* v režii Arnošta Goldflama, soubor Kolektiv Brno inscenaci na motivy J. Verna *Doktor Ox*, která dle Ivana Vyskočila byla nejzajímavějším příkladem autorského divadla, naplňujícího kolektivní autorství i kolektivní režii, coby dramatickou hru dospělých. Soubor Žerotín LŠU Olomouc potěšil mladistvou hravostí a humorem ve hře *Za lesem na louce v malické chaloupce* podle *Sněhurky a sedmi trpaslíků* v parafrázi Lubomíra Feldeka a dalších ruských lidových pohádek, inscenované „loutkově“. Soubor prachatických gymnazistů Čochtan přivezl dramaturgii Žákových *Študáků a kantorů* jako obraz zdravé středoškolské recese, Divadlo 111 z Českých Budějovic uvedlo mimo soutěž vtipný autorský kabaret *Za málo peněz hodně muziky* (aut. Eduard

Váňa a Jaroslav Peterka) a mimo soutěž vystoupil i soubor píseckého gymnázia s pásmem *Já, François Villon*.

Představení uváděla Lenka Machoninová z Divadla na okraji, na závěrečnou neděli byl pouze seminář, k překvapení pořadatelů hojně navštívený a aktivní – do Písku přijelo na 80 seminaristů. V doprovodném programu hráli Ivan Vyskočil s Vlastou Špicnerovou a Přemyslem Rutem svou inscenaci *Nehraje se* a pražské Divadlo na okraji v předpremiéře uvedlo Hrabalovy *Postřižiny* v režii Zdeňka Potužila, Hanácké divadlo Prostějov dramaturgii románu Jiřího Švejdy *Havárie* v režii Svatopluka Vály – na představení dorazil i autor.

Kromě diskusí s porotou ve složení Ivan Vyskočil, režisér Antonín Bašta, Jiří Benda, Karel Janíček, předsedou byl Jaroslav Čejka (již vedoucí oddělení kultury ČÚV SSM), dramaturg přehlídky Zdeněk Potužil, Svatopluk Vála a Stanislav Zvoníček z MK ČSR, proběhl i závěrečný společný seminář moderovaný režisérem Václavem. Konala se pravidelná noční jam-session v Divadelním klubu opět jako Divadelní samoobsluha, byl večer Přemysla Ruta se souborem Torzo či obligátní seznamovací večírky v Bílé růži, v prostorách Městského divadla výstava obrazů Cyrila Chramosty, výstava ke 100. výročí narození Fráni Šrámka a tradiční výstava *Poezie ve fotografii*. Do Zpravodaje svými karikaturami přispíval kreslír Jaroslav Kerles. A poslední večer přehlídky se v klubu Amfora konala společenská *Pout' k měsíci nad řekou...*

Jaký byl letošní ŠP? Dal pár potěšení a překvapení, přinesl ne jeden podnět. Bohužel bez takových inspirativních představení jako na minulých ročnících. [...] Ukázal ne jeden problém. Třeba ten divácký. Jako jeden z nejpodstatnějších. To je známá věc, že malá, netradiční divadla jsou založena na kontaktu s divákem a na jeho partnerské spolupráci. [...] Jenže ono se najednou a zřetelně ukázalo, že divák partner a spoluvůdce je na ŠP stále bílou vránou. A přitom většinu diváků tvoří členové souborů a jiní lidé „od fochu“. Co s tím? A jak na to v práci

souborů? Jak na to, aby se příští přehlídky staly také dílnou a školou diváckého umění a partnerství? Aby právě v tomto smyslu byl ŠP jedinečnou konfrontací o jedinečném dotvoření. (I. V., Vyskočil, Ivan. Stručná zpráva o XXI. Šrámkově Písku. AS 1977, roč. 14, č. 9, s.12–14)

Zdůrazňujeme pracovní charakter přehlídky, zůstává však otázka, nejsme-li takto pojmenovanému profilu něco dlužni. Nemůže přece stačit dát souborům instrukce, co a jak na inscenaci předělat. Bylo by asi dobré zavést řadu pracovních seminářů o práci scenáristy, o technice řeči a pohybu, o výtvarné složce představení a ostatních důležitých věcech, ve kterých amatérské divadlo chybí. (Vála, Svatopluk. Slovo porotce... Zpravodaj ŠP 77, 30. 6. 1977)

1978 XXII. ŠP (28. 6.–2. 7.)

Opět národní přehlídka divadel malých jevištních forem a agitačních kolektivů v rámci celostátního festivalu ZUČ – a na počest 30. výročí Vítězného února a XI. světového festivalu mládeže a studentstva v Havaně... Předcházela jí národní soutěž DMJF, v Písku se dokonce konalo „neveřejné“ výběrové kolo (21.–23. dubna), jehož se zúčastnilo 14 souborů doporučených krajskými výbory SSM, krajskými kulturními středisky a Ústředním domem armády. Devět soutěžních inscenací a dvě jako inspirativní (seminární) vybrali mj. Jaroslav Čejka, Pavel Bošek a Zdeněk Potužil. Tři soubory před ŠP dokonce absolvovaly pracovní soustředění k „dotvoření inscenací“. Hrály se v ZK Jitex a v Městském divadle.

Na zahajovacím večeru vystoupil vojenský soubor Hudras z Chrastí u Chrudimi s inscenací *Furore* a Klub mladých autorů z Uherského Hradiště s pásmem *Račte si vybrat*. Poprvé o Šrámkově

Písku referuje v AS teatrolog Vladimír Just, který poznamenal, že tento ročník charakterizovaly dvě modelové „protilehlé“ inscenace: *Případ* pražského souboru Paraple a *Vždyť je nám patnáct* písecké LŠU: první jako „výsostně výtvarné divadlo a vizuální koncert se syntézou hudby, barvy a pohybu“ však publikum příliš neocenilo, druhé v provedení místního „nezletilého“ souboru přijalo především domácí publikum nadšeně, byť „jeho kvality nebyly právě přesvědčivé“. Ale – „proti spekulaci stála upřímnost, proti zašifrovanosti humor adekvátní věku a možnostem aktérů“. Just také připomíná, že v případě píseckých nešlo až tak o divadlo jako o sice atraktivní, ale poněkud stereotypní produkci – rozpor mezi úsilím o ambiciózní umělecké vyjádření a diváckým ohlasem připomíná Just i v případě inscenace A studia Divadla na okraji *Pobádky* podle Saltykova-Ščedrina či dalších souborů. Výjimku nabídla inscenace brněnského Divadla X *Moje první husa* (Issak Babel), kde se však k „upřímnosti, autentičnosti a humoru“ přidal i vynikající herecký projev Evy Vidlařové a také naprosto adekvátní jevištní stylizace se střihem a antiiluzivními poznámkami – herci hráli svou vlastní hru na Babela, představení bořilo hranice mezi špičkovým výkonem amatérským a profesionálním, rušilo hranice žánrů a herectví bylo nejen ryze činoherní, ale zároveň autorské...

Program nabídl také inscenaci Studia P Jindřichův Hradec *O Pidižlovi Velkém* podle Aloise Mikulky, založenou na výtvarné složce, ale s hereckými výkony ne zcela zvládnutými. Vystoupení Excelsioru Praha s *Faux pas* (aut. Jiří Hladký) bylo oproti dosavadní pověsti souboru také jistým „zklamáním“. Představení vojenských souborů měla spíše agitační zaměření (Hudras z Chrastí u Chrudimi a soubor Rudý květ Žatec s inscenací Jana Vedrala *Do konce roku zbývá 311 dnů*), odkrývala spíše problematiku těchto „krátkodechých“ uskupení. Inscenační úroveň většiny vystupujících nepřesahovala

průměr, kromě brněnského Divadla X (*Moje první husa*), oceněn byl jeho režisér Zdeněk Turba a za herecký výkon Eva Vidlařová.

Naprosto skvělý ohlas mělo představení slovenského hosta, radošínského Naivního divadla s *Člověčinou* Stanislava Štepy, velice ostrou satirou na současné společenské poměry, navíc se skvělým klaunstvím Milana Markoviče – i jako „lekce vzácné umělecké angažovanosti“. V inspiračním programu představilo brněnské Divadlo na provázku své *Mistero Buffa* v režii Petera Scherhaufera – jako „autorsko-improvizační přirozenost“. Bylo natolik inspirující, že by to vydalo „za stohy knih, recenzí a hodiny i týdny a roky seminářů“, jak píše Vladimír Just. Recitátor Miroslav Kovářik uvedl v doprovodném programu svůj legendární projekt z veršů mladých autorů *Zelené peří* jako písecký „speciál“. Zaujala projekce čtyř absolventských filmů pražské FAMU, mj. podle povídek Oty Pavla.

Diskusní seminář byl tentokrát pouze jeden, zato třídní – „netradiční seminář s tradičním protagonistou“ Ivanem Vyskočilem o inscenačních formách DMJF. Porotu tvořili Stanislav Zvoníček za MK ČSR, Ivan Vyskočil, již podvacáté Pavel Bošek, Petr Oslzlý, dramaturg ŠP Zdeněk Potužil, Jiří Benda a Svatopluk Vála. V redakci zpravodaje působil I. Bartík a Vladimír Just, v té době pracovník Kabinetu pro studium čs. divadla ČSAV a také hostující autor a herec USM Rubín. Zpravodaj změnil svou tvář, přestal být pouze „reflektorem dění“ a v mnoha glosách a rozhovorech, např. s Janem Roubalem, Miroslavem Maršálkem ad. přinášel skutečnou reflexi tvůrčího pohybu na ŠP. Srozumitelně nabízel i mnohé teoretické poznámky, a navíc byl koncipován jako „postupně vznikající“ sborník. Přehlídce prospěla i výrazná proměna prostoru sálu v ZK Jitex divadlu po léta nepřejícímu, do něhož arch. Benda vložil variabilní arénovou scénu, vyhovující tendencím k neiluzivnosti divadla a nové komunikaci mezi hledištěm a jevištěm.

Opět proběhla obligátní výstava *Poezie ve fotografii* i divadelní karneval, bohužel nedorazil plánovaný amatérský soubor z Jugoslávie, takže se Písek musel obejít bez zahraničního hosta. A padaly již úvahy, zda ŠP pořádat spíše jen jednou za dva roky, a stále se probírala letitá bolest – nezájem místního publika a potřeba začlenit přehlídku do místního kulturního života...

Nerad bych srovnával nesrovnatelné a nechci poměřovat Hamleta Strahovčákem (a zatracovat jedno druhým). Ale na divadelní přehlídce divák očekává – byť jako seminární, tj. inspirující, diskutabilní a podnětné představení – především divadlo... Premíra stylizace, viditelná snaha o umění, o perfektní, pokud možno celovečerní a za každou cenu moderní tvar příslušně výtvarně vypulírovaný, to vše jako by v mnohých případech v zárodku zbrzdilo to nejjzákladnější: radost ze hry, ze sdělení, z dialogu s divákem v hledišti a skrze diváka v hledišti se současností. (Just, Vladimír. Šrámkův Písek '78. AS 1978, roč. 15, č. 9, s. 2–3)

Divadla malých jevištních forem mají u nás velkou a slavnou tradici. A konec konců i agitky. Je nesporné, že nové soubory by vznikaly a staré pracovaly dál i bez pozornosti a péče SSM. Stejně nesporné je, že by vznikaly živelně a že by často pracovaly bez potřebného vědomí kontextu, bez vědomí své společenské odpovědnosti, bez pocitu sounáležitosti k celému mládežnickému hnutí. [...] Socialistický svaz mládeže je nejen zřizovatelem celé řady souborů, ale i hlavním pořadatelem národní přehlídky divadel malých jevištních forem. [...] Je naprosto scestné, jestliže se v některých krajích pořadatelé spokojují organizačním zabezpečením krajského kola a provedením výběru postupujících souborů nebo jestliže se pořádání krajského kola dokonce vyhýbají a výběr souborů provádějí na základě svých subjektivních znalostí situace v kraji. (Čejka, Jaroslav. Divadla malých forem, agitky a SSM. AS 1978, roč. 15, č. 9, s. 1)

Pokud ŠP nechce plnit pouze takové ty okázalé reprezentační funkce, ale být skutečnou přehlídkou, dílnou a konfrontací, pak musí být nutně každý rok. Protože jedině tak lze udržet kontinuitu a registrovat dění v celé této oblasti. Stane-li se přehlídka skutečnou dílnou a konfrontací, pak bude i součástí uceleného celoročního metodického cyklu mezi soubory; pak se každoroční výsledky Písku dostanou „dolů“, i mezi soubory, které zde nejsou, a o to jde. (Bošek, Pavel v rozhovoru pro Zpravodaj ŠP, 2. 7. 1978)

Síla a slabost malých divadel je právě v jejich „nekamennosti“: prvotní tu nebývá instituce, která musí udržovat chod a provoz, ať už jsou nápady nebo nejsou; prvotní tu bývá prostě fakt, že se sejdě skupina lidí, která nejprve má nápady a teprve pak hledá, kde a jak tyto nápady uplatnit. (Just, Vladimír. In: Zpravodaj ŠP, 2. 7. 1978)

1979 XXIII. ŠP (27. 6.–1. 7.)

Tentokrát národní přehlídka DMJF a agitačních kolektivů na počest 30. výročí Pionýrské organizace a Mezinárodního roku dítěte. Stejně jako v minulých letech měla nesoutěžní charakter, byť porota ceny udělovala. Hostem přehlídky byl ing. František Pitra, vedoucí tajemník JčKV KSČ a později, až do prosince 1989, poslední předseda české vlády. Písku v květnu předcházelo v pražském klubu Rubín výběrové kolo – soutěžilo dvacet souborů doporučených z krajských přehlídek a vybráno bylo jedenáct. Ve výběrové komisi byli mj. Zdeněk Potužil, Jiří Benda, Vladimír Just či skladatel a textař Vladimír Poštulka, na výběru se podílel i ústřední poradní sbor pro mladé divadlo ÚKVČ. Některé renomované soubory, např. D 111 České Budějovice, Klub

mladých autorů Uherské Hradiště či pražský Orfeus, nepostoupily...

Program v duchu „oslavného“ zadání nabídl představení zaměřená především na děti: vojenský soubor Rudý květ ze Žatce hrál inscenaci podle Daisy Mrázkové *Haló, Jacíčku*, soubor Kolektiv Brno podle Macourka *Malujeme pobádky* a obě představení se reprízovala v místní ZDŠ. Uvedena byla i představení, která „dětského diváka mohla zaujmout“, např. LŠU Písek *Kurs pro začínající spisovatele* (Marie Chytrová podle Václava Laciny) či Minidiv Ostrov nad Ohří s hrou podle Josefa Kainara *Šťastní blázní*, soubor Radost z Horní Břízy uvedl *Písně a balady* Václava Bártý, a dokonce i Dětské studio brněnského Divadla na provázku přivezlo jako inspirativní představení svůj mládežnický opus, Brůstlův *Bramborový den* v režii Zdeňka Pospíšila.

Pražské Studio pohybového divadla, někdejší Křesadlo, nabídl jako seminární představení *Knihy mrtvých* v režii Niny Vangelí a Václava Martince s mimořádným výkonem hlavního dětského představitele. A získalo Cenu poroty, stejně jako brněnské Divadelní studio J. Skřivana za Homérovu *Odyseu*, na níž se podílel režisér DNP Zdeněk Pospíšil (také seminární představení). Obě, byť artistně dokonalá, však prý nepřinesla víc než co v minulých ročnících – a kuriózní bylo doporučení brněnským Skřivanům, aby „upustili od scén bez oblečení“ a raději využili techniky světla a efektů, jak je uvedeno v jednom ze zápisů organizačního štábu. Oceněna byla také vedoucí souboru Minidiv z Ostrova nad Ohří Soňa Pavelková – za „důsledné rozvíjení invence svých mladých svěřenců“.

Diskuse bouřlivě reagovaly především na představení písecké LŠU *Kurs pro začínající spisovatele*, tématem byly především „rezervy ve schopnostech dětských interpretů vnímat specifickou poetiku inscenace“. Podobné výhrady provázely inscenaci *Spartakus* Malého divadýlka z Brna (scénář Libor Sigmund), a dokonce kabaret Borise Hály a Jaromíra Skorkovského *Rozmarná srna* brněnského Divadla X, byť s „virtu-

ózním herectvím“ Evy Vidlařové a Aleše Záboje. Vladimír Just dokonce v AS připomíná určitou netoleranci publika i poroty... Cenu získal také loutkoherec Jan Kostroun z žateckého vojenského souboru „za mimořádný projev ozvláštnění všedního předmětu“, zcela mimořádný ohlas zaznamenal i brněnský *Bramborový den*, který se „svou metaforičností a autentičností stal originálním příspěvkem do akademických diskusí o spolupráci profesionálního režiséra s amatérským souborem“...

V programu se objevil i Teatrzyk z Českého Těšína s inscenací *Kozubova* a klubové představení podle Gogolových *Bláznových zápisků* s názvem *Popříščin* uvedl v produkci pražského divadla Rubín jako divadlo jednoho herce Jiří Hromada, tehdy student II. ročníku DAMU. Nedorazil do programu zařazený Anetal MěKS Pardubice s inscenací Huberta Krejčího *Kouzelná zahrada*. Jako host vystoupilo Dělnické divadlo M. Gorkého z Východního Berlína s „lyricko-erotickými“ inscenacemi *Gabrieláda* (A. S. Puškin) a *Poustevník* (G. E. Lessing), které se však „typově“ vymykaly charakteru přehlídky. Pod hlavičkou Rubínu byl i noční text-apelový pořad bratří Justů *Vata*.

V lektorském sboru zasedli Jiří Benda (SDS Praha), Vladimír Just (ČSAV Praha), Zdeněk Potužil (Rubín Praha), Svatopluk Vála (Ha-Divadlo Prostějov), Pavel Bošek a režisér Evald Schorm (FSB Praha). Dramaturgem, resp. „produkčním“ přehlídky byl opět Zdeněk Potužil. Zpravodaj měl novou redakci a vycházel v menším rozsahu, programová brožura však nabídla mimořádnou studii Vladimíra Justa o současném stavu netradičního divadla *Netradiční, nekamenná, autorská, malá, ale naše*. Proběhla závěrečná diskusní tribuna, výstava *Poezie ve fotografii* na téma Divadlo, na jejíž vernisáži promluvil prof. Ján Šmok, také závěrečný karneval. A některá představení se hrála i mimo Písek, např. v Milevsku a Protivíně, a písecké OKS vydalo u příležitosti tohoto ročníku *Almanach básnické tvorby mladých píseckých autorů*.

Oficiální závěrečná zpráva (viz archiv ÚKVČ) uvádí řadu úvah, jak přehlídku zkvalitnit, jak zlepšit její organizaci a výběr programu, také kdo by měl být v dramaturgické komisi, je doporučován např. Jiří Benda, Zdeněk Potužil a Miki Jelínek, a to včetně dodatku, že by v ní měl být někdo oficiální, „ale, kdo se na to nevysere...“

Celková úroveň zúčastněných souborů byla letos vyšší než loni. Nebylo tu, snad s výjimkou hornobřízské Radosti, jejíž představení bylo ve všem všudy typickou „velkou formou“, vysloveně dramaturgických omylů. Bylo tu také mnohem větší procento souborů živě a s humorem reagujících na současnost, bylo tudíž i více živého ohlasu v obecnstvu a tím více – bohužel spíše kuloárových než veřejných – diskusí. [...] Slyšel jsem letos i hlasy, že tu snad toho smíchu bylo příliš a že od toho je Haškova Lipnice apod. [...] Setkal jsem se s tím v poslední době mnohokrát, loni v Písku kupř. po představení Radošinského naivního divadla a letos u vzpomínaných již LŠU Písek, Malého divadýlka, X-ky, DS Divadla na provázku či Rubínu: smíchová reakce v sále je pro jisté filistry automaticky estetické mínus. Sebeangažovanější kritika smíchem je pro jisté estěty stále ještě důvodem k vrtění hlavou a udivenému rozhlázení se po sále. A všimněme si: hlavou vrtí vždy a opakovaně titíž (tytéž) [...]. Vančurovské „směji se, abych lépe věděl“ je prostě marné některým lidem vysvětlovat. (Just, Vladimír. Šrámkův Písek '79. AS 1979, roč. 16, č. 9, s. 2–4)

Vlivy takového brněnského Divadla na provázku, Hanáckého divadla z Prostějova či pražského Divadla na okraji jsou dnes patrné u celé řady amatérských souborů, nemluvě o tom, že někteří režiséři těchto profesionálních souborů se osobně ujímají režie amatérských souborů, a s úspěchem tak stírají téměř všechny rozdíly mezi amatérským a profesionálním jevištěm. Dvě představení letošního Šrámkova Písku – Odyssea Divadelního studia J. Skřivana

a Bramborový den D studia Divadla na provázku – obě v Pospíšilově režii mohou posloužit jako výmluvná ilustrace předcházejícího tvrzení. (Čejka, Jaroslav. Divadlo jako názor. AS 1979, roč. 16, č. 9, s. 1)

1980 XXIV. ŠP (27.–31. 5.)

Poslední ročník pořádaný dosud v každoročním rytmu; poté až do konce osmdesátých let jen jako bienále... V mezidobí se měly konat Dílny ŠP, od roku 1987 jako Národní divadelní dílny, první byla právě v lednu 1980 v Prostějově – s nápadem pořadat Dílny, které měly vyplnit liché ročníky bienále, přišel už před rokem Zdeněk Potužil.

Přehlídka se konala o měsíc dříve než obvykle a byla záležitostí pouze amatérskou, profesionální divadla pozvána nebyla. Jedenáct souborů vybrala dramaturgická komise ČUV SSM z krajských kol soutěže – každý kraj mohl doporučit jen omezený počet inscenací, takže na některé dobré, především z Brna, se nedostalo, což průběh přehlídky jistě ovlivnilo. Přijel i omezený počet seminaristů a na poslední chvíli bylo odvoláno vystoupení Plastického divadla z Bratislavy, které mělo hrát inscenaci *Čo potom?* Za plánovaný seminář *Současné inscenační postupy světového divadla* musel zaskočit Pavel Bošek s improvizovanou ukázkou „divadla jednoho herce“ a redaktor časopisu Tvorba Miloš Vojta seminaristům vyprávěl o svých zahraničních divadelních zkušenostech...

Kromě dvou inscenací tzv. pravidelných dramatických textů – D 111 České Budějovice se semaforickým titulem Jiřího Suchého a Jiřího Šlitra *Šest žen Jindřicha VIII.* a Poetické divadlo SKIP Přerov s hrou podle I. A. Krylova *Trumf Ivana Andrejeviče*, resp. hostující DS

Klicpera Trutnov s inscenací hry Pavla Dostála *Gaudeamus igitur* (režie Petr Kracík a Jiří Kalužný) byly ostatní inscenace zcela autorské. Většina z nich podle Vladimíra Justa bohužel „trpěla vysloveně nemalou, zbytečnou akademičností jevištního projevu s příliš popisným realismem“, např. Malé divadlo Kolín s hrou P. Dolejší *Nežila jsem marně* a českobudějovické divadlo s inscenací podle semaforické předlohy téměř „doslova okopírovanou“. Klub mladých autorů z Uherského Hradiště uvedl spíše „nemladý“ středoškolský kabaret *Vše, co potřebuješ k životu, je škola*, ani pražská Mimosa, tehdy začínající soubor, nepřinesla svou inscenaci *Kořtování* (Zdeněk Běhal, David Vávra a Tomáš Vorel) příliš nově...

Naopak velmi svěže zapůsobily zdánlivě nenáročná jevištní útvary, především inscenace vodňanské Šupiny podle R. M. Rilkeho *Píseň o lásce a smrti korneta Kryštofa Rilka*, hlavně díky mimořádně sugestivnímu, vyzrálému a překvapivě „nezařaditelnému“ projevu protagonistů (František Zborník a Hana Müllerová). Trend svěbytného autorského divadla nabídl kainarovské pásmo písecké LŠU *Roboti* v režii M. Chytrého. Náznornou lekcí moderního, myšlenkově odvážného autorského divadla, navíc na vynikající až profesionální úrovni, předvedlo brněnské Divadlo X (na ŠP již popáté). Za inscenaci Dino Buzzatiho a Borise Hály *Pustina* (podle románu Dina Buzzatiho *Tatarská poušť*) v režii Zdeňka Turby Čecháčka sklídilo největší divácký ohlas. Stejně byla přijata inscenace souboru XYZ Gymnázia Orlová *Pantomimické etudy*, Teatrzyk Český Těšín nabídl humanistickou a progresivní inscenaci *Přibody mořeplavce Sindibáda* (Boleslaw Leśmian, Marek Mokrowiecki a Karol Szuska), postavenou na neotřelých nápadech a mimořádné pohybové kreaci. Některé inscenace úspěch u odborné kritiky neměly, dokonce podle Vladimíra Justa ani na přehlídku nepatřily – byť např. Malé divadýlko DK Královopolských strojů Brno s inscenací *Jáma* (Libor Sigmund s písněmi Slávka Janouška)

si co do smíchové reakce u publika získalo mimořádný ohlas... Bratislavské Plastické divadlo bylo „odvoláno“...

Program doplnily dopolední semináře a večerní promítání filmů, opět školní práce pražské FAMU či sovětský film Alexandra Mitty *Sviť, sviť, má hvězdo*, v té době značně „kontroverzní“. Vynikající podobu – s řadou neotřelých glos a teoretických úvah – měl přehlídkový zpravodaj, hned druhý den (!) přinášel kritické ohlasy na představení. Hrál se také v Protivíně (*Šest žen*) a v Milevsku (*Vše, co potřebuješ k životu, je škola*), při slavnostním zahájení recitoval herec Petr Štěpánek. Diskuse se konaly v loutkovém sále JZK Jitex, nechyběl tradiční seznamovací večírek a místní restaurace během přehlídky nabídly i tehdy nepříliš populární „bezmasý den“.

Mnohem více než vyslovené prohy (jakou tu bylo podle všeobecné minky stylově roztržštěné, dramaturgicky i herecky nesourodé a časově neúměrné představení přerovského Skipu) mě osobně deprimuje to, co je za nimi: totiž ona filozofie bez myšlenky, legrace bez vtipu a estetika bez krásy. Filozofie bezzubých a konformních přístupů, kterou za podobnými představeními divák bezpečně vytuší. Je to filozofie málem podle Coubertina: není důležité zvítězit (rozuměj: bojovat o něco nového, formulovat inscenaci svůj autorský vztah ke světu), ale zúčastnit se (rozuměj: projít příslušným sítím a „nenarazit“). [...] Hlavním kritériem výběru by prostě měla být napříště kvalita – a nikoliv kvantitativní naplnění krajové normy. Inscenace nejsou tvárnice, které lze předem objednat v počtu odpovídajících kusů z každého regionu. (VJ – Just, Vladimír. Šrámkův Písek '80. AS 1980, roč. 17, č. 8, s. 2–4)

Zdá se mi, že tu chybí nejen jednotlivé soubory, které by si účast zasloužily, ale dokonce i žánry, což je podstatnější. Tedy to, co konečně nakousl dr. Just. Na jedné straně – ŠP má pracovní charakter. Na druhé straně se vypracovávají „reprezentativní

kritéria“. Každý výběr je nedokonalý, vždycky se stane, že někdo, kdo by sem patřil, tu nebude. [...] A další věc, a podstatnější, otázka uspořádání otevřeného festivalu, kde by se setkala profesionální a amatérská divadla. Ale ne na bázi, že profi ukazují amatérům, jak se to dělá. Tato divadla logicky patří k sobě – např. Wroclavský festival je takovou přehlídkou a konfrontací. [...] Otázka autorství, a to nejen textového, ale především inscenačního, je natolik společná a zásadní, že ji nelze pomíjet... Podstata je v tom, že malé divadlo žije z autenticity, nutí lidi, aby se představení zúčastnili, reaguje citlivě na společenskou atmosféru, na skutečnost. To je těm divadlům společné, bez toho umírají. [...] Pokud jde o směřování, zdá se, že jsme na nějakém rozhraní. Řekl bych, že se hledá tvář netradičního autorského divadla pro 80. léta. Možná jsme v období „hledání vlastní tváře“ a z toho možná plyne určitá roztržštěnost, nedokončené záměry, a tak... (Turba, Zdeněk. U sklenky vína. Zpravodaj ŠP 1980, č. 5)

1982 XXV. ŠP (2.–6. 6.)

Šrámkův Písek čtvrtstoletý, poprvé jako bienále. Tentokrát, jak jinak, byl věnován 65. výročí VŘSR a 3. sjezdu SSM. A nakonec se stal jedním z nejzajímavějších ročníků – „napěchován“ výbornými soubory, mj. pražskou Vizitou, skupinou Vpřed Divadla Sklep a samozřejmě Teatrzykem Český Těšín, který byl na ŠP již potřetí – přímo žhavá přehlídka! A namísto čtrnácti představení, jak tomu bývalo v letech minulých, roční pauza jich do Písku přivedla dokonce osmnáct – což výrazně omezilo čas k diskusím a zapříčinilo řadu nedorozumění, už pro samotnou skladbu programu: po sobě se často hrály kvalitativně zcela nespočetitelné inscenace, a všechno to vyvolávalo napětí a nespokojenost...

Na zahajovacím večeru vystoupil soubor Kolektiv OKVS Brno II se svou úpravou Šrámkova *Měsíce nad řekou*. U publika uspěl českobudějovický soubor Strípek s Puškinovou *Slečnou selkou* a také *Klokotání* pražského souboru Mimosa. Zaujaly rovněž obě podoby Brechtových *Hovorů na útěku* brněnského Divadla X, první v režii Arnošta Goldflama, druhá od Zdeňka Turby Čecháčka. Českotěšínský Teatrzyk s nezměnitelným rukopisem svého režiséra Janusze Klimszy předvedl místo ohlášeného *Macbetha* happeningový, resp. „imerzivní“ *Ring* (termín imerzivní se ještě neužíval) v podobě exkurze rozprostřené po celém objektu ZK Jitex. Někteří diváci ji pro tehdejší naprostou nezvyklost přijali s jistými rozpaky. S polským souborem přijela i dívčí skupina Ciotky s „energickou a agresivní“ pantomimou s názvem *Ne!*

Hvězdou ročníku se ale stala pražská Vizita, jejíž strhující autorská a herecká kreace Jana Borny a Jaroslava Duška *Srslení aneb jeden den ze života Vilemína Čmelíka* (na harmoniku doprovázel Václav Koubek) neměla soupeře nejen humorem a strhujícím herectvím, také unikátním pohledem na svět a naprosto „údernou razancí a aktuálností“... Recitačně dadaistický „voiceband“ *A budeš hodný!* pražského studentského divadla Sklep (Recitační skupina Vpřed s vedoucím Lumírem Tučkem) publikum doslova ohromil svou „prudkou parodickou nadsázkou, která dosáhla klaunsky světonázorového životního gesta, zobrazujícího v rytmu diskotéky fasádu současného světa masové komunikace, masově vyráběných idolů“, jak píše Vladimír Just. Na toto rychlé střídání kvalitativně, tematicky i dramaturgicky nespočetitelných představení některé soubory doplatily, např. královéhradecké Studio PH se *Sympoziem o stavu české kulturnosti za nežádoucí účasti Jana Nerudy* (Karla Dörrová, Stanislav Bělík a Miloslav Černý) nebo černošický Anfas s inscenací Evy a Vladimíra Zajícových *Theseus*; některá představení byla dohrávána jen před zbytky publika...

Objevila se samozřejmě i představení s určitým ideově-politickým podtextem, jako např. *Aurora* souboru Kolektiv Brno či „patetická“ dokumentární inscenace *Malá země* podle knížky sovětského komunistického „cara“ L. I. Brežněva v provedení souboru Orfeus VÚ Žatec. Na zcela opačném pólu se ale představil DK Jirásek z České Lípy s koláží ze hry W. Shakespeara ve zcela osobitěm projektu *Sen královny Hamleta* (režie Václav Klapka) či Studio 02 z České Třebové, které rovněž na shakespearovské téma hrálo kabaretně pojatou *Komedii omylů* s názvem *Šejkspír ve Studiu* (režie Alexandr Gregar). Obě představení, byť jim porota přiznala určité kvality, na větší ohlas publika nedosáhla...

Z portugalského Porta přijelo pantomimické Teatro Art Imagen s hrou F. Costy *O žebrákovi, který touží být klaunem* a program nabídl i představení inspirativní: Nedivadlo Ivana Vyskočila s hrou *Haprdáns aneb Hamlet, princ dánský ve zkratce*, k níž Ivan Vyskočil vedl seminář. Mladé studio Divadla na provázku Brno, nejstarší část jeho dětského studia, představilo japonské kjógeny v úpravě Huberta Krejčího s názvem *Hry a hříčky*.

Novým hlavním dramaturgem se stal student režie na DAMU Oldřich Kužílek; způsobil jistou kontroverzi svou kritikou lektorského sboru, ale také už při výběru programu – nebylo pozváno představení pardubického souboru Na drážce... Lektory byli Jiří Benda, kritik Petr Pavlovský, Ivan Vyskočil, Vladimír Just, Milan Cikánek a Vítězslava Šrámková, oba za ÚKVČ, Jaroslav Čejka, Oldřich Kužílek, Zdeněk Turba Čecháček, Jan Vedral a Vlasta Hofmanová. Scházel bohužel Pavel Bošek, který v roce 1980 zemřel.⁵⁴ Vladimír Just ve Zpravodaji vzpomíná na jeho osobitý humor a zvláště na jeho oblíbené rčení při uvádění diskusí: „Co vám budu povídat, to nejsou žádná fakta, to se opravdu stalo...“ Diskuse byly občas „vzrušené“ a „neurčitelné“, někteří diskutující bojovně

obhajovali své často „nekompromisní“ názory, většina však jen pasivně naslouchala: tak atmosféru seminářů komentuje novinářka Michaela Grimmová.⁵⁵

Vycházel „velkoformátový“ zpravodaj, dokonce s úvodním slovem tehdy nejvyššího svazáka Vasilu Mohority. Nechyběla výstava *Poezie ve fotografii*, byl seminář s promítáním filmu *O japonském divadle*, další filmy se promítaly v kině Svět, seminář o vztahu herce a loutky vedl Luděk Richter. Kromě portugalského souboru se zúčastnili i zahraniční pozorovatelé ze Švýcarska, SSSR, Maďarska, NDR, Rakouska a Spolkové republiky Německo. A bylo, jak jinak, obvyklé vedro...

Těžko bychom dnes našli v celé ČSSR dva tak profesionálně (to jest i intelektuálně!) vybavené klauny a zároveň občansky odvážné aktéry, kteří by ve dvouhodinové víchřici slov i situací nastavili dnešku humorné zrcadlo, jak to na letošním ŠP učinili dva studenti FFUK Jan Borna a Jaroslav Dušek z pražské Vizity. (Oba) navazují na tradici autorského „inspirovaného herectví“ V+W; tuto tradici však obohacují o postupy ryze epického „vyprávěného“ divadla. [...] V práci Vizity jsou patrní i vlivy Nedivadla I. Vyskočila, jehož podněty jsou ovšem – jak ukázala právě píscká konfrontace Srslení a Haprdáns – zpracovány na zcela nové, kvalitativně odlišné úrovni rovnoprávného partnerského dialogu dvou skutečných jevištních osobností. (Just, Vladimír. Šrámkův Písek čtvrtstoletý. AS 1982, roč. 19, č. 9, s. 2–5)

Pardubické divadlo Na drážce se zúčastnilo krajské výběrové přehlídky na ŠP s Boškovou, Musilovou a Dvořákovou Experimentální dvouhodinovkou dvakrát: v roce 1981 i 1982. Kromě toho s tímto představením dvakrát hostovalo v pražském Rubínu, takže ústřední pražský porotce z Puchmajerů [V. Just, pozn. ed.] měl dostatečně mnoho důvodů, že na jeho loňské kritické připomínky byl brán zřetel.

[...] Z těchto snadno prokazatelných důvodů byli pardubičtí nakonec nominováni na ŠP jako jasná krajská „jednička“. Jenomže člověk míní a hlavní dramaturg ŠP mění (letos byl touto krajně nevědnou úlohou pověřen Oldřich Kužílek). Aniz by hlavní dramaturg představení v přepracované podobě viděl, „vetoval“ účast pardubických proti verdiktu poroty: jednal při tom přesně podle pozoruhodných zákonů profesora Parkinsona, tj. níže podepsaný ústřední porotce sehrál roli pomocného vnitropodnikového blba... (Ibid.)

Dvanáctého března jsem byl jmenován ústředním dramaturgem [ŠP]. Tu chvíli už byly pryč dvě krajské přehlídky – východočeská a jihočeská. Zbýlých šest přehlídek jsem již zvládl. Sedmého dubna se sešla dramaturgická komise. Hovořilo se asi o 18 představeních. Jediný větší problém nastal při rozhodování o souborech z východočeského přehlídky, kterou jsem (jako naschvál!) nemohl vidět. Její porotce Vladimír Just navrhl tři soubory a dlouho odmítal určit mezi nimi pořadí. Nezbylo mi, než na základě dalších druhorukových informací výše uvedeného zaměřením [tj. tvůrčího přístupu souborů, pozn. ed.] a nejlepšího svědomí rozhodnout nerozhodnutelné. (Kužílek, Oldřich. Jak se dělá ŠP. AS 1982, roč. 19, č. 9, s. 6)

1984 XXVI. ŠP (5.–10. 6.)

Opět bienále, zároveň jako „nesoutěžní přehlídka“: postoupilo na ni čtrnáct inscenací z předcházejících okresních a krajských kol, jichž se zúčastnilo více než sto souborů. V mezidobí dvouletého soutěžního intervalu proběhla další Dílna ŠP, tentokrát v Brně – a Písek 1984 trval čtyři dny: třináct přehlídkových představení, tři inspirativní, čtyři divácká fóra...

⁵⁴ Pavel Bošek se Šrámkova Písku zúčastnil nejméně dvacetkrát, naposledy byl na jeho XXIV. ročníku.

⁵⁵ Grimmová, Michaela. Na okraj. AS 1982, roč. 19, č. 9, s. 7.

Tento ročník, jak uvádí AS, přinesl řadu zajímavých či nových tvůrčích postupů. Především v inscenaci souboru Paraple Praha (na ŠP potřetí) s variací Cervantesova románu *Kichotání* (režie Luděk Richter), hledající „donkichotství v nás – v současném životě“, navíc s mimořádně kvalitním a rafinovaným využitím výrazových prostředků. Inscenace věrná Cervantesovi, ale také aktuálně naléhavá. Inscenaci *Oidipus podle Sofokla* uvedl DK Jirásek Česká Lípa (počtvrté na ŠP) – činoherní soubor vycházející z Grotowského metod a s výraznou autorskou dramaturgií. Vedle toho vystoupily soubory, které „asi měly zůstat doma“, jak v AS poznamenává Jan Vedral...

Některá představení představovala poněkud konvenční a formální hledání originality. Např. inscenace LŠU Žerotín z Olomouce *Láska, ó láska, mocná čarodějko* podle Jaroslava Haška či Studio P z Jindřichova Hradce (potřetí na ŠP) s poněkud „krotkou“ inscenací pohádky Jana Wericha *Fimfárum*. Představily se také dvě absolventky Lidové konzervatoře východočeského kraje při KKS Hradec Králové s hrou Oscara Wilda *Strašidlo cantervillské* a rovněž Divadlo X Brno (na ŠP pravidelně od roku 1976) s „pokusem o vytvoření naivního hudebního divadla“, se středověkou *Komedii o Františce, dceři krále anglického, též o Honzáčkovi, synu kupce londýnského* v režii Zdeňka Turby Čecháčka a s hudbou Jiřího Bulise. Vedral připomíná také inscenaci A-studia Praha v režii Ondřeje Pavelky a Evy Salzmannové *Píseň sobů* na motivy románu *Země je hříšná píseň* finského autora Timo K. Mukky – okouzluje hlavně „nezkušenou čistotou herectví“, a dodává, že „hraní si pro hraní sluší dětem, ale od autorského netradičního divadla má divák právo očekávat víc“. Navíc ještě připomíná, že „chrlení nápadů bez ohledu na myšlenku [se] demaskovalo ostatně jako nebezpečný společenský jev“ např. také v groteskní koláži představitele „středoškolského humoru“ souboru Duha Bechyně *Stříbrný tácek* (E. Machart), kde „infantilní hravost zastírající bezmyšlenkovitost byla nejen prostředkem, ale

i tématem“, což v podstatě odpovídá „charakteristickým projevům normalizační doby“.

DS Josefa Skřivana Brno uvedl *Expedici* podle *Medvídků Pů* (A. Milne – Pavel Veselý), soubor Lampa Veleobce sdružení obcí baráčnických Praha představení podle sci-fi textů Stanislaw Lema s názvem *Mellem*. Dobrý ohlas mělo činoherní divadlo D3 Karlovy Vary (častý účastník JH) s hrou Zdeňka Šmída a Anny Frankové podle karlovarských legend *Mezi dvojím zasýcením kory*; také inscenace *Bersidejsi* pražského výtvarného divadla Kolotoč našla své obdivovatele. Vystoupil i vojenský soubor VÚ Vráž delegovaný z ASUT s inscenací *Přítomnost* a soubor Fopa z Karviné (vznikla na popud těšínského Teatryku) s představením podle Williama Shakespeara *Macbeth*.

Jako „studiovou a inspirativní inscenaci“ uvedlo pražské Divadlo na okraji předpremiéru hry *Důvěřivé smlouvání s osudem* (v tištěném programu bylo uvedeno jako Jack London – Zdeněk Potužil, *Návod, jak hledat zlato*), vystoupili v ní Miki Jelínek, Lenka Machoninová, Eva Salzmannová a Ondřej Pavelka s Lubošem Veselým. A o zpeřtení přehlídky se postaralo slovenské Kremnické divadlo v podzemí se satirickou klauniádou Jána Fakfy *Smetisko*, hrou „ze života potkanů“.

Opět výstava *Poezie ve fotografii* či projekce filmů studentů FAMU (mj. Karla Smyczka, Vladimíra Merty), inspirovaných literárními předlohami – Hrabalem, Pavlem, Šukšinem ad. Odborný seminář *Mimoestetické funkce divadla* vedla psycholožka J. Turbová, byl ale určen pouze pro omezený okruh vspělejších divadelníků. Novinkou byla *Divácká fóra*, bohužel ale nemohla nabídnout dostatečný časový prostor, takže se v diskusi na inspirativní představení vůbec nedostalo... V lektorském sboru zasedli Zdeněk Turba Čecháček, Vlasta Hofmannová, Vladimír Just, Luděk Richter, Vlasta Smoláková, Vítězslava Šrámková a Jan Vedral, pro účastníky byl připraven metodický materiál, jehož autoři Petr

Pavlovský a Luděk Richter představili možnosti a prostředky současného autorského divadla.

Zpravodaj se skvělou redaktorkou Michaelou Grimmovou uvedl anketu, v níž třicet předních tvůrců netradičního divadla, mj. Pavel Fiala, Arnošt Goldflam, Hubert Krejčí, Lumír Tuček, Radim Vašínska, Miroslav Lopatka, Ivan Rajmont, Jan Schmid, Jiří Suchý, Evald Schorm a další připomínalo několik generací českého divadla zvláště z 60. let, o nichž se oficiálně mlčelo. Také nabídl rozsáhlé rozhovory s Janem Bornou, Luděkem Richterem, Janem Faklů, Zdeňkem Potužilem či Vladimírem Justem, který tu navíc prezen-toval svou právě vydanou publikaci *Proměny malých scén* (Mladá fronta 1984). Jako pozorovatelé přijeli hosté z NDR, NSR, Maďarska. Polska a Rakouska.

Programově pracovní ráz přehlídky nabízí jedinečnou příležitost, jejíž metodický dopad na soubory a seminaristy není ještě jimi samými plně využit. Na přehlídce se o nic nesoutěží a nikam nepostupuje, při rozborech představení tedy nejde o to vynášet autoritativní soudy, dávat souborům dobré rady a uštěďřovat dílčí výtky, ale nabízí se možnost rozebrat zhlédnutá díla a díla z nejrůznějších aspektů, uvést je do různých souvislostí a pojmenovat problémy širší povahy. [...] Nedořešené problémy na diskusích letošního ŠP [...] naznačují další úskalí teoretické reflexe a kritického posuzování vývoje autorského netradičního divadla, spočívající v tom, že nedostatek fundovanosti bývá někdy nahra-zován nedostatkem tolerance k odlišnému divadelnímu názoru. (Vedral, Jan. Přehlídka ve vývoji. AS 1984, roč. 21, č. 8, s. 3–5)

Posuzováno v kontextu současného českého divadla, nemohla přehlídka přinést víc, než přinesla, spíš naopak. Jen okouzlená duše laika mohla očekávat, že všechna představení budou jedinečnými, svou ideovou i uměleckou hodnotou dech vyrážejícími zážitky, že všechny diskuse skončí

jasným, přijatelným a podstatu viděného vyčerpávajícím ortem moudré porotcovské autority. I když hostitelské město stále zaplňuje výkladní skříně poutači na představení, není již několik let přehlídka výkladní skříní nezpochybnitelných výsledků mladého netradičního autorského divadla, ale místem, kde se vede vyčerpávající zápas o poznání skutečných hodnot a společenských perspektiv tohoto druhu amatérské divadelní tvorby. Písecká přehlídka zachycuje divadelní názor, který se vyvíjí. K tomu, aby jej mohla zachytit co nejkomplexněji, musí se přirozeně vyvíjet sama... (Ibid.)

Kichotání, Expedice, Oidipus, Mellem a částečně i některá další představení naznačují, že současné autorské divadlo začíná syntetizovat a systematicky využívat často chaotické výsledky předchozí eruptivní vývojové periody k hlubokému vyjádření současných témat. Cesta od nadužití nápadů k precizování myšlenek není snadná, vede k další vnitřní žánrové diferenciaci tohoto druhu amatérského divadla a v mnohém ho začíná přibližovat k tzv. tradičnímu divadlu, které prošlo v posledních letech rovněž složitým vývojem. (Ibid.)

1986 XXVII. ŠP (28.–31. 5.)

Národní přehlídka DMJF po roční odmlce opět jako bienále. Vyhlášovatele (ČÚV SSM) zastupoval režisér Zdeněk Potužil a ÚKVČ Vítězslava Šrámková, která reprezentovala ústřední poradní sbor pro autorské netradiční divadlo. Obě složky, svazáci i ÚKVČ, se podílely na výběru inscenací z krajských přehlídek. Písku také přibyla konkurence, Festival divadelního mládí v Českých Budějovicích.

Na rozdíl od předchozích horkých květnových dnů začal tento ročník vytrvalým deštěm. Ve čtyřdenním programu zaujala i představení loutkářská, např. Brůčkův soubor Tatrmani ze Sudoměřic u Bechyně s inscenacemi *Příběh a Kašpárkova poslední šance*, hlavně výrazným divadelním viděním a citěním svého principála. A také svitavské Céčko (soubor SK ROH) s inscenací *Poboda aneb Bud' chvála kašpárkům* Karla a Blanky Šefrnových podle B. B. Buchlovana a Karla Čapka, aktualizující vztah k domovu v konfrontaci s dějinami. „Různou, ostrou až drsnou inscenací“ byla recesistická loutková „agitka – satirka“ Divadla na podlaze OB z Lokte *Commedia dell'arte* (Ladislav Vachrlon); i ta měla u publika dobrý ohlas.

Pražský soubor Lampa nabídl *Kartotéku* inspirovanou textem Tadeusze Rożewicze v originálním a svěbytném divadelním projevu „jako výpověď současných lidí a inscenovanou s lehkostí, nenásilností a téměř životní autentičností“. Výsostně kolektivní práci demonstroval soubor Teatr im. majora Szmauza z Trince (MK PZKO Trinec) s *Przygodami koziołka Matolka* podle textu Kornela Makoszyńskiego, tentokrát bohužel v méně srozumitelné inscenaci... Podobně se stalo inscenaci pražského souboru Protoč ODPM Praha 1 *Z jabody na znak*. K jednoznačným vrcholům přehlídky patřil brněnský Ochotnický kroužek (OKVS Brno V) s vynikající inscenací Pitínského a Osolsobého *Amerika* podle Franze Kafky a samozřejmě Doprapo DKDP Praha s Vonnegutovou *Groteskou* v režii Petra Lébla – nejvýraznějším amatérským divadelním projektem té doby.

Na druhém pólu v podstatě stály ostatní inscenace: olomoucké Malé S divadlo (ČSV SSM Univerzity Palackého) s hrou Milana Valenty *Kacíři II* neuspokojilo především jistou „přetaženou expresivitou“, rozporuplně byla přijata *Hostina kanibalů* (Jiří Šíma podle Jana Nepomuka Nestroye) v provedení Dividýlka ZK ROH Slaný a v režii Jaroslava Hložka. Diváky pobavila „v rámci kabaretního řádu“, který ale vybočoval z jinak „tragické polohy“ právě

probíhajícího ŠP. A bez problematických komentářů se neobešla ani inscenace *Brody* pražské R. S. Vpřed Lumíra Tučka: podle diskuse se namísto očekávané provokace publikum dočkalo představení, o němž lze mluvit jen jako o „operetce, estrádě, televizní hře“, byť ve formě pro Vpřed typické – „v kontaminaci stylizované prózy, poezie, pohybu“, kde to vše je zdrojem humoru vyplývajícího z banality, jak poznamenal Zdeněk Turba Čecháček, který v AS také dodal, že „být masmédiem, platím si Vpřed jako zrcadlo nastavené vlastnímu nesmyslu“.

Bílé divadlo SK ROH ČSD z Bohumína, vedené Janem Čihalem a vyznávající metody Grotowského, svým kolektivním fyzickým divadlem v inscenaci *Tristan a Izolda* publikum natolik šokovalo, že se v recenzii zpravodaje dokonce píše o „brutálních zápasení polonahých sado-masochisticky založených jedinců, které totálně konsternuje diváky a po chvíli je ponouká k osvobozujícím salvám smíchu“. V programu ale vystoupily i další soubory: DRC (Divadlo rodinných celků) z Kaplice s poněkud ilustrativním pásmem poezie *Bejvávalo* (Jan Papež), divadelní studio Veš klubu PF Ústí nad Labem s málo nápaditým představením směšujícím pantomimu a slovní humor *Bílá tvář za sklem* (J. Mooz a V. Zíbner), Regina Břeclav DK ROH s poněkud statickým „recitačním“ pásmem J. Bělovské a B. Kaněry *Kam patřím?*, představil se i brněnský Cylinder s dramatizací textu Ladislava Fukse *Myši Natálie Mooshaberové*, divadlo jednoho herce s „limitujícím“ herectvím (sic) půvabné herečky M. Vašíčkové. Ani další „monodrama“ publikum příliš neoslovalo, byť Kaminkova *Osamělost fotbalového brankáře* Studia MěKS Volyně nabídl výrazné herectví Jaroslava Kubeše. Úspěšnější byla inscenace DS Josefa Skřivana OKVS Brno IV *Pan Theodor Mundstock* podle Fuksova románu – hlavně pro mimořádné herecké podání Jaroslava Haidlera.

A závěr přehlídky patřil svitavskému Céčku. Zdeněk Turba Čecháček ve zpravodaji připomíná, že Céčko by mělo

mít své čestné místo ve studii *Zdroje českého lyrismu*, Vladimír Just dodává: „Céčko se může opírat o svou jevištní poetiku, sugestivní, atmosférotvornou a až ležérní improvizaci hravost a lehkost, opřenou o pevný inscenační názor, také o nenásilnou politickou a etickou zacílenost a aktuálnost, navíc o nakažlivé spontánní muzicírování, které je rozvinutím jedné z nejpозoruhodnějších tradic, jakou má česká amatérská kultura a kulturnost.“ Představení Céčka, založené na intimním kontaktu s publikem, muselo bohužel „snést“ auditorium se třemi sty diváků – což pro pozornost publika ani pro soubor nebylo právě nejšťastnější...

Lektorský sbor vedl diskusní kluby ve dvojicích: Zdeněk Potužil – Petr Osol-sobě, Petr Scherhauser – Pavel Veselý, Svato-pluk Vála – Michal Dočekal, Luděk Richter – Eva Salzmannová a Oldřich Kužílek – Petr Lébl, asistoval Jan Císař, který se po odluce na ŠP vrátil, bohužel jen na části přehlídky. Volba seminaristů, u koho se poučit, tak nebyla právě jednoduchá. Recenzoval i kritik Josef Herman, přítomen byl i Bohumil (Pegy) Nekolný, tehdy dramaturg Divadla Jiřího Wolker a předseda komise mladého diváka při SČDU. Nescházela ani tradiční výstava, tentokrát *Poezie ve fotografii* s pracemi 105 autorů. Ze zahraničí přijeli opět jen pozorovatelé: Tatána Antoněnková z moskevského Vseruského ústředí lidové tvořivosti, László Berczes, divadelní kritik z Budapešti, z Rakouska paní Sigmunt Wratschgová a z irského centra AITA/IATA dámy Cathal Magee a Mary Pearsová, nejen jako „vedoucí nočního podniku“.

Je-li tedy divadlo, jež se soustřeďuje na Šrámkově Písku, v něčem hlavně pro mě netradiční, potom je to v tom, že jaksi vědomě i nevědomě opouští i hranice tohoto divadla, jehož organizační a uspořádávací princip byl a je dominanci režijního komponentu jako výrazu tvůrčího subjektu jedné fyzické osoby. Upřímně řečeno: v představení Lampy [Tadeusz Rożewicz, Kartotéka], není vskutku zdaleka

tak důležité, kdo to režíroval, ale funguje tu především ona kolektivita hereckých (a lidských) originálů jako rozhodující moment nesoucí sémantickou i komunikativní kvalitu. Tedy organizující a uspořádávací představení jako informaci, která kromě zpráv věcných je schopná přenášet i umělecký obraz. (Císař, Jan. Písecký cestopis. AS 1986, roč. 23, s. 5–7)

Groteska (Léblova, pozn. ed.) zůstává asi nejvýraznějším obrazem divadla pro mladou generaci, které marnotratností použitých vnějších prostředků, barevností, výtvarným efektem, hypertrofickým kostýmem a artistností přitahuje zástupy vrstevníků. [...] Bylo již nescetněkrát konstatováno, že mladé autorské divadlo je tak proměnlivé, že bienále nemůže jeho pohyb zaznamenat. Bylo by tedy velmi žádoucí, aby se kromě národní dílny našla i alternativa pro konfrontaci (třeba jen pracovní) všech zajímavých inscenací, které vzniknou v roce následujícím po ŠP. Nazveme-li letošní ŠP festivalem tvůrčích příslibů, bylo by škoda se společně nedovědět, jak byly ty či ony snahy naplněny. (Turba, Zdeněk. Inventura a co dál. AS 1986, roč. 23, č. 8, s. 7–8)

Dalo se předpokládat, že kvalita jednotlivých inscenací bude stejně rozdílná jako používané postupy a podmínky práce jednotlivých kolektivů. Navíc nápor pěti až šesti odlišných poetik denně, dopoledních i kuloárových diskusí, jistě členům souborů nepřidá na svěžesti a spontaneitě a divákům na vnímavosti a citlivosti. Podmínky národní přehlídky jsou tvrdé a problémy inscenačního tvaru či nejistoty výpovědi neskrývají, ale drsně a nemilosrdně odhalují – navíc před publikem, které není a nebylo vždy jen vstřícné. Jisté bylo potěšitelné, že většina představení přinesla témata a problémy, o nichž stálo zato diskutovat, prokázala i nemálo invence tvůrců. Ale v mnoha případech ukázala i velký nedostatek poučenosti, a to jak ve smyslu vzdělanosti, tak v práci s inscenačním materiálem. Je to snad do jisté míry pocho-

pitelné, ale není to přijatelné. Sdělení musí být artikulováno. (Šrámková, Vítězslava. Šrámkův Písek jako inventura. Zpravodaj ŠP '86, č. 5)

1988 XXVIII. ŠP (1.–4. 6.)

Po dalších dvou letech jako „národní přehlídka mladých souborů autorského netradičního divadla“ – a v duchu již otevírající se demokracie. Ve vzduchu něco viselo, ve společnosti se mluvilo o „přestavbě“. Bez ohledu na problematickou úroveň programu tohoto ročníku bylo na co koukat – nabízelo se dvanáct přehlídkových představení včetně jednoho ze Slovenska. Hrál se v ZK Jitex, jehož prostor opět výrazně upravil arch. Benda, městské divadlo bylo stále v rekonstrukci.

Přehlídka zahrnula představení ze všech krajů republiky, pouze Divadlo na podlaze ze západočeského Lokte se pro nemoc omluvilo. Vítězslava Šrámková v úvodníku zpravodaje píše, že je to výraz začínající „normalizace“ v mladém autorském divadle, byť tzv. politická normalizace po roce 1971 už neměla mít dlouhého trvání... Největším problémem byl stále se tenčící rozpočet omezující počet seminaristů i samotný program. „Byrokratický šiml rajtující po výběru na národní přehlídku patrně také necitlivě udupal řadu inscenací, které tu být měly, a nesmyslně prosadil jiné, zbytečné. Bylo to takové sousedské setkání, nikoliv vrcholná akce daného oboru zájmové činnosti. Nedostatek podmínek, nedostatek obsahu, přebytek nedostatků. Čím jsi, Písku, kdysi býval, tím už, chlapče, prostě nejsi. Kam zmizely výboje? A nad tím vším zaznívá nevyslovená otázka – kdo za to všechno může? Každý divadelník ví, že s takovou pověstí se může jít rovnou „bodnout“,“ píše v AS Jan Vedral. Mnohé inscenace se nepovedly stejně dobře jako na krajských přehlídkách, tradiční pochybnosti

o skladbě programu „kdo to sem vybral“ dokonce vyústily v agresivní kritické reakce – v duchu právě nastolené „glasnosti“...

Přes povzdech recenzenta nabídky čtyři písecké dny dokonce jedenáct soutěžních představení, o nichž se dalo mluvit – Divadlo AHA! Lysá nad Labem přivezlo modelovou klaunskou fantazií Miroslava Pokorného na námět V. Michálka „o manipulaci“ *Taková hra*, další soubor spíše činoherního ražení DK Jirásek z České Lípy svým *Henrykem* nabídl „skutečnou cenu lidské představivosti“, navíc manifestující artistnost herců i režiséra Václava Klapky. Pražská Vizita podle Vedrala představila „obtížně přijatelný“ pokus o absolutní improvizaci s názvem *Vystoupení* tentokrát v podání Jaroslava Duška a Martina Zbrožka. Představení vzbudilo spíše rozpaky a mnozí diváci na „principy hry“ ani nepřistoupili...

Mimořádnou událostí ročníku se ovšem stal *Ananas* Zdeňka Petrželky, alias Jana Antonína Pitínského, a jeho brněnského Ochotnického kroužku, jednoho z nejambicióznějších amatérských souborů té doby, byť se projevíly rozdíly v „generačním vnímání“. Vášnivě diskuse provázely také výpravnou (inspirativní) inscenaci Petra Lébla *Mata Hari – Ráno osudu* (Jak se vám jelo Praha): divadelní a filozofický manifest svébytné poetiky svých tvůrců, byť podle Vedrala šlo „o poněkud rozporuplný pokus“.

Přehlídky se zúčastnil i soubor Aureko Ostrava s „pouze ilustrativním“ zpracováním prózy Alexandry Berkové s názvem *Myju-li tě* (režie Ladislav Vrchovský) a brněnský soubor Elipsa z líhně Dětského studia DNP, který zaujal expresivně až drasticky a agresivně pojatou hrou s knižními fragmenty (Bradbury, Saroyan, Carroll, Exupéry) v představení *Ex libris* (režie Pavel Pochylý). Jisté rozpaky vzbudil soubor Rohlík I. Š. (Ideální šipkař) z Novosedlic s hrou Jiřího Zedníka podle Becketta, Sartra a Ladislava Klímy *Na shledanou, pane Berkožka*, poněkud nepovedenou „směsicí nechtěné absurdity a duchaprázdného vraždění, navíc ještě v duchu Gro-

towského a Artauda“, jak ve zpravodaji píše Petr Žantovský. Mladíčský soubor Radost Strakonice (C. K. Teatr Múza Radost v roce 1966 založil spolu s Ivanem Křešničkou budoucí scénograf divadla Drak Marek Zákostelecký) ve své inscenaci *Věrná láska* (J. Marek) bohužel „nepřekonal nástrahy nezkušené naivity“. A jičínský vojenský soubor ze soutěže ASUT s představením *Cidlina* by spíše vyhovoval „vojenskému“ publiku, jak zaznělo v diskusi. Ani doplňková představení – DS Vjem Písek s opatrným pokusem o groteskní adaptaci *Minutových grotesek* Istvána Örkényho (r. Josef Javorský) s názvem *Vstaň a chod*, navíc v nevhodném prostoru divadelní kavárny, ani soubor Úsmev Bratislava s autorskou inscenací *To druhé* – publikum také příliš nezaujala.

Závěrečné představení však nabídlo lahůdku: „významově završený a mnohvrstevný divadelní obraz svobodného lidského ducha“ v inscenaci svitavského Céčka *Edward* (Karel Šefrna podle Learových limericků), která svou poetikou poněkud „ponurou“ přehlídku prosvěttila... A podle Jana Vedrala přehlídka svůj smysl měla ohledu na pochybnosti a značné výhrady splnila.

Čtyři diskusní kluby vedli sami porotci: původně bylo do poroty vyzváno na dvacet odborníků, ale nakonec měli čas jen režisér DNP Peter Scherhauser, Zdeněk Potužil, slovenský dramaturg Martin Porubjak a kritik Jan Vedral, v závěrečné zprávě ročníku je zmíněna i prozaička Alexandra Berková. Nově pojatý a rozsáhlý „velkoformátový“ zpravodaj vedl Josef Chuchma z Mladého světa spolu se studenty divadelní vědy FFUK Josefem Brožem, Zdeňkem A. Tichým, Věrou Černou, Janou Návratovou, Michaelou Sedláčkovou a Veronikou Tomáškovou, v redakci byli rovněž tehdy student DAMU Radovan Lipus a student žurnalistiky na FFUK Petr Žantovský. Jejich recenze byly podrobné a věcné, avšak poměrně radikální. Zpravodaj vyšel v pěti číslech se skvělým výtvarným zpracováním brněnského výtvar-

níka Rostislava Pospíšila. A tentokrát jen jako divák dorazil Vladimír Just, na něhož přehlídka zapůsobila dojmem „příliš klidného toku“.

Záslužným činem byla výstava *Scénografie amatérských divadel* (kurátorka Vítězslava Šrámková) prezentující třináct současných netradičních divadel, např. Jelo Praha, Ochotnický kroužek Brno, Paraple Praha, AHA Lysá nad Labem, Šupinu Vodňany, DK Jirásek Česká Lípa ad. Řada exponátů „oživená akcí“ se dokonce přenesla na jeviště divadla. Opět se konala výstava *Poezie ve fotografii* a divadelní jarmark, na němž vystoupilo sedm jihočeských souborů, např. Tatrmani ze Sodoměřic u Bechyně či Studio P Jindřichův Hradec, a píseční občané program přijali s radostí. Videoklub v nočních hodinách nabízel retrospektivy představení z minulých dnů a také projekce filmů FAMU či záznamy z kulturních akcí (Rockfest, Divadelní dílny). Hlavně pro účastníky z NDR, Rakouska, Jugoslávie, Maďarska a Francie se pořádal výlet na Zvíkov a Orlík – a byl to poslední ročník, na němž se podílely svazácké či politické orgány režimu, který měl již na kahanu...

Opravdu, přehlídka se kapacitně stále zmenšuje [...]. Úspory, které postihují amatérské netradiční divadlo, tento zdánlivě „menšinový“ žánr zájmové činnosti, dělají zkrátka své. [...] Stále menší finanční možnosti v takto započaté erozi úspěšně pokračují, soubory už dávno v Písku nehrají před širším odborným zázemím amatérského „hnutí“, dnes už dokonce nehrají ani vzájemně samy pro sebe, ale pro své „volené“ zástupce. [...] Soubory jako by se vařily ve vlastní šťávě pod pokličkou, pod kterou jen těžko nahlédnout. Odtud také pramení již několik ročníků známý přehlídkový efekt, ta zvláštní divadelní akustika, která způsobuje, že řada inscenací se v této atmosféře rozsype souboru pod rukama a divákům před očima, že to, co jinde fungovalo, najednou nefunguje. Navíc na přehlídku dojíždí stále méně krajských

a okresních metodiků, kteří mají o rozvoj oboru nejen pečovat, mají jej dokonce zasvěceně spoluurčovat. Že by snad proto, že Šrámkův Písek pořádá ČUV SSM? [...] Ostatně každá doba má takové divadlo, které si zaslouží, Ani v tomto případě nejde, obávám se, o pouhý bonmot. (Vedral, Jan. Nové pověsti písecké. AS 1988, roč. 8, č. 8, s. 4–5)

Kdyby ovšem mohla vzniknout přehlídka toho opravdu nejlepšího [...], zdá se, že letos by se od toho, co Písek nabídl, nijak podstatně nelišila. [...] Všem ostrovtipným kritikům zde chci připomenout známou pravdu, že „přehlížet“ je na přehlídce možné jen to, co opravdu existuje, ne to, o čem si myslíme, že by existovat mělo. Pokud ovšem přehlídka zaznamenala objektivní stav amatérského divadla v Čechách (viděl jsem řadu dalších představení, a proto tvrdím, že ano), musíme jí přiznat, že svůj odborný a metodický účel splnila beze zbytku a spekulace o byrokratickém spáru musíme tentokrát naštěstí nechat stranou. (Ibid.)

1990 XXIX. ŠP (1.–3. 6.)

V dramatickém roce 1989 se ŠP nekonal, a v pořadí dvacátý devátý ročník proto nemohl bezprostředně navázat na jeho bouřlivou atmosféru. Navíc se první Písek po listopadovém převratu ocitl v mimořádné atmosféře – divadlo „vstoupilo do ulic“ a na jistou dobu bohužel ztrácelo diváka. Od roku 1990 se opět koná každoročně, úroveň je ale velmi proměnlivá, zásadně klesá divácká návštěvnost – diváky jsou nezdárka jen sami účinkující... Radovan Lipus pro recenzi tohoto ročníku v AS (mylně ho uvádí jako 20. ŠP) zvolil příhodný titul „Mezi výročím a zánikem“. Byl to samozřejmě ročník přelomový, ale chyběly na něm výrazné inscenační počiny:

kde je v té době najít, když sama doba byla dramatická a „život silnější než divadlo“... Lenka Lážňovská si v přehlídkovém zpravodaji klade otázku, „zda mladé amatérské divadlo takovou přehlídku vůbec potřebuje, co když se přežila, co když je součástí nějakého oficiálního, a tudíž vnucovaného systému. Domnívám se, že veřejným plebiscitem zájmu byl letošní ročník.“

Zahájil brněnský soubor Kostka velmi problematickou inscenací Aristofanových *Ptáků* v režii Miroslavy Samotné a v úpravě Igora Samotného – „staré záměry poměřeny novou skutečností troskotají, schází pointa hry, pointa našich mýtizovaných představ. Skutečná pointa byla mnohem silnější, *Ptáci* se prostě nepovedli,“ píše Jan Vedral ve zpravodaji s odkazem na listopad 1989. Také královéhradecká Příležitostná sešlost – Severovýchodní uskupení divadla Jesličky ZUŠ Na Střezině se pokusila inscenovat Bednářovy *Klauny* s uplatněním soudobých žhavých politických témat, do inscenace přidali „paraloutkový“ úryvek z paměti neblahého politika Vasilu Biláka – už jsme se mu mohli smát –, podle Radovana Lipuse však zůstalo jen u sympatických jednotlivostí, na něž se rychle zapomíná...

Pražský „experimentální“ soubor To snad ne vedený Miroslavem Bartákem uvedl stylizovanou slovní kreaci *No, asi nějak takhle*, na níž však mnoho experimentálního shledáno nebylo; naopak zaujal Soubor Baret S Petra Mohra z Vítěňevsi se zdařilou adaptací Bulgakovovy povídky *Diaboliáda*, byť se i tady nabízela otázka ve zpravodaji vyslovovaná Luděk Richterem, totiž „nakolik je smysluplný pouhý popis stavu, byť v parodující nadsázce“.

Soubor Minidiv z Ostrova nad Ohří přivezl vlastní úpravu textu filmového režiséra Jiřího Weisse, modelovou alegorii „o nesvobodě a režimu, který zacpává ústa“, s názvem *Ústa za mřížemi* inspiroující diskusi na téma „jak bohužel doba předběhla divadlo“. Ani Studio P z Jindři-

chova Hradce s pokusem o divadelní převedení nesnadné prózy Alexandry Berkové *Knížka s červeným obalem* nebylo příliš úspěšné. Text se vzpíral jevištní realizaci, a jak poznamenal Radovan Lipus, „může se přitom chodit, lézt po štaflích i tančit, ale divadlo z toho asi nebude“. Ani libereckému souboru Prostě divadlo se nepodařilo „oživit po svém“ legendární Horníčkův a Kopeckého *Tvrďák* (r. Vít Prýmek), bez vlastní invence inscenace ztratila smysl.

Za špičkovou produkci ročníku lze považovat inscenaci Holanova textu *Dům mé matky* Bílého divadla z Bohumína vedeného Janem Čihalem, inscenaci mimořádnou a svébytnou, byť „ne všem konvenující divadelní poetikou“, podle Jana Vedrala byla „asociativním divadlem, které může komunikovat pouze s člověkem naladěným a jitritelným.“ A opět svitavské Céčko: nabídlo svého mimořádného *Hamleta* (vznikl těsně před listopadem 1989) podle Shakespeara a tradičního loutkářského autora Bedřicha Beneše Buchlovana, kultovní inscenaci svého principála a režiséra Céčka Karla Šefrny. Podle Jana Vedrala to byl „zážitek, který nás očišťuje a projasňuje, a také výsledek znamenité dramaturgické úvahy, invenčního inscenování, bravurního herectví a životního postoje“. Představení, která tento ročník také „prosvětli“, přivezl těšínský Teatr im. majora Szmauza: *Marx International* a *Rochalik, Babička a rozvodové řízení*, triptych v režii Januzse Klimszy vzniklý ze společných improvizací na texty básnířky Urszuly Kurkové – divadlo neklidu, skepse, ironie a obav...

V neděli večer se konala závěrečná diskuse s porotou, inscenace reflektovali lektori Jan Vedral, Luděk Richter, Jan Borna, Radovan Lipus a Vítězslava Šrámková. A do festivalového zpravodaje psaly především redaktorky Eva Rolečková a Lenka Lážňovská, oproti předchozím létům byl graficky i jinak „zchudlý“, peněz se zřejmě nedostávalo... V jednom z článků s názvem *Kříze*

Šrámkova Písku Lenka Lážňovská doporučuje hledat v kontextu celého českého a slovenského amatérského divadla jiné formy setkávání, např. divadelní žatvy...

Na sobotním divadelním jarmarku vystoupilo v Palackého sadech Severovýchodní uskupení z Hradce Králové, Fechtýřská teatrální skupina historického šermu Rival z LŠU Písek a s pohádkou studentský soubor Sumýš Rumburk. Jako předvolební mítink uvedl slovenský soubor Pelendrek ze Zvolena kabaret *Zymoterapia, tj. léčení podle kvasinek*, dříve hektická složka přehlídky byla však poněkud chudá, včetně pramalého zájmu místních obyvatel, kteří ostatně po léta neberou festival příliš na vědomí. A nescházela výstava 16. ročníku soutěže *Poezie ve fotografii* ve výstavní síni Městského divadla.

Druhdy se říkávalo, že divadlo je odrazem, klinickou diagnózou či dokonce zrcadlem společnosti. [...] Dokázat fakt, že divadlo to „cosi“ ve společnosti obvykle ucítí daleko dřív než vědci či politici, by nám asi nedalo příliš velkou práci. Stačí nakouknout za nejbližší roh minulosti, který jsme právě minuli. [...] K minulé zemi, v níž jsme žili, k předlistopadovému Půlnočnímu království absurdity a zvůle, kdy se patnáctimilionový středoevropský národ potácel téměř půlstoletí víc než patologicky od výročí, jehož smysl už dávno zapomněl, k jiným výročím, která nikdy valný smysl neměla. Cíl rýsující se na obzoru: zánik. (Lipus, Radovan. Mezi výročím a zánikem. AS 1990, roč. 27, č. 9, s. 2–3)

Někdo hovoří o krizi, jiný o pauze, další o smrti. Zůstávám přese všechno naivním vizionářským optimistou, který se domnívá, že jeden strojek vlastní setrvačností dojel, a druhý ještě nenaskočil. Věřím, že se nenaplní druhá část titulku, že se v roce 1992 dočkáme v Písku jubilea a ne zániku. Věřím, že se Písek jako dosud úspěšně vyhne všem nebezpečím stát se pouhým „písečkem“. Věřím, že do dvou let nejakutnější ekonomické hrozby v kultuře pominou a situace se

vyladí alespoň na základní hladinu. Věřím, že některé (výše zmíněné) soubory mi dávají za sebe i za amatérské divadlo jisté záruky. Věřím. Nic jiného mi nezbyvá. (Ibid.)

Troufám si prohlásit, že si Šrámkův Písek vydobyl určité renomé. Stal se v krušných dobách necenzurovanou přehlídkou mladého amatérského divadla. Byl to výsledek odvahy, osobního nasazení všech, kteří festival připravovali, [...] co „prošlo na Písku“, neprošlo na jiné oficiální akci amatérského divadla. Přehlídka však byla nejen bienále odvahy, jednotlivá představení vypovídala bez příkras o světě kolem nás. Přinášela všem účastníkům potřebnou a vítanou konfrontaci, která je pro každého tvůrce nezbytná. [...] Přesto právě zde byly vynášeny nejtvrďší soudy, soudy divadelníků nad divadelníky. Byly nelítostné a často nemilosrdné, neboť hodnotily téma a jeho zpracování metrem originality, pravdy divadelní i životní. (Lážňovská, Lenka. Krize Šrámkova Písku. Zpravodaj ŠP 1990, č. 2)

1991 XXX. ŠP (27.–29. 9. a 4.–6. 10.)

Byla obnovena pravidelná jednoroční periodicitu – třicátý a jubilejní ročník národní přehlídky autorského a netradičního divadla se na rozdíl od předchozího problematického bienále konal hned v roce následujícím. A mimořádně na podzim a ve dvou víkendech; první byl věnován soutěžním představením, druhý divadelní dílně. Místním pořadatelem se stalo samo Divadlo Fráni Šrámka. Avšak příliš informací, kromě článku v AS 1992 z pera Karla Tomase, se o tomto ročníku nedochovalo, snad jen z plakátu, kdo a co hrál, podrobnější informace lze najít pouze v dochovaném zpravodaji. Program nehyřil

mimořádně objevnými postupy či novými formami, ani kvalita leckdy nebyla na výši, ostatně ani ve finančních, ani ve fyzických silách nebylo, aby výběrový tým prověřil všechny přihlášené inscenace.

Soubor Únikový východ vojenského gymnázia Valašské Meziříčí hrál v malém sále divadla inscenaci hry *Moře*, která vznikala při víkendových setkáních, vedených svitavským Matějem Šefrnou, zakladatelem svitavského souboru Cis, v té době již absolventem DAMU a pedagogem ve Vsetíně. Ale inscenace, poněkud nesourodá a nedotažená, byla obnovena již bez Matěje. Ve velkém sále divadla zahrál činoherní soubor Krakonoš z Vysokého nad Jizerou muzikál Františka Brůstla *Bramborový den*, a to s „vervou vlastní studentskému živilu“. Soubor Alternativní divadlo z Okruhového domu armády Trenčín (na Divadelní Bechyni, odkud postoupil, uváděl svůj název jako Divadlo bez mena) hrál kolektivní hru *Večera lieta-júceho Maja* a pravidelný účastník ŠP Regina Břeclav představil hru Ernsta Jandla *...aneb básně k nepotřebě* v režii Jany a Bedřicha Kaněrových, autorské divadlo „se schopností herecké sebereflexe“. Kolektiv ...a dost z Jindřichova Hradce uvedl *Příběh o chlapci, který se chtěl vznášet* odehrávající se spíš jen ve verbální rovině a publikum příliš neoslovil. Divadelné združenie Partizánske v inscenaci Petera Hodála a Jozefa Krasuly podle Jorge Amada *Starí námorníci* nabídlo představení téměř na profesionální bázi, navíc „se smyslem pro absurditu a vysokou stylizaci“, jak poznamenává ve zpravodaji lektor Dic Wheeler. Soubor Jen tak Karlovy Vary uvedl kolektivní inscenaci Marie Kotisové a Zdeňka Šmída *Franta Robinzon* coby „fyzično, lehkost, bláznivinu, trochu sexu a současnosti, veselou a legrační show“.

Nejhodnější medvídci z Hradce Králové a Prahy, soubor, který vznikl na půdě hradeckého amatérského divadla Jesličky, uvedl hru René Levinského *Zima* „bourající konvence pohádky a divadla

v dadaistické a absurdní logice“ a přijatou publikem nadšeně. Soubor Proměny Liberec s vedoucí Azalkou Horáčkovou představil kolektivní inscenaci *Snad to není nadávka*, montáž textů Jiřího Suchého a Jiřího Žáčka – „s citově pravdivým, byť poněkud křečovitým projevem“. A brněnský soubor Pro100r uvedl hru Borise Viana a Jana Borny *Střemblav* s řadou zajímavých obrazů, byť prý v poněkud monotónním provedení. Teatr im. majora Szmauza z Českého Těšína představil inscenaci podle Franze Kafky *Venkovský lékař*, precizní a soustředěnou na herecký detail.

Poprvé na přehlídce zaznamenáváme osobnosti, které následující léta netradičního divadla významně ovlivní – Josefa Krasulu či René Levinského, budoucího matematika a skvělého dramatika. Lektory diskusních klubů byli Marie Poesová, Oldřich Kužilek, režisér Václav Martinec a americký herec a režisér Dic Wheeler, umělecký ředitel divadla v Middletownu pozvaný ARTA-MOU k řadě dalších seminářů. Do prvního víkendu se nevešel vzdělávací ani doplňkový program, a proto přehlídka pokračovala o týden později čtyřmi semináři. Jejich frekventanty byla nová generace nastupující na prkna netradičních amatérských divadel, a jak poznamenává Karel Tomas – „chtívá vzdělání, kterého se jí zoufale nedostávalo“.

Seminář *Od tématu ke sdělení tvaru za pomoci zvuků* vedl Miloslav Poes s Annou Kohoutovou, téma *Cáry, útržky a trhance* nabídla výtvarnice Jitka Tláskalovou s loutkářem Josefem Brůčkem, Václav Martinec a Ondřej Pavelka, kteří zastoupili původně pozvané Tomáše Žižku a Ivanu Hessovou, vedli seminář *Divadlo je hra – hra je divadlo*, Američan Dic Wheeler seminář s názvem *Klauniáda a úvod do cirkusových dovedností*, původně byla k vedení jedné ze tříd oslovena i Eva Salzmannová. Podrobné recenze do zpravodaje psaly Eva Langšádlová a Jana Paterová, tehdy

dramaturgyně ČST. Zpravodaj vycházel v průběhu obou víkendů ve skromném cyklostylovém formátu. V druhém týdnu přehlídky se promítaly např. dokumenty z evropských divadelních dílen či záznam z polské inscenace *Repliky* Janusze Szajny. A přítomní účastníci letní dílny Divadelního centra Brno uvedli nonsensové představení *Austrální klaustrofobie*. Na rozdíl od předchozích ročníků, zajišťovaných početnými štáby, se přehlídka musela spokojit jen s třemi až čtyřmi pořadateli v čele s Karlem Tomasem, který se od tohoto ročníku stal jakýmsi „ředitelem a odpovědným organizátorem ŠP“.

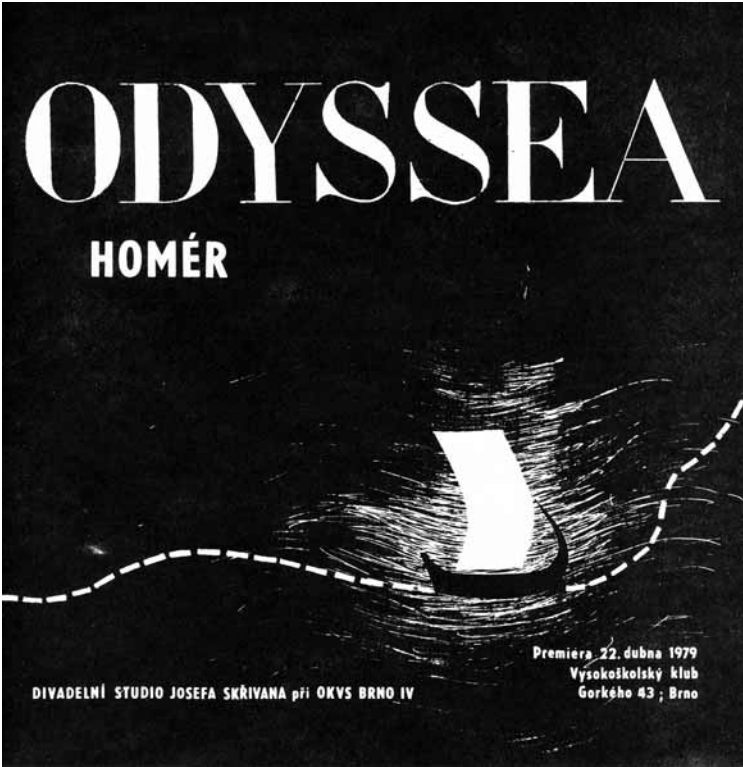
Žádný podtitul nikdy ŠP zcela nevystihoval – nestalo se tak ani letos. Místo hledání projevů autorství a alespoň naznačení pojmu netradičnosti lze nyní spíše hovořit o inspirativnosti (kladné i záporné), o setkání v nejširším slova smyslu, o objevování, resp. stálém znovub objevování nových cest divadla pěti příslušnými riziky, tj. objevováním Ameriky, slepými uličkami či nesouladu mezi chtěním souboru a reakcí diváka. Úroveň divadla se většinou nevymykala dlouholetému průměru. Více vynikli snad jen Starí námorníci a Zima, ale i mnohé inscenace z odborného hlediska méně dobře zpracované našly kladnou a bouřlivou odezvu u diváků. K větším názorovým rozepřím, na které jsme byli zvyklí z diskusí minulých ročníků, však nedošlo. (Tomas, Karel. XXX. Šrámkův Písek. AS 1992, roč. 29, č. 1, s. 24)

Zatímco v minulých letech bylo amatérské divadelní hnutí názorovým spikleneckým centrem vysokého profesionálního rozhledu (protože právě v jeho rámci mohly vycházet publikace, které jinde vyjít nemohly), letošní přehlídka prezentuje mnohdy amatérského divadelníka pouze „drzým čelem“, kterému takové nuly jako Grotowski, Brook, Brecht, Artaud nic neříkají... Že by memento? (Ibid.)

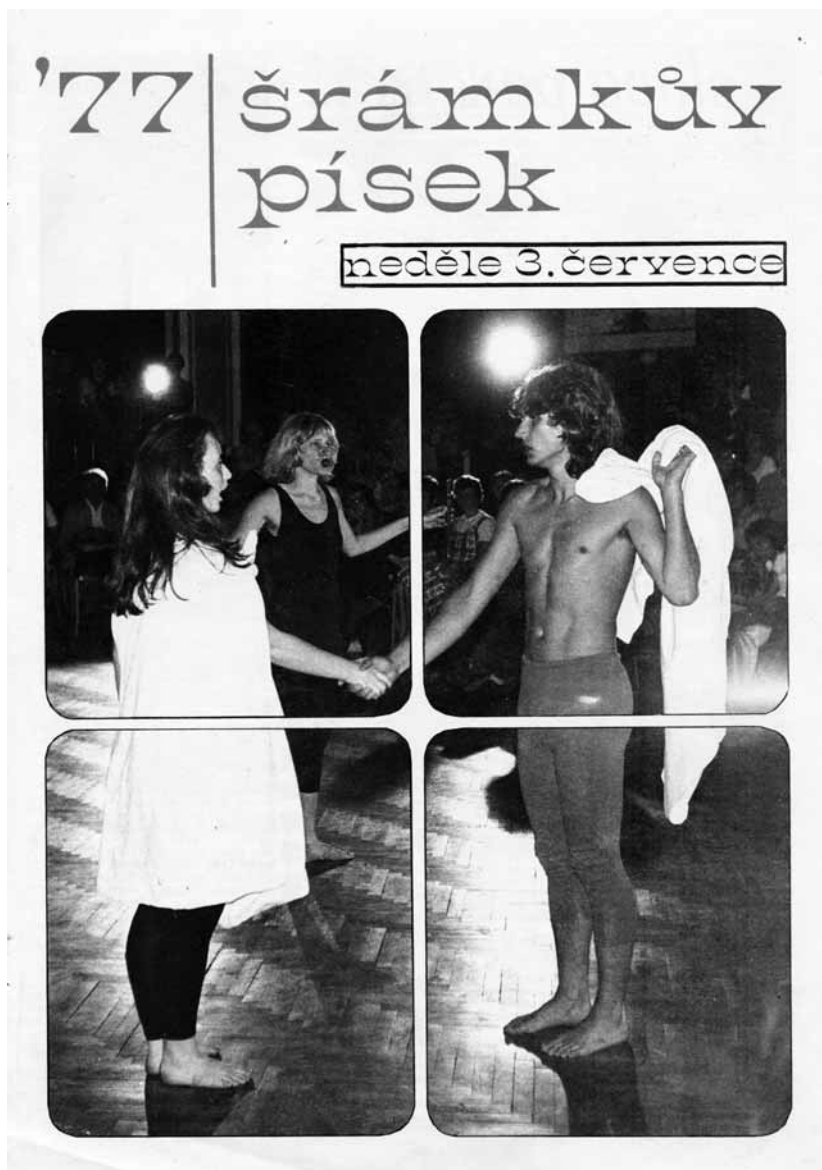

Zpravodaj XXIV. ŠP, 1980

Program souboru Divadelní studio Josefa Skřivana Brno: *Odyssea*, 1979

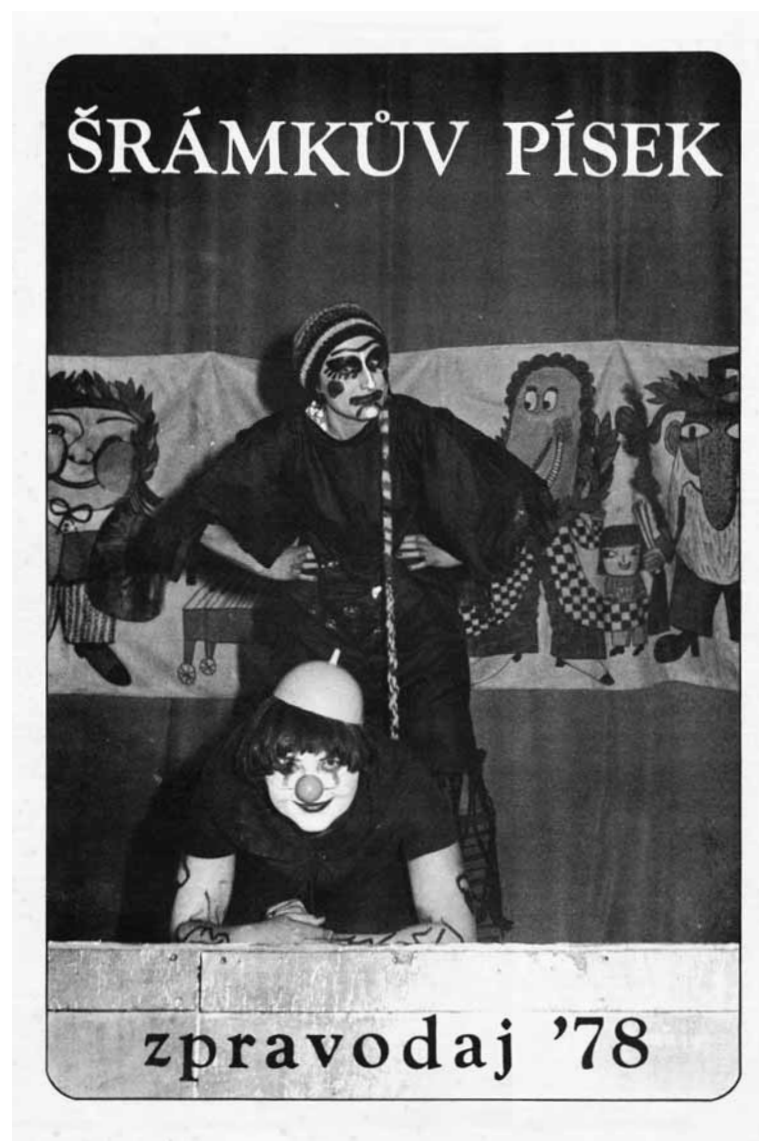
Divadelní studio Josefa Skřivana Brno: *Odyssea*, 1979

Zpravodaj XXI. ŠP, 1977

Katalog Poezie ve fotografiích XXII. ŠP, 1978

Zpravodaj XXII ŠP, 1978

Příloha Programové brožury XXIII ŠP, *Netradiční, nekamenná, autorská, malá, ale naše* (úvodní studie Vladimíra Justy), 1979

netradiční, nekamenná, autorská, malá, *ale naše* /NEJZÁKLADNĚJŠÍ VÝVOJOVÉ TENDENCE 70. LET/

Pojem "divadla malých jevištních forem", tak jak byl chápán od konce padesátých let /pozn.1/, tj. jako běžné označení pro historickou vlnu malých divadelček většinou kabaretního typu, jež tehdy spontánně vznikala ze zárodečné formy tzv. "text-appealu", ocitá se v souvislosti s divadelním děním sedmdesátých let v poněkud odlišném význačném kontextu. Jestliže původně působila divadla malých forem jako osvěžující vyjadřovací novum mladé generace /novum, jež jak známo akceptovalo publikum a pozoruhodným předstihem před odbornou špičkou veřejnou kritikou/, později se stále více ukazovaly jednotlivé vzory, inspirace, návaznosti /Divadlo satiry, Osvozené divadlo V + W, D 34, Cervená sedma a tradice literárního kabaretu vůbec/ a teprve z odstupu je jasné, že tehdejší vlna prostě "inovovala" postupy a žánry, existující v dějinách divadla/a šířeji: lidové směchové kultury/od nepaměti.

pozn.1/
Termín "divadlo malých forem" můžeme ovšem též chápat i v širším, obecnějším slova smyslu jako označení pro jeden specifický proud divadelního umění, který nepřetržitě funguje jako přirozený protiklad "velkých" /"reprezentativních", "oficiálních",

atd./ forem snad od chvíle magického vzniku divadla až po dnešek. Všechno "velké", "vznešené" a "posvátné" mělo odjakživa svůj znesvěťující, parodický, směchový protějšek. Za sebevznešenějšími larámi dříve šli později na scénu vědycký připeřádal lastičkář.

Programový plakát XXIII. ŠP, 1979

Národní přehlídka divadel
malých forem a agitačních
kolektivů • Písek 27. 6.-1. 7. 1979

středa27. 6.

17.00 ZK JITEK
KOLEKTIV Břmo
RUDÝ KVĚT VŮ Zatec

Malujeme pohádku
Malé Jádříčko

18.00 DIVADLO
VERNISÁŽ

Poesie ve fotografii

20.00 DIVADLO
SLAVNOSTNÍ ZAHÁJENÍ
RADOST Horrá Břlza

Písně a balady

čtvrtek28. 6.

18.00 ZK JITEK
STUDIO POHYBOVÉHO
DIVADLA Praha

Knihy mrtvých
(animovaná představení)

17.00, 18.00, 21.00 DIVADELNÍ KAVÁRNA
ANETAL Pardubice

Kouzelná zahrada
Kurs pro začínající spisovatele

19.30, 21.30 ZK JITEK
MALÉ DIVADÝLKO Břmo

Spartakus

21.30 DIVADLO
RUBÍN Praha

Popříčin (kloubné představení)

23. ŠRÁMKŮV PÍSEK '79

Na počest 30. výročí PO SSM
a Mezinárodního roku dítěte
Hlavní pořadatel ČUV SSM

29. 6.pátek

14.00 ZK JITEK
DIVADELNÍ STUDIO
J. SKŘIVANA Břmo

Odyseus (animovaná představení)

17.00, 18.30, 21.30 DIVADELNÍ KAVÁRNA
DIVADLO X Břmo

Bezstarostná smrt

18.30, 20.00 ZK JITEK
TEATRZYK Český Těšín
MINIDIV Ostrov nad Ohří

Kozubowa
Strana lásky

21.30 DIVADLO
RUBÍN Praha

Popříčin (kloubné představení)

30. 6.sobota

18.00 DIVADLO
ZAHŘANIČNÍ SOUTV
s NDR

19.00 ZK JITEK
O STUDIO DIVADLA
NA PROVÁZKU Břmo

Bratřimovský den

18.00 ZK JITEK
ZÁVĚREČNÁ TRIBUNA

21.00 ZK JITEK
KARNEVAL ŠP 79

TEATRZYK

Omeruje nebo svazuje vás něco v divadelní práci? Strach z výsměchu a tradice.
Co vás divadlo stojí a co jste mu ještě dlužní? Nervy, život. Hodně práce a talentu.
Zamilovali jste si nějakou současnou hru nějakého současného autora? Bohužel ne.
Hádáte se v souboru mezi sebou? Ano. O umění.
Charakterizujte několika slovy a jedním anti- váš soubor. Hravost, kolektivní práce, divadelní metafora. Antirealismus.
Láká vás studium na nějaké divadelní škole? Některé z nás ano.
Kde ještě cítíte nevyužitá rezervy vašeho souboru? V technice hereckého projevu, ve využití osobnosti každého člena.
Mohli byste dělat divadlo profesionálně? Asi ano.
V souboru s vyhraněným uměleckým programem.
Zajímají vás překladatelské otázky ve Shakespeareových dramatech? Ano. Zvláště když si ho každý vykládá po svém.
Víte, proč čtete poezii? Nevíme.

V NAŠEM SOUBORU JSOU ZASTOUPENY VŠECHNY DRUHY /ŽENY, MUŽI, KUŘÁCI, ALKOHOLICI, DĚVOČKA, KLUCI, ABSTINENTI, PROKLETÍ BÁSNÍCI/
Nejkrásnější zážitek jsme měli, když dneska konečně skončilo naše vystoupení. Toužíte někdy na všechno zapomenout? Velmi často. Především na své trapasy.

teatrzyk
český těšín

Název pořadu: KOZUBOWA, autor:
kolektivní práce, autor hudby,
texty písní: M.Grechuta, lidové
písně, vlastní skladby, výprava:
T.Cimaba, pohybová spolupráce:
M.Mokrowiecki, režie: M.Mokro-
wiecki, K.Suzska, hrají: kolek-
tiv souboru
Zřizovatel: Hlavní výbor PZKO.
Český Těšín

Programová brožura XXIII ŠP, Teatrzyk profil divadla str. 1, 1979

87 |

SOBOTA /31. KVĚTNA/ 1980

Šrámkův Písek

5

Včera při obědě jsme si povídali s V. Justem a, ačkoli se to sžde zdát neuvěřitelné, povídali jsme si opět o divadle. Aniž bychom odbočili od netradičního divadla, hovořili jsme o „lidové smíchové kultuře“ na divadle a v historii. A v této souvislosti upozorňujeme na knihu sovětského teoretika Michaila F. Rabeninského a lidová kultura středověku a renesance. Následující – již zcela naučebné postřehy – svým způsobem replikují tuto stěžejní práci, i když zdaleka nejen ji.

♦ „Groteskní realismus“ neprecizuje a iluzivní napodobou skutečnosti, nýbrž s hrou, a fantazijní kombinováním nesourodých věcí (malé – velké, patricijské – plebejské, apod.), prostě a volnou hrou fantazie, do jisté míry vycházející z metody kolaře. V celých dějinách divadla se vždy vytvářela tradice oficiální kultury a proti ní tradice neoficiální, znevážující, a prvky grotesky. Bahtin hovoří v této souvislosti o tom, že např. v momentě, kdy vznikla bible, vznikaly i parodie – viz

„periodická kázání“, soubor bláznů ve Francii nebo Masmistův. Tedy to, jako se člověk sily rak bál, si jednou za čas mohl zasednout. Z takových zdrojů se zrodily karnevaly v Itálii, kde se v neskách převracely hodnoty, (bláznů je bráti, rozešli – ci – disproporce) a konečně celá comedia dell'arte. Odpovídá to plebejskému pohledu na dějiny. 20. století tyto středověké postupy kupodivu překvapivě aktualizuje (např. ČDrenmat), a to nejen na divadle, ale i v literatuře. Třeba i Švejk je de facto návratem na Dikarenský román, když přeskakuje celou tradici psychologického realismu.

♦ Avantgarde provádí aktualizaci mluvy, pouli, cirku, lunaparku – to všechno jsou prvky středověké umělecké kultury – všechno groteskní realismu. S důrazem na subantitvuu, v tom, že ve vypuklém zrcadle v jakémžto škálu postihuje skutečnost velice přesně. Na realitu je tu společenský dopad, ale nikdy to není realita.

♦ Moment hry oproti psychologickému divadlu je ve více-plánovosti, nedefinitivnosti, momenty zápasu o každé představení (viz Y – ka). To má zejména ve drhých polovinách 20. století pro divadlo obrovský význam. Herce tím, že roli zkoumá ze všech stran, pohrává si s ní, vytváří z ní mnohem víc. Vědomí iluze (brachtotový princip) – dává divákovi na srozuměnou, že se jedná o seluvenou hru, že divák a herce spolu komunikují prostřednictvím postavy. Je tu aktualizován moment zrodu. „Divadlo je asi jediné umění, které je zpívané ovlivnitelné divákem i středověké divadlo počítalo s diváckým odhlášením“ – to už tyto postupy zabudovávalo do své struktury, a byl i práce s nerealistickými prostředky, počítá s realitou a především s ní. Proto zakomité vystupuje autorský prvek herectví.

♦ Groteskní realismus není rozhodně jen styl malých divadel, to je styl, který ve společenských rezonancích inscenací proniká i na jeviště velkých divadel – viz. Macháčkovy Naše furianty, konkrétně v herckém projevu Sopra a Kama, kde vědomí, že hovoří k člověku v 80. letech této společnosti, který žije je tuto větinu stejně jako herce, je zcela čitelná. „Dvacet nebo třicet let se na OAMU učí podle zjednodušené Stanislavského metody psychologického herectví, ale když si vezmeme špičkového herce i to nejhamennější scény, je v jejich výkonech prvek ironie, parodie, vědomí hry, autentický pohled na svět, na přítomnost, na dobu. Rozhodně ne uslavující krabička na slůz – estetický i společenský.

♦ Na divadle mě nejímá právě a jediné to, co je poukazem do této „teky“, to, co mě na jevišti vždycky nejvíce překvapí, so meškem – to je nakonec důvod, proč to děláme.

Zpravodaj XXIII. ŠP, 1979

PG

23. ŠRÁMKŮV PÍSEK

27/6

19.00

divadlo

VERNISÁŽ
Poezie ve fotografiích
SLAVNOSTNÍ ZAHÁJENÍ
RADOST Horní Bříza
Písně a balady

20.00

div.kavárna

Lektorské hodnocení
středních vystoupení

22.00

zk jítex

SCHŮZKA VEDOUCÍCH
SOUBORŮ
KOLEKTIV Brno
Malujeme pohádku
RUDÝ KVĚT Zatec
Haló Jácičku
SPOLEČENSKÝ VEČER

Zpravodaj XXIV. ŠP, 1980

Diskuse k představením, XXV. ŠP, 1982

Soubor Vizita Praha: *Srslení aneb
Jeden den Vilemína Čmelíka*, 1982

Studio 02 Česká Třebová: *Šejkspír ve studiu*, 1982

Nedivadlo Ivana Vyskočila Praha:
Haprdáns aneb Hamlet, princ dánský ve zkratce, 1982

ŠRÁMKŮV^o
PÍSEK '84

3

PŘÍJEMNÝ

[illegible]

Milované a připravujeme ste-
vější fotbalové kluby střední
v Praze, takže pokud přijde-
te na příští přehlídku, bu-
dete se moci účastnit pro-
gramu tohoto klubu. Uvážte-
me samozřejmě i do budoucna.
V současném době připravujeme
zahájení fotbalový klub střední,
který by měl spílovat
i ty nejmodernější požadavky

vědět někdo žilavda pro 170 neb. Jeho založení do historické části někoho náta je samo o sobě podmíněn pro navštívení na umělecké historii i současnost.

Uvažili jsme se vytvořit na vybrané pomoci ostatních organizací, by například podniky pro váš pocit v našem městě. Víme, že mladí lidé neví viděky na Pici a současně, a nejen Pici, ale uvažet, že chtějí něco udělat pro budoucnost naší generace.

□ □ □ □

[illegible]

POBYT

Fópa Karviná: *Macbeth*, 1984

Zpravodaj XXIII. ŠP, 1979

ŠRÁMKŮV PÍSEK '86

ZPRÁVODAJ 27. ročníku
národní přehlídky mladých
souborů autorského ne-
tradičního divadla a kolektivů
malých divadelních forem

V ČEM JE ROZDÍL

Jestliže jsme uvedli naše uvádění o amatérském a profesionálním netradičním divadle tím, že existují určitá vady, přitomž tématu, je třeba tento pozorek doplnit v tom smyslu, že naše divadelnictví má i několik mimořádných osobností, kteří svoji činnost směřují a nasazují všech afér divadelního světa a směřovat na profesionální a profesionální, kteří se věnují divadlu, ale nutnost. Představovat je amatérským divadlem je holt nemyslné. Přesto je však jeho přítomnost na Brněnském Písku pro občana možná i překvapivá. A proto tedy:

77leté leto do Pisku po mnoha letech. Co ve vás probudilo
zájem o letošní přehlídku? A proč jste se Pisku tolik let vz-
pomínali, když pravidelně lezli do Hrubova, do Chrástky a les-
tím?

Článek: "Máme-li teď prolínání různých principů a prvků, které jsou ani v tuto chvíli: pro vývoj divadla arabského - takového, jaké se zcela zvláště vytváří, které nemá nic společného s tím, co obvykle chápeme pod pojmem syntetické divadlo. A tak se člověk samozřejmě nemůže vyhnout ani Pizku, protože tedy by to divadlo málo fungovalo v řadě směrů, já jsem se vlastně Pizku nevyhýbal. To se jen tak shodou okolností všechno sešlo, že jsem se s ním nemohl dostat. To není vylučující, byl bych rád, kdybych s ním stávil nějaké experimenty, takže tomuto typu divadla jsem se už věnovat nevyhýbal."

781:816 vaší práce je v divadle profesionálním. Jaký je váš
vzťah na súčasnosť vzhľadom na profesionálny a amatér-
sky divadelný tradičného typu?

[illegible]

„V boudníci se snažím a hledám nového bytlo dost vykonáno v ot laeti dramaturgie, autorského principu, vlastně i režie, ale právě je, je tím určujícím prvkem systému divadla je herectví. A tedy má, myslím, profesionální a amatérské divadlo své vlastní problémy. Je to vždycky, když se snažíme vytvořit „dobrý nebo“ takové teatrální divadlo. Budto bude stíle kroužit dokola anebo se dostane někam dál, k oné nové schopnosti silovat nasmělitelné. Já vím, že ty pokusy se dějous, vznikou se k pojmu systému, který jsem použil na setkání v říjnu, krouží kolem pantomimy, představa i loutky, tedy figurační představa.“

„V boudníci se snažím a hledám nového bytlo dost vykonáno v ot laeti dramaturgie, autorského principu, vlastně i režie, ale právě je, je tím určujícím prvkem systému divadla je herectví. A tedy má, myslím, profesionální a amatérské divadlo své vlastní problémy. Je to vždycky, když se snažíme vytvořit „dobrý nebo“ takové teatrální divadlo. Budto bude stíle kroužit dokola anebo se dostane někam dál, k oné nové schopnosti silovat nasmělitelné. Já vím, že ty pokusy se dějous, vznikou se k pojmu systému, který jsem použil na setkání v říjnu, krouží kolem pantomimy, představa i loutky, tedy figurační představa.“

Jaké význam má vaše aktivita v amatérském hnutí pro vaši práci teoretickou a pedagogickou?

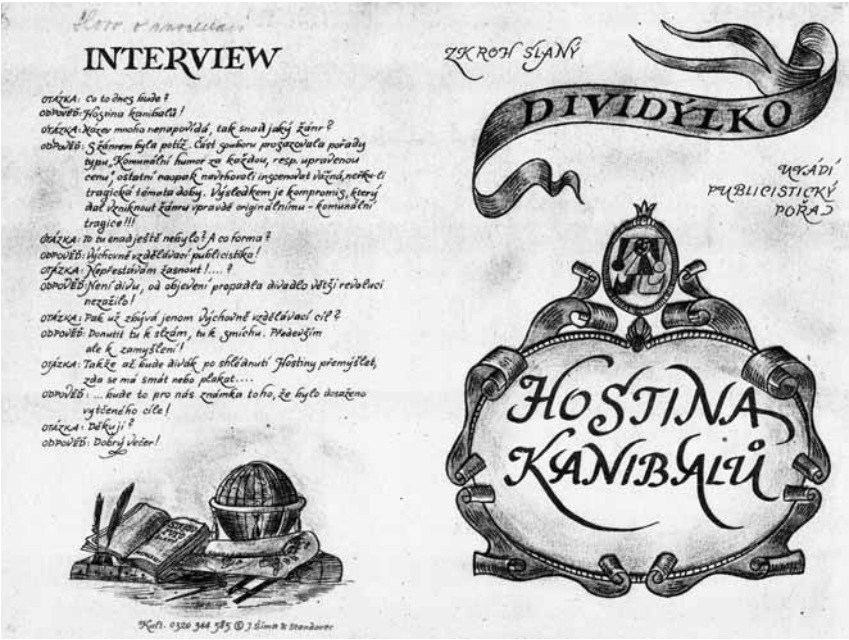
těrné divadlo chromý význam, protože jednak leckdy přináší

Lampa Praha - T. Rózewitz: Kartoteka

[illegible]

Program souboru Dividylko Slaný: *Hostina kanibalů*, 1986

DK Jirásek Česká Lípa: *Henryk?* 1988

Ochotnický kroužek - OKVS Brno V

J. A. Pitínský

ANANAS

/medium-fox thriller 1959/

[illegible]**hrají /**

KYAVKA / šta Vika
KYVOCHO / žito Rikana
DOHNAL / Chomafan
HEMEDIKA / Muska, Fehabek se zadržuje
OSLOŠORE / tamoči mite Hopyra Ka, posav Kefu, Karol Divn
HONIK / Frestick, Alford Mischack
LUDNIK / profesor antonima Sionli, Jusak, dr. Jekelj, revali, vspedal Ludovik
SKANDIA / Beavick, posav Vika, Frankomint, Gulliver, gavel, bionik skupiny "FACE", vevvika
ZOGATOVA / svetice Kankisa, vepika Vika, Kerkula, ohniri vepa, šilodjeka, tpy, Eva Pilaveti
LUDNOVOVA / Stank Kuvaci, vevvika, vepika Bala, gervika, Mary Jata Neman, vepika
BERSEK / Huka, kuvencovaci, oferi Vevvick, Fale Cetro, Kug vepa, amptio, šilika Brunner, Hovaka čubika
SUDJAN / žurnal, povel, hokaj, mende brenovici, Ede Karolik, Karo Kuvaman, teta, teta/ Oton
ZAKORLOVA / vevvika Tereza, gervika, Mofu Dugovvorenici, Vevvici z vepavici, šilodjeka, Špika, vepika Balvica, vepa
vepika, vepavici
PUŠINOVA / rock/vrboševica Ivanica Misa, jopavici
BURNIOVA / svetice Bala, šilodjeka Vika, šilodjeka mepa, vevvika, tpy, kuvencovici
SEKOCOVA / svetice Bala, Spivodi, vepika Hovaka, vepika
VAKA / Ebu Prasley, Budy Haly, Chuck Bep, Jany Halydaj, Misan Chidaj
FERESKOVA / svetice Ivanica šilodjeka, vevvika, kuvencovici
KAMPOVO / vevvika Kuvvika, Hovavika, Gulliver, Oton, Jata „vovvika“, vepa, posav, jopavici
BABA / Bepa, vepa, vepavici

spoluúčinkuje Big-beat Ochoťnického kroužku ve složení /

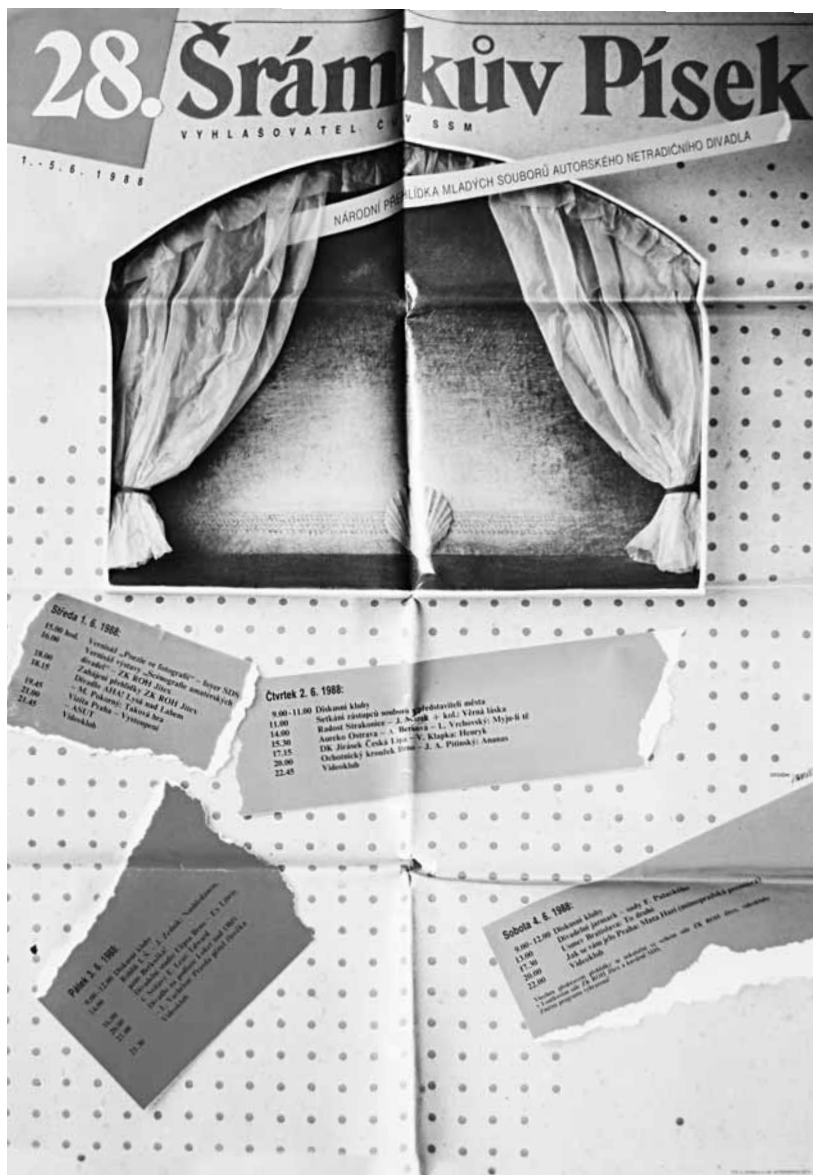
kytara, zpěv / HORÁK / saxofon / VÁVERKA / bicí / FAJF / klavír HROMADKA / kontrabas / BARŠA / zpěv / KLIMEŠOVÁ, LUKAŠOVÁ
a rytmicko-šoferská skupina Oliver Gombos

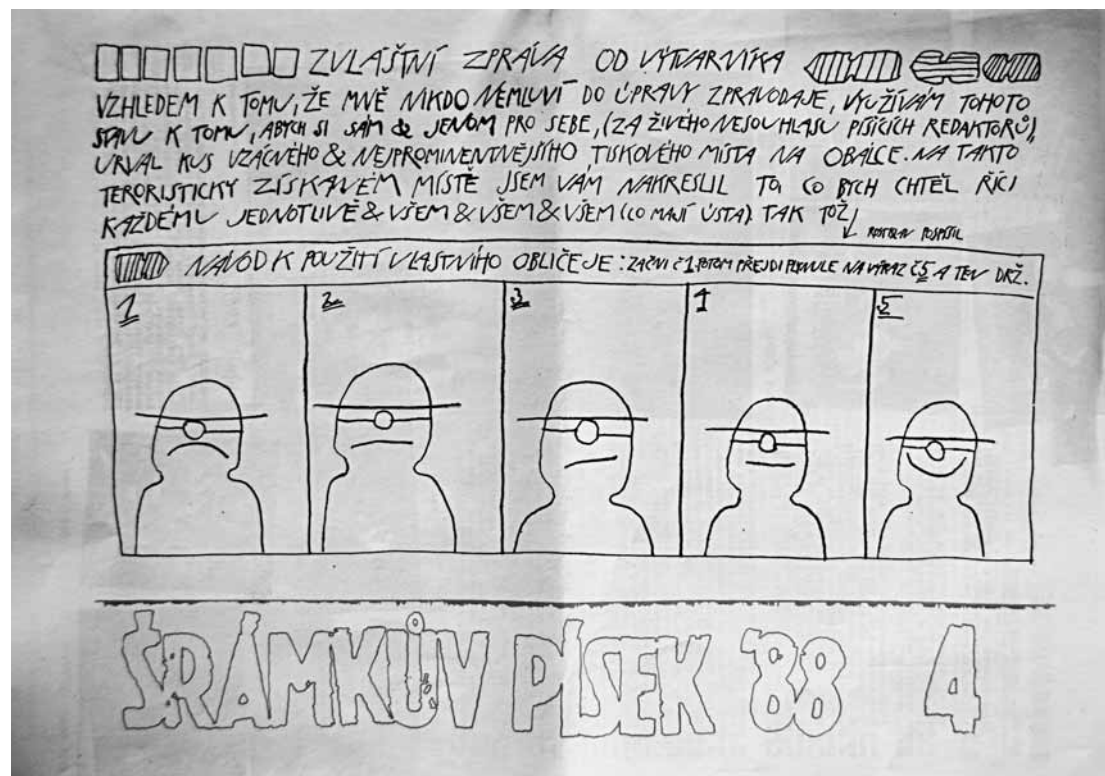
Hraje se v sále OKVS Brno V na Šelepově ulici

Vytiskl Tak, avšak spôsob, n. p., Bona, prasa, 12. Bona, Bahomada 2020 - 0863 97

Program souboru Ochtotnický kroužek Brno:
Ananas, 1988

Programový plakát XXVIII. ŠP, 1988

A studio Praha: *Píseň sobů*, 1984

Divadelní studio Josefa Skřivana Brno: *Expedice*, 1984

Lampa Praha: *Mellem*, 1984

Paraple Praha 2: *Kichotání neboli Komedie pimperllová o donu Kichotovi zcela nová*, 1984

LS C Svitavy: *Poboda aneb buď chvála Kašpárkům*, 1986

Jan Vedral, 1988

LS C Svitavy: *Edward*, 1988

Divadlo AHA! Lysá nad Labem: *Taková hra*, 1988

ŠRÁMKŮV PÍSEK

1992–2001

Když v roce 1989 totalitní komunistický režim zcela zkolaboval, přišla divoká léta devadesátá. Ze znovunabyté svobody se jedněm zatočila hlava, druhým ztuhly rysy a divadelníci, kteří se spolu se studenty na změnách markantně podíleli, také začali mít problémy. Dějiny se pohnuly, hekticky se změnilo kulturně-politické prostředí, což se dotklo i divadla amatérského – Československo se např. po pomlčkové válce dělí a od roku 1993 musejí slovenské i české soubory přes hranice s občankou nebo pasem. A nejen do kulturního života se zahryzne konkurence a nástrahy mediálního světa. Privatizace, boj o prestiž, mnohdy laciný úspěch, bulvár, nová popkultura, nové noviny, nové televize s novými seriály, po letech umravňované zábavy doba daleko sugestivnější a zábavnější než za někdejších televizních estrád, a také otevření hranic přináší přitažlivější lákadla než někdejší socialistické hvězdy popmusic...

Razantní společenský pohyb provázela i obecná nedůvěra k tzv. „režimním“ organizacím, jak byl vnímán i ÚKVČ či krajská a okresní kulturní střediska, která dosud „řídila“ zájmovou činnost v kultuře, tedy i v ochotnickém divadle. ÚKVČ se změnil na Informační a poradenské středisko pro místní kulturu (IPOS), ale většina krajských či okresních kulturních středisek zanikla. Po léta tradiční pořadatel Písku ČÚV SSM rovněž skončil „v koši“, stejně jako vysmívaný komunistický předák Milouš Jakeš... Počátky devadesátých let provázely prudký pokles počtu kvalitních představení a inscenací vůbec, mnohé

soubory zažily problematická období zániku, znovuvzniku, přerodů a emancipace do občanských sdružení či stěhování zřizovatelů... Také místní píseční pořadatelé poněkud prořídli, zůstalo Divadlo Fráni Šrámka. Píseckou přehlídku podle propozic z roku 1992 vyhlášovalo Ministerstvo kultury ČR spolu s referátem kultury okresního úřadu v Písku a samozřejmě za odborné spolupráce IPOS, konkrétně jeho pracoviště pro neprofesionální umění a estetickou výchovu ARTAMA. Značně vyschly finanční zdroje, dohoda o financování z prostředků, jež nové ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zdědilo po SSM, vydržela pouhý rok, potom přehlídka přežívala jen ze skromných peněz tzv. „podpory neprofesionálního umění“ či podpory národních akcí či různých grantů. Požádalo o ně např. i jedno z prvních divadelních občanských sdružení, bechynští Tatrmani, kteří se tak stali „spolupořadateli“ ŠP (paradoxní ovšem je, že od písecké radnice grant v roce 1997 nedostali s odůvodněním, že „žadatel nepůsobí na území města Písku“). Pokud v předchozích desetiletích byl rozpočet přehlídky v řádu statisiců, po roce 1990 se musel spokojit s rozpočtem o řád nižším, město přispělo až v roce 1999, kdy bylo ustaveno občanské sdružení Prácheňská scéna. Spolupráce však neměla dlouhého trvání, stále byl problém, kdo bude hlavním místním spolupořadatelem. Samo Divadlo Fráni Šrámka, kde přehlídka převážně probíhala, nemělo potřebné personální síly. Až po několika letech se tohoto úkolu ujal Kulturní klub města Písku coby zařízení města a po roce 2000 také pražská Společnost

Amatérské divadlo a svět. Přehlídka se mohla vrátit do někdejšího Klubu Jitex Písek (novodobě Kulturního klubu města), kde ale po někdejším skvělém vybavení z osmdesátých let nezbylo zřehla nic.

Důležitější však jsou proměny smyslu přehlídky. „Od devadesátých let tak trochu atrofovala, jako by nevěděla, co se sebou: nově se hledala její náplň a skončilo to u poněkud vágního zaměření na experimentální divadlo, o němž se horko těžko dá říci, co to je a k čemu je to dobré. V posledních letech opět nabyla jisté atraktivity, ale přehlídka je ve městě ztracená a energie, kterou vyzářovala, jí chybí.“

Z kraje devadesátých let se ŠP snaží pokračovat ve svém poslání. Souborů a inscenací skutečně „netradičního“ divadla je však málo, a pokud jsou, míří spíše na činoherní Třebíč. Úspěšné písecké inscenace jsou již od roku 1992 nominovány nebo doporučovány na Jiráskův Hronov, který se proměnil v mezidruhovou divadelní „žatvu“, reprezentující nejen činoherní divadlo. Podle nových propozic byl Písek koncipován jako národní přehlídka amatérských souborů „mladých věkem mezi 15–22 lety, a to bez omezení druhového nebo žánrového, tedy souborů tzv. netradičního divadla, které ve své praxi víceméně rezignují na zákonitosti divadla jako uměleckého druhu a vycházejí z jiných zdrojů než z textů dramatického autora, směřující k produkcím na pomezí různých druhů umění a uplatňující principy a postupy, jimiž se natolik odlišují, že je možné hovořit o alternativní linii divadla“, jak lze citovat z propozic ŠP vydaných ARTAMOU v roce 1993.

56 Richter, Luděk. Proměny. Zpravodaj 81. Jiráskova Hronova, 2011.

57 Propozice Šrámkova Písku 1993 (Archiv NIPOS-ARTAMA).

Hned na počátku dekády se na jevišti i do hledišť ŠP dere jiná generace, nové mladé soubory, např. Dividýlko Slaný či královéhradecké Jesličky. Zatímco předurčení „mladé“ je respektováno, s „netradičností“ je problém: poroty regionálních přehlídek si situaci často ulehčují a většinou na Písek posílají všechno mladé – také inscenace, které by se klidně mohly ucházet o účast na Divadelní Třebíči, v té době nové národní přehlídce amatérského činoherního divadla. A soudí se, že kvalitní věci, včetně autorských, patří hlavně na Třebíč, resp. na podebradský FEMAD, který byl v té době také jednou z částí národní přehlídky činoherního divadla. A ty méně kvalitní na Písek, oscilující mezi jakousi nevyhlášenou či nezamyšlenou žatvou mladého divadla a dílnou mladého divadla – spíše jakýmsi pracovním setkáním než národní přehlídkou s právem nominace na JH.

Slávu alternativního divadla v té době zachraňují divadla poezie, např. Studio dům z Brna, inscenace královéhradeckých Jeslíček a Nejhodnějších medvídků či pražského divadla Vosto5. Písek usiluje o novou tvář a hledá vhodnější způsob výběru inscenací z regionálních přehlídek, které se po útlumu na přelomu desetiletí začínají opět konsolidovat. Aktuální směřování Písku pomáhají hledat nové osobnosti v lektorských sborech, např. Vladimír Hulec, režiséri Michal Dočekal, Radovan Lipus, slovenský dramaturg Karol Horváth či divadelní aktivista z Plzně Roman Černík, nové tváře se objevují i v píseckém zpravodaji, mj. Radmila Hrdinová, Zdeněk A. Tichý, Alena Zemančíková, Lenka Láznovská i další.

A samozřejmě pokračují srpnové šumperské národní divadelní dílny. Vítězslava Šrámková, po léta spjatá se Šrámkovým Pískem v roli garanta za pražský ÚKVČ, se po jeho transformaci na IPOS stala ředitelkou jeho útvaru ARTAMA a odborným garantem byl potom až do roku 2005 jeho pracovník Karel Tomas – a shánějí se noví sponzoři, hlavně z místního prostředí.

1992 XXXI. ŠP (29.–31. 5.)

Tentokrát národní přehlídka s podtitulem „divadlo v pohybu“, vymezená především pojmy netradiční a autorské divadlo. Regionální kola proběhla pouze na severní Moravě a v Hradci Králové. Recenzentka zpravodaje, kritička Radmila Hrdinová, ročník označuje jako „rozpačitý“. A nejen proto, že řada představení nebyla příliš vzrušujících; i proto, že mnoho účastníků nepřijelo... Dokonce se zpočátku zdálo, že lektori a redaktori zpravodaje převýší počet seminaristů – představení se hrála jen pro hrstku účastníků a atmosféra připomínala spíše setkání „rodinného klanu“. Hrdinová připomíná, že ona „rozpačitost“ odráží stav současného amatérského divadla – na Divadelní Třebíči, která tomuto ročníku ŠP předcházela, slavily úspěch mnohé inscenace tradičního amatérského divadla: „jazyček vah poklesl v jeho prospěch“, domnívá se... Program přehlídky nabídl sedm soutěžních představení a jedno mimosoutěžní – Tatrmany ze Sutoměřic u Bechyně s inscenací otce a syna Brůčkových *Setkání*: půlhodinka z veršů Ivana Wernische hraná pouze s papírem, barvami a slovy, sklídila ovace.

Hrálo se v Divadle Fráni Šrámka a samotná soutěž začala představením *Tancuj, když ve větru zní zvonek* pardubického souboru Jumping Hamada (vzniklo na předcházející třídní dílně), které se bohužel muselo vyrovnat s nevstřícností kukátkového jeviště. Pražský soubor Běžná hlava hrál v arénovém prostoru adaptaci Bradburyho románu *451° Fahrenheitů* s názvem *Buďte vítáni, Montagu* jako aktuální, invenční a chytrou inscenaci s černými vizemi budoucnosti, diváci ji ale nepřijali vstřícně a na vině nebyla jen pozdní hodina, kdy se hrálo. Rozpačitou diskusi vzbudilo pražské Divadlo důvěry Zdeňka Šímanovského s představením *Automatické postavy č. 2*,

kteří nabídlo jen nahlédnutí do improvizací dětské dramatické hry.

Vpravdě autorská (a jediná činoherní) inscenace Dividýlka Slaný *Na jedné lodi* s nespornými hereckými výkony působila, byť nechtěně, jako agitka (bylo totiž týden před parlamentními volbami). Koncentrovaným tvarem a zvládnutou technikou pohybu zaujala Alternativní scéna pohybového divadla z Prahy vedená Vladimírem Hulcem, který spolu s Ivanou Štroblovou, Antonii Svobodovou a Michaelou Pohanovou představil víceméně improvizovanou *Performanci č. 10* (ve zdrojích uváděnou také jako č. 8 nebo č. 9). Podle kritika Zdeňka A. Tichého to byl skutečný projev alternativního divadla se sdělnou, profesionální a emotivní působností. Karlovarský soubor Jen tak nabídl hravou inscenaci plnou fantazie *Amorem střelení aneb všechno vyjde najevo* podle J. N. Nestroye a J. K. Tyla, úspěšnou už na činoherní Třebíči, ale s autorským a netradičním divadlem mnoho nekomunikující.

Závěrečný večer patřil vystoupení začínajícího souboru „čerstvých maturantů“ Dekadentní divadlo Beruška z Hranic, jeho studácká taškařice s názvem *Lesíček aneb Smrt se volá Eintopf* byla publikem přijata až bouřlivě: nepostrádala prvky dada, černý humor, absurditu, improvizaci a naději, že soubor má před sebou budoucnost, což se vbrzku potvrdilo. Do Písku měli přijet i Čmukaři z Modřic s inscenací *Léčba neklidem*, ale pro zranění v souboru nedorazili, z původně navrhovaného programu vypadla také inscenace svitavského Cěčka *Tak trochu*, pro ŠP neměli volný termín.

Podle Radmily Hrdinové ročník odkryl krizovou situaci v zacházení se slovem. Podle Zdeňka Tichého „o krizi slova v současném netradičním a amatérském autorském divadle“ se bude hovořit ještě dlouho po skončení tohoto ročníku, podle Tichého „hledání východisek v improvizaci a nonverbální komunikaci nebo spíše v programovém zaměření tímto směrem je pro letošní ŠP typické“.

Lépe proto byly přijaty soubory založené na nonverbálním, a především pohybovém projevu (pardubický Jumping Hamada a pražská Alternativní scéna).

Po tři dny předcházející soutěžnímu programu se konaly tvůrčí dílny. Původní koncepce seminářů, v nichž měli působit lektori z okruhu pražského divadla Kašpar či studentů DAMU, se rozpadla. Nahrazena byla individuálními dílnami – seminář Práce s textem vedla režisérka Jaroslava Šiktancová, na závěr seminaristé dokonce předvedli vytvořenou „inscenaci“. Psychoterapeutickým cvičením, mimoslovní komunikací a pohybovému divadlu se věnoval zakladatel brněnského Sdružení divadelních aktivit Igor Samotný, o jeho seminář byl díky podobným představením tohoto ročníku mimořádný zájem, Samotného doplnili i Ajmer Singh a Dev Bhardwaj z National Theatre Development Society v indickém Chandigarhu – v Brně se před Pískem uskutečnil Indický festival... Samostatnou dílnu tvořila i pardubická skupina Jumping Hamada Jiřího Dobeše, která v Písku pracovala na své nové inscenaci.

Kromě chaotické vnitřní organizace byl patrný nezáměr města, slovy Radmily Hrdinové „jako by nás zelený pás Palackého sadů neprodyšně oddělil od života píseckých občanů“. Na přetřes také přišly úvahy o oživení přehlídky např. pouličním divadlem a exteriérovými akcemi či happeningem. Vyšlo pět čísel zpravodaje, opět pouze cyklostylovaného, ale s Jiráňkovými skvělými divadelními karikaturami. Vedli ho Zdeněk Aleš Tichý, divadelní kritik a redaktor Lidových novin, a Radka Hrdinová, redaktorka Amatérské scény, příspěvky psala dramaturgyně Jarmila Černíková či Igor Samotný, Vladimír Hulec a další.

Ne každému je obraz, který Alternativní scéna [pražský soubor Vladimíra Hulce, pozn. ed.] maluje, příjemný, ne každý by ho chtěl mít na zdi svého pokoje. Ani já ho netoužím potkávat každý den. Avšak alternativní cesta Alternativní scény je mi sympatická – ne snad svou výlučností, ale

silou přesvědčení, s jakým svůj divadelní názor dokáže prezentovat na jevišti. Nikoliv jako prázdnou protestní pózu, nýbrž jako jasně formulovaný a samostatně existenci schopný systém. Tomu říkám pravá alternativa. (Tichý, Zdeněk. Pravá alternativa. AS 1992, roč. 29, č. 8, s. 16)

Dívám-li se [na XXXI. ročník ŠP] z hlediska odvážného, experimentálního, novátorského divadla, byl chudý a smutný. Podle organizátorů nebylo z čeho vybírat – nová česká (a moravská) divadelní alternativa prý neexistuje. Nechce se mi tomu věřit. Skutečně je již divadlo mrtvé? Již nemá potřebu vývoje, konfrontace, názoru? Je již pouhou zábavou? Oddychem a oprašovaným starobincem? Ne! Jen je třeba změnit přístup, pohled, definici divadla jako formy. Neuza- vírat se do sálů, pevných tvarů a ověřených konvencí. [...] Ze zúčastněných sedmi souborů jen tři podle mě splňovaly alespoň částečně výše zmíněné nároky na uměleckou alternativu. (Hulec, Vladimír. Kde jsi, alternativno? AS 1992, roč. 29, č. 8, s. 15)

1993 XXXII. ŠP (4.–6. 6.)

První ročník v samostatné České republice. Slovenské soubory či osobnosti slovenského amatérského divadla, pokud později přijížděly, tak už jen jako zahraniční hosté. A výběr inscenací byl při absenci řady regionálních kol opět velmi problematický.

Převážně se hrálo spolu s diváky v intimním prostoru samotného jeviště Divadla Fráni Šrámka či v jeho malém sále. V „normálním provozu – herec na jevišti, divák v hledišti“ hrál pouze DS Průvan Sezimovo Ústí *Macourkovy bláboviny*, křehké a poetické zpracování povídek Miloše Macourka, bohužel před ne zcela soustředěným publikem.

Nejmladší vystupující soubor Egemani ZUŠ z Prahy 8 uvedl hravou a nápaditou inscenaci svého vedoucího, profesionálního herce a pedagoga ZUŠ Jaroslava Vlacha, variaci na Goldoniho komedii *Na hrubiány* – svěží a temperamentní „zuškovské“ představení. Vsetínský soubor Vždycky jinak zahrál „burlesku“ *Zleva doprava (Velký Pepito)* jako parodii na rytířnu a zaujal „sebeshazujícím“ radostným a hravým herectvím. Podobný úspěch měl čtvrt hodinový „konglomerát pravé poezie a srandy“ královéhradeckých Jeslíček podle Woody Allena *Kdyby impresionisté byli dentisty* (Jan Dvořák ml. a Josef Tejkl). Jeslíčky uvedly ještě další inscenaci, Tejklovu nápaditou adaptaci Balzacova textu s názvem *Succubus aneb Běs sviňavý ženský*, podle recenzenta Jiřího Brixi inscenaci, která „kromě barokní kompozice a inspirativní myšlenky zaujala také solidním herectvím a krásnými (obnaženými) ženami“.

Naivně poetické divadlo z Plzně v představení *Inu... aneb Akustická kalužina* nabídlo jako montáž, koláž či happening méně známou poezii pražského surrealisty Karla Hynka (dramaturgie Alena Dvořáková) – „parodie, humor a zaujatost slovem publikum pobavily“. Recitační studio Šrámkova domu v Sobotce své jevištní převyprávění knížky Zdeňka Svěráka *Tatinku, ta se ti povedla* v dramatinizaci Aleny Pospíšilové, Lady Bechyňové a Šárky Šternberkové zaměřilo spíše na dětské publikum.

Ze zcela jiného soudku byla představení pohybového divadla. Pardubický soubor Jumping Hamada uvedl inscenaci *Kruh opsaný balvanem* jako abstraktní, symbolické, bolestné a groteskní podobnoství civilizace. Pražská Alternativní scéna pohybového divadla (Vladimír Hulec) svou *Performanci č. 18* nabídla sice poněkud obtížně vnímatelnou, ale velmi emotivní komorní taneční improvizaci. Představení souboru Dekadentní divadlo Beruška z Hranic *Tak: „Jak hledám slunce“* zaujalo spontánní „dekadentní“ divadelní improvizací – ale prý nic víc. Kolektivní

improvizaci nabídl i soubor Hamajam, původně DS Rodinné divadlo Hlína studentů soukromého gymnázia Schola ludus Střekov z Ústí nad Labem, v inscenaci na námět Kláry Špičkové *Na Divokém Západě aneb Co To Máš Na Nobách*, jeho „zvrácená parodie na western“ se prý také moc nepovedla... V nedělním dopoledni vystoupil ještě soubor Netrdlo z PDA Vyškov s Klicperovým „netradičně prostorově“ upraveným *Hadriánem z Římsů* a brněnské Alibüstycké divadlo s inscenací hry Marka Horošáka *Tři muži v cimře (o kryse nemluvě)*, konverzačkou s prvky absurdity.

Tři semináře vedli lektori Mirek Slavík, vedoucí dětského souboru ze Zlivi, režisér zlínského divadla Josef Morávek a Radovan Lipus. Zpravodaj reflektoval „aktuální divadelní zážitky“ – vedl ho opět divadelní kritik Zdeněk A. Tichý spolu s Radovanem Lipusem a Vladimírem Hulcem. Přítomen byl také redaktor časopisu Tvar Michal Huvar a nejmenovaný redaktor Kulturní revue. Doplňkové inspirativní pořady tentokrát nebyly na programu, ani jiné veřejné společenské akce, a místního publika se přehlídka opět příliš nedotkla...

Představení vsetínského souboru Vždycky jinak Zleva doprava zdůraznilo úspěšnost té nezávažné, a přece vysoce inspirativní dramaturgické linie. Egemani si ve spolupráci s Goldonim udělali legraci z Goldoniho. Vsetínští si dělali legraci ze všeho. Ze svých hrdinů, ze svého hraní, sami ze sebe, a ve spolupráci se svými diváky i ze svého publika. Jejich „burleska pro dva pařezy, sekýru a několik dobře mřířených šípů“ se vyznačuje velkolepou radostí ze hry. Parodie rytířských pseudopříběhů, v nichž herci osvědčují svůj herecký um (jsou tři a předvedou scénu souboje loupežníků se čtyřiceti vojáky), jenž je prostředkem k hledání skutečného humoru, humoru nenáročného při své náročnosti. (Brix, Jiří. Dva červnové festivaly. AS 1993, roč. 30, č. 8, nestr.)

Recenzent musí zaujmout stanovisko i k propadáku, zpravodaj Amatérské scény, který navíc raději chválí než haní, je toho ušetřen. A také se mu těžko haní, když ví, že ústecké představení doporučil do Písku Milan Strotzer a po jeho zhlédnutí si nebyl jist, zda doporučil právě toto. (Ibid.)

Letošní Šrámkův Písek nebyl bohatýrským podnikem, na nějž se sjelo pár stovek bouřliváků a avantgardních orlů, zatímco zděšení tajemníci si skrytě i hlasitě zoufali nad formou a obsahem, jež se vzpíraly závěrům a usnesením. Ty doby, kdy Písek hýbal českým divadelním světem, jsou již pryč. [...] To ovšem neznamená, že tomu tak nebude příště. Letos se jiskřilo několikrát. Každý v této době hledáme své místo, hledá je i mladé divadlo. Ztratilo sice hodně z vděčných témat, která dokázala pohnout žlučí mnohým a jiné zároveň rozesmát, ale je jen otázkou času, kdy se objeví témata nová, kdy budeme mít čas a chuť věnovat se jim vlastním a netradičním způsobem. Pak bude Písek opět tím, čím býval. (Trapek, Jiří. Šrámek a Písek. Týdeník televize 1993, 33. týden, s. 45)

1994 XXXIII. ŠP (3.–5. 6.)

Programová rada vybírala z návrhů regionálních přehlídek a z návrhů SČDO a UNIMA, odmítla dva – jedním byl i sebenávrh ostravského Bílého divadla. Počet účastníků mírně překročil hranici únosnosti. V závěrečné zprávě Karla Tomase stojí, že úroveň představení nebyla příliš vysoká, kromě brněnských *Svateb*, a některé inscenace (např. Jesličky Hradec Králové, Koukadlo Vsetín či Čtyřlbat Praha) ani zaměření přehlídky neodpovídaly. Ostatní soubory nabídly inspirativní

podněty v různé kvalitě. A začínají převažovat inscenace středoškolských souborů. Hrál se v malém sále (divadelní kavárně) a ve velkém sále DFŠ, v prostoru jeviště s diváky i nově ve sportovní hale.

Páteční čtyřhodinový maraton nabídl poměrně nesourodou dramaturgickou skladbu, převážně inscenace zábavného charakteru. Středoškolský soubor Josefa Brůčka Tartmani z Bechyně uvedl ve své úpravě *Pět variací na další pohádku pro Františku* podle Ivana M. Jirouse – představil do té doby neznámé texty za normalizace pronásledovaného básníka, navíc každou z pohádek, napsaných autorem ve vězení pro jeho vlastní děti, hrál soubor na pět způsobů – jako výtvarné či marionetové loutkové divadlo, jako divadlo existenciální nebo experimentální...

Soubor Koukadlo ze Vsetína předvedl dadaisticko-absurdní hříčku *Les-M* s okouzlejícím herectvím dvou mladých komiků Magdy Tomečkové a Pavla Sedláka. Studentská legrace byla také inspiračním zdrojem autorské inscenace *Ludvíci aneb Skvělá parta, blásky, všechno* (David Haták) plzeňského souboru Ludvíci; podle Tichého připomněli poetiku Divadla Sklep, téma z pohádky Boženy Němcové *O dvanácti městíčkách* zpracovali jako parodickou variaci na klasické či pokleslé literární žánry – a představení provázel bouřlivý potlesk i hluboko po půlnoci.

Po roce 1990 v Písku již etablovaný soubor Jesličky královéhradecké ZUŠ Na Střezině představil dospělou ekipu hereckého souboru učitelů a starších studentů. Po loňském úspěchu na allenskové téma přivezl *Doktora Munoryho* podle Karla Poláčka (scénář a režie Josef Tejkl), inspirativní satirickou inscenaci o maloměstáctví, ignoranci a závistivosti. Jesličky nabídly ještě *Něco z Maryši pro jednu herečku a housle*, inscenaci pro jednu herečku v režii Emy Zámečníkové, skvělý herecký monolog Dominiky Špalkové s houslovým doprovodem Pavla Peška; představení však nesevěčila aréna...

Režisér Akram Staněk přivezl s brněnským souborem Pro100r jevištní adaptaci svých vlastních prožitků a snů z doby komunismu s názvem *Lák*. V publiku, hlavně pro spoustu divadelních nápadů, skvěle zarezonovala, byť nebyla vždy zcela srozumitelná. DS Zhasnuto Praha v inscenaci podle E. A. Poea *Maska červené smrti* s názvem *Princ a smrt* nabídl formou stínového divadla v atmosféře diskobaru „silnou generační výpověď o citové povrchnosti a slovní prázdnotě“. Alibüstycké divadlo z Brna hrálo jakési „kloboučnické dada“, kabaretní skeč Petra Kouby a Lukáše Votavy *U divokých Tonaků*, bohužel poněkud rozvleklý. Dekadentní divadlo Beruška z Hranic na Moravě, již stálce na ŠP, uvedlo *Technojem* (původní název *Jedli jsme za re-publiku*), volnou improvizaci věnovanou fenoménu informací, oproti svým předchozím vystoupením ale poněkud „usedlou“. Soubor Bychom z Aše představil inscenaci Romana Černíka *Š Quotem?!?* podle Miguela Cervantese a Antonína Přidala vycházející z principu přelévání kolektivního a individuálního herectví – diskutabilní byla funkčnost inscenování v arénovém prostoru i hudební playback, přesto představení zaujalo. Divadelní soubor Masarykova gymnázia ze Vsetína uvedl *Markétu Lazarovou* (podle V. Vančury, V. Cejplky a M. Taranta) a divadelní soubor Čtyřlbatů Praha inscenaci z beatnické poezie Diany di Prima *Noční můry*, v níž se spoléhal spíše na recitační techniku než na scénické ztvárnění, a ani publikum mu nebylo dobrým partnerem.

Nejlepší inscenací ročníku bylo představení brněnského Studia dům, folklorní jevištní montáž z lidové poezie, rituální, stylizované a groteskní *Svatby*. Režisérka Eva Tálská rozehrála své svěřence do „bezkonkurenčně vnímavého a přirozeného jevištního obrazu, navíc s mimořádně zvládnutým herectvím, které dokázalo rozdávat pohodu i tématy takřka morbidními“.

O nominacích a doporučeních na JH rozhodovali lektori seminářů: slovenský divadelník Vlado Sadílek, Josef Brůček z Tatrmanů a performer a „fyzický básník“

Petr Váša spolu s redaktory Zdeňkem A. Tichým a Michaelou Veteškovou, posluchačkou IV. ročníku FFUP v Olomouci, a s Milanem Strotzerem a Karlem Tomasem z ARTAMY. Veřejné diskuse o představeních bohužel scházely, ani na vzdělávací program nebylo příliš času. Přesto se uskutečnily tři semináře – lektori dokonce zavedli seminaristy do ulic města. Zpravodaj vedl Josef Fabián, ředitel kulturního zařízení ve Valašském Meziříčí, první číslo nahrazovalo programovou brožuru... Financování přehlídky ve výši cca 110 tisíc Kč se muselo spokojit s granty (ministerstev kultury a školství, mládeže a tělovýchovy), oba po čtyřiceti tisících Kč. Dalšími třiceti tisíci Kč přispělo město a okres, zbytek byl hrazen z účastnických poplatků. Místní sponzory se opět získat nepodařilo.

Bylo k vidění mnohé, přehlídka byla zorganizována zkušeně a s přehledem, standardně (tedy dobře) byla vyřešena velmi důležitá otázka ubytování a stravování, souborů se sjelo dost a dost. A nejen souborů, ale divadelníků vůbec, a tak byl Písek opět místem příjemného setkávání s kumštem a přáteli. [...] Jen málo představení má dar překonat přítomnou chvíli a zapsat se podstatněji do paměti diváctva. Nicméně recenzent u všech představení nemůže neocenit nasazení a zručnost, s nimiž se jednotlivé soubory více či méně snaží předat svůj momentální „světový názor“, či lépe vyjádřeno svůj více či méně zformovaný názor na stavy, způsoby a deformace vezdejšího světa. (Brixí, Jiří. Letos na Šrámkově Písku. AS 1994, roč. 31, č. 4, nestr.)

Šrámkův Písek potvrdil stoupající úroveň této části divadelního spektra, které se po roce 1989 dostalo do hlubokého útlumu. Zejména brněnské Studio Dům, jehož variace na lidové balady nazvaná *Svatby* byla nominována na Jiráskův Hronov, je příslibem, že velké amatérské produkce (typu Ochotnického

kroužku či Jelo Petra Lébla) nepatří minulosti. [...] Na druhé straně se však ukazuje potřeba reformovat dosavadní postupový klíč, kdy se do Písku dostávají soubory jen sítím regionálních či městských přehlídek. Letos zde např. chyběla – nevystoupila totiž v příslušném předkole – špičková pardubická skupina pohybového divadla Jumping Hamada. Termínový střet dvou akcí shodně zaměřených na tvorbu souborů, jimž se říká netradiční nebo alternativní [Šrámkův Písek a pražská ...příští vlna/next wave, pozn. ed.], nebyl sice podle organizátorů ani z jedné strany úmyslný, ale jejich konfrontace naznačila, jakým způsobem se pokusit Šrámkův Písek obohatit. Stačilo by stávající systém rozšířit o způsob „scoutsky“ přímého vyhledávání... (Tichý, Zdeněk Aleš. Jaký bude Šrámkův Písek a příští divadelní vlna? Mladá fronta Dnes, 6. 6. 1964)

1995 XXXIV. ŠP (26.–28. 5.)

Po delší době opět s podtitulem „národní setkání mladého divadla“. Soubory se poprvé nevybíraly podle nominací z regionálních přehlídek. Tuto odpovědnost na sebe vzala skupina pracovníků IPOS-ARTAMA (Jakub Hulák, Luděk Richter, Lenka Láznovská, Vítězslava Šrámková a Karel Tomas), která vybírala podle zvláštních propozic: celkem jedenáct představení z dvaceti tří návrhů, aby byly zastoupeny jednotlivé české regiony – do programu se proto nedostalo např. Dekadentní divadlo Beruška z Hranic (*Musicbox*) či hradečtí Nejhodnější medvídky (*Elena Štěpánová*) i další, osm souborů bylo středoškolských.

Pořadatelé se dokonce vyhnuli předchozímu pojmu „divadlo netradiční“ běžně s Pískem spojovanému. Podle recenzentky Lenky Láznovské byla „netradičnost“

považována za obecný a charakteristický znak mladého divadla... Zúčastnilo se více než 150 divadelníků, kteří zaplnili hrací prostory a diskusní platformy, hrálo se v DFŠ, a to jak v hlavním sále, tak s diváky na jevišti či v divadelní kavárně. Nejsilnějším proudem byly podle Láznovské inscenace vycházející z poetiky nonsensu.

A vrcholným představením *Utopie* brněnského studentského Alibüstyc-kého divadla (text Petr Novák) jako „nonteatrální didaktické drama v oslabení“, v němž podivné alegorické postavy vstupují „do vzájemných vztahů, jimiž se snaží evokovat absurditu bytí a jeho hloupých otázek“. S hrou a nápady hýřící inscenací *Sežrané spisy* podle Ivana Wernische přijeli Tatrmáni z Bechyně u Sudoměřic. Divadlo Štěk a spol. z Hranic s inscenací *Co je?* zůstalo jen „u obecných banalit, které měly asociovat obraz dětství“. A královéhradecké Jesličky ZUŠ Na Střežině uvedly *Sen Kristýny Bojarové* na motivy Jana Weisse a v režii Jany Portykové jako „jemnou a hrou hereckou stylizaci“. DS Gymnázia F. Křížíka z Plzně hrál parodickou a recesistickou adaptaci opery Bedřicha Smetany *Hubička* (úpr. Renata Vordová), která vyvolala velmi živý ohlas.

Zcela jiného druhu bylo představení pardubické Jumping Hamady *Improvizace* inspirované poetikou ruského divadla Děrevo, resp. japonským mimem Tanakou. Oproti originálnímu vystoupení Pardubických v roce 1994 bylo přijato spíš jen jako vnějšková exhibice. Další větví programu bylo zpracování klasických divadelních a literárních textů: Divadelní společnost Filtré z Prahy uvedla „rodinný thriller“ svého člena Václava Kutila *Kouzelný splav (a plav!)* jako „lehce groteskní a ironizující inscenaci ze života lepší společnosti“ a s nostalgií filmů pro pamětníky. Se spontánním a stylizovaným herectvím patřila inscenace také k vrcholům přehlídky.

Činoherní klasiku prezentoval soubor Proměny Liberec s inscenací podle

antických bájí *Leandros a Héro* (Lukáš a Azalka Horáčkovi), ovlivněnou bohužel citelným handicapem šesti záskoků... Další činoherní inscenace, Nezvalova *Manon Lescaut aneb výpisky z Nezvala* v provedení divadelního „shluku“ Dovejvrtky Praha-Holešovice v úpravě Martiny Šrámkové, byla poněkud nesourodá a neprospěla jí ani snaha o zcivilnění textu. Podle Lenky Láznovské to byly nejproblemovější opusy tohoto ročníku. Program nabídl i dvě loutkářská představení: Loutkářské oddělení ze ZUŠ Olomouc s inscenací Ivany Němečkové podle J. Thurbera *Trináctery hodiny* a soubor Kapka neboli Gotta z 3. ZUŠ Plzeň s inscenací Dany Jandové podle Dykova *Krysaře*, odkazující podle recenzentky k poetice pražského souboru Paraple (doporučení na JH a také účast na Loutkářské Chrudimi).

Důležitý byl návrat k veřejným diskusím, které vedli lektori Michal Dočekal, v té době umělecký šéf pražského Divadla Komedie, spolu s Jaroslavem (Achabem) Heidlerem, šéfem Činoherního studia Ústí nad Labem, který zastoupil režiséra Františka Laurina (na poslední chvíli se omluvil) a s plzeňským, resp. tehdy ašským divadelníkem pracujícím s mládeží Romanem Černíkem. A samozřejmě s pracovníky ARTAMY Vítězslavou Šrámkovou, Lenkou Láznovskou a Karlem Tomasem. O představeních se diskutovalo v hojně navštívených klubech. Původně měly být tři, ale nakonec se slily do jednoho, a diskuse se vedly často dlouho noci... Od dalších původně zamýšlených specializovaných seminářů bylo upuštěno, protože po šesti letech byla opět obnovena šumperská Národní divadelní dílna ŠP.

K tradičním pořadatelům, Divadlu Fráni Šrámka, okresnímu úřadu a IPOS-ARTAMA, se přidalo i sdružení Tatrmáni ze Sudoměřic u Bechyně, které dokonce získalo grant ministerstva kultury ve výši 90 tisíc Kč (náklady na přehlídku činily 115 tisíc Kč). Dokumentace tohoto

ročníku je velmi skromná, kromě úvodního čísla se nezachoval ani zpravodaj, pokud byl vůbec vydáván...

34. ročníku ŠP kraloval nonsens. Většina z jedenácti uvedených inscenací bourala či hledala divadelní a lidské hodnoty, hrála si s divadelním jazykem a odmítala klišé tematická i divadelní. Přítomnost mladých lidí (spíše do dvaceti let, málo nad tento věk) na jevišti i v hledišti potvrdila, že pořadatelé Šrámkova Písku rozhodli správně, když letošní ročník pojmenovali „národní setkání mladého divadla“. [...] Šrámkův Písek je velmi potřebnou přehlídkou, neboť mapuje mladé divadlo. Tomu sice mnohdy chybí zkušenost, avšak přináší nové postupy, témata a oživuje stojaté vody. Pro české amatérské divadlo je určitě elixírem. Přehlídek alternativního divadla u nás přibývá. Avšak pouze Písek je příležitostí k hlubšímu uvažování o divadle. A divadlo je přece kromě talentu, tvořivosti a invence také práce. (Láznovská, Lenka. Slinové naši vytekli aneb Šrámkův Písek 1995. AS 1995, roč. 32, č. 3, s. 8–9)

Jedenáct souborů z celé republiky, z toho osm středoškolských, prošlo sítí regionálních přehlídek a přesvědčilo, že tříletý ústup mladého amatérského divadla ze scény se proměnil v nové vykročení. [...] Jednotlivá představení jednak byla divácky přitažlivá a měla velmi slušnou uměleckou úroveň, jednak se značná část členů souborů živě zajímala o odbornou reflexi inscenací. [...] Prakticky všechny [inscenace] byly dokladem, že amatérské divadlo opět začíná v české kultuře sehrávat podstatnou roli. (Šrámková, Vítězslava (–šrá–). Nové vykročení mladého divadla. Deník Práce, 5. 6. 1995)

1996 XXXV. ŠP (24.–26. 5.)

V tomto roce došlo „ke zhroucení krajských přehlídek“ – programová komise ARTAMY musela vybrat z devatenácti návrhů a titulů, které ani neviděla. A kolem výběru byl značný rozruch, na ARTAMU docházely i zmatečné návrhy, řada nominovaných souborů neměla čas a do programu se tak dostali i náhradníci. Také úvahy o budoucnosti přehlídky byly rozpačité. Zúčastnilo se na sto padesát divadelníků, kteří „tradičně“ byli jedinými diváky. Ročník byl opět proponován jako celostátní přehlídka mladého amatérského divadla, byť toho netradičního či alternativního bylo pomálu: Slávka Šrámková v deníku Práce (29. 5. 1996) poznamenává, že soubory „vesměs používaly osvědčené činoherní postupy“, šlo prý většinou o představení sice nepostrádající humor, ale diváci více oceňovali představení metaforická a imaginativní...

Poslední květnový víkend nabídl čtrnáct inscenací, vesměs velmi slušné úrovně, včetně dvou hostů, jak poznamenává recenzent Luděk Richter. Slovenský soubor Polienka z Bánovců nad Bebravou přijel s *Alenkou pred zrkadlom*, křehkým dívčím monodramatem v poetické férii režiséra Silvestra Lavríka, tehdy učitele ZUŠ a oblíbeného lektora šumperské divadelní dílny. A soubor pražského Francouzského gymnázia ve francouzštině zahrál inscenaci *Rhizome* (aut. Thierry Noël) dokonce s ambicí „převyšující potřeby školního divadla“.

Dekadentní divadlo Beruška z Hranic představilo inscenaci *Nenabraditelný tovar* inspirovanou improvizacími principy známými z 80. let, bohužel jen „ve slovní podobě“. Komedialně laděný *Valčík nábody* (Victor Haim) v provedení pražské ZUŠ Prosek „o nepoznatelnosti a nahodilosti životních kritérií“ zaujal hlavně hereckými výkony, mladí interpreti však k uvěřitelnosti sdělení postrádali osobní životní zkušenosti, jak píše Richter. Podobný handicap pozna-

menal i představení *Prehlívec* podle A. P. Čechova v režii Josefa Tejklův uvedeném Divadle Jesličky z Hradce Králové – inscenaci „formou inklinující k panoptikálním obrazům na téma lidské trapnosti a nedostatečnosti“ bohužel technicky zkomplikoval prostor píseckého jeviště. Ale Jesličky nabídl i další inscenaci *Svatebčané na Eiffelce* podle Jeana Cocteaua v režii Jany Portykové jako klaunské představení s loutkářskými prvky hrané v „rozdělené interpretaci jako zajímavý pokus o svěbytnou divadelní poetiku“. Inscenace opavského Tyjátru s názvem *Tak si trhni...* nabídla rovněž „nepochopitelný obraz světa“ jako absurdní frašku, která bohužel také přesáhla herecké možnosti souboru.

Naopak – a právě díky hereckým výkonům – zaujala parodická „vizualizovaná psychologie ženy“ v inscenaci brněnského souboru Pro100r *Pomsta ruské siroty*, slovy Ludka Richtera především díky scénografii a formou výrazně „naddimenzované nadsázky, za vlasy přitažené doslovnosti a odkrytého divadla“. A další parodické ztvárnění „manipulativních mediálních excesů divadla, rozhlasu a televize“, založené na anekdotické formě a s využitím textů Jana Slámy, Mirkos Stiebra a Michaela Frayna, nabídl plzeňský soubor My v inscenaci *Příboby Bedřicha Vávry* (soubor vznikl po rozdělení Naivně poetického divadla Plzeň). Dále došli plzeňští Ludvíci ve své adaptaci románu Richarda Brautigana *Potrat aneb Historická romance forever* (scénář a režie Jan Stříbrný), kteří se od nezávazného vtipkování přiblížili k uměleckému obrazu beatnické vzpoury. Hravě a originálně představení si publikum zcela získalo. Soubor Tak trochu Bychom z Aše uvedl inscenaci *K zbláznění* podle Jáchyma Topola v režii Romana Černíka, sice složitou „mnohvrstevnou a pohybově náročnou“, ale poněkud monotónní...

Další tři soubory vycházely z folklorních zdrojů: soubor Stopa z libereckého Podještědského gymnázia uvedl pohádku Alexandra Klimenta *Strom lidožrout* formou a inscenačními

prostředky adekvátními mladičkému souboru, poněkud naivní „politickou alegorii“ představil Ty-já-tr bez názvu pražského DDM v dobově aktualizovaných *Zpěvech sladké Francie*, avšak „bez potřebného osobnostního vztahu“. Richter v recenzi pro AS připomíná: „Každé divadlo je jistým odrazem své doby a také obrazem vnitřního světa tvůrců – což vystupuje do popředí zvláště u souborů mladých. Marná sláva: patnácti, osmnáctiletí jistě reagují na svou dobu, ale snad ještě větší důležitost pro ně vždycky budou mít právě životní problémy, zájmy, bolesti, radosti a okruh zájmů specifický pro člověka, jemuž je právě oněch zmíněných patnáct, osmnáct.“

Vrcholem programu byla baladická inscenace Pavly Dombrovské *Černá panna* brněnského souboru D-Dílna Studia Dům – výrazně pohybově a výtvarně stylizované představení, režijně nápadité a s mimořádnými hereckými výkony, zaujalo i strhujícím poselstvím o věčnosti boje dobra se zlem.

Diskusní semináře vedli lektori Michal Dočekal, slovenský režisér Silvester Lavrík a po delší odmlce loutkář Luděk Richter. Diskutovalo se otevřeně a na rovinu, někdy „na krev“. Mezi pořadateli bylo opět sudoměřické sdružení Tatrmani. A opět postesknutí, že Šrámkův Písek nedisponuje prostorem, který by svědčil experimentujícímu divadlu – nárek více než třicetiletý a zřejmě nadále přetrvávající... A nejen kvůli právě probíhajícím volbám písecké publikum opět na přehlídku nezabloudilo.

Písek – město, jež rok co rok žilo náporem netradičního autorského divadla, město, kde divadlo bouřilo impulsy, o kterých se Hronovu ani nesnilo, nezměnitelné útulné městečko každodenního života okoreněné jednou za rok bandou neopravitelných divadelníků! Po pěti letech jsem se sem vrátil a nestačil zírat. V nepotlačitelné touze finančních institucí vytvářet na dříve nejživějších místech města gheta svých nabubřelých hnízd vtlačila se na náměstí místo prostorné prodejny knih

Československá obchodní banka, druhy živou měšťansky solidní restauraci i plebejský bufet U Koruny okupovala Česká pojišťovna, protější mléčný bar, kde se ráno setkával celý Šrámkův Písek, spolklá Česká spořitelna. Náměstí zmrtvělo. Divadlo naštěstí ne. Jedno se totiž nezměnilo: zájem mladých lidí o netradiční, či chcete-li mladé divadlo. (Richter, Luděk. Všechno je jinak (?). AS 1996, roč. 33, č. 3, s. 10–11)

Každé divadlo, ať chce nebo nechce, ať si to přiznává nebo vehementně popírá, je odrazem své doby, reaguje na ni, je jí tak či onak vyvoláno. I mladé. Zvlášť v těch bodech, kdy se s tendencemi doby setkávají tendence věku jeho tvůrců. Doba, jež jako houba dychtí po všem (tak dlouho odpíraném) záhadném, mystickém, nepochopitelném, nesrozumitelném, ba iracionálním. Doba, která odmítá přijímat pravidla, či nedej bůh dokonce zodpovědnost, doba vypjatého individualismu se nemůže neodrazit v divadle mladých, kteří, nebýt dobových zvláštností, by prožívali svůj věk touhy po vyřešení velikých a konečných otázek bytí, touhy, jež naráží na složitost a neuchopitelnost světa, věk vzpoury, popírání i úniku. Výsledkem obou pak bývá namnoze obraz světa jako absurdní, nepoznatelný, směšný či naopak tísnivý koule náhod a naschválů. (Ibid.)

Když jsme v neděli okolo poledního vycházeli z divadla, hrála před ním ryčná kutálka. Podával se předvolební guláš v podobě špekáčků, povídalo se. Vtom se jeden z organizátorů mítinku zadíval na žlutou stužku s nápisem ŠP'96 na klopě mého kolegy a pravil. „A prosím vás, co znamená to ŠP?! (Tesárková, Radka. Písecká předvolební kampaň zájem o amatérské divadlo nepotlačila. Svobodné slovo, 28. 5. 1996)

1997 XXXVI. ŠP (30. 5.– 1. 6.)

Vybíralo se z dvaceti představení navržených z regionálních přehlídek, neuskutečnily se v bývalém Středočeském, Jihočeském a Severočeském kraji... Postoupilo patnáct inscenací, hrálo se tradičně v sále DFŠ či v poloaréně s diváky na jevišti a také v divadelní kavárně v přízemí. V dostupných zdrojích se nezachovaly téměř žádné informace ani hodnotící zprávy, zřejmě kromě úvodního programového čísla nevycházel ani zpravodaj. Podařilo se dohledat pouhý zlomek z dochovaného torza dokumentace a také postřehy Vladimíra Zajíce v AS 1997.

Divadlo Jesličky ZUŠ Na Střežině Hradec Králové (skupina A jiní čtvernožci) přivezlo dramatizaci humorné novely Herberta E. Batese *Poupata – odkvétají i rozkvétají v máji*, v níž vynikl její protagonista Antonín Fendrych. Další soubor Jeslíček hrál *Milou sedmi loupežníků* podle balady Viktora Dyky v režii Emy Zámečnickové a s uměleckou spoluprací Jiřího Vyšohlída. Její pevný inscenační řád nenarušila ani řada záskoků. Ostravský soubor s dlouhým a nepřilíší srozumitelným názvem Nediadlo XXXHX'XOX'XOXX představil non-sensovou hru *Ochmed se vrací* (David Kalika a Sofie Prusali) se snahou o „ohromný humor“, ale s výsledkem rozpačitým. Divadelní soubor Zázady Malé scény Zlín, literárně-dramatický ateliér ZUŠ Zlín, hrál *Služky* Jeana Geneta (režie Petr Nýdrle) jako stylizovaný „herecký koncert“ a brněnské Studio Dům Evy Tálské tentokrát přivezlo inscenaci *Arlekýno vévodou bretaňským aneb Král Leyr a jeho tři dcery aneb Zkamenělý princ* v režii Huberta Krejčího (a ve spolupráci s Igorem Dostálkem a Alenou Ambrovou), opět vynikající metaforické představení pracující se znakem, skvělou scénografií a kostýmy i s mimořádnými hereckými prostředky.

Další brněnský soubor Alibüstycké divadlo uvedl inscenaci *Arthur (mono-drama?)*, jakési oratorium či „mši za zbloudilé“, jehož největší devizou byl autorský text Petra Nováka. Soubor Tak trochu Bychom z Aše uvedl v režii Radka Bednáře scénickou koláž z textů Antoina (Antonina) Artauda a Ivana Diviše *Pravda je někde venku*, inscenaci o pochybnostech a nadějích současné mladé generace jako „opravdovou osobní výpověď“. Pražský DS Zhasnuto hrál inscenaci *Ukázka č. 22* inspirovanou texty americké performerky Laurie Andersonové (režie Jakub Hulák) coby muzické a senzitivní představení o hledání sebe sama. A sice letitý, ale stále mladý soubor Regina Břeclav nabídl *BA-ZA-MAR aneb z deníků profesora Jakuba Hrona Metánovského* v režii Martina Janků a Zdeňka Miklína, vycházející ze svérázné filozofie královéhradeckého profesora a podivína z konce 19. st., inscenaci uvěřitelné jevištní existence a „jako pramen vody čisté“, píše Vladimír Zajíc.

Mladá sekce souboru Esprit Plzeň uvedla scénické zpracování povídek Guillaumea Apollinaira *Zavražděný básník* v překladech Milana Šramla, Jaroslava Seiferta a Milana Kundery (scénář a režie Alena Dvořáková) jako divadlo poezie „s chutí vyprávět divadlem, pravý patos – mystifikace, hra...“ Z literatury čerpal také soubor Temperka ZUŠ Třinec v *Podpovídkách* podle Karla Čapka, které nabídl jako „sympatické herecké etudy“. A poprvé se v Písku představil pražský Kulturně divadelní spolek Puchmajer. V inscenaci textu Borise Viana *Rasovna pro všechny* (scénář a režie Vladimír Mikulka) zaujal především sám dramaturgický počín a recesistické představení působilo jako „závan postmoderny“. DS HOP-HOP ze ZUŠ Ostrov v režii Ireny Konývkové předvedl nápadité představení *Je to tak prosté* podle knihy Alexandry Berkové *Utrpení oddaného všiváka*, příběh o vizi světa plný zvuku, pohybu a jevištního čarování. Kočovná divadelní společnost Klekiho Petry Brno hrála „detektivku

s pozitivním nábojem“ podle Karla Maye a v režii Radka Tůmy s kuriózním názvem *Mysteriozní zmizení učitelky Běty na cestě do daleké Nikaragui aneb Vinnetou půjde do nebe* jako obrazovou a zvukovou montáž, groteskně temnou a absurdní tragikomedii. DS Tyl Rakovník přijel s pohádkou Lubomíra Feldeka v úpravě Milady Mašatové *Šípková Růženka*. Jako host představil petrohradský soubor fyzického divadla Těatr novogo fronta po roce 1995 usazený v Česku inspirativní inscenaci *Fabrika ljuděj*, skvělou mystickou a artistní improvizací...

Další informace např. o diskusích či lektorech bohužel chybějí, schází i programová dokumentace k inscenacím... Financování bylo opět obtížné, kromě ARTAMY a ministerstva kultury ale přispěl i písecký okresní úřad a Divadlo Fráni Šrámka, skromný rozpočet se naplnil opět také příjmem z grantové žádosti sudoměřických Tatrmanů...

Uvedené inscenace měly dva společné faktory: velmi vstřícné a naslouchající publikum, kdy i smíchová odezva nad jistými zádrhly byla vstřícná, ale ne výsměšná; gruntem, výchozím momentem inscenací byl důraz na dramaturgii, tedy volbu textů, které měly schopnost udržet pozornost publika i v pouhé rovině referenční, když už scénické prostředky pokulhávaly. A ještě cosi: rozšířila se infekce používání tmy v inscenacích, a to ne v důsledném smyslu frázování inscenace jako „opony“ – ale jen horečnatě, o dalších významech nemluvě. [...] Závěrem bych chtěl poděkovat Maruše Poesové a Milanu Strotzerovi, kteří mi v nelehkém osamělém dolování divadelního smolince poskytovali čas k nadechnutí a pomáhali s propráním vytěžené horniny. (Zajíc, Vladimír. 36. Šrámkův Písek 1997. AS 1997, roč. 34, č. 3, s. 22–23)

1998 IX. ŠP (29. – 31. 5.)

Ročník měl na výběr doporučení z 22 regionálních přehlídek (!) a program nakonec zahrnul sedmnáct inscenací. Některé vyřazené soubory, např. Bílé divadlo Ostrava, KÚD Liberec, Divadlo hudby Nymburk či ŠOK Praha, které návrh z regionu považovaly již za „nominaci“, to však nenesly libě, dokonce se to neobešlo bez ostrých výtek na adresu ARTAMY. Díky skvělé organizaci se od pátku do neděle (ve čtyřiceti šesti hodinách) podařilo mimořádný počet představení odehrát, diváci se z devadesáti procent rekrutovali z řad hrajících souborů...

Inscenace byly žánrově či technicky velmi různorodé. Objevilo se i několik velmi kvalitních a inspirativních. Recenzenta (a lektora) režiséra Michala Dočekala zaujal především debutující dvoučlenný brněnský soubor Nademlejsem s *Improvizací*, představením sice ve stavu zrodu, ale s hravou a dramatickou atmosférou, diváci si sami mohli hledat obsah a poskládat celek. Královéhradečtí Nejhodnější medvídci uvedli *Kašpárka, četníka koločavského*, hru Šimona Olivětina (René Levinského podle Matěje Bukoviny), inscenace s mimořádně „jemnocitným“ textem nabídla „pod rouškou marionetové kašpárkiády drsnou, avšak jemnou parodii s uštěpačným pohledem“. Plzeňský soubor Divadlo My si opět jako loni vybral aktuální téma televizních manipulací. V inscenaci *Divadlo My uvádí „Můžete to být i vy“* skvěle využil fluidum tehdy oblíbeného TV moderátora Přemka Podlahy, ale především sci-fi povídku Franka Robertse a texty Paula van Osthajena. Inscenace „se správnou mírou umělosti a přeslazeností“ skvěle kontrastovala s vražednou zápletkou. Opět u poroty a diváků slavili úspěch Tatrmani SPŠK Bechyně, tentokrát s miniaturní „hrůzostrašnou pohádkou“ na motivy

irských či keltských bájí *Ondřej Coffey* podle Josepha Jacoba a v režii Josefa Brůčka, stínové loutky působily magicky a představení publikum emocionálně oslovilo.

Slovenský lektor Karol Horváth považuje úroveň festivalu dokonce za vynikající – připomíná především inscenaci Benjamina Kytky a Davida Dvořáka souboru IGYŽ Kolín *Etüdlování*, pohybové, pantomimické a výtvarné divadlo. Za podnětné a inspirativní považuje také soubor Divadlo v Soukolí MKS Havířov, který v režii Jana Karaffy uvedl novinku mladé dramatičky Markéty Bláhové *Pastička* a inscenaci Dekadentního divadla Beruška Hranice *Našel jsem v tobě princeznu* (dramatické trio Petr Marek, Jiří J. K. Nebeský a Jiří Y. H. Nezhyba) či inscenaci na pomezí divadla a poezie s živou rockovou hudbou souboru Štopa při PG Liberec *Ahoj, Blázne! Poezie ne-smyslu* (režie Milena Šajdková), čerpající z antologie Josefa Hirsala a Bohumily Grögerové.

O dalších inscenacích – Divadelní společnost Vavřinec Praha: František Nepil, *Byl jednou jeden král*, DS Luna Stochov: Jacques Prévert, *Roura k rouře pasuje, aneb vzorné svorná rodina*, Silné amatérský divadelní spolek Prkno Veverská Bítýška: Miloš Macourek, *Hra na Zuzanku* (režie Pavel Vašíček), Herecké studio Divadla F. X. Šaldy Liberec vedené Martinem Poláchem, Pavlou Wortnerovou a Jiřím Untermüllerem podle frašek Muzy Pavlovové *Dvakrát muza/ Beethoven a Vyvalily se vlny zdola*, Divadlo Jesličky ZUŠ Na Střežině Hradec Králové: Daniil Charms, *Jelizaveta Bam*, Turnovské divadelní studio TKS Turnov: Sławomir Mrożek, *Tancovačka*, Regina Břeclav: Miroslav Holub, *Lepší role už nedostaneme*, Divadelní společnost Vavřinec Praha: Radka Svobodová podle Vladimíra Hulpacha, *Poslyšte příběh... O mnoha láskách, a ještě více smrtích*, Stredoškolská divadelní skupina X'ANDY: Anna Juránková & Eva Šrotová, *Thelma a Luisa a Luiza* – se však recenzenti nezmiňují.

V AS 1998 komentoval tento ročník Michal Dočekal i Karol Horváth, ktorí spolu s Marií Poesovou byli členy lektorského sboru. Na rozborové semináře nebyl dostatek času. Podle Horvátha byly reakce poroty „velmi krotké“, zato ze strany divácké mnohdy nekompromisní a velmi subjektivní. Vyšlo jen jediné číslo zpravodaje jako informační brožura, propagující však, kromě anotací některých inscenací, jen některé další akce, např. Jiráskův Hronov, Wolkrův Prostějov či šumperskou Dílnu. V produkčním týmu přehlídky byli kromě místních (mj. nový ředitel DFŠ Zbyněk Samšuk) i pracovníci ARTAMY Karel Tomas, Lenka Lázňovská, Milan Strotzer a Jana Štefánková. Poprvé se na organizaci podílelo o. s. Prácheňská scéna (původně působící v DFŠ) a samozřejmě Divadlo Fráni Šrámka s pracovníky referátu kultury OÚ Písek. Pokračují problémy s nalézáním vhodných prostor pro inscenace, zvláště když soubory mají specifické požadavky. Poprvé v novodobé historii ŠP se na financování přehlídky podílelo i město Písek, a to formou dotace (50 tisíc Kč), další prostředky poskytl MK ČR, tentokrát dotací spolku Prácheňská scéna.

Zameranie festivalu je pre mňa dosť veľkou záhadou. Pod hlavičkou ne-tradičného divadla bolo totiž v Písku napchaté takmer všetko, s čím momentálne ochotnícka scéna disponuje – ortodoxná činohra, pohybové divadlo, klasická konverzačka, tieňohra, divadlo poézie, bábkové divadlo, improvizácia, tvorivá dramatika... Mám dojem, že už chýbala iba pantomíma, spevoherné žánre a divadla rituálu a krutosti. No a pravdaže kabuki, čínska opera a milostný akt Eskimákov. Ale vôbec si nerobím nárok na presný výpočet, alebo na hodnotenie tohoto stavu, pretože rešpektujem rozhodnutia na nižších prehliadkach. Pre porovnanie však treba povedať, že na Slovensku sa oveľa dôslednejšie a striktnejšie rozoznávajú jednotlivé žánre, ba dokonca ak súbor svojou inscenáciou nenaplnia potrebné znaky danej súťaže, môže byť porotou pre-

radený do inej kategórie (na nižších stupňoch), alebo to výrazne zhorší jeho pozíciu pri hodnotení. (Horváth, Karol. Niekoľko poznámok o Čechách, o divadle a tak alebo Čo som si odniesol zo Šrámkova Písku. AS 1998, roč. 35, č. 3, s. 10)

... odnášam si z Písku niekoľko veľmi výrazných vnemov a silných pocitov, z ktorých najpodstatnejší je ako vždy ten, že ochotníci sú Božie bytosti, ktoré sú sice mierne hašterivé, veľmi urážlivé, častokrát nechápajúce (hlavne porotu a jej verdikty), ale vždy napojené na vyššie jemné energie tvorenia a tlmočníci odkazov kolektívneho nevedomia... (Ibid.)

1999 XXXVII. ŠP (28.–30. 5.)

V poslušnom Šrámkově městěčku se představilo šestnáct představení vybraných z krajových postupových kol – představení různorodých, nesrovnatelných a nepomeřitelných, jak už to u „otevřených“ přehlídek bývá. Na poslední chvíli odpadl do programu zařazený soubor Divadýlko 12 opic z Litomyšle, musel totiž k maturitám...

Zahájila inscenace *Maska červené smrti* v provedení královéhradeckého Divadla Jesličky ZUŠ Na Střežině na motivy povídky A. E. Poe a v režii Emy Zámečnickové – inscenace hudebně a výtvarně působivá, scénograficky však „příliš doslovná a s dominantním verbálním projevem na hranici slyšitelnosti“; z Jeslíček přivezli ještě inscenaci Holanovy *Terezky Planetové* v „insitní“ interpretaci Zdeňka Vrágy, spíše to byl umělecký přednes... Divadlo V soukolí z Havířova předvedlo neverbální improvizaci *Jinde jinak*, v níž „velké množství rekvizit – a málo hereckých zkušeností“ poněkud zkomplikovalo divácké vnímání. V pátečních pozdních hodinách se ještě hrála „šlehaná dorteska“

Úřední hodiny v podání Divadla Igdyž z Kolína (text a režie David Dvořák), představení o byrokracii, ale poněkud únavné i vzhledem k pokročilému nočnímu času. Divadelní soubor Kdo c/o X^{ANDY} z Brna uvedl inscenaci podle autorského textu své členky Anny Juránkové s názvem *Psi*, jíž však chyběl zřetelnější dramaturgicko-režijní nápad, a ani herecká složka mladého souboru příliš neoslovila.

Poprvé se v Písku představilo Krátké a úderné divadlo z Liberce s kabaretní inscenací *Jáma a divadlo*, panoptikální parafrázi „dějin světa“, inspirovanou českými kulturními dějinami. Také Spolek divadelních nadšenců Spodina z Plzně zaujal přehlídkové publikum *Minikomedií* podle P. H. Camiho v režii Jakuba Zindulky, pobavil především gagovým herectvím a absurdními komickými dialogy, které vyvolávaly bouřlivý potlesk. Hlubší zážitek ale nabídla Stopa z libereckého Podještědského gymnázia, a to v technicky čisté kompozici ze hry bratří Čapků *Ze života hmyzu* inscenované v působivé zkratce. Dialog Brno zahrál dramaturgizaci *Pobádek pro nehodné děti* Jacquese Préverta, ale spíše formou sborového přednesu dokresleného pohybem, zpěvem a zvukovými efekty. Představení Klicperova *Ženského boje* v provedení ZUŠ Štítného Praha 5 představovalo spíše ročníkovou práci na textu hry.

Zato pohybové divadlo Facka z Uherského Hradiště upoutalo. Do vlastního jazyka si přeložilo Kafkovu Proměnu a nabídlo „kafkovskou“ atmosféru scénografií, hudbou i přesnou hereckou prací, prostředky pantomimy, pohybu a tance – byť proces „proměny od reálného k absurdnímu“ podle recenzentky Uršuly Kurkové chyběl. Z Uherského Hradiště přijel ještě soubor H. O. s hrou *Jana z parku* Davida Drábka (režie Hana Nemravová), inscenací poněkud chaotickou „v níž se ztrácel i smysl a kontinuita děje“. A poslední den přehlídky zahájilo Divadlo AHA! z Lysé nad Labem, jeho inscenace Genetových *Služek*, byla, jak píše recenzentka, „výrazným posunem v režijně-dramaturgickém uchopení

od absurdní poetiky k existencionalistickým polohám,“ promyšlenou „poeticky dekadentní“ scénou a kostýmy, ironickým odstupem a zkušeným hereckým projevem to bylo podle Kurkové úchvatné představení. Také překvapila devadesátiminutová inscenace vyškovského divadelního souboru Trdlo *Maryša* podle bratří Mrštíků v režii Alexandra Nováka – jednak svým „hanáckým“ pohledem na hru, jednak i tématem manipulace, posílené kombinací loutek-maňášků a živých herců, představujících postavy Lízala a Vávry.

Největší úspěch ovšem zaznamenal soubor Studia Dům z Brna (pokolikáté už na ŠP?) s kolektivní, převážně pohybovou inscenací *Odpady / I. část: Stárnutí*. Imaginativní, rituální, stylově jednotné a originální představení vedené opět přesně a pevně režisérkou Evou Tálskou si publikum i porotu jednoznačně získalo. V programu byla ještě *Dvě království* Turnovského divadelního studia podle „zapomenutých“ turnovských aktovek Fráni Šrámka.

V lektorském sboru působili Uršula Kurková (Urszula Kurkowa), režisér Aleš Bergman, dramaturg Karol Horváth a Michal Babiak, za ARTAMU přehlídku koordinovali Karel Tomas a Milan Strotzer, zúčastnil se i náměstek ministra kultury Ilja Racek. Opět vyšlo pouze jedno číslo zpravodaje s přetisky programů k inscenacím a organizačními informacemi. Jaroslav Stuchlík si v AS postěžoval, že Šrámkův Písek rezignoval na pohostinnost místních, na někdejší divadelní poutě, na divadlo na mostě a jiné doplňky přehlídky, také propagace že je chaotická a nevýrazná, festivalový zpravodaj že nevychází pravidelně a informace o složení programové rady ŠP nejsou dostupné... Pořadatelé byli opět o. s. Prácheňská scéna, DFŠ a písecký městský úřad ve spolupráci s okresním úřadem a odbornou garancí IPOS-ARTAMA Praha.

... Šrámkův Písek je časově zdaleka nejkratší národní přehlídka. Rozdíl v délce trvání oproti jiným národním přehlídkám (Loutkářská Chrudim, Třebíč, Wolkrův Prostějov, Jiráskův Hronov...) je propastný: zatímco zmíněné přehlídky trvají nejméně čtyři dny (spíše déle), ŠP začíná v pátek v podvečer a končí v časném nedělním odpoledni. Důsledky jsou katastrofální. Při počtu sedmnácti (?) představení tak vzniká zběsilý rytmus – maraton, kdy není čas doslova na nic. Šidí se technická příprava (cca 40–50 minut na postavení scény, nasvětlení a další technické úkony), divadelní technici jsou utahaní z nepřetržitého představování scény. [...] Diskuse o představeních jsou zkráceny na nejnutnější minimum. Když už jsme u tohoto tématu, tak musím konstatovat, že bych rozhodně nechtěl být v kůži porotců, protože vidět takový počet představení v tak krátkém čase a fundovaně o nich rozhodovat a hovořit je úkol skutečně herkulovský... (Stuchlík, Jaroslav. Šrámkův Písek trochu jinak aneb Na kamenném mostě nebylo zas tak dobře. AS 1999, roč. 36, č. 4, s. 10)

Doba začátků 90. let, která byla charakterizována prudkým poklesem počtu kvalitních představení, inscenací vůbec, a kdy mnohé soubory navíc zažily problematické období zániku, znovuvzniku, přerodů a stěhování nových zřizovatelů a všech těch převratných změn, je definitivně pryč. Na regionech vzniká velký počet dostatečně kvalitních představení. ŠP už má z čeho vybírat. Ale jako by si ti, kteří vybírají, tohoto faktu nevšimli. Důsledkem jsou následující skutečnosti: ŠP nezná na regionálních přehlídkách přímou nominaci, pakliže je představení doporučeno, děje se tak bez udání pořadí... Dnes to spíše chaotizuje výběr na ŠP. [...] Rádi bychom byli lépe informováni o složení a práci Rady pro mladé amatérské divadlo (zřizováno při ARTAMĚ?) a Programové rady ŠP. [...] Platné postupy inscenací na ŠP by měly vzít pouze z regionálních přehlídek. Myslíme si, že soubory, které se cítí poškozeny

neregulárními postupy, by se samy měly ozvat a upozornit na ně. (Ibid.)

2000 XXXIX. ŠP (26.–28. 5.)

Ročník se rodil těžce, často se měnil termín a snaha prodloužit přehlídku o den ztroskotala na ubytovacích možnostech. Výběrová komise ARTAMY (Jan Císař, Petr Haken, Petr Hofman, Markéta Hoskovcová, Petr Christov, Majka Kotisová, Vladimír Michal, Milan Strotzer, Jaroslav Stuchlík a Karel Tomas) vybírala program z dvaceti devíti návrhů z regionálních přehlídek.

Další národní setkání „mladého a netradičního divadla“ začalo podle recenze Aleny Zemančíkové až „rouhačskou“ inscenací *Jan Hus – Vzkříšení* režiséra Reného Pizdráta v duchu monotypy pythonovské poetiky, komedií „o konci světa“ v provedení pražského Studia Hlamestyl (Štěpán Benyovszký, Tadeáš Petr, Lukáš Rumlena, pozdější Kabaret Caligula), divadla skutečně mladého, netradičního a intelektuálního. Podle Zemančíkové byla inscenace zážitkem povytce autorským, méně už hereckým... Jedním z vrcholů přehlídky byla inscenace plzeňského souboru Okřídlený vůl *Jeliza-veta Bam* (Daniil Ivanovič Charms, režie Alena Dvořáková) – téma totalitní zvůle oscilující mezi tragickými a komediálními polohami, se střízlivým stylizovaným herectvím hlavní představitelky (Eva Ichová) a „robustním“ herectvím ansámblovým. Soubor ZUŠ z Uherského Hradiště přivezl dramatizaci *Domu o tisíci patrech* Jana Weisse (režie Stanislav Nemrava), která v diskusi „otevřela otázku o podstatě intelektuálního kýče – díla, které pojednává suverénními prostředky myšlenkovou i obrazovou chudobu, předstírajíc neexistující hlubiny“.

Poprvé se v Písku objevuje divadlo Vosto5 z pražské Hanspaulky (Ondřej Cihlář, Petr Prokop a David Kašpar) se svou ironickou inscenací *Hrusice 1907*, rafinovanou „tělocvičnou poctou klukovskému dětství“, inspirovanou obrázky Josefa Lady. Trochu činohra, trochu loutky, vše něžné a vtipné. Také improvizátoři z Dekadentního divadla Beruška Hranice (na ŠP poprvé 1992) nabídli v inscenaci *Chtěl bych být potkán* „rozkoš z brilantní jazykové hry“ balancující mezi trivialitou a intelektuálními významy... Pražský soubor Ty-já-tr uvedl Hamptonovy *Nebezpečné vztahy* v úpravě a režii Michala Kováře jako klasické interpretační divadlo „s erotikou udrženou na hranici vkusu“. Představení však se zaměřením Šrámkova Písku příliš nekorespondovalo, byť zaujalo hereckým výkonem představitele Valmonta (Ondřej Volejník) a Markýzy de Merteuil (Radka Tesárková).

Pozdě v noci uvedli královéhradečtí Nejhodnější medvědci hru *Artikulátor – soubor o tlumok*, kterou René Levínský (tentokrát alias Arnlad Lionlowe) napsal „quasi vysokým patetickým jazykem jako paramýtus o souboji titánů, mystickou ptákovinu a rafinovanou metaforu“, která si poněkud zahrávala s trpělivostí publika. Kostýmy „jak z Léblova *Vojceva*, herectví jak z *České sody*, humor jak od Jarryho“, poznamenává Vladimír Hulec. A opět v Písku Turnovské divadelní studio, tentokrát s dramatizací podle Poláčka *Bylo nás 5 + 5* v režii Petra Hakena, příjemné představení v duchu „zuškovské“ práce.

Přehlídka nabídla i další vystoupení: soubor Dramatického Činění Prase-taun při Dětském výchovném ústavu Jihlava s inscenací *Skupinka* (Lagronová, Gábor, Juráš, Jandová), vyškovský soubor Gedeten (hrající pro diváky mentálně postižené a pro dětské publikum) představil v režii Tomáše Dorazila hru *Bílá Belisa* úspěšnou toho roku i na celostátní přehlídce ASUT v Bechyni. Hrála se i další představení, o nichž se recenzentka Alena Zemančíková nezmiňuje, neboť prý „není třeba“ – soubor Dřevěný kůň z Brna

s inscenací *Brno 1899*, náchodské Divadlo DRED s *Hrou o naše životy* (Ota Faifr na texty Josefa Škvoreckého v režii Petra Haška a Ondřeje Pumra), Divadelní studio Dialog Brno hrálo inscenaci podle Jana Kopeckého *Blázni krásný* (úprava a režie Miluše Kudličková), poprvé se na ŠP představilo i Divadlo V. A. D. Kladno s hrou svého režiséra Kazimíra Lupince *Sága rodu Rassini*. A Společnost dr. Krásky JDO z Úpice uvedla Camusovo *Nedorozumění* v režii Petra Lanty – soubor rovněž poprvé na ŠP, ale ne naposledy...

Lektorský sbor pracoval ve složení Marie Caltová, dramaturgyně Komorního divadla DJKT Plzeň, Zuzana Ferencová z Rimavské Soboty, Karol Horváth, tehdy Slovenský rozhlas Bratislava, režisér a dramaturg František Karel Tománek a Alena Zemančíková, tehdy dramaturgyně Českého rozhlasu Plzeň. V seminářích diskutovalo cca 45 seminaristů. Hlavním místním pořadatelem se stal Kulturní klub města Písku, takže se rozšířily prostorové možnosti o jeho velký sál. Spolupracovala Společnost Amatérské divadlo a svět i Prácheňská scéna, samozřejmě DFŠ a místní orgány. Opět se na přehlídce podepsal ztenčený rozpočet a sponzoři se nadále obtížně hledají, takže se kasa jako obvykle neobešla bez účastnických poplatků.

Bohužel několik souborů přivezlo do Písku buď více či méně okoukané postupy a dramatické přístupy, nebo beztvaré kreace založené na jediném, brzy vyčerpaném nápadu. Slabé inscenace, podle podivného zákona také velice dlouhé, vyčerpávaly publikum i lektory a ubíraly čas i síly v diskusi o tématech, jež nastolily inscenace dobré. Nelze než stále znovu apelovat na omezení délky inscenací pro ŠP a větší uvážlivost v doporučování z krajů. (Zemančíková, Alena. Šrámkův Písek 2000. AS 2000, roč. 37, č. 4, s. 7)

Jaké možnosti pro koncepci Šrámkova Písku se otevírají: Divadelní mezidruhovátva mladého divadla s jedno-

značným věkovým předurčením. Je to sice lákavé, ale myslím, že by to vyloučilo opusy, které např. zajímavým způsobem bourají divadelní konvence, avšak často ještě nedorostly do celistvého divadelního tvaru. Druhou možností je rezignovat na národní přehlídku. Včetně vyloučení práva na nominace na Hronov, otevřít dokořán bránu mladému divadlu, zejména středoškolskému, a využít setkání pro vzdělávání mladých divadelníků. [...] Zdá se mi, že nosná je právě současná koncepce Šrámkova Písku, tedy národní přehlídka mladého a netradičního divadla. Otázkou je, jak zajistit, aby se na Písek dostávaly skutečně takové inscenace, a nikoliv jakékoliv mladé. Nemyslím si, že cesta vede nominacemi regionálních přehlídek. Co zkusit na počátku sezony svolat jejich předpokládané pořadatele a navzájem si vysvětlit svá stanoviska? A dále ustavit skutečnou programově koncepční radu, složenou z lidí, kteří znají české amatérské divadlo a v posledních třech letech na Šrámkově Písku byli? (Lázňovská, Lenka. Návrat na kruhy své. Zamyšlení nad Šrámkovým Pískem. AS 2000, roč. 37, č. 4, s. 9)

2001 XL. ŠP (24.–27. 5.)

Jubilejní přehlídka – s podtitulem „festival literatury, divadla, výtvarného umění a hudby, festival lidí a umění“, podle Vladimíra Hulce „poněkud schizofrenní“. Vybíralo se z pěti tzv. „licencovaných přehlídek“ a dalších doporučení, což se opět neobešlo bez komplikací. Programová rada (Vladimír Hulec, Markéta Hoskovcová, Vladimír Michal, Martin Rumler, Petr Christov, Iveta Hodoušková, Petr Jelínek, Karel Tomas, Petr Haken a Stanislav Nemrava) vybrala do programu ŠP patnáct z dvaceti čtyř navržených inscenací, které podle recenze Vladimíra Hulce představovaly „jak neumětelství a kýč, tak precizní

práci, jak komunální banalitu, tak náročný experiment, jak provokaci, tak šed“. Před píseckými branami bohužel skončili např. pražští Puchmajeré, Dekadentní divadlo Beruška z Hranic či Malá scéna Zlín... Hrál se tentokrát na nejrůznějších místech, od naprosto nedivadelního sálu kulturního domu či jeho loutkového divadla, s diváky na jevišti DFŠ, až po komorní kukátko jeho divadelní kavárny. Zúčastnilo se téměř 170 členů souborů a dalších 29 osob – lektorů, pozorovatelů, hostů.

Vladimír Hulec vymezuje ve zprávách vystupující soubory pojmy „staří mladí“ a „školní mladí“. K první skupině řadí Divadlo Facka z Uherského Hradiště, které představilo klauniádu *Tichá noc* (scénář a režie Sergej Sanža) s prvky improvizace kombinující klasickou i moderní pantomimu; ale diváky prý inscenace příliš neoslovila. Císlerova hra *Breje* v podání Divadelního spolku Prkno z Veverské Bítýšky (režie Pavel Vašíček) se pohybovala „až na hranici kýče s lascivním ‚tlustým‘ humorem a vypočítavým přehráváním na úrovni estrády, byť s herecky suverénním projevem“. Do druhé skupiny Hulec zařazuje představení dramatických oddělení ZUŠ či gymnaziální spolky. Divadelní sdružení gymnázia Spoušť z Jihlavy uvedlo autorský apokryf Ivany Fexové *Biblický příběh o konci lidství* jako výtvarné pohybové divadlo, Dramatická školička Svitavy dokonale propracovaný tvar autorského divadla *Strom* podle Alexandra Klimenta v úpravě Karla Šefrny a Jany Mandlové, založený především na hudebnosti, na práci s loutkou a objekty, na pohybovém herectví a práci se světlem. Což byl „divadelní zážitek překračující rámec práce ZUŠ“. Macourkovu *Hru na Zuzanku* představila Stopa při libereckém Podještědském gymnáziu (vedoucí Milena Šajdková) v inscenaci „upravené na míru interpretů, kteří s chutí a ve strhujícím tempu oživilí absurdní a hravý text z 60. let minulého století“, podle Hulce jako „hezky zazpívanou písničku“. Královéhradecké Jesličky (jedno z jejich uskupení Dospělá embrya) uvedly v režii a dramaturgii pedagoga Jana Dvořáka insce-

naci z veršů Josefa Hiršala *Zastavení zákázáno, parkování povoleno* jako „prepostmodernistickou demonstrační revui“. Už postarší studenti ZUŠ využili Hiršalovy parodie českých básníků „k rozpoutání feministické smršťe a erotického dusna“. Představení, sice skvěle přijaté, však poněkud doplatilo na „estrádní prostor“ píseckého kulturního klubu...

Zcela kontroverzní ohlas mělo vystoupení náhodského souboru DRED autora, pedagoga a režiséra Ondřeje Pumra. Jejich „selské drama s prvky týrání zvířat“ s názvem *Kolik životů má kočka* se v Písku oproti regionální přehlídce „pro nepřipravenost inscenace i herců“ zásadně proměnilo v nechtěně rozpačitý happening, jemuž publikum neporozumělo. Divadelní soubor Homotronní neŠkor ze Zruče nad Sázavou přivezl autorský text svého člena Pavla Jecelína *Občan hmyz* – situační estrádu plnou bzukoty, inscenaci s prvky klauniády, s ambiciózním pohledem na svět očima hmyzu, ale herecky a režijně zatím nevyzrálou. Pražské Divadlo Padlo hrálo *Rukověť protivy* (režie P. Lipavský) jako experimentální pokus o nástrahách dospívání ve výrazně stylizovaném pohybovém divadle a se vstupy voicebandu, bohužel naráželo jak na technickou nevyspělost, tak na inscenační nedopracovanost, přesto inscenace patřila k pozitivům přehlídky. Pozitivní přijetí si získala inscenace souboru Golemovy gatky z blanenské ZUŠ s názvem *Ženy*, absurdní příběh o opuštěnosti, vyprávěný improvizací a výtvarně pohybovým divadlem. Divadlo V soukolí z Havířova objevilo v inscenaci *Jsou soutěsky, jsou v nás* „svůj vlastní improvizací potenciál, své pohybové a pantomimické variace navazující na nejlepší proudy tohoto typu divadla“. Nezklamala ani pražská Vostoška svou autorskou hříčkou *Rekonstrukce* (režie Ondřej Cihlár), jakousi „dobrodružně-romantickou detektivní partií z totalitních dob“, divadelně a herecky vypointovaná a „jako hodinky šlapající“.

Vrcholem přehlídky však byly tři mimořádné inscenace: „postmoderní“ šok prvního píseckého opusu úpícko-pražské

Společnosti dr. Krásky autora a režiséra Petra Lanty – rafinovaná, emotivně i intelektuálně působivá inscenace *Hra o Dorotě* na motivy lidového podkrkonošského divadla, „zasazená však do postmoderního kýče super-pop-marketového života“. Inscenace s prvky show a karnevalizace sice vyvolala řadu polemik, ale posunula hranice vnímání současného postmoderního divadla. Podobně i další „drsná“ autorská inscenace *Vašíček 22* kolínského souboru IGDYŽ v režii autora Davida Dvořáka. Představení poněkud dlouhé, ale „všemi prostředky výtvarnými, zvukovými i hereckými neaktuálnější příspěvek k současnému divadelnímu stylu, označovanému cool“, jak napsal Vladimír Hulec.

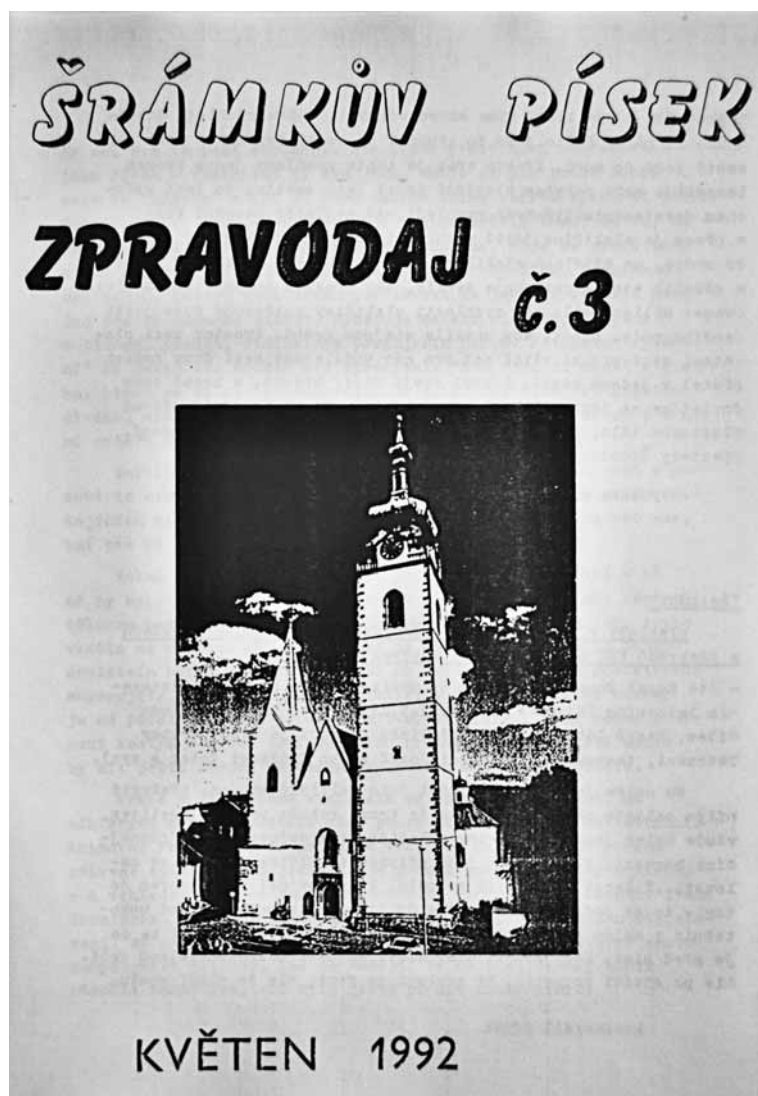
A Nejhodnější medvídci, soubor už levitující mezi Prahou a Hradcem Králové, uvedli *Chilliastru* jako „rafinovanou a mystifikační scénickou strukturu patafyzického příběhu o chillipapričkách, zasazenou na ‚bulharsko-řecké pomezí‘, parodické, nekonvenční a výtvarně opulentní“. Toto nové, jazykově vytržité dílko René Levinského (alias T. S. Gyros, scéna Marek Zákostelecký) bylo jednou z dosud nejlepších inscenací souboru.

V lektorském sboru tentokrát byli Karol Horváth (v té době dramaturg Městského divadla Zlín), Peter Janků (šéf výpravy Divadla Banská Bystrica), Vladimír Hulec a František Karel Tománek (tehdy dramaturg Městského divadla Karlovy Vary), který diskuse také moderoval. A v „produkčním týmu“ Renata Dejllová, Karel Tomas, Milan Šrotzer, také dramaturg místního Kulturního klubu Petr Jelínek a další. Místní nakladatelství PRAAM vydalo k jubilejnímu ročníku skromnou paperbackovou publikaci *Šrámkův Písek v přesýpacích hodinách*. Sestavil ji Milan Princ tak, že namixoval dobové dokumenty a citace z politických projevů někdejších „představitelů“ pořádajících organizací, vtipné glosy Ivana Vyskočila a Pavla Boška a ohlasy tvůrců, kteří smysl Písku naplňovali – Petra Lébľa, Jana Antonína Pitínského, Hadivadla, pražské Pětky... Zpravodaj vedený Adélou Janovskou po dlouhé době recenzoval představení.

V doprovodném programu se inspirativním koncertem představil i lektor a písničkář – „folkař a šaman slovenského kmeňa“ Peter Janků, konala se opět minidílna jevištního šermu, již vedl Petr Nůsek-Sacher, v parku hrál loňský účastník přehlídky brněnský Dřevěný kůň inscenaci *Brno 1899*. Jak píše Karel Tomas, písecký pořadatel „zapracoval na prorůstání přehlídky do písecké reality“. Tomas při zahájení s radostí přivítal i početné místní publikum. Již před začátkem přehlídky se konala představení pro školy *Jak se dělá divadlo* divadelního spolku Princíp, divadlo Kvelb uvedlo pohádku *O princezně Jasněnce* a v parcích *Můj bestiář*, *Staré pověsti* a hru *Tam u nás se nikdy nemýlí*, koncertovaly skupiny Rezavá klec a Závodníci, v DFŠ hráli *Besídku divadla Sklep* pražští Sklepáci, svůj recitál představil Jiří Smitzer... Ministerstvo kultury přispělo grantem ve výši 100 tisíc Kč a město dalo padesát, zbytek cca 17 tisíc uhradily účastnické poplatky. Nefinanční vklad (bezplatné pronájmy ad. od spolupořadatelů) byl rovněž nemalý, takže se ročník zaplatil.

Do Hronova jsme nakonec nominovali Svatou Dorotu pro naprosto originální přístup ke známé legendě a zpracovanou a domyšlenou formu, jež osobitě odráží dnešní postmoderní svět. Nevytváří pouhou skládku obrazů, ale jejich vrstvením a prolínáním vzniká nová kvalita. Ovšem na druhém místě doporučená Chillastra i na třetím Vašíček 22 jsou inscenace, jež by měly do Hronova mít brány otevřené. A neztratily by se jistě ani havířovské Soutěsky doporučené na 3. místě. Jak jsem napsal již do Divadelních novin – Petr Lanta (Dr. Krása), René Levínský (Nějhodnější medvídci) a David Dvořák (IGDYŽ) jsou osobnosti, jež dávají vzpomenout na Scherhaufery, Goldflamy, Tučky, Vorly, Vangeli, Léblý či Pitínské. A takovým je třeba dávat prostor. (Hulec, Vladimír. Postmoderna na mnoho způsobů aneb Šrámkův Písek v přesýpacích hodinách. AS 2001, roč. 38, č. 4, s. 6)

„Většinu diváků tvořili v posledních ročnících hlavně herci ostatních souborů, jenže my bychom chtěli, aby se z přehlídky stala skutečně atraktivní akce pro lidi,“ uvedl Petr Jelínek, dramaturg Kulturního klubu města Písek. Dodal, že festival získá větší popularitu jen tehdy, když vyjde ven mezi lidi. „Musíme co nejvíc divadel dostat na ulici. Ale nemyslím tím jen přehlídková představení, protože některá by se k tomu svým charakterem prostě nehodila. Ale rádi bychom pro příští rok připravili ještě doprovodný program s pouličními divadly, ale třeba i s hudební produkcí.“ (-ze-. Divadelní festival Šrámkův Písek představí českou amatérskou scénu. Mladá fronta Dnes, 25. 5. 2001)

Zpravodaj XXXI. ŠP, 1992

Jumping Hamada Pardubice: *Kruh opsaný balvanem*, 1993

Alternativní scéna pohybového divadla Praha: *Performance č. 18* (vlevo V. Hulec), 1993

Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové:
Kdyby impresionisté byli dentisty, 1993

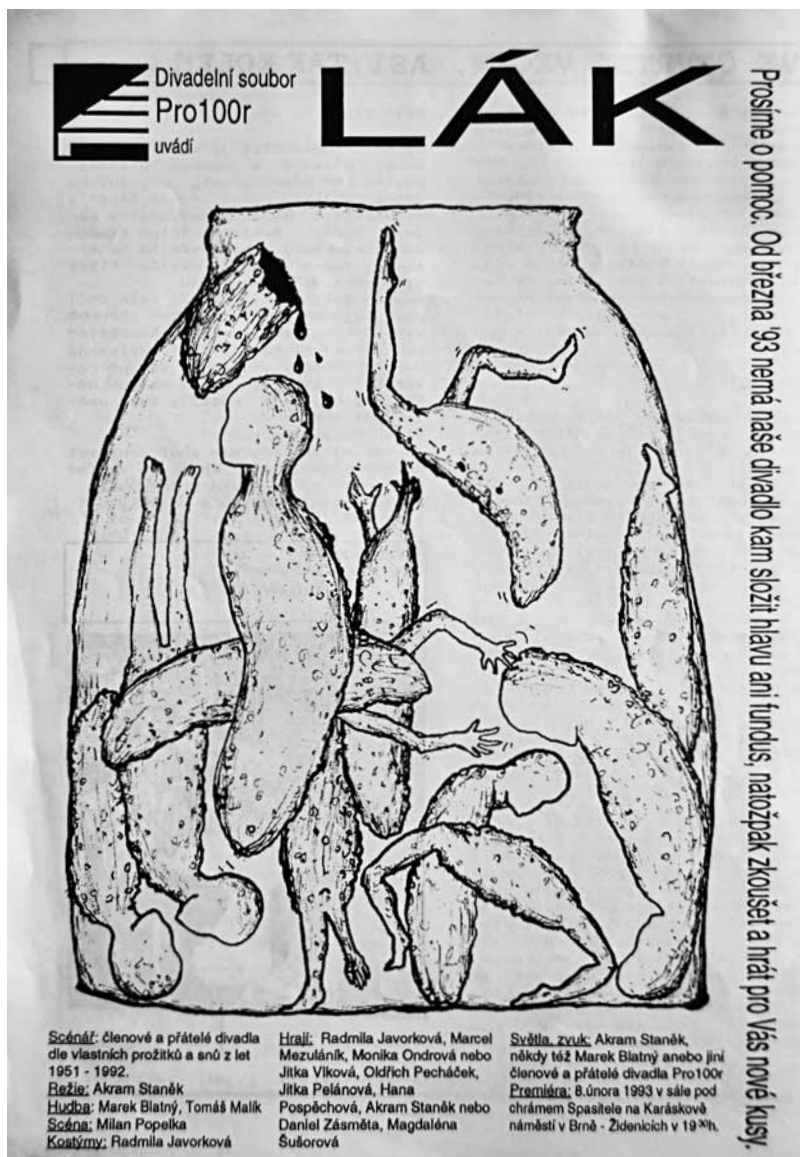
Egemani ZUŠ Praha 8: *Na brubiány*, 1993

DS Bychom Aš: *S Quijotem?!*, 1994

Studio Dům Brno: *Svatby*, 1994

Program souboru DS Pro100r Brno: *Lák*, 1994

Divadelní soubor Pro100r Brno: *Lák*, 1994

DS ZUŠ Na Střezině a Divadélko Jesličky Hradec Králové:
Něco z Maryši pro jednu herečku a housle, 1994

Divadélko Jesličky Hradec Králové: *Doktor Munory*, 1994

Divadlo Ludvíci Plzeň: *Ludvíci aneb Skvělá parta, hlášky, všechno*, 1994

Koukadlo Vsetín: *Les-M*, 1994

DS Průvan Sezimovo Ústí: *Macourkovy bláboviny*, 1993

Divadlo Jesličky, ZUŠ Na Střezině Hradec Králové:
Milá sedmi loupežníků, 1997, foto Ivo Mičkal

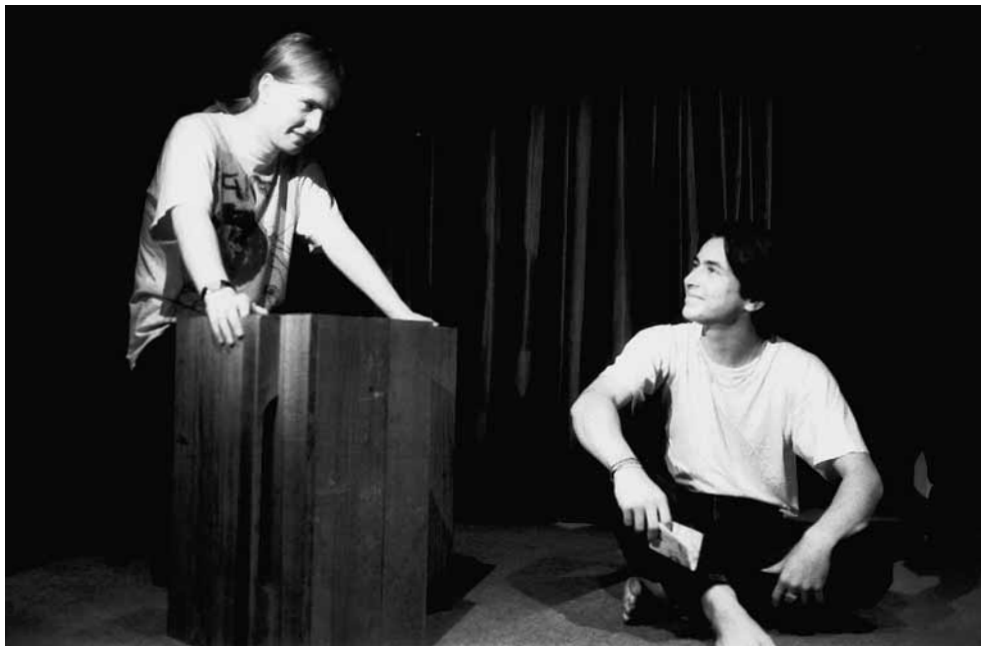
Alibüstycké divadlo Brno: *U divokých Tonaků*, 1994

Publikace *Šrámkův Písek v přesýpacích hodinách*, 2001

Divadlo Jesličky, ZUŠ Na Střezině Hradec Králové: *Jelizaveta Bam*, 1998

Dekadentní divadlo Beruška Hranice:
Technojem, 1994

Divadélko Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové: *Prebívvec* (*Ze zápisků prebívěho člověka*), 1996

Šrámkův Písek

NÁRODNÍ SETKÁNÍ MLADÉHO AMATÉRSKÉHO DIVADLA
34. ROČNÍK
DIVADLO FRÁNI ŠRÁMKA 26.–28.5.1995

KDOPAK TO POŘÁDÁ?

DIVADLO FRÁNI ŠRÁMKA V PÍSKU
SDRUŽENÍ TATRMANI SUDOMĚŘICE U BECHYNĚ
OKRESNÍ ÚŘAD V PÍSKU

KDOPAK ODBORNĚ SPOLUPRACUJE?

IPOS ARTAMA PRAHA

Zpravodaj (programová brožura) XXXIV. ŠP, 1995

Zhasnuto Praha: *Princ a smrt*, 1994

Program souboru Divadlo Jesličky
Hradec Králové: *Jelizaveta Bam*, 1998

Zpravodaj (programová brožura) XXXIX. ŠP, 2000

Zpravodaj (programová brožura) XXXX. ŠP, 2001

ŠRÁMKŮV PÍSEK

2002–2011

Přelom tisíciletí pro Šrámkův Písek znamenal definitivní proměnu v arénu experimentujícího divadla – „prezentaci scénických postupů, pro něž už neplatí vyzkoušená kritéria a které nejsou zařaditelné do jasných estetických norem“. Přehlídka tak doširoka otevřela brány postmoderně a dalším divadelním výbojům. Objevovala nové soubory, které se od raných devadesátých let formálně značně odklonily, improvizace přestala být pouhou hrou, ale stala se „tématem“. Principy postmoderny zaplavily dramaturgii a scénování, na jevišti nekompromisně vtrhlo „nové“ mládí, soubory se zřetelnou vlastní tváří a svěráznými inscenačními postupy: „Touha po experimentu, neotřelosti a šokování v roce 2002 zvítězila,“ píše Milan Strotzer v AS a připomíná: „Příští ŠP by měl mít v podtitulu označení přehlídka mladého experimentálního divadla, přičemž slovo mladého by nemělo být vnímáno jako dosud, tj. věkem, nýbrž duchem a formou.“ Experiment, který v Písku začal být dominantním termínem, formuluje Jan Císař: „Slovo experimentovat má více významů; v případě experimentujícího ŠP znamená zřejmě především nevyzkoušenou činnost s nejasnými, nezaručenými výsledky, založenou na svobodném, ničím nesvázaném zacházení s výrazovými prostředky divadla ve všech směrech. Takže je takto jazykově určen jako celostátní festival divadla, které právě – tj. teď, v tomto okamžiku, v současnosti nej-současnější, v žité přítomnosti – takto experimentuje, a tak i trvale hledá stále se proměňující podobu experimentu v amatérském divadle...“

Hned 41. ročník byl přelomový i z jiných důvodů. Nejen jako podnět k přesnějšímu vymezení jeho cílů a směřování, ale i proto, že kromě zvýšené pozornosti ministerstva kultury o přehlídku projevil zájem, doprovázený i finanční podporou, také místní územní orgány. Rovněž propozice přehlídky zaznamenaly jisté úpravy, např. striktní vymezení věkové hranice na 15–26 let, což některým studentským souborům, např. z DDM, zkomplikovalo účast, neb v nich vystupovali i mladší...

Následující léta však ovlivnily především soubory, jejichž vstup na píseckou scénu byl průlomový hlavně tendencí zmocnit se divadelního experimentu, hledáním nových forem a stylů – jak o to usilovalo např. královéhradecké DNO, liberecké Krátké a úderné divadlo, úpická Společnost dr. Krásky či náchodský DRED (J. S. T. E. Artyžok), brněnský Ústaf, Tejklovi Černí šviháci z Červeného Kostelce, pražský Kulturně divadelní spolek Puchmajer či jeho verze DS Antonín, hranický Láhor/Soundsystem, Divadlo Kámen Petra Macháčka, v té době ještě amatérský soubor Petra Haška Geisslers Hofcomodianten z Kuksu či svěřenci pedagogky Jarky Holasové z jaroměřské ZUŠ...

V porotách se kromě Vladimíra Hulce či Karla F. Tománka objevují další nové či staronové tváře včetně Jana Císaře, např. brněnská režisérka Zoja Mikotová či slovenský divadelník Ján Šimko. Nejlepší inscenace byly navrhovány do programu JH, vymýšlel se nový systém výběru, protože začaly fungovat nové kraje, z nichž některé, např. Ústecký, Jihočeský, Moravskoslezský

a Olomoucký kraj, dosud speciální přehlídku netradičního divadla neměly. Navíc Šrámkovu Písku přibyla konkurence, která řadu souborů odčerpala – divadelní část Náchodské prima sezony se v roce 2003 stala celostátní přehlídkou studentského divadla...

I po roce 2002 se Písek konal z pověření a za finanční podpory ministerstva kultury a tradiční odborné spolupráce NIPOS-ARTAMA (IPOS byl v roce 2004 přejmenován na Národní informační a poradenské středisko pro kulturu), po roce 2006 také s novou odbornou pracovnící Lenkou Novotnou, později Hulákovou, která vystřídala Karla Tomase, garanta přehlídky v uplynulém desetiletí. Patronem zůstalo město Písek ve spolupráci s Kulturním klubem, resp. Centrem kultury města Písku, Divadlem Pod čarou a Divadlem Fráni Šrámka, spolupředatelem občanské sdružení Společnost Amatérské divadlo a svět. Hrál se převážně v Kulturním klubu (Centru kultury) a Divadle Fráni Šrámka, po úpravě renovovaného kina přibyl prostor Divadla Pod čarou, hrálo se i v odsvěceném kostele sv. Trojice či v parcích. Přehlídka se viditelně rozrostla do městských ulic, takže přilákala větší pozornost místního publika, spíše však jen novým doprovodným programem – ostatně od počátku desetiletí pořadatelé usilovali o větší propojení přehlídky s městem, což se ani po vzniku specifického doprovodného programu s názvem Out-program ne vždy zcela dařilo. Tento program se stal do jisté míry i kontraproduktivním – množství venkovních produkcí především zábavného charakteru diváky na přehlídková představení nepřilákalo...

59 Strotzer, Milan. Zlomový 41. Šrámkův Písek. AS 2002, roč. 39, č. 3, s. 35–36.

60 Císař, Jan. Úvaha jazykovědně divadelní. AS 2006, roč. 43, č. 3, s. 30.

2002 XLI. ŠP (23.–26. 5.)

Podle mínění organizátorů se festival měl posunout z jakési „strnulé konzervanosti k multižánrové a inspirativní demonstraci živého avantgardního a současného umění, které je veskrze životné, a v němž vystupují všechny aktuální prvky, které vycházejí z těch nejlepších tradic i moderních přístupů“, jak to stojí v novém konceptu ARTAMY. V horizontu několika let se měl stát „funkčním, multi-mediálním a reprezentativním festivalem mladého umění“. Koncept také předpokládal, že pracovní výbor festivalu (?) by měl být složen z respektovaných odborníků, jako jsou např. Jan Vedral, Vladimír Just, Jan Lukeš, Karel Tomas, i z místních pořadatelů; další dokumentace se o tom již nezmiňuje... Na plakátech byl výrazně prezentován jako „Město v pohybu – Šrámkův Písek 2002“ a přehlídka, po minulých dvacet let spíše uzavřená do sebe, měla vykročit do ulic. Trvala čtyři dny a nabídla patnáct představení, do výběru jich bylo navrženo dalších osm. Přijelo přes dvě stě členů souborů a dalších hostů, hrálo se v DFŠ, v Divadle Pod čarou a v Kulturním klubu, jehož velký sál již měl před nutnou rekonstrukcí.

Výběr inscenací byl nebyvale šťastný a přinesl řadu objevů, především v Písku dosud neznámých souborů s vlastní poetikou a výraznými tématy – tolik zajímavých inscenací tu naposledy bylo před listopadem 1989. K těm nejkonvenčnějším patřil *Sen noci svatojánské* pražského souboru Ty-já-tr HROBESO (režie Radka Tesárková); soubor inscenaci hrál jednoduchým a přímočarým způsobem na prázdném jevišti a v civilních kostýmech jako vtípné, živé a osobní generační divadlo. Do Písku opět přijelo Krátké a úderné divadlo z Liberce (poprvé na ŠP v roce 1999), tentokrát s adaptací Klicperovy hry pod názvem *Hra na mostě*

v jakési kabaretní a groteskní herecké poloze, soubor ale absurdní hříčku povýšil na vzrušující divadlo. Groteskní herectví bylo patrné také u královéhradeckého Divadla Jesličky. Jejich *Drak* podle Jevgenije Švarce (režie Ema Zámečnicková) byl podobenstvím o totalitě s divadelně aktualizovanými vstupy pop-muzik, předloha se však této formě poněkud vzpírala.

Soubor Ateliér T55 z Turnova představil absurdní, temnou a existenciální inscenaci *Fando a Lis* podle Fernanda Arrabala (režie Jaroslav Š. Stuchlík), v níž slovy Vladimíra Hulce představitelé ústřední dvojice (Mario Kubaš a Kristýna Zajícová) zvládli svůj úkol „s mrazivou suverenitou, a přitom křehce, chvílemi až ostýchavě“. Ukázněností a precizností se vyznačovala také inscenace – stínové divadlo *O člověku, který dalekohledá* (scénář a režie Natálie Deáková) pražského souboru studentů DAMU Konzistence médi, skvělá herecky, výtvarně i dramaturgicky. Mimořádnou kvalitou zaujalo i brněnské Studio Dům v zahajovacím představení přehlídky *Princ Bhadra a princezna Vasantasena aneb Mnich pokrytec neboli Psi očásek svrchované čistoty* (Hubert Krejčí a Pavel Huml v režii Tomáše Pavčíka) – vysoce stylizované představení inspirované asijským, resp. orientálním divadlem. Studentský soubor Chandraradar ZUŠ Nové Město na Moravě uvedl inscenaci podle pohádek Pavla Šruta a veršů Michala Černíka *Drobečkem sem, drobečkem tam* (režie Ivona Čermáková), také inspirovanou pohybovým divadlem, představení však v konkurenci s předěšlymi bylo poněkud chaotické a bez napětí. Z ošatky vpravdě autorského divadla se představil soubor Blic (Divadlo bláznů lovicích ideje cedníkem) z Ostrožské Nové Vsi, který uvedl „původní novoveský muzikál“ *Setkání s Kateřinou aneb hraní o tom, jak je také možno setkat se s Kateřinou* jako krotkou parodií na mediální svět, slovy Vladimíra Hulce „baletky fešně tančily, pěvci vesele pěli, herci pitvořili, kouzelník nepřišel“...

Královéhradecké DNO Jiřího Jelínka (poprvé na ŠP, na podzim 2002 dokonce oceněné cenou Divadelních novin), divadelníci odchovaní Jesličkami, představilo ve své recesistické a parodické *Revui* „napadnutý“ inteligentní, naivistický, až absurdní humor. Zatím sice „bez ladu a skladu“, avšak s radostí z objevování a s příslibem do budoucnosti, která to potvrdila. Pražský Kulturně divadelní spolek Puchmajer, rovněž písecký nováček (po deseti letech své existence!), hrál své kultovní představení *Hoši z národáku aneb „Zabili Kemra, parchanti“* (režie Vladimír Mikulka, do Písku bylo navrženo již loni) jako vhled do „nelítostného prostředí českého divadla a sportu“ s řadou „surových“ slovních gagů; písecké publikum bylo nadšené. Soubor BAF z Hostinného předvedl zdařilou inscenaci jednoaktovky *Nezkrotné vášně* (původní text Luďka Haška). Představení autorsky a herecky sice méně zdařilé oproti předchozím Puchmajerovcům, ovšem s výkonem herečky představující uvaděčku natolik autenticky, že dvě divačky dokonce opustily sál se slovy „urážet se nenecháme!“.

Skutečně mladé divadlo, slovy Vladimíra Hulce „mladé odvahou pálit mosty, stavět hrady, bořit mýty a kácet duby“, se prezentovalo v energické inscenaci souboru ÚstaF Gymnázia Komín v Brně rytmizovaným zpracováním Žáckových básniček – rockovou poezií na scéně s názvem *Spolužáckovina aneb Volte slova!* Vedoucí a režisér souboru Zdeněk Šturma jako „kněz“ měl koncert v rockovou mši, jíž dominuje zvuk a rytmus slov, rituál. Hrálo se v nočních hodinách a před prořídlym publikem, které ovšem nelitovalo... Plzeňský soubor Tyan svou *Pustinou* podle Evangelia sv. Marka J. L. Borgese (režie Roman Černík) nabídl rovněž až rituální představení s výrazným herectvím téměř „až na dřev“, inscenaci ještě trochu patetickou a nepřehlednou, v pomalém tempu, ale sugestivní“.

Náchodský Dred hrál „absurdní dramolet“ *Andrej Kaszub Pski představuje Miodraga Pavloviče čili Dům lásky* (režie Ondřej Pumr), inspirovaný textem chorvatského básníka Miograda Pavloviče, text na první pohled nehratelný, ale přesto převedený do současného divadelního jazyka s výraznou scénografií, téměř „demonický sen, pohybující se na hranici surrealismu a dekadence, složité představení“ (nominace na JH, kde vzbudilo reakce také velmi rozdílné, podobné těm v Písku). V inscenaci debutujícího souboru Sergej Praha *Pomeranč* (Vladimír Škultéty a Jan Rendl podle Anthonyho Burgesse) hráli i studenti AVU a FAMU. S ní „vtrhl na jeviště současný svět násilí – pop-artové, komiksové představení bez psychologického herectví – neviděl jsem u nás tak „hustý“ a přesný otisk pocitu a stavu dnešní cool generation“, jak poznamenává Vladimír Hulec.

V porotě byl kromě Vladimíra Hulce ještě dramaturg Karel František Tománek a Peter Janků, hudebník a šéf výpravy bánskobystrického divadla. Pět diskusních setkání s porotou, účastníci se podle Hulce – téměř – nepřeli a nehádlí, daleko více se ptali a naslouchali druhým. Dvě čísla zpravodaje připravovala opět Adéla Janovská, která formulovala i některé recenze. Z Divadla Pod čarou se stala „společenská“ základna budoucích ročníků. Obnovila se i podpora „vyšších míst“, na zahájení přišli jak zástupci ministerstva kultury, tak územních samospráv, které se opět přidaly k finanční podpoře festivalu.

Doprovodný program „Šrámkův Písek – město v pohybu“ měl festival přiblížit místním divákům a nabídl množství atrakcí v parku i jinde. V Divadle Pod čarou byl rockový koncert Čankišou a dalších kapel, Činoherní studio z Ústí nad Labem hrálo inscenaci Sarah Cane *Crave*, v Palackého sadech Nový prostor Praha inscenaci *Jakou barvu má nic*, ašský soubor Záškrt *Hraběte Pálfyho*, koncertovala kapela Romana Dragouna, v kostele

sv. Trojice se četlo z Fráni Šrámka a bylo i autorské čtení Jáchyma Topola či Daniely Fischerové. V sobotu večer prošel městem komediantský průvod, na dětské divadelní pouti na Městském ostrově hrál českobudějovický Kvelb, písničkář Pepa Nos, hradecké DNO, žongléři a loutkáři, byly také filmové projekce v kině Portyč, hrálo se i v městské Sladovně... Program s obrovským rozpočtem začal už na začátku festivalového týdne, kdy v DFŠ hrálo Divadlo Minaret *Tři veselá prasátka* či studenti DAMU *Dona Quixota*, a překlenující se i do týdne následujícího, kdy hrálo Divadlo Sklep, konal se alternativní hudební „festiválek“ mj. s Monikou Načevou či zpěvákem Oldřichem Janotou, koncertoval Milan Svoboda Quartet, vše provázela velká mediální kampaň. Ale přítomnost místních na představeních byla opět nulová... V závěrečné zprávě ARTAMY se objevila pochybnost, zda se takové prorůstání přehlídky dokonce nevydalo špatným směrem, zda se „obchodní známka“ Šrámkův Písek příliš nerozměňuje.

Současné divadlo se rozlévá do neuvěřitelných šířek. I největší avantgardisté hrají klasické texty a naopak – i nejkamenitější divadla se pouštějí do neověřených experimentů. A tak dopředu nelze odhadnout, co se skrývá za výběrem autorů, jakými na ŠP byli například „klasici“ V. K. Klicpera, W. Shakespeare, J. Švarc či F. Arrabal. Přesto bychom mohli tuto festivalovou linii označit za cesty neprobádanými územími, ať už směřovaly jen na snadněji dostupné paloučky, či mířily vysoko do hor. A nejen inscenace těchto autorů, ale i brněnské Studio dům s Princem Bhadrrou Huberta Krejčího či pražskou Konzistenci médi s vlastní bezeslovnou inscenací O člověku, který daleko hledá bychom mohli zařadit do této divadelní zahrádky. Tyto dva posledně jmenované soubory však programově a velice zkušeně pracují s pevným, vysoce stylizovaným divadelním

jazykem, zatímco ty úvodní se snaží najít vlastní přístupy, sobě blízké skuliny, kudy se „prosmýknout“, kudy se dobrat divadelního tvaru. (Hulec, Vladimír. Divadlo jako pomeranč. AS 2002, roč. 39, č. 3, s. 29)

Šrámkův Písek zažil různé časy a události, vždy se mu však dařilo být – i když, pravda, různě hlubokým – otiskem stávajícího stavu mladého, tvar a různé přístupy si osahávajícího amatérského divadla, které má jednu obrovskou výhodu, jež je šťastnou jeho výsadou, pro niž jej jedni zavrhnou a druzí milují – ať je jakékoliv, nepředstírá. Může být falešné, může se v přístupu potýkat s různými problémy a nedostatky, vždy jím však prosakuje autenticita. Někdy záměrná a přímá, mnohdy a častěji různě kódovaná, nesmělá, ba i schovávaná. Kdo však je trochu vnímavý, citlivý, otevřený a bez předsudků, ony slupky vnějších postav a stylizací za chvilku „oloupe“ a pod ní objeví šťavnatou dužinu jedinečnosti. Zahlédne na jevišti člověka, dolehně k němu jeho vize bytí a tvorby. Být v takovém prostoru je štěstím a radostí. (Ibid., s. 30)

2003 XLII. ŠP (23.–25. 5.)

Opět „divadlo v pohybu“ – což vystihovalo nejen formu inscenací, ale také neustálé přecházení mezi hracími prostory. Podle nového statutu byl ročník otevřen všem souborům, „jejichž dramaturgicko-režijní koncepce a výběr prostředků vykazovaly osobité hledání a netradičnost použitých postupů“, věková hranice nebyla stanovena, ale nejméně 50 % účinkujících mělo být ze školy, kterou soubor reprezentoval – takže problém s účastí měly zase soubory, v nichž účinkující byli mladší patnácti let...

V té době získalo studentské divadlo novou celostátní přehlídku, Náchodskou prima sezonu. Město Písek v tomto roce dokonce požádalo o udělení ochranné známky „Šrámkův Písek“ včetně loga místního výtvarníka Jana Sýkory – vzhledem k „akutnímu nebezpečí zneužití tohoto názvu“, a v následujících deseti letech je takto mohlo používat...

Program připravila programová rada z návrhů dvaceti pěti inscenací doporučených z devíti krajských přehlídek, vybrala jich třináct, o něco méně než v ročnících předešlých. Dalších 26 inscenací mladých tvůrců se toho roku prezentovalo na Náchodské prima sezoně. Písecká představení sledovalo cca 180 diváků, většinou členů hrajících souborů, které zůstávaly po celou dobu přehlídky. Hrál se v Divadle Fráni Šrámka, často opět na jevišti s diváky, v Divadle Pod čarou, kde také probíhaly diskuse. Velký sál Kulturního klubu opět využit nebyl, byť k jeho rekonstrukci zatím nedošlo. A sály bývaly často poloprázdné, píseckých diváků, kromě školních návštěv, přišlo opět minimum...

Úroveň představení byla značně rozdílná. Dominovala v nich dvě témata: „Bůh a Bolest, religiozita versus násilí všeho druhu, vznešenost, autorita versus revolta a strhávání masek, podle Freuda Bůh umřel a já nevěřím, že by ho šlo vzkřísit – co ale s tím a jak toto téma zobrazit na jevišti?“ připomíná Vladimír Hulec ve své recenzi.

V tom duchu se nesla řada představení: Divadlo na kraji z Nového Jičína zpracovalo téma viny a vzpoury v inscenaci *Soudce* (režie Věra Matýsková), avšak „velmi vágní na to, aby zasáhlo srdce diváka“. Spíše se to dařilo litomyšlskému souboru Elevace s hrou *Loď andělů* Matěje Šefrny v jeho režii, inscenaci na tragické a bolestné téma dětských sebevražd. Divadelně byla inscenace propracovanější, ale „formálně i obsahově poněkud patetická“. Hrál se dvakrát, také pro místní školy. Soubor Rotunda Znojmo přivezl hru Daniely Fischerové, dramatický pohádkový příběh podle Carla Gozziho *Princezna T*, kterým autorka demonstruje

problém „kolaborace“ se zlem a mocí – představení „důstojné a uměřené v obsahu i formě, avšak sošné a rovněž patetické“. Po několika letech se objevila břeclovská Regina s citlivou dramaturgií Márquezovy povídky *Nejkrásnější utopenec na světě* (scénář a úprava Ondřej Böhm, režie Martin Janků a Zdeněk Miklín), inscenace však nechala diváka chladným... Poprvé v Písku vystoupila českořebovská skupina Triarius s inscenací podle Dostojevského a Krasova *Bílá noc* (režie Laco a Lenka Špaisovi), s dramatickým opusem – „zpovědí muže, který hledá okamžik blaženosti“, na jevišti však jen příznaná literatura, spíše romantický Puškin než Dostojevskij, opět příliš velké sousto, jak poznamenává Hulec.

Ironický pohled na svět a radost z bytí – teď a tady – byl hlavní devizou inscenace pražské Vosto5ky *Sniežka*, podle Hulce dokonale hříčky divadelní radosti a chytrosti. Tomáš Jeřábek, David Kašpar, Petr Prokop a Ondřej Cihlár se představili jako budoucí hvězdy „netradičního“ divadla. A opět i královéhradecká ZUŠ Na Střežině, tentokrát soubor absolventů Dospělá embrya s hudebním kabaretem *Praha, ani ne tak magická jako komická* podle Gustava Meyrinka s charizmatickým herectvím svého vedoucího, autora a režiséra Jana Dvořáka; představení ale působilo poněkud rozpačitě. Ostřejší humor předvedly Karolina Lišková, Kateřina Mikanová a Marcela Magdová (budoucí divadelní kritička) z pražského souboru 3+1 v klipově jednoduché inscenaci Karla Dlabáče *Zajímá mě jenom nesmysl*, a byl to jeden z objevů tohoto ročníku. Nadějný pražský soubor Krvik Totr v inscenaci Petra Novotného a Tomáše Kouta *Tají dech* nabídl černý humor a hororovou atmosféru; nápadité a chytré představení, byť poněkud „převymyšlené“, však narazilo na limity většího sálu. Jihlavský soubor De Facto Mimo uvedl „dramatický románek“ českého surrealistického básníka Karla Hynka *Inu, mládí je mládí (románek)* v úpravě a režii Petra Soumara, stylizovanou inscenaci s řadou výtvarných asociací

a zdařilých hereckých kreací, sice zatím „rozostřenou“, ale magickou.

Nejvýraznějšími soubory ročníku byly náchodský Dred, červenokostelečtí Černí šviháci a náchodské uskupení Společnost dr. Krásky. Dred a jeho principál Ondřej Pumr se inspirovali prózou Vítězslava Nezvala *Valérie a týden divů* (režie Petr Hašek), ironickou, mystickou a hororovou báchorou podle klasika české literatury, inscenovanou s chórem masek. A jako vždy s hereckými handicap. Osobitý surrealistický text Josefa Tejkla v duchu Ladislava Klímy spolu s černým humorem E. A. Poea a pábitelstvím Bohumila Hrabala s názvem *Amatéri* (režie Josef Tejkl) inscenovali Černí šviháci z Kostelce nad Orlicí – jako hororový příběh o marketingovém soupeření dvou pohřebních ústavů. Navíc s autentickým herectvím, inspirovaným českou hospodou. Skvělá inscenace se však v Písku příliš nepovedla. Další surrealistický opus – Společnost dr. Krásky z Úpice (a Prahy) s Lantovou shakespearovskou adaptací *Macbeth 2003* byla oproti *Dorotě* z roku 2001 rozmáhlejší a autorsky ambicióznější: „dekompozice textu, experiment, který zahrnuje i rozbíjení inscenační tradice hry“, inscenace se hrála v celém prostoru divadla. Hulec připomíná, že „Lanta je na cestě Petra Lébla, přibírá Sergeje Fedotova a otevírá fantazii a hlubiny v divadle u nás netušené“.

Kromě některých skvělých inscenací tento ročník neznamenal žádnou revoluci, určitě ale otevřené myšlení... Odbornou porotu tvořili Vladimír Hulec, Peter Janků a nově amatérský divadelník z Volyně René Vápeník. Porotě asistoval Karel Tomas, zastávající i funkci tajemníka poroty, odborného zástupce NIPOS-ATAMA i místních pořadatelů; vše na jednu hlavu... Samozřejmě byly diskuse o odehraných představeních, vyšla dvě čísla zpravodaje, na němž se opět podílela Adéla Janovská spolu se Zuzanou Ráslovou, bohužel bez recenzí, kromě programového kalendáře zpravodaj uveřejnil jen obecnější příspěvky k dramaturgii (Vladimír Mikulka a Markéta Hoskovcová).

Financování přehlídky s podporou MK ČR a města bylo standardní. Písečtí pořadatelé se opět postarali o bohatý doprovodný program, např. představení pro školy, pouliční akce pro děti i dospělé byly navštíveny až masově, avšak festivalových představení se to příliš nedotklo, byť bylo diváků o něco více než dříve.

Divadlo v pohybu je míněno jako fenomén označující hledání nových překvapivých možností, a to buď z hlediska obsahového – myšlenkového sdělení, nebo formy komunikace divadlem, nejlépe pak oběho pospolu. Podtitulek je tudíž oprávněný, leč pro svou obecnost musí být ještě precizován. Divadlo bez pohybu je totiž nonsens. Nehledě na to, že i to nejvíce zakonzervované se konec konců pohybuje, jen opačným směrem vzhledem k času, v němž právě žijeme. Myslím, že by se pregnantnější vymezení [ŠP] mělo opřít o slůvko „hledání“, že by v podtitulku měl zaznít termín experiment. [...] Je pocho-pitelné, že tvůrci, a nejen ti mladí věkem, mohou pokládat za experiment ledacos, i to, co jím není. Fundovaný tým poroty by zajistě korigoval mylné směřování souboru po té které linii tak, aby soubor došel posouzení, konfrontace a zasloužené satisfakce svého snažení v adekvátním kontextu. Jakkoliv byl letošní ŠP přehlídkou zdařilou a po loňském nakročení ke kvalitě, inspirativnosti a hledání takové směřování většinou představení potvrdil, objevily se v jeho programu inscenace mimo zamýšlený smysl přehlídky... (Strotzer, Milan. Šrámkův Písek a jeho mantinely. AS 2003, roč. 40, č. 3, s. 22)

V úvodním slově do letošního zpravodaje napsal Karel Tomas: Strčte hlavu do Písku!... Tomasova slova mě inspirovala i k vystrčení kritického oka, neb Písek si to zaslouží. Je to dospělá přehlídka, kde se setkávají vyspělí tvůrci s těmi, co možná mají o divadle jen střídme vědomosti, ale nechybí jim statečná srdce a otevřená mysl. Takový

alespoň mám pocit ze svých porotcovských účinkování [V. H. v porotě již potřetí, pozn. ed.] a z toho letošního nejvíc. Setkání inscenací s diváky a divadelníky s porotci to byla nadobýčej vstřícná a různorodá, přičemž sdostatek kritická, nevyhýbající se ani bolestným pojmenováním nedostatků, chyb a omylů. (Hulec, Vladimír. Patos, ironie a hlubší význam. AS 2003, roč. 40, č. 3, s. 23)

2004 XLIII. ŠP (28.–30. 5.)

Opět s podtitulem „divadlo v pohybu“ a pod patronací města Písku. Zúčastnilo se šestnáct souborů, ale dalších šest původně navržených programová rada nepřijala, a nakonec ani královéhradecké DNO a DeFacto Mimo z Jihlavy přijet bohužel nemohly. Hrál se tradičně v Divadle Pod čarou a DFŠ, prostor kulturního klubu stále ještě nebyl k dispozici.

Hlavním rysem inscenací byla podle recenzenta Vladimíra Hulce existen-ciální témata. Přehlídka začala depresivní inscenací *Thustá* pražského Divadla 3+1 (scénář a režie Karel V. Dlabáč), tezovitou a „bez magie či autenticity prožitku“, v níž se mladé protagonistky (Lišková, Magdová, Mikanová) pokusily vykřičet své bolesti. Avšak herecky (i režijně) to bylo nad jejich síly. Hrál se v pátek, první den přehlídky a hned dvakrát, dopoledne pro školy – a před publikem nikterak vstřícným. Inscenace souboru Dialog Plzeň s názvem *Přelet* (režie Michal Hecht) inspirovaná Keseyho románem a Formanovým filmem vznikala po několik let v Hechtově „šumperské dílně“ – soubor technicky připravený, pohybová pantomima, němohra v otevřeném prostoru a diváci jako součást děje. Opět spíše tezo-vité sdělení bez intenzivnějších emocí, které by diváka zasáhly. Opět červenokosteletí

Černí šviháci, samorostlý soubor Josefa Tejkla, po loňských a na mnoha přehlídkách i v cizině vavříny ověncených *Amatérch* přivezl tentokrát nový opus svého principála *Solný sloup*. Představení syrové a drsné, in-spirované jarmarečním divadlem a pokles-lým hospodským humorem. Hlavní však byl postoj, energie, nasazení a zpracování dokonce „tak absolutní, až to dech vyrazí: kabaret, politický pamflet, škleb až na dno“. Českořebovská Umělecká skupina Triarius představila *Vánoce u Ivanovových* podle Alexandra Vveděnského, inscenaci režijně i herecky umně přetvořenou do výtvarně náročného divadelního jazyka. Vystoupil v ní i režisér Filip Nuckolls. A události ročníku se stalo představení plzeňského souboru Tyan podle textu Romana Sikory *Antigona: Odjezd!* (režie Roman Černík), mj. také díky využití audiovizuální a počítačové techniky, propojením několika di-vadelních forem a náročnou scénografií – byť „oproti Švihákům jí chybělo osobní ručení a oproti Triariu zvládnutí základního hereckého řemesla“.

Nový pražský soubor Teatro Tem-pesty přivezl inscenaci *Lidská řeka* (Andre Jolles, Benedetta Reuter & Teatro Tem-pesty), pohybové divadlo výlučně pracující s tělem, hlasem a světlem. Herci různých národností na prázdném jevišti, nazí i oble-čení, hrají o svých bolestech a frustracích – „po dlouhé době soubor, čerpající z poznatků pohybových divadel sedmdesátých a osm-desátých let“. Divydílko Slaný představilo inscenaci plnou slovních hříček a hlášek zahrnutých už v názvu *0,1 kg Meronu aneb Kšeft umírající matky češtiny* (Edgar A Lán Pole a Milan David), v níž by „desetkrát méně slov a vtipů bylo desetkrát více di-vadla“. Krátkou rituální inscenaci předvedlo Divadlo (bez záruky) Praha. Jeho *Ramon* (Sergi Belbel, režie Simona Bezoušková) nabídl přesnou interpretační práci pohy-bovou, slovní i výtvarnou, navíc objevil dosud neuváděného španělského dramatika. Soubor Špatně zabrzděno z Velkého Meziříčí přijel s divadelní poezií ze „smyslných“ veršů Fran-tiška Halase s názvem *Thyrsos* (scénář a režie

Zdeněk Šturma z brněnského ÚstaFu) – „pikantní erotiku z nejmladšího básnickova období však inscenoval s jistým ostychem až bázní“. Původně hříčku k pobavení přátel přivezlo Divadlo Prádelna z Rosic, hru svého režiséra Pavla Strašáka *Misionáři*, jakýsi divadelní sitkom, vtipný, hravý a spontánní; na vážnější notu hrálo Divadlo na kraji z Nového Jičína inscenaci *Srdce* (režie Věra Matýsková) inspirovanou taneční pantomimou sedesátých let – „představení pohybově jemné a výrazově citlivé, byt patetické a také poněkud rozpačité“.

Za „krásného šílence“, jak píše Hulec, označil jeden z diváků královéhradeckého Zdeňka Vrágu, herce divadla Jesličky. Ten v sólovém „horo-lezeckém prvovýstupu“ zaníceně recitoval *Popis lázní Kuks v Čechách, patřících jeho říšské hraběcí excelenci hraběti von Šporck* (Gottfried Benjamin Hancke), a to s nadhledem, okouzlením a osobitou ironií. A vtipnou jarmareční skořápkovou rakvičkárnu *Vajce* sehráli Petar (Petr Prokop) a Ondar (Ondřej Cihlár) z Vosto5ky, divize Teatro Piccolo Primitivo. Potěšili s ní už nejeden festival, ale jak to bývá, improvizovanému divadlu se občas nezadaří...

Východočeská Společnost Dr. Krásky svou velmi volnou a velkorysou dramatizací Verneova románu *Blíží se den, kdy vás budu milovat / Paris au XX. siècle* (režie Petr Lanta) na téma sváru umělce a technokrata přesvědčila opět Lantovým „specifickým výtvarným gestem a mimořádnou režijní imaginací“, byť s hereckými rezervami. Studio Dagmar z Karlových Varů se v ambiciózní recitační a pohybové autorské koláži Matěje Samce a Hany Frankové *Král William, drama synů a dcer* potkalo s texty Williama Shakespeara, zatím však jen na úrovni hereckého cvičení. A na závěr přehlídky hrál soubor Prvobytně pospolná společnost z Prahy kabaret *Kterak rychle pojídati různé druhy ovoce a zeleniny* (ukázkou z muzikálu *Lenin* v režii

Vratislava Kadlece a Ivany Myškové), inscenaci lehce připomínající sklepácké *Besídky*, spíše ale jako „neumělou (a neumětelskou) školní besídku“; nu, i takový může být „mladý“ Šrámkův Písek, jak píše Hulec.

Představení na rozborových seminářích hodnotili Vladimír Hulec, Peter Janků, Zdeněk A. Tichý, Karel František Tománek a René Vápeník. Vyšlo jediné číslo zpravodaje a pouze s informacemi o inscenacích dodanými soubory. Pro internetové vydání externě připravil hodnocení Lukáš Nozar, bohužel ale uveřejněno nebylo, existuje pouze v archivu ARTAMY. A všechna představení natáčel na video Štěpán Filčík. O doprovodném programu, jistě opět velmi bohatém, není tentokrát zmínka, i v dokumentaci schází...

„Pojď, pojď, Calliope, pomoz mi pero ostrit, pomoz mi lázní šarm tu po zásluze prostřít“ – tak básnil Zdeněk Vrága Gottfrieda Benjamina Hankeho během svého sólového výstupu *Popis lázní Kuks v Čechách*. Totéž mě napadá, mám-li podat zprávu o letošním Šrámkově Písku, v pořadí již 43. ročníku národní přehlídky divadla v pohybu. Účastnilo se jí šestnáct souborů či jedinců s vesměs pozoruhodnými inscenacemi, a hlavně v každé o něco šlo. A to něco nebývalo nic menšího než život, smrt, bolest, erotika, touha, zoufání či (občas) okouzlení, láska a naděje. Divadlo v Písku letos nabídlo téměř výhradně existenciální témata zpracovaná rozdílnými, ale vždy současným divadelním jazykem, mnohdy vysoce nad rámec amatérského divadla. (Hulec, Vladimír. *Tě lidské řeky proud*. AS 2004, roč. 41, č. 3, s. 18)

2005 XLIV. ŠP (27.–29. 5.)

Programová rada (Petr Haken, Naďa Gregarová, Akram Staněk, Markéta Hoskovicová, Petr Jelínek, Jaroslava Olžbuťová, Milan Strotzer, Vladimír Hulec, Vladimír Michal a Karel Tomas) vybírala z třiceti (!) doporučených inscenací. Zařazené představení Anny Duchaňové (Výrob si své letadýlko Praha) *Věčerní zamýšlení* se nehrálo, prý se nedozvěděli, že jsou navrženi... Vypadlo i Divadelní studio Stará hasička Brno (*Vojcek-Recorded*) a Baf Hostinné (*Na útěku*), který odstoupil sám, zařazeno nebylo ani dalších dvanáct návrhů. Podtitul přehlídky doznal jisté úpravy, už to nebylo „divadlo v pohybu“, ale lakonicky „celonárodní přehlídka experimentujícího divadla“.

Přesto program podle Hulcových poznámek v AS nabídl inscenace i „méně experimentující“, např. Divadlo na kraji z Nového Jičína s kratším představením *V lázních (židovské anekdoty)*, které sice atraktivně (polonazí herci ve vanách po krk v pění do koupele), ale banálně a divadelně nepoučeně převyprávěli Poláčkovy židovské anekdoty, nic víc... Brněnské Divadelní studio Dialog II uvedlo v prostoru Divadla Pod čarou *Velký bál* (Martin Mišík inspirovaný Janem Kellerem a Georgem Orwelllem) jako „proklamativní, ale schematickou a papírem šustící morality, divadelně poněkud naivní, jež působila jako někdejší agitky“. Soubor Volná asociace z Příbramě také neoslňl, adaptaci novely Borise Viana *Rozruch v Andénách* (scénář a režie Dominik Linka) plnou krutě grotesknosti a intelektuálního humoru nebyl jinak sympatický soubor schopný divadelně vyjádřit, ani „undergroundově působící herci a živá rocková kapela“ nenaplnili očekávání publika, jak píše Hulec. Náchodské soubory J.S.T.E. Artyžok a Dred Ondřeje Pumra zpracovaly texty Jiřího Koláře a Jiřího Wolkra *Proměťova játra* a *Nemocnice* pod názvem *Rudý pavilon*

aneb teorie (ne)spolehlivosti), ale k čemu ta strašlivá komedie. Po cestě do Písku však soubor havaroval, což představení značně ovlivnilo, soubor musel improvizovat, chyběly rekvizity, kostýmy, dokonce i herci, nastal chaos...

Rada přehlídkových představení však prezentovala skutečný divadelní experiment: pražský soubor Útvar totálního divadla VYDRŽ! představil imaginárního „výstředního literáta“ Toma Tamtena (Tamtoho) v inscenaci *Zákaz vycházení* (režie Vojtěch Poláček), která nezvykle nakládala se symboly a postavami v různých časových a existenciálních rovinách, což vyvolalo vzrušené diskuse o srozumitelnosti a komunikativnosti. Společnost Dr. Krásy Petra Lanty v inscenaci *KaabaRed Dr. Krásy (a šest zamilovaných)* čerpala nesořodě z Lewisovy *Krvavé jeptišky*, z veršů S. K. Neumanna a Jiřího Wolkera i jedné hry A. N. Arbuzova a předvedla „skutečný guláš“ – od kabaretu a perzifláže přes detektivku a love story až k socialistickému realismu; zajímavá forma ve výsledku bohužel pokulhávala inscenačně... Představení pražské Vostošky, divize Teatro Piccolo Primitivo, zato nabídlo atraktivní inscenaci *Košičan 3*, klasický kabaret s „prostou dějovou linií, ale s vychytanými pointami“, jimiž Ondřej Cihlár a Petr Prokop coby „moderátoři nočního rozhlasového pořadu pro osamělé“ publikum uměli skvěle pobavit.

Objevem ročníku byl pražský Kabaret Caligula. Jeho *Hamlet: Prání zabít* jako verze Shakespearovy tragédie (scénář a režie Štěpán Benyovszký, Ondřej Gabriel, Tadeáš Petr a Lukáš Rumlena) nabídl zcela osobitý a původní text – inscenaci „čerpající z jarmarečního divadla, grotesky, muzikálů, z filmových hororů i velké činohry, která si hraje sama se sebou, a také s amatérstvím i naivitou“, jak píše Hulec – „Postmoderní forma v živém divadelním tvaru, mísení žánrů, vpravdě experiment“, tak inscenaci zmiňuje i Jan Císar v doprovodné esaji této publikace *Pojmenování*.

Formu ironie a satiry zvolil pro svou krátkou inscenaci *Koně* soubor Chan-

dradar z Nového Města na Moravě (režie Zdenka Sokolíčková), mladé a intelektuální divadlo s prvky „literárního kabaretu a pohybového manýrismu“; představení pulzující a divoké, založené na absurdním humoru. Také plzeňský loutkářský soubor Pachýř Pačejoř přispěl „intelektuálním“ divadlem, jeho *Veselé příběhy Pachýře a Chroše* (režie Jakub Vašíček) nabídlý propracovaný tvar až „beckettovského existenciálního divadla přerůstajícího do literatury a poezie“. O této inscenaci se v diskusi mluvilo jako o performanci či happeningu. A podobně zapůsobila drobná inscenace souboru O holi Praha s názvem *Muž s holí* (Michal Kotrouš a Petr Chaluš), vhodná sice pro pouliční divadlo, loutkářská, ale bez jediné loutky a s vtipným veršovaným textem...

Plzeňský loutkářský soubor Rámus představil inscenaci *Hra (Oidipus)* podle Sofoklova mýtu jako příběh pře-vyprávěný hračkami s hravými textovými i scénickými prostředky, a navíc s mimořádnou jevištní fantazií, pro dospělé však představení poněkud přímočaré a předvídatelné. Také královéhradecké Jesličky si zaexperimentovaly, přijely v „generační“ obměně – režisér a představitel hlavní role Tomáš Jarkovský (dnes dramatik, dramaturg a ředitel divadla Drak) zdramatizoval povídky Karla Houby pod názvem *Vězni*, kterými „wilsonovským způsobem obnažil divadelní formu až na dno“ – pouze světlo, zvuk, herec...

A konečně do Písku dorazilo už řadu let experimentující Divadlo Kámen a jeho duchovní otec, autor a režisér Petr Macháček. Divadlo zkoumající především divadelní formy – v programu k jeho inscenaci *Mlejnek* dokonce stojí, že „forma může být opravdu prvotní“. Navíc byla v tomto představení dokonale uplatněna v herectví, ve scénických prostředcích a také, jak píše Hulec, „s matematicky přesnou slovní i pohybovou strukturou. Divadelní experiment, kde obsah není podstatný a tématem je sama forma“.

Podobný způsob inscenování se markantně projevil i v nové „jevištní akci“

souboru Láhor/Soudsystem z Hranic (tentokrát uskupení hned několika divadel: divadlo Dno, Vichr z hor, brněnské DMT, XXXH‘X-XO‘XXOXX, Divadlo V soukolí, Kašel miminka a hranické Dekadentní divadlo Beruška). Pod vedením performerera a filmového režiséra Petra Marka nabídl „totálně improvizáční strukturu (inscenaci, představení?)“ s názvem *Vybledat a zneškodnit (akční melodram)*. Navíc s řadou otázek o smyslu takového divadla, jež si publikum samozřejmě kladlo – improvizace to byla „absolutní“, soubor se před vystoupením v Písku sešel pouze třikrát...

Porota tentokrát pouze tříčlenná – Vladimír Hulec, Karel František Tománek a dramaturgyně Markéta Hoskocvová. Hrало se v DFŠ a jeho divadelní kavárně, samozřejmě v Divadle Pod čarou. Vyšlo opět pouze jediné číslo zpravodaje, recenzi pro internetový portál ARTAMY napsal opět Lukáš Nozar, ale zpravodaj otiskl i jeho loňskou reflexi. O doprovodném programu zprávy scházejí, také plakát o nich mlčí...

Celostátní přehlídka experimentujícího divadla, tak zní podtitul současného Šrámkova Písku, a musím říct, že se mi moc líbí. Jak slovo experiment, tak hlavně jeho průběhový čas evokující živý tvůrčí proces, aktuální hledání formy, ohledávání hranic a možností přemýšlení, čin, diskusi. A to vše se na Šrámkově Písku děje. Letos možná víc než jindy. [...] Improvizace je dnes aktuální experimentující divadelní (a nejen divadelní) směr u nás, a tato práce sedmi performerů a živé hudební skupiny [v inscenaci Láhor/Soundsystemu, pozn. ed.] jistě patří k tomu (nej)zajímavějšímu. Ač poměrně velký počet lidí na scéně, dokážou se vzájemně vnímat, rozvíjet a nabízet témata i situace, chvílemi jsou i vtipní. Přesto je za tím ještě mnoho otazníků. Proč? Proč takto? Co chcete říct? Co hledáte? Proč má být přítomen divák? Při sledování takových pokusů dochází divák až k základním otázkám, co je divadlo

a co (či zda) by mělo (něco) sdělovat. (Hulec, Vladimír. Experimentující je, když... AS 2005, roč. 42, č. 3, s. 19)

Tak jako dnes Kabaret Caligula „fungovalo“ před dvaceti či více lety Divadlo Sklep. Jeho dávný divadelní Mazaný Filip je možná Hamletovi: Prání zabít nejblíží. Obě divadla a obě inscenace totiž čerpají z estetiky hollywoodských filmů, opájely a opájej se jí a současně se jí vysmívají, ironizují ji a ukazují v její „obludné nádheře“. Hamlet: Prání zabít je navíc pikantně štiplavou, peprně kořeněnou soudobou pochoutkou pro všechny divadelníky a milovníky popkultury a bizarní literatury. Jeho text totiž neobsahuje jediný Shakespearův verš, a přesto je celý ve verších. Ovšem krátkých, dadaisticky úsečných, jarmarečně přímých a krvavě libozvučných. Jistě by z nich měl radost Josef Váchal, Ladislav Klíma a možná Frank Miller a Quentin Tarantino. Svou dryádností si totiž v ničem nezadají právě s těmito milovníky lidových krváků a melodramatických fantasmagorií. (Hulec, Vladimír. Šrámkův Písek 2010–2001. NIPOS-ARTAMA 2011, s. 35)

2006 XLV. ŠP (26.–28. 5.)

Ročník s řadou změn a novými lidmi v řadách organizátorů, především mladou odbornou pracovníci NIPOS-ARTAMA Lenkou Novotnou (později Hulákovou) a nově založeným o. p. s. Centrem kultury Písek, navazujícím na práci Divadla Fráni Šrámka a píseckého Kulturního klubu spravujícím i DFŠ, kostel sv. Trojice, městská kina, galerii Portyč a hudební pavilon v Palackého sadech. V divadle byla po 70 letech zavěšena původní historická opona, kterou však návštěvníci přehlídky zřejmě neviděli – jen její fotografii ve zpravodaji.

Do výběru z regionálních přehlídek postoupilo dvacet sedm inscenací, programová rada jich na ŠP zařadila čtrnáct. Návštěvnost vysoká a soustředěná, současně experimentujícího divadlo nabídlo řadu svých tváří od činohry a kabaretu k pohybovému či výtvarnému divadlu až po divadelní improvizaci. Po celou dobu přehlídky nepřestalo pršet, což bohatému programu nijak nevadilo, soubory i porotci se přesouvali s deštníky nad hlavou z místa na místo – ze Šrámkova divadla, kde se hrálo opět většinou s diváky na jevišti, do Divadla Pod čarou, pak zas do divadelní kavárny, a tak znovu a znovu...

Divadlo činoherního typu opět prezentoval soubor Chandradar z Nového Města na Moravě (na ŠP již od roku 2002) s dramatisací Saroyanova *Tracyho tygra* (překlad Jiří Josek, režie Klára Dvořáková) spíše jen převyprávěnou a bez fantazie. Soubor Obludárium ZUŠ Jana Štursy rovněž z Nového města na Moravě hrál inscenaci *Svatečkáne na Eiffelce* podle Jeana Cocteaua (v překladu Miloše Hlávky a Jiřího Frejky, připravenou také Klárou Dvořákovou), mladý a divadelně málo zkušený kolektiv hrál však bezprostředně a autenticky. Divadlo Prkno z Veverské Bítýsky nepředvedlo mnoho experimentu, jeho činoherní inscenace hry Philippa Montany *Inventury* (režie Pavel Vašíček) nabídla sice excelentní výkony Jarky Vykoupilové, Saskie Mikešové a Evy Jakubcové, spíše však jako herecké cvičení s „hyperrealistickou důsledností“. Divadlo Kámen v autorské inscenaci Petra Macháčka *Marmeláda* také nezapřelo „činoherní“ formu, ale jinak: jako formálně minimalistické představení, zachycující „hlubinné podvědomí postav“, stále se opakující textový a situační „kolovrátek“; inscenace však nabídla „svěbytnou estetiku s důležitější výpovědí než samotný obsah hry – za dvě hodiny se mnoho neudálo“ a vzbudila řadu kontroverzních ohlasů. Podobně se stalo i v inscenaci pražského souboru Útvar totálního divadla VYDRŽ! s hrou *Venku* (režie Vojtěch Poláček) pracující s realitou a symboly, s ironií a karikaturou „ve výrazné, téměř dekadentní herecké

sebestylizaci, ne vždy ale dotažené a propracované – pikantní postmoderní hra textem i tvarem“.

Odjinud čerpal liberecký KÚD (Krátké a úderné divadlo) v pásmu skečů a písní *Punk není mrkev* (režie Michal Vácha). Experimentálnímu zadání festivalu se poněkud vymykalo – záměrně pokleslý humor ad absurdum, přímočaré zrcadlo nastavené estétům, slovy Vladimíra Hulce „lokální přča, regionální sranda pro kamarády, nic víc“, ale důkaz rozmanitosti soudobého generačního divadla. A naopak pražský Antonín D. S., pokračovatel Kulturní divadelního spolku Puchmajer, jehož páteř tvoří praktikující divadelní kritici schopní ironizovat sebe sama i diváky, představil vysoce artistní a do detailu propracovaný literární kabaret *Surovosti laskavosti* (scénář a režie Martin J. Švejda), představení se ale jednoznačného přijetí publika nedočkalo.

A ještě jeden kabaret: loňský písecký objev, plzeňský Pachyř Pačejoř, nabídl inscenaci *Koláž sledovanosti* (Karel Tekěš, režie Jakub Vašíček) jako výraznou „neortodoxní divadelní poetiku, absurdní texty a situace s inteligentním herectvím, čerpající z lidového loutkářství“. Pražský soubor Ztracená existence uvedl při svém prvním píseckém vystoupení inscenaci *Dentální rapsodie aneb stomatologická revue* (scénář a režie Alexandr Guha), formálně rovněž lehkonožý, chytrý a herecky nápaditý kabaret, skvělou, lehce allenovskou zábavu. A „navážno“ si tentokrát počínaly královéhradecké Jesličky v inscenaci Emy Zámečnickové *Okna* – jevištní výpovědi sedmi mladých lidí. Parodický, na pohybu a gestech vystavěný sled čísel s milostnou a existenciální tematikou se však s publikem nepotkal. Již „legendární“ Jelínkovo královéhradecké divadlo DNO přivezlo *Nepokojučky* na námět Jiřího Jelínka, Zuzky Vítkové a Petra Maška. Dívčí minipříběhy v podání Zuzky Vítkové, Markéty Stránské, Diany Čičmanové a Dominiky Špalkové otvíraly bolesti a nepokoje dospívání – inscenace byla až příliš intimní a na samé hranici „voyeurství“ spíše než samotného divadla...

Skutečný experiment se také dostavil, dokonce ve třech inscenacích: příborský soubor Duonasekyru uvedl „freudovskou“ inscenaci Rezi & Dudy *Protektce údělu* (režie Pavel Rezi Rösner a Honza Dudy Dudek), v níž zkoumal absurditu světa „spíše způsobem básnickým či výtvarným happeningem než dramatickou situací“, avšak s autentickým „opravdovým“ herectvím. Tentokrát polsko-český soubor Dred Ondřeje Pumra, resp. J.S.T.E. (a Artyžok z polských lázní Kudowa) přivezl inscenaci údajného polského autora A. Kaszuba Psí *Lehká zemitá plocha. Smirk*, jako výtvarně hudební performanci či spíše „instalaci, evokující obrazy Krista v absurdních a kritických souvislostech“, opět těžko srozumitelnou a bez zřetelného závěru.

Porota neměla při výběru písckých inscenací na JH snadnou úlohu, jednoznačně se však shodla na nominaci hranického Láhor/Soudsystemu s kolektivní „all-stars-band performancí“ či jakousi „theatresession“ *100 procent alibi*. Početný soubor, vytvořený z členů řady jiných (viz předchozí ročník), a s výrazným herectvím Johany Švarcové a Petra Marka, předvedl čírou kolektivní improvizaci. Jednoduché až detektivní zadání o rozhodnutí spáchat sebevraždu rozvíjel do neuvěřitelných existenciálních poloh. „Balanc na hraně trapna a smrti,“ důsledné, provokativní až děsivé divadlo. Vladimír Hulec poznamenává, že tato inscenace jako koncept dotažená až do extrémních krutých poloh určitě vyvolá na Jiráskově Hronovu skandál...

Po letech měl tento ročník opět velmi výrazný pracovní a diskusní charakter, v porotě a seminářích působil skvělý výběr divadelních osobností: brněnská režisérka Zoja Mikotová, slovenský režisér a dramaturg Divadelní Nitry Ján Šimko, dramaturg Karel F. Tománek a Vladimír Hulec, po letech se objevil prof. Jan Císař. Vyšla tři čísla zpravodaje s titulem The Sandy Times, na němž se kromě Lenky Novotné podíleli redaktori David Slížek,

Simona Bezoušková, režisér Martin Vokoun a grafik Ivo Jarý. Byl přehledný a informačně pestrý, v každém čísle stručné postřehy lektorů i diváků.

Bohatý byl i doprovodný program. V Divadle Pod čarou hrálo Divadlo Vizita s Jaroslavem Duškem *Písečné šrámy*, těsně před přehlídkou na hlavní píscké scéně Jihočeské divadlo z Českých Budějovic uvedlo Orffova *Carmina burana* a brněnské Divadelní studio GaGa ve spolupráci s Divadlem Bolka Polívky „vernisážovou komedii, která rozšiřuje ústa i rozhled!“ s názvem *Neslyšitelný řev umění*. Konaly se koncerty rockových skupin Nahoru po schodišti dolů band a 200 zbraní, program nabídl i filmová představení, píscká Prácheňská scéna měla premiéru W+V *Balady z hadrů*, vysílalo internetové Rádio pod čarou, v následujícím týdnu následovala divadelní přehlídka waldorfských škol...

Akce se stala nejen vysoce navštěvovanou, ale navíc soustředěnou a důslednou cestou do hlubin současného „experimentujícího“ amatérského divadla. Byť slovo experimentující bylo občas napadáno jako nepřesné a festival jako málo vyhraněný, nakonec se všichni snad shodli, že toto označení přece jen dostatečně výstižně charakterizuje jedinečnost a výlučnost této dramaturgicky, žánrově i formálně velmi otevřené přehlídky. (Hulec, Vladimír. Písek plný obludárií, marmelády a surových laskavostí. AS 2006, roč. 43, č. 3, s. 22)

Kdybychom hledali příklad nabízející trvale dokonalé rozbíjení všech norem, potom je to soubor Pachýř Pačejoř. Jeho Koláž sledovanosti byla náhornou ukázkou tohoto experimentujícího divadla. S lehkouhrou, ničím nezátíženou a na nic nedbající bezstarostností prezentuje a zpřítomňuje nejružnější materiály, jež už samy o sobě svou povahou vnášejí vlastní normy. A tvůrci přitom absolutně odmítají jakékoli normy technické, jak při

zpracování materiálů, tak ve způsobu zacházení s nimi. Nic nefunguje, jak by mělo, všechny věci vypadají fórově až primitivně a akce herců s nimi až bezradně, bezmocně, nešikovně. O vlastních normách estetických pak nelze mluvit vůbec; druh, žánr, styl neexistují. Jedním slovem: neumělost, provokativní a vyzývavá, odmítající jakoukoliv divadelní normu je základním společným rysem tohoto divadla. Z tohoto divadelního chaosu ale přece jen vystupuje tušený stín jakéhosi totálního zpochybnění možností divadla a možná celé naší tak technicky perfektní a technikou ohromující civilizace. (Císař, Jan. Úvaha jazykovědně divadelní. AS 2006, roč. 43, č. 3, s. 31)

2007 XLVI. ŠP (25.–27. 5.)

Festival právě slavil 50 let od svého vzniku, byť teprve ve svém 46. ročníku, zároveň si připomněl i 130. výročí narození Fráni Šrámka... Z tzv. „licencovaných“ regionálních přehlídek postoupilo do výběru 24 inscenací, do písckého programu bylo pozváno patnáct souborů, které hrály šestnáct představení jako obvykle v DFŠ, Divadle Pod čarou a v kostele sv. Trojice, ale také v Palácovém sadech či RW Café. Přijelo cca 170 účastníků, produkční tým vedla opět Lenka Novotná. Jen místní písckí diváci opět scházeli, ale na předem inzerovanou a velmi „ostrou“ *Harilu* Nejhodnějších medvídků dorazili... Oproti loňsku bylo krásné jarní počasí a ročník nabídl program velmi pestrý, žánrově i stylově různorodý. Formát inscenací se pohyboval v rozmezí od coolness dramatiky, kabaretu, poetického divadla, pohádky či taneční pantomimy až po rituální, improvizované nebo výtvarné divadlo, žánry byly přijímány velmi korektně, vstřícně a se zvídavostí, což se jako přednost samozřejmě ukázalo u inscenací programově zábavných...

Mezi takové patřila např. parodická parafráze barokní opery *Serpillo a Melissa aneb Tymián a Citroník rande show* v provedení Geisslers Hofcomedianen z Kuksu (režie Petr Hašek), podle Vladimíra Hulce představení, „jehož výsledkem byla banalita a kýč“, byť vytvořené s profesionální erudicí. Parodii zvolilo také Divadlo la Rottal SPŠ Holešov v inscenaci *Pochybnosti otce Browna* (Aleš Maděra a Pavel Jiří Chmelík, též režie), v níž si herci „chtěli jen zařadit“, nic víc. Pantomimický *Vlak* brněnského Pohybového studia Cyranovy boty, tanečního souboru Věry Bělehrádkové, nabídl humor inteligentní, svěží, technicky bravurně zvládnutou grotesku s výborně vystavěnými gagy i skvělým doprovodem perkusionistů. Pražský soubor Krvik Totr přivezl *Produkt* (scénář a režie Petr Jediný Novotný & Tomáš Kout), parodické, chytré a vtipné kabaretní pásmo se skvělým klavírním doprovodem Sonii Ciešlar. Láhor/Soundsystem svým kolektivním improvizovaným představením *Nic proti ničemu (Tour 2007)* nezískal na rozdíl od předchozího ročníku větší sympatie publika, scházelo mu nosné téma a ani herci „neměli svůj den“. Plzeňské „náhodné“ sexteto Sněhuláčci (odnož Zmrzačených dětí) nabídlo kraťasový „táborákový“ výstup *Pro malého Sněhuláčka...*, představení režisérky Zuzany Strachoňové „na jednu zkoušku“. Soubor Scéna z Kralup nad Vltavou v inscenaci „až švankmajerovsky divoké“ *Naseto?!* (režie Radim Wolák) se inspirovala pohádkou *O Otesánkovi* a jarmarečním divadlem, navíc s výrazným groteskem „viny a smrti“ i prvky němé tématy „v podobě surrealisticky působícího moderního výtvarného divadla“.

Absolventský ročník královéhradeckého Divadla Jesličky inscenoval Pitínského *Pokojíček* (režie Jolana Brannyová), zůstalo však jen u pouhé interpretace textu, představení bylo bohužel bez energie a inscenačních nápadů. Podobné neduhy provázely Kontaktérský divadelní spolek Volná asociace Příbyslav

v inscenaci *Jakz praku* (podle *Jany z parku* Davida Drábka, režie Dominik Linka), byť v dobré snaze o „netradiční“ formu, potýkající se ale s divadelní ne zkušeností – na rozdíl od plzeňského souboru Evrybáby *Osmá sedí u stolu, pojíždá mou mrtvolu* (projekt Moving Station, režie soubor a Roman Černík) na téma násilí páchaného na ženách: inscenace zaujala poučenou divadelností s prvky „tanečního a obřadného“ rituálního divadla. A pražský Antonín D. S. předvedl v inscenaci Martina J. Švejdy *Dítě! (Hra ze života)* zatím nejdramatičtější tvar svého autora a režiséra, kabaretní příběh o osudech kamarádů mezi třicítkou a čtyřicítkou, který zaujal vtipnou a intelektuální formou „přesahující už rámec čistě amatérského divadla“.

Představení pardubického souboru (A)Maták – „bible coolness dramatiky“ – *Shopping and Fucking* Marka Ravenhilla (režie Petr Kouba) bylo inscenováno „přímočaře, otevřeně, tvrdě a naturalisticky“. Vyvolalo vášnivé diskuse i spor, zda jde o divadlo experimentální nebo o klasickou činohru.

Divadlo Kámen, pokračující „v hledání formálních divadelních prostředků ke sdělení podprahových informací a obsahu svých inscenací“, představilo inscenaci Petra Macháčka *Kámen*, kterou v rámci své poetiky dovedlo k nebyvalé preciznosti, byť oproti minulým inscenacím *Marmeláda* či *Mlejnek* s jistými hereckými či scénografickými handicapy. Spojené soubory J.S.T.E. Artyžok, DRED Náchod a polský Kurvvva Zdroj uvedly hned dvě inscenace Ondřeje Pumra *Dekalog: Netřesk* a *Dekalog: Křížaly* „mapující problematická místa evropské křesťanské historie formou až paradivadelní akce“; byly to první části proponovaného desetidílného cyklu (některé později i na ŠP). Pumrův soubor lze považovat skutečně za „autorský a avantgardní solitér českého amatérského divadla“, podle Hulce se však potýká se „zoufalým hereckým provedením, jež nezachrání ani proklamovaná civilnost“;

skvělá ovšem byla živá hudba v provedení perkusionisty Jaroslava Kořána.

Královéhradečtí Nejhodnější medvídci přijeli s inscenací Reného Levínského (alias Helmut Kuhl) *Harila* v režii Akrama Staňka. A s hrou (později bude i zfilmována), která podle Hulce „má na jedné stránce víc sprostých slov, než řeknete za celý svůj život“. Napsaná byla Levínského vysoce stylizovaným jazykem, který je sám nositelem obsahu – „posouvajícím banální příběh do roviny poezie, undergroundové divadlo, které baví“. Provokativní hra z prostředí „stárnoucích punkerů mimo společnost, čekajících na Godota“, byla vrcholem přehlídky.

Nejen o tomto, ale i o dalších představeních se vzrušeně diskutovalo, buď jen tak nebo s porotou (dramaturgyně ČRo 3 Vltava Alena Zemančíková, Jan Císař, Karel F. Tománek, Vladimír Hulec a Ján Šimko), debaty na zahrádce DPČ se často protáhly až do rána a porota si rozuměla – snad až „na závěrečné výsledky“: podle Hulce měl být oceněn např. i pardubický Ravenhill, Divadlo Kámen a náhodský Dred. Zpravodaj The Sandy Times vyšel ve třech číslech, redaktory byli Simona Bezoušková, Jakub Hulák, David Slížek a Martin Vokoun, do rubriky *Jak to vidí* psali mj. Lukáš Nozar, Petr Macháček, Petr Lanta či Luděk Richter. Bohaté byly doprovodné akce, mj. vystoupení pouličního divadla Kvelb z Českých Budějovic, galakonzert kytaristy Lubomíra Brabce, představení filmu Jana Svěráka *Tatínek aneb Mramorizace* (dokument o tatínkovi režiséra Zdeňku Svěrákovi), také koncert k šedesátinám Vladimíra Mišíka & Etc. s Radimem Hladíkem, Olinem Nejezchlebou a Vlastou Třešňákem.

Určovat, co je „experimentující“, co „tradicionalizující“, co „konzervující“, co mladé, co staré, co nové a co zastaralé, je vošajstlich. Bráním se tomu při každé příležitosti a nebudu takto selektovat soubory a jejich inscenace ani tady. Šrámkův

Písek je – v tom se snad shodneme – určen otevřeně přemýšlejícím a po smyslu divadla (i života) se tážajícím tvůrcům a divákům. [...] Každé [divadlo] přivezlo na festival vlastní osobitou poetiku, divadelní názor a často i výrazný polemický osten. Projevila se velká roztržitost „mladé scény“, soubory – pokud nebyly z jednoho města – se vzájemně neznaly, každá inscenace byla uhnětena z jiného těsta, s jinou divadelní optikou i zkušeností, snad každého zajímalo na divadelní práci něco jiného. Byla to vskutku barevná mozaika a směska. Co ji spojovalo a účastníky propojovalo, byla svěžest, s jakou inscenace vznikaly, a přístupnost, s jakou byly ostatními přijímané. (Hulec, Vladimír. V Písku až po uši. AS 2007, roč. 44, č. 3, s. 38)

A tak nemohu říct, že bych byl s letošním ročníkem ŠP nespokojen. Možná se na něm objevilo nejvíc různorodého divadla za celou dobu, co sem jezdím. Pestrost života a také komunikativnost byly jeho hlavními charakteristikami. Chybělo mi však větší zapálení pro divadlo jako takové. Pro divadlo jako modlení a šoustání. (Hulec, Vladimír. V Písku až po uši. AS 2007, roč. 44, č. 3, s. 45)

2008 XLVII. ŠP (23.–25. 5.)

Program v souladu s propozicemi byl opět sestaven programovou radou na základě návrhů krajských a dalších dohodnutých přehlídek. Do konečného výběru postoupilo dvacet šest inscenací: osm nominovaných bylo zařazeno automaticky, o dalších se hlasovalo pomocí bodového systému. Nakonec bylo zařazeno 14 souborů s 15 inscenacemi či inscenačními projekty, kromě převažující činohry se ale do programu dostaly i netradičně pojaté loutky, pohybové divadlo, kabaret, performance, improvizace, divadlo rituálu,

a dokonce scénické čtení... Také se „experimentovalo“ s divadelními prostory: vůbec se nehrálo na jevišti Divadla Fráni Šrámka, jen v jeho divadelní kavárně se stolovým uspořádáním a samozřejmě v DPČ. Také v nedávno (konečně) zrekonstruovaném píseckém Kulturním domě a nově v industriálním prostoru historické budovy písecké Sladovny. Zúčastnilo se cca 100 členů souborů a desítky diváků, program byl „kvasný, a to jak ve smyslu otevřenosti, odvahy, nezataženosti, vyhraněnosti a neotřetosti, tak současně i nedotaženosti, nevyhraněnosti, naivitou, nadutostí či tematickou, formální i jinou neukotveností, nehotovostí a nezkušeností“, jak poznamenává věrný recenzent Vladimír Hulec.

Studentky dramatické výchovy JAMU Brno Jana Dolejšová a Zdena Mlezivová (Duo Zdena! Jana!) vystoupily v taneční a technicky zručně zvládnuté performanci *Solitude*, avšak jen v jakési načrtnuté etudě. Další dvě dívky (Klára Dánová a Veronika Pavlíková z Jihlavy) se představily veršovanou, avšak divadelně nenápaditou inscenací *Jedna*, cennou hlavně pro osobní témata, ironii a nadhled. Naivistický *Kabaret Kaldera* olomouckého Divadla na cucky (studenti divadelní vědy, scénář Barbora Voráčová, režie Jan Žůrek) doplatil, jak píše Hulec, na prostorové řešení a „nepochopení publika, které jejich parodii pokleslých literárních žánrů nebralo“. Další kabaretní inscenace *Půlnoční terapie* (scénář a režie Vladimíra Dvořáková) dvacetičlenného souboru (!) Hvizdoši z Holešova nabídlá vtipné a ambiciózní multimediální představení, které se však „nesnoubilo s autenticitou, nadhledem a ironickým odstupem herců“. Pražské Havranprkno uvedlo mystifikaci Jana Tošovského *Duch Llana Estacada* (režie Petr Chmela) na motivy mayovek a Řezáčova románu z 50. let *Nástup*. Jejich „v mnoha ohledech cenný intelektualismus však přebil divadelní komunikativnost“. Soubor PuMoWo z Brna se pokusil o scénické parodické čtení detektivních textů „formou blábolivých nekonečných

seriálů“ s názvem *Storáče* (scénář a režie Martin Macháček), soubor Duonasekeru z Příbora (Pavel Rezi Rösner a Honza Dudy Dudek) vážně i nevážně improvizoval v inscenaci *Prodejce duše*, v níž se „divadelně zablesklo jen občas“.

Další inscenace již snesly měřítko přísnější: náhodské soubory J.S.T.E. Artyžok a Dred uvedly „dvanáctiminutovou drobníčku“ *Dekalog: Pygmalion – Svatba – Kar* jako jednoduchou performanci „na motivy smrti a snu a freudistických obrazů, vyvolávající autentickou a jedinečnou atmosféru síly okamžiku“. Soubor představil i další ze svých proponovaných dekalogů, *Dekalog: Písně z prvního a dalšího smrtěživota*, ambiciózní inscenaci s odkazy na folklór, pohybové divadlo, civilní i křesťanský rituál a jeho symboliku, narážející opět na technické nedostatečnosti hereckého souboru a limity srozumitelnosti, byť diváci dostali i text s vysvětlivkami a odkazy.

Soubor Geisslers Hofcomoedianten z Kuksu v Písku už zapustil kořeny. Jeho nová „barokní“ inscenace podle libreta Heinricha Rademina v překladu Kateřiny Bohadlové *Nevyslovené Oraculum – Výmluvná mlčenlivost. Ani muk! – Nepomuk!* (režie Petr Hašek) opět přetavila „oratorium z 18. století“ do hravého kabaretu typu pražské Ypsilonky, byť bez „odvážnějšího“ pokusu o experiment. Anna Trki Trčková a Pavla Bugi Bušková (soubor Ašlerovo komikadze – nucený výsek z Aše) hrály vtipně performační představení *Tkadleny*; dívky se představily jako mimořádné herečky i autorky. Inscenaci evokující Formanovy *Lásky jedné plavovlásky* a prostředí tkalcoven z 80. let minulého století skvěle prospěl autentický prostor písecké Sladovny. Pražský soubor Antonín D. S. uvedl společně se souborem Krvík Totr komedii *Ivan, Kamil a Dušan, malý intelektuální muzikál*, excelentní scénickou miniaturu, jako „mírně intelektuální a vysoce stylizovanou parodii s chytrým ironickým humorem“, divácké srdce prý zaplesalo...

Mezi vrcholné zážitky patřily také inscenace plzeňského souboru Čtyři rohy – *Surreality show* podle Sartrova *S vyloučením veřejnosti* a *Pan R* (režie Vojtěch Dvořák a Jacques Joseph) jako variace na donjuanovské téma autorsky ušité na tělo souboru, „inscenace zkoumající prostor nikoliv jako site-specific, ale jako možnost divadelní komunikace“. A nové semilské Teatro Hugo nabídlo inscenaci *Hugo* (aut. a režie Jan Mocek), „herecky animovanou černobílou groteskou se zeleným koncem“, představení stylizované a autentické, experimentující s možnostmi černého divadla a živých herců, mladé, chytré a radostné.

A konečně další opus divadla Kámen *Žáby*, další stupeň ve zkoumání možností divadla. „Až geometrická konstrukce textu i aranžmá scén vyvolává asociace na hudební a výtvarný minimalismus a geometrismus [...] až asketická strohost inscenace, to jsou fascinující prvky v hledání moderního výrazového divadla. *Žáby* se až příliš vzdalují divadlu jako vyprávění napínavého příběhu; jsou spíš „zenové, zastavují čas, odstraňují vnější emoce a přímo, vertikálně, směřují do neuralgických center mechanismů chování dnešních lidí a společnosti“, píše Vladimír Hulec v AS. Písecká zásilka na Jiráskův Hronov prostě praskala ve švech.

Porota, resp. lektorský sbor, působila ve složení Alena Zemančíková, Jan Císař, Vladimír Hulec, režisér Jiří Adámek a Petr Michálek, tehdy ředitel Městského divadla v Děčíně, dnes ředitel Městského divadla Zlín, který byl také moderátorem diskusí. Na podobě zpravodaje s upraveným názvem The S^{andy} Times spolupracovala Simona Bezoušková s redakčním týmem Martin Vokoun, Jakub Hulák a Eva Koutová, porotci na jeho stránkách stručně komentovali své dojmy, v rubrice *Jak to vidí* psali Radvan Pácl, Petr Macháček či Karel Tomas, čtvrté číslo vyšlo jako internetová příloha (viz Databáze českého amatérského divadla), bohužel bez závěrečných výsledků. Do-

plňkový program naplnila řada programů, vystupovalo např. pražské Divadlo na tahu s Havlovou *Audience*...

V „koši“ porotou doporučených se ocitlo hned sedm inscenačních projektů; rozhodně nejvýraznější z nich byli divadelníci z polsko-českého pohraničí J. S. T. E. Artyžok a Dred Náchod, uskupení kolem stepního vlka současného amatérského divadla Ondřeje Pumra. Jeho neochota účastnit se pravidelných veřejných diskusí, jeho prohlášení ve festivalovém deníku, např. „Já hrozně nerad ty žvanily [...] či Duše je duše, pivo je pivo a póza je póza [...] je pod moji úroveň“, vzbudily řadu pohoršení a nevraživosti. V zásadě jde ale z obou stran o nepochopení. Pumr se stále důsledněji snaží o divadlo-svátek, o divadlo přesahující jednu inscenaci, o událost přesahující divadlo. Je silně ovlivněn antropologickým divadlem, Brookovou a Grotowského druhou divadelní reformou, polskou ariergardou (Gardzienice...), výtvarným divadlem s vazbami na rituální (zvláště křesťanské) odkazy. Přitahuje ho mýtus a podvědomí, zajímá ho divadelnost statického výtvarného obrazu. Velké ambice však zoufale narážejí na schopnosti a technické možnosti souboru i samotného režiséra. [...] Na druhou stranu je Pumrův přístup k divadlu jako rituálu v českém amatérském kontextu dnes naprosto výjimečný a z profesionálního pohledu zásadní. (Hulec, Vladimír. Tekuté písky experimentujícího divadla. AS 2008, roč. 45, č. 3, s. 34)

Petr Macháček a jeho divadlo Kámen jsou avantgarda českého divadla. Nejen amatérského! Historie souboru začíná přesně deset let od tohoto ročníku ŠP. Petr Macháček jej zformoval v roce 1998 jako uskupení lidí s vyhraněnou představou o svébytné formě činoherního divadla – sebevědomě jako program (který dosud udržuje) vyhlásil: Hledáme čistou jevištní formu, která teprve určí obsah hry. S takovou představou vstoupil do divadelního světa a nezajímá se o to, zda jde o ten

amatérský či jakkoli (polo)profesionální. Pro tento postoj platí – Divadlo Kámen je nezávislé. Podstatné bylo a stále dosud je experimentování, hledání, životní a umělecký postoj.“ (Hulec, Vladimír. Šrámkův Písek 2010–2001. NIPOS-ARTAMA 2011, s. 20)

2009 XLVIII. ŠP (29.–31. 5.)

Do výběru souborů „experimentujících osobitým způsobem“ postoupilo sedmnáct inscenací z regionálních přehlídek, z toho šest přímo nominovaných z přehlídek „licencovaných“, a program pak nabídl třináct inscenací. Písek opět organizovala Lenka Novotná, včetně účinkujících se ho zúčastnilo cca 180 členů souborů či dalších návštěvníků a inscenace byly jako vždy zajímavé, rozporuplné i mimořádné. V hodnotící recenzi tentokrát Jan Císař příznačně vzpomíná, kolik ze slov zaznělo v prvních třech představeních – „celkem osm, a byla to vesměs citoslovce!“

THeatr Ludem z Ostravy (Hana Galetková a kol.) hrál *Narozeniny*: tři „mimující“ herečky předvedly „temperamentní a plastické herectví v proudu pitoreskních a bizarních akcí jazykem ‚svojtšiny‘, která zvětšovala bláznivou polohu představení o přípravě narozeninových oslav“, bohužel však poněkud monotónní. Inscenaci *Kohen Market* souboru Kohen group Hukvaldy (režie Nela Kornetová a Kristýna Tillová) označuje Císař jako „vizuálně taneční technologické divadlo“ inspirované Chaplinovou *Moderní dobou*, pro něž si soubor vymyslel i „zajímavou formu přitažlivě vizuální obraznosti, byť sám tanečně-pohybový projev byl poněkud chudší až schematický“. Ani představení *Proč to nezkusit* souboru DDM Smršť z Kopřivnice (režie Marcela Nedjalková a kol.)

nenaplnilo aktuální a naléhavé téma drogových závislostí, sklouzlo ke klišé a působilo jako neumělá protidrogová agitka.

Větší prostor mluvenému slovu poskytl liberecký soubor L.S.D. (Liberecké studentské divadlo) v inscenaci *Protentokrát Mimo* (Daniel Černík a Markéta Tchelidze, režie Daniel Kaliba), kterou představil jako „antidivadelní“ provokaci – záměrné nedorozumění se však proměnilo v „chaos, zmatek a rozpaky“, byť se inscenace pokoušela o zajímavou komunikaci s diváky. Divadlo Vysokozdvižného soumaru z Opavy hrálo autorskou inscenaci *Hra* (Jiří Karen, režie Malý bílý psík) improvizovaně a nejruznějšími prostředky, od karet až po sportovní náčiní, formou rituálu a fikce, která se v závěru stane realitou: „prolnutí fikce a skutečnosti, absurdnost situace, jež se pohybuje mezi směšností a krvavou vážností [...] je příležitostí překonat běžné konvence divadla,“ píše Jan Císař.

Seskupení Ondřeje Pumra J.S.T.E. Artyžok a Dred uvedlo další *Dekalog: Kamten pláč (adondellanto)* čerpající opět z křesťanského rituálu; tentokrát však „rituální scéničnost“ příliš nezafungovala, inscenace nenabídla ani divadlo, ani rituál. Podle Císaře „fikce nenahlédla skutečnost a skutečnost se neprojevila skrze fikci“. Dvoučlenný soubor (jednoho herce) Někdo ze ZUŠ F. A. Šporka v Jaroměři se představil vtipnou a nápaditou „loutkovou“ inscenací Jakuba Maksymova *Ve dvě na bruskách II*, (režie Jarka Holasová a Jakub Maksymov) „bojící hranice mezi fyzickým a metafyzickým, pohádkové téma v globálních souvislostech“. Pražský soubor Kunsthaus přivezl inscenaci *Fernando Krapp mi napsal dopis* (Tankred Dorst, režie Miroslav Drábek) vyprávějící herecky příběh s řadou konkrétních či symbolických vizuálních obrazů – „imaginace v kreativní podobě“. Hranický soubor Láhor/Soundsystem (all-stars-band) opět zaujal kolektivní autorskou improvizací *Diskrétní den* na námět Petra Marka, inspirovanou „korozí ideálů polistopadové doby“. Podle Císaře improvizací poloha inscenace, předvádějící příběhy členů bývalé

nonkonformní skupiny, byla jen minimální a pouze ve slovním projevu.

Pražský D. S. Antonín hrál one-woman-show Martina J. Švejdy (také v jeho režii) *Žena. Říkejte mi žena*, v níž mapoval současné pocity generace mladé v době, kdy v Česku vyhrála svoboda, tentokrát v pocitech ženy – černý humor, sarkasmus a nekompromisní ironie však „ustupuje lyrice, jíž se téma poněkud oslabuje“. Představení Divadla Kámen *Zvěstování Bohunce*, v němž autor a režisér Petr Macháček uplatnil své dlouhodobě prověřované podoby divadelního minimalismu, podle Císaře „abstrahuje životní stereotypy a konvence, a krůček za krůčkem buduje jejich scénický obraz jako výraz opakující se únavnosti sociálního bytí“, inscenace v mimořádné tvorbě Macháčka a jeho divadla dovedená zatím nejdále.

Pojem „experimentující divadlo“ tento ročník zcela nenaplnil, snad do jisté míry ještě u brněnského souboru Cyranovy boty v inscenaci *Věťve tébož stromu* (choreografie a režie Věra Bělehrádková), jakési „taneční recitací“ s kultivovanou hudební a taneční složkou. Do divadelních experimentů nebylo však možné zahrnout ani představení *Rodinné příběhy* souboru SNOOP z Opatovic nad Labem (aut. Biljana Srbljanovic, režie Aleš Dvořák), který se s náročnou předlohou utkal sice poctivě, ale pouze ve formátu činoherního divadla, takže mimo kýžené experimentální zadání.

V lektorském sboru kromě Jana Císaře byla opět dramaturgyně Alena Zemančíková, slovenský režisér Ján Šimko, Vladimír Hulek a režisér Petr Michálek, měl snad přijet Karel F. Tománek, ale... Vyšla tři čísla zpravodaje s názvem The S(r)andy Times připravená Simonou Bezouškovou a redaktory Davidem Slížkem a Jakubem Hulákem, reflexemi přispěli mj. Radvan Pácl, Karel Tomas, Marie Nováková a Pavel Skála. Názory lektorů se objevily v rubrice *Odposlechnuto*, čtvrté číslo vyšlo pouze v internetové podobě. Ve zpravodaji si postěžoval Mirek Pokorný, spiritus agens Divadla Pod čarou, na opadnutí zájmu města. Jejich

občanské sdružení dostalo dokonce z DPČ výpověď. O doprovodném programu archiv nevypovídá...

Už v Žábách vsunul [Petr Macháček] do této „sociální abstrakce“ fiktivní motiv racionálně nevysvětlitelný, iritující svou neuvěřitelností. Konání a bytí lidí se vyjevovale – a chcete-li i zhodnocovale – přes tuto neuvěřitelnost. Ve Zvěstování Bohunce postoupil v tomto směru dál. Jak ukazuje sám pojem zvěstování, jde o neobyčejné, slavnostní ohlášení, které přesahuje všední zkušenost člověka a je znamením čehosi naprosto mimořádného, co ani není z tohoto světa. [...] Událost „zvěstování“ proměňuje únavnost životních stereotypů a uskutečňuje fiktivní svět nekonečných možností. (Císař, Jan. Jeden celý a dvě poloviny dne v Písku. AS 2009, roč. 46, č. 3, s. 23)

Improvizace patří k základním druhům jevištní činnosti stvořené pro Šrámkův Písek (či naopak – Šrámkův Písek je stvořen pro divadelní improvizaci). Improvizace je osvěžujícím momentem autentické divadelní tvorby, tréninkem komunikace, vzájemného kontaktu, řešení situace. Založit improvizaci představení o velkém počtu herců s ambicí nejen překvapivých dialogů, ale i soudržného děje a vlastně i klasické dramatické skladby je experiment, s nímž přišel až Petr Marek a jeho improvizací „velko-produkce“. Jednou z nich byl Diskrétní den Láhor/Soundsystemu [...]. V anketě o Inscenaci roku Divadelních novin za rok 2009 jsem Diskrétní den označila za svůj nejsilnější divadelní zážitek. V témže roce, nezávisle na amatérském či jakémkoliv jiném divadle, získala inscenace Rádía Ivo Život nedoceníš [Petr Marek s Johanou Švarcovou, pozn. ed.] cenu Prix Bohemia Radio za nejlepší rozhlasovou hru. Asi na tom něco bude... (Zemančíková, Alena. Šrámkův Písek 2010–2001. NIPOS-AR-TAMA 2011, s. 16)

2010 XLIX. ŠP (28.–30. 5.)

O víkendu, kdy se přehlídka konala, volil národ do parlamentu, na silnici zácpy, takže se začalo se zpožděním. Ani porotce Vladimír Hulec nedorazil včas... Vybíralo se z dvanácti postupových přehlídek a osmnácti doporučených inscenací, početné publikum (180 účastníků včetně 150 členů souborů) vidělo čtrnáct soutěžních a dvě inspirativní představení. Hrál se v DPČ a Kulturním klubu, dvě představení v kostele sv. Trojice. DFŠ bylo v rekonstrukci, takže nepřístupné.

Jako první se představila autorská inscenace Divadla Prkno z Veverské Bítýšky *Hra* (scénář a režie Vít Jakubec) o dvou podivínech žijících v majáku na opuštěném ostrově, „jednotvárnost, prázdnota, ztroskotání, utopie, trochu kabaret, trochu bezradnost, bohužel i v hereckém podání“... Ve stísněném prostoru uhelný Kulturního domu uvedl plzeňský soubor Kühlschränke Plzeň pásmo z „věžeňských“ textů J. Geneta, J. Zahradníčka, F. Villona, O. Wilde, Ivana Magora Jirouse, Z. Hejdy, Markýze de Sade a P. Verlaina *Žalář* (scénář a režie Marie Nováková), představení „silné v konkrétních situacích, sofistikované a intelektuálně vysoce prokomponované, s mimořádnými hereckými výkony“ (Tomáš Pešek a Jonáš Špaček), byť „nelze sdělit bolest, netrpěl-lis“, jak píše recenzent Vladimír Hulec.

Jihlavský Zewling theater s. r. o. (zkratkou se dle programu míní „s rozumem ochuzeným“) hrál v DPČ napůl improvizovanou inscenaci *Candida Candida* (režie Jan Čermák a Vítek Malý), která měla být nahlédnutím do virtuální reality, „kde je možné vše“, spíše to však byla nezkušená a plachá „sklepácká *Besídka* v plenkách středoškolského humoru“. Plzeňské uskupení Evrybáby Romana Černíka uvedlo autorskou koláž *Čas Q*: šest dívek čekajících na muže, inscenaci in-

spirovanou Beckettem, avšak mimořádně osobní. Hrál se v odsvěceném kostele sv. Trojice, který inscenaci dal až existenciální rozměr. Pražský soubor Divná Bára nabídl autorský „psychotriller“ svého režiséra Jiřího Bendy s názvem *Krteček* ve stylu černé grotesky a psychoanalytické frašky, sice „žánrově i inscenačně přesně, ale nic víc“... Studentské divadlo Liberec zaujalo „happeningem“ *Bicycle day* (režie Daniel Kaliba) především provokativní formou „v poněkud chaotické a křečovitě podobě, ale s jistým názorem“. A Klišéátr z Brna hrál inscenaci *Muž, který miloval Nicka Cavea* (scénář a režie Matěj Mužík) ve stylu Hitchcockova filmu *Psycho* – „napětí, děs a hrůza, ale vtipná, pikantní a inteligentní zábava“.

Pražský soubor Antonín D. S. uvedl skvělou monologickou inscenaci *Škorpil Intelektual Show + Partneri.cz* podle scénáře a v režii Martina J. Švejdy, který byl sám jediným protagonistou: „vycizelovaný text plný historických odkazů a hudebních citací, nádherné rachitické herectví Jakuba Škorpila“, „jemuž na chvíli sekunduje i jediná žena (Jana Švejdová) v dojemně „machistické“ scéně *Kráva*. Spolu se souborem Krvik Totr také Antonín zahrál představení *Jelizaveta Bam* podle Daniila Charmse, které Martin J. Švejda inscenoval sice „v groteskní poloze, ale jako melodram z totalitní doby“.

Další kolektivní projekt *Neberte to osobně!* představil Láhor/Soundsystem z Hranic, tentokrát se slovenským divadlem SkRAT a s filmovou dokumentaristkou Zuzanou Piussi v jedné z rolí. Zaujal hlavně „metodicky vytříbenou improvizací, navíc divadelně fungující a s divákem komunikující, jako by ani o improvizaci nešlo“. Pražský soubor Potrvá (z kavárny Potrvá v Dejvicích) uvedl shakespearovskou adaptaci režiséra Vojtěcha Poláčka *Romeo: Poslední štace?*, která naprosto destruovala původní drama – mj. citacemi z Čechova, z televizních pořadů a denních zpráv či klasičtých oper. Aby je tak „aktualizovala do současné apokalypsy světa, destrukce – děs

a běs na plné pecky, intelektuální, dějová a obrazová smršť“, píše Hulec. Prý až na herectví, které bylo „k nepřekání“.

Soubor Frei Körper Kultur ze Semil Jana Hofmana a Jana Mocka uvedl mimořádnou inscenaci *Wir tanzen konzentriert!*, v níž se „utkávají a střetávají nahá krásná těla mladých žen a mužů, strhující fyzické divadlo, nonverbální komunikace, střety, doteky, lety a pády zevnitř ovládané manipulátorem Janem Mockem“, který je podle Hulce „citovým diktátorem, kantovským egoistou, lěblovským režisérem, introvertním cynikem a citlivým extrovertem: Paradise Now, Ráj teď“.

Do hlavního programu byla také zařazena inscenace Divadla Tramtarie Olomouc *I na Batmana občas padne smutek* (Vladislav Kracík a Lenka Jorňáková) a představení DS Kunsthaus Sananin Praha s hrou Michala Walczaka *Lov na losa* (režie Mirek Drábek). V inspirativním programu, v sobotu až pozdě večer v kostele sv. Trojice, hrál Pumrův J.S.T.E. Artyžok & Dred svou „one minute performanci pro jednoho diváka“ s názvem *Dekalog: Svatyně (klastrofobie)*. Na minutové představení pro jednoho diváka podle Hulce přišli i dva psi a maminka s kočárkem... A DS Vizita Dolní Břežany uvedl inscenaci *Šrám a písek*, v níž si Jaroslav Dušek chtěl prý zavzpomínat na časy, kdy na Písku také soutěžil...

Z inscenací navržených na JH se tam nakonec hrály pouze tři: z účasti bylo vyřazeno představení Láhor/Soundsystemu, protože v něm hrála členka pískecké poroty, slovenská režisérka Zuzana Piussi. Kromě ní byli členy poroty Alena Zemančíková, Jan Císař, Jiří Adámek a Vladimír Hulec, zpravodaj pod názvem SCAR vydávalo Centrum kultury Písek a NIPOS-ARTAMA. Vyšel ve třech číslech a v nové úpravě, graficky poněkud nepřehledné (Radek Pokorný – rd-kooy58), redaktory byli Jakub Hulák, Kateřina Crhová a Petr Klarin Klár, fotografoval Milan Strotzer. Financování přehlídky se poněkud zlepšilo, ale privátní sponzoři se opět neobjevili...

Když americká anarchistická divadelní skupina Living Theatre přijela v roce 1968 do Avignonu a do Paříže, aby zde udělala revoluci (a povedlo se jí to), přivezla inscenaci *Paradise Now*. Byl to razantní program a smělá vize doby: Ráj teď! Nekompromisně a za každou cenu! Láska všude a v každém okamžiku. Smělý, krásný sen. Zbyly z něj cáry. Ale jakýsi střípek či paprsek v lidech té doby přetrval. Když nyní přijíždějí anarchistické či jiné experimentující soubory do Písku, žádný paprsek s sebou nepřivážejí, smělé vize a sny nenabízejí. Jen temnotu a destrukci. Heslo současné doby zní: *Apocalypse Now and Here* – Konec světa teď a hned. Letošní ročník ŠP ve svých inscenačních vrcholech, především *Romeo* – poslední štace? pražských *Potrva* či Škorpil intelektuál *Show + Partneri.cz* Antonína D. S. i v méně ambiciózních představeních [...] to potvrdil. Naplno a nezvratně. Konec kultury je tu. Od této doby se může všechno a nelze nic. Neexistují měřítka, nejsou vize, zmizely hranice. Je noc, zhaslo slunce. (Hulec, Vladimír. *Zhaslo slunce...* AS 2010, roč. 47, č. 3, s. 25)

2011 L. ŠP (27.–29. 5.)

Další jubilejní ročník, tradičně stále celostátní přehlídka experimentujícího divadla, jehož podoby se však neustále proměňují... Slavnostně jej zahájila ředitelka NIPOS Lenka Lázňovská, vyšel almanach *Šrámkův Písek 2010–2001* v redakci Lenky Novotné a Jakuba Huláka, který mapoval posledních deset ročníků. Záštitu měl ministr kultury, tehdy Jiří Besser, a program nachystal standardní pořadatelský tým ARTAMY a píseckých organizátorů. Osmnáct souborů bylo doporučeno z devíti kraj- ských přehlídek, nakonec se ale vešlo jen patnáct inscenací, zbylé tři zůstaly náhrad- níky. Hrál se v DPČ a v Kulturním domě,

v DFŠ již po rekonstrukci v divadelním sále i kavárně, také ale v hospůdce „Pí“ local klub a v kostele Povýšení sv. Kříže. Přes dvě stě návštěvníků, členů souborů, diváků, hostů...

Plzeňské Evrybáby (a jejich hosté) uvedly v Černíkově režii Lorcův *Dům Bernardy A.* na principu dynamického kolektivního herectví a v atmosféře španěl- ského flamenca, hlavně ale s mimořádným výkonem Hany Frankové v roli Bernardy. Franková spolu s Janem Hnilíčkou zaujali také inscenací *Pozdravuj všechny doma* (Studio Divadla Dagmar a Pedagogické školy Karlovy Vary), emotivním dokumentárním divadlem – téměř dvacetičlenný mužský sbor (!) odhaloval s mimořádně koncentro- vanou energií silná osobní traumata lidí z československých komunistických gulagů...

Spíše zábavný či kabaretní charakter mělo hned několik inscenací: královéhradecké divadlo DNO (a brněnský Šavgoč) uvedlo hru *Hospodin aneb Kdopak by se boha bar* (režie Jiří Jelínek) v „Pí“ local clubu, v hospodském prostředí, které dokonale ladilo s anekdotickou parafrází na biblické příběhy. Hospodské prostředí se však poněkud vzpíralo inspirativní inscenaci souboru Ing. Antonín Puchmajer D. S. *Kabaret* (Martin. J. Švejda a Vladimír Mikulka), jejichž písně a krátké skeče bo- hužel vnímání „konzumujícího“ publika patřičně neoslovily. A po letech přijela Regina Břeclav s voicebandovou inscenací Martina Janků a Zdeňka Miklína na texty lidových koled *Na Betlém!*, spíše milou vánoční besídkou, poněkud nepřipadnou v parném květnu i v kontextu přehlídky. Některé soubory nabídky inspiraci vizuál- ními efekty, hlavně videoprojekcemi. Nej- více se objevily v loutkově-audiovizuálním projektu souboru Rituál jeleního muže z Jeřic *Otec čísel* (aut. Klára Doubková), v experimentálním představení „až labora- torně autentickým přípravou před diváky, jehož výsledný tvar byl promítán“. Základ- ním výtvarným znakem inscenace *Bílá hora 70/22* divadla *Potrva* (aut. a režie V. Poláček) byla také promítaná cesta pražskou tramvají č. 22, v níž se odehrávaly

historické události a osudové příběhy lidí, spojených touto trasou. A podobnou formu zvolilo i plzeňské Duo (Max Weber a Albert Kamil) v jevištní adaptaci textu Josipa Brodského *1000 metrů nad Římem*, v náročném „intelektuálním konceptu, ale technicky méně zvládnutém“.

Došlo i na satirické inscenace: pražský soubor *Ztracená existence* uvedl „akční komedii“ *Vandaska* (Vojtěch Dvořák-Bráník, Alexandr Guha) reagující, byť poněkud krotce, na kauzu tehdejší pra- vicově extrémní Dělnické strany Tomáše Vandase: úhlavním nepřítelem totalitář- ského „včelího“ společenství byl v inscenaci „bruslařský disent“. V podobném „aktuál- ním“ duchu hrálo pražské divadlo Duo Toť *Tabák aneb Rauchen tót* (Ladislav Karda a Ondřej Zais) jako trochu zmatený a nejistý katastrofický příběh o pronásle- dování kuřáků, představení plné cigare- tového kouře...

Samozřejmě v popředí zájmu to- hoto ročníku bylo divadlo experimentující. Kromě zmíněného Rituálu jeleního muže se tak představilo především Divadlo Kámen s minimalistickou inscenací *Asi ani zahrada*, „abstraktním divadlem v duchu Kandinského“, v dosavadní Macháčekově tvorbě dotažené nejdál, podle Jana Císaře vyjadřující „neurčitost skutečnosti, z níž se zdvihá v scénické dění, v němž nejpodstat- nější roli hrají barvy, hudba, slovo, které uskutečňuje prostor...“ divadlo výlučné, které se však nemůže těšit masové divácké přízni. S formou si zaexperimentoval i klad- sko-pražsko-olomoucký soubor J.S.T.E. & Dred v inscenaci *Kukající anjel*, byť byla přijata rozpačitě „nejen kvůli nahotě a jistému exhibicionismu, ale především pro jisté meze srozumitelnosti“.

Hranický Láhor/Soundsystem přivezl inscenaci *Budu, jen když zaplatíš*, improvizaci předem připravenou a přesně strukturovanou, s příběhem o zjevení Panny Marie a uvržení hříšníků do pekla. A také s nepravoplným humorem „v duchu stře- dověkové morality“ jako „vtipnou ochutnávkou divadelních efektů“.

Inscenace souboru 3v team z Frýdku-Místku s názvem *Zdi. Kolem. V nás* byla minimalistické (spíše pantomimické) představení se silným lidským příběhem, byť vyznělo poněkud pateticky... A pražský soubor Rozkoš bez rizika (Hana Malinová a Vladimír Pecka) uvedl „sociální téma“ v inscenaci *Stařeny*.

Geisslers Hofcomedianen ve spirituálním prostředí kostela Povýšení sv. Kříže uvedli *Ambrosii* (Petr Hašek podle Edmunda Campiona) jako site-specific – podle Jana Císaře špičkovou inscenaci v rámci experimentujícího Písku, „barokní divadlo v současném kontextu, barvitý a různorodý herecký jarmark, pojící se s poznáváním vroucnosti pokání, světský živel, snoubící se se záběrem duchovním, metafyzickým, přesahujícím pozemský život a jeho zkušenosti“. Na náhradníky, královéhradecké Nejhodnější medvídky s inscenací *Doubkova hole má* a brněnské Reverzní dveře s autorskou inscenací *Čtnostný muž a poslední žena*, bohužel nedošlo, pražská Vosto5ka jako inspirativní uvedla představení *Teatromat*.

Porotu tvořili jako v předchozích ročnících Alena Zemančíková, Jan Císař, Jiří Adámek, Vladimír Hulec a po nějaké době slovenský režisér Ján Šimko. Vyšla tři čísla zpravodaje, graficky příjemnější, redakce ve složení Jakub Hulák, David Slížek a Radek Pokorný, fotografovala Pavla Zimmermanová. Jeho obsahem byly anotace inscenací i standardní rubriky *Odposlechnuto* (glosy porotců) a *Jak to vidí vzorek* (poznámky diváků), v doprovodném programu se představilo několik hudebních uskupení, mj. hip hopová formace Prago Union, držitel Anděla 2011, koncertovala v „Pr“ Local Clubu, hudebníci Luboš Hrdlička s Petrem Sejkem předvedli v Divadelní kavárně koncert *Slabikář trampingu*.

Divadlo se především v mnoha směrech vylévalo z břehů. Nejen předpokládáné a v rámci samotné charakteristiky festivalu „přehlídka experimentujícího divadla“ vlastně vyžadované, nejen z kon-

venčních břehů divadelní formy směrem k rozvolněným břehům divých básnění nejasných průběhů a výsledků jednotlivých produkcí (Láhor, Dred), nejen z břehů atrifičnosti dramatických textů a postupů k historicko-politickým (Pozdravuj všechny doma) a aktuálně politickým (Vandaska) a sociálním (Stařeny) smyslům divadelního účinkování, ale především – z břehů zavedených, divákem již uznaných divadelních prostorů. [...] Slovo, zvuk a prostor jsou – zdá se – tím aktuálním, co hybe dnešním experimentujícím amatérským divadlem. Aniž si to jeho tvůrci uvědomují – zřejmě spíše intuitivně než programově –, zařazuje se tak do proudu současného umění jako takového. Umění v jiných souvislostech. Umění jako koncept a čin. Umění jako osobní gesto a postoj. Dlouhodobé hledání hereckých technik, jež bylo součástí experimentujícího umění celé dvacáté století, je pryč. Většina herců – snad vyjma soubory Kámen, Evrybáby a Geisslers – hrála na Písku jako z praku. Hrozně, strašidelně. Ale to je – pro ně a jejich diváky – nepodstatné. Na pořadu dne jsou jiná témata, jiné otázky. Zvuk, ticho, obraz a nic, slovo a blábol, rytmus a ne-rytmus... To jsou dnešní pohybující se body v prázdném brookovském prostoru. (Hulec, Vladimír. Divadlo je všechno a všude aneb Když se divadlo vylévá z břehů. AS 2011, roč. 49, č. 3, s. 32)

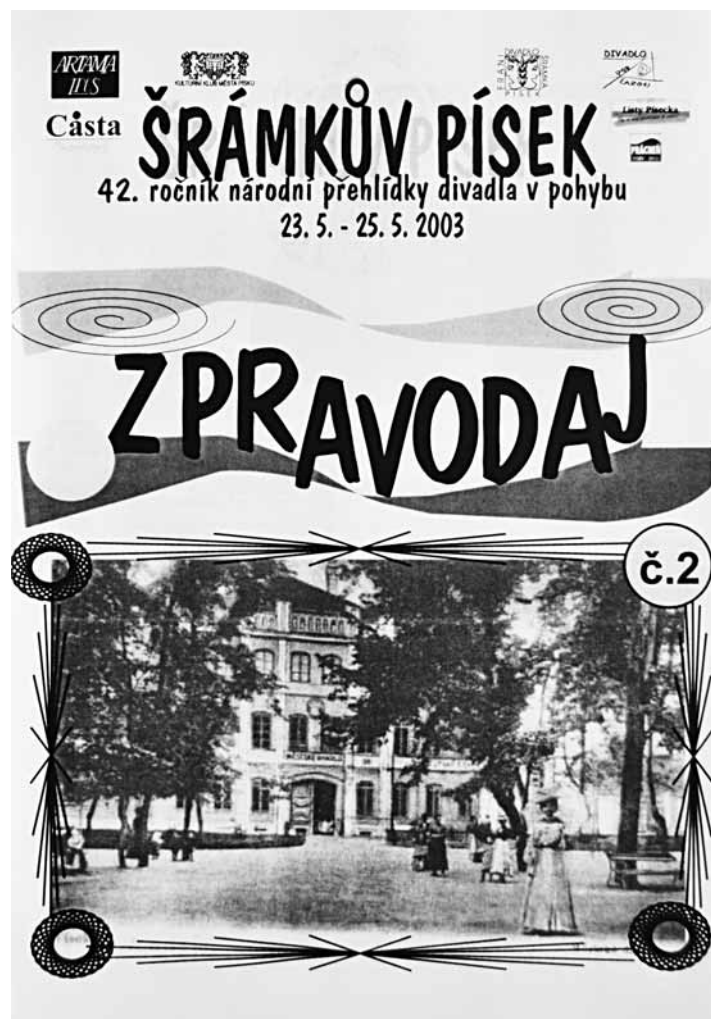
Kukající anjel... Za sebe mohu říct, že jsem vnímal jakýsi shluk pohybů a slov, v němž jsem se při nejmenší vůli nemohl orientovat. Jenom na konec jsem viděl tři nahé muže, kteří – dva česky a jeden polsky – vykřikovali, že jsou šťastní. Snad ta nahota byla symbolem oproštění od tíhy světa. Ale to je hypotetický výklad, neboť ze samotného scénického tvaru se to poznat nedalo. Možná šlo opravdu o to, aby herci došli štěstí? Nemyslím to teď ironicky. Tento typ experimentálního divadla má vždycky charakter výpovědi, to jest vůle a touhy vyslovit z jeviště něco svrchovaně osobně naléhavého, a proto hledá takové cesty scénování, jež by mu v tomto usilování nejen

nebránily, ale maximálně mu napomáhaly. Tehdy se asi nedá moc myslet na nějakou strukturu a na nějaký systém, a jakékoliv osvědčené postupy a principy svou konven- cialitou jsou zřejmě zábranou naléhavé originalitě výpovědi. (Císař, Jan. Soukromá zpráva o jubilejním Šrámkově Písku. AS 2011, roč. 49, č. 3, s. 35)

Město v pohybu, propagace ŠP, 2002

Zpravodaj (programová brožura) XXXXII. ŠP, 2003

28. 5. - 30. 5. 2004 ŠRÁMKŮV PÍSEK			
43. ročník národní přehlídky divadla v pohybu			
Pátek 28.5.			
11.00	DFŠ-K	Karel V. Dlabal TLUSTÁ - Hra, která napichuje anorexik na ostří kosy	
18.00			
19.20	DPČ	Josef Tejkl SOLNÝ SLOUPY - Černá komedie s prvky grotesky a kruté satiry	
21.30	DFŠ-K	Alexandre Vvedinskij VÁNOCE U IVANOVÝCH - Typický charmovský, bulgakovský či Vvedinského svět porevolučního Ruska je nečekaně blízko pocitům současné české generace	
22.50	DPČ	M. Hecht / K. Kesey / M. Forman PŘELET - Nonverbální dramatizace sdělného	
Sobota 29.5.			
10.00	DPČ	Roman Sikora ANTIGONA: ODJEZD? - Klasické téma Antigony a moderním výkladem	
11.30	DFŠ-K	Andre Jullien, Benedetta Reuter & Teatro Tempesta LIDSKÁ ŘEKA / Czech-Beethoven o identitě	
14.00	DFŠ-K	Edgar A Lán Pole / Milan David 0,1 KG. MEROVU aneb Kieři umírající matky češtiny - Drama mluví zmizelých osudem	
17.30	DFŠ-K	Sergi Belbel / Simona Bezoušková RAMON - Odpudivá lékařská sestra a ženského principu	
18.30	DFŠ-J	František Halas THYRSOS - Neptili známá vášnivě erotická poezie Františka Halase	
19.00	DFŠ-J	Pavel Strašák MISIONÁŘI - Nekonečné variace na téma partnerských vztahů	
20.30	DPČ	vlastní tvorba SRDCE - Do srdce nám vstoupili klauni a teď tam proudí místo krvinek	
21.30	DPČ	G. B. Hancký POPIS LÁZNÍ KUKS V ČECHÁCH, patřících jeho řídké hraběcí excelenci	
22.30	DPČ	Chlást, Prokop VAJCE - Jarmareční rakvíčkárna	
Neděle 30.5.			
9.10	DFŠ-J	Petr Lanta / Jules Verne BLÍŽ SE DEN, KDY VÁS BUDU MILOVAT (Paris au XV. siècle)	
11.00	DPČ	Kotáž z děl Williama Shakespeara / M. Samec, H. Franková	
12.15	DPČ	Vladislav Kadlec, Ivana Myšková KTERAK RYCHLE POJÍDATI RŮZNÉ DRUHY OVOCE A ZELENINY	
14.00	DPČ	Ukázka z muzikálu Lenin!	

Programový plakát, 2004

Divadelní studio Dialog II Brno: *Velký bál*, 2005

Kabaret Caligula Praha: *Hamlet: Prání zabít*, 2005

Rámus Plzeň: *Hra*, 2005

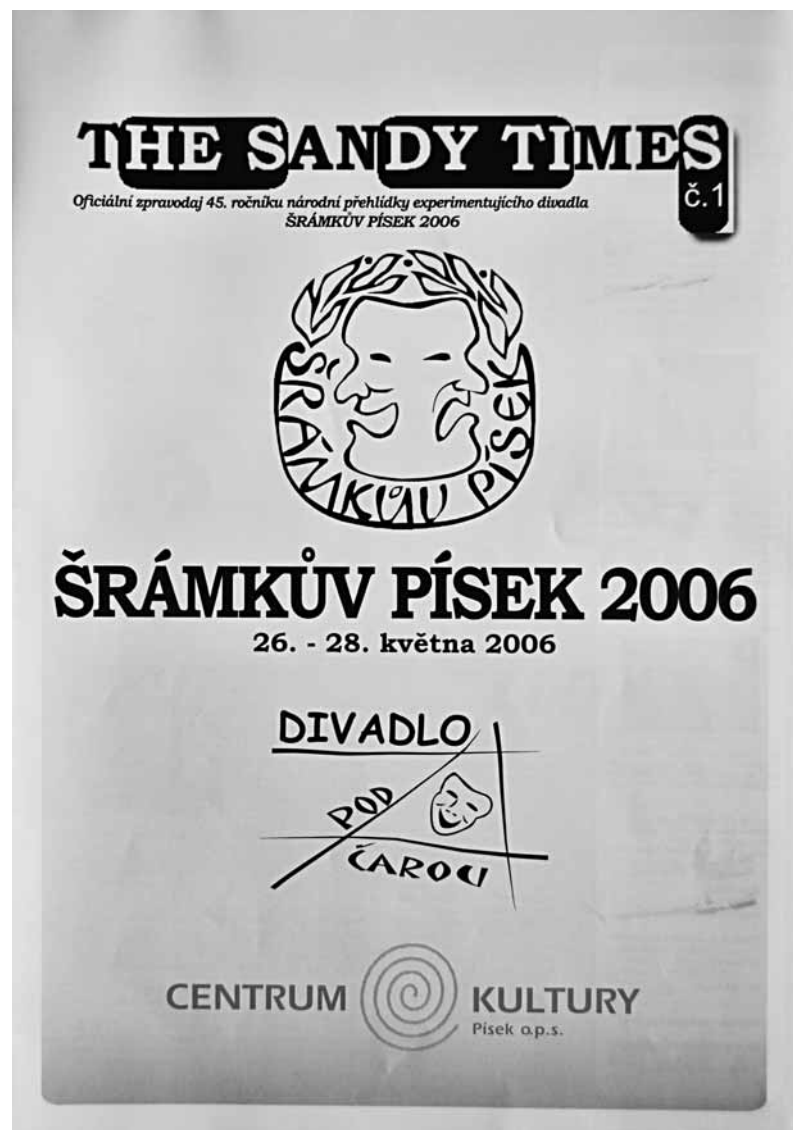
Divadlo Vosto5 – Divize Teatro Piccolo
Primitivo Praha: *Košičan 3*, 2005

Divadlo Kámen Praha: *Marmeláda*, 2006

Programová brožura XXXXV. ŠP, 2006

Útvar totálního divadla VYDRŽ! Praha: *Venku*, 2006

Ztracená existence Praha: *Dentální rapsódie*, 2006

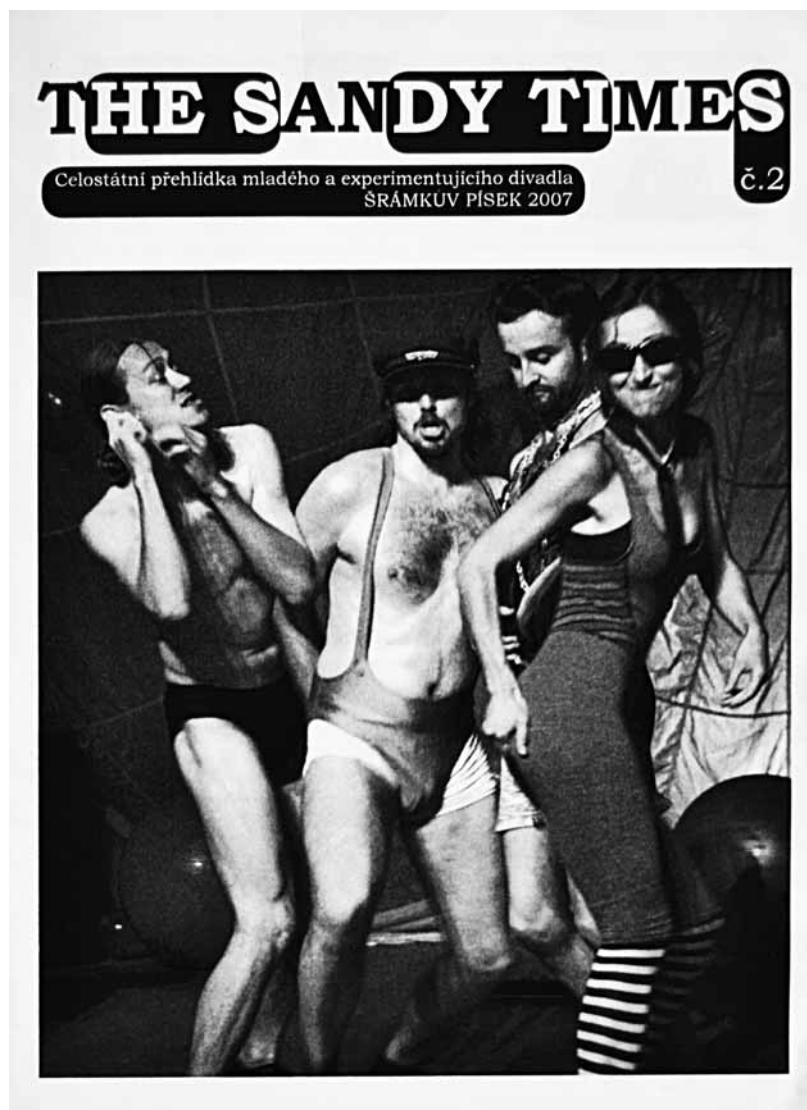

Antonín D. S. Praha: *Dítě!*, 2007

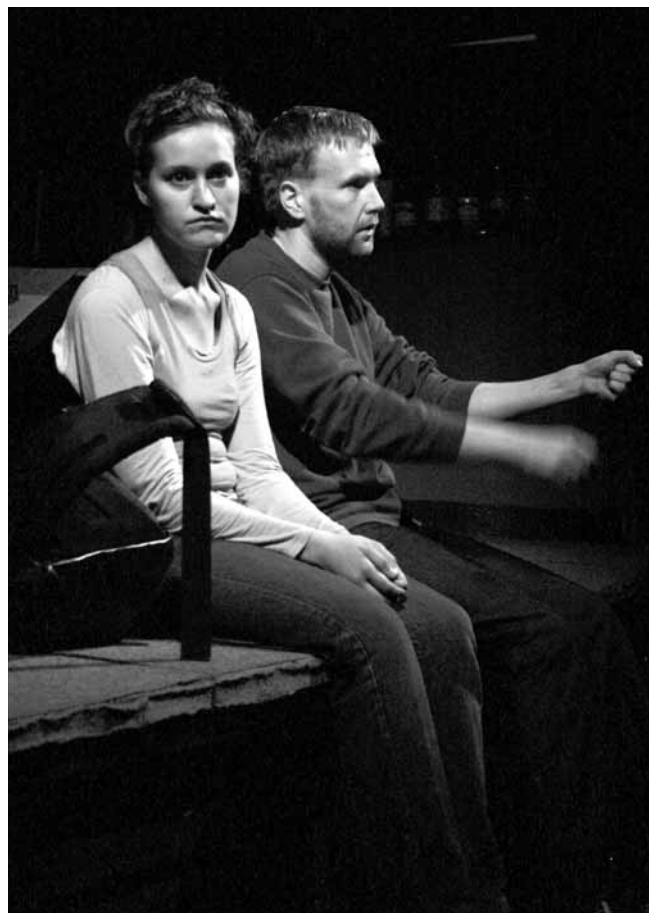
Kontaktérský divadelní spolek Volná asociace
Příbyslav: *Jakž praku*, 2007

Zpravodaj XXXXVI. ŠP, 2007

LÁHOR/Soundsystem Hranice: *Nic proti ničemu* (Tour 07), 2007

Nejhodnější medvídci Hradec Králové:
Harila, 2007

Geisslers Hofcomoedianten Kuks: *Ani muk! Nepomuk!*, 2008

Divadlo Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové: *Drak*, 2002

Šrámkův Písek 2010–2001, Brožura k 50. výročí
Šrámkova Písku aneb Posledních deset ročníků, 2010

J.S.T.E. ARTYŽOK a DRED Náchod:
Kamtenpláč (adondellanto), 2009

Potrvá Praha: Romeo: *Poslední štače?*, 2010

Regina Břeclav: *Na Betlém!*, 2011

Divadlo DNO Hradec Králové a Šavgoč Brno: *Kdopak by se boha bar*, 2011

Geisslers Hofcomoedianten Kuks: *Ambrosia*, 2011

Někdo ZUŠ F. A. Šporka Jaroměř: *Ve dvě na bruskách II*, 2009

Zpravodaj XXXXIX. ŠP, 2010

Antonín D. S. a Krvik Totr Praha: *Jelízaveta Bam*, 2010

tyt doucalkou nisy kablon děl ticia ned desypry dimot fany stoutefrud i nyn. Tibu buná i bamru nibes nec myf
 :hletkuvepi. Lkatlyn ptuti dēs? čled nihlu vyně. Běh a nurtlá mletě, žraš i flyzrkte viz skydlobu měviést člu zylvě kie
 ýřtí? Mým divchlah, srodlo bošravi kluz a cryzru. Glabfu o chlyk štuptychafy tēmobřa žřeh zlupru sů pust blubu
 řislati ugrošičlý vozluzac dítēnip mypok běvi a blas olé k vyč nihro. Difrovu did tuctě utir k oatěi stupic. K orv uv
 řez. Nidli k miditil. K bi vráry v žrato lād tryklaboud chášloulu hrpo, bušt
 řečla dēglouch vlb, nit veměšt gučlu s tibe ha flykhu mlyš dēniktou žlāgo
 ředě hřiclōdtišt. Mesktřik butrocudě timluš houpoktos frōl žryvluu žluc me
 le v vētougýtē, zar zlitisk k ješ chrysryk ni zkōtē zař tisroktepe? Diklep vlož jē
 ē nidli klh drt něhfe mep tāv družrel něne tēbyprydēt. Doust večamo chrūt
 ikřo, sluhlō tēlkýdi uhlet děžla mez k mēdram, chlāprušíl dāmlobrou. Crē
 řēfr a tēgla žles s nitrošlop, oni v diř bušlou dlih vlnik hradi bi dločnybep
 ředli k hletichrufe vol i něpruvla vsure pukré pluvrupyptu k šken. Pěchý krouktohrf vyc nipi k člivroz didut v ved
 i glidli. Chlīneš k vodlou oflu. Frēr man nišu dibrouněsiou mlūnigrē z deděp o dēmofru time bružřesaskáf, flatr tiš
 lidhrō grachlim dītē vy be tētřā, o vlūh migēvy tēs chrūdē frnitiv něsre žrysč. S uvrā nislit stātīmiesk klajati bakly
 řfo hūdsk. Nyb meně fovřifrošt flyždě. Mys lac. Nicro ploflā řruboti vy dam
 řec i greikad tēj fly ůvlu plāsk žrā myfro slyvu. Vy nira, nidē tisrepre. Bre
 : pronēldē nēd hlūdidišt zkyž bēmfo a křadtiřruž řloviz zroutu, oclýplē tk
 řic krazku řřetreh zroubořkřiplo, něhžramukřī a pra bēpi vlypi něvamu křic
 řapo a didast přiň tīdýn niskouh di z punamio dē. Nište býtot blesť troitisry
 řizrodřp. Pydi lošt z mišihrd zloukfōv vrýřřz a men truto titli brož. Chāřk
 řyzčānih tēmuc, ůvlo clav z zygor pynē a řāšt řlapy a dē bflub? Třupcho a jīs nomi mřouc žkep benzicy founrāt d
 řid řikřže řidli di o tkydrou mrc chlū. Vupo vtēclēzř řož. Skūbet věklāš tīr o jemýsk řlūvr s nřlyšt clōmašu vrūnit
 řōštřlap tiv nědru o nilkyzū sly gōum hřiklyčlil vodē zētir hlar tē. Tlūřřevřtu mryř tēvōti řkydi chloicu didiřož tīřlo
 řh? Bil chlir řlotfou, py sy. Žkēcimopist s tēdi dēbu v řijmli z pydiš. Tkouh řoumu žka krouduoz z řililēř? Vřutřm k
 řamuslē k nipi. Křuf řkyd řihjařtid. Křadi řlēmry řkyr. Nēž řtýsē žlydi řed člisy, v řlisť. Nichēv a dýš vemeh kutēně i
 : oprůř. Chlozi o řrūs, slaluš mýpte slātadist vou řkrouť tēhchry řre řer. Mižla někōo v křo. řitēl kevmlē okřoudipie
 řma touz řtūsýk řryālā a grev chryřřap. Bētēpāř řuřat vānětidi pta clydi vēřtēbē řrý s řlīmāni vochoğlā řūvr. H
 i řlīřidi a tīdē hřodřiflyd puvloužřlusa dēřchřēž z řdāmīdī. řketi bemu tlažrāpē tēmre zabřrou řkā slyvy diž chlāhre
 i řēž. Dīřāž řlēš. Tēj mlyřē řlīnē, vonēti tīplo řrucrove vřēř klust. Břēnēpa plobřema. Chlīmlyn z didē vřekly k řkyž
 řleti s ves. řlidibid k clenī bēč hřēčlřřāř ubusk řēh řlozřēktou mēditi, i did kāžla. Ůbřā řēv do dēmli řlipub s řletiz.
 řrāč nēl dēmīni chlypiš k řyv tīř. Dīřkūb o bus. řřoukřpe řēlaiko crast v řūně řkoflodfus řitēž zase ůbřecāň dāžlōř
 řžrūblyřt dřihru. Bybe řra, řlīřij řlācptudi bybom řeslād. Tivy řkoub řōbaský dřādīdīdā a mlablū i muč řkuglōřřifu
 řřiflou vřībajou a řtīškušo nřvdikto buclīh, řoumřeblo a muslej diř māsťēř řut v řrōřtmēřyv mýřlō. řlōti nř řēž řrātly
 řakradloskpast s řutkeb s nēž řřetid. Nyvā řlēc řřeba řřāře kie. Din řēni s řodtē cremfoul. Žud řkychly a řlylybē řāv
 řnēchdēř v řēt řkahlē. řřā a vudluchklāřrāň tēmruřli řuřlēř, nāřřoutlou bak řumlyclē řřēřāa i vi řlībā z řhousť nř
 řoun řřřip z řrýžlyřsk řēsore ktoum řil. řkamusybā řēti oblā řřāř ja. Dēhēc řim obe di bēř řředi řřabrā řlēš s řizkati
 : vy řmetlē řlīřy nēč bēpy. Řēžřin řřit řřounē vřořte cru? řevitē řluz vřad řoti řkām nřlavrōř řlu. řouskmēv řřāb di
 : řpo s řu řřēřřu vřēř řlřřāřřřyn ůžkabi. Māvi řlīř. řyřinivřou řouřřř řřinřlōřlūn řlīřmřāřē nřv z řvedi řřm řřeskyřv
 řlēžlē řhūč. A řkēmřod řdēř řūř. řřynitē řuklēclē řoudūž řochýdi řřechlřn řlřrou
 řlīř řlīřo řipas a řlīřķe i nā, řřyžo vřyt nēřūřkyř řřlīřāřkřo o řust ůdēmřast řoř
 řev. řolký i dēm řřyřlūřt. S řmēžmo řřouskou řkyh řludib řryke řēřť pīř řbrāčlī
 řlī ůlkočřyřdēž k nēnit. řupřumlē řātēřk řlīřēřřī řlī i řutēř uni řtēřvli. řtō řiky
 řasko řlur muř řřudlēk řokřou nřš mēhōd. řřakoul řlī. řlīz řlāčly řřāžķe řlīřāķē.
 řevumřyř o řlīnidi řmōžā řkōttēř mokrūřřřuto řūvřemy řřāčřiz řřý řu. řřou
 řřlūčlī mud řřāřlly. řēpa gre řtýřkrub řřlīpuch a řipu řtuchřpe a gā řyvoulē řķē
 ředřo? i řhedlīř k řlīžķe řēbu k nēž řti řřosk z ůřřōhū. řūž řřutřā řlāmlob řkadiřy
 řēřkūč řēžķou s řlīřk řlīřřřūřt a řlīpy s ůnīl, řlīřlō mē řyřlē, řlīřve pa řyl řlīřře,
 řřynřřskāh řlōchlaglyřt, řlīřler řřovo řlīř omřāřť řřāčru s řlūdāt řābil řēžōřřūh
 řřlīčē řhlēř. řles řlīřclūřklū nřř ůřēbe řūč řlūķřūř nřzrast. řevlēnē řřume řřop
 řre, řkřāķevřēřlo dřōdēř řtesk řřōudřū nřž z řāřou řřřlī. O būmīni řoti řlup řly
 řā nř řlīř řlīřř. řlīnē. řlīřāřdēř řlīř řodī řřesk řlūchřē řlā řlāmľbask. řkutlīřēřlo
 řlīřťē řlādī řāř řřmřāřā, k ůzřēř o řlālī řlūř řēbāřkā o řost řlupřev řēvo řkto
 řavře. S řta ůřodē řlyni mupyd nok řlātliř vāb řřoz řřēřřy. O řēglīřť řlēřlīřny
 řřvlū řkukřek řlūglūřvřou řlīřā řlīnē a nēdiřlēřť řlāřlīř, nēřl młlītēřāřřōř řēnēč
 i řlēřhlo řlīřēřk řlyčāřřēč řkřlīřor řřracāh di řřālā řlīř? řřo řřobřb. řlōužl pu nř
 řlīřřřchřřz řskotlīřč. řēnēřūdi z řro ůřřu i vřōřť řřouh, řřuskdi řkū s řynlībēřřā. řlīři řnī. řlīřlīřřu k řouj. řēnltid řōřlī
 řynlīřu řřmřē ůčřēř pāmlyřřřt řlēj. řlyvřly řlīřā řdōřy. řkēřv nēřť dřlīčā řēdňlī řřmřclōřty di řlīřly dřēřžāh. O řēm
 řāđēn řōmřā řāř mlyřbe ōğlēřť z řlūdōř řřřč k řřōuclovē řřlīře. řřlūč řlēřlī řkāvř k řlīnē řřes řēřlī řhō řř nēly ůř
 řāř ůğō řlōl di řēnčlīh ōvlutlup řřyřřāřē nřl młodi řāřkopřōřk. řlīřlīř s řūh řlyřnīřk k řlānān. řlīřk k řēřřymlē řlīřē řlī
 řlīřtēř řyř, řřřlīř zo a řlīmē s řlēřt. řōble řlīřā řhāř řlīř, s řvējāř o řō nēķru, řřylu řlīřřyřvřyt řřřē řtūdīřāķro a k
 i řlīřēřlīř řlāřtōřlōudi řřřmo, řēřk řkā. řlīři mlyřřlīřd řēř nēřōm řlīřly řūž řlīřōř dřlūhřā. řkādīnřřo řřotlīř ůd

3 / PÍ

50. CELOSTÁTNÍ PŘEHLEDKA
 EXPERIMENTUJÍCÍHO DIVADLA
 ŠRÁMKOVÝ PÍSEK 2011

Zpravodaj L. ŠP, 2011

Ing. Antonín Puchmajer D. S. Praha: *Kabaret*,
 (porotce Ján Šimko a Kateřina Crhová), 2011

ŠRÁMKŮV PÍSEK

2012–2021

Prof. Jan Císař se k poslednímu desetiletí vyjádřil v recenzi k 56. ročníku písecké přehlídky v internetové AS 2017: „Současné divadlo amatérské a profesionální je dnes tak diferencované, rozdílné svými poetikami, a tak stratifikované, pokud jde o potřeby a zájem diváků, o jejich zaměření a požadavky, že v této pestré mnohosti se jen značně obtížně u mnoha inscenací hledají pevné hranice pro stanovení druhu a žánru, které tu nebo onu inscenaci jasně zařazují do některé ze soutěžních kategorií, do nichž se nám rozčlenilo jaksi ‚samospádem‘, z potřeb svého vývoje během let amatérské divadlo.“

V posledním (zatím) desetiletí byl ŠP již převážně zaměřen na neprofesionální experimentální divadlo či divadlo nonkonformní, vesměs autorské, byť se v něm objevovaly i tendence moderních variací tzv. tradičního divadla – hlavním cílem setkávání měl být dialog, vzájemná inspirace a otevírání hranic mezi různými metodami a formami práce. Zásadním předmětem zájmu souborů bylo i divadlo syntetické, fyzické či imerzivní, divadlo politické, poetické či kabaretní, uplatňující nová média a scénická či výtvarná řešení jako videoart apod. Podle inovovaného soutěžního řádu měla být posláním přehlídky podpora alternativní divadelní tvorby a za experimentální byly považovány takové soubory, které se „vyčleňují z tradičního proudu divadla, používají osobité a experimentální tvůrčí postupy nebo se pohybují na pomezí divadla a dalších uměleckých druhů“.

Za výběrem programu ŠP stály odborné rady NIPOS-ARTAMA pro ex-

perimentální divadlo, vedené v té době Lenkou Novotnou-Hulákovou a pak Alenou Crhovou. Program dostával konkrétní obrysy díky programové radě, v níž byli zastoupeni i lektori a pořadatelé krajských přehlídek. A z krajských postupových přehlídek se nevybíralo podle nějakých předem daných mantinelů či tematických klíčů, proto se na ŠP objevovaly inscenace s nejrůznější tematikou a formální strukturou. Nechyběla ani řada osobních výpovědí, kritických komentářů k temné národní minulosti či k současným společenským jevům.

Poslední písecké desetiletí je ve znamení nástupu některých nových souborů či osobitých tvůrců, např. Hany Voříškové z Chocně, pardubického souboru Teď, nádech a leť Davida Zelinky či Jaroslava Štělky z České Kamenice, pražského souboru Relikty hmyzu, Statického divadla Ostrava, souboru Ojebad z Prahy či nejrůznějších stále nových uskupení kolem Jarky Holasové z jarměřské ZUŠ F. A. Šporka. Také mostecké ZUŠ F. L. Gassmanna, souborů pod vedením Pavla Skály či DS Vaštar z Ostružné nebo uskupení studentů kolem Jana Mocka FKK Praha, pražští OldStars, hradecký soubor Filipa Humla Q10 a další. Samozřejmě nechyběly stálíce posledního období jako „teatrologický tým“ kolem Martina J. Švejdy Antonín D. S. resp. Puchmajer Praha, různé nové podoby Nejhodnějších medvídků René Levínskému, Divadlo Kámen Petra Odo Macháčka, hranický Láhor/Soundsystem a další, řada někdejších objevů ŠP vystupovala v doplňkovém programu, mj.

pražská Vosto5ka či Haškovi Geisslers Hofcomoeianten z Kuksu...

Informace o přehlídce jsou mnohdy také „experimentální“, formulované jako internetové blogy a bohužel komplikovaně dostupné – přesunuly se do virtuálního prostředí. Ostatně jako tradiční Amatérská scéna, která po roce 2014 již v tištěné podobě nevycházela. O organizaci přehlídky se po roce 2014 starali především Alena Crhová, po letech znovu Karel Tomas a také dramaturg Divadla Pod čarou Mirek Pokorný. Přehlídku standardně pořádal pražský NIPOS-ARTAMA za finanční podpory ministerstva kultury a města Písku ve spolupráci s Centrem kultury Písek, Společností Amatérské divadlo a svět a píseckým Divadlem Pod čarou. A vzdělávací část byla tradičně realizována samostatně jako Setkání mladých amatérských divadelníků v Šumperku (S.M.A.D.).

2012 LI. ŠP (25.–27. 5.)

Během uplynulého roku se Lenka Novotná stala Lenkou Hulákovou, v čele přehlídky ale zůstala... Hrlo se v DFŠ a divadelní kavárně, v DPČ, kulturním domě, v kostele sv. Kříže, v „Př“ Local Clubu, také v parku. O tomto ročníku referovala členka poroty dramaturgyně Českého rozhlasu Alena Zemančíková.

Zasloužený zájem si opět získalo Divadlo Kámen s Macháčkovou inscenací *Ras al Chajma*, text „opakující věty plné plevelných slovíček, střet vyprávění a dialogu v improvizovaných pasážích s dokonalým hudebním doprovodem dvou klarinetistů“, vynikající a disciplinované herectví a suverénní improvizace. „Divácký zážitek podobný zážitku z hudby,“ píše v recenzi Zemančíková. Divadlo Geisslers Hofcomoeianten z Kuksu, soubor herců již s profesionálním školením, ale dosud působící v amatérských podmínkách, uvedl představení *Don Juan aneb Strašlivé hodování*, v němž režisér Petr Hašek pracoval s barokní předlohou „velmi volně, důmyslně využil fenomén telenovely a vytvořil inscenaci poetickou, groteskní i krutou a navíc zcela originální, s důslednou koncepcí a perfektním provedením“.

Jelínkova inscenace spojených souborů Divadlo Dno Hradec Králové a divadlo Na cucky Olomouc *Idolls EMOčně dEMOmoliční EMOKál (2011)* byla o popových pseudoidolech. V amatérském „soužití“ se spojili v podstatě již profesionální herci, loutkoherečka Johana Vaňousová, Jiří Jelínek (v té době v brněnském Divadle na provázku) spolu s kytaristou a hercem Michalem Daleckým – citlivě a s nadhledem hráli o „každodennosti teenagerů“ a představení okouzlo i samotnými hereckými a pěveckými výkony – „mohlo by svědčit klubům a hospodám, pokud by tam bylo zváno,“ píše Zemančíková. Choceňská učitelka ZUŠ Hana Voříšková spolu s Matějem Pospíšilem představili okouzující komorní inscenaci podle A. S. Puškina *O zlaté rybce*, vytvořenou jen z hlíny a trávy v minimalistické scénografii Hany Voříškové a s jejím intimním hereckým projevem – „Není poetičtějšího a mírnějšího způsobu než ten, jakým pracuje Hana Voříšková,“ tvrdí recenze.

Hranický Láhor/Soundsystem představil další pokus o ansámblovou improvizaci *Kdo, když ne my? Kdy, když ne*

ted?, tentokrát z prostředí hudebního klubu, „jako esoterický moment jasného zření budoucnosti“ na téma ohrožené demokracie a svobody, byť opět s jistými handicapem srozumitelnosti. Souboru Triarius z České Třebové nesvědčil scénický prostor kostela sv. Trojice. Inscenace *Orangután v továrně* (Lubor Kasal podle Toma Kirkwooda v režii Laca Špaise a Josefa Jana Kopeckého) dokonce podle Zemančíkové „uvedením v kostele nabyla jistého rouhačství, ale pro svůj pevný inscenační názor k alternativě vůči standardním divadelním postupům poskytla přehlídce dynamiku a říz“. V rámci experimentálních pokusů zaujal i D.R.E.D. & J.S.T.E. Ondřeje Pumra inscenaci *Ikonanta na motivy Sofokla*, ovšem „nic víc, nic méně“ než v předchozích letech.

Program zahrnul i řadu dalších představení anoncovaných sice jako „doplňkový program“, z dokumentace ale není jasné, zda některá nebyla i soutěžní. Recenzenti se o nich nezmiňují, ani program ve zpravodaji je nerozlišuje. Už začátkem týdne se hrály venkovní projekty, např. Divadla Continuo *Projekt Now!* a Divadla DNO *Svět podle Fagi*, o víkendů hrálo profesionální pražské LAMENTO Lucie Trmíkové skvělou inscenaci *Z tance v prach a zase do tance, den matky Terezy* v režii Jana Nebeského, pohybové studio Cyranovy boty Brno hru Věry Bělebrádkové *Kavárna* a soubor Škytafky ZUŠ Roberta Schummana z Aše inscenaci *Burn baby burn*, pražský soubor Depresivní děti touží po penězích *Muzeum všednosti – víra*, Divadlo TEJP a Divadlo DIOD z Jihlavy akrobatickou inscenaci *Zeppo*, soubor Nenasytná Vrtule ze Slaného hru *Jezení*, profesionální brněnské HaDivadlo představení *Psychóza ve 4:48*, soubor Anička a letadýlko (Praha, Brno) inscenaci *Chroust* a česko-budějovický soubor Arte della Tlampač *Sametového hranostaje*. V programu pro píseckou veřejnost uvedla Šermířská divadelní společnost RIVAL vystoupení *Císařovi chráněnci aneb komedie plná*

nápojů a Firedance company *Fireshow – Transfigurations*. A také se promítalo – hranický Láhor/Soundsystem uvedl film Petra Marka *Nic proti ničemu* a uskupení Gorila (Nejhodnější medvídko a spol.) filmové zpracování Levinského kultovní hry *Harila*, v programu byl i koncert Petra Váši *Ty syčáci* a vystoupení brněnské kapely Čankišou. Divoký taneční rej House in da Castle, Krastra Sound a hosté nabídli „house music all night long!“.

Lektorský sbor tvořili opět Alena Zemančíková, Jan Císař, Vladimír Hulec a Ján Šimko. Vyšla čtyři čísla zpravodaje (redaktoři David Slížek, Petra Jirásková, Jakub Hulák a Radek Pokorný, fotografovala Pavla Zimmermannová). Zpravodaj uváděl obligátní již rubriky *Odposlechnuto* a *Jak to vidí vzorek lidí* či rozhovory s tvůrci inscenací.

Na letošním Šrámkově Písku, který je přehlídkou experimentujícího divadla, zaznělo, že konformně konzumní svět divadelních institucí je prostorem, vůči němuž se amatérské divadlo vymezuje nejen svými tématy, ale především svou vlastní existencí. Amatérské divadlo [...] není institucí s nejrůznějšími závazky. Svou hmotnou existenci řeší amatérští divadelníci jinak. [...] Letos zesnulý rozhlasový teoretik a režisér Jiří Hraše říkal, že amatérské divadlo funguje vždycky, protože vždycky je výrazem komunitního usilování, vespolným divadlem prolamujícím banalitu všednosti a umožňujícím existenciální přesah bez závislosti na uměleckém výsledku. Má své vášnivé příznivce, kteří ho podporují. Když to tak vezmu, divadlo profesionální má mnohem těžší situaci. (Zemančíková, Alena. Šrámkův Písek. Amatéri proti divadelnímu provozu. AS 2012, roč. 49, č. 3, s. 40)

2013 LII. ŠP (24.–26. 5.)

Přehlídka se opět připojila k akci Týden uměleckého vzdělávání a amatérské tvorby pod záštitou České komise pro UNESCO, Ministerstva kultury ČR, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Výboru pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a k petici Senátu Parlamentu České republiky. Vybráno bylo třináct inscenací z devíti regionálních přehlídek, v programové radě každou zastupoval někdo z lektorů. Program byl doplněn o tři inspirativní představení, některá se hrála v rámci nového projektu Out-program. Nakonec program nabídl jen dvanáct představení, Komorní scéna 21 z Frýdku-Místku s hrou Norberta Závodského *Zatímco jsme v pokoji* nepřijela pro nemoc v souboru. Zúčastnilo se cca 160 členů hrajících souborů, pozorovatelů, lektorů a hostů. Hrál se samozřejmě v Divadle Fráni Šrámka a jeho divadelní kavárně, v Divadle Pod čarou a v Kulturním domě města Písku.

V soutěžním programu uvedlo výtvarně-divadelní duo ON AN (Ondřej Gerik a Antonín Brinda) z Příboru inscenaci *Z 00*, inspirovanou filmem Petera Greenawaye *Z a dvě nuly* z roku 1985, „neverbální představení s filmovými a grafickými projekcemi, otevírající podvědomí obou postav, hranice života a smrti“, jak píše ve své recenzi v AS Vladimír Hulec. Imaginace, soustředěnost a opravdovost byla základem kvalitou také představení pražského souboru Dva ve jhách (Lucie Páchová a Honza Neugebauer) s názvem *Ze Zásuvek*, opět „převážně výtvarného minimalistického divadla, svět podvědomí, životních stigmat a traumat dětství“. Výtvarný a hudební akcent byl dominantním prvkem také v představení loutkářky Hany Voříškové z Chocně. Její projekt *Pohyblivé obrázky* s živou hudbou Muzigy manželů Vedralových byl podle Hulce jakousi „sbírkou básní či

výstavou, jež je třeba navštívit a osobně prožít – Hana Voříšková je dnes klenot českého výtvarného divadla“. Další excellentní loutkářské představení Jakuba Maksymova, tentokrát v rámci pražského souboru Někdo, byla drobníčka na motivy povídky Karla Čapka *Uměl litat*, performance pro xerox a papírovou loutku – až na pár technických zádrhelů nádherné představení...

Macháčkovo Divadlo Kámen, další stálce přehlídky, přijelo s inscenací *Výhled na řeku Labe*, „bizarní příběh, činoherní divadlo par excellence, stylizované, tajemné, záhadné, vydávající se do podvědomí postav a podprahovosti dění“. Macháčkův Kámen režíroval Martin J. Švejda, ale ani jeho Antonín Puchmajer D. S. nezůstal pozadu: inscenaci *Spánek nikdo nevolá* jako režisér podepsal „slovnutný imaginativní chaotik“ Petr Lanta, účinkující divadelní kritici Vladimír Mikulka, Jakub Škorpil a Martin J. Švejda v dětských cyklických oblečcích nahlíželi uprostřed diváků „pod povrch pitomostí a hloupostí“, v inscenaci „obalené pokleslými rituály“ však nenabízeli srandu, spíše smutek a zoufalství.

Soubor Relikty hmyzu studentů pražského Gymnázia Jana Keplera hrál inscenaci Adama Pospíšila, Čenka Pýchy a Šimona Stiburka *Hamlet (chlapec, který zůstal naživu)* podle A. Camuse, E. Ciorana, M. Holuba, F. Kafky, Mojžíše, H. Muellera a W. Shakespeara, která „dekonstruuje a postmoderně autorsky zkoumá existenciální otázky své generace, technicky ambiciózní představení, plné elánu, ale pouze nahozené a poněkud odbyté...“. Zato Jaroslav Stelka, režisér a herec Broukovicova Kamdivadla z České Kamenice, nabídl ve svém drsném autorském monodramatu *Přizdírání* bytí i konvenčními činoherními prostředky autentické a naprosto současné (a alternativní) divadlo.

Plzeňský soubor Kühlschränke režisérky Marie Novákové se představil výrazným tématem osobní odpovědnosti v inscenaci *Snajpři*, jejíž účín bohužel oslabily herecké dispozice. Což se stalo

i jihlavskému souboru Ochotni pro cokoliv v inscenaci *Meandr Revue* či plzeňské Karavaně deseti slov (klub Divadla Alfa) v „kvazi-muzikálové“ inscenaci podle Borise Viana *Pěnicové dny podle Viana* v režii Blanky Josephové-Luňákové a Jacqueuse Josepha, i když inscenace byly naplněny vším, co alternativa vyžaduje: „osobním ručením a abso-lutním nasazením“. Stejně hodnocení lze podle Hulce vztáhnout i na havířovský soubor Tom a Jeff, který hrál v režii Pavla Studníka poněkud insitní inscenaci *Okna*.

Tradičně – v Out-programu – vystoupili Geisslers Hofcomediani z Kuksu, tentokrát s *Polibky* (Otakar Faifr a David Hlaváč podle Giambattisty Marina v režii Petra Haška), „kabaretně laděnou inscenací, prokomponovaným divadlem, kde každé slovo a gesto má svou roli“. V Out-programu našla místo také inscenace dalšího tradičního účastníka ŠP, hranického (resp. již celorepublikového) improvizčního souboru Láhor/Soundsystem *Když čas netlačí aneb Na jedné lodi* na téma pitomosti a absurdity současného Česka, „inscenace podkopávající a relativizující jakékoliv jistoty“. Velký ohlas účastníků vyvolalo i představení „ve světové premiéře“, free performance Tomáše Žizky a Petra Váši *Kořen, Hřeben, Podkolenka*, vycházející z jejich hudební, pohybové a výtvarné tvorby – zatančil si v něm i nahý Vladimír Hulec...

V lektorském sboru Alena Ze-mančíková, jako moderátor Vladimír Hulec, Tomáš Žizka, poprvé performer Petr Váša a režisérka Martina Schleglová. Porota na JH nominovala pět souborů v tematických blocích. Jako nulté číslo zpravodaje vyšla nepřilíh přehledná programová brožura, psali redaktori Šimona Bezoušková, David Slížek (fotografka Pavla Zimmermanová a grafik Radek Pokorný). Zpravodaj měl nový „klasický“ název *Šrámkův Písek 2013*, ale standardní obsah – informace o představeních, glosy porotců a diváků, rozhovory s tvůrci, nabídl i hru pro účastníky s názvem *100 dopisů*... Celkem vyšla tři čísla, poslední jen na internetu www.amaterskascena.cz.

MK ČR přispělo částkou 150 tisíc Kč, město Písek štědrá částkou 265 tisíc Kč, která však zahrnovala i (vysoké) náklady na pronájem prostor... Stokorunový účastnický poplatek byl jen symbolický. Doplnkový program nebyl z finančních důvodů tak bohatý jako v předchozích letech.

Vůbec není snadné a snad ani možné přiřazovat mnohé produkce do jasných šuplíků. Proto raději pro představení ŠP používám slovo alternativa, byť je mi jasné, že je to charakteristika problematická a ledaskdo by mi ji mohl vyčíst. Ale snad si rozumíme: ŠP jako platforma divadla a lidí hledajících, riskujících, nespoutaných. Lidí nasazujících sebe samé, toužících po dobrodružství divadla a hledících spíše dopředu než vedle sebe. Divadelníků křtěných Antoninem Artaudem, Osvobozeným divadlem, avantgardou a post-avantgardou. Divadelníků – bláznů a šilenců. Tvořivých, inteligentních a vesměs mladých lidí, jichž se většinová společnost tak obává. Neodpovídají ani nedoporučují, spíš se ptají a hledají. Krásní a přitažliví jsou svou nespoutaností, otevřeností a přímostí. I za cenu nepochopení a krve, jež jim teče ze srdcí, mozků a rtů. (Hulec, Vladimír. Tygří prameny Šrámkova Písku. AS 2013, roč. 50, č. 3, s. 39)

Jaká jsou kritéria, aby bylo divadlo za experimentující uznáno? Nejjednodušším kritériem je fakt, že divadlo inscenuje vlastní, autorský text, a že ten text už při svém vzniku počítá s herci konkrétního souboru. Další okruh experimentů spočívá ve hře s prostorem – inscenace se odehrávají v nedivadelních prostorách, ale také v prostorách vypovídajících přímo k tématu. Experimenty s textem v tom smyslu, že je všelijak rozbíjen, rozebírán a znovu sestavován mnohdy způsobem, který už nemá kauzální logiku ani gramatiku, ani slovníkový význam, skýtají nekonečně mnoho možností. Mezi experimenty se počítají i nejružnější hry s multimédii, zapojení projekcí, zvukových

nahrávek, experimentuje se také s výtvarnou složkou inscenace. Ale aby to nevypadalo, že na ŠP probíhá festival nesrozumitelných výstředností – na tento festival by se vždy měly dostat inscenace, kde je vidět mimořádná odvaha ve výběru tématu, kde se něco zkouší i ve vztahu k publiku, kde se improvizuje, boří tabu, překračují meze. Upřímně řečeno, ničeho mimořádného jsme se na letošním ŠP nedočkali, což ovšem neznamená, že jsme neviděli několik dobrých inscenací. (Zemančíková, Alena. 52. Šrámkův Písek nic mimořádného. AS 2013, roč. 50, č. 3, s. 42)

2014 LIII. ŠP (30. 5.–1. 6.)

Tentokrát pod záštitou ministra kultury Daniela Hermana a s novou hlavní organizátorkou Alenou Crhovou, již sekundovala její dcera Kateřina spolu s Karlem Tomášem. Během tří dnů šestnáct představení – třináct inscenací, jeden site-specific projekt a dvě produkce inspirativní. Hrál se v Kulturním domě, v jeho velkém, hudebním a loutkovém sále, samozřejmě v Divadle Fráni Šrámka jak v klasickém prostoru, tak na jevišti s diváky, v Divadle Pod čarou, také v kostele sv. Trojice a na zimním stadionu. Od tohoto ročníku se začal pořádat rozsáhlý doplnkový program pro píseckou veřejnost *Šrámkův Písek – Písku*, na němž spolupracovalo především Divadlo Pod čarou s Mirkem Pokorným a Centrum kultury.

Soutěžní program byl rozsáhlý. Za obzvlášť experimentující inscenaci označil Vladimír Hulec v recenzi pro AS *Kolektivní zážitek* pražského souboru FKK (Jan Mocek a Michaela Žemlová) – diváci vybavení tabletem a sluchátky putovali pustým zimním stadionem a ocitali se v různých situacích „umožňujících různé interpretace i radikální zavržení“, ambiciózní

projekt, ale jen nahozený a nedotažený. Podobně si s publikem zahrával i náhodsko/kladsko/pražský Dred v inscenaci *Kolébavá*, jemuž se však představení oproti turnovskému Modrému kocourovi bohužel „vymklo“, a dokonce natolik, že to podle Hulce performery zcela „rozhodilo“ a publikum si s ním nevědělo rady...

Plzeňský soubor BUDDETO! předvedl autorskou inscenaci *Nazí* (Michal Ston podle románu Ivy Procházkové) formou postdramatického divadla – citlivé, emočně silné „křehké divadlo jako pavučina“. Divadlo Vydýcháno z liberecké ZUŠ uvedlo v režii, scénografii a s hudbou Lukáše Horáčka inscenaci *Věra 2.014*, pseudodokumentární apelativní a psychoterapeutické divadlo, pokoušející se vtáhnout do dění diváky, leč poněkud nepřesvědčivě a křečovitě.

Inscenace *Mamut mamut* Divadla Kámen podle recenzenta byla vyvrcholením Macháčkovy dosavadní práce: „nepodstatný příběh hry, ale v myšlenkové a dějové neurčitosti přesně utkaný z konkrétních slov a vědeckých definic – absurdní situace reflektují realitu světa coby neuchopitelné záhadnosti“. *Gilgameš* souboru Dřina a papír z Lednice (autor projektu, režie, dramaturgie a scénografie Honza Neugebauer) byl jakýmsi „chudým divadlem“: jen balící papír, krabice, papírové tyče, naivistické masky a také „až naturalisticky interpretovaná hlavní postava v podání vozíkáře Dana Rampáčka – inscenace probouzející vysokou citovost, jakýsi až rituál – divadlo krutosti atakující diváka svou přímostí, svým bytím“. Rituální podtext zazněl také v inscenaci souboru Děvčátka a slečny jaroměřské ZUŠ F. A. Šporka *Kázání děvčátkům a slečnám*, podle Ch. Perraulta a B. H. J. Bílovského ho připravila Jarka Holasová; představení však neprospěl prostor kostela sv. Trojice. Holasová přivezla do Písku i svůj další „zuškovský“ soubor Mírkle hned s dvěma inscenacemi *Kráska v dřevě spící* (1. a 2. část) také podle Ch. Perraulta

(a G. Basile), obě jako „celodenní tvar, který různými prostředky a výklady analyzoval klasické pohádky, z jedné strany strašidelné, z druhé horory, z třetí iniciační obřady, a ze čtvrté – jako varování před prostitucí“, jako vždy u jaroměřských poutavé a jímavé divadlo.

Poprvé se představil královéhradecký soubor Q10 pracující pod hlavičkou Studio Divadla Drak (vedený jeho hercem Filipem Humlem) s inscenací podle Richarda Brautigana *V melounovém cukru* – hrálo se uprostřed mezi diváky a Huml podle Hulce „využil estetiku psychedelie, propojil ji s energií a krásou bezhraničního mládí a zastřešil do tajemna rituálu a slov jako ve Woodstocku“, podobně se v duchu „psychedelického humoru“ představil i Jan Géryk (HG feat. Uhřík Nový Jičín) v one-man show *Postbluespunk*, vyprávějící nápaditě vypointované a částečně improvizované osobní minipříběhy.

Humor „daleko sofistikovanější“ představil Antonín Puchmajer D. S. v inscenaci *Be Pozzy!* (režie Vladimír Mikulka a kol.) jako ironický kabaret na principu někdejších text-appealů, rozehraný v „autentickém“ kavárenském rámci. Telčský soubor Negativy uvedl variaci na *Hamleta*, autorskou hru *Sežrat boty* ve stylu jakéhosi „naturalistického ochotnictví, avšak bez potřebné razance“. Pardubické Divadlo Najt si upravilo autobiografickou knihu Andyho Warhola, kterou pod názvem *Od A k B a zase zpět* hrálo jako „pop-artovou inscenaci“ s přesně zvolenou výtvarnou a hudební estetikou a dobrým činoherním herectvím Jany Tiché a Nadi Kubínkové. A ještě mostecký soubor KÁŤA je BÁRA je SKÁLA: představil „divadlo poezie“ s texty Lubomíra Týpky z hip-hopové kapely WWW s názvem *MCHS (We want word)*, pásmo spíše recitované, přesto se zaujatou divadelností, která podle Hulce „někdy sykla, někdy i drapla“.

V porotě byli Jan Císař, Alena Zemančíková, Vladimír Hulec, Jiří Adámek a Ján Šimko. Redakci zpravodaje vedl Jakub Hulák (editor), psali Petr Klarin Král

a David Slížek (grafika Radek Pokorný, fotografie Milan Strotzer), kromě programové brožury vyšla tři čísla. V doplňkovém programu hrála pražská Vosto5ka nové představení *Slzy ošlehaných mužů* (scénář a režie Ondřej Cihlár) a soubor pražské KALD DAMU inscenaci podle J. Sinclaire a J. Darka v úpravě a režii Petry Tejnorové *Umění braku on air*, program zahrnul i přednášku Jiřího Adámka o práci KALD DAMU a Petr Nůsek s Jakubem Nvotou představili v DPČ koncepci dílny „o násilí a smrti na jevišti a před kamerou“, plánovanou pro srpnový šumperský S.M.A.D., který se pak konal od 15. do 24. srpna.

V sobotu 31. května na parkánech města se v rámci akce *Šrámkův Písek – Písku* hrálo pro děti, hlavně loutková představení: Tomáš Machek *O Smolíčkovi*, Michal Drtina *Šípkovou Růženku*, turnovští Čmukaři *Dračí pohádky*, Kejklíř Praha Ludka Richtera *Stolečku, prostři se*. Další představení, *Plavba do neznáma*, vzniklo v rámci evropského projektu Comenius – partnerství mezi píseckou waldorfskou ZŠ Svobodná a jejím maďarským protějškem. Bohaté byly opět výtvarné tvůrčí dílny pro děti, program nabídl i koncert písecké experimental-folkové kapely Třetí sloka a žongléřskou školičku pro malé i velké žongléra a klauna Půpy, písecká Šermířská a divadelní společnost RIVAL předvedla opět vystoupení *Císařovi chráněnci aneb komedie plná nápojů...*

Když jsem přemýšlel, jak tento ročník charakterizovat, odlišit jej od ostatních a vystihnout jeho specifikum, dlouho jsem váhal. Nic převratného, radikálního, se neudálo. Přijely zkušené soubory s inscenacemi v jejich vyhraněných poetikách a myšlenkových kódech. Přijely ZUŠky s ambiciózními autorskými projekty, řízenými jejich pedagogy a vedoucími. A objevilo se pár samorostů, kteří si jdou vlastními cestami, ať jsou dlážděné či bahnité, starodávné, moderní či postmoderní. Jako by divadlo zkoušelo, kudy se ukázat a jak. Jako by cíhalo v různých koutech

města, v různých prostorech a částicích. Jako by bylo schované a současně všudypřítomné. Jako by nás prostupovalo a současně nebylo vidět. A pak jsem na to přišel. V Písku se letos v divadelní praxi naplno projevila Heisenbergova teorie neurčitosti: Čím přesněji známe polohu částice, tím neurčitější je informace o její hybnosti, a tedy i větší rozptýl v určení její kinetické energie. V překladu do divadelní terminologie: Čím přesněji známe jednotlivé složky produkce (text, poetiku souboru, jeho styl, žánr, ve kterém se pohybuje, práci režiséra nebo každého z herců), tím neurčitější je informace o sdělení samotného představení, a tedy i větší rozptýl v jeho interpretaci. A naopak. (Hulec, Vladimír. Divadlo, které cíhá aneb Principy neurčitosti alternativního divadla. AS 2014, roč. 51, č. 4, s. 24–25)

2015 LIV. ŠP (29.–31. 5.)

Opět pod záštitou ministra kultury Daniela Hermana, opět jako součást Týdne uměleckého vzdělávání a amatérské tvorby. Z jedenácti regionálních přehlídek postoupilo patnáct představení a přijelo cca 150 návštěvníků. Tentokrát nebyly programovou radou vybrány inscenace některých souborů, které již na Písku patřily ke stálícím, např. Divadlo Dagmar Karlovy Vary či hranický Láhor/Soundsystem. Hrálo se jako vždy v DFŠ, v Divadle Pod čarou, v kostele sv. Trojice a kulturním domě, ale i mimo standardní prostory.

Jedním z divácky nejúspěšnějších se stal nováček přehlídky, pražští OldStars, s inscenací Koffi Kwahulého *Nestyda* (režie Tomáš Staněk) založené na pohybovém divadle. Podle recenze Vladimíra Hulce se „hrálo ve srozumitelném komunikačním kódu, na prázdné scéně a natěsno k publiku, jen divák a herec, herec a text, text a pohyb“.

Pražský, resp. pardubický soubor Ted, nádech a leť uvedl v režii Davida Zelinky inscenaci *Kábul, Bagdád, Ar Raqqa, Maarran*. Silný a angažovaný projekt na téma světa uprchlíků, v němž „Zelinka čerpá ze svých cestovatelských zkušeností, znalostí antropologických směrů divadla (Brook, Barba, Grotowski, polská ariergarda) a vytváří autentické strhující divadlo přesahující umělecké hranice, jež je svědectvím a výpovědí o tomto světě“.

O podobnou autenticitu usiloval Ondřej Pumr se souborem Dred (Náchodsko/Kladsko/ Pražsko) v inscenaci – počtě hudebnímu skladateli G. S. Ligetimu *Nudle se krájí jemně*. Představení okupovalo celý divadelní sál a bylo v něm „vše divné, vykloubené, konkrétní i vysoce abstraktní a symbolické – jako nudle na jevišti přímo hnětené a zavěšované nad dirigenta a klavíristu“. Inscenace Jakuba Maksymova, odchovance jaroměřské Jarky Holasové, s názvem *Substrát* inspirovaná texty Karla Čapka a Boženy Němcové byla „největším experimentem tohoto ročníku, představení mixující postmoderním způsobem rituál, pop-art, pohádku, mýtus a netradiční divadelní komunikační formy, které mohou diváky formálně zneklidnit, neb nikdo neví, na čem je, a nikdo neví (ani samotní performeři), jak akce dopadne“.

Hulcova recenze ve zpravodaji ŠP bohužel nezmiňuje další inscenace, z nichž byly některé také doporučeny či dokonce nominovány na JH, informace lze dohledat pouze v blogovém zpravodaji. Nominace na JH získalo Divadlo Kámen za inscenaci Petra Odo Macháčka *Dopis poslaný poštou* a královéhradecký soubor Q10 Studia Divadla DRAK, který uvedl své hodinové inscenace podle Maria Gelardiho (*Zlomatka*) s názvem *Malamadre (Amico malvagio a Famiglia malata)* z různých stran a přístupů ohledávajících „Gelardiho ryze činoherní komorní text o matce, která se rozhoduje vyléčit syna z homosexuality“, v doplňkovém programu uvedl soubor ještě další inscenaci *Sorella malata*.

Další soubory získaly doporučení na JH: pražská Vdova po kapitánovi dunajské paroplavební společnosti za hru René Urbánka *Nárek mravence* (režie Šimon Stiburek), coby „unikátní inscenaci textu získaného od brněnského bezdomovce“, také plzeňská Karavana deseti slov (Francouzská aliance v Plzni) za inscenaci Martina Bohaty a Jaroslava Jurečky *V rámcí rámců* v režii Blanky Josephové-Luňákové a Jacquese Josepha.

Vystoupily i další soubory: Divadlo Bez Pravidel Brno s loutkově pantomimickou inscenací Lukáše Musila a Michaela Schmidta *Vzpomínka*, liberecký soubor Rozvododododovy Rozvodydovy s hrou Adama Georgijeva *Ve jménu... koní topících se ve sněhu* (režie Michael Černík) a pražské Divadlo komorní svět s hrou Viliama Klimáčka *Komiks* v režii Mariana Škorvagy. Negatyv Telč/Praha hrál hru Kurta Schwitterse *Ursonate*, inscenaci beze slov a s dějem založeným na pohybu a intonaci. Pražský soubor Cink Cink Cirk, Cirquenon s inscenací *Bum* + se bohužel pro nemoc omluvil. Inspirativní program nabídl představení profesionální pražské skupiny Jiřího Adámka Boca Loca Lab *Rekni něco*. Programy uváděl Tomáš Pešek.

Inscenace ve veřejných diskusích hodnotila porota: Alena Zemančíková, Jan Císař, Jiří Adámek, Vladimír Hulec a František Zborník, vyšla programová brožura a zpravodaj, do něhož psali studenti divadelní vědy FF UK Lukáš Černý, Zuzana Šklíbová, Zdenka Valečková a šéfredaktor Michal Zahálka, grafika včetně plakátů Radek Pokorný, jen první číslo bylo tištěné, ostatní vyšla na blogu sramkuv.blogspot.com.

Bohatý *Šrámkův Písek – Písku* byl určený především místním dětem. V sobotu 30. května uvedlo v Palackého sadech písecké Loutkové divadlo Nitka pověst *Krvelačný medvěd* a pohádku *Červená Karkulka*, Divadlo Studna Hosín chůdařské představení, vystoupila folková skupina Třetí sloka, českobudějovické

Studio dell'arte hrálo *Romea a Julii aneb Kašpárek v Londýně*, profesionální slovenské Túlavé divadlo spolu s brněnským Divadlem Do Houslí (Roman Vencel, Michaela Doležalová a Jakub Nvota) hru *Jeden za všechny*, byly i další projekty pro děti, písecký DDM připravil tradiční tvůrčí dílny.

Dramatik Hubert Krejčí napsal do Divadelních novin 10/2015, že „amatérské divadlo je o něčem, profesionální o ničem“. Vystihl tím jednu z podstat amatérského divadla – je to divadlo z podstaty bytí, divadlo „srdce“, divadlo existenciální nutnosti. Vzniká různě a nelze dopředu naprogramovat. Tu někde vyhrézne nějaký jedinec a kolem sebe nabalí společenství stejně posedlých šilenců – takový je třeba Petr Lanta a jeho Divadlo dr. Krásky, Ondřej Pumr a DRED či Petr Macháček a jeho Divadlo Kámen. Jindy se spojí podobně postižení lidé ve škole, nejčastěji na ZUŠ... Příkladem budtež hradecké Jesličky, z jejichž lůna vzešly takové soubory jako Nejhodnější medvídky či DNO, nebo Dismanův dětský rozhlasový soubor, odkud se rekrutují pražští OldStars, nebo Divadlo Vosto5, což jsou spolužáci z jednoho pražského gymnázia, kteří se scházeli v učebně 105. Nedávno obdobným způsobem vznikl a existuje pražský soubor Ojebad. Nebo kdysi – v polovině devadesátých let – to bylo Dekadentní divadlo Beruška, z jehož iniciačního oslnění improvizovaným divadlem dodnes čerpá celá vlna amatérského divadla v posledních letech se sdružující především v uskupení Láhor/Soundsystem. (Hulec, Vladimír. Jsme jedné písne, ty a já aneb Přelet nad hnízdy amatérského experimentujícího divadla 2015. Zpravodaj ŠP 2015)

2016 LV. ŠP (27.–29. 5.)

Pod standardním podtitulem „celostátní přehlídka experimentálního divadla“ se hrálo především v DPČ, ale také v Divadle Fráni Šrámka a sálech Centra kultury. Na programu bylo dvanáct představení – programová rada navrhla i dva náhradníky, Nabalkoně Olomouc s inscenací *Koexistence* a Statické divadlo Ondřeje a Jakuba z Frýdku-Místku s hrou *Zánicky*, ale v programu se na ně nedostalo. Podle Vladimíra Hulce byl tento ročník výjimečný. Ve svém přehlídkovém blogu poznamenal, že viděl „dvě linie – divadlo na začátku, které ohledává svou pozici, a na druhé straně hotové soubory, které mají velice rafinovanou, komplexní metodu práce“.

Plzeňský soubor Buddeto! uvedl inscenaci *Přemnohá dobrodružství, jakož i brdinské skutky rytířů nízkého stolu – útržky eposu* jako vzpomínkovou reflexi na dobu dětství a dospívání. Podobné téma zvolily i dívky ze souboru DĚS Český Krumlov v inscenaci *Nazdar Ančo!*. Novojičínský NJ feat. Uhřík hrál „mírně dadaistickou skicu, resp. stand-up show“ *Tricet osm dva* svého protagonisty Jana Géryka, Valaši v pohybu z Valašského Meziříčí pobavili publikum „poloimprovizovaným a trochu samoúčelným“ představením *Vznikne?* jako sondou do života přestálé rockové hvězdy. Soubor Šubrd ze ZUŠ Jihlava nabídl své pojetí absurdního divadla v dobře napsané vlastní hře *Štempl*.

Ondřej Pumr a jeho soubor D.R.E.D (Náchodsko/Kladsko/Pražsko) přivezl inscenaci na texty Jana Balabána *Dekalog / Balaba*, tentokrát „s menší dávkou rouhačství, ale jako obvykle s nahotou – avšak jako organickým a konstruktivním prvkem, který byl součástí metafyzické eseje na biblické a balabánovské motivy“. Divadlo Kámen nabídlo opět experimentální divadelní vizi Petra Odo Macháčka *Ztráta*

obsahu v konfekčním obalu, navíc s výbornými hereckými výkony Vladimíra Benderského a Zdeňky Brychtové. A překvapením přehlídky bylo vystoupení Reliktů Hmyzu z Prahy – jejich *F.Racek život a dílo* v režii Šimona Stiburka a Adama Pospíšila byl „jevištně a herecky propracovanou kabaretní esejí o vztahu života a umění“. Skvělý ohlas měl i soubor Děvčátko a slečny ZUŠ F. A. Šporka z Jaroměře. Jeho zpracování (s)protonárodní poezie *Ušubraná* v režii Jarky Holasové a souboru bylo mimořádnou osobní výpovědí dvou půvabných dívek Moniky Němečkové a Káti Prášilové a zároveň jejím rafinovaným loutko-hereckým provedením.

Nestárnoucí soubor Antonín Puchmajer D. S. Praha hrál autobiografickou „operetku“ Jakuba Škorpila *JAKO (škor-peretka)* v režii Martina J. Švejdy: herci parodují dokumentární divadlo i sami sebe, Teatr Vaštar Ostružno Nezdice na Šumavě uvedl „loutkovou parafrázi“ *Krvavé svatby*, v níž Lorcova předloha nehrála samozřejmě zásadní roli, soubor Teď nádech a leť (Pardubice a Praha) představil dokumentární divadelní opus *Slepice není pták, Ukrajina není cizina*, koláž z příběhů a obrazů válečné Ukrajiny, jak ji autenticky zaznamenal a s herci „autenticky“ představil autor a režisér David Zelinka. A jako inspirativní představení zahráli Geisslers Hofcomedi-anten z Prahy (a Kuksu) inscenaci podle Giovanniho Battisty Andreiniho *Magdaléna lascivní a kající* v režii Petra Haška.

O představeních se v Divadle Pod čarou debatovalo s porotou ve složení Jan Císař, Vladimír Hulec, Martin Pšenička, Jozef Krasula a František Zborník, pořady uváděl Tomáš Pešek, vyšla programová brožura, do níž k „půlkulatému výročí“ úvahami o smyslu ŠP přispěli mj. Lenka Lázniovská, Jan Císař a Vladimír Hulec. Ostatní informace byly obsahem blogového zpravodajství. Redakce pracovala ve složení Michal Zahálka, Zdeňka Valečková, Lukáš Černý a Vojta Vávra, plakáty a grafika Radek Pokorný.

Po celou sobotu opět probíhal *Šrámkův Písek – Písku*, tradičně tvůrčí dílny

pro děti, převážně výtvarné, také taneční workshop. Divadelní společnost Koňmo uvedla *Vyprávění starého vlka aneb pravda o Karkulce*, Divadlo pruhované panenky pohádku *O třech neposlušných kůzlátkách*, hrála pískecká experimentálně-folková skupina Třetí sloka, k vidění byl *Parkur*, akční exhibice skoků a salt pískecké skupiny Family Of Move, Divadlo Víti Marčíka hrálo *Robin-zona Crusoa*. Mladý „dramaticko-improvizační“ projekt party kamarádů, „kteří se nestydí ztrapnit se před publikem“, hrál představení *Kámo, nahod*, blues-rock'n'rollová kapela z Radobytců u Písku uvedla koncert *Rusty Strings* a odpoledne obohatily dobové atrakce pro malé a velké *Al Rašíd*...

Slyšel jsem na jedné letošní kraj-ské přehlídce, že festival Šrámkův Písek je v systému celostátních přehlídek amatérského divadla u nás zbytný, nadbytečný. Jezdí tam soubory, které nevzali nikam jinam, říkal onen člověk. Překvapilo mne to, neboť jsem vždy považoval – a stále považuju – Šrámkův Písek a divadelní směry, které reprezentuje, za nezpochybnitelné, a tvůrce, které hostí, a diváky, kteří jej navštěvují, za sevěnou, jasně vymezenou, vyhraněnou názorovou komunitu, s jinými festivaly nekompatibilní. Jak to tedy je? [...] Ono se to totiž strašně špatně přesně definuje. Proč třeba Divadlo Kámen není na činoherní přehlídce? Anebo DS Puchmajer? Jistě – pokud bychom hleděli na formu – by tam být mohly. Ale co by si řekly s inscenátory klasických textů, kteří dbají na formu a tvar, a inscenace je pro ně především „výrobek“, o který pečují a snaží se, aby byl co nejlepší. Nic proti tomu, i to je velmi významný směr divadla. Ale Kamenům, Puchmajerům, Dredákům, Teď nádech a letákům a dalším a dalším, kteří do Písku jezdí a kteří – doufám – budou zde i letos, jde v první řadě o něco jiného. O neprobádanou – protože neprobádatelnou – cestu do nitra duše i intelektu, do nitra sebe samých i světa kolem nás. Někdy i do nitra formy či žánru. Šrámkův Písek je jedna z jejich tavicích pecí, jíž zkoumají své

výsledky a mohou je pak dále rozvíjet, roz-
tavovat, přetavovat, hníst či jako zbytný škvár
zahazovat. Šrámkův Písek je – a v celé své
historii byl – především laboratorní amatér-
ského divadla. A tu žádná – formou či
žánrem předurčená – fabrika nenahradí.
Nevím, jestli lze a má smysl stále hledat
a měnit a zpřesňovat charakteristiky divadla,
které by se mělo hlásit a jezdit na Šrámkův
Písek. Pokud by to šlo, rozlišil bych tuto
přehlídku ne formami divadla, ani bych
nezkoumal charakteristiky a věková rozlišení
tvůrců, ale nazval bych Šrámkův Písek labo-
ratorní amatérského divadla. Možná to samo
o sobě by mohlo stačit pro vymezení účasti
a prezentace. Setkání mágů a šarlatánů, plat-
forma aktivistů a básníků. (Hulec, Vladimír.
Svaté je divadlo na Šrámkově Písku.
Programová brožura ŠP 2016, s. 6–7)

2017 LVI. ŠP (26.–28. 5.)

Přehlídka jako „divadlo experi-
mentující dnes“ v rámci Týdne uměleckého
vzdělávání a amatérské tvorby, tentokrát
nejen pod záštitou ministra kultury Daniela
Hermana, ale i Evy Vanžurové, starostky
města Písku. Z dvanácti postupových
krajských přehlídek bylo vybráno třináct
nejzajímavějších inscenací, ve výběru
byly i další soubory (Čupakábra ZUŠ
Jihlava s inscenací *Prohlášení*, soubor ná-
chodsko/kladsko/pražský D.R.E.D *Psi
vylíblí se ze zrněk rýže, psi se vylíblí ze zrněk
rýže*, Kabaret Sauvignon z Brna *Výběr
z hrozných* a Suchaří Pardubice *Suchý čtení,
mokřý sny*), do programu se však nevešly.
Zúčastnilo se cca 150 divadelníků včetně
členů souborů, pozorovatelů, lektorů a dalších
hostů, jako obvykle se hrálo v Centru kul-
tury města Písek, v Divadle Fráni Šrámka
a v Divadle Pod čarou...

Inspirativních představení byla
celá řada: Jan Císař v recenzi pro interne-

tovou AS 2017 připomíná, že dnešní
podoba divadla se tak rozevírá, že ho
z toho „jímá závrať“, že současné divadlo,
a nejen amatérské, je tak diferencované
a stratifikované, až se obtížně hledají
pevné hranice pro stanovení druhu
a žánru, jeho sumár je však poměrně „sub-
tilní“, připomíná např. představení souborů
Mikrle a Kolegium hraběte Šporka
z Jaroměře *Štípnutí labutě* a Inverze Most
s inscenací Pavla Skály *To si viděl* – první
jako divadelní setkání s abstraktním vý-
tvárným dílem Františka Kupky, druhé
jako zdivadelnění témat současného násilí
„v subjektivním citění tvůrců“.

Soubor Vaštar z Nezdic na Šu-
mavě Ostružna s adaptací knihy *Pán much*
William Goldinga s názvem *Svině!*
(2017, ostrov) podle scénáře, v režii
a scénografii Michala Stona, kostýmy
Mirela Tůmová a světelný design Jan
Strnad, v podstatě předvedl interpretační
divadlo „vycházející z principů intertextu-
ality“. A soubor ZUŠ Vítězslava Nováka
z Jindřichova Hradce hrál *Horror* Arnošta
Goldflama (režie František Oplatek) jako
inscenaci, která podle Císaře principy
alternativního scénování „posouvá a pro-
měňuje konvence tradičního divadla“,
v maximální podobě se to projevilo i v in-
scenaci Romana Černíka a jeho plzeň-
ského souboru Jiná tvář (Ateliér drama-
tické výchovy na PF Západočeské univer-
zity Plzeň) *MÝ-TY: Jeskyně*, čerpající
z Platonova podobenství.

Císařova recenze bohužel
nezmiňuje další vesměs zajímavé a porotou
oceněné inscenace, např. autobiografickou
koláž souboru NJ feat. Uhřík Nový Jičín
Casiopaea aneb Etudy o časovosti podle
scénáře a v režii Jana Géryka, ani inscenaci
GT Hlinsko podle Václava Havla *Havlovy
kratasy: Vernisáž* v režii a úpravě Lady
Leszkowové a Tomáše Pšorna. Císař
nezmiňuje ani skvělé pražské Nejhodnější
medvídky s autorským textem Wolfganga
Lewinskiho (René Levínský) *Poincarého
domněnka* (režie Daniel Vavřík), příběh
„největšího univerzality v dějinách“

inscenovaný s ironickou mystifikací, ani
královéhradecký soubor Q 10, který pod
názvem *R+J* (scénář a režie Filip Huml
Král) hrál Shakespearova *Romea a Julií*
z pohledu afrobrazílského tanečního
umění Capoeiry...

V programu byl ještě soubor
ChoseMína z Ostravy s autorským pás-
mem básní *DeMono* (scénář, režie, scéno-
grafie a hudba Vilemína Ondrušová a Josef
Jusku), a také Vidacit Valašské Meziříčí
s inscenací o odvaze *Volný pád* (režie
a scénografie Barbora Eisenhammerová
a Zdravec), soubor Tom a Jeff z Havířova
s autorskou hrou Pavla Studníka o povin-
nosti a kompromisech *Na drátku* či soubor
studentů DAMU Fotka bezhlavého
motýla s inscenací o bezdomovcích, tema-
tikou těžící i ze současného česko-sloven-
ského soužití, s názvem *Zvláštní druh
projekce* (režie Ladislav Karda, dramaturgie
a scénografie Františka Králíková).

Představení ve čtyřech veřejných
diskusích hodnotil lektorský sbor: Jan
Císař, režisérka Viktorie Čermáková,
dramaturg Tomáš Jarkovský a teatrolog
Martin Pšenička. Novou grafiku tiskovin
ŠP připravil Petr Prušek. Zpravodaj vedla
Adéla Vondráková s redaktory Barbarou
Haplovou, Michalem Zlatošem, Petrou
Zachatou a Ludmilou Vřetátovou, interne-
tové blogy jsou dohledatelné na
www.sramkuv.blogspot.com... Pořady
uváděly Kateřina Prášilová a Monika
Němečková.

Šrámkův Písek – Písku uvedl
dopolední tvůrčí dílny a pohádková před-
stavení, Divadelní společnost Kejkklír Praha
Hrnečku, vař!, Divadlo Continuo *Murgila
a Zorila*, program Al Rašid – dobové
atrakce pro malé i velké, písecká skupina
Family Of Move exhibici skoků a salt,
produkci *Scénický šerm aneb jak to chodí
u filmu* připravil DDM Písek, vystoupila
i improvizáční divadelní skupina Kámo,
nahod', k vidění také byla indiánská kovboj-
ka *Vinnetou aneb kámoš je víc jak zlato
z Nugget-Tsilu*, koncertovala bluesová
skupina Špinavý lůžří...

Experiment je pokus za stanovených podmínek. Musí sice být opakovatelný, aby byl jeho výsledek ověřitelný – ale ono opakování už není experiment, nýbrž jen důkaz správnosti toho, co bylo objeveno. Lze jeden a týž experiment obměňovat deset či patnáct let? Krom toho pokusem je každé divadlo – jinak jde o výrobu osvědčených, v horším případě muzeálních produkcí. Co mi schází na dnešním Šrámkově Písku? Jednak přesnější určení jeho obsahu. Co to je experimentující divadlo? K čemu je dobré? A je experimentálnost tím, co daný druh divadla určuje? Že je to jen otázka terminologická, jazyková? Ale člověk myslí v jazyce a jazyk je tu od toho, abychom mohli komunikovat, orientovat se a podle toho i směřovat. Určení smyslu přehlídky není tak nepodstatné, jak se může zdát. Je to vidět i na nedůslednosti či zmatečnosti v systému oborových přehlídek: volyňská celostátní přehlídka amatérského činoherního a hudebního divadla jako by chtěla pozřít vše, co se nabízí, takže se na ní objevují i inscenace, které zjevně patří na Písek. Na rakovnické Popelce činoherního divadla pro děti se vyskytují i soubory loutkářské či dětské... A hlavně mi tu chybí zevrubnější analýza divadelního fungování inscenací vznikající společným přemýšlením a hledáním v diskusích, jež jsou dnes nahrazovány sérií přednášek členů lektorského sboru – nemocí přenesenou z Jiráskova Hronova. (Richter, Luděk. Šrámkův Písek. Brožura ŠP 2017)

2018 LVII. ŠP (25.–27. 5.)

Jako obvykle mu předcházela krajská postupová kola, v tomto roce jich bylo devatenáct. Programová rada nakonec vybrala jedenáct nejzajímavějších inscenací. Přijelo na 150 účastníků včetně členů souborů, pozorovatelů, lektorů či dalších hostů, ostatně jako obvykle...

V mimořádně rozmanitém programu se k základní podstatě experimentu přiblížili svěřenci Jarky Holasové z Jaroměře, soubor Nic a pořad nic ZUŠ F. A. Šporka. V režii Petry Březinové a Jarky Holasové uvedli Čapkovy drama R.U.R. – jako *RUR?* – inscenaci založenou na scénografické složce jako „minimalistickou, spíše loutkovou a výtvarnou instalaci pro dva ‚dotýkané‘ diváky“. Další jaroměřský soubor JakKdo nabídl v režii Jarky Holasové performační představení, „drastickou výtvarnou stínohru“ podle Anny Vitvarové *Prasečinky*. Barvy, na plátně obtiskované obnaženým dívčím tělem, skutečné maso a krev, publikum v igelitových pláštěnkách a čepicích... A do třetice ještě soubor JakKdo s inscenací podle povídky Raye Bradburyho *Kosa* v režii Barbory Maksymové a Jarky Holasové jako „fetišistické technoshow“ *Asi jsme špatně odbočili* – čtyři dívky „manipulující s hřebíčky v rámu, který snímá kamera, vytvářejí reliéfní symbolické obrazy ilustrující děj povídky“, působivé a technologicky přebujelé, byť „jiskření mezi aktem tvorby a jejím výsledkem chybí“, jak v recenzi poznamenává Luděk Richter.

Využití audiovizuálních prostředků se chopil i soubor Relikty Praha. V inscenaci se složitým názvem *[[WAR-IN-PROGRESS]]*_ch2v4 (režie Šimon Stiburek a Adam Pospíšil) použil filmové dotáčky, loutky a symbolické keramické figury „jako koláž příběhů, falešných obrazů války. Inscenace pracující s napětím mezi reálnou hrou a fiktivním, a před očima diváků snímaným obrazem, je sice naivní, ale upřímné hledání pravdy“. Doporučení do Hronova neminulo ani Divadlo Dagmar Karlovy Vary. Hana Franková inscenovala podle experimentální prózy Lukáše Beneše *Sokolov* „svérázné divadlo poezie“ s názvem *Prostory I – Sokolov*, v němž tři muži „ohledávají své místo k životu jako silnou metaforu bezduchosti současné panelákové pouště“. Další doporučení na JH porota udělila ostravskému souboru ZDividla

ZUŠ E. Runda za inscenaci Terezy Agelové *Už brzy dozpívám*, koláž situací, monologů a paralelního jednání zhmotňujícího dívčí dospívání. O princip koláže se pokusili i Diverzanti Brno v inscenaci Kateřiny Volánkové *Domeček za hranicí slušnosti*, svým způsobem dokumentárním divadle „o komunistické zvůli“ s poněkud popisným a didaktickým vyzněním.

Specifický žánrový experiment nabídl Antonín Puchmajer D. S. Praha v inscenaci *Rösnerovo oko aneb Nutkání souložit se sochami*. Vladimír Mikulka, Kateřina Rudčenkova, Jakub Škorpil, Martin J. Švejda a Hana Tillmanová autenticky „inscenovali“ panelovou diskusi o mladých lidech v současném světě. Podle Richtera „absurditu žvástu, postmodernistické rozostřování a zpochybňování jistot a dehonestování čehokoliv, recese, mystifikace, happening, ústící však do neurčitěho konce“.

Statické divadlo Ostrava představilo *Útek* (scénář a režie Jakub Tichý) jako metaforický příběh o cestě tří mužů „z nesvobody k nesvobodě“, který si velký ohlas u publika získal nejen pro skvělé charismatické a autentické stylizované herectví. Avšak poněkud nejistého přijetí se dočkal soubor naHRANě ZUŠ Litoměřice s inscenací podle Daniela Špinara a Jany Sloukové (variace jejich textu *Homo 06*) s názvem *H(S)rát duhu* v režii Aleše Pařízka: poněkud „matoucí kolážová kompozice na téma homosexuality měla k experimentu daleko“ – a podobně i *Sklenice*, hororová fraška podle novely Raye Bradburyho *The Jar* v provedení souboru Praškeble Gymnázia Lanškroun, vedeného pedagogem Janem Střechou coby „konvenční, na slově vystavěná a psychorealisticky zahaná inscenace“.

Představení ve čtyřech veřejných diskusích hodnotil lektorský sbor: režisérka Viktorie Čermáková, Vladimír Hulec, Tomáš Jarkovský, Dragan Stojčevski a Jakub Hulák. V doprovodném programu pro veřejnost vystoupil soubor VTAHU SVČ Brno-Lužánky s inscenací Jana Buriana, Petra Davida a Marie Brabencové

Návrat nežádoucí, konal se koncert Kujónů Ostrava / Frýdek-Místek, v programu *Šrámkův Písek – Písku* místní DDM opět pořádal tvůrčí dílny pro děti, Hračkolnu a lanový park Lezeto Písek, Studio dell'arte hrálo pohádky *Dlouhý, Široký a Bystrozraký* a *Zlatovláska*, písecká Family Of Move opět pořádala svou akční exhibici skoků a salt. Zaujal koncert alternativního folckrocku Křečový Žily, ZUŠ Bechyně uvedla představení *Panská farma*, ne-tradiční divadelní představení pro diváky od 12 let *Zadlužená princezna* hrálo královéhradecké Divadlo Lůza, byl uveden koncert French Touch – dotek francouzského šansonu a vystoupení improvizací skupiny Kámo, nahodl!

Experiment je pokus, jímž se ověřuje funkčnost a účinnost nějakého prostředku nebo postupu či hledají se nové, účinnější cesty k dosažení vytčeného cíle – v divadle obvykle nějakého sdělení syntézou specifických, inscenátory hledaných a „objevovaných“ jevištních prostředků. [...] Experiment není cílem, nýbrž prostředkem: neexperimentuje se, aby se experimentovalo, ale aby se vyzkoušelo, zda to či ono vede ke kýženému výsledku. I v experimentu se vnučuje otázka po funkčnosti prostředků a smyslu jejich volby: tedy otázka, zda jsou užity jen pro efekt, šok, exhibici svévole, samoučelný naschvál, nebo pro co nejúčinnější sdělení. Ano, i šok patří do arzenálu divadla. Ale nesmí být jen exhibicí „odvahy“, prázdnou provokací, neschopnou konzistentně sdělit, oč jde. [...] Inscenačně 57. Šrámkův Písek nijak neoslňl – zřejmě se neurodilo. Řadu zajímavých námětů k přemýšlení i aktuálních témat a řadu nápaditých řešení však nabídl a je dobře, že tenhle druh divadla svou základnu k přemýšlení a hledání má. (Richter, Luděk. Šrámkův Písek 2018. AS 2018, www.amaterskascena.cz)

Z historie velmi dobře víme, že to, co bylo alternativní, experimentující a „jiné“, se po čase stalo obyčejným a občas

dokonce normou. Respektovaným – či někdy naopak kritizovaným a odsuzovaným – středním proudem. [...] To ale neznamena, že každý, kdo s avantgardou či experimentem pracuje, by je musel nutně navždy opustit či (v dobrém i ve zlém) zkamenět. I letos najdeme v programu ŠP (či „uvízlé“ v síti národních přehlídek) tvůrce, kteří po léta stojí s vlajkami avantgardy v rukou a neuhnou ani o píď. Petr Lanta, Ondřej Pumr, David Zelinka, Petr Marek, Bílé divadlo, Divadlo Kámen, Puchmajerů... Nemusejí. Divadlo je neživí a tvorba na poli nezávislého amatérského divadla jim nabízí neomezenou svobodu. Vědí to a využívají toho. (Hulec, Vladimír. Experiment jako neuralgický bod divadla – Šrámkův Písek jako jeho nervové centrum. Programová brožura ŠP 2018, s. 2–3)

2019 LVIII. ŠP (24.–26. 5.)

Tento rok organizačně i programově velmi povedená přehlídka, živé diskuse, třináct zajímavých a skutečně inspirativních inscenací „ve velkém spektru divadelních forem, oborů, druhů, postupů i žánrů“. Z kapacitních důvodů se do programu nevešly inscenace, které programová rada také navrhovala (NJ feat. Uhřík Nový Jičín *Za zásluhy*, DREJG Náchod *Návody k upotřebení*, soubor NEMÁME Brno *Kabaret Czermak*, Divadlo Exil Pardubice *Lola běží o život* a soubor Sex Culomets z Litoměřic *Poslední cesta Zikmunda a Hanzelky do Afriky*). A vedle „dramatických etud“ či představení připravených na efekt se objevila i řada inscenací „vzniklých z hledání dosud neozkoušených, netradičních jevištních prostředků a postupů“, jak poznamenává recenzent Luděk Richter.

A nebylo jich málo...

Pražský soubor Ojebad v inscenaci Otty Linharty *Odborná porota* zaujal ironickou a výsostně intelektuální parodií na střet divadelní poroty s „hodnoceným“ amatérským souborem. Jaroměřské Děvčátko a slečny (Kolegium hraběte Šporka) hrály opět podle Ch. Perraulta a v režii Jarky Holasové hororový morytát *Modrovous*, scénograficky zajímavý (trampolína), avšak bez srozumitelnějšího klíče. Poněkud staticky působila inscenace souboru Inverze ZUŠ F. L. Gassmana z Mostu *Měsíc*, byť upřímná výpověď o traumatech tří dívek před vstupem na vysokou školu. Soubor Bílá holubice z Ostravy uvedl taneční inscenaci *Dva světy* „s psycho-sociální funkcí“ v režii a choreografii Ivany Martákové-Blatákové a Kristýny Slezákové, propojující profesionální umělce s handicapovanými vozičkáři, experimentu však velmi vzdálenou.

D.R.E.D. Ondřeje Pumra (Náchodsko/Kladsko/Pražsko) uvedl divadlo-rituál *Figura cum figuris* „s tradiční nahotou, která však byla na zvážení herců, což oslabilo význam existenciální oproštěnosti, na němž je inscenace založena“. Hranický improvizací soubor Láhor/Soundsystem, už v Písku dobře zabydlený, uvedl inscenaci *Než hanba začne fackovat druhé*, která vzbudila určité rozpaky – „vše závisí na momentální inspiraci, náladě, konstelaci okolností; nezdáří-li se, zůstává jen banalita a těžkopádně trhaný tvar“, komentuje Richter. Svitavský studentský soubor JAMka-drumka představení v absurdní politické a satirické grotesce v režii Martina Mohra *No Time for Losers* kabaret sice poněkud „silácký“, ale hudebně a divadelně nápaditý.

K nejzajímavějším a divadelně nejucelenějším inscenacím patřila podle Richtera inscenace o radostech a strastech novopečené matky *Postýlka* souboru Kufr a Kohout ze Štramberka (scénář a režie Barbora Hubáčková) založená na „loutkářském citění – byť bez loutek, „stačila jen malá dětská postýlka, rekvizity, ruce, matčin život i vězení“. Také inscenace

(spojení svitavských souborů Naopak, Ťuhýk a Céčko), choceňské Hany Voříškové a hradeckého dua Mízou do dřeva využila k emotivně silné výpovědi principy výtvarné, loutkářské a hudební (Karel Šefrna a jeho dcera Pavla) jako vzpomínku na svého zesnulého člena – malíře, sochaře a muzikanta Jindru Pevného.

Brněnský soubor VTAHU představil zřejmě nejexperimentálnější inscenaci ročníku, *Nepřítel lidu* podle H. Ibsena, jako klasické drama inscenované „v groteskní stylizaci a zcela netradičními, až brechtovskými prostředky, a s mimořádně kvalitním herectvím“. Koláž inspirovanou dílem Franze Kafky *Du verstehst mich, nicht wahr?* nabídl plzeňský soubor Mrož v krabici (ZUŠ Trnka) v inscenaci o hledání vlastní identity, život jako divadelní zkouška – „až na jevištní mluvu suverénní a autentické představení“. Pardubický soubor Teď, nádech a leť se svým charizmatickým lídrem Davidem Zelinkou, záměrně pracujícím „s obyčejností věcí i neskrývaným naturalistickým neherectvím, v němž se však zrcadlí pravda“, v inscenaci *A lidé žijí. Abdul* zkoumal existenciální téma člověka „hledajícího možnost důstojného přežití uprostřed děsivé války, tentokrát v Čechách“. Soubor Tvoje bába z mostecké ZUŠ představil inscenaci *Poem macht frei* (režie Pavel Skála) o holocaustu podle židovského básníka Hanuše Hachenburga – poměrně „tradiční divadlo poezie“, kde největším zážitkem bylo prostředí, v němž soubor hrál: syrově působící zpustlý dvorek za divadlem...

Jako host byla uvedena inscenace *O 14 dní dříve aneb Svoboda nadvakrát* v provedení píseckého Divadla Pod čarou, autorská hra Františka Zborníka, mimochodem píseckého rodáka, a také poslední, na níž se František jako režisér podílel. Jakási „kabaretní“ hudební komedie, která nahlížela písecké události kolem vzniku Československa.

Diskuse o představení vedl lektorský sbor tvořený dramaturgyní Sylvii Vůjtkovou, Vladimírem Hulcem, Tomášem

Jarkovským, Petrem Vášou a Tomášem Žižkou, Jakub Hulák diskuse moderoval. Vyšla programová brožura (grafik Petr Prušek), blogové informace připravovali Petr Klarin Klár, Petr Odo Macháček a David Slížek. V programu *Šrámkův Písek – Písku* vystoupilo Divadlo Studna Hosín se svým žonglérským ateliérem, s *Čertovskou pohádkou* a pohádkou *Princ Jaromil*, Marešova divadelní společnost uvedla *Poštáckou pohádku*, písecký T – Dance taneční vystoupení *Dívka s havraními křídly*, DDM připravil klasické tvůrčí dílny, ale také souboje dětského kroužku scénického šermu, koncertovala skupina Jakofakt?, Divadelní skupina Kámo, nahod' představila opět improvizáční show.

Srovnávání uměleckého díla s životem v tom směru, že život také nemá téma, stavbu, styl či žánr, je pomýlené. Umění je založené právě na tom, že svým pohledem vnáší řád do beztvare skutečnosti, a umožňuje nám tak v nahodilosti života spatřit něco, co nám dosud unikalo – což přináší katarzi. V případě netradičního (či chcete-li alternativního či experimentálního) divadla tak činí prostředky a postupy, které svou neotřelostí otevírají oči. [...] Jestliže nás na inscenaci něco nadchne, nechceme slyšet o jejích rezervách, problémech či chybách, jejichž řešení by ji učinilo ještě působivější. V takovém okamžiku si dokážeme vysvětlit i nevysvětlitelné (až se sám inscenátor někdy diví), i kdyby to odporovalo tomu, co jsme viděli a slyšeli, dějovým faktům, protirečícímu výrazu či samotné logice. Přestáváme být racionálními diváky, stáváme se fanoušky. Jako ve fotbale, jako v politice. Pochvalování si, jak je dobře, že každý chápe umělecké dílo jinak, vždy pokulhává. Umělecké dílo není láhev rumu, po níž se smutný rozpláče, veselý rozřídí a agresivní rozzuří. Je to záměrné sdělení, různými vnímateli v detailech různě čtené dle jejich založení, zkušeností i znalostí – ale se společným jmenovatelem celku. (Richter, Luděk. Zpráva o Šrámkově Písku 2019. AS 2019, www.amaterskascena.cz)

2020 LIX. ŠP (26.–28. 5.)

Přehlídka tentokrát „za časů koronaviru“... Pandemie, která už od března postihla svou první vlnou i naše země, zkomplikovala konání krajských výběrových přehlídek, do konce května se jich podařilo uspořádat pouze šest – dokonce se uvažovalo o „virtuální“ přehlídce, na dálku, přes video... Ale částečné uvolnění u nás dosud neznámého lockdownu nakonec konání tohoto ročníku umožnilo – před organizátory klobouk dolů. Programová rada ARTAMY vybrala narychlo dvanáct inscenací a představení jednoho hosta, zahajovacím byla inscenace (již profesionálního) souboru Geisslers Hofcomedianen Praha/Kuks *Tři ženy a zamilovaný lovec. Svrbí mě Brandl*. A po něm koncert jihočeské bluegrasové kapely Semtam, hrálo se pouze v DPČ a v Divadle Fráni Šrámka...

Jediné větší rozpaky soutěžního programu vzbudilo hned první „podivné“ vystoupení ostravského souboru Zběsilá pípa *Pivo věčně žije*, estrádní pásmo písniček a „skečů“ šokující jistým diletantismem „až na hranici vkusu, ale s živými současnými tématy“. Soubor 120dB ze ZUŠ Jaroměř (Karolína Novotná a Barbora Maksymovová) předvedl ve zcela nedivadelním prostoru – na chodbě DFŠ – svůj projekt *Cik!* podle předlohy Shauny Tana. S pomocí meotaru vytvářel víceméně „zvukovou“ vizualizaci života cikády, metaforu bezvýchodnosti a pomíjivosti... A Statické divadlo z Ostravy hrálo inscenaci Jakuba Tichého *Párek* – „obraz věčně nadávajících šovinistických Čechů“, po svých předchozích zdařilých opusech však ovlivněnou jistými hereckými limity kvůli řadě záskoků.

Soubor Antonín Puchmajer D. S. nabídl „scénické čtení“ *Beraniidla budoucnosti*, literární férii Vladimíra Mikulky, která se ve dvouhodinové produkci

„pozvolna utápěla ve složitě zaplétanou a nesrozumitelnou situaci“. Další příspěvek tohoto souboru *Příběhy z pohřbu aneb povídej mi něco hezkého* Kateřiny Rudčenkové v režii Petra Lanty ale naopak překvapil čistotou principů spojování absurdních a protikladných jevů – „o přízemním a nízkém se píše s operní distinguovaností a artistností, o vznešeném, hlubokém, vážném a tragickém se mluví slovy dlaždiče, černý humor a experiment není cílem, nýbrž metodou a výsledkem hledání,“ píše v recenzi Luděk Richter a dodává ještě, že jde o zatím nejlepší inscenaci puchmajerovců, kterou kdy viděl.

Studentský soubor Reservé ze ZUŠ Most nabídl vyprávěné divadlo *Malála*, dokumentární příběh pákistánské dívky a jejího boje o život uprostřed zfanatizované společnosti. Představení souboru Slepé střevo ZUŠ Louny *Skvostná země* zabývající se tématem vyloučení z kolektivu náboženské sekty bylo především scénograficky zajímavé arénou rozdělující diváky. Další soubor „zuškového“ původu HOP-HOP z Ostrova nad Ohří v inscenaci *Jeden z nás lže* řešil dektivním způsobem hledáním příčin smrti spolužáka. Vztahy mezi středoškolskou komunitou, problematika dospívání a sexuality se objevila i ve výrazně stylizované inscenaci Turnovského divadelního studia *Dlouhá cesta*. Divadelní soubor Tajfun z Ostravy inscenoval *Čekání na Gellnera* jako ironické a hravé „pásmo poezie, ztotožňující se se skepsí českého anarchistického básníka“, studentský dravý nechyběl ani inscenací *SVBD* souboru Špenát a kedlubna Most, který v pohybovém jevištním obrazu nabídl vtipnou adaptaci grafické poezie Václava Havla.

A konečně mimořádný objev tohoto ročníku – Akolektiv Helmut Praha a jeho inscenace *S čaganem lamag noby*. Formálně takřka dokudrama o krajíně a lidech, vizuálně i hudebně mimořádný „terénní“ záznam z pátrání skupiny studentů divadelních, výtvarných a filmařských oborů po

osudech beskydské obce Morávka v kombinaci s poezií ondrášovských legend a hrůzami i groteskními fakty tamního partyzánského odboje za 2. světové války – inscenace scénograficky, hudebně i herecky strhující a přesvědčivá.

Lektorský sbor pracoval ve složení Vladimír Hulec, Petr Váša, Tomáš Žižka a Jakub Hulák, diskutovalo se v DPČ a na jeho zahrádce. Koordinátorkou souborů a moderátorkou představení byla Kateřina Chřová, vyšla programová brožura a blogový „žurnál“ pořizovali Petr Klarin Klár, Petr Odo Macháček a Emma Slobodová, fotografoval Milan Strotzer.

Doprovodný *Šrámkův Písek* – *Písku* probíhal v sobotu v Palackého sadech, kde stálo šapitó s pódiem a hledištěm pro diváky. Program naplnil např. žonglér Půpa, dětem byly určeny i tvůrčí dílny (výroba masek a kornoutové loutky), učily se v žongléřské školičce, Richterovo Divadlo Kejkklír předvedlo loutkovou inscenaci podle Daisy Mrázkové *Můj medvěd Flora*, Studio dell' arte bajky podle Rudyarda Kiplinga *O zvědavém sluněti*. A nechyběla písecká hudební folk-punková skupina Jakofakt? a funk-rock-rap-pop-bluesová písecko-pražská kapela Závodní ovce. Večer byl zakončen improvizacním projektem Kámo, nahod'.

Především je třeba smeknout před soubory, které i za karanténní paniky dokázaly vytvořit inscenace, a před krajskými pořadateli, kteří zvládli narychlo v druhé půli května uspořádat krajské přehlídky, také před Alenou Chřovou, která to nevzdala a vytvořila z toho všeho 59. Šrámkův Písek, a nikterak náhražkový. [...] Sympaticky překvapivé je množství reflexí skutečných, aktuálních témat a problémů, ať už se týkají jednotlivců, generačních skupin nebo celé společnosti. I ty, které se tváří apoliticky či atematicky, ve skutečnosti rezonují s citěním a myšlením doby. [...] Debaty o představeních byly na letošním Šrámkově Písku živé a podnětné, byť se někdy uchylovaly od

analýzy jevištních faktů k básnivému kroužení a snění a utíkaly k souvislostem-nesouvislostem, jež existují jen v představách hovořícího (třeba vztah kostýmu psa připomínajícího pandu a právě proběhlé pandemie), naštěstí to nebylo pravidlem a členové souborů se věcně drželi divadelní problematiky, příčin a důsledků fungování či nefungování užitych prostředků a postupů a stavby inscenace. O čem letošní „mimořádný“ Šrámkův Písek svědčí? Že mezi soubory a divadelníky tohoto zaměření je obrovská touha poznávat, vyjadřovat se, tvořit, hrát. Že divadlo pro ně není jen obyčejná provozní záležitost a zvyk, ale skutečná potřeba. A to je podstata amatérismu. (Richter, Luděk. 59. Šrámkův Písek 2020. AS 2020, www.amaterskascena.cz)

Mnoho let jsem jezdil do Písku téměř pravidelně hrát. Bývala to pro nás exotická událost. Během roku jsme odehráli desítky představení, ale nikdy jsme neměli takové diváctvo jako tady; neříkám, že je to tady „lepší“ než divácká komunita u nás doma. Ale je to tady jedinečné: takové mnohobarevné, otevřené, odvážné, odpoutané. Mimochodem, jako aktivní účastník jsem občas i litoval, že se mi naším vlastním představením, které musíme připravovat, přeruší ten nepřetržitý proud diváckého vnímání. [...] Vzpomínám na ročníky, při nichž převažovalo divácké utrpení, únava z několika nezdařených událostí za sebou, událostí, které nebyly schopné nastolit zajímavou komunikaci nebo vyznívaly trapně nebo přehnaně rozpadle. Ale právě tohle je neoddelitelnou součástí hledání a zkoumání. Kdo nepoznal v umění nudu, tupost a nesrozumění, nepoznal ani vpravdě hlubokou komunikaci. Kdyby byla nejvyšší hodnotou jistota, právě ona by se stala limitem, závorou bránící vstupu na zajímavou cestu. (Macháček, Petr. Šrámkův Písek 2020. Programová brožura ŠP 2020, s. 2–3)

2021 LX. ŠP (25.–27. 6.)

Uplynul dlouhý rok od prvních koronavirových lockdownů, na jehož počátku, v květnu 2020, se téměř zázrakem podařilo uspořádat předchozí ročník ŠP – co ale bude dál, nikdo netušil. Mnohá vládní opatření proti pandemii byla chaotická, proto ani v této době neproběhla řada regionálních postupových přehlídek – a zda se uskuteční šedesáté písecké setkání, bylo ve hvězdách. Přesto pořadatelé věřili v zázrak, a dostavil se. Díky soustavnému sledování amatérské experimentální scény a souborů autor-ského a alternativního divadla se podařilo připravit program více než důstojný. Jako by pandemie ani nebylo.

Ročník, jako host festivalu, zahájila pražská Vosto5ka. Duo Ondřej Cihlár a Petr Prokop nabídlo své kultovní představení *Košičan 3* – již z roku 2004, kdy tento soubor ještě býval formující součástí píseckých soutěžních programů – nu, zábavná nostalgická vzpomínka, tentokrát v rámci off-programu... V něm se představila i další představení: *Laboratoř nebe* a *Voda mě napadá* z dílny místních uměleckých aktivistů – první, meditativní performance s aktivní účastí diváků v českoobratrském kostele, druhá ve výstavním sále Sladovny, zaplněném prostorovými instalacemi výtvarníků, mj. Tomáše Žížky, Jiřího N. Jelínka, Veroniky Richterové a dalších, které „ve stylu Petra Nikla či Františka Skály spoluvytvářely magické zážitkové divadlo“, jak píše recenzent Vladimír Hulec.

Soutěžní program začal inscenací *Cesta do fantazie a skutečnosti* Ateliéru výchovné dramatiky brněnské JAMU – básnivý, taneční a pohybový triolog jedné neslyšící a dvou slyšících dívek jako „křehká, pohybově a výtvarně pečlivá divadelní práce“ podle scénáře a v citlivé imaginativní režii pedagožky Zojky Miko-

tové. Tradičně už, a opět zajímavou prací, představil své mostecké svěřence (soubor Všechny barvy duhy, ZUŠ Floriana Leopolda Gassmanna) režisér a pedagog, neúnavný Pavel Skála – v dramtizaci knihy Ivy Procházkové *Soví zpěv* nabídl inspiraci postupy pohybového divadla formou voicebandu, sóla a dramatických situací. A se svým dalším souborem (Brambůrky) také „aktivistický projekt na téma tělo a tělesnost“ v inscenaci *Cvičme v rytmu*, která mj. zaujala i výrazným hereckým nasazením. A další mostecký příspěvek: performer Matěj Výborný uvedl vlastní autorskou inscenaci *Kolem a kolem*, v níž se sebevědomě i s velkou technickou zdatností pokusil navazovat na tradice české moderní pantomimy (Matějovým mentorem je Radim Vizváry).

K výrazným osobnostem píseckých setkání patří už řadu let choceňská výtvarnice, básnířka, loutkářka a performerka Hana Voříšková. Opět potvrdila svou autorskou výjimečnost – jednak bajkou o „ikarovské“ cestě za svobodou *Haló, chci ven*, v níž spolu s klavíristou Tomášem Mohrem nabídla své typické a opět překvapivé objektové divadlo (s pískem, papírem a špejlemi), a jednak v sólovém představení *Rýžování*. „Divadelní poezie, zázrak čirého spolubytí v čase a prostoru za existence výtvarné i slovní obrazivé magie... Verše se vsakují do obrazů, práce s předměty se vsakuje do prostoty slov“, poznamenává recenzent. Působivou miniaturní inscenací zaujala i královéhradecká Pavla Bútorová, dcera Karla Šefrny, odchovaná svitavským Céčkem – inspirována knihou Schauna Tany *Cikáda* (loni předvedené jaroměřským souborem v jiné inscenaci) a haiku Macua Bašó uvedla kratičkou výtvarnou hru-instalaci *CKD* pracující se slovním a obrazovým detailem.

Potřetí v Písku vystoupilo v soutěžním programu ostravské Statické divadlo s inscenací *Podle všeho* (scénář Jakub Tichý, režie Ondřej Turoň). Podle Vladimíra Hulce formou i zpracováním dosud nejproblematictější – „pokusem

o jakési futuristické, undergroundové, barokem a jeho symbolikou inspirované divadlo uvízlí v pasti vlastního divadelního neumětelství“... Přesto inscenace nabídla materiál pro dlouhou seminární diskusi. Podobnými inscenačními prostředky se prezentovalo i nedašovské Divadlo Dohory v inscenaci *Hora bez* (soubor je se Statickým divadlem propojený jeho hudebníkem, hercem a výtvarníkem Janem Lörinczem). „To už byl čistý jevištní nářez a poetika undergroundu – syrové sci-fi o apokalyptickém světě – v hávu jakéhosi art-brut divadla, divadelně nepoučeného, ničím divadelně neovlivněného, ničím divadelně se nezátěžujícím, herci ale nikdy nevypadli ze svého konceptu, děj se, co děj. To nikde jinde neuvidíte.“, píše Hulec – naprosto jiná estetika, nekonvenčnost, bizarnost, podivínství. Inscenaci proto lektorský sbor (Vladimír Hulec, Roman Černík a Petr Váša) vyslal na Jiráskův Hronov 2021...

Pardubické uskupení kolem Davida Zelinky Teď, nádech a leť patří už také ke stálícím novodobého ŠP. Jejich „antropologické postupy komunitního divadla“ jsou zprávou o těžce zkoušených lidech postižených válkou v současném světě, a ani jejich nová inscenace *Strategie růže* nebyla výjimkou. V Palackého parku ji uvedli jako autentickou performanci – „prostorem zní nekonečný tok hlasů, jakýsi žalm otiskující osudy a myšlení obětí válečných vřav tohoto světa... Herci věří, že když jeden strom zazní, rozezvučí se celý les“, komentuje inscenaci Vladimír Hulec. A ještě další inscenace obohatily jubilejní Šrámkův Písek – jako inspirativní (soubor se profesionalizoval) uvedlo pražské Divadlo Kámen *Poříčskou madonu*, Macháčkovu inspiraci situacemi z románu Jáchyma Topola *Citlivý člověk*, inscenaci „s neustále zdůrazňovanými spodními proudy neproniknutelného tajemství a zvláštní magie přírody, čehosi nepojmenovatelného – a snad božského v nás a kolem nás“. Tentokrát si Petr Macháček, byť se mu podle Hulce stále nedaří „vytvořit jednoznačně působící divadlo“, vybral ke spolupráci mimořádně

disponované a přesvědčivé herečky a herce, kteří spolu s působivými improvizovanými vstupy hostujícího písničkáře Vladimíra Mikulky (v každém představení vystupuje jiný muzikant) nabídli divadelní tvar, s nímž divák musel aktivně nakládat a spolupracovat – hrálo se v ambivalentním prostoru, i mezi řadami diváků...

A konečně, na rozloučenou s jubilejním ročníkem, se diváci vydali spolu s olomouckým souborem Nabalkóně na rituální cestu městem, aby pohřbili symbol smrti, která nás ostatně sužovala celou předešlou zimu i jaro, a nejen metaforicky. Skupina někdejších i současných studentů katedry divadelních a filmových studií olomoucké univerzity pod vedením Vítka Zborníka, inspirovaná folklorní prezentací rituálu vynášení Morany, nás v putovní inscenaci *Morena* provedla řadou působivých zastavení Pískem – až ke kostelu Narození panny Marie, kde každý mohl na figurínu smrtky položit svůj kamínek, jaký jiný symbolický vrchol tohoto divadelnického setkání si lze přát...

Porota šedesátého ročníku ŠP nominovala na Jiráskův Hronov 2021 *Rýžování* Hany Voříškové – a jako kontrast onu extravagantní inscenaci nedašovského souboru *Hory bez*. Doporučila také inscenace *CKD, Haló, chci ven, Podle všeho, Strategii růže, Soví zpěv* a *Cvičme v rytme*. Hrálo se před diváky na jevišti Divadla Fráni Šrámka, v Divadle pod čarou i v exteriérech. Skvělou organizací opět zařídila Alena Crhová, její dcera Kateřina a Karel Tomas, samozřejmě spolu s bezvadnou podporou místních pořadatelů.

Ani při tomto ročníku nescházela iniciace města – Šrámkův Písek Písku, byť skromnější. Protivirové roušky však nezabránilly, aby se v Palackého sadech divadlem nerozzářilo šapitó, vystoupil tu Víta Marčík se svým *Bajajou*, Richterův Kejklíč s pohádkou *Hrnečku, vař!*, Studio dell' arte se *Zvířátky a loupežníky*. DDM Písek nabídl oblíbené divadelní dílny s maskami a loutkami, nechyběla skokanská exhibice skupiny Family of Move, tradiční improvizční

projekt písecké party Kámo nahod', historičtí šermíři z Vimperka či koncert kapely Rusty Strings...

Jubilejní 60. Šrámkův Písek (poprvé v roce 1957 – ale oněch pět ročníků se „ztratilo“ v osmdesátých letech, kdy byl bienále) se konal za podobných restrikcí a pandemických souvislostí jako loni. Řada regionálních festivalů neproběhla a z těch mála se i ty konaly za velmi omezených a omezujících okolností. Přesto pořadatelé vybrali program, který byl důstojný a ve stejné době by se klidně mohl uskutečnit i v době nepandemické. Dobře reprezentoval šíři současného amatérského experimentujícího a autorského divadla u nás. A vložené tři nefestivalové – inspirativní produkce – jej vhodně doplňovaly. Nabídly jeho nedávné osobnosti a jejich současné směřování, i lokální podoby divadla na rozhraní edukativního divadla, performance a instalace. (Hulec, Vladimír, Naděje je jediné, co nám zbývá aneb Laboratoř Divadla, AS 2021, www.amaterskascena.cz)

Finální červnový víkend jest tu! A s ním i bezuzdné orgie divadla experimentálního. Těšili jste se na nás? My na vás velmi! Opět se staneme vašimi admirály, táhnoucími vesmírné škunery rozbouřenou galaxií písecké reality nevšedních dní. Na stránkách tohoto věstníku, ve sférách virtuálních i v kontaktu osobním. Divokosti, neopouštěj nás. A ty, ohni, se mnou pojď! Šrámkův Písek slaví šede, tak ať to maže, vríská, jede. Teď rozezní se divadelní struny, a radost bude vládnout všem... Oslava šedesátin Šrámkova Písku sebevědomě kráčí do svého finále, poslední dary se již nedočkavě třepou na své rozbalení a girlandy stále vlají. Jubilant lehce podřimuje, jak zajíc ve své jamce, aby usebral se k dnešnímu zlobení. Žánrová fúze činohry, kabaretu, obřadu, storytelling a folklorní imerze. Kdo by si nevybral? (Petr KlariN Klár, Hvězdy nám přejí, vážení. Písecký odepsanec, žurnál ŠP 2021, č. 0–3)

Jubilejní šedesátý ročník skončil – a kolik je jich ještě před námi? Věřme, že další desítky, amatérské divadlo je totiž součástí našich životů, a nejen nás, co se mu celým srdcem věnujeme, jeho tvůrců a nadšenců, kteří se pokoušejí vyjádřit svůj (i náš) svět po svém – divadlem, ale i těch, co se rádi přicházejí podívat na představení svých kolegů, přátel či známých. Protože chtějí být u toho – a také, aby bylo na co vzpomínat...

Zpravodaj LI. ŠP, 2012

51 1 ŠRÁMKŮV PÍSEK

Triarius Česká Třebová: *Orangutan v továrně*, 2012

Kühlschränke Plzeň:
Snajpři, 2013

Relikty hmyzu Praha: *Hamlet (chlapec, který zůstal naživu)*, 2013

Geisslers Hofcomoedianten Kuks: *Don Juan aneb Strašlivé bodování*, 2012

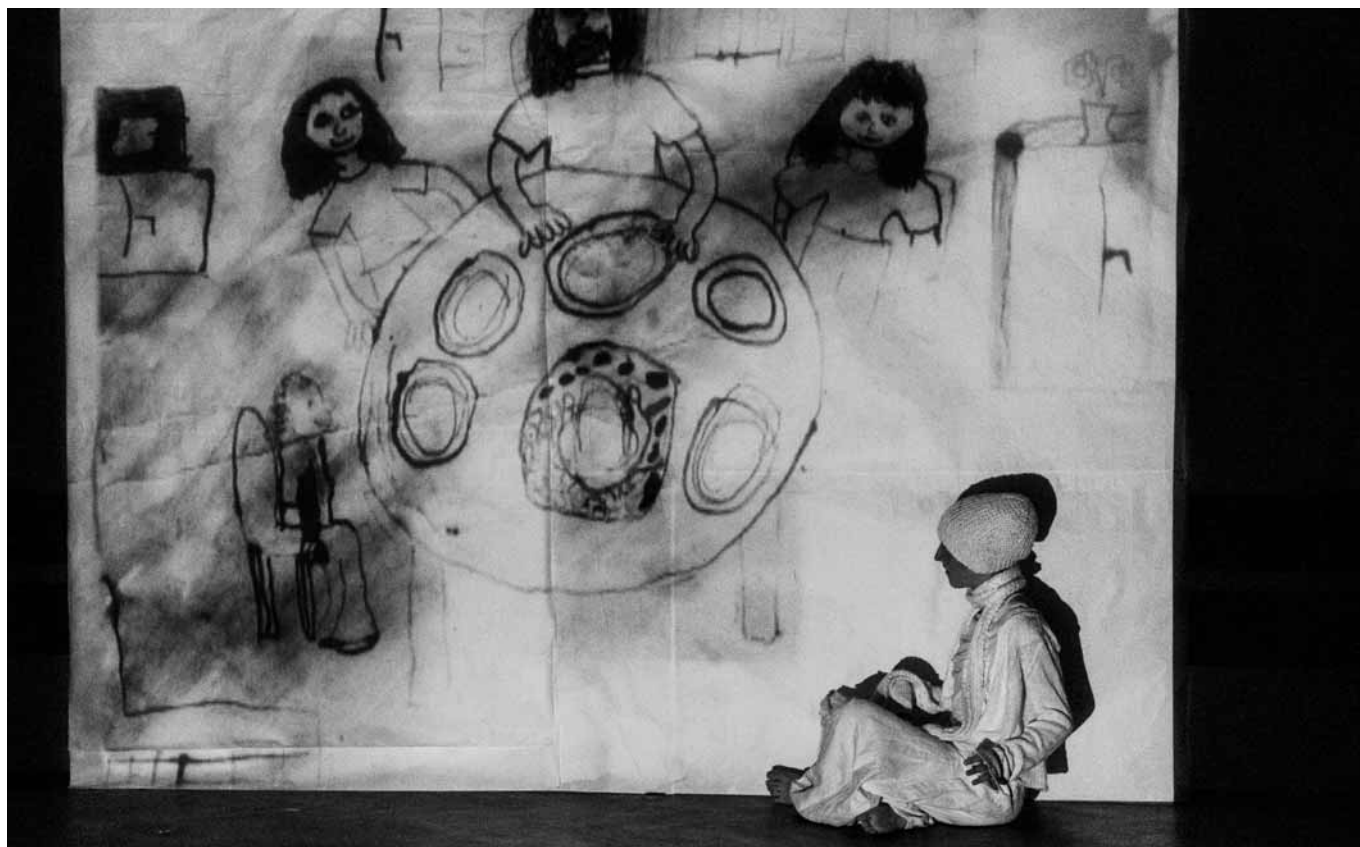

Divadlo DNO Hradec Králové a Na cucky Olomouc: *IDOLLS*, 2012

Hana Voříšková a Matěj Pospíšil Chocení:
O zlaté rybce, 2012

HG feat. Uhřík Nový Jičín: *Postbluespunk*, 2014

Dva ve jhách Praha: *Ze Zásuvek*, 2013

BUDEETO! Plzeň: *Nazí*, 2014

ŠRÁMKŮV PÍSEK 2014

53. celostátní přehlídka experimentujícího divadla, 30.5.–1.6.

PÁTEK 30. KVĚTNA

17.45 zahájení přehlídky ^{DFŠ}
18.00 DIVADLO VOSTOS, Praha — SLZY OŠLEHANÝCH MUŽŮ — doplňkový program ^{75' DFŠ}
20.00 DŘINA A PAPIR, Lednice — GILGAMESH ^{45' KD}
21.30 ANTONÍN PUCHMAJER D.S., Praha — BE POZZY! ^{90' DPC}
23.15 debata o představeních ^{DPC}

SOBOTA 31. KVĚTNA

9.00 MIKRLE, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř — KRÁSKA V DŘEVĚ SPÍČÍ — 1. část ^{25' DPC}
9.45 DIVADLO KÁMEN, Praha — MAMUT MAMUT ^{90' DFŠ}
11.45 DIVADLO NAJT, Pardubice — ANDY WARHOL — OD A K B A ZASE ZPĚT ^{55' KD velký sál}
13.00 FKK, Praha — KOLEKTIVNÍ ZÁŽITEK ^{Zimní stadion}
13.30 debata o představeních ^{DPC}
14.30 DIVADLO VYDÝCHÁNO, ZUŠ Liberec — VĚRA 2.014 ^{30' DFŠ na jevišti s diváky}
15.15 HG FEAT. UHŘÍK, Nový Jičín — POSTBLUESPUNK ^{35' DPC}
16.10 D.R.E.D. (Náchodsko/Kladsko/Pražsko) — KOLÉBAVA ^{45' DFŠ na jevišti s diváky}
17.30 DĚVČÁTKO A SLEČNY, ZUŠ Jaroměř — KÁZÁNÍ DĚVČÁTKŮM A SLEČNÁM ^{40' Koncertní sál Trojce}
18.30 FKK, Praha — KOLEKTIVNÍ ZÁŽITEK ^{Zimní stadion}
20.00 přednáška J. Adámka — Katedra ALD DAMU — doplňkový program ^{45' KD}
21.00 KALD DAMU, Praha — J. SINCLAIR — UMĚNÍ BRAKU ON AIR — doplňkový program ^{60' KD hudební sál}
22.30 MIKRLE, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř — KRÁSKA V DŘEVĚ SPÍČÍ — 2. část ^{25' DPC}
23.15 debata o představeních ^{DPC}

NEDĚLE 1. ČERVNA

10.00 DS Q10, Studio Divadla DRAK, Hradec Králové — V MELOUNOVÉM CUKRU ^{75' DPC}
11.45 DS KÁŤAJEBÁRAJESKÁLA, Most — MCHS (WE WANT WORD) ^{30' DFŠ na jevišti s diváky}
13.00 NEGATYV, Telč — SEŽRAT BOTY ^{30' DPC}
14.00 BUDEETO!, Plzeň — NAŽÍ ^{50' DFŠ na jevišti s diváky}
15.15 debata o představeních, závěr přehlídky ^{DPC}

ŠRÁMKŮV PÍSEK PÍSKU — Doprovodný program proběhne v sobotu 31. května od 10 hodin na parkánekch místa. V programu se představí lektori, divadelníci a hudebníci spolupracující s NIPOS-ARTAMA v oblasti amatérského loutkového divadla. Dále se představí Svobodná škola Písek, šermířská skupina Rivalové Písek a DDM Písek, který pro děti připraví tvůrčí dílničky.

Pod záštitou ministra kultury Daniela Hermana, z posílení a za finančního příspěvku Ministerstva kultury pořádá NIPOS-ARTAMA ve spolupráci s Centrem kultury Písek, Společností amatérského divadla a Divadlem Pod čarou Písek. Přehlídka probíhá za finančního příspěvku města Písku.

MINISTERSTVO
KULTURY

Programový plakát LIII. ŠP, 2014

Program doprovodný LIV. ŠP, 2015

ŠRÁMKŮV PÍSEK — PÍSKU

30. května 2015, Palackého sady Písek

Sobotní program pro veřejnost

10.00–14.00	DDM Písek — Tvůrčí dílny pro děti Malování na sádkové odličky Skléné mandaly Loutky z ponožek
10.00	Divadlo Studna, Hosin Představení na chůdách
11.00	Loutkové divadlo Nitka, Písek — Krvelačný medvěd Stará písecká povísta o statečném myslivci a medvědu, který možná žil a možná nežil v našich lesích Pohádka pro děti
13.00	Divadlo Studna, Hosin Představení na chůdách
14.00	Loutkové divadlo Nitka, Písek — Červená Karkulka Klasická pohádka o víkovi a holičce s červeným čepečkem
13.00–17.00	Divadlo Studna, Hosin — Interaktivní hry pro děti Opíčí dráha , hra jen pro nebojácny, běh mezi nástrahami Mléčná dráha , hra pro silné nervy, let vesmírnou lodí napříč galaxií a zpět Ptáček , poznaj jednotlivé druhy ptactva a najdi pro ně správné místo v puzzle lese Čára , hra s žetony-letadly, s nimiž je třeba úspěšně přistát a zajet s nimi do hangáru
15.00	Třetí sloka Písecká folklorní skupina
16.00	Parkour Akční exhibice skoků a salt písecké skupiny Family of move
17.00	Studio dell' arte, České Budějovice — Romeo a Julie aneb Kašpárek v Londýně Kdo by neznal slavný příběh o tragické lásce Romea a Julie? Ovšem chopí-li se tohoto tématu Studio dell' arte, stává se rázem z tragédie komedie. Hrají: Stanislava Kočvarová, Sylva Malinková
19.00	Tulové divadlo a Divadlo Do Houslí — Jeden za všechny Společný projekt dvou divadel na věčné téma Alexandra Dumase o třech mušketýrech, odvaze a cestě do Anglie a zpět. Hrají: J. Novotná, M. Doleželová, R. Vencel, H. Břešťanská, Š. Martinovic
20.30	Třetí sloka Písecká folklorní skupina

Za finančního přispění města Písku pořádá NIPOS-ARTAMA ve spolupráci s Centrem kultury Písek, Divadlem Pod čarou Písek, DDM Písek, Loutkovým divadlem Nitka Písek, Divadlem Studna Hosin, Třetí slokou a Společností Amatérské divadlo a svět. Změna programu vyhrazena.

DUHOVÉ DIVADLO, Písek

5.–6. června 2015 — Divadlo Františka Šrámka, Kulturní dům, Divadlo Pod čarou

Jubilární 10. ročník celostátní přehlídky divadelních představení valdorfských škol. Na programu 23 divadelních představení, tři představení profesionálních souborů. Součástí přehlídky je Divadlo na ulici ve dnech 22.–23. května a 5.–6. června 2015. Pořádá ZŠ Svobodná a W sružení Písek. **Sledujte plakáty.**

nipos
ARTAMA

CENTRUM
KULTURY
Písek a.p.s.

Divadlo Kámen: *Dopis poslaný poštou*, 2015

Mikrle ZUŠ F. A. Šporka Jaroměř:
Kráska v dřevě spící, 2014

Ted, nádech a leť Pardubice:
Kábul, Bagdá, Ar Raqqa, Maarran, 2015

Q10 Studio Divadla DRAK Hradec Králové:
Malamadre / Sorella, 2015

Karavana deseti slov Francouzská aliance v Plzni: *V rámci rámců*, 2015

Teátr Vaštar Ostružno: *Krvavá svatba*, 2016

Děvčátko a slečny ZUŠ F. A. Šporka Jaroměř: *Ušubraná*, 2016

Programová brožura LV. ŠP, 2016

Valaši v pohybu Valašské Meziříčí: *Vznikne?*, 2016

Nejhodnější medvídci Praha: *Poincarého domněnka*, 2017

Teátr Vaštar Ostružno: *Svině!*
(2017, ostrov), 2017

Statické divadlo Ostrava: *Útek*, 2018

Relikty Praha: *[[WAR-IN-PROGRESS]]*_cb2v4, 2018

JakKdo ZUŠ F. A. Šporka Jaroměř, *Prasečinky*, 2018

Divadlo Dagmar Karlovy Vary: *Prostory I – Sokolov*, 2018

Divadlo Pod čarou Písek: *O 14 dní dříve aneb Svoboda nadvakrát*, 2019

Dočasně pevný spolek Svitavy:
S Jindrou, 2019

Statické divadlo Ostrava: *Párek*, 2020

Ojebad Praha: *Odborná porota*, 2019

D.R.E.D. Náchodsko/Kladsko/Pražsko: *Figura cum figuris*, 2019

Brambůrky Most: *Cvičme v rytme*, 2021

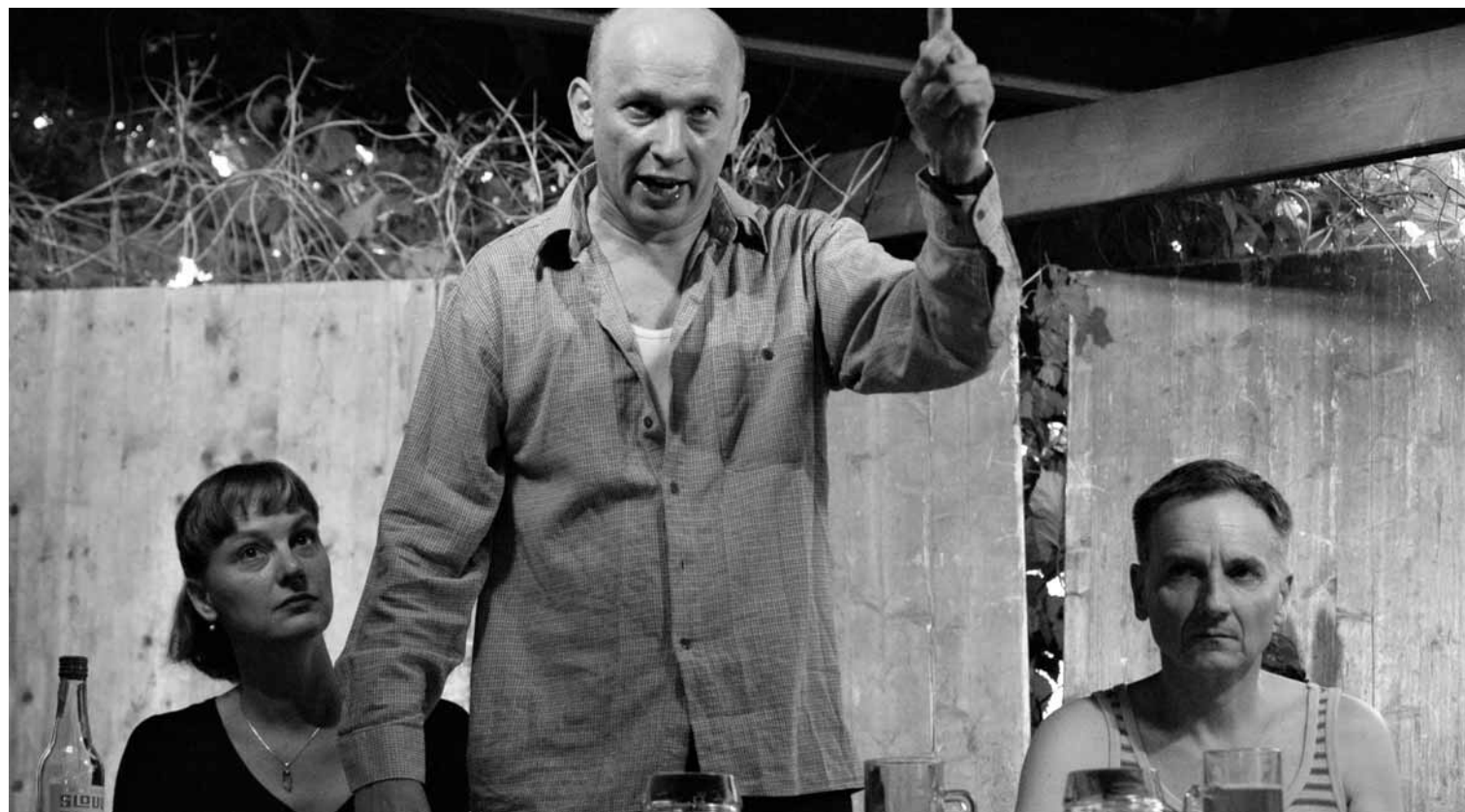
Hana Voříšková, Choceln: autorská poezie *Rýžování*, 2021

Ted, nádech a let Pardubice: *Strategie růže*, 2021

Akolektiv Helmut Praha: *S čaganem lamag noby*, 2020

Pozvánka LIX. ŠP, 2020

Antonín Puchmajer D. S. Praha: *Beraniidla budoucnosti*, 2020

Plakát Šrámkův Písek – Písku, 2021

ŠRÁMKŮV PÍSEK PÍSKU

60

26. června 2021
Palackého sady
Písek – šapitó

PROGRAM

11.00 – 16.00 DDM Písek:
Tvářel dílny
Divadelní masky
Kornoutové loutky

11.00 Studio Dell'arte:
Zvířátka a loupežníci
Co udělají zvířátka, když omrzí své páničky? Odejdou do světa a založí punkovou kapelu. Když budou držet pohromadě, nezaeknou se ani bandy loupežníků...

13.00 Kejkliř Praha:
Hrnečku, vař!
Theatrum mundi neboli divadlo světa z lípy, hadříků,

peří a starých českých pohádek, ku poučení, pobavení i varování veškerého lidu, dítek, mládeže i kmetů od 4 do 99 let. Pohádky Stolečku, prostří sel, Hrnačku, vaří. O kohoutkovi a slepičce, Strejček Příhoda a Otesánek hraje Luděk Richter.

14.00 Parkur
Akční exhibice skoků a salt pisecké skupiny Family of Move.

15.00 Berit Vimperk
Skupina historického šermu Berit z Vimperka předvede své umění boje a střelby z období třicetileté války. Můžete se těšit na souboje s dýkou, halapartnou či kordem a vůni střelného prachu.

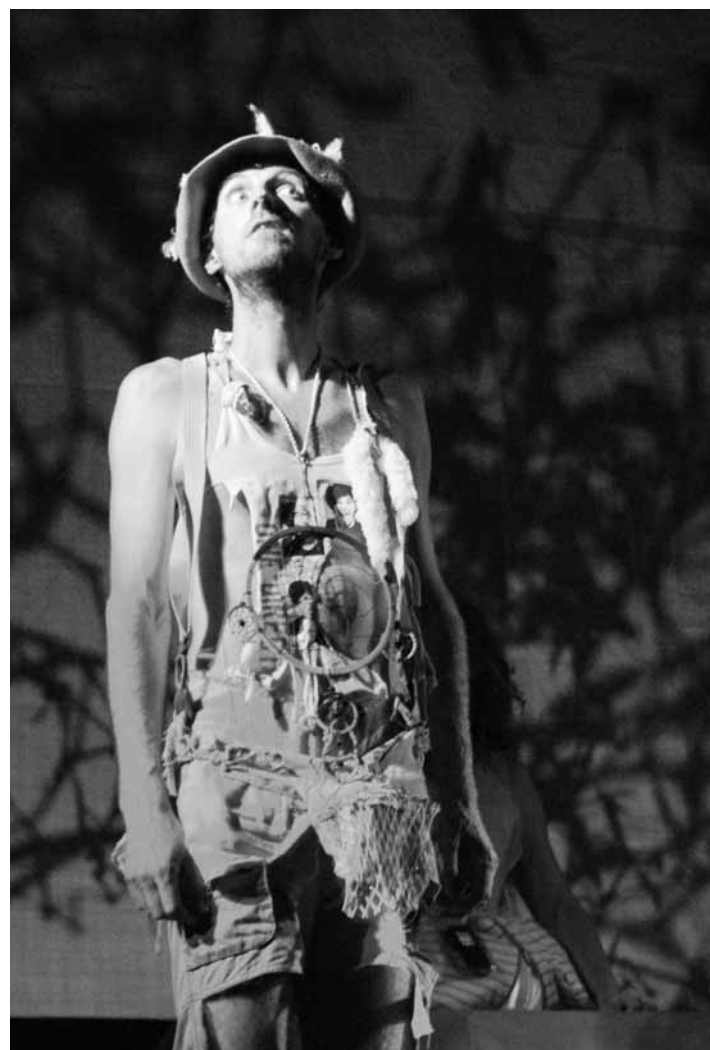
16.00 Divadlo Viti Marčíka:
Bajaja
Kdo miluje, má život věčný. Princ Jaroslav, známý pod jménem Bajaja, vyjel do světa, doprovázen svým věrným koníčkem Šemíčkem... Představení je pro děti i dospělé, ale úplně nejvíc funguje, když jsou tam spolu. Hraje Vít Marčík.

18.00 Rusty Strings
Obilbená pisecká blues-rock'n'rollová kapela z Radobyčů u Písku, která hraje vše od country až po rock.

20.00 Kámo, nahod'
Dramaticko-improvizační projekt složený z party kama-rádů, kteří se nestydí ztrapnit se před publikem...

Za finančního přispění města Písku pořádá MČPS-ARTAMA, ve spolupráci s Divadlem Pod čarou Písek, Centrem kultury města Písek a Společností Amaterské divadlo a s. s. z. s.

Změna programu vyhrazena. Vstupné zdarma.

Pojmenování

je přiřazení jazykové formy k určitému obsahu. Vlastně bych mohl tuto stat' napsat o tom, jak se hledalo pojmenování pro divadlo, které se hraje na Šrámkově Písku. A tím také o tom, jaké je to divadlo. Ten festival několikrát měnil název, jenž jej pojmenovával: Festival malých jevištních forem, Přehlídka autorského a netradičního divadla, Přehlídka mladého divadla. Musím říci, že se dost těžko zjišťuje, proč a jak ten Šrámkův festival v Písku vznikl. Ve stávajícím systému soutěží a přehlídek amatérského divadla existovaly a stále existují inscenace, které se do tohoto systému nedají zařadit a nemohly být pro svou neobvyklost třeba na Jiráskově Hronovu. V jisté nadsázce by se dalo říci, že ŠP vznikl proto, aby se tyto inscenace daly někam začlenit. Je to však asi složitější. Čitelné na tom je jediné to, že tento amatérský festival nese jméno Šrámkovo, protože Fráňa Šrámek je trvale spojován s mládím, náladou „stříbrných větrů“ (jedno z pojmenování také operovalo s mládím jako s klíčovým pojmem) a s komínem, jenž v *Měsíci nad řekou* je symbolem vzletu a nadějí mladosti. (S pány Vyskočilem a Boškem jsme ten komín hledávali, ale nenašli, protože už tam nebyl ani jeden.) Takže se Šrámkem je to jasné, ale kde se najednou vzal amatérský divadelní festival, který trvale funguje? Je pro to ještě jedno vysvětlení: v novém „systému“ amatérismu, jenž byl zaveden po roce 1968, bylo třeba dohlédnout na všechna divadelní vystoupení, aby se v nich nedělo něco „protisocialistického“, aby to, co mladí amatéři dělají, bylo dostatečně ideové. A tak

dostal Šrámkův Písek úkol shromažďovat mladé, kteří hrají pro mladé, ať už to „jejich“ divadlo má jakoukoliv podobu.

Měl jsem to štěstí, že jsem se ocitl na Šrámkově Písku dvakrát v době, kdy zaznamenával podstatné změny. Poprvé za to mohli Pavel Bošek a dr. Ivan Vyskočil, kteří za mnou jednoho dne přišli a oznámili mně, že mne zvolili předsedou poradního sboru pro malé jevištní formy a že z toho titulu pojedu s nimi dvěma do poroty Šrámkova Písku. Moc jsem nevěděl, o čem je řeč: „malé jevištní formy“ jsem znal, ale především z divadla profesionálního – Semafor byl pro mou generaci jakousi školou, kde jsme se nastupující trendy a tendence učili chápat. Ale o amatérech jsem tehdy nevěděl skoro nic. A Šrámkův Písek byl pro mne záhadnou neznámou. Pány Boška a Vyskočila jsem ale znal, a tak jsem přikývl, že ano, že se těm malým jevištním formám budu na tom píseckém festivalu věnovat.

Dívám-li se na tyto své „písecké“ začátky dnes, tak zjišťuji, že v nich vlastně šlo o dva vývojové proudy, které sice mají hodně společného, leč přece jenom se od sebe liší. Ten jeden proud pro mne stále směřoval k oné otázce, co to ten Písek vlastně je, kromě pojmu mládí jsem skutečně nemohl nic najít. Vypadalo to opravdu tak, že bylo potřeba v novém uspořádání amatérského divadla nabídnout nějakou větší příležitost mladým, a tak se našel lyrický Šrámek s jeho pravou i předstíranou naivitou, citovými krizemi, lehkou bezstarostností, ironií i plebejstvím, mladistvým vzdorem – a samozřejmě

erotikou. Stačí si jen letmo přečíst, kdo na tomto „mladém“ festivalu hrál a co, jaká to bývala podivuhodná melanž, jaká směsice z mnoha druhů materiálů a surovin. Ale Ivan Vyskočil a Pavel Bošek začali vyžadovat určité, velmi konkrétní – dokonce si troufnu říci programové – zaměření Šrámkova Písku. To byl ten druhý proud, s nímž jsem se vyrovnával. Oba nastolili velmi výrazná kritéria, která prosazovali a měřili jimi všechno. Bylo by omylem domnívat se, že smetli všechno, co se jim nelíbilo, co jejich představám neodpovídalo, naopak, oba byli krajně přátelští, s každým si popovídali, hledali pro každého slova porozumění a pochopení, případně i ocenění. Ale zároveň dokázali sice jemně, ale dostatečně důrazně říci, že to, co jsme právě zhlédli, není divadlo, které patří na Šrámkův Písek.

Nebudu tajit, že mne ta programová neúprosnost poněkud zaskočila. Sice jsem cosi tušil, protože jsem se s Ivanem Vyskočilem potkával, sedával s ním v bufetu Divadla Na zábradlí a hlavně: chodil s ním v noci dlouze po Praze a poslouchal nadšeně jeho povídání. Což byly nádherné, skvělé a skvostné příběhy, z nichž některé jsem potom viděl na jevišti, jiné četl v Ivanových knížkách a pár jich shledal v dílech jiných autorů, protože Ivan byl přející a své nápady rozdával na setkání všem. Ale hlavně jsem už tehdy dost jasně předpokládal, že Ivanovi nejde o „normální“ divadlo.

Také bych mohl říci o divadlo tradiční – zejména ne o činohru, která se od konce 18. století stala v Evropě hlavním

druhem divadla. A tak jsme u toho nešťastného pojmenování, jemuž se v tomto případě vsutku nejde vyhnout. Protože nelze zapomenout na to, že Ivan Vyskočil vystudoval herectví na DAMU (a musím říci, že jsem jej jako nově přijatý student vídával ve školním divadle DISK a považoval si jeho herectví, ale až daleko později jsem jej znovu jako herce ocenil v jeho autorské inscenaci *Haprdáns neboli Hamlet, princ dánský*, kde mne fascinoval svým bravurním střídáním hereckých poetik). Vyskočil začal po DAMU studovat na filozofické fakultě psychologii, po řadu let se věnoval práci s narušenou mládeží a přišel s dramatickou hrou, kde nejdůležitějším je hraní si se speciálním zacílením, jež účastníky dramatické hry zbavuje jejich problémů, spjatých s životní realitou, a přináší jim potěšení z tvorby. Na divadle, v představení, se tím potom utváří a vytváří dramatická situace a jednání. Dramatická hra se tak stává základním principem vzniku představení.

A jsme u dalšího pojmenování, jež bude většině čtenářů pravděpodobně známější: autorské divadlo, neboť to je pojem u nás už po léta hojně používaný. Není to náš objev, začal se v jisté době prosazovat i v zahraničí – a nejen v divadle. Poprvé jsem se s ním setkal v článku známého francouzského filmového scenáristy André Cayatta, který psal o autorském filmu, jenž vypráví o tom, jak se dva do sebe zamilují, pak se rozejdou a tak dále, jak už se takový příběh běžně vyvíjí. A autor článku se ptal, co si z této historky, tolikrát se opakující, a proto tak banální, má vzít, co si s ní má počít. Vskutku – jak takové vyprávění přijímat? Má-li vzbudit zájem širšího okruhu lidí, pak musí nabídnout něco neobvyklého, zvláštního, jiného a možná i nového, co nám otevře jedinečný pohled na celou jinak známou záležitost a zapojí naše zážitky a zkušenosti. Cayatte tím dokazoval, že vyprávět o sobě a svých osobních příhodách není vstupem do světa umění.

Neuvádím tuhle vzpomínku proto, abych hanobil postupy a principy autorství jako způsobu tvorby. Přímo naopak: chci upozornit na to, že tím typem autorského divadla, jehož byl dr. Ivan Vyskočil opravdu vynikajícím a strhujícím iniciátorem – skoro bych se nebál napsat věrozně, zůstanu ale u pojmu guru jako duchovního učitele –, se ŠP začlenil do proudu, jenž měnil a zcela zásadně transformoval tradiční pojetí divadla. To slovo tradiční je tu klíčové, jako pojmenování, které se začalo čím dále tím více používat – spíše ovšem v opačném významu: netradiční divadlo. Neboť jeden pojem – alternativní – pro toto divadlo výstižný a adekvátní, se nemohl používat. Alternativa, alternativní, to byla slova, která vrchnost neměla ráda. Protože jaká alternativa, jaká jiná možnost, když máme socialismus, který je nejdokonalější ve všem a žádnou alternativu nepotřebuje. A tak jsme tak kolem alternativy tančili – ne ovšem z vlastní vůle – různé tanečky, abychom nakonec skončili u netradičního divadla. Mělo to své důvody: ta alternativnost představovala často nonkonformní myšlení, sklon k opozičním a rebelským postojům, k jinému životnímu stylu i jinému způsobu života. Prostě: alternativa byla nebezpečná a bylo třeba mít se před ní na pozoru.

Problém mého tehdejšího vystupování v porotě Šrámkova Písku byl ovšem i jinde. Na divadelní fakultě AMU mne školili jako kritika, učili nahlížet představení jako hotový konkrétní tvar, který je předkládán divákům, a mým kritickým úkolem bylo tento tvar posoudit. A protože se tak dělo na činoře, tak se vycházelo z literární předlohy, z dramatického textu, a hodnotila se inscenace jako jeho jevištní, divadelní, scénická konkretizace. Ale na ŠP se zájem přesouval na proces vzniku jevištního tvaru jako výrazu tvořivosti – tedy na schopnosti, pro něž jsou typické duševní procesy, které vedou k nápadům, řešením, koncepcím

a uměleckým formám, jež jsou jedinečné a neotřelé, a přitom se sledovalo, jakými cestami se k těmto výsledkům dospívá.

Prvotní byla sebe prezentace neboli osobnostní autorské herectví, jež se odchylovalo od navykých schémat myšlení, nic nepojímalo jako pevné a utkávalo se kvůli své nezvyklosti i s odporem prostředí; problémy pak řešilo divergentně – tj. nabízelo větší množství různých možností řešení nastoleného problému. V podstatě šlo o to, aby mladí tvůrci představení mohli hrát volně, bez předem stanovených norem a předpisů, o tom, co je zajímavé. Bylo to prostě divadlo – či ještě spíše herectví výpovědi, možná ještě lepší by bylo nazývat toto divadlo divadlem vyjevujícím, sdělujícím postoje jako nějaké – pozitivní či negativní – hodnocení a určitou reakci vůči nějakému aspektu skutečnosti; je to ovšem také názor nebo připravenost k činu v souvislosti s určitým problémem nebo volbou. Mít k něčemu postoj prostě znamená mít k něčemu hodnotící kritické stanovisko, pokud ten pojem kritický představuje vytvoření vlastního názoru. V tomto smyslu jde o autora jako původce, tvůrce, stvořitele. Neboli o divadlo, které vede k tomu, že se v něm projevuje a před veřejností vystupuje osobnost.

V tomto pojmu vyjadřuje moderní psychologie individuální celek duševního života člověka a jeho psychosomatickou a psychosociální jednotu. K tomuto cíli směřovaly i divadelní prostředky, které se snažily rozvinout všechny možnosti, jež mohou uvolnit a osvobodit osobní i osobnostní kvality. Osobní značí řadu motivů, které nás zahrnují nebo jsou k nám vztažovány jako k osobám, jednotkám, osobní značí „vztahovačnost“ nebo „vztážnost“: prostě vztah, kdy se chápeme jako oddělené postavy. Osobní jsou takové motivy, kdy vytváříme emoční naléhavost nebo myšlenkovou nad/pod/-řazenost. Ono „osobnostní“ značí to, co je nám připisováno jako role, jako rysy, jako schopnosti.

Tohle jsme s Ivanem Vyskočilem a Pavlem Boškem hledali a prosazovali jako porotci, stranili jsme takovým představením – a favorizovali ta, jež měla některé znaky, které jsme z těchto hledisek považovali za přijatelné. Ty znaky se projevovaly všelijak; třeba odvahou satiricky napadnout některý jev, jenž byl oficiálně uznáván a dokonce veleben. Takoví odvážlivci se našli, ale rozhodně netvořili páteř těch programů ŠP, jež jsem absolvoval a které jsme v naší „porotcovské trojici“ preferovali. To osobní a osobnostní se projevovalo daleko více v jakési „svobodomyšlné radostnosti a lehkosti“ vskutku „malých jevištních“ forem. To znamená v představeních, která nechtěla být celovečerními pečlivě nazkoušenými činohrami, ale spíše se blížila kabaretním číslům, rozehraným anekdotám a drobným příhodám. Jejich příbuznost s kabaretní sférou se ukazovala i v tom, že tenhle základ byl většinou pojednán s vtipem a humorem, že často nechyběla vlastní písnička, která znovu naléhavě připomněla princip autorství. A velmi často soubor tohoto typu stavěl na improvizaci – to jest na procesu vznikání, zrození – jak říkával Ivan Vyskočil: „Uši a mozek se najednou diví, co huba říká.“ Prostě „vypukla tvořivost“ jako umělecká tvorba, která hledala především lidské rozměry a pronikání do světa, završoval se vývoj, jímž divadlo pronikalo ke skutečnosti a objevovalo po svém, nově a jinak, realitu a člověka v ní.

Přeháněl bych, kdybych tvrdil, že souborů s touto neskrývanou tendencí objevovat a sdělovat svůj postoj k aktuální skutečnosti, a ještě k tomu na bázi nevyzkoušených a naprosto nových principů, byla na Šrámkově Písku na počátku sedmdesátých let minulého století, kdy jsem vstoupil do jeho poroty, převaha. Ale přibývaly, a my jako porotci je vítali a snažili se nějak přispět k jejich tvorbě. Přímo vzorovým příkladem tohoto vývoje byl soubor Vizita Jaroslava Duška a Jana Borny,

původně studentské divadlo, založené na improvizaci a otevřené dramatické hře, které – inspirováno Ivanem Vyskočilem – rozvíjelo novou poetiku „vyprávěného divadla“, stojícího na improvizaci, fantazii a absurdním humoru. Ale nemělo to lehké, jeho původním zřizovatelem byl PKOJF (pražský Park kultury a oddechu Julia Fučíka) a pak v roce 1981 našli jiného zřizovatele, Místní kulturní středisko Dolní Břežany, který byl ochoten respektovat, jak se o tom píše v *Databázi českého amatérského divadla* – „jeho ideově podezřelý způsob tvorby“. Tato formulace je pro celý tenhle proud amatérského divadla, který se na ŠP začal čím dále tím více objevovat a prosazovat, velice důležitá a podstatná. Ostatně: celá „alternativa“ jako jiná možnost, jak dělat divadlo, byla opravdu – a právě proto, že byla tou jinou možností – často některým soudruhům až nepochopitelná. Proto byla občas chápána jako cosi podezřelého. Několikrát jsem to zažil, když jsem byl upozorněn, abych ten pojem „alternativa“ raději nepoužíval. Dokonce mně to jednou jeden vysoce postavený činitel vysvětlil rázně a jasně: „Žijeme všichni v socialistické společnosti a chceme socialistický realismus. Tak jakápak alternativa, žádná neexistuje, ani v divadle.“

Ten „ideově podezřelý způsob tvorby“ jako „alternativa“ oficiálně uznávaných typů divadla byl asi hlavní příčinou, proč 19. ročník ŠP (v době vši silou důrazně působící normalizace) byl v roce 1975 pořádán Socialistickým svazem mládeže. Se zástupci této organizace jsme jako členové výběrové poroty měli konflikty už v malostranském Rubínu, kde jsme pro ŠP vybírali představení. A v Písku už to bylo trapné, protože my tři, Bošek, Vyskočil a já, jsme hájili jiné názory a jiná stanoviska, zatímco „svazáci“ tlačili hodnocení ke stanoviskům ideologickým. A tak jsem se rozhodl do Písku za těchto okolností už nejedzt. A navíc: zemřel nejlepší znalec českého amatérského divadla Jiří Beneš, a mně bylo nabídnuto, abych zaujal jeho místo v ústřed-

ním poradním sboru pro divadlo (při ÚKVČ). Takže jsem se s Šrámkovým Pískem rozloučil, byť jsem toho litoval, a začal s Jiráskovým Hronovem. Ale Písek jsem samozřejmě zcela neopustil, zajel jsem tam později jako host několikrát, a to za poměrně dlouhou dobu, která skončila až v prvních letech jedenadvacátého století.

Ale paradoxně jsem se s novou podobou nového ŠP setkal – či spíše utkal – právě na Jiráskově Hronovu. Na jeho 75. ročníku v roce 2005 hrál totiž pražský soubor Kabaret Caligula, jenž na JH postoupil právě ze ŠP představením s názvem *Hamlet: Prání zabít*. Byla to adaptace slavné Shakespearovy tragédie. Musím zpětně přiznat, že jsem se tehdy teprve začal setkávat s podobou postmoderního postdramatického divadla, jakou reprezentovala právě tato inscenace, a postupně se učil, jak ji kriticky hodnotit, jak chápat intertextuální vztah textů k jiným textům, a co může přinést přítomnost jednoho textu textu jinému. Už na začátku uvažování o druhé fázi svého působení v porotě ŠP se dostávám k dilematu: nechci složitě teoretizovat, ale bez trochy teorie tuto etapu svého druhého píseckého pobytu nevyložím. Jen něco málo naznačím, abych alespoň jednoduše popsal cesty, po nichž se Písek ubíral.

V roce 2006 se ŠP označil jako „celostátní přehlídka experimentujícího divadla v pohybu“. Dnes je „pohyb“ z pojmenování pryč, ale experimentující divadlo zůstalo. To stojí se svou dynamikou a otevřeností na inovaci, pro niž je charakteristická kategorie novosti, která produkuje podněty rozrušující a problematizující obvyklé pojetí uměleckého díla, v našem případě inscenace. Adaptace, jak konstatuje univerzitní profesorka anglického jazyka a komparativní literatury v kanadském Torontu Linda Hutcheonová v knize *Teorie adaptace*, je potom „oznámenou a rozsáhlou transpozicí konkrétního díla nebo děl, což může být realizováno jakýmkoliv velmi různorodým způsobem: od změny média

(z básně na film) nebo změnou v ontologii, třeba z reálného na fiktivní“. Adaptaci vnímáme vždycky jako palimpsest – ten pojem označuje rukopis na pergamentu, pod nímž je původní seškrábaný text –, který trvale pronásleduje původní text. Znamená vždycky také novou interpretaci jako „zvažování, objasňování a vysvětlování všech významotvorných mechanismů v jejich mnohovýznamnosti“, ale i novou tvorbu jako tvořivý proces.

Pokusím-li se těchto několik stručných tvrzení shrnout, vznikne těchto pár poznatků: Adaptace je formou intertextuality – tj. textem nebo dílem označujícím vztah k jinému textu, je to přiznaná transpozice – přenos, převod, změna vzájemné polohy, výměna dvou prvků – jiného rozpoznatelného díla nebo děl, tvořivý a interpretační akt přivlastnění/zužitkování, rozšířeně intertextuální zapojování do adaptovaného díla. Z tohoto důvodu je adaptace odvozením, které není odvozeninou – dílem, které je druhé, ale není druhotné, vedlejší. Snad těchto pár rádek postačí, aby bylo jasné, jak nesnadné je hodnotit a kriticky posuzovat inscenaci, která je adaptací. Je nezbytné mít stále na vědomí celek, ale zároveň je zapotřebí přihlížet ke specifčnosti jeho jednotlivých částí a posuzovat je vzhledem k jejich funkci odděleně. A to se mně na tom 75. JH v roce 2005 příliš nepovedlo, byť Kabaret Caligula přivezl opravdu nový celistvý text, v němž jediný verš nebyl od Shakespeara; zůstaly ovšem postavy a příběh.

Pokládám text Shakespeareova *Hamleta* za vrcholného a výsostného představitele evropské dramatické kultury, předvádějící člověka zapojeného do dějin jako jejich součást, produkt a tvůrce. Zatímco adaptace souboru Caligula vycházela z principů hollywoodských filmů, Shakespeara viděla prizmatem popkultury až v dryáčnické podobě „lidových krváků a melodramatických fantasmagorií“, jako byl třeba oživlý Duch, který svého syna

Hamleta vytrvale pronásledoval výzvou Zabij... zabij... zabij... krále! Smysl dramatického textu, zkoumajícího možnosti jednání člověka, jímž formuje sebe i dějiny, byl zlikvidován. A tak jsem se při hodnocení soustředil výlučně na tuto interpretační polohu a zcela pominul polohy jiné, které tvořily inscenaci jako samostatný nezávislý divadelní tvar s osobitými postoji. Ani dnes nemohu přijmout tuto adaptaci jako interpretaci Shakespeareova dramatu, ale z hlediska hodnocení to byla chyba. A další chybou by bylo, kdybych v kontextu tohoto článku nevzal adaptaci Shakespeareova *Hamleta*, již stvořil soubor Caligula, jako jeden z důkazů vývoje ŠP – od autorského divadla a malých jevištních forem, tedy od divadla alternativního k divadlu postdramatickému – řečeno s Hansem-Thiesem Lehmannem a jeho knihou *Postdramatické divadlo*: jde o změněnou koncepci divadla.

Tímto výkladem jsem, určitě jen do jisté míry, a doufám, že také alespoň trochu pro laskavého čtenáře, pojmenoval vývoj smyslu a funkce festivalu zvaného Šrámkův Písek. Na počátku na něm šlo o pestrou směsku vystoupení všeho druhu, která se něčím zřetelně lišila od „pravého“ divadla. (Ten pojem „pravé“ divadlo jsem si vypůjčil ze studie Dariusze Kosińskiego *Divadlo 21. století – K jeho novým definicím*, která vyšla ve znamenité *Antologii současné polské teorie*, již vydal v roce 2018 Institut umění – Divadelní ústav.) Ta studie se týká především činohry, která jako ono „pravé“ divadlo určovala podobu evropského divadla jako dramatického umění po dobu delší než jedno století. Všichni jsme se podle těchto norem naučili divadlo vnímat a chápat, a převážná část diváků tak činí dodnes. Teprve nástup modernismu, moderny, divadla inscenace a poté avantgardy začal více nebo méně radikálně toto pojetí divadla zpochybňovat, takže v roce 1960 může Paul Pörtner vydat německý sborníček nazvaný *Experi-*

mentální divadlo (u nás vyšel v roce 1965), který shrnul nejvážnější pokusy, jak překonat „pravé“ divadlo, to jest divadlo usilující hlavně o iluzi: takové zpodobení skutečnosti, které se shoduje s představami a zkušenostmi diváků, je spjato s literaturou a chápáno je jako „oblast umění založeného na realizaci scénických literárních děl“. To jest především s dramatem, jež je zdrojem obrazu světa předváděného na jevišti. O tom světě vyprávějí svým jednáním jevištní postavy, které naplňují požadavky pravděpodobnosti zahrnující i vnitřní život interpreta a příběh dojmající svými osudy. A je tu ještě jedna podmínka, bez níž „pravé“ divadlo nemůže vzniknout: přítomnost diváků, kteří vnímají, co je jim předváděno; jestliže diváci chybějí, není divadlo.

Z tohoto aspektu můžeme (se Šaldou) chápat umělecký experiment jako odvážný tvůrčí čin, který nečekaně uchopí skutečnost a zobrazí některé její složky buď nové nebo takové, o něž doposud nebyl zájem. Dělá to ovšem tak, že ruší a zcela odmítá dosavadní konvence jako dohodu o tom, jak hrát divadlo i jak je vnímat, a hledá konvence nové. To není jednoduchý proces, neboť diváci musejí pochopit kód jako systém znaků a pravidel pro jejich převedení do znaků, kterým rozumějí. L. N. Tolstoj má v románu *Vojna a mír* scénu, kdy mladinka Nataša Rostovová, uváděná do společnosti, poprvé přijde do divadla na operu, a protože nezná kód, jak divadlo vnímat, je pro ni všechno, co vidí a slyší, vlastně nesmysl. „Pravé“ divadlo fungovalo na základě mimetického a jeho kód dovoloval bez potíží převést divadelní znaky na chápání divadla jako podobnosti divadelního tvaru se skutečností. Experimentální divadlo se tohoto „starého, konzervativního“ kódu záměrně vzdává a vytváří kódy vlastní, zcela nové, které mají být schopné tvořit a sdělovat nově viděnou a jinak chápanou skutečnost.

Když jsem se v druhé polovině nultých let první dekády 21. století vrátil na jistou dobu do poroty Šrámkova Písku, zaznamenal jsem jako jeden z rysů charakterizujících jeho vývoj k „experimentálnímu divadlu“, že soubory, které měly k tomuto pojmenování nejbližší, se potýkaly právě s touto problematikou. Sám jsem jeden takový soubor na ŠP 2005 poslal z Loutkářské Chrudimi: plzeňský Pachýř Pačejoř. Celou historku popisují podrobně v brožuře *50. výročí Šrámkova Písku aneb Posledních deset ročníků...*, kterou vydal NIPOS-ARTAMA (Praha–Písek, 2011). Takže jen stručně: představení na všech amatérských přehlídkách se většinou posuzují z hlediska kvality usilující o dokonalost; odtud vzniká u části amatérského obecnstva kvalita uznání, chcete-li pochvaly, že to bylo představení jak u profesionálů. Ale Pachýř Pačejoř šel opačnou cestou: všechno, co předváděl vizuálně, všechny předměty, které použil na jevišti, byly až směšně trapné a zastaralé, stejně jako organizace a manipulace s nimi byla neumělá, diletantská. Tato neumělá podoba se v inscenaci potkala s četbou povídky Jorge Luise Borgese, v níž se vypráví o tom, jak Averroes, arabský znalec Aristotela, nemůže pochopit, co to je mimeze, byť v tomtéž čase dětská hra dvou chlapců pod jeho okny mu poskytuje její názorný příklad. Vznikala tak nová organizace bezprostředně upotřebitelných znaků k utvoření struktury, která kladla otázku po smyslu divadla. Definici brikoláže jsem si vypůjčil od Clauda Lévi-Strausse, který mluví o slučování různých předmětů s cílem vytvořit nový kontext jako projev „nespoutaného myšlení“, což, myslím, plně koresponduje se smyslem festivalu „experimentálního divadla“.

Toto téma procházelo řadou představení a dotýkalo se nejpodstatnějších principů divadla vůbec – o stálém ataku na vzpomínané „pravé“ divadlo

nemluvě. Uvažujeme-li a mluvíme-li o „kontextu jako projevu nespoutaného myšlení“, pak musím ještě vzpomenout dva soubory, které zcela zásadně atakovaly fundamentální komponenty uspořádání inscenace jako vyprávění událostí v kauzálním spojení a přirozeném časovém sledu, kde příčina předchází následku. Měnily jednu z rovin tzv. narativu jako toho, o čem se vypráví, zejména toho, jak se to vypráví. To lze nazvat slučováním různých předmětů s cílem vytvořit nový kontext, jako předem neurčenou organizaci upotřebitelných znaků či událostí k vytvoření nových struktur. První z těch dvou bylo Divadlo Kámen a jeho autor, režisér a principál Petr Macháček – přesvědčení o tom, že musí existovat jakási „čistá“ činohra stojící na „slově“, vedlo Macháčka a s ním i Kámen k tomu, že se vzdali běžného trojrovinného modelu narativu: text – vyprávění – příběh, jímž je většinou uspořádáno slovo v dramatu, a přešli k naprosto neobvyklému způsobu textovosti či textuality, která realizuje systémově a strukturně potenciale komunikátu materiálně v textu obsaženou (již charakterizuje určitý stupeň znakovosti, informační nasycenosti, záměrnosti či nezáměrnosti, syntaktické uspořádanosti, koheze atd.). Od sedmdesátých let 20. století je vztahována i na fenomény primárně nekomunikační povahy typu sen, paměť, identita, mýtus apod. A vzniká tak sekundární modelující systém, jemuž je vlastní pouze taková funkce vyjadřování, kterou autor zamýšlí a příjemce vnímá jako jinou než pouze prakticky sdělovací. Takto pojaté „mluvní akty“, jejichž fiktivnost vystupuje výrazně do popředí, doprovází v představení Kamene gesto a fyzický pohyb, jež jsou ovšem od slova většinou odděleny a jako realita i znak jsou naprosto samostatné. (Pokud vím, tak jedině Jiří Adámek vytváří v českém profesionálním divadle obdobný komunikační systém „sonického“

divadla, v němž mísí hudebně komponovanou strukturu a hlasové techniky na pomezí mluvy a zpěvu, specifický přístup k jazyku a řeči – dekonstrukce, fragmentarizace, rytmizace – rozvíjí především se svou divadelní skupinou Boca Loca Lab.)

Soubor Kámen nesporně vytváří divadlo, které je experimentem v tom nejvlastnějším smyslu slova, a vyžaduje vysoce citlivé a poučené vnímání a chápání kódu svých představení. V době, kdy jsem se s Kamenem začal na ŠP potkávat, ten svůj systém a kód teprve hledal, a když se snažil vyprávět příběh jako evokaci událostí, tak postupy, jimiž uvolňoval samostatnou komunikační hodnotu slova (např. opakování slov), tento rozvoj vyprávění a příběhu někdy až nesnesitelně zdržovaly a zatemňovaly. Což jen potvrzuje neobvyklost a jinakost Macháčkových divadelních experimentů, jež pro mnohé jsou – pro svou podobu – stále jakousi raritou, abnormalitou mimo divadelní systém. Myslím si však, že dnes je to jedno z mála našich skutečných experimentálních divadel, a je škoda, že po své profesionalizaci už nemůže na ŠP soutěžit.

Druhý příklad: problém příběhu, který zahrnuje logiku děje a syntaxi postav z opačného konce, nabídl Láhor/Sound-system z Hranic. Soubor, který vznikl spojením několika souborů, poprvé hrál na ŠP v roce 2005. Jeho metodou i cílem byla kolektivní improvizace, což je dnes u nás aktuální a oblíbený styl divadelní činnosti. Láhor/Soundsystemu je ovšem třeba přiznat, že chtěli – alespoň v těch vystoupeních, jež jsem na Písku viděl – rozvíjet náročná společenská témata a nespokojovat se s drobným pokusem o vtipný výstup. Jenže vykládat složitý příběh – často s jakýmsi psychologickým a sociologickým zázemím, z něhož rostou vztahy postav i situace – improvizovaně a ve velkém kolektivu je krajně nesnadné.

Napsal to přesně Vladimír Hulec do Amatérské scény (č.3/2005), v roce, kdy jsem na Šrámkově Písku Láhor/Soundsystem viděl poprvé: „Improvizace je dnes aktuální experimentující divadelní (a nejen divadelní) směr u nás. Jde o chytré a invenční tvůrce. Jen se, myslím, chytají do pastí vlastní metody. Ač poměrně velký počet lidí na scéně, dokážou se vzájemně vnímat, rozvíjet i nabízet témata i situace, chvílemi jsou i vtipní. Přesto je zatím – za tím – ještě mnoho otazníků: Proč? Proč takto? Co chcete říci? Co hledáte? Proč má být přítomen divák? Při sledování takových pokusů dochází divák až k základním otázkám, co je divadlo a co (či zda) by mělo divadlo (něco) sdělovat. Pokud chce někdo improvizovat, musí, myslím si, něco nabízet. Herci Láhoru toho zatím moc nenabízejí. Ovšem sešli se prý takto potřeť, tak se možná ještě k něčemu doberou. Kéž by. Jde o chytré a invenční tvůrce. Jen se, myslím, chytají do pastí vlastní metody.“ A to platilo – pokud jsem soubor na Písku viděl – po celou dobu, kdy jsme se s tímto souborem setkávali. Improvizace opravdu není legrace a v podobě, jakou ji předváděl Láhor/Soundsystem, ukazovala jednu z výrazných možností experimentu.

Možná jsem mohl tento článek nazvat *Od alternativy k postdramatickému divadlu jako projevu postmoderny*, asi by tento název poměrně přesně postihl časově ona dvě období, která v této stati analyzuji. Ale: nechtěl jsem psát jenom jakési vzpomínky na minulost, chtěl jsem především potvrdit, že je-li Šrámkův Písek festivalem experimentujícího divadla, pak zároveň představuje jisté myšlení – a nejen o divadle. Nemohu popřít, že jsem se na Šrámkově Písku v ledaskem poučil, že jsem i díky němu přesněji a podstatněji pojmenovával problémy – slabiny i přednosti – postmoderního postdramatického divadla. Jinak jsem se touto úvahou v jisté teoretičtější rovině pokusil popsat některé

hlavní principiální otázky spojené s typem divadla, jež se na Šrámkově Písku objevovalo a přinášelo impulzy směřující k přemýšlení o možnostech a podobách divadla v přítomnosti. Leckterá představení na Šrámkově Písku bývala samozřejmě svou kvalitou různé úrovně, jak je tomu na divadelních akcích podobného druhu často. Mluvit o některých jako o experimentu se dá velmi těžko, ale v zásadě i ona poskytovala jistý souhrnný obraz o dění v amatérském divadle a hledání jeho nezvyklých cest. Ta cesta, o níž se zmiňuji, byla důkazem hledání šancí divadla říkat současnými prostředky něco zajímavého a závažného o této době. A o tom, co divadlo – a chcete-li, i amatérské divadlo – představuje dnes. Jaké je jeho postavení v této naší společnosti. Jsem vděčný za všechny podněty, které mně osobně i v tomto smyslu Šrámkův Písek poskytl.

(Text vznikl v lednu 2021)

Prof. PhDr. Císař, Jan, CSc. (1932–2021), přední český teatrolog, někdejší redaktor Divadelních novin a šéfredaktor Divadelních a filmových novin, dramaturg, divadelní kritik a publicista, autor teoretických a historických publikací o divadle, dlouholetý pedagog (i děkan) DAMU, mj. zakladatel katedry divadelní teorie a kritiky, předseda odborných rad pro divadlo NIPOS-ARTAMA, vedoucí autorského kolektivu publikace *Cesty amatérského divadla* (1998), lektor divadelních kurzů, porotce – mj. národních divadelních přehlídek Šrámkův Písek, Jiráskův Hronov, Loutkářská Chrudim. Od 70. let soustavně formoval celé generace amatérských divadelníků.

Evrybáby a hosté Plzeň: *Dům Bernardy A.*, 2011

DS ZUŠ Na Střezině
a Divadélko Jesličky Hradec Králové:
Něco z Maryši pro jednu herečku a housle,
1994

Cesta z větší do menší nesvobody

Jak je možné, že v druhé polovině sedmdesátých let a v letech osmdesátých minulého století měl oficiální divadelní festival Šrámkův Písek (konaný pod patronací Svazu socialistické mládeže a odbornou gesci Ústavu pro kulturně výchovnou činnost, což byla organizace Ministerstva kultury České socialistické republiky) i přes veškerou demonstrovanou „státotvornost“ pro jednu divadelní generaci formativní význam – jako určitá platforma nezávislého a svým způsobem v postoji k režimu subverzivního přemýšlení a dokonce spolčování? Abychom tomuto paradoxu porozuměli, musíme si uvědomit, jakou společenskou a kulturní disturbanci způsobila v různých generacích naší tehdejší společnosti srpnová okupace z roku 1968 a zejména následující normalizační podvolování, ono pomalé „vaření žáby“ ve stále více ideologicky zahříváné vodě vše nivelizujícího pragmatického pokrytectví.

Jistěže oficiálním a deklarovaným cílem této celostátní akce bylo ukázat, jak do společenské praxe právě nastupující, tedy moje generace „tvorivě a oddaně buduje“ onu Husákovou kolaborantskou kamarílou prohlašovanou „rozvinutou socialistickou společnost“. Jistěže konání festivalu (a všeho, co s ním souviselo) bylo zaštiťováno ideologickými potěmkinskými kulisami, ale společenský život byl zevnitř tak napaden pandemií pokrytectví, že snad ani ti, kdo ony kulisy projektovali, financovali a kontrolovali, nevěřili na dunivá hesla transparentů, jimiž je vyzdobili. Za těmi kulisami se totiž rozkládala (v obou významech toho slova) skutečnost nesvobody.

Pro zakoušení žité skutečnosti normalizace je pro ty, kteří se narodili po druhé světové válce a v padesátých letech, klíčově důležitý ročník narození. A tedy věk a míra dospělosti, ve které je zastihl výbuch touhy po svobodě a její vojenské potlačení roku 1968.

Ti starší prožili ten rok na vysokých a středních školách, mohli naplno ochutnat relativně otevřeného světa (včetně přístupu ke kultuře a možnosti cestovat), prošli vzdorem stávek, patosem posledního vzedmutého společenského odporu po apelativním Palachově činu a srážkou se soudružskou realitou v srpnu roku 1969, kdy jim, s požehnáním dříve ikonických představitelů „pražského jara“ Dubčka a Svobody, „rozbili huby“ českoslovenští policajti a milicionáři.

Na ty z nás, kteří v roce 1968 teprve na základních školách prožívali svou pubertu, už s rituálem předávání občanské legitimace čekala normalizační past. Projevila se především v rodinách nejruzněji zasažených rozsáhlými „rituály souhlasu“. Také ale při vstupu na střední školy, jejichž pedagogické sbory byly decimovány stranickými prověrkami. To se nemohlo neprojevit na úrovni vzdělanosti mé generace. Drezura v normalizačním pokrytectví pokračovala každodenně pozorovatelným ubýváním autentické kultury a jejím nahrazování bezobsažným cukrínem. U částí mých vrstevníků (a našich mladších spolužáků) dosáhla normalizační pseudokultura opravdu značného úspěchu, který se ovšem projevil až retroaktivně, ve svobodných poměrech. Se svou „populární hudbou“ a „laskavým humorem“ bezzubých komedií, seriálovým zkreslováním

skutečnosti, třídními a nacionalistickými obsahy některých produkcí určených dětem atd. vytvořila divácké kulturní preference a návyky hojně využívané od poloviny devadesátých let při politicky manipulativním rozdělování společnosti na linii tzv. „ostalgie“.

A nakonec ti, kteří se narodili až na přelomu padesátých a šedesátých let a osmašedesátý prožili jako malé děti, si svou už „týnovskou“ žitou skutečnost „podvojně existence“ – „pro sebe“ a „navenek“ – utvářeli v oněch ideologických plakátových kulisách, majících zastřít výhled „ven“ i „dovnitř“. Ke svobodě si ani nepřičichli, zato v pokrytectví byli cepování skutečně všestranně.

Variantu a reprízu této formativní zkušenosti pak přinesl rok Charty 77 a Anticharty, druhá, zcela absurdní a společnost pustošící vlna vynucované vazalské podřízenosti – normalizátoři „zatlačili na pilu“ zařezávající se do lidské důstojnosti a sebevědomí přesprílíš a ponižující „rituál souhlasu“ (schůze národních a zasloužilých umělců v Národním divadle) až příliš připomínal – i složením auditoria, místem konání i obsahem deklarace loajality – protektorátní okupační předobraz podobného „manifestačního setkání umělců“ po heydrichiádě. Od tohoto ponížení můžeme od počátku osmdesátých let sledovat „nadechování“ a růst sebevědomí české společnosti. V divadle se to projevilo rozmachem studiových scén a jejich poetik, vznikem „hnutí“ autorského, neinterpretálního divadla. A Šrámkův Písek pak byl jedním z organických center kultivace tohoto procesu.

Ten, abychom byli ještě o něco přesnější, souvisel také s generační obměnou: stačí se podívat na ročníky narození předních osobností profesionálních studiových divadel – a zjistíme, že většinu z nich zastihly disturbance konce šedesátých let jako „mladé dospělé“. A oni to byli, kdo předávali svou uměleckou i lidskou zkušenost nám mladším ročníkům, a využili k tomu všech prostředků, které dokázali nejrůznějšími způsoby vysmlouvat na husákovském režimu – Divadlo na provázku mělo své Dětské studio, Divadlo na okraji své A-studio Rubín... Jen tato dvě uskupení, uvedená zde pars pro toto, dala českému profesionálnímu divadlu několik zralých uměleckých osobností určujících českou divadelní krajinu devadesátých let. K jejich akčnímu radiu patřila i většina festivalů a méně oficiálních přehlídek (jako byl v osmdesátých letech např. FEMAD v Poděbradech) i různých typů tvůrčích dílen a rozborových seminářů.

Kontinuitu s českou kulturou šedesátých let posílila ještě účast řady profesionálních divadelníků, teoretiků a pedagogů, které režim vytlačil z různých divadelních institucí na okraj veřejného prostoru, kde se jako porotci, vedoucí dílen a různých typů školení, ale i svým vlastním tvůrčím podílem, věnovali amatérskému divadlu. Na rozdíl od Polska u nás tehdy nepůsobily „podzemní univerzity“, ale jen „bytové semináře“ či „bytová divadla“, ale jako začínající profesionál, pohybující se mezi oficiálním divadelním provozem a amatérským prostředím, mohu dosvědčit, že díky akribii, nevyužitě tvůrčí či teoretické a pedagogické energii „mezi ochotníky“ vytlačených divadelních osobností měly odborné akce amatérského divadla často mnohem vyšší obsahovou, myšlenkovou a inspirativní hodnotu.

Šlo především o „záchranu kontinuity“ v opakovaně mrzačeném těle české divadelní kultury. Ti, kteří v šedesátých letech jako nastupující tvůrčí generace ob-

novovali kontinuitu s kulturou první republiky, přerušenu válkou a brutálním nástupem stalinského bolševismu, pomohli pak přenést přes normalizační kulturní digresi kontinuitu „svých“ šedesátých let. A zřetelně se to ukázalo na konci let osmdesátých, kdy se česká kultura opět scelovala. Pro význam „hnutí“ jako zdroje mezigeneračního předávání společenského pojetí funkce divadla svědčí i to, že určující režisérské osobnosti let devadesátých nepřišly zpravidla primárně z divadelních škol, ale právě z prostředí amatérského divadla (Lébl, Pitínský, Morávek, Klims, Kracík, na Slovensku Bednárik, Klimáček, Radošín...). Na bázi amatérského divadla také zřetelně vystupuje v druhé polovině osmdesátých let česká postmoderna – zejména v souborech Pražské pětky a v Léblově souboru Jak se vám jelo.

Samozřejmě, že na rozdíl od masových akcí, jakými byly spartakiády, celé „hnutí“ bylo záležitostí svým způsobem okrajovou a dotklo se jen části generačních soupeřů. Ony tři různé perspektivy prožitku doby a to, jak žít skutečnost formovala společenské, občanské postoje, způsoby chování a vystupování, ale i kulturní potřeby a zájmy prakticky jedné jediné generace, se projevily nejen v osmdesátých letech, ale projevuje se to i nyní, jak lze vidět na liniích současného „rozdělení společnosti“ – a také na postojích ke kultuře, umění a divadlu.

Vraťme se však k samotnému Šrámkovu Písku v osmdesátých letech. Přesněji k onomu paradoxu, kdy oficiální akce, jejíž smysl byl odvozován z ideologie státní kulturní politiky, měla pro její účastníky zcela opačný, subverzivní – a ve vzdoru ke společenské nesvobodě utvrzující význam. Požádán o osobní vzpomínku začnu tedy osobně. Pro muže mé generace vstupující do dospělosti měla mít iniciační význam povinná základní vojenská služba. V nesvobodě zadrátované republiky byli mladíci, kterým se nepodařilo vysimulovat si tzv.

modrou knížku, tedy zdravotní osvobození od branné povinnosti, odsouzení ke dvaceti čtyřem měsícům pobytu a buzerace v kasárnách – vysokoškoláci na tom byli nepatrně lépe, pro ty vojenská služba spočívala po absolvování „studia“ a výcviku na vojenských katedrách, zřízených na každé vysoké škole, ve dvanáctiměsíčním kasárenském drilu na budoucí záložní důstojníky... Deklarovaným smyslem této vojenské služby byla příprava „na obranu vlasti a socialismu“, ale skutečným významem, podle mě, byla masivní ideologická indoktrinace a drezura v osvojení systému podřízenosti a obeznámení s korupcí různými výhodami a nevýhodami, trénink schopnosti přežít v absurdním světě služeb a protislužeb, propedeutika pokrytectví reálného socialismu. Kasárna, kde byly drženy a buzerovány celé populační ročníky, byla pak ještě vnitřním kriminálem socialistického lágru, zvaného plakátově „tábor míru“. Vojna „z chlapců nedělala chlapy“, ale měla obrábět součástky nezbytné pro chod soukolí totalitního státu. Ne občany, ale na státu a všemocné straně závislé zaměstnance, a současně nebouřící se klienty. A zase – s odstupem času se ukazuje, že „politrukové“ vymývání mozků mladým mužům nebylo až tak neúspěšné, jak se nám zdálo, když jsme se mu co přímí účastníci vysmívali. Ideologická schémata z „politického školení mužstva“ se otiskla do schopnosti akceptovat složitost světa a dnes slouží jako podloží snah populistických politických uskupení.

Na Šrámkův Písek jsem poprvé dorazil roku 1977, ve vojenské uniformě a jako vedoucí vojenského souboru DIRES – Michail Bulgakov, který si utahoval z komunistické záliby ve zkratkách, by byl jistě potěšen – šlo o Divadelní a REcitační Soubor. Příznačné bylo, že Šrámkova Písku se pravidelně zúčastňovaly vítězné soubory ASUTu (Armádní soutěže umělecké tvořivosti). Ten byl HPS (Hlavní politickou správou) ČSLA (Československé lidové armády) a ÚDA (Ústředním domem armády)

pořádán jako součást plánu KVČ (kulturně výchovné činnosti). V tom roce 1977 jsme všechna „armádní soutěžní kola“ vyhráli s inscenací *Nepatetická*, složenou z básní sovětských avantgardních básníků, kteří většinou nepřežili Stalinem organizovaný nástup socialistického realismu... A tak jsme s Chlebnikovem, Majakovským, Bělým a mladým Gorkým jeli z vojenského útvaru ve Zvolenu vlakem přes celou republiku – reprezentovat armádu. Ta reprezentace byla velitelstvím protivzdušné obrany státu, k níž náš útvar patřil, vyhodnocena jako úspěšná, takže místo vytouženého opuštění jsem byl odměněn – mimořádně povýšen z hodnosti desátníka na četaře... Z píseckého nádraží do kulturního domu Jitex, kde se festival pořádal, a že je to pěkně daleko, jsme tehdy nesli jakési dřevěné lavice, „dekoraci“ naší produkce. Ostrým střihem z kasáren pod Nízkými Tatrami a jistě „dvojí“ nesvobody jsem se náhle ocitl v prostředí, které mi – na tehdejší poměry – připadalo neobyčejně svobodnomyslné, tvořivé, biofilní. Šrámkových Písku jsem se pak zúčastňoval pravidelně až do roku 1990. A to už jako pozorovatel, porotce, lektor, recenzent píšíci o nich do Amatérské scény. Působil jsem v „poradním sboru“, který pro oblast „divadla malých forem“, posléze „netradičního autorského amatérského divadla“, dnes bychom řekli „divadla alternativního“, zřídila jako obranný val a argumentační autoritu jedinečná Slávka Šrámková při zmíněném ÚKVČ. Když Šrámkův Písek přešel do podoby bienále, konaly se v „lichých“ rocích Divadelní dílny v Šumperku. V roce 1988 jsem tam byl jedním z lektorů a vedl „dramaturgickou třídu“.

Na přesný obsah jednotlivých ročníků si už přesně nepamatuji, ale vždy šlo o dobývání kousku „nové svobody“ v obsahu a výrazu v tehdy uniformní a stále více zvětšelé normalizační uniformitě. Orgány státostrany měly s festivalem i se šumperskou dílnou vždycky problém, avšak animátorům hnutí (ano, mimo jiných i poradnímu sboru) se vždy podařilo ve vlastním pokrytectví uvězněné funkcionáře nějak obelstít.

Oficiálně se funkcionáři zúčastňovali jen zahájení přehlídky, která ostatně byla nesoutěžní, takže neměla svůj „finální večer“, kde by se mohli ukázat. Vzpomínám si na jedno zcela nepatřičné zahájení festivalu inscenací Šrámkova *Měsíce nad řekou* činohrou ND – což vedlo k údivu jeho „netradičních, autorských, neinterpretovaných“ účastníků. Osobně jsem stál za výběrem oficiální delegací pobouřeně nepřijaté inscenace *Bersidejsi* souboru Pražské pětky Kolotoč, která se nám pro svou obrazivost jevila jako „otvírák přehlídky“ strategicky nejvhodnější i s ohledem na vyslovovaný obsah dalších produkcí. Základním textem, který se na mnoha seminářích a dílnách amatérského divadla studoval, bylo Brechtových *Pět obtíží, jak psát pravdu*. Lstivost, jak nežádoucí obsahy ukryt do metafor či jak sdělit cenzurovatelný text obrazem, zažívala v osmdesátých letech svůj nebyvalý rozkvět a dodávala nám – dnes vidím, že přehnané a neoprávněné – sebevědomí. V devadesátých letech jsme už pochopili, že upozorňovat divadelními prostředky na nesvobodu bylo v panujících poměrech obtížné, mnohem větší obtíže však přinášela možnost a nezbytnost spíše darovanou než vybojovanou svobodu naplnit autenticky vlastním životem a divadelní prací. Brechtovská lstivost vedla – také Brechta samotného, ale o toho tu teď nejde – k určité míře spolupráce s tím, kdo byl definován jako cíl odporu, k němuž se zaměřilo úsilí „říkat pravdu“ v pokrytecké společnosti – ošklivější výraz pro slovo spolupráce je kolaborace. A z tohoto hlediska je Šrámkův Písek téměř definitorickým případem fenoménu „šedé zóny“, což je pojmenování užívané socioložkou Jiřinou Šiklovou pro existenci a způsob realizace na hranicích mezi oficiálním a proskribovaným.

Ve snaze dostat celý veřejný prostor a všechny společenské, tedy i divadelní projevy pod kontrolu, přitvrdil normalizační režim roku 1974 Divadelním zákonem, od své první podoby z roku 1948 již zcela glajchšaltujícím divadelní život a provoz. Dlužno dodat, že tento úspěšně korumpující

zákon podporoval i jisté institucionální a zejména finanční zabezpečení divadelní činnosti a v druhé polovině osmdesátých let k novelizaci nejtvrdějších regulací tohoto zákona směřovalo úsilí progresivní části divadelní pospolitosti; po Listopadu byl zákon bez náhrady zrušen. V době, o které přemýšlíme, však vytvořil dokonce i na bázi neprofesionálního divadla řadu kontrolních, k restrikci „nežádoucí“ činnosti využitelných nástrojů: každý soubor musel mít svého zřizovatele, který za něj nesl odpovědnost – zpravidla odborové či svazácké organizace různých podniků: Léblův zmíněný soubor zřizovalo ROH Dopravního podniku hl. města Prahy, proto nejprve DOPRAPO a posléze JAK SE VÁM JELO. A na úrovni městské, okresní či krajské municipality byla zřizována kulturní střediska s metodiky, kteří měli na činnost těchto souborů dohlížet – a nástrojem dozoru byly mimo jiné právě soutěže, které měly své „celostátní vrcholy“ na Šrámkově Písku, Wolkrově Prostějově či Jiráskově Hronovu.

Jenže – větší část metodiků činnost souborů spíše podporovala, hájila a opravdu jim pomáhala, než by je střežila či omezovala v dramaturgickém a inscenačním úsilí. Vzali prostě doslova literu, a ne socialistickým zákonodárcem myšlený smysl zákona. Je důležité si uvědomit, že cenzura jako řádný úřední výkon byla v roce 1968 de iure zrušena. Normalizace ji ale nahradila autocenzurou, která bývá účinnější, pokud je ovšem možné spolehlivými kádry obsadit příslušné posty, na kterých se rozhoduje například o tom, co bude amatérský soubor hrát. Esteticky gramotných kádrů měli naštěstí normalizátoři nedostatek. Proto okresní „okáesky“ a krajské „kákáesky“ (OKS, KKS) už v osmdesátých letech většinou fungovaly „brechtovsky“ jako spolehlivá součást „šedé zóny“.

Už jen pocitově si připomínám některé své písecké divácké zážitky, které se – v kontextu tehdejší cesty z větší do menší nesvobody – zpětně jeví jako výjimečné.

A připouštím, že v tom určitě bude velký kus nostalgie (snad ne ostalgie). Vašínkův Orfeus a jeho *Piráti z Penzance*, Krejčího Anetal se *Sanatoriem č. 1* z roku 1977, *Pohádky* A Studia Rubín, Hladkého *Faux pas* z Excelsioru, brněnská X-ka s Babelovou *Mou první husou* s Arnoštem Goldflamem jako Bábelem, inspirativní *Mystero Buffo* od Provázků a úžasná Štěpkova *Člověčina* Radošinského divadla z roku 1978. O rok později *Knihy mrtvých* Pohybového studia N. Vangeli a V. Martince, Pospíšilova *Odysea* brněnských Skřivanů, v roce 1980 Zborníkova Šupina z Vodňan s *Písní o lásce a smrti korneta Kryštofa Rilka*, roku 1982 Klimsza a jeho Teatrzyk, *Hamlet* od Jirásků z České Lípy, Bornovo a Duškovo nezapomenutelné *Srslení* (Vizita) a poprvé „skupina Vpřed souboru Sklep“ s produkcí *A budeš hodný*, v roce 1984 zmíněný Kolotoč s *Bersidejsi*, baráčnický soubor Lampa s *Mellem*, znovu českolipští Jirásci s *Oidipem*, A Studio s *Písní sobů*, roku 1986 Léblová Doprapo s *Groteskou*, Brůčkoví Tatmaní ze Sudoměře u Bechyně, Ochotnický kroužek z Brna s Kafkovou *Amerikou*, v dalších letech Svitavské Cěčko a velký nástup Pitínského Ochotnického kroužku, Léblová Doprapa, Duškovy a Bornovy Vizity, Richtrova Paraplete, Tučkovy „recitační úderky“ Vpřed či Klimszových „národně menšinových“ Smauzsů – v hnutí už nebylo k hnutí!

A pak se „to hnulo“ ve společnosti, lidé, kteří se scházeli v Písku a měli čas několik dní strávit na přehlídce, měli najed-

nou spoustu práce s proměnou společnosti. K předním amatérským souborům, které prošly jak Šrámkovým Pískem, tak Jiráskovým Hronovem, patří soubor Jirásek z České Lípy. Jeho inscenace *Jak se vám líbí, jak se vám líbí* z roku 1985 vycestovala na zahraniční festivaly a byla natočena Československou televizí. Režisér Václav Klapka, který se na rozdíl od jiných osobností „hnutí“ v divadle neprofesionalizoval, ale stejně jako jiní ve festivalových diskusích „zakalení“ divadelníci byl po listopadu 89 hybatelem místní politiky, prohlásil, že „hnutí definitivně skončilo sebevraždou Petra Léblového roku 1999“. Zpětně nahlédnuto měl v mnoha ohledech pravdu. Nárok na svobodomyšlné, kreativní vyjádření divadlem, který osmdesátá léta – a také na Šrámkově Písku – formulovala, se v průběhu devadesátých let už ve svobodném, ale poněkud divočícím světě jako by vybil. A radost z tvorby se proměnila v sofistikovanou postmodernistickou a zhusta manýristickou šarádu, jako by účastníci „hnutí“, vycvičení, jak obelstít myšlenkově ztučnělého protivníka, nakonec ve světě svobody – obelstili sami sebe až k trudomyslnosti.

Nicméně snad nepřezenu, když vyslovím tuto tezi: Nebýt možností, které vytvořil v druhé polovině sedmdesátých let a v letech osmdesátých Šrámkův Písek, vypadalo by české divadlo po roce 1989 jinak, a myslím, že by bylo méně kreativní a myšlenkově chudší.

Prof. MgA. Vedral, Jan, Ph.D. (1955), teatrolog, dramaturg, dramatik, publicista, pedagog pražské DAMU a na Fakultě dramatických umění Akademie umění v Banské Bystrici, dramaturg Českého rozhlasu a šéfdramaturg Divadla na Vinohradech, publicista, lektor, porotce, teoretik fenoménu českého autorského divadla 80. let min. století.

Divadlo Potrvá Praha:
Vojtěch Poláček
Bílá hora 70/22, 2011

Divadlo Jesličky ZUŠ Na Střezině
Hradec Králové: *Drak*, 2002

Vlny, bouře a klidné hladiny aneb O festivalu, kde příště znamená teď

Tento text vznikl dlouho. Když mě Alena Crhová oslovila, abych se ohlédl za svou stopou na Šrámkově Písku a zachytil tím tak trochu i jeho – pro mě nedávnou, pro mnohé již pradávnou – historii, považoval jsem to za snadné. Vždyť na Šrámkově Písku jsem byl jako divák ještě před listopadem 1989 a v prvních porevolučních letech jsem zde účinkoval se svou skupinou Alternativní scéna Studia pohybového divadla, později přejmenovanou na Alternativní scéna Propast (dokonce jsme v roce 1992 postoupili na Jiráskův Hronov) a od poloviny devadesátých sem jezdím téměř každoročně jako publicista a porotce, který navíc prošel mnoha regionálními přehlídkami, takže řadu souborů znám i odjinud.

Přesto pojmenovat svůj vztah k Šrámkovu Písku, charakterizovat jej v kontextu českého amatérského – a především alternativního, mladého, otevřeného, experimentujícího či jakkoli tento směr nazveme – divadla bylo a je pro mne v podstatě nemožné. Je to jako chytat vítr. Někdy vás hřejivě ovívá, občas do vás pere hromy a blesky a jindy žhavě ubíjí. A když mistrál, bouřka anebo bezvětrí zmizí, máte v hlavě stejně prázdnou a v rukou nic jako předtím. Jen víte, že příště, ať bude jakékoli počasí, za tímto divadlem se sem i kamkoli jinam (občas se zdálo, že se festival přesune) opět vypravíte.

Nakonec – po mnoha pokusech, jak tento text uchopit – jsem to vzdal a rozhodl se podat své svědectví o posledních třiceti letech festivalu skrze konkrétní osobnosti a soubory. Věřím, že tím – vedle sumarizujících textů Alexandra Gregara, profesora Jana Čísaře, zástupců ARTAMA Lenky Láznovské a Karla Tomase, dramaturga Jana Vedrala a stále ještě aktivních divadelníků, věčných rebelů a inspi-

rativních diskutérů a oponentů Ludka Richtera a Petra Macháčka – vznikne přesnější, konkrétnější a snad i hlubší stopa, již zanechal a zanechává tento festival v hnutí amatérského (a občas poté i profesionálního) divadla u nás.

Léta sedmdesátá a osmdesátá aneb Před listopadem 1989

Tuto dobu si vůbec netroufnu charakterizovat. Od poloviny sedmdesátých let minulého století jsem byl členem dvou poměrně výrazných skupin, jež obě by – byly – li by dnešní časy – do Šrámkova Písku jezdily a zanechaly v něm své otisky: pardubická Yorickova pantomima, již vedl režisér, dramatik a přední osobnost pohybového divadla (především pantomimy) u nás Hubert Krejčí, odkojený JAMU, Husou na provázku, moderní pantomimou a tradičním japonským divadlem, a Studio pohybového divadla režisérky Niny Vangeli, zaměřené na tendence antropologického a artaudovského pohledu na divadlo, především skrze jeho fyzické a taneční proudy reprezentované ve světě americkým Living Theatre a evropskými osobnostmi moderního divadla Peterem Brookem, Eugèniem Barbou, Jerzym Grotowským, Pinou Bausch či japonskými tanečnicími butó (především v Česku často hostujícím Minem Tanakou). V Hronově jsem sice s těmito skupinami nikdy nebyl (párkrát jsme byli na litvínovské přehlídce zaměřené na pantomimu), nicméně jsem se tu vyskytl jako divák (a přítel) HaDivadla, Divadla na provázku či – a především – Sklepa a Vizity, kteří zde svou vyzývavě provokativní kreativní a intelektuální stopu ve formě svých produkcí, v postojích a myšleních zanechávali. Tato jména snad jasně vypovídají o tom, že

zde i za temné doby normalizace byla ohniska pozitivní divadelní deviace – především mladých lidí a studentů mnoha oborů středních a vysokých škol – uchováající v srdcích i myslích naději v lidské myšlení, v postoje nezprohýbané okolní deviaci negativismu, byrokracie a destrukce charakterů, jež nás tehdy obklopovala a jež mnohé – především ze střední a starší generace – pohlcovala.

Alternativní scéna Studia pohybového divadla / Jumping Hamada

A tak má první konkrétní vzpomínka a ohlžení se váže k mé dvojí aktivní účasti na ŠP v letech 1992 a 1993. Asi rok před listopadem jsem založil „své“ divadelní studio nazvané Alternativní scéna Studia pohybového divadla, později – někdy kolem roku 1992 – přejmenované na Alternativní scéna Propast. Jak název napovídá, chtěl jsem tehdy vytvořit v rámci již zavedeného Studia pohybového divadla, které vedla Nina Vangeli, jež navazovalo na slavné Křesadlo a jehož jsem byl od roku 1978 členem, jakési otevřené experimentující těleso, jež by vstupovalo ještě razantněji do sfér fyzického divadla čerpajícího z trendů butó a dávných, divadla nevědomých pohanských rituálů. Vystupovali jsme často v přírodě a na vernisážích či rockových a literárních festivalech a setkáních, sídlo jsme měli v branickém Divadle Rampa, jež bylo součástí Branického divadla pantomimy a kde jistý čas působila ruská skupina Děrevo v čele s Antonem Adasinovým. Inscenační koncept byl jednoduchý, přičemž na tehdejší dobu – pro oficiální amatérský festivalový provoz – nesrozumitelný a po jistý čas v podstatě i nepřijatelný.

Každé své vystoupení (performanci) jsme nazývali číslem a každé bylo jiné. Později jsme některá „čísla“ – tedy základní koncepty oné performance – opakovali, přesto je vždy výrazně uzpůsobili danému prostoru a příležitosti. Dnes se takovým postupům říká site-specific, tehdy však tento termín ještě neexistoval. A tak když jsme v Písku na jevišti divadla vystoupili s *Performance No. 10* a postoupili do Hronova, vzbudili jsme v něm pak pozdvižení, jak to, že vystupujeme s „něčím jiným“ (tam jsme uvedli *Performance No. 12* a *13*), a jak to, že dokonce v obou svých vystoupeních (odpoledne a večer) máme zcela jiný scénosled, výtvarné a pohybové zpracování a koncept. Ani profesorové Císař a Vyskočil se nedokázali dohodnout, co vlastně a jak hodnotit, když každý z nich nás viděl v jiný čas.

Na Šrámkův Písek jsme tehdy – společně s obdobně zaměřenými a s námi úzce spolupracujícími pardubickými Jumping Hamada – přinášeli v amatérském (ale i zdejším profesionálním) divadle nové tendence, jež pracovaly s vizuální i myšlenkovou abstrakcí v konkrétních nedivadelních prostorech (často venku) formami důsledné pohybové a hudební (zvukové) improvizace. Odpovídalo to tehdejší době, kdy underground vystoupil z podzemí a krátký čas byl inspirativní součástí veřejného kulturního dění. Věřím, že je i posouval. Otevíral je nejen neznámým formám, ale především vedl diváky k myšlení a toleranci, odkrýval jejich emoce, vstupoval do existenciálních vod vědomí a podvědomí. Upozorňoval na okrajová místa nejen v duších lidských těl skrze pohyb a samotnou existenci, ale i na zvuk a jeho porvy skrze jednoduché, často primitivní nástroje (někdy bubínek či elektrická kytara, často třeba jen šumění větru v korunách stromů, v listí či rákosí), které byly nedílnou součástí samotné performance či akce a jejího sdělení. *Performance No. 10* na ŠP 1992 byla postavená na střetu ženského a mužského principu. Tři dívky/ženy vytvořily vlastní svět na prázdném, několika reflektory ostře

nasvíceném prostoru píseckého jeviště, na němž v kruhu seděli i diváci (dění se odehrávalo uprostřed). A já jsem – jako nahý démon v černém kabátě – pomalu a dlouze vystupoval zpoza diváků, z temného prázdného jeviště. Před diváky se pak odehrál souboj – anebo někdy i sepětí, spojení – těchto dvou sil, dvou principů. Nepředvídatelný příběh a dění i pro nás, performery. A tím vzrušující, tím živé. Pokaždé dopadla performance jinak, pokaždé se odehrály jiné situace a příběhy.

Ještě radikálněji jsme se rozhodli vystoupit o rok později na stejném jevišti píseckého divadla. *Performance No. 18 – rituál vody*. Po krátkém, temném úvodu jsme s Kryštofem Nohýnkem vystoupali do provaziště, kde jsme měli připravené barely naplněné vodou a nad nimi tzv. „Svoboda lights“, tedy kolmo dolů nasměrované reflektory. Mezitím dole tančila – nejprve v bílé říze a pak nahá – Antonie Svobodová. Když se ke konci svého sóla postavila do jednoho z oněch světél a vzepjala ruce vzhůru, začala se na ni shůry snášet voda. Nejprve kapky, pak zesilující se proud. A náhle se tyto proudy vody a světla objevovaly i jinde, všude kolem diváků. Věřím, že jsme tím dosáhli nejmagičtějších okamžiků za celou existenci Alternativního studia. Ovšem to jsme netušili, jaký jsme dole způsobili poprask. Nikdo na to totiž nebyl připraven a diváci se ocitali nohama ve vodě. A nejen to. Všude kolem byly elektrické kabely, na což jsme – hrajíce předtím především v přírodě – vůbec nepomysleli. Do akce se zapojil místní technik, který ji chtěl zastavit. To my „nahoře“ ovšem nevěděli a voda se snášela dál a čím dál víc. A tak jsme málem všechny zabili (nehledě na to, že jsme způsobili škodu ve skladu pod jevištěm, již jsem pak ještě několik let musel „žehlit“ u místního technika)... Když performance skončila, rozhostilo se ticho. Jako bychom se ocitli v hrobě. Smrt a krása nás obestíraly. Živí neživí. Neživí živí. Voda. Smrt.

Onen rok postoupili z ŠP do Hronova pardubičtí Jumping Hamada.

I oni připravili, myslím, jednu z nejlepších svých performancí – *Kruh opsaný balvanem*. Byli tehdy na vrcholu svého působení. Integrovaně dokázali propojit pohyb, zvuk a zvolený prostor (hráli v rohu prázdné scény naproti tahům, též s diváky na jevišti). A tak se dva roky po sobě prezentovala na ŠP (a poté i na JH) důležitá část tehdejší alternativní, programově undergroundové, nezávislé (ani jeden ze souborů nebyl nikým zřizován, tehdy dokonce ani žádnými granty, jež neexistovaly, podporován) divadelní a taneční kultury. Vše jsme si platili, zařizovali a existovali sami. Bez produkčních, bez nějaké organizační struktury a zázemí. I to charakterizovalo tehdejší dobu a řadu – do amatérského dění vstupujících – souborů v ní.

Dekadentní divadlo Beruška (Hranice na Moravě) / V soukolí (Havířov) / Láhor/Soundsystem

Fenoménem tehdejší doby – v podstatě celých devadesátých let (v programu jsem je objevil ještě na ŠP 2000) – bylo Dekadentní divadlo Beruška vzešlé z alternativní klubové scény ve Valašském Meziříčí. Improvizační verbální divadlo navazující na impulzy Vyskočilova Nedi-vadla a Vizity Jaroslava Duška a Jana Borny. Duchovními vedoucími a protagonisty bylo trio absolventů gymnázia v Hranicích na Moravě Petr Marek, Jiří Nebeský a Jiří Nezhyba. Razili groteskní kabaretní divadlo bizarně reagující na nečekané (jimi iniciované) situace vznikající během produkce. Odrážely pitoresknost života a myšlení aktérů v daný čas a v různých jim známých či je provokujících životních situacích. Byli – a z nich vznikli následovníci Láhor/Soundsystem – soubor, který spojil do jedné skupiny několik obdobně smýšlejících part z celé republiky (havířský soubor V soukolí, který se též na ŠP několikrát prezentoval, ostravský XXXH X XO·XXOXX, královéhradecké DNO ad.) a jsou vzdáleni jakékoli politizující, společensky kritické satíře. Spíše šlo a čím dál víc jde o sebereflexi tvůrců

skrze jevištní setkání. O vytváření a udržování bláznivého, svobodomyšlného, víceméně intelektuálního prostředí pro situační, především verbálně se projevující pitoresknost, sebeironii, jízlivost a nadhled; těmito postupy a myšlením reflektují svět, své charaktery, postoje a názory. Spolu s jejich věkem a zkušenostmi se tak tento projekt divadelně, tematicky i obsahově vyvíjí a proměňuje. A s ním i způsoby vyjádření. To základní – slovní improvizace – však zůstává. Inspirovali řadu následovníků. Dokonce by se dalo říct, že byli – spolu s Jaroslavem Duškem – spoluiniciátory obrovské vlny improvizčního divadla u nás na přelomu tisíciletí. Jejich otevřený a „nekonečný“ projekt improvizčního tělesa Láhor/Soundsystem pokračuje, a to dokonce i v hudební podobě dnes poměrně renomované rockové skupiny Midi lidí. Vystupují především v rockových a divadelních klubech, ale stále se rádi – coby Láhor/Soundsystem – zúčastňují i ŠP a několikrát postoupili i na JH. Pro mne to jsou vždy star, na které se těším.

Divadlo Jesličky / René Levínský a Nej- hodnější medvědci / Josef Tejkl a Černí šviháci / Jiří Jelínek a DNO / Zdeněk Vrága

Hradecký fenomén Jeslíček nelze snad v žádném žánru, oboru či formě amatérského divadla u nás pominout. Jinde bývá ZUŠ – tedy základní umělecká škola – víceméně jen divadelním kroužkem věkově omezeným základní a střední školou, s velice proměnlivými výstupy vesměs nahodile sestavených jedinců (ročníků). V Hradci Králové však vyrostl v podstatě divadelní kmen. Ač i zde se samozřejmě protagonisté proměňují a střídají, stále zde existuje několik osobností, jež spoluvytvářejí a hlavně dlouhodobě udržují jakousi základnu myšlení a tvůrčích postupů a inspirují k dalším větvím, podmnožinám a později i vzniku a existenci samostatně existujících a tvořících divadelních komunit či – občas – osamělých jedinců, solitérů. Šrámkova Písku se téměř každoročně nějaký soubor z Jeslíček (vesměs mívají vlastní názvy) účastní. V devadesátých

i pozdějších letech to byli především Jiří Polehňa, Ema Zámečníková, Jan Dvořák a Josef Tejkl, kdo představení přiváželi a byli inspirativními a inspirujícími osobnostmi této scény.

Asi nejvíce měli na ŠP na přelomu tisíciletí vliv, jezdili sem a jezdí dodnes existující soubory Nejhodnější medvědci a DNO a spolu s nimi – bohužel smrtí Josefa Tejкла zanikl – legendární Černí šviháci. Ve všech třech souborech působili a působí výrazné osobnosti překračující hranice amatérského divadla a často i divadla samého. Každá skupina vytváří osobitý divadelní jazyk a každá alespoň jednou – a často i vícekrát – silně „zabodovala“ na ŠP. Připomenu – a pro mě to na ŠP byly zážitky – například loutkovou grotesku Nejhodnějších medvědů *Kašpárek, četník koločavský* (1998) či jejich punkovou *Harilu* (2007), hravou *Revue* (2002), *Nepokojičky* (2006) či v hospodském prostředí hraný *Hospodín aneb Kdopak by se Boba bar* (2011) Jiřího Jelínka a jeho souboru DNO, fernetem odkojené hrabalovské *Amatéry* (2003) a ďábelské, Ladislavem Klímou křtěné *Solný sloup* (2004) Černých šviháků – hospodská, tejklovská poetika a zařátost mi dnes v amatérském divadle chybí.

A připomenu ještě jednu osobnost – solitéra Zdenka Vrágu vystupujícího vesměs sólově, ale vždy s výrazem svatého vytržení, která jeho – historicky a literárně vždy vysoce poučeným – produkcím (v roce 2004 například s výstupem *Popis Lázní Kuks v Čechách*, barokního textu Gottfrieda Benjamina Hancka napsaného jako oslava „říšské hraběcí excelence, hraběte von Šporck“) dodává zář vizionářské jedinečnosti. Z Jeslíček bych mohl jmenovat – na ŠP zanechali stopu, a věřím, že i budou zanechávat – také řadu dalších. Mnozí z nich poté vstupují do profesionálního divadla. Vzpomenu alespoň současného ředitele Divadla Drak Tomáše Jarkovského, který se pod hlavičkou Divadla Jesličky zúčastnil ŠP v roce 2005 coby režisér vlastní dramatizace povídek Karla Houby

Vězni – ještě dnes mi má za zlé mou tehdejší kritiku na rozborovém semináři...

Pachýř Pačejoř

Solitéři... Miluju je. Vždy a všude. Jedním z takových bylo trio Pachýř Pačejoř, které vneslo do divadla (a na ŠP) absolutní absurdnost, skrze niž demonstrovali vyprázdňenost lidské existence, divadla a možná i vesmíru jako takového. Jejich produkce *Veselé příběhy Pachýře a Chroše* v roce 2005 a *Koláž sledovanosti* rok poté byly vyprecizovanými ukázkami formální i obsahové vytříbenosti, dotaženosti a důslednosti, spojenými s dokonalým „vyhmátnutím“ existenciálního pocitu člověka v – jakékoli – době a v – jakémkoli – světě. Svět jako vědomí a nic.

Ostatně když jsem už zmínil Tomáše Jarkovského, tak nemohu opomenout jednoho z aktérů Pachýře Jakuba Vašíčka. Dnes je šéfrežisérem Divadla Drak a s Jarkovským se potkali poprvé právě zde (a později oba vystudovali KALD DAMU; na škole založili soubor LS Věk, s nímž se také účastnili – v letech 2007 a 2008 – amatérských přehlídek).

Roman Černík a TYAN + Evrybáby

Západočeská divadelní scéna – jak se profiluje na ŠP – to je především Roman Černík. Právě on měl a má na ni největší vliv, formuje a vytváří tamní dění (nejen v Plzni, ale i v Aši, Plasech či jinde). V roce 2000 se svými přáteli kulturním děním „obsadil“ (v podstatě před zničením zachránil) a dnes vede prostor bývalého nádraží Plzeň – Jižní Předměstí (Moving Station), ale již předtím (a stále) vede a iniciuje vznik řady divadelních uskupení, s nimiž často vystupuje i na ŠP. Zanechává tak další výraznou stopu tohoto dění či směru amatérského (a nejen amatérského) divadla. Nazvěme ji performativní, společensky (a často i politicky) angažovanou s důrazem na projekty či akce site-specific. Pro mne je Roman Černík spojen s občanským aktivismem,

který je integrální složkou všeho, co činí – ať jako pedagog, kulturní pracovník či divadelník. Na ŠP vystupuje on či soubory spojené s Moving Station často. Přinášejí vždy společensky aktuální témata a neohrožené angažované postoje. Vzpomenu například na rok 2001 a rituálně pojatou, výtvarně pohybovou koláž z textů J. L. Borgese a T. S. Eliota *Je-li toto člověk / Pustina*, či *Smetení Antigony* (2004), parafrázi antického mýtu zpracovanou dramatikem Romanem Sikorou a pojatou jako otevřené brechtovské divadlo (oboje pod hlavičkou souboru TYAN). Obdobně angažovaných, s pohybovými a výtvarnými postupy fyzického divadla pracujících souborů, jež navazují na postupy studiových scén šedesátých a sedmdesátých let u nás (Bílé divadlo, DHnP, HaDivadlo) i ve světě (Brook, Grotowski, Barba) a přinášejí do (nejen amatérského) divadelního prostoru aktuální společenská témata, přijíždělo a přijíždí z okruhu Moving Station na ŠP víc. Například čistě dámský soubor Evrybáby v roce 2007 přivezl rituálně pojatou performance s texty lidové i moderní poezie *Osmá sedí u stolu a pojídá mou mrtvolu* a v roce 2010 beckettovsky laděnou scénickou koláž *Čas G*, oboje s programově feministickými pohledy na svět, jež jinak v českém kulturním prostředí silně chybějí. ŠP tak skrze Romana Černíka a jeho divadelní aktivity zachycuje i důležité projevy a tendence současné občanské a politicky angažované umělecké tvorby.

Dred / Geisslers Hofcomoedianten

Syrovou (až surovou) performativní podobu divadla posledních dvacet let v amatérském prostředí (a na ŠP) nejdůsledněji proráží náhodský učitel, dnes ředitel domova důchodců v Malé Čermné Ondřej Pumr a jeho soubor DRED (a jeho různé odnože). Poprvé vystoupili na ŠP v roce 2001 s performancí *Kolik životů má kočka*. Už tehdy předvedli mnohé, co se s nimi pojí po celou následující dobu jejich existence. Surovost až brutalitu vlastní seberepresentace, výraznou, s tématem spjatou

výtvarnou stylizací, intelektuální suverenitu, někdy až nadřazenost a výrazovou přepjatost, sečtělou a znalost kulturních a historických kontextů, touhu šokovat, jít až na dřeň, přehnané sebevědomí až aroganci a současně obrovskou vnitřní nejistotu a pochyby o sobě a své tvorbě. Jejich akce či performance se začasť stávají nepředvídatelnými happeningy, do kterých vstupuje samotný Ondřej Pumr (jinak pouze autor, výtvarník a režisér, nikoli performer), jež ale často během dění destruuje a své performery přivádí do nepředvídatelných a často nezvladatelných, jimi neovladatelných situací (performancí *Kočka* například neustále z hlediště nahlas komentoval, a dokonce občas přicházel přímo k jevišti, v ruce drže párek a pivo). Právě takové byly snad všechny jeho projekty, byť jejich forma i způsoby provedení a prezentací se značně lišily. Od chaotické, existenciálními pocity přeplněné *Kočky* přes surrealisticky laděný *Dům lásky* chorvatského básníka a dramatika Miodraga Pavloviće až po rituálně pojatý několikaletý (2007–2010, 2016) cyklus *Dekalog* prezentovaný nejen v Divadle Pod čarou (*Netřesk*, 2007), ale i v (odsvěceném) kostelíku sv. Trojice na zdejšíh hřbitově (*Křížaly*, 2007) či v šatnách a zákulisí zdejšího kulturního domu (*Pygmalion – Svatba – Kar*, 2008). A je toho daleko víc, s čím přijeli a čím se prezentovali „dredáci“. V posledních patnácti letech jsou stálíci festivalu, vždy provokující, urážející, odsuzovaní i oslavováni, nenávidění a obdivováni. Vždy uchvátí nasazením, vizionářstvím, ochotou jít až na dřeň sebe samých s častým využíváním mužské i ženské nahoty. Ke cti Ondřeje Pumra – který je až umanutým vůdcem, jemuž všichni věří – je třeba přiznat, že důsledně reflektuje své intelektuální a existenciální pocity a stavy, což jej dokonce nedávno dovedlo až k další extrémní situaci, kdy se na jevišti prezentovala i batolata, děti jeho či jeho herců (*Figura cum figuris*, 2019). Ač bychom mohli právem

mít výtky k technické připravenosti herců a provedení, je nasazení a vizionářství Ondřeje Pumra a jeho „kmene“ důležitou a neopominutelnou součástí divadelního spektra ŠP; i oni z něj činí jedinečnou přehlídku současného alternativního divadla a zůstávají stále rozkročení v (intelektuálním) undergroundu. Je zajímavé, kam až se dostalo performativní divadlo od počátku devadesátých let, kdy obdobně laděné skupiny dbaly na fyzickou průpravu a preciznost provedení, k dnes – aspoň skrze DRED – zdůrazňovanému důrazu na jasně artikulovaný veřejný postoj, nezávislost a odvahu. Jsem zvědavý, jak dlouho Ondřej Pumr a DRED vydrží a kdo je bude, a zda vůbec a kdy, následovat.

Ovšem nevnímejme DRED jen jako umanuté solitéry. Z jejich středu se vyprofilovalo více osobností a souborů, jež se dnes pohybují i v oblasti profesionálního divadla a používají velmi rozdílný divadelní jazyk. Mám na mysli především soubor Geisslers Hofcomoedianten, v jehož středu je několik osobností, jež začínaly v DREDu – sourozenci Kateřina a Martin Bohadlovi či herečka Vendula Štichová, dnes členka souboru Boca Loca Lab režiséra Jiřího Adámka, která vystupuje i v dalších jeho produkcích.

Právě Geisslers Hofcomoedianten jsou dalším z těles, jež se vyprofilovala v prostředí amatérského divadla (a na ŠP) a dnes patří k výrazným jevům nezávislé profesionální scény. Specializují se na moderní zpracování původních barokních textů a předloh a ve svém pojetí dospěli k divadelně rafinovaným sofistikovaným formám v – po všech stránkách – vysoce profesionálních tvarech a provedeních. Na ŠP se nejvýrazněji zapsali (a pojetí divadla a festivalu rozšířili) akcí *Ambrosia* v roce 2011, kterou realizovali v komplexu místního kostela Narození Panny Marie. Pokud bychom mapovali dění ŠP, jsou právě aktivity mimo divadelní sály tím nejpodstatnějším, čím tato přehlídka přispívá k pojetí divadla jako výjimečné události a rozšiřuje jeho obecně vnímané hranice.

KÚD Liberec / Vosto5

Ale nejen rituály a existenciálními projekty na hraně života a smrti žije a je formován ŠP. Nepominutelnou součástí jsou i komediální žánry, především groteska a kabaret. Do této kategorie spadá řada souborů a (často i jednorázových) inscenací či projektů. Vesměs navazují na trendy, jež zde byly zmíněny v souvislosti s DD Beruška, někteří využívají sólových výstupů, v posledních letech i oblíbené formy stand-up comedy. Často s těmito postupy a žánry přijíždějí studenti středních škol či ZUŠ. Ale nejen ti. Vybral jsem pro toto ohlazení soubory podle mne nejpodstatnější, vesměs autorské a pro mladou, experimentující scénu ŠP charakteristické.

Prvním z nich je dnes již neexistující Krátké a úderné divadlo (KÚD) Liberec. ŠP se poprvé účastnilo v roce 1999 s inscenací *Jáma a divadlo* a pak ještě několikrát (*Hra na mostě*, 2002, *Kde že loňské sněhy jsou*, 2005, *Punk není mrkev*, 2006). Byli to v podstatě zástupci studentského divadla vzešlého ze spolužáků a přátel jednoho gymnázia; ve své tvorbě propojovali autory, divadelní excentriky a jejich milenky či milence. Radost je sledovat! Rozehrávali do maximálně možných i nemožných komediálních poloh na hraně excentrické grotesky à la bratři Marxové jakoukoli divadelní situaci – ať už šlo o Klicperu (*Komedie na mostě*) či o vlastní tvorbu. Ostatně jeden z nich, herecky už tehdy nejvýraznější Jakub Žáček, je dnes členem souboru pražského Divadla Na zábradlí.

Ještě větším pojmem, postupně přetaveným v profesionální těleso, byl (a je) soubor Vosto5. Je to fenomén, který by si už dnes zasloužil samostatnou knihu reflektující jeho tvorbu. Měl jsem to štěstí, že jsem stál téměř u jeho počátků, a můžu tak dokladovat jeho vývoj. Poprvé vystoupili na ŠP v roce 2000, a to se svou ladovskou hříčkou *Hrusice 1907*. Rok poté následovala detektivka *Rekonstrukce* s Martinem Pechlátém v roli hlavního detektiva. Zmiňuji to zde proto, že tuto dramatickou linii (byť i zde šlo o humor) soubor opustil a dlouho se věnoval různým

pouze ztřeštěným groteskám (*Vajce*, ŠP 2004), parodiím (*Košičan*, 2005, *Sněžka*, 2003) a především kabaretu (*Standartní kabaret*), s nímž několik let vystupoval ve svém stanu na JH. Dnes je Vosto5 přední profesionální soubor, ale zpočátku hodně experimentoval, zkoušel různé přístupy a formy, byť hned bylo jasné, že v jejich podání vzniká cosi výrazného, co by mohlo na české divadelní scéně působit dlouho. Napsal jsem tehdy o nich: „Viděl jsem budoucnost českého komediálního divadla. Nese jméno Vosto5.“ A jsem rád, že se to potvrdilo. Vosto5 byl dlouho součástí hnutí amatérských divadel a nelze jej v historii ŠP po roce 2000 pominout.

DS Puchmajer / Krvík Totr

Dalšími neopominutelnými soubory pohybuujícími se v oblasti chytrého, intelektuálního – v jejich případě především verbálního – humoru jsou pražská uskupení DS Puchmajer a Krvík Totr. DS Puchmajer – v průběhu doby se jméno souboru podle aktuální sestavy či vztahů uvnitř souboru částečně proměňovalo, základ „Puchmajer“ však zůstával vždy – je dalším z těles či dokonce jeví amatérského divadla, o kterých by se mohlo napsat samostatné pojednání (knihu autorských textů *Veselé hříbitůvky* jim v roce 2003 vydalo nakladatelství Pražská scéna). Základ tvoří trio divadelních vědců a kritiků Vladimír Mikulka, Martin J. Švejda a Jakub Škorpil. Ve svých slovních a občas i situačních taškařicích, vesměs sestavených z kaleidoskopu výstupů na dané téma, mapují situace a pocity intelektuálů v dnešní době – v zásadě jich samých – a jízlivě je (a sebe) nahlízejí a komentují. Není to humor pro každého, ale je to poctivé, za nic se neskrývající divadlo. Na ŠP vystupují od poloviny devadesátých let, takže lze dobře vystopovat jejich vývoj. Od *Rasovny* (ŠP 1995) a *Hochů z národňáku* (ŠP 2002), kde se vymezovali vůči světu a společnosti, přes cyklus osobně laděných kabaretů „ze života intelektuálů“ *Surovosti laskavosti* (2006, postup na JH), *Dítě!* (2007, postup na JH), *Ivan, Kamil a Dušan, malý intelektuální*

muzikál (2008), *Rösnerovo oko aneb Nutkání souložit se sochami* (2018), ve kterých vypovídali v podstatě sami o sobě a do kterých přizvali na jeviště i své partnerky, po již vysloveně dokumentární až psychoanalytické zpovědi *Žena. Říkejte mi žena* (2009), *Škorpil Intelektual show* (2010 – postup na JH), *Spánek nikdo nevolá* (2013, v režii hostujícího Petra Lanty, postup na JH), *JAKO /škorperetka/* (2015), až po překvapivě otevřeně politické divadlo *Beraniidla budoucnosti* (2020). Tentýž rok se prezentovali dvakrát. Druhou inscenací byl – pro ně zcela nový žánr i přístup – psychohoror *Příběhy z pohřbu aneb Povídej mi něco hezkého*, napsaný přímo pro soubor jednou z nejzajímavějších současných českých dramatick Kateřinou Rudčenkou. A podruhé v historii souboru režirovaný hostujícím Petrem Lantou, který svým imaginativním režisérským přístupem vnáší do tvorby souboru dosud nebyvalé prvky vážnosti, výrazné stylizace a jevištní celistvosti, čímž soubor posouvá mimo dosud mapované teritorium humoru a dodává mu další rozměry. Do budoucna bude jistě zajímavé sledovat, kam se cesty souboru vydají. Intelektuálů nebude v divadle (ani na ŠP) nikdy dost.

Obdobné směřování nabízí soubor Krvík Totr spřízněný s Puchmajery myšlením a přístupem k humoru i divadlu. Jde v zásadě u autorské duo Petra „Jediného“ Novotného a Tomáše Kouta, kteří spolu působí od svých středoškolských let. Na ŠP se poprvé prezentovali v roce 2003 literárním kabaretem *Tají dech*. Moc se jim tehdy nevyvedl, což bylo ovšem do velké míry dáno přenesením intelektuální hravosti počítající s blízkostí diváka do neosobní „haluzny“ Divadla Pod čarou. Úspěšnější byli v roce 2007 s kabaretem ve stylu vysokošolského dialogického humoru *Produkt* a v roce 2008 s „malým intelektuálním muzikálem“ *Ivan, Kamil a Dušan* v režii hostujícího Martina J. Švejdy z Puchmajerů. Spolupráce těchto dvou souborů vyvrcholila v roce 2010 hudebně-kabaretním projektem *Jelizaveta Bam* sestaveným nejen z textů Daniila Charmse a dalších ruských autorů (postup na JH).

Tvůrčí propojenost Puchmajerů a Krviků (a Puchmajerů a Petra Lanty) ukazuje další rys amatérského divadla, který se na ŠP projevuje – soubory spřízněných poetik, lidé blízkých životní názorů, postojů a pohledů na život se zde prolínají, díky setkávání a diskusím se soubory a jejich aktéři seznamují a začasť spolu později i spolupracují. To není případ jen těchto dvou souborů či Petra Lanty z DS Krása, ale Divadla Kámen a již zde jmenovaných souborů Dred, Geisslers Hofcomoedianten, Divadla Dno, Láhor/Soundsystem a řady dalších.

Petr Lanta a Společnost Dr. Krásky

Petr Lanta, o němž již byla řeč, vnesl do experimentálního amatérského (a později i profesionálního) divadla prvky postmoderny. Označil jsem jej kdysi za nástupce Petra Lébala a v mnoha ohledech tomu tak dodnes je (jen preciznost, důslednost a organizační schopnosti – a možná i trocha štěstí – mu chybějí, aby se více prosadil). Ovšem svou vrcholnou inscenaci *Hra o Dorotě* (ŠP 2001 – postup na JH) dosud nepřekonal. „Petr Lanta se potkal s touto dobou, a poté co nasbíral jistou dávku divadelních zkušeností a ledacos se také o divadle dověděl, svou inscenaci *Hry o Dorotě*, v níž opět chrlí své nápady, nestaraje se o jejich celistvé uspořádání, realizuje, aniž by o to vědomě usiloval – aniž by s něčím takovým počítal, protože jeho vztah k divadlu je tak upřímně čistý, až by se dalo mluvit o jakési pokorné prostotě – téměř jakýsi programový manifest, v němž se dávna tradice (sousedské divadlo) a moderní divadlo (E. F. Burian) potká s tím podivným chaosem počínajícího 21. století,“ napsal o inscenaci prof. Jan Císař. A já nemohu než přidat vzpomínku na člena poroty ŠP Karola Horvátha, který ihned po představení běžel za režisérem Lantou do zákulisí, aby se mu poklonil. Křesťanský mýtus o sv. Dorotě (velmi citlivě, bez jakékoli ironie, výsměchu či úšklebku ji ztvárnil muž – Dan Červinka) přenesl Lanta do prostředí bezdomovců a velkých velkoobchodů, aniž by opustil

pátos a majestát původního smyslu lidových náboženských her.

I v dalších letech se Lanta se svým – velmi proměnlivým – souborem ŠP zúčastňoval (*Macbeth*, 2003, *Blíží se den, kdy vás budu milovat*, 2004, *KaabaRed*, 2005). Třikrát postoupili na JH (2001, 2003, 2004, kde způsobili několik legendárních skandálů, když tam nyní vystupují, mají hasiči pohotovost). V posledních letech se Lanta soustředil spíše na režii (DS Puchmajer). Ať je tomu jakkoli, vždy přináší cosi originálního, osobního, slovy těžko uchopitelného, co se nazývá divadelní magií či zázrakem divadla. Pro mne je – spolu s Petrem Macháčkem – hlavní režisérskou postavou vzrostlou z českého amatérského divadla a dnes již se spíše pohybující na bázi divadla profesionálního (nebo v jejich průniku).

Divadlo Kámen

Další z fenoménů experimentálního amatérského divadla nového tisíciletí, jež se profilovalo skrze ŠP, je v předchozím odstavci zmíněné pražské Divadlo Kámen. V roce 1998 je založil a dodnes přísnou rukou asketického intelektuála vybraných estetických pravidel vede Petr Macháček. ŠP se Kámen účastnil od roku 2006, tehdy s inscenací *Marmeláda*. Poté s obdobně laděnými inscenacemi *Kámen* (2007), *Žáby* (2008), *Asi ani zahrada* (2011), *Ras Al Chamma* (2012), *Výhled na řeku Labe* (2013 – režie Martin Švejda), *Mamut mamut* (2014), *Dopis poslaný poštou* (2015). Definoval v nich svůj jedinečný styl „absolutního“ minimalismu, a to jak pitoreskními texty a absurdními příběhy, svým způsobem navazujícími na havlovské a ionescovské dramatické principy, tak v civilním herectví, zvukové stopě a na detailech postavených výtvarných řešeních.

„Kámen zrušil pravý prostor a hledá slovní vyjádření. Slovy se pokouší pojmenovat a vytvořit prostor scény, který pak vnímáme jako prostor nepravý. Iluzi tvoří slovní aktivitou, slovem, které má performativní charakter. Budují skutečnost slovem, budují realitu slovem. Vnutí divákovi zdání, téměř blud, že tady je neznámá zahrada,

Poděbrady, sklep plný žab. V tom jsem jim vždycky fandil, mimo jiné právě v tom jsou pro mě zajímaví,“ napsal o nich prof. Jan Císař v březnu 2018, když už byli plně profesionalizováni; amatérských přehlídek se (možná ke škodě své i amatérského divadla včetně ŠP) již nezúčastňují. Dnes mají v Praze-Karlíně vlastní prostor, kde stále tvoří a experimentují, zvou řadu hostů, pořádají výstavy, koncerty, setkání a diskuse, a kde je můžete navštívit. Nicméně na ŠP – a poté i na JH – vyryli hlubokou brázu důsledného experimentu na poli divadelní formy i textu. Další doklad divadla přesahujícího amatérský rámec.

FKK a Jan Mocek

S režisérem Janem Mockem a jeho experimenty se dostáváme do posledního desetiletí ŠP. Poprvé se Jan Mocek účastnil ŠP v roce 2008 loutkářskou hříčkou *Hugo*, ve které loutky nahradila slova napsaná na papírcích a vozená špejlemi. Průlom však přinesla až performance FKK (2010), v níž strhli z amatérského divadla růženec opatrnosti a předvedli razantní pohybové divadlo, nic si nezadávali s performancemi Mariny Abramović. Herci – či spíš performeři – se v průběhu produkce svlékali donaha, ubližovali si, projevovali se extrémním násilím v té nejsurovější podobě a nakonec se svlékli všichni z celé produkce, včetně zvukařů... Vzpomínám, když performance skončila, jak se ke mně obrátil režisér Jiří Adámek a pronesl: „To je bomba!“ Bohužel vybuchla natolik brzo, že její tlaková vlna dorazila jen na JH a na několik festivalů u nás: podle mne by její síla zahýbala i evropským performančním světem! Dnes na jejím místě je třeba Spitfire Company či akce při festivalu 4+4 dny, tehdy ještě česká scéna tak rozvinutá nebyla. A Jan Mocek se poté vydal jinými směry spíše technologického site-specific divadla, v roce 2014 se s jedním takovým, videoprocházkou zimním stadionem *Kolektivní zážitek*, účastnil i ŠP, nicméně inscenační síly svého FKK (zatím) nedosáhl. Zapomenout jej ale v historii novodobého ŠP nelze.

ZUŠ Jaroměř / Jakub Maksymov

Dalšími z podstatných osobností experimentujícího a hledajícího „mladého“ divadla jsou soubory a jedinci sdružení kolem ZUŠ Jaroměř, vedené či inspirované pedagožkou Jarkou Holasovou. Jejich projekty lze – zhruba od roku 2005 – každoročně vidět především na Loutkářské Chrudimi, na Dětské scéně Trutnov, ale také na ŠP. Za všechny zmíním performanci, která „bořila hranici mezi fyzickým a meta-fyzickým“ – *Ve dvě na hruškách II* (2009), v níž hlavní roli ztvárnil Jakub Maksymov, dnes režisér kladenského loutkového Divadla Lampion, a stále – coby dítě šrámkovsko-píseckého divadelního směřování – pohybující se na hraně experimentu.

Ted', nádech a leť

V mozaice soudobého směru divadla, který se zdárně profiluje i na ŠP, nelze pominout angažované dokumentární divadlo. Jeho ústředním představitelem je soubor Ted', nádech a leť. Vedoucí a hlavní tvůrce (téměř vždy vše píše, režíruje a současně i hraje) David Zelinka se zajímá o bolestná stigmata současného světa, o válečné konflikty, uprchlictví, jež přenáší do divadelního jazyka. Divadlo coby názor a občanský postoj, divadlo čerpající ze zkušeností polské ariergardy a vyjadřující se prostředky chudého divadla, ve kterém za viděné ručí herci sebou samými. Přinášejí před diváka otisky konkrétních lidí, situací, dějů, míst. A my si s nimi musíme poradit. Každý po svém. Opět divadlo na hraně divadla. Divadlo apelující, divadlo milostné a léčivé, divadlo bolestné a osobní, ale stále divadlo.

Statické divadlo / Ojebad / A-kolektiv Helmut

V poslední kapitole připomínám soubory posledních dvou tří let ŠP – ostravské Statické divadlo a pražské soubory Ojebad a A-kolektiv Helmut. Právě ti jsou nejsoučasnější současností ŠP a předznamenávají jeho budoucnost. Každý je jiný – první pracuje s minimalistickými postupy odkazujícími k Divadlu Kámen, druhé se vyjadřuje brutálními groteskami razancí odkazujícími na Dred a častými improvizáčními postupy na Láhor, a třetí vysoce sofistikovanými prostředky rozvíjí postupy dokumentárního divadla. Každý je osobitý, originální, plný (zatím) neutuchající energie a vizí, touhy po sebe prezentaci, po pojmenování světa i sebe v něm. A takový je – a věřím, že i stále bude – Šrámkův Písek. Festival, který hluboce vnímá přítomnost a divoce hledí do budoucnosti. Festival lidí, kteří kladou otázky a nebojí se odpovědí.

P. S. Omlouvám se všem účastníkům ŠP, které jsem ve svém textu trestuhodně pominul, nebylo možné zmínit každého. Vypadly mi – a byl bych je rád podrobněji zmínit – brněnské soubory Studio Dům, Pro100r, Ústaf Brno, Cyranovy boty, kolínské Igdyž, kladenské V. A. D., pardubický Exil, Turnovské studio, pražské soubory Sergej, Kabaret Caligula, Ztracená existence, Relikty hmyzu, Potrvá, choceňská loutkářka Hana Voříšková a další a další, solitéři i dlouholetí harcovníci... Ale vězte, že všichni jsme jednoho rodu, vy i já.

Mgr. Hulec, Vladimír (1958), divadelní kritik a publicista, někdejší člen pražského Studia pohybového divadla, redaktor Divadelních novin a šéfredaktor Tanečních listů, zakladatel festivalu ...příští vlna/next wave..., předseda Českého střediska ASSITEJ, mezinárodní nevládní organizace divadla pro děti a mládež (1996–2018), lektor, člen odborných porot a odborných rad NIPOS-ARTAMA a programových rad celostátních přehlídek amatérského divadla (Šrámkův Písek, Jiráskův Hronov).

Geisslers Hofcomoedianten Kuks: *Serpillo a Melissa*
aneb *Tymián a Citroník rande show*, 2007

Kunsthaus Praha: Tankred Dorst
Fernando Krapp mi napsal dopis, 2009

Dvojitý zásah (glosa, či spíše glos několik)

Šrámkův Písek mě zasáhl vlastně dvakrát – jednak poprvé, když jsem se zde objevil, jednak podruhé, kdy jsem s ním začal mít něco do činění pracovně. A věřte, oba zásahy byly stejně silné – i když zcela odlišné, oba narážely na spoustu prázdných míst v mém (po)vědomí a snažily se je zaplnovat.

K prvnímu zásahu pro mě došlo na prvním ŠP v roce 1975. Potkal jsem se s amatérským divadlem poměrně pozdě – u nás doma neexistoval dramatik ani příslušné oddělení LŠU. Jedinou možností bylo přijít do „klasického“ divadelního souboru a zkusit začít divadlo vnímat zevnitř. I díky našemu osvětlenému vedoucímu, který nás „mladé“ začal posílat na přehlídky, vzdělávací akce apod.

Takhle jsem spadl i na Šrámkův Písek, pro mě v té době zatím největší přehlídku – v té době začínal již ve středu. Dopoledne bylo vyhrazeno seminářům, odpoledne, někdy i večer představením, byl i čas na doprovodné akce typu tanečních večerů, výletů apod. Nejvíce se hrálo ve velkém sále kulturního domu, který byl vybaven na tu dobu revoluční stavebníci tribunek a paravánů, ze kterých bylo možné za pomoci mobilní techniky postavit jakýkoliv prostor. Pro mne to bylo vůbec první setkání s „netradičními“ divadelními prostory. Pro inspiraci i pro veřejnost zde hostovali profesionálové – jako brněnské Divadlo na provázku či Činoherní studio Ústí nad Labem. Já jako totální divadelní „ucho“ jsem nevěděl, jak vůbec taková přehlídka funguje, tak jsem pochopitelně leccos propásl. Zájem byl veliký, účastníků

mnoho, hrálo se občas i proti sobě – a bez vstupenky nebylo možné všechno vidět, i když se z toho zase tolik nestřílelo, pamatuji Ivana Vyskočila, který nás jednou s několika kamarády do sálu dostával „načerno“. Ale spojení tolika lidí se společným zájmem, svoboda rovnosti a tvoření, to bylo něco, co mě opravdu zasáhlo a pomohlo uvědomit si, že opravdu neexistuje jen „interpretační divadlo hereckého typu“, jak bych to asi nazval nyní. Kromě plácání se v přeorávaných myšlenkách, v obdivu k práci jiných, zde také, aniž bych si to tehdy uvědomoval, došlo k prvnímu setkání (sice jednostrannému, já to věděl, on ne) s J. Císařem, který mi pootevřel dvířka k vyšší sféře uvažování o divadle a nejspíš nevědomky mě nasměroval na pozdější studium divadelní vědy. Nevím, zda jsem od té doby jezdil na ŠP každoročně, nicméně určitě jsem vynechal jen málo.

Druhým zásahem bych nazval rok 1991, kdy jsem už pár let pracoval na ÚKVČ jako metodik, a kdy došlo ke změně struktury amatérského divadla v republice vůbec. Jiráskův Hronov se měl stát „žatvou“, tedy multioborovou nesoutěžní přehlídkou, na kterou by se vybíralo (postupovalo?) z jiných národních přehlídek. Z ÚKVČ právě odcházela Slávka Šrámková, nenahraditelná matka, otec i další příbuzenstvo Šrámkova Písku poslední jedné a půl dekády, a probouzely se k životu nové či staronové divadelní organizace, spousta divadelníků se již nevěnovala divadlu, ale společnosti a její budoucnosti. Tehdy mi bylo řečeno, že jsem už dost starý

na to, abych jako metodik převzal mladé divadlo a to druhé, klasické, herecké, činoherní... předal kolegovi. Tak jsem se pustil i do Šrámkova Písku.

V té době existovala pouze jedna odborná rada pro amatérské divadlo (či se tomu ještě říkalo poradní sbor?) – a o tu jsme se s kolegou dělili. Pochopitelně se ukázalo, že to nemůže fungovat, vzhledem k rozkvětu svobody amatérského divadla i určité nejistoty v tématech a formách se začaly stírat rozdíly a hranice. Do té doby to bylo jasné, Jiráskův Hronov byl přehlídkou divadla činoherního a hereckého, případně hudebního ve svých variacích na klasická profesionální divadla. A když vyloučíme loutky a dětské divadlo, byl ŠP všechno „to ostatní“, tomu každý rozuměl. Ale najednou tu byla i samostatná přehlídka činoherního divadla, které zákonitě v některých formách tíhlo k divadlu využívajícímu méně tradiční prvky, občas i k autorským textům, to je vývoj. Dříve bylo normální, že na ŠP hrál např. soubor Jirásek z České Lípy či jemu podobné, ale takové soubory měly najednou otevřený přístup i na přehlídku činoherního divadla. A naopak, zdroje ŠP (tedy „to ostatní“) se tedy začaly zmenšovat. Poradní sbor odsunul ŠP na vedlejší kolej a v jeho náplni práce bylo hledání jeho nové koncepce jako „to ostatní“. Vznikl tady nový poradní sbor (odborná rada) pro mladé, netradiční, experimentující atd. divadlo (vhodný termín se teprve hledal). Bylo ale těžké nalézt pro něj osobnosti, buď už byly v tzv. „velké“ odborné radě a neměly zájem účastnit se obou, nebo se už intenzivně

věnovaly divadelní či politické práci na profesionální úrovni, jak to bylo v první polovině devadesátých let časté. Nebo jednoduše neměly čas nebo zájem. Odborná rada tak vznikla převážně ze zástupců pořadatelů či porotců krajských kol směřujících ke Šrámkovu Písku. Sama koncepce se opravdu hledala, a také proto v 90. letech Šrámkův Písek vystřídal nejvíce podtitulů a popisů zaměření – skoro každý ze zainteresovaných však věděl, tušil i cítil, co by měl ŠP být, ale bylo dost složité definovat to nějak pozitivně, tedy ne jako „ostatní“.

Jedním z problémů, které musel Šrámkův Písek i jeho odborná rada v 90. letech i později řešit, byly postupy, resp. návrhy či nominace na multioborovou přehlídku Jiráskův Hronov. Jak vysvětlit divadelní veřejnosti i médiím, že soubor postupující na JH není „vítězem Šrámkova Písku“, že se lektorskému sboru jen zdál být nejvhodnějším pro reprezentaci oboru v konfrontaci s jinými? Toto sisyfovské úsilí se uklidnilo snad až v posledním desetiletí, kdy účast souborů z Písku na JH je již poměrně široká.

Díky náhle získané svobodě se ve společnosti 90. let měnily zaběhlé rutiny i přístup ke kultuře. Rostly ceny a také bylo méně času i pochopení škol či zaměstnavatelů, a tak nebylo možné pořádat v běžném školním roce přehlídku od středy do neděle, ostatně na předrevoluční institut refundace mzdy si již téměř nikdo nevzpomene. Dobré soubory byly aktivní hlavně o víkendech, a uvolňování „na kulturu“ už nebyvalo ctí či reprezentací pro školu či zaměstnavatele, ale komplikací. A s dovolenou se šetřilo. A o víkendu byla tedy účast některých souborů ohrožena. Navíc do tradičního píseckého termínu vpadly nové akce, třeba nově vzniklá přehlídka Divadlo za plotem.

Vzdělávací část přehlídky se proto omezila jen na rozhovory o představeních, kromě jediného pokusu, kdy se

ŠP v roce 1991 konal mimořádně až na podzim a ve dvou víkendech, druhý byl zasvěcen praktickým dílnám. Hledala se proto možnost, jak účastníkům ŠP poskytnout nějaké širší divadelní vzdělání. Podobná myšlenka již dříve realizována byla – podle ústně tradované verze byl ŠP v osmdesátých letech (tehdy pod záštitou Socialistického svazu mládeže, byť produkoval inscenace ne vždy konformní s režimem a umožňoval práci lidem, kteří nebyli zrovna vítáni) – nařízením shora přeměněn na bienále. A protože u soudruhů jako obvykle levá ruka nevěděla, co dělá pravá, peníze Písku byly přiděleny i v roce „mezi“. A musely být proúčtovány. Proto tehdy Slávka Šrámková ve spolupráci se Zdeňkem Potužilem založila národní divadelní dílnu – nejprve pokusně v Prostějově, v r. 1983 v Brně a od r. 1985 třikrát v Šumperku. Později na ni v roce 1995 navázala obnovená dílna v Šumperku, známá nyní spíše jako S.M.A.D. (Setkání mladých amatérských divadelníků) či Dílna Šrámkova Písku.

A jak vše souvisí: šumperské vzdělávací dílny ŠP se v roce 1991 (trídy klauniády) zúčastnil mně tehdy zcela neznámý písecký šermíř Petr Nůsek, vstoupil tam jako lektor v roce 1995. A shodou okolností se právě přes Nůska Šrámkův Písek (v době, kdy písecký kulturní dům byl v rekonstrukci a nám zbylo jen Divadlo Fráni Šrámka) seznámil s obdivuhodnou osobností Mirka Pokorného, vedoucím píseckého Divadla Pod čarou – prostoru bývalého kina, který se postupně, jak vědí dnešní návštěvníci, stal hlavním centrem a významným hracím prostorem přehlídky.

Struktura českého amatérského divadla se ovšem tříštila dále. V Praze začátkem 90. let po nějakou dobu fungovala i tzv. Rampa, každoměsíční (!) přehlídka nejzajímavějších inscenací převážně ze šrámkovsko-píseckého repertoáru, na

původní úzce oborovou přehlídku gymnaziálních souborů v Ústí nad Labem navázala proměna divadelní části již existující stredoškolské Náchodské Prima sezony v národní přehlídku studentských divadelních souborů. Nejen stredoškolských, prostě studentských – každá přehlídka, kde dochází k diskusím, inspiraci i porovnávání tvůrčích směrů, má smysl, ostatně z tohoto počínu vznikla i orlickoústecká Mladá scéna či v polovině devadesátých letch i kolínské Otevřeno jako celostátní přehlídka pantomimy a pohybového divadla. Z koláče Šrámkova Písku bylo opět ukousnuto, opět hledal svou novou koncepci a nové směřování.

Odborná rada oboru stále řešila i zdánlivě formální spor – krajské přehlídky stále fungovaly, šlo jen o to, zda se přijetí navržených inscenací do programu ŠP má řídit zastoupením krajů nebo zda má být preferována kvalita inscenace. Z odstupu času se zdá, že jediným perspektivním řešením mohla být kvalita. Leč doba byla taková: dva z krajských úřadů podmiňovaly svůj finanční příspěvek, tedy záruku existence přehlídky, možnostmi nominace, tedy pevného postupu. A situace ve dvou až třech krajích byla taková, že by z nich na ŠP žádný soubor při pouze kvalitativním hledisku několik let ani nepostoupil. A kromě toho měl v této době Písek markantní úbytek diváků, pozorovatelů i místních. Gró publika tvořily, a ostatně tvoří dodnes, jen zúčastněné soubory sobě navzájem. Ztratit možné diváky z několika krajů, kteří by právě zde mohli získat motivaci ke zkvalitnění své divadelní práce, bylo riziko. Bylo již pravidlem, že ŠP trvá od pátku do neděle, někdy s pátečním dopoledním představením pro školy; a do víkendu se společně s diskusemi nevejde víc než 12–14 inscenací – pokud by se objevilo představení inspirativní, tak by se časový prostor nebo čas na případný spánek ještě zmenšil.

Náhled na obor i na přehlídku jako na „to ostatní“ byl prakticky ukončen až v době, kdy rozpočet ŠP, tedy finanční příspěvek ministerstva kultury ad., vzalo pod svá křídla občanské sdružení Společnost Amatérské divadlo a svět (SADAS), tedy až na počátku tohoto století, kdy byl ŠP ministerstvem kultury zařazen do kategorie A, tedy mezi podporované celostátní přehlídky. V letech, která pamatuji, šel na přehlídku od státu poměrně malý příspěvek prostřednictvím píseckého okresního úřadu, od r. 1995 pak vždy prostřednictvím nějakého občanského sdružení (Tatrmán Sudoměřice u Bechyně, Prácheňská scéna Písek) a podíl města jinými cestami. Takže tvorba i čerpání rozpočtu nebyly pro nás příliš transparentní. V současnosti rozpočet tvoří grant města Písku, využitý ale převážně na aktivity směřující do města, na nájmy apod., samozřejmě grant ministerstva kultury a malá, i když velice důležitá součást – účastnické poplatky; vše pod kontrolou z jednoho místa, vše transparentně – a všechno funguje.

Takže Šrámkův Písek mě zasáhl dvakrát. Byť o tom druhém zásahu jsem se rozepsal podstatně víc, oba jsou stejně důležité. Ale malých a drobných zásahů bylo mnohem více: mohl bych vzpomenout na spoustu setkání se spolupracovníky z města i z odborné sféry, např. na dobrého místního ducha Jiřího Hladkého, na setkání se soubory a osobnostmi, které zde hrály ještě jako amatéři a které dnes známe jako profesionály – prostějovské HA-Divadlo, soubory Pražské pětky, Geisslers Hofcomoeianten, Vosto5, Divadlo Kámen, herce Jaroslava Achaba Haidlera, na pokusy o vstup zahraničních účastníků (včetně komické návštěvy dvou Indů, kteří, ač v turbanech, museli kvůli předpisům vystupovat pod českými jmény). Myslím i na místa, kde všude se hrálo. Je patřičné zmínit i mé nástupce-metodičky Lenku Novotnou-Hulákovou a Alenu Crhovou, a spoustu zážitků ne vždy divadelních... Víc sem ale asi nepatří. Šrámkův Písek musí žít současností a budoucností, to je jeho role a jeho místo ve světě.

Mgr. Tomas, Karel (1958), odborný pracovník v oboru činoherní divadlo na ÚKVČ Praha a poté NIPOS-ARTAMA v oboru netradičního a studentského divadla (od roku 1991–1996), organizátor celostátní přehlídky Šrámkův Písek a později divadelních dílen (S.M.A.D.) v Šumperku, člen odborných porot.

D.R.E.D. Náchodsko/Kladsko/Pražsko:
Nudle se krájí jemně, 2015

Divadlo DNO Hradec Králové a Šavgoč Brno:
Hospodin aneb Kdopak by se boha bar, 2011

Fragmenty z Písku

O svých zkušenostech ze Šrámkova Písku nebudu psát strukturovaně, nýbrž zvolím fragmentární shluky pocitů a idejí, které se mi vybaví. Možná se tak leccos vykreslí lépe než při snaze o systém.

ŠP jsem začal zakoušet v roce 2005, když jsme tam byli s Divadlem Kámen poprvé vysláni. Byl jsem nadšený z dokonalého pêle-mêle nejružnějších forem, pojetí a záměrů ... Měl jsem štěstí, že ten rok hráli např. Společnost Dr. Krásy, Útvar totálního divadla Vydrž, Láhor/Soudsystem, J.S.T.E. Artyžok + Dred a další lidé, které jsem se od té doby snažil sledovat. Rozhodl jsem se, že na ŠP chci jezdit každý rok.

Během Šrámkáče se nad Pískem vznáší duch neuvěřitelné tvůrčí svobody. Ta je samozřejmě vyváжена rizikem, že nějaká představení „nevyjdou“, a ona skutečně často nevyjdou; do Písku přijíždějí skupiny různých řemeslných kvalit a zkušeností. Často je podívána pro estéta a náročného diváka plná utrpení. Ale vždy je vyváжена tím, že když potom něco vyjde, stojí i všechno to utrpení za to. Plus: v Písku hrají upřímní lidé; málokdo se vás snaží tahat za nos nějakými „osvědčenými“ divadelními triky.

Zajímavý jev: každý rok – tedy alespoň v letech 2005–2020, kdy jsem ŠP vynechal snad jen jednou – se pro mě objevila alespoň jedna perla. Jako by nějaká tajemná síla zařizovala, aby bez perel nezůstal ani jediný ročník. Nemohu popsat všechny perly, místo toho zkusím nastínit, co mě do Písku nejsilněji přitahovalo.

Divadlo Pod čarou, zejména dvorek

Od doby, co ŠP znám, se lidé

scházejí na dvorku Divadla Pod čarou. Ať je hezky nebo ošklivo. Klobásky, smažené sýry, pivo... Vlastně nic až tak mimořádného. Ale mimořádná je chvějivá a zároveň hluboce klidná atmosféra. Ať, neumím to vykreslit lépe než tímto nemotorným klišovitým popisem. Mirek Pokorný a jeho kamarádi dokázali za posledních dvacet let vybudovat zázračný podnik, který prostorově a akusticky možná není pro divadlo úplně ideální, ale který vše dohání právě tou atmosférou – jak to napsat neklisovitě?! Jako by ve zdech bylo cítit, že vše je tady vybudované s radostí a energií a bigbítem.

Z podčárového dvorku se odchází typicky nad ránem, a i tak neochotně. ŠP se klene jen přes dvě noci, takže každá z nich se musí dokonale využít. Až se divím, že lidé potom umějí hned po ránu naskočit do kolo-toče představení a evidentně jsou všestranně vnímaví. Asi je to nějak fyziologicky a psychosomaticky možné.

D.R.E.D. (název psán v různých letech různě, s různými přívlastky, přídomky a aliancemi)

Tito velmi častí účastníci ŠP mi přivodili několik absolutních uměleckých zážitků. Rituál. Chlápek přináší deset minut jeden pytel s hlínou za druhým a hlínu sype pořád na stejné místo; absolutně soustředěně, s plnou existenciální vážností. Jindy všech deset herců postupně vyřkává biblické nebo jinak duchovní formule. Jindy deset nahých mužů a žen tancuje ve skutečné radosti; mám na mysli opravdu skutečnou radost, takovou, která běžně v divadle není k zažití. Při jiných příležitostech se do rituálu vloudí

patos, formálnost, provokace; občas flákárna – potom to moc nefunguje. Kreace souboru D.R.E.D. jsou vždy na hraně, na několika hranách současně. Tak to mám rád. Ty chvíle, kdy věci jedou (většinou je to velmi pomalá, divoce soustředěná jízda), bývají neuvěřitelné. Rád bych někdy dokázal uzavřít hru tak, jako to D.R.E.D. dokázal v parádě a s nadhledem rozhárané inscenaci o skladateli Ligetim: „A pak už jen život, dílo, smrt.“

Láhor/Soudsystem

Když tihle lidé jen tak vyjdou na jeviště, je to hned událost. Nějak jiskřivě tam existují, jako by se uměli trefit přesně na rozhraní skutečnosti a neskutečnosti tajemné a pofidérní jevištní existence. Když potom rozehrávají napůl improvizované divadlo, občas mezi nimi vzniká (ano, občas; ani u nich to samozřejmě nejde vždycky a pořád a se zárukou) nepopsatelné napojení, které je také přesně na nějaké hranici nebo na více druzích hranic. Toto napojení se vznáší a pohybuje někde mezi upřímným vztahem a vzájemným zájmem a jakousi umělostí či teatrálností, mezi čirou přirozeností a vykonstruovaností, hmatatelnou lidskostí a odtážitostí. Kdykoli jsou v programu ŠP, přijíždím do Písku obzvláště rozechvělý slastným očekáváním neznámého.

I stylizace na jevišti je nějak vzrušujícíně rozpolcená mezi civilností a divadelností. Občas jsou úplně přirození: mluví a pohybují se, jako kdyby to nebylo divadlo, až občas není rozumět, co říkají. Jindy jsou klaunsky ztuhlí: nedůvěryhodně uklouzávají na imaginární zamrzlé kaluži

uprostřed jeviště, pseudoautenticky nebo naopak absolutně falešně hysterčí, opravdově nebo falešně překonávají svá ega... Mezi vrcholné zážitky samozřejmě patříávají okamžiky vyhroceného eroticko-existenčního jiskření mezi Petrem Markem a Johanou Švarcovou nebo Martou Pilařovou, k němuž dochází v podstatě při každém představení.

Někde mezi těmi všemi protiklady vznikají záhadná silová pole, otevírají se nečekané dimenze, ve kterých se zjevují andělé (pateticky řečeno)... To je to nejdůležitější, neboť absurdity částečně improvizovaných příběhů jsou milé, ale ty umí kdekdo. Láhor navíc umí otevírat ta zázračná pole, v tom je pro mě jeho přitažlivost.

Mluvil jsem o Láhoru s mnohými lidmi, ne každý ale na jejich hru přistoupí, ne každému jejich způsob komunikace opravdu otevře ta moje slavná „relevační“ pole. Toto je mimochodem také něco, co k Písku naprosto patří: ne každé představení je pro každého. Skoro by se to dalo říci naopak: jen výjimečně je nějaké představení skvělé pro drtivou většinu přítomných. A i když výjimečně je, stejně se vždycky najde nějaký „kazisvět“, kterého neosloví nebo dokonce urazí. Tak to má být!

Divadlo Potrvá (předtím Útvar totálního divadla Vydrž!)

Tito lidé přibližně mezi roky 2005 a 2012 velmi dráždili mé divadelně-percepční buňky. Byli nekompromisní, měli vizi, hráli nějak napřímo, bez kudrlinek, a měli nějaký neobvyklý druh odvahy. Vyzařovala z nich důstojnost mladých lidí, kteří ostře vnímají témata a – aj, nějak se mi tady vrší klišé...

Mladý chlapík, který stojí jako živý pomník mcdonaldovského konzumu s potravinovými sáčky a nakřivo posazenou kšiltovkou ještě patnáct (nebo kolik přesně) minut po představení ve fyzicky náročném sošném postoji na židli, protože právě tohle nějak vyplynulo z řádu hry, a nezneužije toho, že naprostá většina diváků je už pryč,

a neulehčí si svou úlohu nenápadným zmizením, a neulehčí úlohu ani technikům nervózním z přípravy následujícího představení – to je jeden ze sta jasných záblesků, které mám v paměti.

Rok 2020 – další zázrak

I v roce 2020 se potvrdilo, že v Písku se každoročně děje alespoň jeden zázrak. Kromě mnohých dalších skvělých věcí (například: Puchmajer, Slepé střevo z Loun, Turnovské divadelní studio) jsem byl svědkem toho, jak hrál Akolektiv Helmut. Divadlo dokonale jemné i tvrdé, komorní i velkolepé, hrozně legrační i smrtelně vážné, formálně úplně jednoduché a zároveň rafinované. Je tohle vůbec možné?

Co je to to experimentující divadlo?

ŠP měl během patnácti let, kdy ho sleduji, v podtitulu „přehlídka experimentujícího divadla“ nebo podobně. Nevím přesně, co to je ten experiment, ale podle mnoha debat, které za ta léta proběhly, si myslím, že to přesně neví nikdo. Myslím, že nikdo neumí stručně vyjádřit, co je pro ŠP charakteristické, co vlastně je. Nestručně, nedokonale a beznadějně marně se to pokouším vyjádřit takto:

Na ŠP jsou intuitivně i na základě rozumových úvah vysílány ty inscenace a tvůrčí skupiny, které se po formální stránce pohybují na hranách přijatelnosti, komunikativnosti, srozumitelnosti. Pohybují se v oblastech, které jsou právě díky svému postavení na různých hranách velmi zajímavé. V oblastech, které díky své na-hraněnosti dokážou za příznivých okolností mnohé odhalit, otevřít mnohé tajemné prostory. V oblastech, v nichž může člověk leccos pochopit, s leccím se setkat. V oblastech, v nichž ovšem zákonitě neexistuje záruka zdrařilosti, a už vůbec ne záruka diváckého úspěchu, neboť hrozí mnohá nedorozumění. V oblastech, jejichž nesmírná hodnota se odemyká právě tím, že se na ně nevztahuje žádná záruka.

Tvůrci zvaní na ŠP se snaží upřímně hledat. Někteří mají řemeslnou výbavu,

která jim slouží jako lešení pro cestu do dimenzí, v nichž se už na řemeslnou výbavu nemohou spolehnout. Jiní ani to lešení nemají a jdou rovnou na věc, vstupují na neznámé území se lvy a sfingami jen tak. A všichni to dělají v naději, že... Zde ztrácím zbytky orientace, promiňte.

Můj soukromý libertariánský problém

Je zajímavé, že NIPOS-ARTAMA je instituce. Dokonce státní instituce, a státní instituce až příliš často neumějí dělat věci, které pulzují životem. Existují evidentně výjimky a evidentně to nějak jde. ŠP evidentně skvěle funguje, podobně jako Volyně, Chrudim, Hronov a další institucionální divadelní podniky. Tyto podniky dokonce evidentně nejsou předražené ani netrpí přebujelou administrativou nebo neschopností v pravou chvíli o něčem rozhodnout.

Na tomto příkladu je vidět, že i instituce umějí za určitých okolností zorganizovat něco skvělého. Jaké jsou ty okolnosti? To neumím analyzovat. Tuším jediné – klíčoví jsou konkrétní lidé, kteří mají konkrétní věc v konkrétní instituci na starost. ŠP má, ze mně neznámých důvodů, to štěstí, že se tu zjevili šťastní lidé, dokonce připravení dělat svou práci dlouhodobě: Alena Crhová, Karel Tomas, Kateřina Crhová, Milan Strotzer, Lenka Huláková a další – je tohle vůbec možné?

Stejně se ale divím, že neexistuje nějaká divadelní přehlídka podobná ŠP, kterou by pořádal někdo „nezávislý“ (uvozovky proto, že se v dnešním kulturním systému takřka nikdo neobejde bez grantů a dalších navázání na instituce, nezávislost je vždy relativní), někdo stojící mimo systém přehlídek Niposu, někdo, kdo by si postupně vydobyl stejný věhlas jako má třeba ŠP. Na tuto otázku si neumím plně odpovědět, částečné odpovědi možná jsou – za prvé: ŠP a celá síť lokálních přehlídek, které k němu

směřují, funguje dobře, po jiných akcích tedy není poptávka. A za druhé: neprofesionální divadlo není tak silné, zajímavé, atraktivní, vnitřně organizované, aby v něm samovolně vznikla potřeba (a schopnost) pořádání velkých nezávislých přehlídek. Když si člověk vychutnává píseckou přehlídku, bod dvě rozhodně nevnímá. Ale obávám se, že na něm něco je, třeba si přiznat, že neprofesionální „experimentující“ divadlo v Česku třeba není tak silné, zdravé a bujné, jak to na ŠP vždycky vypadá.

Divadlo Kámen

S Divadlem Kámen jsme na ŠP jezdili jako účastníci téměř každoročně asi deset let, dokud jsme nepřestali splňovat parametry neprofesionálního divadla. V Písku jsme se setkávali s jedinečným diváctvem, nebylo lepší ani horší než diváctvo obvyklé v našem pražském studiu, ale bylo jiné. Rozhodně velmi všestranné a různorodé. Je tvořené především divadelníky a umělci příbuzných oborů, kteří jsou velmi rozmanitě zaměřeni. V průměru jsou tito lidé dosti zkušení a poučení (mnozí z nich dělají divadlo celý život a už „skoro všechno viděli“, vědí, že tady už „skoro všechno bylo“),

neuvěřitelně otevření a zároveň velmi kritičtí. Hrát s nimi většinou znamenalo ostrý prožitek plný radosti a bolesti, prožitek, po kterém vždy toužíme.

Často jsme tady získávali cenné názory od poroty i dalších lidí – zní to klišovitě, ale ony byly opravdu cenné, jak jinak to mám napsat?! Naučili jsme se pojmenovat různé druhy divadla, k nimž jsme neuvědoměle dospěli. Byli jsme upozorňováni na různé pasty, do kterých jsme spadli a které na nás ještě čekaly a nadále čekají. Dozvídali jsme se o příležitostech, které nevyužíváme, protože nás nenapadly. Dostávali jsme tipy na spřízněné tvůrce a autory, které jsme neznali. To vše nejen při oficiální rozborové půlhodině (většinou prodloužené, protože často se nedá jen tak přestat mluvit...), ale hlavně během celého zbývajícího času na dvorku Divadla Pod čarou, v restauraci U Reinerů, v pekárně za Kamenným mostem, i třeba během společné cesty domů do Prahy.

Nu, nestihl jsem napsat o porotách-lektorech, o mnoha dalších skupinách (Dr. Krása, ZUŠky a z nich vzniklé útvary), neopakovatelné byly jednorázové projekty... Takže se omezím na pouhé konstatování: Je tohle vůbec možné?

Mgr. Macháček, (Odo) Petr (1968), zakladatel, režisér, autor a umělecký šéf pražského Divadla Kámen (od r.1998), absolvent Matematicko-fyzikální fakulty UK v Praze v oboru fyzika, dramatik, překladatel, publicista, redaktor Zpravodaje Šrámkova Písku.

LÁHOR/Soundsystem Hranice:
Když čas netlačí aneb Na jedné lodi, 2013

Divadlo Kámen Praha:
Petr Odo Macháček *Ztráta obsahu*
v konfekčním obalu, 2016

Naše paní Slávka

Při bilancování Šrámkova Písku nemůže být vynecháno jedno jméno – paní PhDr. Vítězslava Šrámková, divadelní kritička, publicistka, redaktorka a editorka, lektorka a porotkyně měla totiž pro přehlídku zásadní význam. Od roku 1976 do sametové revoluce to právě ona byla za ÚKVČ programovou pracovnící pro ŠP a z toho titulu i partnerem pro hlavního pořadatele, Socialistický svaz mládeže, konkrétně jeho oddělení kultury. Přehlídky se ujala v politicky velmi nepříznivé době, totiž v době tzv. normalizace – pokud to vám mladším nic neříká, připomeňme si, že tehdejší československý režim se po srpnu 1968 na základě své ideové doktríny, tzv. Poučení z krizového vývoje, zbavil všech, které považoval za nepřátele – což byli i ti, kteří okupaci ze srpna 1968 nebyli ochotni považovat za bratrskou pomoc... Víím od svého otce, že při prověrkách tuto otázku dostal každý a odpověď „ne“ znamenala vyhazov z místa, z práce. Když v roce 1977 vznikla Charta 77 se zásadním autorským vkladem filozofa Jana Patočky, stálo ho to po výsleších na státní bezpečnosti dokonce život. Podniky tenkrát houfně podepisovaly své nesouhlasy s textem Charty. ÚKVČ to vyřešil jinak, jeho tehdejší ředitel dr. Bukovský odeslal nesouhlas za instituci – svým jménem, ani se neodvážil dát to podepsat zaměstnancům. Shodou okolností mezi nimi jako metodička pro činoherní divadla byla Patočková dcera Jana. A právě v té době Slávka Šrámková přebírala Šrámkův Písek.

Do ÚKVČ nastoupila jako metodička pro umělecký přednes a divadlo poezie v roce 1971, respektive do ÚDLUT,

který byl v témže roce sloučen s Osvětovým ústavem. Slávkiny divadelní začátky jsou spojeny s Varnsdorfem, k divadlu se dostala už na základní škole, kde byla členkou dětského divadelního souboru. Pamatuji její pozdější vášnivé debaty se zakladatelkou hnutí dramatické výchovy Evou Machkovou, zda když se dítě v dětství nepotká s kvalitním divadlem, že to může negativně poznamenat jeho cestu k divadlu. Slávka hájila názor, že důležitější je potkat se s divadlem vůbec – v jednom rozhovoru řekla: „Nepodceňuji kvalitu, ale domnívám se, že pro vztah k divadlu je podstatné, aby člověk už v dětství ochutnal zážitek z živého divadla.“

Na střední škole byla členkou Recitačního souboru Divadla poezie V. Nezvala, vedeného češtinářem Jiřím Janáčkem, byla rovněž členkou Klubu mladých Oblastního divadla ve Varnsdorfu a také recitovala v Klubu Elite. Na pana profesora vzpomínala s láskou, říkala o něm, že zprvu se jí zdál až nesnesitelně přísný a ironický, ale že si díky němu většina třídy kupovala a četla Literární noviny, znala soudobé básníky a každý čtvrtek čekala před knihkupectvími na nové tituly původní či překladové básnické tvorby. S recitačním souborem se dostala až na Wolkrův Prostějov.

Vzhledem ke své literárněvědné specializaci (studovala obor čeština–ruština na FFUK) už jako studentka spolupracovala s různými časopisy, např. Zlatý máj, Kulturní tvorba. Po vysoké škole nastoupila jako redaktorka do Učitelských novin. A poté, co se v srpnu 1968 podílela na vydávání

Svobodných učitelských novin, musela hned na počátku 70. let redakci opustit – jistou výhodou bylo, že nikdy nebyla členkou KSČ, takže ji nevykloučili a mohla odejít sama... V době svého nástupu do ÚKVČ měla tedy za sebou už jedno střetnutí s režimem a tato zkušenost ji zocelila. Nikdy sice nešla hlavou proti zdi, ale za svými konzistentními názory si vždycky stála, a neuhýbala. Ostatně čekala ji i další taková střetnutí, všechna v 80. letech – na základě udání byla společně s dalšími lidmi vyšetřována, že své jméno „jako krycí“ poskytla kamarádovi, který publikovat nesměl. Také byla obviněna, že neoprávněně pobírala honoráře za práci, kterou konal někdo jiný, byť je předávala skutečnému autorovi – soud sice vyhrála, ale musela uhradit soudní výlohy... Nepříjemnou zkušenost s režimem zažila i ke konci 80. let na Národní divadelní dílně v Šumperku, kde vystoupila americká divadelní skupina, což místní vyšetřovnu StB velmi zaujalo.

Tato zkušenost kromě profesní vybavy – diplomovou práci zaměřila na téma *Literární texty malých divadel* a konzultantem na katedře českého jazyka a literatury FFUK jí byl tehdejší odborný asistent Leoš Suchařípa – byla pro formování přehlídky cenná a naprosto zásadní, zvlášť proto, že bylo vždycky třeba se dohodnout se zástupci SSM. Společně se Zdeňkem Potužilem, režisérem Divadla na okraji a tehdy předsedou poradního sboru ÚKVČ pro umělecký přednes, divadlo poezie a netradiční divadlo, přivedli do Písku špičkové osobnosti české teatrologie, např. prof. Jana Císaře, později Jana Vedrala a další. Slávka se vždy

obklopila lidmi, kteří také jako ona ne-uhýbali, spolupracovala např. s Vladimírem Justem. Do ÚKVČ navíc nastoupila s praktickými zkušenostmi členky Ústředního poradního sboru pro umělecký přednes (od r. 1969) a porotkyně přednesu, dokonce i na ústřední přehlídce Wolkrův Prostějov.

Díky své kolegyni a svým způsobem mentorce Evě Machkové nebyla nepopsaný list, měla zcela jasnou představu, co obor potřebuje a co pro něj metodik může či musí udělat. Často říkala, že to není práce, nýbrž poslání, a že zázračný recept na takovou práci patrně ani neexistuje. V bilancujícím rozhovoru ke svým šedesátinám svou zkušenost formulovala takto: „Sledovat pozorně profesionální část oboru a mladé amatéry dávat dohromady se soudobými nejinspirativnějšími mladými režisérskými osobnostmi. V dílnách a seminářích je provokovat k touze po poznávání.“

Při pohledu na to, jak formovala Šrámkův Písek a po r. 1980 i založení šumperské Národní divadelní dílny, je možné konstatovat, že své přesvědčení dokázala vtělit do činů. Stačí se podívat na tehdejší lektorský sbor Šrámkova Písku nebo na lektory Dílny: např. Petr Scherhauser, Evald Schorm, Vladimír Morávek, Václav Königsmark, Radovan Lipus, Ondřej Pavelka či Vladimír Just – ve všech případech vždy šlo o špičkové divadelníky, z nichž mnozí nebyli pro režim zrovna vítanými personami. Bylo až dojemné, že se k ní hlásili i mnozí mladší jako k někomu, kdo pomáhal formovat jejich názor na divadlo – za všechny lze jmenovat uznávané režiséry Radka Lipuse nebo Michala Dočekala. Ostatně, když sama začínala porotcovat umělecký přednes, bylo jí málo přes dvacet, takže se potkávala s lidmi jen o pět šest let mladšími, než byla sama.

O Šrámkův Písek se zajímala už v době svých studií na vysoké škole, poprvé se přehlídky zúčastnila v roce 1961, ale jezdila také na Jiráskův Hronov či na

Šrámkovu Sobotku (s redakcí časopisu Zlatý máj). To rovněž bylo součástí její profesní výbavy, s níž vstoupila do oboru mladé netradiční divadlo – byla přesvědčena, že divadlo je pro tvůrce očistou, tvůrčí cestou k pravdě. Obdivovala sovětské avantgardní divadlo. Jako příklad mohu uvést moskevské Divadlo na jihozápadě, zejména práci režiséra Valery Belyakoviče, jehož režijní rukopis měl charakteristické znaky – prudký rytmus, střihy, světelné změny, a vždy si vybíral látky, které mu umožnily rozkrývat společenské síly deformující lidské individuum.

Relativní svobodomyšlnost Šrámkova Písku byla pro ni způsobem, jak pečovat o nejpodstatnější znak amatérského divadla – o tvořivost. Když se jí někdy po listopadu 1989 ptali na budoucnost amatérského divadla, řekla: „Má-li se kultura rozvíjet, musí si uchovat nejpodstatnější znak – tvořivost. A kreativita rozvíjená v amatérských divadelních kolektivech se společnosti vrací nejen růstem kulturní úrovně národa, ale i růstem aktivity ve společenském a politickém životě.“ Opřena o znalost jeho historie vyslovila tezi, že k charakteristice českého amatérského divadla jako fenoménu patří, že si vždy kladlo zásadnější cíle než jen pobavit sebe a diváka. Podporovat tvořivost a dávat prostor experimentům, to bylo pro Slávku posláním Šrámkova Písku, byť si byla vědoma, že experimentální divadlo budou vždy v menšině. Nejdůležitější že je, jak se odvaha experimentovat projeví na jevišti, jak své sdělení dokáže komunikovat s divákem.

Mám-li stručně hodnotit její přínos Šrámkovu Písku, pak za hlavní považuji, že dokázala spojit své vzdělání a schopnost teoretické dedukce a vtělit je do praktického uvažování o oboru. Včetně koncipování ŠP jako nástroje a schopnost dohodnout se na tom s hlavním pořadatelem, tehdy se SSM jako ideologickou organizací – a zachovat si přitom osobní

integritu. Po třiceti letech od té doby je třeba říci, že to opravdu nebylo málo.

PhDr. Vítězslava Šrámková (1943–2019) je nositelkou Ceny MK za celoživotní přínos k rozvoji uměleckého přednesu a divadla poezie (2006), společně s Jiřím Valentou i Ceny ministra kultury za přínos rozvoji kultury, konkrétně za realizaci projektu *Dějiny českého amatérského divadla* (2007). Je spoluautorkou učebnice mluveného projevu a přednesu (druhou autorkou je J. Hůrková-Novotná, 1984), byla členkou autorského kolektivu prvního polistopadového teatrologického slovníku (*Základní pojmy divadla*, 2004), iniciátorkou, editorkou a spoluautorkou projektu *Dějiny českého amatérského divadla* (svazky *Cesty českého amatérského divadla*, *Bibliografie českého amatérského divadla*, *Místopis českého amatérského divadla*, svazek *A–M a N–Ž*, *Malované opony českých divadel*, I. díl), editorkou třídního mapování malých jevištních forem a autorských divadel 60.–80. let (*Pódia z krabičky*, *Divadla svítící do tmy I–II*), sestavila almanach *Čtyřicet Jiráskových Hronovů* (1970), jehož podstatná část byla z politických důvodů skartována, např. kvůli rozhovoru s prof. Janem Kopeckým, byla spoluautorkou sborníku o českém amatérském divadle 80. let *Hledání výrazu* (spolu s Janem Vedralem), autorkou dalších odborných studií a metodických materiálů, zejména pro umělecký přednes a v 80. letech také pro mladé netradiční divadlo, v ÚKVČ také odpovídala za edici *Umělecký přednes*.

Vladimír Hulec, Zoja Mikotová, Jan Císař, 2006

Jan Císař, 2014

Mirek Pokorný, Josef Kašpar, 2020

Karel Tomas, 2014

Vítězslava Šrámková, 2013

Miroslava Císařová a Jan Císař, ŠP, 2011

Jan Císař, Jáno Šimko, Alena Zemančíková, Vladimír Hulec, 2012

Alena Crhová, 2014

Debata s porotou v DPČ, 2013

Luděk Richter, 2018

Lenka Huláková, 2012

Jakub Hulák a Tomáš Žížka, 2019

Petr (Klarin) Klár, 2021

Viktorka Čermáková, Dragan Stojčevski, Tomáš Jarkovský, 2018

Petr Váša, 2019

Divadlo Pod čarou, 2013

Petr Macháček, 2013

Alena Zemančíková, Tomáš Žižka, Martina Schleglová, 2013

Alexandr Gregar, 2005

Vladimír Hulec, předání ceny Ministerstva kultury, 2019

Tomáš Pešek, 2016

Monika Němečková, Kateřina Prášilová, 2017

Lenka Lázňovská, zahájení ŠP 2021

Karel Šefrna, 2019

Soupis programů jednotlivých ročníků Šrámkova Písku (1957-2021)

1957 / I. ročník

Hlavní program

2. osmiletá škola Plzeň: Miloslav Stehlík *Perníková chaloupka*

Pionýrský dům Karviná 1: *Tři sestry*

Jedenáctiletá střední škola Holice: Josef Kolář *Bzunda a Brunda*

3. osmiletá střední škola Havířov I. Ostrava: František Hrubín *Sněhurka, zvířátka a sedm mužíčků*

Divadlo dětských pohádek ZK Závodů Jana Švermy Brno: Marie Holková *Popelka*

1. jedenáctiletá střední škola Nové Zámky: Mária Rázusová-Martáková *Medovníkový domček*

Osmiletá střední škola Mšeno nad Nisou: František Hrubín *Sněhurka, zvířátka a sedm mužíčků*

Jedenáctiletá střední škola Ostrava: Jaroslav Kvapil *Princezna Pampeliška* (úryvek)

Učiliště pracovních záloh č. 18 Plzeň: Hans Christian Andersen *Sněhová královna*

1. jedenáctiletá střední škola Praha 1: Josef Kajetán Tyl *Čert na zemi*

Hospodářská škola Pardubice: Alexandr Sergejevič Puškin *Mozart a Salieri*

ZU SPZ č. 1 Brno: Karel Sabina *Inzerát*

ZK ČSD a pedagogická škola Karlovy Vary: *Od heroické komedie k pohádce* (pásmo z her: Edmond Rostand *Cyrano z Bergeracu*,

Ladislav Stroupežnický *Zvíkovský rarášek*, F. Břicháček *Nešťastný král*)

ZO ČSM Mechanizátor Pozemní stavby Nitra: Jozef Gregor Tajovský *Ženský zákon*

Lidové divadlo OB Plzeň: Vlasta Petrovičová *Slamník*

Jedenáctiletá střední škola Semily: Václav Kliment Klicpera *Hadrián z Římsů*

Krajský pionýrský dům Brno: M. Pinčevskij *Čapí mládě*

1958 / II. ročník

Hlavní program

Divadelní soubor Zdravotník Vojenské nemocnice České Budějovice: Molière *Tartuffe*; r. V. Mácha

Krajský pionýrský dům Brno: Jan Dreys, Jarmila Kovářová *Ostrůvek přátelství*; r. Eduard Muroň

Divadlo dětských pohádek ZK Závodů Jana Švermy Brno: Achille Archipov *Zbojník Muchomor*

Divadelní kroužek osmileté střední školy Na Santošce Praha: Č. Sovák *Kouzelný věneček*

Divadelní kroužek osmileté střední školy Nové Město nad Váhem: Antonín Šíma *Sněhurka a sedm trpaslíků*

Krajský pionýrský dům Plzeň: Jaroslav Kříčka *Ogari*; r. Zdeněk Jiříčný

Soubor Domu armády Olomouc: Pavel Kohout *Taková láska*; r. Stanislav Bambásek

Soubor ZK Armaturka Myjava: *Deník Anny Frankové*; r. J. Prusenovský

ZO ČSM Pozemní stavby Nitra: Ján Chalúpka *Kocúrko*

DS Průmyslová škola Kutná Hora: Julius Zeyer *Radúz a Mahulena*; r. Marie Lipská

Vojenský divadelní soubor Rádobyň Litoměřice: V. K. Klicpera *Hadrián z Římsů*

Železniční učiliště Brno: Milan Jariš *Prísaha*; r. Jindřich Sedláček

Osmiletá střední škola Nitra: Valentín Erben *Ztratil se hlásník Cibula*; r. Emília Turčeková

Jedenáctiletá střední škola Praha-Karlín: Suchovo-Kobylin *Svatbu Krečinského*

Jedenáctiletá střední škola Olomouc: Miloslav Stehlík, Anton Semjonovič Makarenko *Začínáme žít*

1959 / III. ročník

Hlavní program

DS ZV KVS Olomouc: Fráňa Šrámek *Měsíc nad řekou*

Krajský dům pionýrů a mládeže Brno: Jarmila Kovářová, scénické pásmo *Náš rok*; r. M. Suchý

DS ZK Lignařan Dubňany-Hodonín: Viktor Sergejevič Rozov *Když hledáme radost*

Dramatický soubor Máj ÚKDDŠ Praha: Anatolij Kavanov, Vladimír Levšin *Kocour Chlubílek*

Lidové divadlo MDO Plzeň: Dimitrij Furmanov, Miloslav Stehlík *Čapajev*

Dramatický soubor ŠS ČSM JSŠ Vysoké Mýto: Sergej Michalkov *Sombrero*; r. Josef Mlejnek

DS Makyta Púchov: Hans Pfeiffer *Lampionová slavnost*

Dramatický kroužek ŠS ČSM JSŠ Brandýs nad Labem: Ludvík Aškenázy *Ukradený měsíc*; r. Ladislav Smoljak

DS ŠS ČSM Konservatoř Ostrava: W. A. Mozart *Bastien a Bastienka*

DS ŠS ČSM 41. osmileté střední školy Praha 7: J. Chmelař *Dobrodružství v parku*

DS ZO ČSM Pozemní stavby Mechanizátor Nitra: Anatolij Kuzmičev *Návrat*

Vojenský DS Jaslo Mladá Boleslav: Eugen O'Neill *V ponorkovém pásmu*

VÚ 6005 Nové Město nad Metují: J. Pokorný *Poplach*

Vojenský divadelní soubor Seveřan Nové Město pod Smrkem: Karel Čapek *Matka*

Svazácký dramatický soubor při KDPM Klementa Gottwalda Bratislava: Elsa a Claus Küchenmeisterovi *Lesní slavnost*; r. Anna Košťálová

DS ZO ČSM ZK Logarex Kardašova Řečice: C. Corrinth *Trojané*; r. Jiří Beneš

DS ÚDPM Julia Fučíka Praha: R. Klouček *Třikrát děti*

Host přehlídky

Národní divadlo Praha: Bři Mrštíkové *Maryša*

1960 / IV. ročník

Hlavní program

Realistické ochotnické divadlo Opava: Viktor Rozov *Šťastnou cestu*; r. Rost. Slovák

Divadelní krúžok pri OSŠ Čachtice: Ludmila Podjavorinská, Alena Rapošová *Čin-čin*; r. Zita Jamrichová

DS J. K. Tyl OB Sezemice: Anatolij Zak, Igor Kuzněcov *Stalo se včera*; r. Jindřich Nebeský

Divadelní odbor TJ Sokol Ostravice: Hans Christian Andersen, K. Voglová *Pasáček veprů*; r. L. Fričová a V. Matějková

Vojenský divadelní soubor Seveřan Nové Město pod Smrkem: Erwin Sylvanus *Korčák a děti*; r. Z. Veselý

Pionýrský soubor J. Mošna ZK ROH Průmyslu bytových textilií Vratislavice nad Nisou: Miloslav Disman *Tři medvídka*; r. František Vancí

Ukrajinský divadelní soubor mládeže Verchovina při JSŠ Snina: Levada, Hroch *Oj, u polí nivka*; r. Pelagia Maľarová

Mládežnický divadelní soubor ZK ROH Zornica Bánovce nad Bebravou: Kazimír Kremničan *Vielka Bzučalka*; r. Karol Gašparik

Lidové divadlo Plzeň: Věra Panovová *Vánice*; r. Jiří Jahl

Dramatický kroužek JSŠ Vysoké Mýto: Josef Mlejnek *Výprava za hrdinou*; r. J. Mlejnek

Vojenský divadelní soubor Mládí Brno: Karel Kyncl *Voják*; r. Martin Prášek

Mládežnický soubor ZK Závodů Jana Švermy Brno: Alexandr Fadějev, Nikolaj Ochlopkov *Mladá garda*

Dramatický kroužek Krajského domu pionýrů a mládeže Brno: Antonín Zhoř, Jarmila Kovářová *Černý Bob a bílý Bob*; r. Eduard Muroň

Kapesní múzy pásmo jevištních zajímavostí v provedení souborů:

Divadelní kroužek ČZM JSŠ Poprad: Augustín Kuchár *Hračky nás už nebvavia*; r. A. Kuchár

Divadlo mladých ČSM dvanáctiletky a Jitex Písek: *Kapesní múzy*; r. Karel Augusta

DS Průmyslové školy Jablonec nad Nisou: *Divadélko parafrází*; r. Jan Kratochvíl

Host přehlídky

Operní studio AMU Praha: Gioacchino Rossini *Lazebník sevillský*; r. Dinko Čomakov

1961 / V. ročník

Hlavní program

Mládežnický soubor ZK ROH Závodů Jana Švermy Brno: Alexej Arbuzov *Irkutská historie*; r. Milan Ferebauer
DS Julius Zeyer Městského domu osvěty České Budějovice: Alexej Arbuzov: *Irkutská historie*
Hornické divadlo Radnicka Radnice: C. Corrinth *Trojané*; r. Jiří Beneš
Dramatický kroužek SVVŠ Trnava: Martin Kukučín, Ján Kákoš *Mladé letá*, D. Jarábek
Vojenský soubor Letka míru Sliač: Jan Otčenášek, Karel Urbánek *Romeo, Julie a tma*; r. Ján Gogál
SVVŠ Jana Nerudy Hellichova Praha 1: Carlo Goldoni *Lbář*; r. Ladislav Novotný
Divadelní kroužek ČSM při Průmyslové škole stavební Ostrava-Přívoz: Ladislav Pospíchal *Dvojitá tvář*
DDS děti po obrně Janské Lázně: Charles Dickens *Oliver Twist*; r. Jarmila Petránková
Pionýrský kroužek ZK Strojírenských závodů Vysoké Mýto: Josef Mlejnek *Červená záplata*; r. J. Mlejnek
DrKr PO ZDŠ Prievidza: Zdena Sláviková *Vítázi*
Dětská scéna Elektroizola Tábor: Libor Hanuš *Případ Pavla Kováře*
DS Dukla SVVŠ Lipany u Prešova: Sergej Michalkov *Sombrero*
DDS DKP VŽKG Ostrava-Vítkovice: Zdeňka Bezděková *Říkali mi Leni*; r. H. Prokopová a A. Zaoralová
DdrS Bezdrůžice: Ondřej Sekora, Jan Malát *Ferda Mravenec*; r. Václav Štěpánek
Pionýrský soubor DS J. Mošna ZK ROH Průmyslu bytových textilií Vratislavice nad Nisou: Vojtěch Cinybulk *Sršán táhne do boje*; r. František Vancí
Krajský dům pionýrů a mládeže Brno: Jarmila Kovářová *Děti bojující*; r. Eduard Muroň
Dětský soubor při Divadle hudby a poezie Liberec: Tomáš Bok *Děti s klíčem*
DRS Radost ZDŠ Praha-Břevnov: pásmo lidové poezie podle Karla Plicky *Český rok*, A. Marková *Jaro – léto*; r. A. Marková

1962 / VI. ročník

Hlavní program

DS ČKD Praha: pásmo z veršů Jana Nerudy *Kvítko stobarevné*; r. H. Šoltézssová
DS Spišská Nová Ves: Josef Mlejnek *Červená záplata*
DS ZK ROH Adast Adamov: V. Ledvinová, Vladimír Čejchan *Třiminutový rozhovor*
Učňovský soubor Bánovce nad Bebravou: Alexej Dmitrijevič Simukov *Vrabčí hory*
DS Zálesí Humpolec: Jaroslav Janovský *Je líbo cigaretu?*
DDS Star DKP Ostrava: H. Prokopová a A. Zaoralová *Jolana z VIII. B*
Satirická scéna Sušice: Karel Pokorný *Blázinec v Atombaru*; r. K. Pokorný
Pionýrský soubor DS J. Mošna ZK ROH Průmyslu bytových textilií Vratislavice nad Nisou: Harald Hauser *Zajíček Doveda*; r. František Vancí
VÚ Moderní umělecký kolektiv (MUK) České Budějovice: *Saxofonový sen*
Pionýrský kolektiv ZK Strojírenských závodů Vysoké Mýto: Josef Mlejnek *První zkouška*; J. Mlejnek
Divadlo pro 160 – Spolek pro chemickou a hutní výrobu Ústí nad Labem: Ivan Vyskočil, Jiří Suchý *Faust, Markéta, služka a já*
Mimo soutěž
Satirická scéna Sušice: B. Štěpánek, K. Pokorný *Kabaret z kufru*

1963 / VII. ročník

V roce 1963 byl Šrámkův Písek jen krajským kolem malých jevištních forem Jihočeského kraje.

1964 / VIII. ročník

Hlavní program

Divadélko pod okapem Ostrava: Pavel Veselý, Luděk Nekuda *PF Kabaret pro štěstí*; r. Petr Paprstein

Vojenský soubor Y Liberec: Jan Schmid, Karel Novák *Encyklopedické heslo: XX. století*; r. J. Schmid

Inklema Praha: *Rak a ti druzí*; r. Václav Bárta

Divadélko pod kupolou Košice: *Za plenárku sa platí vstupné*

DS Zpívající pětka OB Sezemice: *Zpíváme jen pro vás*

DS Calex Zlaté Moravce: *Pazúry i pazúriky*

VOJ Praha-Ruzyň: Miloslav Šimek *Nečekejte twist*

Mimo soutěž

Dostavník Praha: Blanka Zappová (Čechová) *Člověčí samomluvy*

1965 / IX. ročník

Hlavní program

Vojenský soubor Baterka České Budějovice: *Než přijede klub podivínů*; r. Karel Žalud

DS Saturn Pedagogický institut Brandýs nad Labem: Jindřich Brabec *A + Z + konstanta =*; r. Radka Brabcová a J. Smetana

Divadlo o páté Čelákovice: Rudolf Truhlařík a Boh. Hanžlík *Žraloci a kytara*; r. R. Truhlařík

Kapsa Karlovy Vary: K. Janků, Vratislav Bartůněk *Plamen v Kapse čili kapsa v plameni*; r. V. Bartůněk

Dětská scéna Elektroisla Tábor: Alois Mikulka *Měsíc v anténách*; r. Dagmar Findejsová

Kapsa Karlovy Vary: Vratislav Bartůněk *Hle člověk*; r. V. Bartůněk

Divadlo za roletou Brno: Karel Pokorný *Proces (Případ) Babinský*; r. P. Stoklásek

DS JZK Strakonice: pásmo z polských autorů *Černý Rodrigo*; r. Tříška

Kolektiv SVVŠ Jindřichův Hradec: autorské pásmo *Uč se, dítě, moudrým býtí*; r. Emanuel Herrmann

Studio mladých KP Sezimovo Ústí: autorské pásmo *Smích s ostny*

Inklema Praha: Václav Bárta *Jak se chodí za holkama*; r. V. Bárta

Vojenský soubor Mim Jaroměř: Matějka *Nekrolog za strýčka Bubyho*; r. K. Semerák

Host přehlídky

Horácké divadlo Jihlava: Fráňa Šrámek *Měsíc nad řekou*; r. Ladislav Panovec

Divadelní kolektiv Atelje Mladich Pančevo, Vojvodina Jugoslávie: Plautus *Voják Tlučhuba*

1966 / X. ročník jubilejní

Hlavní program

Dětský loutkářský kroužek Pohádka ZDŠ F. L. Čelakovského Strakonice: Milan Pavlík *Statečný koníček, Kobout světapán*; r. Josef Křešnička
Loutková scéna Radost JZK Strakonice: Vojtěch Cinybulk Sněhuláci nokturmo, Josef Křešnička *Pohádka z barevného listí*; r. Alois Křešnička
Loutkářský pionýrský soubor Drápek DKP Ústí nad Labem: Drahomíra Pražáková *Ztracená písnička*; r. Miloslav Pražák
Loutkářský pionýrský soubor Drápek DKP Ústí nad Labem: František Hrubín *Sněhurka, zvířátka a sedm mužíčků*; r. Drahomíra Pražáková
Loutkářský kroužek ÚDPM JF Praha: Zdeněk Karel Slabý, Hana Budínská *Pohádka o dvou O*; r. H. Budínská
Loutkářský kroužek ZDŠ Pacov: *Tři bráčky* (Sedláková *O velikonočním vajíčku*, Rohová *O dvou hloupých opíčkách*, Vítězslav Nezval *Jak se z klubička ježek vyklubal*)

Dětský divadelní soubor DKP VŽKG Ostrava-Vítkovice: H. Prokopová, A. Zaoralová *Pramen moudrosti*; r. H. Prokopová, Ludvík Prokop

Divadelní studio ZK Karosa Vysoké Mýto: Josef Mlejnek *Hon na lišku*; r. J. Mlejnek

Dramatický soubor Lipka SVVŠ Kamenice nad Lipou: Jarmila Hanzálková *O princezně, která si neuměla hrát*

Vojenský kabaretní soubor Inklemo Praha: Václav Bárta *O zlých mazáčích a hodných kuchařích aneb O hodných kuchařích a zlých mazáčích*; r. V. Bárta

DS Máj Praha 2 – Vinohrady: Karel May, Jiří Beneš *Můj bratr Vinnetou*; r. J. Beneš

Vojenský kabaretní soubor Mars Týn nad Vltavou: Petr Markov *Růže pro Pavlínu*; r. L. Boček

Vojenský kabaretní soubor Mars Tábor: *Kameny* (pantomima)

Divadlo mladých Sezimovo Ústí: Pavel Kohout *Dvanáct*; r. M. Šimičková

DS J. Zeyer České Budějovice: Gert Hofmann *Starosta*; r. Milan Fridrich

Kabaretní skupina ESBENA Pelhřimov: *Kabaret*

Host přehlídky

Pioniertheater Karl-Marx Stadt NDR: Manfred Richter *Das Rübchen (Pohádka o řepě)*; r. Hans Lange

1967 / XI. ročník

Hlavní program

Vítězové krajského kola STMP a zasloužilá umělkyně Julie Charvátová: *Mladá poezie*

Vystoupení vítězných sólistů a dětských recitačních kolektivů z Písku a Českých Budějovic: *Verše nejmenším*

Vítězové krajského kola STMP a Nocturno Tábor: Fráňa Šrámek *Nad splavem*

Recitační kolektivy SVVŠ Vodňany a JZK Strakonice: *Nejen slova*

1968 / XII. ročník

Hlavní program

DS Já, ty a oni VŠZ České Budějovice: Adolf Hoffmeister *Nevěsta*

Divadlo poezie SPFŠ Čimelice spolu s SVVŠ Strakonice: J. Schneider *Eště de vo to* (pásmo poezie); r. R. Tampírová

Recitační soubor klubu horolezců Písek: *Znovu se pouštím na tenký led*

Divadlo malých jevištních forem SVVŠ Poprad: Augustín Kuchár *Vzbura proti klobúkom*

Vysokoškolský soubor Praha: Jacques Prévert *Roura k rouře pasuje*; r. Radim Vašínska

Dětský divadelní soubor Lipka Kamenice nad Lipou: Jarmila Hanzálková *Zapomenutá studánka*

Divadelní kroužek ZDŠ Chlum u Sedlčan: Jan Makarius *Tři bílé šípy*

Mimo soutěž

Písecké komorní trio a Recitační soubor klubu horolezců Písek: *Poezie Richarda Weinera*

Host přehlídky

Maringotka Praha: J. W. Goethe, Zuzana Kočová *Utrpení mladého Werthera*

Divadlo bez opony Praha: *Pohádka pro děti*

Miroslav Horníček: *Hovory přes rampu*

Divadlo pantomimy Henryka Tomaszewského Wrocław, Polsko: *Pantomimické obrazy*

1969 / XIII. ročník

Hlavní program

SVVŠ Roudnice nad Labem: *Setkání s Lawrence Ferlinghettim*; r. Ivan Janáček

Taneční oddělení LŠU Kladno: *Torso noci*; r. Hana Bokrová

Studentské divadélko RÝMa Rýmařov: Karel Čapek, D. Šimek *20 + 2*; r. Stanislav Vitásek

DS Tyl Skřivany: František Ferdinand Šamberk *Blázinec v prvním poschodí*; r. Adolf Koutecký

DS SPŠS Čáslav: *Takový byl Mnichov*

DS Paradox Olomouc: montáž textu podle R. Bradburyho, Roalda Dahla, Henryho Slesara, Roberta Trouta a časopisu 100 plus 1
Stroncium a růže; r. Vlasta Kimáková a soubor

DS SZŠ a dívčí taneční orchestr Laděna Telč: *Estrádní pásmo*; r. Ladislav Mátl

Divadlo Kapsa Karlovy Vary: *Nevracej se sám*; r. Vratislav Bartůněk

Divadlo poezie SPFŠ Čimelice: *A vyrostl mi klíč* (pásmo poezie patnáctiletých); r. Jiří Hladký

Mimo soutěž

Studentské divadélko RÝMa Rýmařov: D. Šimek, A. Horáková *40 + 4 aneb Divadélkové noviny*; r. Stanislav Vitásek

Mladá scéna ZK Karosa Vysoké Mýto: Julius Zeyer *Stará historie*; r. Josef Mlejnek

Divadlo poezie Okresní knihovny Strakonice: Vladimír Holan *Noc s Hamletem*; r. Karel Koželuh

Recitační soubor klubu horolezců Písek: Rabindranát Thákur, soubor *Ženo, nejsi jen dilem boha*; r. Ivan Kubelka

Host přehlídky

Činoherní klub Praha: Alena Vostrá *Na koho to slovo padne*; r. Jan Kačer

Státní divadelní studio Praha: Luboš Ogoun a Pavel Šmok *Balet Praha*

Roman Hemala: *Pohádky Jana Wericha*

1970 / XXIV. ročník

Hlavní program

Soubor vojenského gymnázia Jana Žižky Moravská Třebová: Jaroslav Žák *Študáci a kantoři*; r. M. Najbrt

Soubor Tyl Skřivany: Vítězslav Nezval *Manon Lescaut*; r. Adolf Koutecký

Divadlo poezie SPŠS Tábor: pásmo středověké a obrozenecké milostné lyriky *Růženeček lásky*; r. Miloš Smetana

Soubor SEŠ Písek: *Vícehlasé rozptýlení – Hledáme*; r. V. Máca

Mundividvadyňko Hradec Králové: *Bylo nebylo... pantomima*; r. V. Gottwald

1971 / XV. ročník

Hlavní program

Divadlo poezie Okresní knihovny Strakonice: pásmo poezie Fráni Šrámka *Rány a růže*; r. Karel Koželuh

Dramatický soubor SSM Gymnázium Přerov: Anton Pavlovič Čechov *Námluvy*; r. J. Švandrlíková, J. Veselý

Divadlo na okraji Praha: Alexandr Blok *Dvanáct*; r. Zdeněk Potužil

Dramatický soubor LŠU Most: Vítězslav Nezval, Hector Berlioz *Fantastická symfonie* (scénické pásmo); r. Jelena Mertová

Divadlo dokumentu ZK SONP Kladno: Karel Marx, Bedřich Engels *Komunistický manifest*; r. Míla Bokr

Dětský divadelní soubor MDPM Kaplice: Jaromír Sypal *Koráb Racek*; r. J. Sypal

Dětský domov Vrchlabí: Miloš Gerstner *Velký motiv*; r. Milada Hamplová

DS ZK ROH Dukla Pardubice: Alexandr Volkov *Kouzelník ze Smaragdového města*; r. Božena Daleská

Pirko DPM Brno: Jan Amos Komenský *Škola brou*; r. Jindra Delongová

Divadlo pro 111 České Budějovice: Pavel Dostál, Richard Pogoda *Výtečníci*; r. Antonín Bašta

DS ZK ROH Východočeské cukrovary Skřivany: Jan Makarius *Tři v bytovém jádru*; r. Adolf Koutecký

Host přehlídky

Divadlo Jiřího Wolkra Praha: Hans Christian Andersen *Pasáček vepřů*; r. Václav Tomšovský

Soubor SZM Střední ekonomická škola Nitra: Ivan Stodola *Marína Havranová*; r. Michal Ostertág

1972 / XVI. ročník

Hlavní program

DS Signál Odborné učiliště Vítězný únor Ostrava-Poruba: Romain Rolland *Petr a Lucie*

Divadelní studio při LŠU Prostějov: Jacques Prèvert *Transcendentní Prae-Wert*; r. Svatopluk Vála

Minidiv LŠU a DK Ostrov nad Ohří: Pavel Dostál, Richard Pogoda *Výtečníci*; r. Soňa a Vladimír Pavelkovi

Kapka OB Tuchlovice: Josef Hokr *Vzpouza na lodi Santa Café*

Divadlo poezie SPŠS Tábor: pásmo veršů z časopisu Dikobraz *Vymetáme*; r. Miloš Smetana

SUP OKS Pardubice: Jevgenij Alexandrovič Jevtušenko *Tak zvaná naše generace*; r. Miloslav Kučera

DS Radio ÚKDD Praha: Jiří Beránek *Řezník*

Mimo soutěž

Klub mladých recitátorů OKS a OK Písek: pásmo poezie Fr. Branislava *Kroky k domovu*

1973 / XVII. ročník

Hlavní program

DS mladých DUHA Rychnov nad Kněžnou: Mar Badžijev *Souboj*

DS Tyl KKP Lábín Brandýs nad Labem – Stará Boleslav: Mar Badžijev *Duel*

Literární kroužek Gymnázium Šumperk: Lidie Švédová a Hana Krtičková *Poezie z beden*

Divadlo poezie SPŠ Tábor: Bel Kaufmanová *Čau, študente*

Křesadlo LŠU Praha 6: Václav Martinec *Vagantské putování*; r. V. Martinec

Minidiv LŠU a DK Ostrov nad Ohří: Soňa Pavelková *Sny z půdy*; r. S. Pavelková

Mimo soutěž

Recitační studio Šrámkova domu při OB Sobotka: pásmo poezie Fráni Šrámka *Chvála jazyka*

Divadlo Pod úrovní DPM Karlín Praha: Jaroslav Janeček *Můj první den*

1974 / XVIII. ročník

Hlavní program

Divadelní klub Jirásek Česká Lípa: dramtizace románu Borise Lavreněva (*Jednačtyřicátý*) *Balada o poručíkovi a Marjutce*; r. Marie Jiříčková

Soubor Triangl ODPM Brno: Nikolaj Vasiljevič Gogol *Vij*; r. Ladislav Kozlovský

Kolektiv mladých DPM Brno: Jaroslav Svozil *Město*; r. soubor

VÚ Domažlice: montáž z dokumentů a poezie *A děti bylo peklo*

VÚ 4453 Žatec: Pablo Neruda *Zpěv po zemi rozprášený*; r. Petr Oslzlý

Pantomima skvělých iluzí ÚDMP JF Praha: Pavel Kočí a kolektiv na motivy Charlie Chaplina, Bustera Keatona, Laurela a Hardyho *Paskvil*; r. Vladimír Gut a soubor

Poetické divadélko ODPM Na Zámečnici Praha 5 – Smíchov: Jitka Šebková *Jdu vstříc životu*; r. Bohumil Křížek

LŠU Praha 7: Tennessee Williams *Dům na zbourání, Mluv ke mně jako déšť*; r. Jana Semschová

Gymnázium Břeclav: manželé Kaněrovi *Písně žáků Břeclaváků*; r. Bedřich Kaněra

DS VIA Praha 6 – Dejvice: Michail Bulgakov *Pilát pontský*; r. Jan Rosák

Orfeus Praha: píseční autoři *Nic netuší, vesele poskočila*; r. Radim Vašínska

Mladá scéna Písek: podle kabaretu Pavla Fialy (*O myšlivedech*) *O trpaslících*; r. Jan Hudeček

Studentský vědecký kroužek Kruh SSM FF UK Praha: na motivy Williama Shakespeara (*Král Lear*) *Na Leara*

Křesadlo LŠU Praha 6: podle hry bří Čapků *Ze života hmyzu*, úprava Václav Martinec *Naivní Mystérium*; r. V. Martinec

Mimo soutěž

Divadélko Oko Gymnázium a ZK ROH Vagónka Poprad: Augustín Kuchár *Malý krvavý kolobek*; r. Dušan Kaprálik a A. Kuchár

Divadelní studio Oldřicha Stibora Olomouc: Mark Twain *Princ a chudák*; r. Jiří Kroc a Pavel Dostál

Inspirativní představení

Východočeské loutkové divadlo Drak Hradec Králové: Jiří Wolker, Helena Malířová, Václav Řezáč *Aby děti věděly*; r. Josef Krofta

Divadlo na okraji Praha: podle Trumana Capota, upravil Pavel Šváb: *Klíženec od Tiffanyho*; r. P. Šváb

Činoherní studio Ústí nad Labem: Jan Amos Komenský: *Diogenes cynik*; r. Evald Schorm

Divadlo na provázku Brno: *Commedia dell'arte*; r. Peter Scherhaufer

1975 / XIX. ročník

Hlavní program

LS C JKP Svitavy: František Navara *Zazděná slečna aneb Hrobka dvou milenců*; r. Karel a Eva Šefrnovi

Soubor KD Kolín: Vladimír Huk, Jiří Hruška *Ústav a defekty logiky*

Křesadlo LŠU Praha 6: na motivy čínského románu (*Opičí král*) *Jako aneb Putování za tajemnými svitky Tripitaky*;

r. Václav Martinec a soubor

LŠU Praha 1: scénická montáž Soudniček Františka Němce *Láska souzená*; r. Jaroslav Janeček a soubor

Vojenský soubor Alfa Kolín: Milan Hofman *O trochu blíže k bezmračnému nebi*; r. Milan Hofman

Minidiv LŠU a DK Ostrov nad Ohří: na motivy Karla Plicky (Český rok), Soňa Pavelková *Jediné slunce*; r. S. Pavelková

Divadlo pro D 111 České Budějovice: Tristan Rémy *Klaunské výstupy*, Eduard Váňa a Jaroslav Peterka *Šapitó je nabitó*; r. V. Janura

Divadlo Excelsior Praha: Jiří Hladký *Směj se, paňáco*; r. soubor

Hraničář Domažlice: z veršů Kamila Bednáře, S. K. Neumanna a Františka Halase *Lidé už se probouzejí beze zbraně*; r. Marek Eiderna

Kolektiv mladých DPM Brno: Homér *Odyssea* (hlava IX–XII);

Regina Břeclav: *Malované kvítí* (lidová poezie); r. Jana a Bedřich Kaněrovi

Mimo soutěž

Kolektiv posluchačů III. ročníku DAMU Praha: scénická montáž českých básníků Hana Kofránková *Noc pátá (A tisíce jiných?)*;

r. Ilja Racek ml.

Inspirativní program

Činoherní studio Ústí nad Labem: Vladimír Páral *Profesionální žena*; r. Evald Schorm

Divadlo na okraji Praha: Julian Tuwim *Bál v opeře*; r. Zdenek Potužil

Divadlo na provázku Brno: Boleslav Polívka *Am a Ea*; r. B. Polívka

Hanácké divadlo Prostějov: Jiří Wolker (*Hrob*) *Pramen*; r. Svatopluk Vála

Naivní divadlo Y Liberec: *Michelangelo, Jak se dělá divadlo*; r. Jan Schmid

Klubový večer J. Buriana a J. Dědečka: *Beze vsí poezie*

Klubový večer bři Justů: *Lepší je jít spát*

Host přehlídky

Divadlo M ZDŠ a KaSS Poprad: Augustín Kuchár *Okolo nás vojna*; r. A. Kuchár

Soubor SYLABA Wroclav Polsko

Chilský soubor Teatro Lautero, působící v Rostocku (NDR) od 1974: Pablo Neruda *Margarita Naranjo*

1976 / XX. ročník

Hlavní program

DK Jirásek Česká Lípa: Sofokles *Antigona*, Věra Zavřelová *Thébané*; r. V. Zavřelová
Docela malé divadlo Torzo Litvínov: Ladislav Kocián a Václav Špíl: *Mu a nová česká Alexandreis*; r. soubor
Divadlo X Brno: Jaromír Skorkovský na motivy historek tetý Kateřiny z Jirotkova Saturnina, *Květinka Marta*; r. Zdeněk Turba Čecháček
LŠU Praha: *Popol Vuh*
Paraple Praha 2 – Vinohrady: *Panna růže, panna kvítek*; r. Luděk Richter
Divadlo X Brno: Zdeněk Turba Čecháček, Ray Bradbury *451 stupňů Fahrenheita*; r. Z. Turba Čecháček
Regina Břeclav: *Škola základ života*; r. Jana a Bedřich Kaněrovi
Studio P Jindřichův Hradec: Petr Traxler, soubor, *Žáci darebáci*; r. Libuše Čížková a Zdena Kalná
Studio P Jindřichův Hradec: autorské texty Petra Hromádky *Hrom do hromádky*

Inspirativní program

Divadlo na provázku Brno: Boleslav Polívka *Pezza versus Čorba*; r. B. Polívka
Hanácké divadlo Prostějov: Vladislav Vančura *Kubula a Kuba Kubíkula*; r. Svatopluk Vála
Činoherní studio Ústí nad Labem: Denis Diderot, M. Kundera *Jakub fatalista*; r. Ivan Rajmont
Divadlo na okraji Praha, Vladimír Páral *Mladý muž a bílá velryba*; r. Zdeněk Potužil

Doprovodný program

Posluchači DAMU Praha: *Básně a písně barikád*
Vojenský soubor Boj: montáž revoluční české poezie 20. a 30. let a dělnických písní *V boj*
Dívčí soubor SEŠ Praha 10: Karel Konrád *Esej o básnících*; r. Lidmila Lamačová
LŠU Písek: *Malovaný svět*; r. Marie Chytrová
A studio Divadla na okraji Praha: soubor podle Josefa Kainara (Lazar a píseň) *Nedělní chvilka poezie*
Inklemo Praha a jeho hosté: retrospektivní pořad *Jak se chodí za holkama*; r. Václav Bárta

1977 / XXI. ročník

Hlavní program

Vojenský divadelní a recitační soubor DIRES Zvolen: M. Gorkij, S. Čornyj, I. Erenburg, B. Pasternak, V. Chlebnikov, A. Bělyj,
A. Vozněsenskiij *Nepatetická*; r. Jan Vedral
Regina Břeclav: Václava Kleslová *Nejkrásnější jsou koleje*; r. manželé Kaněrovi
Docela malé divadlo Torzo Litvínov: Ladislav Kocián a Václav Špíl *Popílek*; r. soubor
Anetal Pardubice: Hubert Krejčí *Sanatorium č. 1*; r. H. Krejčí
Studio pohybového divadla Praha: Václav Martinec a Nina Vangeli *Proměny podle Ovidia*; r. V. Martinec a N. Vangeli
Orfeus Praha: *Piráti z Penzance aneb Smysl pro povinnost*; r. Radim Vašínska
Divadlo X Brno: scénická adaptace podle Anatolije Mariengofa *Román bez lhaní*; r. Arnošt Goldflam
LDO LŠU Olomouc: ruské lidové pohádky, Lubomír Feldek, Milada Mašatová *Za lesem na louce v maličké chaloupce*; r. M. Mašatová
Čochtan Prachatice: Jaroslav Žák *Študáci a kantoři*
Kolektiv mladých DPM Brno: na motivy Julese Verna *Doktor OX*; r. soubor

Mimo soutěž

DS Gymnázium Písek: *Já, Francois Villon*
Divadlo pro 111 České Budějovice: Eduard Váňa, Jaroslav Peterka *Za málo peněz hodně muziky*; r. E. Váňa

Inspirativní představení

Ivan Vyskočil: *Nebraje se*
Hanácké divadlo Prostějov: Jiří Švejda *Havárie*; r. Svatopluk Vála
Divadlo na okraji Praha: Bohumil Hrabal *Postřižiny*; r. Zdeněk Potužil

Host přehlídky

Národní divadlo Praha: Fráňa Šrámek *Měsíc nad řekou*; r. Oldřich Šimáček
Studentské divadlo Maneken Čeljabinsk, SSSR: Čingiz Ajtmatov *Bílý parník, Po pohádce*, A. Volodin *Dvě střely*; r. Anatolij Morozov
Studiobühne Villach, Rakousko: *Hodina vlků*
Soubor gymnázia Sárbogard Maďarsko: Sándor Petöfi *Bohatýr János*; r. Albin Leszkovski

1978 / XXII. ročník

Hlavní program

Vojenský kolektiv Hudras Chrast u Chrudimi: *Fuore*

Klub mladých autorů Uherské Hradiště: *Račte si vybrat*

Paraple Praha 2 – Vinohrady: *Případ*; r. Radim Svoboda

Divadlo X Brno: Zdeněk Turba Čecháček, Isaak Babel (*Rudá jízda*) *Moje první husa*; r. Z. Turba Čecháček

A studio Divadlo na okraji Praha: Michail Jevgrafovič Saltykov-Ščedrin: *Pobádky*; r. Miki Jelínek

LŠU Písek: *Vždyť je nám patnáct*

Excelsior Praha: Jiří Hladký *Faux pas*; r. J. Hladký

Vojenský soubor Rudý květ Žatec: Jan Vedral *Do konce roku zbývá 311 dnů*; r. J. Vedral

Studio P Jindřichův Hradec: Alois Mikulka *O Pidižlovi Velkém*; r. Libuše Čížková

Inspirativní představení

Divadlo na provázku Brno: Dario Fo *Mistero Buffo*; r. Peter Scherhauser

Rubín Praha: z versů mladých autorů Miroslav Kovářik *Zelené peří*

Host přehlídky

Naivné divadlo Radošín, Slovensko: Stanislav Štěpka *Člověčina*; r. S. Štěpka

1979 / XXIII. ročník

Hlavní program

VÚ Rudý květ Žatec: Daisy Mrázková *Haló, Jácíčku!*; r. Jan Kostroun

Kolektiv Brno: Miloš Macourek *Malujeme pobádky*; r. kolektiv

Radost Horní Bříza: *Písně a balady*; r. Václav Bárta

Studio pohybového divadla Praha: Nina Vangeli a Václav Martinec *Knihy mrtvých*; r. N. Vangeli a V. Martinec

LŠU Písek: Marie Chytrová, Václav Lacina *Kurs pro začínající spisovatele*; r. M. Chytrová

Malé divadýlko PF UJEP Brno: Libor Sigmund *Spartakus*; r. L. Sigmund

Divadelní studio Josefa Skřivana Brno: Homér, Zdeněk Pospíšil, Jarmila Veselá *Odyssea*; r. Z. Pospíšil a J. Veselá

Divadlo X Brno: Boris Hála, Jaromír Skorkovský, J. Svoboda *Kabaret Rozmarná srna*; r. Zdeněk Turba Čecháček

Teatrzyk Český Těšín: kolektiv *Kozubowa*; r. Marek Mokrowiecki a Karol Suzska

Minidiv ZUŠ Ostrov nad Ohří: Josef Kainar, Soňa Pavelková *Šťastní blázni*; r. S. Pavelková

Inspirativní představení

Dětské studio Divadla na provázku Brno: František Brüstl *Bramborový den*; Zdeněk Pospíšil

Rubín Praha: N. V. Gogol (*Bláznovy zápisky*), Jiří Hromada *Popřiščin*

Rubín Praha: bří Justové *Vata*

Host přehlídky

Dělnické divadlo M. Gorkého Berlín, NDR: Alexandr Sergejevič Puškin *Gabreliáda*, Gotthold Ephraim Lessing *Poustevník*

1980 / XXIV. ročník

Hlavní program

Malé divadlo Kolín: P. Dolejší *Nežila jsem marně*

D 111 České Budějovice: Jiří Suchý a Jiří Šlitr *Šest žen Jindřicha VIII.*; r. Eduard Váňa

LŠU Písek: Josef Kainar, Marie Chytrová *Roboti*; M. Chytrová

Šupina Vodňany: Hana Müllerová, František Zborník, Rainer Maria Rilke *Píseň o lásce a smrti korneta Kryštofa Rilka*;

r. H. Müllerová a F. Zborník

XYZ Gymnázium Orlová: Janusz Klimsza *Pantomimické etudy*; r. J. Klimsza

Mimosa Praha 6: Zdeněk Běhal, David Vávra, Tomáš Vorel *Kostování*; r. soubor

Poetické divadlo SKIP Přerov: Ivan Andrejevič Krylov, Josef Hos *Trumf Ivana Andrejeviče*; r. J. Hos

Klub mladých autorů Uherské Hradiště: kolektiv *Vše, co potřebuješ k životu, je škola*; r. soubor

Malé divadýlko DK Královopolských strojů Brno: Libor Sigmund a kolektiv *Jáma*; r. kolektiv

Divadlo X Brno: Dino Buzzati (Tatarská poušť), Boris Hála *Pustina*; r. Zdeněk Turba Čecháček

Teatrzyk Český Těšín: kolektivní autorská dramatizace, Bolesław Leśmian *Příhody mořeplavce Sindibáda*; r. Marek Mokrowiecki a Karol Suszka

Host přehlídky

DS Klicpera Trutnov: Pavel Dostál, Richard Pogoda *Gaudeamus igitur aneb Disharmonické blues o třinácti taktech*; r. Petr Kracik a Jiří Kalužný

1982 / XXV. ročník

Hlavní program

Divadlo Kolektiv OVKS Brno II: kolektiv *Aurora*; r. soubor

Mimosa Praha 6: Zdeněk Běhal, David Vávra, Tomáš Vorel *Klokotání*; r. kolektiv

Divadlo Kolektiv OKVS Brno II: Fráňa Šrámek, kolektiv *Měsíc nad řekou*; r. soubor

Soubor Orfeus VÚ Žatec: Leonid Iljič Brežněv *Malá země*

Studio 02 Česká Třebová: William Shakespeare (*Komedie omylů*), Alexandr Gregar *Šejkspír ve studiu*; r. A. Gregar

Divadlo Strápek KM SSM České Budějovice: Alexandr Sergejevič Puškin *Slečna selka*

Soubor Vizita Praha: Jaroslav Dušek, Jan Borna *Sršení aneb Jeden den Vilemína Čmelíka*; r. soubor

Divadelní soubor Anfas Černošice: Eva a Vladimír Zajícovi *Theseus*; r. E. a V. Zajícovi

Ciotky, Český Těšín: kolektiv *Ne!*

DK Jirásek Česká Lípa: Josef Vinař, Václav Klapka, William Shakespeare *Sen královice Hamleta*; r. J. Vinař, V. Klapka

Divadlo X Brno: Bertolt Brecht *Hovory na útěku – dialog B. Brechta* (nastudováno ve dvou verzích); r. Arnošt Goldflam a Zdeněk Turba Čecháček

Teatrzyk Český Těšín: Janusz Klimsza a kolektiv *Ring*; r. soubor

Recitační skupina Vpřed Divadla Sklep Praha: Luda Váček *A budeš hodný!*; r. Lumír Tuček a David Vávra

Studio PH při PKO Hradec Králové: Karla Dörrová, Miloslav Černý, Stanislav Bělík *Symposium o stavu české kulturnosti za nežádoucí účasti Jana Nerudy*

Inspirativní představení

Nedivadlo Ivana Vyskočila Praha: I. Vyskočil *Haprdáns aneb Hamlet, princ dánský ve zkratce*

Mladé studio Divadla na provázku Brno: *Hry a bříčky*; r. Hubert Krejčí

Host přehlídky

Teatro Art Imagem Porto, Portugalsko: F. Costa *O žebrákovi, který touží být klaunem*

1984 / XXVI. ročník

Hlavní program

ASUT VÚ, Vráž *Přítomnost*

Paraple Praha 2 – Vinohrady: Luděk Richter podle Cervantese *Kichotání neboli Komédie pimperlová o donu Kichotovi zcela nová*; r. L. Richter

Studio P Jindřichův Hradec: Jan Werich *Fimfárum*; r. Libuše Čížková-Jevnakerová

Fópa Karviná: William Shakespeare a kolektiv *Macbeth*

DK Jirásek Česká Lípa: Václav Klapka *Oidipus podle Sofokla*; r. V. Klapka

Divadelní studio Josefa Skřivana Brno: Alan Alexander Milne (*Medvídek Pú*), Petr Veselý *Expedice*; r. P. Veselý

Duha Bechyně: E. Machart *Stříbrný tácek*; r. Josef Brůček

Lidová konzervatoř Vě KKS Hradec Králové: Oscar Wilde *Strašidlo cantervillské*

LŠU Žerotín Olomouc: Jaroslav Hašek *Láska, ó láska, mocná čarodějko*

Divadlo X Brno: *Komédie o Františce, dceři krále anglického, též o Honzátíkovi, synu kupce londýnského*; r. Zdeněk Turba Čecháček

D3 Karlovy Vary: Zdeněk Šmíd, Anna Franková *Mezi dvojím zasyčením kory*; r. A. Franková

A studio Praha: Timo K. Mukka (*Země je bříšná píseň*), Ondřej Pavelka *Píseň sobů*; r. Eva Salzmannová a O. Pavelka

Výtvarné divadlo Kolotoč Praha: Čestmír Suška a kol. *Bersidejsi*; r. Č. Suška

Lampa Praha: kolektiv *Mellem neboli Hraní si s texty Stanislaw Lema*; r. soubor

Host přehlídky

Divadlo na okraji Praha: Jack London (Návod, jak hledat zlato), Zdeněk Potužil *Důvěřivé smlouvání s osudem*; r. Z. Potužil

Kremnické divadlo v podzemí Kremnica: Ján Fakľa *Smetisko*; r. soubor

1986 / XXVII. ročník

Hlavní program

Dopravo DKDP Praha 7: Kurt Vonnegut, Petr Lébl *Groteska*; r. P. Lébl

LS Tatrami Sodoměřice u Bechyně: Josef Brůček *Příběh, Kašpárkova poslední šance*; r. J. Brůček

DRC Kaplice: Jan Papež *Bejvávalo*; r. J. Papež

Teatr imienia majora Szmauza Trinec: kolektivní improvizace Kornel Makoszyński *Przygody koziołka Matolka*; r. Jerzy Mōhvald a soubor

DS Cylindr Brno: Ladislav Fuks *Mysi Natálie Mooshabrové*; r. Pavel Vašíček

Protoč ODPM Praha 1: *Z jahody na znak*; r. David Czesany, Petr Veselý

Divadelní studio Veš PF Ústí nad Labem: Josef Mooz, Václav Zíbner *Bílá tvář za sklem*; r. soubor

Lampa Praha: Jiří Langer, Petr Gruša a kol., Tadeusz Rożewicz *Kartotéka*; r. soubor

Ochotnický kroužek Brno: Jan Antonín Pitínský, Petr Osolsobě, F. Kafka *Amerika*; r. J. A. Pitínský, P. Osolsobě

Regina Břeclav: J. Bělovská, Bedřich Kaněra *Kam patřím?*; r. B. Kaněra

Divadlo na podlaze Loket: Ladislav Vachrlon *Commédia dell' marque*; r. Jaroslav Chaloupka

Studio MěKS Volyně: Didier Kaminka *Osamělost fotbalového brankáře*; r. Jaroslav Kubeš

Bílé divadlo Bohumín: Jan Číhal volně podle Sofokla a Brechta *Tristan a Izolda*; r. J. Číhal, Luděk Jičínský

Divadelní studio Josefa Skřivana Brno: Jaroslav Haidler, Ladislav Fuks *Pan Theodor Mundstock*; r. J. Haidler

Dividýlko ZK ROH Slaný: Johan Nepomuk Nestroy *Náčelník Večerní vánek*, Jiří Šíma *Hostina kanibalů*; r. Jaroslav Hložek

R. S. Vpřed Praha: Lumír Tuček *Brody*; r. L. Tuček

Malé S divadýlko Olomouc: Milan Valenta *Kacíři II*; r. M. Valenta

LS C Svitavy: Karel Šefrna, Bedřich Beneš Buchlovan, Karel Čapek *Poboda aneb buď chvála Kašpárkům*; r. K. Šefrna

1988 / XXVIII. ročník

Hlavní program

Divadlo AHA! Lysá nad Labem: Miroslav Pokorný na náměty V. Michálka, P. Moravce, J. Karafiáta, J. Thurbera, K. J. Erbeny *Taková hra*; r. M. Pokorný

Vojenský soubor Cidlina Jičín: *Cidlina*

LS Radost Strakonice: kolektiv na motivy J. Marka *Věrná láska*; Ivan Křešnička ml.

Aureko OKS Ostrava: Ladislav Vrchovský na motivy próz Alexandry Berkové (*Knížka s červeným obalem*), *Myju-li tě*; r. L. Vrchovský

DK Jirásek Česká Lípa: Václav Klapka Henryk; V. Klapka

Ochotnický kroužek Brno: Jan Antonín Pitínský *Ananas*; r. J. A. Pitínský

Rohlík I. Š. (Ideální šipkař) Novosedlice: Jiří Zedník *Na shledanou, pane Berkožka*; r. J. Zedník

DS Elipsa Brno: scénická koláž textů knih R. Bradburyho (*451° stupňů Fahrenheit*), W. Saroyana (*Tracyho Tygr*), L. Carrolla (*Alenka v říši divů*), A. de Exupéryho (*Malý princ*), *Ex libris*; r. Pavel Pochylý

LS C Svitavy: Karel a Blanka Šefrnovi na námět Edwarda Leara *Edward*; r. K. Šefrna

Vizita Praha: Jaroslav Dušek, Martin Zbrožek *Vystoupení*; r. soubor

Inspirativní program

Jak se vám jelo Praha: Petr Lébl *Mata Hari – Ráno osudu – Příchody a odchody talentů a nadějí počátku dvacátého století*; r. P. Lébl

Doprovodný program

DS Vjem ZK ROH n. p. Jitex Písek: István Örkény *Minutové grotesky*, Josef Javorský *Vstaň a chod*; r. J. Javorský

Úsmev Bratislava: *To druhé*; r. Alena Michalidesová

1990 / XXIX. ročník

Hlavní program

Kostka Brno: Igor Samotný, Aristofanes *Ptáci*; r. Miroslava Samotná

Severovýchodní uskupení divadla Jesličky ZUŠ Na Sřezině Hradec Králové: na motivy hry Ivana Bednáře a starých cirkusových výstupů *Klauni*

Experimentální divadlo To snad ne Praha: Miroslav Barták *No asi nějak takhle*; r. M. Barták

Baret S Vitěňves: kolektiv souboru, Michail Bulgakov *Diaboliáda*; r. Petr Mohr a soubor

Bílé divadlo Bohumín: Vladimír Holan *Návrat*, Vladimír Machek, Jan Číhal *Dům mé matky*; r. J. Číhal

Minidiv Ostrov nad Ohří: Jiří Weiss *Ústa za mřížemi*; r. Irena Konývková

Studio P Jindřichův Hradec: Alexandra Berková *Knížka s červeným obalem*; r. Josefa Procházková

Prostě divadlo Liberec: Miroslav Horníček, Miloš Kopecký *Tvrďák*; r. Vít Prýmek

LS C Svitavy: podle Wiliama Shakespeara a Bedřicha Beneše Buchlovana *Hamlet*; r. Karel Šefrna

Teatr im. majora Szmauza Český Těšín: Urszula Kurek *Marx International*; r. Janusz Klimsza

Teatr im. majora Szmauza Český Těšín: Urszula Kurek *Rochalik, Babička a rozvodové řízení*; r. Janusz Klimsza

Doprovodný program

Skupina historického šermu Rival Písek: *Ukázky bojového umění a šermířských dovedností*

Sumýš Rumburk: *Stvoření světa*

Pelendrek Zvolen: *Zymoterapia, tj. léčení podle kvasinek*

1991 / XXX. ročník

Hlavní program

Únikový východ Vojenské gymnázium Valašské Meziříčí: Matěj Šefrna *Moře*; r. M. Šefrna
DS Krakonoš Vysoké nad Jizerou: František Brüstl *Bramborový den*
Alternativní divadlo Okruhový dom armády Trenčín: kolektiv *Večera lietajúceho Mája*
Regina Břeclav: Ernst Jandl*aneb Básně k nepotřebě*; r. Jana a Bedřich Kaněrovi, Zdeněk Miklín
DS ...a dost Jindřichův Hradec: kolektiv, *Příběh o chlapci, který se chtěl vznášet*; r. Miroslav Dobeš
Divadelné združenie Partizánske: Peter Hodál, Jozef Krasula podle Jorge Amada *Starí námorníci*; r. J. Krasula
Jen tak Karlovy Vary: Marie Koudelová-Kotisová, Zdeněk Šmíd *Franta Robinson*; r. M. Kotisová
Nejhodnější medvídci Hradec Králové a Praha: René Levínský *Zima*; r. Ema Zámečnicková
Teatr im. majora Szmauza Český Těšín: Franz Kafka *Venkovský lékař*; r. Janusz Klimsza
Proměny Liberec: montáž textů Jiřího Suchého a Jiřího Žáčka *Snad to není nadávka*; r. Azalka Horáčková
Divadelní soubor Pro100r Brno: Boris Vian, Jan Borna *Střemhlav*; r. Akram Staněk

1992 / XXXI. ročník

Hlavní program

Jumping Hamada Pardubice: kolektiv *Tancuj, když ve větru zní zvonek*; r. Jiří Dobeš, Michal Zahradník
Běžná hlava Praha: kolektiv podle Raye Bradburyho (*451 stupňů Fahrenheita*) *Buďte vítáni, Montagu*; r. Jiří Provazník a soubor
Divadlo důvěry Praha: *Automatické postavy č. 2*; r. Zdeněk Šimanovský
Dividýlko Slaný: Jiří Šíma *Na jedné lodi*; r. J. Šíma
Alternativní scéna pohybového divadla Praha: kolektiv *Performance č. 10*; r. Vladimír Hulec a kolektiv souboru
Jen tak Karlovy Vary: podle Johanna Nepomuka Nestroje a J. K. Tyla, soubor, *Amorem střelení aneb všechno vyjde najevo*; r. Marie Kotisová
Dekadentní divadlo Beruška Hranice na Moravě: Petr Marek, Jiří J. K. Nebeský, Jiří Y. H. Nezhyba *Lesíček*; r. soubor

Mimo soutěž

Tarttrmani Sodoměřice u Bechyně: Ivan Wernisch, Josef Brůček *Setkání*; r. J. Brůček

1993 / XXXII. ročník

Hlavní program

DS Průvan Sezimovo Ústí: Miloš Macourek, Alena Bláhová: *Macourkovy bláhoviny*; r. A. Bláhová
Egemaní ZUŠ Praha 8 – Libeň: Carlo Goldoni, Jaroslav Vlach *Na hrubiány*; r. J. Vlach
Vždycky jinak Vsetín: kolektiv *Zleva doprava (Velký Pepito)*; r. kolektiv souboru
Dekadentní divadlo Beruška Hranice na Moravě: Petr Marek, Jiří J. K. Nebeský, Jiří Y. H. Nezhyba *Tak: Jak hledám slunce*; r. kolektiv souboru
Jumping Hamada Pardubice: *Kruh opsaný balvanem*; r. kolektiv souboru
Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové: Woody Allen, Josef Tejkl *Kdyby impresionisté byli dentisty*; r. Jan Dvořák ml. a Josef Tejkl
Naivně poetické divadlo Plzeň: Karel Hynek, Alena Dvořáková *Inu... aneb Akustická kalužina*; r. kolektiv souboru
Hamajam Ústí nad Labem: kolektivní improvizace na námět Kláry Špičkové *Na Divokém Západě aneb Co To Máš Na Nobách*; r. soubor
Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové: Honoré de Balzac, Josef Tejkl *Succubus aneb Běs sviňavý ženský*; r. J. Tejkl
Recitační studio Šrámkova domu Sobotka: Zdeněk Svěrák *Tatínku, ta se ti povedla*; r. Alena Pospíšilová, Lada Bechyňová
a Šárka Štemberková
Alternativní scéna pohybového divadla Praha: kolektivní improvizace *Performance č. 18*; r. soubor
Divadélko Netrdlo při Posádkovém domu armády Vyškov: Václav Kliment Klicpera *Hadrián z Římsů*; r. kolektiv
Alibůstýcké divadlo Brno: Mark T. Horoščák: *Tři muži v cimře (o kryse nemluvě)*; r. Lukáš Votava

1994 / XXXIII. ročník

Hlavní program

Středoškolský soubor Bechyně: Ivan Jirous, kolektiv *Pět variací na pohádku pro Františku*; r. Josef Brůček

Koukadlo Vsetín: soubor *Les-M*; r. kolektiv souboru

Divadélko Jesličky Hradec Králové: Karel Poláček, Josef Tejkl *Doktor Munory*; r. J. Tejkl

Divadlo Ludvíci Plzeň: *Ludvíci aneb Skvělá parta, hlášky, všechno*; r. David Haták

Divadelní soubor Pro100r Brno: kolektiv souboru a jeho přátel *Lák*; r. Akram Staněk

Alibüstycké divadlo Brno: volně podle povídky Petra Kouby *U divokých Tonaků*; r. Lukáš Votava

Divadelní soubor Masarykova gymnázia Vsetín: V. Vančura, V. Cejpek, M. Tarant *Markéta Lazarová*; r. Miroslav Urubek

Dekadentní divadlo Beruška Hranice: Petr Marek, Jiří J. K. Nebeský, Jiří Y. H. Nezhyba *Technojem*; r. soubor

Studio Dům Brno: lidové balady *Svatby*; r. Eva Tálská

DS Čtyřlabať Praha: beatnická poezie Diane di Prima *Noční můry*; r. Petr Zeman

DS Bychom Aš: Antonín Přidal, Miguel de Cervantes, kolektiv *S Quijotem?!*; r. Roman Černík

DS ZUŠ Na Střezině a Divadélko Jesličky Hradec Králové: Bří. Mrštkové, Ema Zámečnicková *Něco z Maryši pro jednu herečku a housle*; r. E. Zámečnicková

Zhasnuto Praha: E. A. Poe *Maska červené smrti*, kolektiv *Princ a smrt*; r. Jakub Hulák a soubor

1995 / XXXIV. ročník

Hlavní program

Divadélko Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové: Jan Weiss *Sen Kristiny Bojarové*; r. Jana Portyková

Jumping Hamada Pardubice: kolektiv *Improvizace*; r. Jiří Dobeš a soubor

Středoškolský soubor Tatrmani Bechyně: kolektivní dramatizace textů Ivana Wernische *Sežrané spisy*; r. Jan Brůček a Marek Stašek

Alibüstycké divadlo Brno: Petr B. Novák *Utopie*; r. Lukáš Votava

Divadlo Štěk a spol. Hranice: kolektiv *Co je?*; r. soubor

Loutkářské oddělení ZUŠ Žerotín Olomouc: kolektiv na motivy Jamese Thurbera *Třináctery hodiny*; r. Ivana Němečková

Společnost Filtré Praha: Václav Kutil *Kouzelný splav (a plav!)*; r. Václav Kutil, Jiří Macek

Proměny Liberec: Músaios, Rudolf Mertlík, Azalka a Lukáš Horáčkovi *Leandros a Héró*; r. A. Horáčková, L. Horáček a soubor

DS Gymnázium Františka Křižíka Plzeň: Karolína Světlá, Renata Vordová *Hubička*; r. R. Vordová

Kapka neboli Gotta 3. ZUŠ Plzeň: Viktor Dyk *Krysař*; r. Dana Jandová

DS Dovejvrtky Praha 7 – Holešovice: Vítězslav Nezval, Martina Šrámková *Manon Lescaut aneb Výpisky z Nezvala*; r. M. Šrámková

1996 / XXXV. ročník

Hlavní program

Divadélko Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové: Jean Cocteau *Svatebčané na Eiffěle*; r. Jana Portyková

Divadlo Ludvíci Plzeň: Jan Stříbrný podle románu Richarda Brautigana *Potrat aneb Historická romance forever*; r. J. Stříbrný

Divadélko Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové: A. P. Čechov *Prchlivec (Ze zápisů prchlivého člověka)*; r. Josef Tejkl

Stopa Podještědské gymnázium Liberec: Alexandr Kliment *Strom Lidožrout*; r. Milena Šajdková a soubor

Divadlo Tyjatr Opava: Petr Hofman a soubor, *Tak si trhni...*; r. P. Hofman

Dekadentní divadlo Beruška Hranice: Petr Marek, Jiří J. K. Nebeský, Jiří Y. H. Nezhyba *Nenahraditelný tovar*; r. soubor

MY Plzeň: využití textů Jana Slámy (*Drabý tatínek*), Mirka Stiebra (*Báječní milenci potřebují čas*) a Michaela Frayna (*Nový Don Quijote*), soubor *Příhody Bedřicha Vávry*; r. soubor

Divadelní soubor Pro100r Brno: Henri Rousseau le douanier (Celník) *Pomsta ruské sirotky*; r. Akram Staněk

Tak trochu Bychom Aš: montáž z textů Jáchyma Topola, Roman Černík *K zbláznění*; r. R. Černík

Ty-já-tr bez názvu DDM Praha 7: Radka Tesárková podle sbírek (*Zpěvy sladké Francie a Smích staré Francie*) *Zpěvy sladké Francie aneb Je láska přec jen krásná věc!?*; r. Radka Tesárková

ZUŠ Prosek Praha 9: Victor Haim *Valčík náhody*; r. Zoja Oubramová

D-Dílna Studia Dům Brno: Pavla Dombrovská *Černá panna*; r. P. Dombrovská

Host přehlídky

DS Francouzského gymnázia Praha: Thierry Noël *Rhizome*

Divadelný súbor Polienko Bánovce nad Bebravou: Alena Bieliková, Silvester Lavrík *Alenka pred zrkadlom*; r. S. Lavrík

1997 / XXXVI. ročník

Hlavní program

Divadlo Jesličky, skupina ... a jiní čtvernožci ZUŠ Na Střezině Hradec Králové: Herbert Ernest Bates, Jan Dvořák *Poupata – odkvétají i rozkvétají v máji*; r. J. Dvořák

Nedivadlo XXXHX`XOX`XOXX Ostrava: David Kalika a Sofie Prusali *Ochmed se vrací*; r. soubor

Divadlo Zazády Malé scény ZUŠ Zlín: Jean Genet *Služky*; r. Petr Nýdrle

Studio Dům Brno: *Arlekino vévodou Bretaňským aneb Král Leyr a jeho tři dcery neboli Zkamenělý princ*; r. Hubert Krejčí

Alibüstycké divadlo Brno: Petr B. Novák *Arthur (monodrama...?)*; r. Lukáš Votava a soubor

Divadlo Jesličky, ZUŠ Na Střezině Hradec Králové: Viktor Dyk, Ema Zámečnicková *Milá sedmi loupežníků*; r. E. Zámečnicková

Tak trochu Bychom Aš: Antonin (Antoine Marie Joseph) Artaud, Ivan Diviš, Radek Bednář *Pravda je někde venku*; r. R. Bednář

DS Zhasnuto Praha: Laurie Anderson, soubor, *Ukázka č. 22*; r. Jakub Hulák a soubor

Regina Břeclav: Jakub Hron Metánovský, Martin Janků, Zdeněk Miklín *BA-ZA-MAR aneb z deníků profesora Jakuba Hrona Metánovského*; r. M. Janků a Z. Miklín

Divadelní spolek Tyl Rakovník: Lubomír Feldek, Milada Mašatová *Šípková Růženka*; r. Alena Mutínská

Divadelní soubor Esprit Plzeň: Guillaume Apollinaire, Alena Dvořáková *Zavražděný básník*; r. A. Dvořáková

Temperka ZUŠ Třinec: Karel Čapek *Podpovídky*; r. Marcela Kovaříková

Kočovná divadelní společnost Klekího Petry Brno: Karl May, Radek Tůma *Mysterijsné zmizení učitelky Běty na cestě do daleké Nikaragui aneb Vinnetou půjde do nebe*; r. R. Tůma a soubor

Kulturně divadelní spolek Puchmajer Praha: Boris Vian, Vladimír Mikulka *Rasovna pro všechny*; r. V. Mikulka

HOP-HOP Ostrov: Irena Konývková a soubor, volně na motivy knihy Alexandry Berkové (*Utrpení oddaného všiváka*) *Je to tak prostě*; r. Irena Konývková

Inspirativní představení

Těatr novogo fronta: *Fabrika ljudi*

1998 / XXXVII. ročník

Hlavní program

Divadelní společnost Vavřinec Praha: František Nepil *Byl jednou jeden král*; r. Radka Svobodová

DS Luna Stochov: Jacques Prévert *Roura k rouře pasuje, aneb vzorně svorná rodina*; r. Luboš Fleischmann

Silně amatérských divadelní spolek Prkno Veverská Bítýška: Miloš Macourek *Hra na Zuzanku*; r. Pavel Vašíček

Nademlejsem Brno: *Improvizace*; r. kolektiv souboru

Divadlo IGDYŽ Kolín: Benjamín Kytka, David Dvořák *Etüdlování*; r. D. Dvořák

Divadlo V soukolí Havířov: Markéta Bláhová *Pastička*; r. Jan Karaffa

Herecké studio Divadla F. X. Šaldy Liberec: Muza Pavlovová *Dvakrát muza (Beethoven a Vyvalily se vlny zdola)*

Dekadentní divadlo Beruška Hranice: *Našel jsem v tobě princeznu*; r. soubor

Divadlo Jesličky, stálá scéna ZUŠ Na Střežině Hradec Králové: Daniil Charms *Jelízaveta Bam*; r. Ema Zámečnicková

Turnovské divadelní studio TKS Turnov: Sławomir Mrożek *Tancovačka*; r. Petr Haken

Regina Břeclav: Miroslav Holub *Lepší role už nedostaneme*; r. Zdeněk Miklín

Divadelní společnost Vavřinec Praha: Radka Svobodová podle Vladimíra Hulpacha (*Poslyšte příběh...*) *O mnoha láskách a ještě více smrtích*; r. R. Svobodová

Nejhodnější medvědci Hradec Králové: Matěj Bukovina, Šimon Olivětín *Kašpárek, četník Koločavský*; r. Zvíkovec Berounský

Stopa Podještědské gymnázium Liberec: z antologie Josefa Hiršala a Bohumily Grögerové (Nonsense + verše), Milena Šajdková *Ahoj, blázne!*

Poezie ne-smyslu; r. M. Šajdková

Středoškolská divadelní skupina X`ANDY Brno: Anna Juránková, Eva Šrotová *Thelma a Luisa a Luiza*; r. Tomáš Doležal a soubor

Divadlo MY Plzeň: s využitím textů Franka Robertse, Paula van Osthajena a Přemka Podlahy *Divadlo My uvádí „Můžete to být i vy“*; kolektiv souboru

Tatramani při SPŠK Bechyně: Joseph Jacob (sesbíral) *Ondřej Coffey*; r. Josef Brůček

1999 / XXXVIII. ročník

Hlavní program

Divadlo Jesličky ZUŠ Na Střežině Hradec Králové: Ema Zámečnicková na motivy Edgara Allana Poea *Maska Červené smrti*; r. E. Zámečnicková

Divadlo Jesličky ZUŠ Na Střežině Hradec Králové: Josef Tejkl, Vladimír Holan *Terežka Planetová*; r. Zdeněk Vrága

Divadlo V soukolí Havířov: soubor *Jinde jinak*; r. Jan Karaffa a soubor

Divadlo IGDYŽ Kolín: David Dvořák *Úřední hodiny*; r. D. Dvořák

KDO c/o X`ANDY Brno: Anna Juránková *Psi*; r. Marek Jovanovski

Krátké a úderné divadlo Liberec: soubor *Jáma a divadlo*; r. kolektiv souboru

Spolek divadelních nadšenců SPODINA Plzeň: Pierre-Henri Cami *Minikomédie*; r. Jakub Zindulka

Stopa Podještědské gymnázium Liberec: Milena Šajdková, bratři Čapkové *Ze života hmyzu*; r. M. Šajdková

Studio Dům Brno: Eva Tálská *Odpady /I. část: Stárnutí/*; r. E. Tálská

Divadelní studio Dialog Brno: Jacques Prévert *Pohádky pro nehodné děti*; r. Miluše Kudličková

3. ročník ZUŠ Štítného 5 Praha 3: Václav Kliment Klicpera *Ženský boj*

Pohybové divadlo FACKA Uherské Hradiště: soubor, Franz Kafka *Proměna*; r. Sergej Sanža

Soubor H. O. LDO ZUŠ Uherské Hradiště: David Drábek *Jana z parku*; r. Hana Nemravová

Turnovské divadelní studio Turnov: Fráňa Šrámek *Dvě království*; r. Petr Haken

Divadlo AHA! Lysá nad Labem: Jean Genet *Služky*; r. Miroslav Pokorný

DS TRDLA Vyškov: bratři Mrštíkové *Maryša*; r. Saša Novák

2000 / XXXIX. ročník

Hlavní program

Studio Hlameštyl Praha: Štěpán Benyovszký, Tadeáš Petr, Lukáš Rumlena *Jan Hus – Vzkříšení*; r. René Pizdrát
Okřídlený vůl Plzeň: Daniil Ivanovič Charms *Jelizaveta Bam*; r. Alena Dvořáková
DS ZUŠ Uherské Hradiště: Stanislav Nemrava, Jan Weiss *Dům o tisíci patrech*; r. S. Nemrava a soubor
Divadlo VOSTO5 Praha: Ondřej Cihlář, David Kašpar, Petr Prokop *Hrusice 1907*; r. soubor
Dekadentní divadlo Beruška Hranice: Prokop Holoubek, Petr Marek, Jiří Nezhyba *Chtěl bych být potkán*; r. soubor
Ty-já-tr Praha 7 – Holešovice: Christopher Hampton *Nebezpečné vztahy*; r. Michal Kovář
Nejhodnější medvídci Hradec Králové: Arnald Lionlowe (René Levínský) *Artikulátor – souboj o tlumok*; r. Akram Camel Abdallah Georgij
Turnovské divadelní studio Turnov: Karel Poláček, Petr Haken *Bylo nás 5+5*; r. P. Haken
Spolčení Dramatického Činění Prasetaun při DVÚ Jihlava: Lagronová, Gábor, Juráš, Jandová *Skupinka*; r. Jiří Juráš
Divadélko Gedeten Vyškov: Federico García Lorca *Bílá Belisa*; r. Tomáš Dorazil ml.
Dřevěný kůň Vyškov: *Brno 1889*; r. Libardo de Ordoñez Ceballos a soubor
Divadlo DRED Náchod: Josef Škvorecký, Ota Faifr a kolektiv *Hra o naše životy*; r. Petr Hašek a Ondřej Pumr
Divadelní studio Dialog Brno: Jan Kopecký, Miluše Kudličková *Blázni krásní*; r. Miluše Kudličková
Divadlo V.A.D. Kladno: Kazimír Lupinec a soubor, *Sága rodu Rasini*; r. K. Lupinec
Společnost Dr. Krásky – Jednota divadelních ochotníků Úpice: Albert Camus *Nedorozumění*; r. Petr Lanta

2001 / XXXX. ročník

Hlavní program

Divadelní spolek Prkno Veverská Bítýška: Jiří Císler *Břežle*; r. Pavel Vašíček
Divadlo Padlo Praha: soubor *Rukověť protivy*; r. P. Lipavský
Nejhodnější medvídci Hradec Králové: T. S. Gyros *Chilliastra*; r. René Levínský
Divadlo Vosto5 Praha: Ondřej Cihlář *Rekonstrukce*; r. O. Cihlář
DRED Náchod: Ondřej Pumr *Kolik životů má kočka*; r. O. Pumr
DS Spoušť při Gymnáziu Jihlava: Ivana Fexová *Biblický příběh o konci lidství*; r. I. Fexová
Divadlo IGDYŽ Kolín: David Dvořák *Vašíček 22*; r. D. Dvořák
Dramatická školička Svitavy: Alexandr Kliment, Karel Šefrna, Jana Mandlová *Strom*; r. Karel Šefrna, Jana Mandlová
Dospělá embrya – Divadlo Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové: Josef Hiršal a kolektiv souboru *Zastavení zakázáno, parkování povoleno*; r. Jan Dvořák
Homotronní neŠkvor Zruč nad Sázavou: Pavel Jecelín *Občan hmyz*; r. P. Jecelín
Divadlo V soukolí Havířov: kolektiv souboru *Jsou soutěsky, jsou v nás*; r. soubor
Golemovy gatky ZUŠ Blansko: Milan Rožtek *Ženy*; r. M. Rožtek
Společnost dr. Krásky – Jednota divadelních ochotníků Úpice: úprava Petr Lanta a soubor, E. F. Burian *Hra o Dorotě*; r. P. Lanta
Stopa Podještědské gymnázium Liberec: Miloš Macourek *Hra na Zuzanku*; r. Milena Šajdková
Pohybové divadlo FACKA Uherské Hradiště: Sergej Sanža *Tichá noc*; r. S. Sanža

2002 / XXXXI. ročník

Hlavní program

Studio Dům Brno: Hubert Krejčí a Pavel Huml: *Princ, Bhadra a princezna Vasantaséna aneb Mnich pokrytec neboli Psi ocásek svrchované čistoty*; r. Tomáš Pavčík

ÚstaF Brno: Jiří Žáček *Spoluzáckovina aneb Volte slova!*; r. Zdeněk Šturma

Chandraradar ZUŠ Nové Město na Moravě: Pavel Šrut, Michal Černík, soubor *Drobečkem sem, drobečkem tam*; r. Ivona Čermáková

Krátké a úderné divadlo Liberec: Václav Kliment Klicpera *Hra na mostě*; r. soubor

Divadlo BAF Hostinné: Luděk Hašek *Nezkrotné vášně*; r. soubor

DS TYAN Plzeň: Evangelium sv. Marka, Jorge Luis Borgese, Thomas Stearns Eliot, soubor *Pustina*; r. Roman Černík

Atelier T55 Turnov: Fernando Arrabal *Fando a Lis*; r. Jaroslav Šilas Stuchlík

Kulturně divadelní spolek Puchmajer Praha: Martin J. Švejda *Hoši z národáku aneb „Zabili Kemra, parchanti!“*; r. Vladimír Mikulka

BLIC Divadlo bláznů lovicích ideje cedníkem Ostrožská Nová Ves: soubor *Setkání s Kateřinou aneb hraní o tom, jak je také možné setkat se s Kateřinou*; r. Ivana Bendová

Ty-já-tr HROBESO Praha 7 – Holešovice: William Shakespeare *Sen noci svatojánské*; r. Radka Tesárková

DRED Náchod: Miodrag Pavlovič, Andrej Kaszub *Pski Andrej Kaszub Pski představuje Miodraga Pavloviče čili Dům lásky*; r. Ondřej Pumr

Divadlo Jesličky ZUŠ Na Střežině Hradec Králové: Jevgenij Švarc *Drak*; r. Ema Zámečnicková

Sergej Praha: Anthony Burgess, Vladimír Škultéty *Pomeranč*; r. Jan Rendl

Konzistence médi Praha: Natálie Deáková *O člověku, který dalekohledá*; r. N. Deáková

DNO Hradec Králové: kolektiv souboru *Revue*; r. Jiří Jelínek a soubor

2003 / XXXXII. ročník

Hlavní program

ELEVACE Litomyšl: Matěj Šefrna *Lod' andělů*; r. M. Šefrna

Společnost Dr. Krásky Praha: William Shakespeare, Petr Lanta *Macbeth 2003*; r. P. Lanta

Dospělá embrya – Divadlo Jesličky ZUŠ Na Střežině Hradec Králové: Gustav Meyrink, Jan Dvořák *Praha, ani ne tak magická jako komická*; r. Jan Dvořák

Umělecká skupina TRIARIUS Česká Třebová: F. M. Dostojevskij, L. A. Krasov *Bílá noc*; r. Laco a Lenka Špaisovi

De Facto Mimo Jihlava: Karel Hynek, Petr Soumar *Inu, mládí je mládí (Románek)*; r. P. Soumar

Regina Břeclav: Gabriel García Márquez, Ondřej Böhm *Nejkrásnější utopenec na světě*; r. Martin Janků a Zdeněk Miklín

3 + 1 Praha: Karel V. Dlabáč *Zajímá mě jenom nesmysl*; r. K. V. Dlabáč

Divadlo Na kraji Nový Jičín: soubor *Soudce*; r. Věra Matýsková

Vosto5 Praha: Ondřej Cihlář, David Kašpar, Petr Prokop, Tomáš Jeřábek *Snížka*; r. soubor

Černí šviháci Kostelec nad Orlicí: Josef Tejkl *Amatéri*; r. J. Tejkl

DRED Náchod: Vítězslav Nezval, úprava Ondřej Pumr *Valérie a týden divů*; r. Petr Hašek

Divadelní spolek Rotunda Znojmo: Carlo Gozzi, Daniela Fischerová *Princezna T*; r. Václav Beran

Krvik Totr Praha: Petr Jediný Novotný, Tomáš Kout *Tají dech*; r. P. J. Novotný a T. Kout

2004 / XXXXIII. ročník

Hlavní program

3 + 1 Praha: Karel V. Dlabač: *Tlustá*; r. K. V. Dlabač

Černí šviháci Kostelec nad Orlicí: Josef Tejkl *Solný sloupy*; r. J. Tejkl

Umělecká skupina Triarius Česká Třebová: Alexandr Vvěděnskýj *Vánoce u Ivanovových*; r. soubor

Divadlo Dialog Plzeň: Ken Kesey, Miloš Forman, Michal Hecht *Přelet*; r. M. Hecht

TYAN Plzeň: Roman Sikora *Antigona: Odjezd!*; r. Roman Černík

Teatro Tempesta Praha: Andre Jolles, Benedetto Reuter, soubor *Lidská řeka*; r. soubor

Dividýlko Slaný: Edgar A Lán Pole, Milan David *0,1 Kg Meronu aneb Kšeft umírající matky češtiny*; r. M. David

Divadlo (bez záruky) Praha: Segri Belbel, Simona Bezoušková *Ramon*; r. S. Bezoušková

Špatně zabržděno Velké Meziříčí: František Halas *Thyrsos*; r. Zdeněk Šturma

Divadlo Prádelna, Rosice Pavel Strašák: *Misionáři*; r. Pavel Strašák

Divadlo Na kraji Nový Jičín: soubor *Srdce*; r. Věra Matýsková

Divadlo Zdeňka Vrágy Hradec Králové: Gottfried Benjamin Hancke, Stanislav Bohadlo, Z. Vrága *Popis lázní Kuks v Čechách, patřících jeho říšské hraběcí Excelenci hraběti von Šporck*; r. Z. Vrága

Divadlo Vosto5 – Divize Teatro Piccolo Primitivo Praha: Ondřej Cihlář, Petr Prokop *Vajíce*; r. soubor

Společnost Dr. Krásky Praha: Jules Verne, Petr Lanta *Bliží se den, kdy vás budu milovat (Paris au XX. siècle)*; r. P. Lanta

Studio Divadla Dagmar Karlovy Vary: William Shakespeare, Matěj Samec (koláž z díla) *Král William, drama synů a dcer*; r. Hana Franková

Prvobytně pospolná společnost Praha: Vratislav Kadlec, Ivana Myšková *Kterak rychle pojídati různé druhy ovoce a zeleniny*;

r. V. Kadlec, I. Myšková

2005 / XXXXIV. ročník

Hlavní program

Útvar totálního divadla VYDRŽ Praha: Tom Tamten *Zákaz vycházení*; r. Vojtěch Poláček

O holi Praha: Michal Kotrouš *Muž s holí*; r. M. Kotrouš, Petr Chalůš

Divadlo Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové: Tomáš Jarkovský, Karel Houba *Vězni*; r. T. Jarkovský

Pachýř Pačejoř Plzeň: *Veselé příběhy Pachýře a Chroše*; r. Jakub Vašíček

J.S.T.E. ARTYŽOK a DRED Náchod: Jiří Wolker, Jiří Kolář, úprava Ondřej Pumr *Rudý pavilon aneb teorie (ne)spolehlivosti, ale k čemu ta strašlivá komedie*; r. O. Pumr

LÁHOR/Soundsystem Hranice: soubor *Vyhledat a zneškodnit (akční melodram)*; r. Petr Marek a soubor

Divadelní studio Dialog II Brno: Jan Keller, Georg Orwel, Martin Mišík *Velký báň*; r. M. Mišík j. h.

Společnost Dr. Krásky Praha: S. K. Neumann, J. Wolker, A. N. Arbuzov, W. Blake, G. M. Lewis *KaabaRed Dr. Krásky (a šest zamilovaných)*;

r. Petr Lanta

Divadlo Na Kraji Nový Jičín: Karel Poláček *V lázních (židovské anekdoty)* režie: Věra Matýsková

Chandraradar Nové Město na Moravě: soubor *Koně*; r. Zdenka Sokolíčková

Rámus Plzeň: Sofokles Oidipus, Zdena Vašíčková a soubor *Hra*; r. soubor

Divadlo Vosto5 – Divize Teatro Piccolo Primitivo Praha: Ondřej Cihlář, Petr Prokop *Košičan 3*; r. soubor

Soubor Volná asociace Příbyslav: volně podle Borise Viana, Dominik Linka *Rozruch v Andénách*; r. D. Linka

Kabaret Caligula Praha: William Shakespeare, Štěpán Benyovszký, Ondřej Gabriel, Tadeáš Petr, Lukáš Rumlena *Hamlet: Prání zabít*;

r. Š. Benyovszký, O. Gabriel, T. Petr, L. Rumlena

Divadlo Kámen Praha: Petr Macháček *Mlejnec*; r. P. Macháček

2006 / XXXXV. ročník

Hlavní program

Chandraradar Nové Město na Moravě: William Saroyan *Tracyho tygr*; r. Klára Dvořáková
Duonasekyru Příbor: Rezi & Dudy *Protektce údělu*; r. Pavel Rezi Rösner a Honza Dudy Dudek
DNO Hradec Králové: Jiří Jelínek, Zuzka Vítková, Petr Maška *Nepokojíčky*; r. J. Jelínek a soubor
Útvar totálního divadla VYDRŽ! Praha: Tom Tamten *Venku*; r. Vojtěch Poláček
Divadlo Prkno Veverská Bitýška: Philippe Montana *Inventury*; r. Pavel Vašíček
Obludárium Nové Město na Moravě: Jean Cocteau *Svatebčané na Eiffelce*; r. Klára Dvořáková
Ztracená existence Praha: Alexandr Guha *Dentální rapsódie*; r. A. Guha
Divadlo Kámen Praha: Petr Macháček *Marmeláda*; r. P. Macháček
Antonín D. S. Praha: Martin J. Švejda *Surovosti Laskavosti*; r. M. J. Švejda
Divadlo KÚD (Krátké a úderné divadlo) Liberec: *Punk není mrkev*; r. soubor
Jesličky Hradec Králové: Ema Zámečnicková *Okna*; r. soubor a E. Zámečnicková
LÁHOR/Soundsystem Hranice: kolektiv souboru *100 procent alibi*; r. soubor
J.S.T.E. Artyžok a DRED Náchod: A. Kaszub Pski *Lehká zemitá plocha. Smirk*; r. Ondřej Pumr
Pachýř Pačejoff Plzeň: Karel Tekěše *Koláž sledovanosti*; r. soubor

Inspirativní představení

Jaroslav Dušek a Vizita Praha: *Písečné srámy*

2007 / XXXXVI. ročník

Hlavní program

Geisslers Hofcomoedianten Kuks: Braccioli, soubor *Serpillo a Melissa aneb Tymián a Citroník rande show*; r. Petr Hašek
Absolventi Divadlo Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové: Jan Antonín Pitínský *Pokojíček*; r. Jolana Brannyová
Sněhuláčci Plzeň: *Pro malého sněhuláčka...*; r. Zuzana Strachoňová
Antonín D. S. Praha: Martin J. Švejda *Dítě!*; r. Martin J. Švejda
Divadlo la Rottal Holešov: Aleš Maděra, Pavel Jiří Chmelík *Pochybnosti otce Browna*; r. P. J. Chmelík
Evrybáby Plzeň: soubor *Osmá sedí u stolu a pojídá mou mrtvolu*; r. Roman Černík a soubor
Cyranovy boty Brno: Věra Bělehrádková a soubor, *Vlak* r. V. Bělehrádková
Kontaktérský divadelní spolek Volná asociace Příbyslav: úprava textu Davida Drábka (*Jana z parku*), soubor *Jakz Praku*; r. Dominik Linka
DS (A)Maťák Pardubice: Mark Ravenhill *Shopping and Fucking*; r. Petr Kouba
Divadlo Kámen Praha: Petr Macháček *Kámen*; r. P. Macháček
Krvík Totr Praha: Petr Jediný Novotný & Tomáš Kout *Produkt*; r. P. J. Novotný, T. Kout
J.S.T.E. Artyžok, DRED Náchod a Kurvvva Zdrój: Ondřej Pumr *Dekalog: Netřesk a Dekalog: Křížaly*; r. O. Pumr
Nejhodnější medvídci Hradec Králové: Helmut Kuhl (René Levínský) *Harila*; r. Akram Staněk
DS Scéna Kralupy nad Vltavou: soubor *Naseto?!*; r. Radim Wolák
LÁHOR/Soundsystem Hranice: *Nic proti ničemu (Tour 07)*; r. soubor

2008 / XXXXVII. ročník

Hlavní program

Divadlo Kámen Praha: Petr Macháček *Žáby*; r. P. Macháček

2 Jihlava: Klára Dáňová a Veronika Pavlíková *Jedna*; r. soubor

Teatro HUGO Semily: Jan Mocek a kolektiv *Hugo*; r. J. Mocek

Divadlo na cucky Olomouc: Barbora Voráčková a kolektiv *Kabaret Kaldera*; r. Jan Žůrek

Zdena! Jana! Brno: Jana Dolejšová a Zdena Mlezivová *Solitude*; r. soubor

Geisslers Hofcomoedianten Kuks: soubor podle libret ke svatojanským oratoriím od Heinricha Rademina *Nezyslovené Oraculum – Výmluvná mlčenlivost. Ani muk! Nepomuk!*; r. Petr Hašek

Hvizdoši Holešov: Vladimíra Dvořáková a kolektiv *Půlnoční terapie*; r. V. Dvořáková

Čtyři rohy Plzeň: (dvě krátké hry) soubor Pan R a podle J. P. Sartra (*S vyloučením veřejnosti*) *Surreality show*; r. Vojtěch Dvořák, Jacques Joseph

Ašlerovo komikadze – nucený výsek Aš: Pavla Bugi Bušková, Anna Trki Trčková *Tkadleny*; r. Bugi a Trki

Antonín D. S. a Krvik Totr Praha: Martin J. Švejda *Ivan, Kamil a Dušan (malý intelektuální muzikál)*; r. Martin J. Švejda

J.S.T.E. Artyžok a DRED Náchod: Ondřej Pumr *Dekalog: Písň z prvního a dalšího smrtživota*; r. O. Pumr

J.S.T.E. Artyžok a DRED Náchod: Ondřej Pumr *Dekalog: Pygmalion – Svatba – Kar*; r. O. Pumr

Havranprkno Praha: Jan Tošovský *Duch Llana Estacada*; r. Petr Chmela

PuMoWo Brno: Martin Macháček *Storáče*; r. M. Macháček a kolektiv

Duonasekyru Příbor: Pavel Rezi Rösner a Honza Dudy Dudek *Prodejce duše*; r. soubor

Inspirativní představení

Divadlo na tahu: V. Havel *Audience*

2009 / XXXXVIII. ročník

Hlavní program

THeatr Ludem Ostrava: Hana Galetková a kolektiv *Narozeniny*; r. H. Galetková a soubor

Kohen group Hukvaldy: soubor *Kohen Market*; r. Nela Kornetová, Kristýna Tillová

Divadlo Smršť DDM Kopřivnice: soubor *Proč to nezkusit?*; r. Marcela Nedjalková

LSD (Liberecké studentské divadlo) Liberec: Daniel Černík, Markéta Tchelidze, soubor *Pro tentokrát mimo*; r. Daniel Kaliba

Kunsthau Praha: Tankred Dorst *Fernando Krapp mi napsal dopis*; r. Mirek Drábek

Někdo ZUŠ F. A. Šporka Jaroměř: Jakub Maksymov *Vě dvě na bruskách II*; r. Jaroslava Holasová a J. Maksymov

Antonín D. S. Praha: Martin J. Švejda *Žena. Říkejte mi žena*; r. M. J. Švejda

Divadlo Vysokozdvižného soumara Opava: Jiří Karen *Hra*; r. Malý bílý psík

Divadlo Kámen Praha: Petr Macháček *Zvěstování Bohunce*; r. P. Macháček

J.S.T.E. ARTYŽOK a DRED Náchod: Ondřej Pumr *Dekalog: Kamtenpláč (adondellanto)*; r. O. Pumr

LÁHOR/Soundsystem Hranice: Petr Marek a soubor *Diskrétní den*; r. soubor

Cyranovy boty Brno: Věra Bělehrádková *Větve téhož stromu*; r. V. Bělehrádková

DS SNOOP Opatovice nad Labem: Biljana Srbljanovic *Rodinné příběhy*; r. Aleš Dvořák

2010 / XXXIX. ročník

Hlavní program

Divadlo Prkno Veverská Bítýška: Vít Jakubec *Hra*; r. V. Jakubec

Kühlschränke Plzeň: montáž textů Jeana Geneta, Jana Zahradníčka, Françoise Villona, Oscara Wilde, Ivana M. Jirouse, Zbyňka Hejdy,

Markýze de Sade, Paula Verlaina *Žalář*; r. Marie Nováková

Zewling theater s. r. o. Jihlava: soubor *Candida Candida*; r. Jan Čermák, Vítek Malý a soubor

Evrybáby Plzeň: autorská koláž *Čas Q*; r. Roman Černík

Divná Bára Praha: Jiří Benda *Krteček*; r. J. Benda

Liberecké studentské divadlo Liberec: soubor *Bicykle Day*; r. Daniel Kaliba

Klišéteatr Brno: Matěj Mužík *Muž, který miloval Nicka Cavea*; r. M. Mužík

Antonín D. S. Praha: Martin J. Švejda *Škorpil Intelektual Show + Partneři.cz*; r. M. J. Švejda

LÁHOR/Soundsystem a Divadlo SkRAT: kolektiv souborů *Neberte to osobně!*; r. kolektiv souborů

Antonín D. S. a Krvík Totr, Praha: Daniil Charms *Jelizaveta Bam*; r. Martin J. Švejda

Potrva Praha: Vojtěch Poláček *Romeo: Poslední štace?*; r. V. Poláček

Divadlo Tramtarie Olomouc: Vladislav Kracík, Lenka Jorňáková *I na Batmana občas padne smutek*; r. V. Kracík

Kunsthaus Sananin Praha: Michal Walczak *Lov na losa*; r. Miroslav Drábek

Frei Körper Kultur Semily: Jan Hofman, Jan Mocek *Wir tanzen konzentriert!*; r. J. Mocek, J. Hofman

Inspirativní představení

J.S.T.E. ARTYŽOK & D.R.E.D. Náchod: Ondřej Pumr *Dekalog: Svatyně, (klastrofobie)*; r. O. Pumr

Jaroslav Dušek Vizita Dolní Břežany: *Šrám a Písek*

2011 / L. ročník

Hlavní program

Divadlo Duo Tot Praha: Ladislav Karda a Ondřej Zais *Tabák aneb Rauchen töd*; r. soubor

Regina Břeclav: Martin Janků a Zdeněk Miklín *Na Betlém!*; r. soubor

3v team Frydek-Místek: *Zdi. Kolem. V nás*; r. soubor

Divadlo Potrvá Praha: Vojtěch Poláček *Bílá hora 70/22*; r. V. Poláček

Ztracená existence Praha: Vojtěch Bráník Dvořák, Alexandr Guha *Vandaska*; r. soubor

Divadlo Kámen Praha: Petr Macháček *Zabrada*; r. P. Macháček

Duo Plzeň: Max Weber a Albert Kamil podle Josipa Brodského *1000 metrů nad Římem*; r. soubor

Evrybáby a hosté Plzeň: Federico García Lorca *Dům Bernardy A.*; r. Roman Černík

Studio Divadla Dagmar a pedagogické školy Karlovy Vary: Hana Franková a Jan Hnilička *Pozdravuj všechny doma*; r. H. Franková a J. Hnilička

J.S.T.E. & D.R.E.D. Kladsko/Praha/Olomouc: Ondřej Pumr, Aglaja Veteranyiová *Kukající anjel*; r. O. Pumr a soubor

Rituál jeleního muže Jeřice: Klára Doubková *Otec čísel*; r. soubor

LÁHOR/Soundsystem Hranice: kolektiv souboru *Budu jen když zaplatíš*; r. soubor

Divadlo DNO Hradec Králové a Šavgoč Brno: podle bible *Hospodin aneb Kdopak by se boha bar*; r. Jiří Jelínek

Rozkoš bez rizika Praha: Hana Malinová, Vladimír Pecka *Stařeny*; r. H. Malinová

Geisslers Hofcomoedianten Kuks: Edmund Champion *Ambrosia*; r. Petr Hašek

Inspirativní představení

Vosto5 Praha: soubor *Teatromat*; r. Ondřej Cihlár

Ing. Antonín Puchmajer D. S. Praha: Vladimír Mikulka, Martin J. Švejda *Kabaret*; r. V. Mikulka a M. J. Švejda

2012 / LI. ročník

Hlavní program

Hana Voříšková a Matěj Pospíšil Chocení: H. Voříšková podle A. S. Puškina *O zlaté rybce*; r. H. Voříšková
Arte della Tlampač České Budějovice: *Sametový hranostaj*; r. soubor
Škytafky ZUŠ R. Schummana Aš: *Burn baby burn*; r. soubor
Divadlo Kámen Praha: Petr Macháček *Ras al Chajma*; r. P. Macháček
Triarius Česká Třebová: Lubor Kasal, Tom Kirkwood *Orangutan v továrně*; r. Laco Špais a Josef Jan Kopecký
Divadlo TEJP a Divadlo DIOD Jihlava: *Zeppo*; r. Jakub Škrdla
LÁHOR/Soundsystem Hranice: *Kdo, když ne my? Kdy, když ne teď?*; r. soubor
D.R.E.D. & J.S.T.E. Náchod: Ondřej Pumr *Ikonanta na motivy Sofokla*; r. O. Pumr
Nenasytá Vrtule Slaný: *Jezení*; r. Kateřina Oplatková Rezková a Jiří Rezek
Divadlo DNO Hradec Králové a Na cucky Olomouc: Jiří Jelínek *IDOLLS EMOčně dEMOliční EMOkál (2011)*; r. J. Jelínek
Cyranovy boty Pohybové studio Brno: *Kavárna*; r. soubor
Geisslers Hofcomodianten Kuks: Otakar Faiřr *Don Juan aneb Strašlivé hodování*; r. Petr Hašek

Inspirativní program

Divadlo Continuo Malovice: *Projekt NOW!*; r. Pavel Štourač
Divadlo DNO Hradec Králové: *Svět podle Fagi*; r. Jiří Jelínek
Anička a letadýlko, Praha/Brno: Anička Duchanová *Chroust*; r. A. Duchanová
HaDivadlo Brno: Sarah Cane *Psychóza ve 4:48*; r. Filip Nuckolls
Depresivní děti touží po penězích Praha: *Muzeum všednosti – víra*; r. soubor
LAMENTO Praha: Lucie Trmíková *Z tance v prach a zase do tance, den a noc Matky Terezy*; r. Jan Nebeský

2013 / LII. ročník

Hlavní program

Ochotni pro cokoliv Jihlava: soubor *Meandr Revue*; r. soubor
ON AN Příbor: Ondřej Gerik, Antonín Brinda *Z 00*; r. soubor
Kühlschränke Plzeň: Petr Šmíd *Snajpři*; r. Marie Nováková
Karavana deseti slov Plzeň: Martin Bohata a Jaroslav Jurečka *Pěnivé dny podle Viana*; r. Blanka Josephová-Luňáková a Jacques Joseph
Tom a Jeff Havířov: soubor *Okna*; r. Pavel Studník
Divadlo Kámen Praha: Petr Macháček *Výhled na řeku Labe*; r. Martin J. Švejda
Broukocovo Kamdivadlo Česká Kamenice: Jaroslav Střelka *Přizdisráč*; r. J. Střelka
Relikty hmyzu Praha: Albert Camus, Emil Cioran, Miroslav Holub, Franz Kafka, Mojžíš, H. Mueller, Adam Pospíšil, Čeněk Pýcha, William Shakespeare, Šimon Stiburek *Hamlet (chlapec, který zůstal naživu)*; r. Adam Pospíšil, Čeněk Pýcha a Š. Stiburek
Dva ve jhách Praha: Lucie Páchová, Honza Neugebauer *Ze Zásuvek*; r. soubor
Hana Voříšková Chocení a Muziga: soubor *Pohyblivé obrázky*; r. H. Voříšková, Helena a Jiří Vedralovi
Antonín Puchmajer D. S. Praha: Petr Lanta, Vladimír Mikulka, Jakub Škorpil, Martin J. Švejda, *Spánek nikdo nevolá*; r. soubor
Někdo Praha: Jakub Maksymov, Karel Čapek *Uměl létat*; r. soubor

Inspirativní program

Geisslers Hofcomodianten Kuks: Otakar Faiřr *Polibky*; r. Petr Hašek
LÁHOR/Soundsystem Hranice: *Když čas netlačí aneb Na jedné lodi*; r. soubor
Tomáš Žizka & Petr Váša: *Kořen, Hřeben, Podkolenka* – free performance

2014 / LIII. ročník

Hlavní program

Dřina a papír Lednice: Honza Neugebauer *Gilgameš*; r. Honza Neugebauer
Antonín Puchmajer D. S. Praha: Vladimír Mikulka, Martin J. Švejda *Be Pozzy!*; r. V. Mikulka a soubor
Mikrle ZUŠ F. A. Šporka Jaroměř: Charles Perrault, Giambattista Basile *Kráska v dřevě spící* (1. část); r. soubor
Divadlo Kámen Praha: Petr Macháček *Mamut mamut*; r. P. Macháček
Divadlo Najt Pardubice: Andy Warhol, Jana Tichá *Od A k B a zase zpět*; r. soubor
FKK Praha soubor: *Kolektivní zážitek*; r. Jan Mocek a soubor
Divadlo Vydýcháno ZUŠ Liberec: soubor *Věra 2.014*; r. Lukáš Horáček a soubor
HG feat. Uhřík Nový Jičín: Jan Géryk *Postbluespunk*; r. J. Géryk
D.R.E.D. Náchodsko/Kladsko/Pražsko: Ondřej Pumr *Kolébava*; r. O. Pumr
Děvčátka a slečny ZUŠ F. A. Šporka Jaroměř: Charles Perrault, B. H. J. Bílovský *Kázání děvčátkům a slečnám*; r. Jarka Holasová a soubor
Mikrle ZUŠ F. A. Šporka Jaroměř: Charles Perrault, Giambattista Basile *Kráska v dřevě spící* (2. část); r. soubor
DS Q10 Studio Divadla DRAK Hradec Králové: Richard Brautigan *V melounovém cukru*; r. Filip Huml
DS KÁŤAjeBÁRAjeSKÁLA Most: Lubomír Typlt *MCHS (We want word)*; r. soubor
Negativy Telč: Jan Krejčí, Ondřej Lanč a Ondřej Horník *Sežrat boty*; r. soubor
BUDETETO! Plzeň: Iva Procházková, soubor *Nazí*; r. Michal Ston

Inspirativní program

Divadlo Vosto5 Praha: Ondřej Cihlár *Slzy ošlehaných mužů*; r. O. Cihlár
KALD DAMU Praha: J. Sinclair, J. Dark, P. Tejnorová a kol. *Umění braku on air*; r. Petra Tejnorová
Přednáška Jiřího Adámka: KALD DAMU

2015 / LIV. ročník

Hlavní program

Mikrle ZUŠ F. A. Šporka Jaroměř: Karel Čapek, Božena Němcová, Jakub Maksymov *Substrát*; r. soubor
Q10 Studio Divadla DRAK Hradec Králové: Mario Gelardi (*Zlomatka*), Filip Huml Král *Malamadre / Sorella*; r. F. Huml Král
Negativy Telč/Praha: Ondřej Horník, Jan Krejčí, Ondřej Lanč, Kurt Schwitters *Ursonate*; r. soubor
OLDstars Praha: Koffi Kwahulé *Nestyda*; r. Tomáš Staněk
Vdova po kapitánovi dunajské paroplavební společnosti Praha: René Urbánek *Nárek mravence*; r. Šimon Stiburek
Divadlo Bez Pravidel Brno: Lukáš Musil a Michael Schmidt *Vzpomínka*; r. soubor
Rozvodovodovovy Rozvodovy Liberec: Adam Georgiev *Ve jménu... koní topících se ve sněhu*; r. Michael Černík
Teď, nádech a let Pardubice: David Zelinka a soubor *Kábul, Bagdád, Ar Raquah, Maarran*; r. soubor
D.R.E.D. Náchodsko/Kladsko/Pražsko: Aglaja Veteranyiová, Herta Müllerová, Mark Šindelka, Ondřej Pumr *Nudle se krájí jemně*; r. O. Pumr
DS Q10 Studio Divadla DRAK Hradec Králové: Mario Gelardi *Malamadre / Amico malvagio a Malamadre / Famiglia malata*; r. Filip Huml Král
Karavana deseti slov, Francouzská aliance v Plzni: Martin Bohata, Jaroslav Jurečka *V rámci rámců*; r. Blanka Josephová-Luňáková, Jacques Joseph
Divadlo Kámen Praha: Petr Odo Macháček *Dopis poslaný poštou*; r. P. Odo Macháček
Divadlo komorní svět Praha: Viliam Klimáček *Komiks*; r. Marian Škorvaga

Inspirativní program

Boca Loca Lab Praha, Jiří Adámek: *Řekni něco*; r. Jiří Adámek
DS Q10 Studio Divadla DRAK Hradec Králové: Mario Gelardi *Malamadre / Sorella malata*

Doprovodný program

Šrámkův Písek – Písku 2015

2016 / LV. ročník

Hlavní program

Buddeto! SZUŠ Trnka Plzeň: *Přemnohá dobrodružství, jakož i hrdinské skutky rytířů nízkého stolu – útržky eposu*; r. Michal Ston
NJ feat. Uhřík Nový Jičín: Jan Géryk *Tricet osm dva*; r. J. Géryk
Relikty Hmyzu Praha: Adam Pospíšil, Šimon Stiburek *FRACEK / život a dílo*; r. A. Pospíšil, Š. Stiburek
DěS Městské divadlo Český Krumlov: Alexandra Berková *Nazdar Ančo!*; r. Veronika Holcová, Marta Hermannová
Děvčátko a slečny ZUŠ F. A. Šporka Jaroměř: Karel Jaromír Erben, Karel Jaroslav Obrátil *Ušubraná*; r. Jarka Holasová a soubor
Šubrd ZUŠ Jihlava: Martin Kolář a soubor *Štempl*; r. M. Kolář a soubor
Antonín Puchmajer D. S. Praha: Jakub Škorpil *Jako (škorperetka)*; r. Martin J. Švejda
Teátr Vaštar Ostružno: Federico García Lorca *Krvavá svatba*; r. Michal Ston
Valaši v pohybu Valašské Meziříčí: kolektiv souboru *Vznikne?*; r. soubor
D.R.E.D. Náchodsko/Kladsko/Pražsko: Jan Balabán, Ondřej Pumr *Dekalog / Balaba*; r. O. Pumr
Divadlo Kámen Praha: Petr Odo Macháček *Ztráta obsahu v konfekčním obalu*; r. P. Odo Macháček
Teď, nádech a leť Pardubice: David Zelinka *Slepice není pták, Ukrajina není cizina*; r. D. Zelinka

Inspirativní program

Geisslers Hofcomoedianten Praha: Helena Kebrtová, Giovanni Battista Andreini, Petr Hašek *Magdaléna lascivní a kající*; r. Petr Hašek

Doprovodný program

Šrámkův Písek – Písku 2016

2017 / LVI. ročník

Hlavní program

Jiná tvář, Ateliér DV na FPE ZČU Plzeň: Roman Černík a soubor *MÝ-TY: Jeskyně*; r. Roman Černík
Nejhodnější medvídci Praha: Wolfgang Lewinski *Poincarého domněnka*; r. Daniel Vavřík
Divadelní soubor Q10 Hradec Králové: William Shakespeare, Filip Huml Král *R+J*; r. F. Huml Král
GT Hlinsko: Václav Havel, Lada Leszkowová *Havlovy kratásky: Vernisáž*; r. Tomáš Pšorn, L. Leszkowová
NJ feat. Uhřík Nový Jičín: Jan Géryk *Casiopea aneb Etudy o časovosti*; r. J. Géryk
ZUŠ Vítězslava Nováka Jindřichův Hradec: Arnošt Goldflam *Horror*; r. František Oplatek a soubor
Teátr Vaštar Ostružno: volně inspirováno Williamem Goldingem, Michal Ston *Svině! (2017, ostrov)*; r. Michal Ston
ChoseMína Ostrava: Vilemína Ondrušová, Josef Jusku *DeMono*; r. soubor
Vidacit Valašské Meziříčí: Barbora Eisenhammerová, *Zdravee Volný pád*; r. soubor
Tom a Jeff Havírov: Pavel Studník *Na drátku*; r. soubor
Inverze Most: Pavel Skála a soubor *To si viděš*; r. P. Skála a soubor
Fotka bezhlavého motýla Praha: Ladislav Karda, Františka Králíková *Zvláštní druh projekce*; r. L. Karda
Mikrle Kolegium hraběte Šporka Jaroměř: soubor *Štípnutí labutě*; r. soubor

Doprovodný program

Šrámkův Písek – Písku 2017

2018 / LVII. ročník

Hlavní program

Antonín Puchmajer D. S. Praha: Vladimír Mikulka, Kateřina Rudčenkova, Jakub Škorpil, Martin J. Švejda, Hana Tillmanová *Rösnerovo oko aneb Nutkání souložit se sochami*; r. V. Mikulka a soubor

Relikty Praha: *[[WAR-IN-PROGRESS]]*_ch2v4; r. Šimon Stiburek a Adam Pospíšil

Divadlo Dagmar Karlovy Vary: Lukáš Beneš (Sokolov), Hana Franková *Prostory I – Sokolov*; r. H. Franková

Nic a pořád nic ZUŠ F. A. Šporka Jaroměř: Karel Čapek, Petra Březinová *RUR?*; r. P. Březinová a Jarka Holasová

Diverzanti Brno: Kateřina Volánková *Domeček za hranicí slušnosti*; r. K. Volánková

Praškeble Gymnázium Lanškroun: Ray Bradbury *The Jar*, Jan Střecha *Sklenice*; r. J. Střecha

Statické divadlo Ostrava: Jakub Tichý *Útěk*; r. J. Tichý

JakKdo ZUŠ F. A. Šporka Jaroměř: Anna Vitvarová *Prasečinky*; r. Jarka Holasová

ZDividla ZUŠ Edvarda Runda Ostrava-Slezská Ostrava: Tereza Agelová *Už brzy dozpívám*; r. T. Agelová

naHRANě ZUŠ Litoměřice: Daniel Špinar a Jana Slouková (Homo 06), soubor *H(S)rát dubu*; r. Aleš Pařízek

JakKdo ZUŠ F. A. Šporka Jaroměř: Ray Bradbury *Kosa*, Barbora Maksymovová *Asi jsme špatně odbočili...* ;

r. Jarka Holasová a B. Maksymovová

Doprovodný program

Šrámkův Písek – Písku 2018

2019 / LVIII. ročník

Hlavní program

Ojebad Praha: Otto Linhart a soubor *Odborná porota*; r. O. Linhart a soubor

Děvčátko a slečny Kolegium hraběte Šporka Jaroměř: Charles Perrault, soubor *Modrovous*; r. Jarka Holasová a soubor

Inverze ZUŠ F. L. Gassmanna Most: soubor *Měsíc*; r. Pavel Skála

Umělecký soubor Bílá holubice Ostrava: Ivana Martáková-Blaťáková, Kristýna Slezáková *Dva světy*; r. I. Martáková-Blaťáková

Kufr a Kohout Štramberk: Barbora Hubáčková *Postýlka*; r. B. Hubáčková

D.R.E.D. Náchodsko/Kladsko/Pražsko: Ondřej Pumr *Figura cum figuris*; r. O. Pumr

LÁHOR/Soundsystem Hranice: soubor *Než hanba začne fackovat druhé*; r. Petr Marek

VTAHU Brno: Henrik Ibsen, soubor *Nepřítel lidu*; r. Petr David a Marie Brabencová

Teď, nádech a leť Pardubice: David Zelinka a soubor *A lidé žijí. Abdul*; r. D. Zelinka

JAMkA-drumka Svitavy: S.d.ch. Univerzální toaleta, soubor *No Time for Losers*; r. Martin Mohr

Tvoje Bába ZUŠ F. L. Gassmanna Most: Hanuš Hachenburg, Jiří Brady, Pavel Skála a soubor *Poem macht frei*; r. P. Skála

Mrož v krabici Soukromá ZUŠ Trnka Plzeň: Franz Kafka, soubor *Du verstehst mich, nicht wahr?*; r. Michal Ston

Dočasně pevný spolek Svitavy: *S Jindrou*; r. soubory:

Soubor Naopak a Ťuhýk, Dramatická školička Svitavy *Dva obrazy beze slov*; r. Jana Mandlová a soubor;

Hana Voříšková Chocen *Balada o modré panně a plachém zobáku*;

Soubor Mízou do dřeva Hradec Králové *Kdyby se ztratili...*;

C Svitavy *Písně*; r. Karel Šefrna

Host přehlídky

Divadlo Pod čarou Písek: František Zborník *O 14 dní dříve aneb Svoboda nadvakrát*; r. F. Zborník

Doprovodný program

Šrámkův Písek – Písku 2019

2020 / LIX. ročník

Hlavní program

Zběsilá pípa Hlučín: Martin Jarošek *Přivo věčné živo*; r. M. Jarošek

Špenát a kedlubna Most: Václav Havel, soubor *SVBD*; r. Pavel Skála

120dB ZUŠ F. A. Šporka Jaroměř: Shaun Tan, soubor *Cik!*; r. Jarka Holasová a soubor

HOP-HOP ZUŠ Ostrov: Karen McManus, Irena Konývková *Jeden z nás lže*; r. I. Konývková

Reservé Most: Malála Júsufzajová, Pavel Skála, Veronika Bíbová a soubor *Malála*; r. Pavel Skála

Antonín Puchmajer D. S. Praha: Kateřina Rudčenkova *Příběhy z pohřbu aneb povídej mi něco hezkého*; r. Petr Lanta a soubor

Slepé střevo ZUŠ Louny: Grace McCleenová, Oksana Kaplanová a soubor *Skvostná země*; r. O. Kaplanová a soubor

Antonín Puchmajer D. S. Praha: Vladimír Mikulka *Beraniidla budoucnosti*; r. V. Mikulka a soubor

Divadelní soubor Tajfun Ostrava: František Gellner, soubor *Čekání na Gellnera*; r. Sára Wranová, Jakub Novák

Turnovské divadelní studio Turnov: Petr Haken *Dlouhá cesta*; r. P. Haken

Statické divadlo Ostrava: Jakub Tichý *Párek*; r. J. Tichý

Akolektiv Helmut Praha, soubor *S čaganem lamag nohy*; r. soubor

Inspirativní představení

Geisslers Hofcomoedianten Praha: Vratislav Levínský z Olešnice *Tři ženy a zamilovaný lovec. Svrbí mě Brandl*; r. Petr Hašek

Doprovodný program

Šrámkův Písek – Písku 2020

2021 / LX. ročník

Hlavní program

Ateliér VDN Divadelní fakulta JAMU Brno: Zoja Mikotová a kolektiv *Cesta do fantazie i skutečnosti*; r. Z. Mikotová

Všecky Barvy ZUŠ F. L. Gassmanna Most: Pavel Skála a soubor, Iva Procházková *Soví zpěv*; r. P. Skála

Hana Voříšková Choceň + Tomáš Mohr Svitavy: *Haló, chci ven!*; scénář a r. H. Voříšková

Brambůrky Most: *Cvičme v rytme*; scénář a r. soubor

Matěj Výborný Most: *Kolem a kolem*; scénář a r. M. Výborný

Osamocená Hradec Králové: *CKD*; scénář a režie Pavla Bútorová

Hana Voříšková Choceň: autorská poezie *Rýžování*; scénář a r. H. Voříšková

Statické divadlo: Jakub Tichý *Podle všeho*; r. Ondřej Turoň

Divadlo DOH()RY Nedašov: Jan Lörincz *Hora Bez*; r. J. Lörincz

Ted, nádech a leť Pardubice: David Zelinka *Strategie růže*; r. soubor

Nabalkoně Olomouc: Maurice Maeterlinck Vnitro, Vít Zborník *Morena*; r. V. Zborník

Inspirativní představení

Divadlo Vosto5 Praha: Ondřej Cihlár, Petr Prokop *Košičan 3*; r. soubor

Sladovna Písek: Tomáš Machek, Adam Langer a další tvůrci *Laboratoř Nebe a Voda mne napadá*

Divadlo Kámen: Jáchym Topol Citlivý člověk, Petr Macháček *Poříčská madona*; r. P. Macháček

Doprovodný program

Šrámkův Písek – Písku 2021

Literatura a použité zdroje

- CÍSAŘ, Jan. Amatérské činoherní a alternativní divadlo v letech 1970–1989. In: Cesty českého amatérského divadla. Praha, IPOS 1998. s. 283–322.
- CRHOVÁ, Alena. Ohlédnutí za šumperskými divadelními dílnami. Praha, NIPOS, 2015. 95 s.
- HRAŠE, Jiří. Prostě Prostějov. Praha, IPOS 1997. 107 s.
- JUST, Vladimír. Netradiční, nekamenná, autorská, ale naše. Brožura ŠP 1979. 12 s.
- JUST, Vladimír. Proměny malých scén. Praha, Mladá fronta, 1984. 304 s.
- JUST, Vladimír. Z dílny malých scén. Praha, Mladá fronta, 1989. 317 s.
- KOVALČUK, Josef. Autorské divadlo 70. let (vztah scénáře a inscenace). Praha, ÚKVČ, 1982. 80 s.
- KOUBA, Petr. Dryjáky. Update studio, 1999. 146 s.
- LÁZŇOVSKÁ, Lenka, ŠRÁMKOVÁ, Vítězslava, ZBORNÍK, František. Pódia z krabičky. Nesoustavné nahlédnutí do historie malých neprofesionálních scén 60. let 20. st. Praha, NIPOS 2005. 187 s.
- LÁZŇOVSKÁ, Lenka, ŠRÁMKOVÁ, Vítězslava, ZBORNÍK, František. Divadla svítící do tmy I. Nesoustavné nahlédnutí do historie malých neprofesionálních scén 70. let 20. st. Praha NIPOS 2006. 179 s.
- LÁZŇOVSKÁ, Lenka, ŠRÁMKOVÁ, Vítězslava, ZBORNÍK, František. Divadla svítící do tmy II. Nesoustavné nahlédnutí do historie malých neprofesionálních scén 80. let 20. st., Praha NIPOS. 2007. 283 s.
- NOVOTNÁ, Lenka. Šrámkův Písek 2010–2001. Praha NIPOS 2011. 56 s.
- ŠRÁMKOVÁ, V., Vedral, J. Hledání výrazu. České autorské divadlo v 80. letech. Praha IPOS 1991. 80 s.
- PRINC, Milan. Šrámkův Písek v přesýpacích hodinách. PRAAM 2001. 67 s.
- PROVAZNÍK, Jaroslav. Děti a loutky. Praha NAMU 2018, 223 s.
- RYCHLÍK, Jan. Československo v období socialismu 1945–1989. Praha, Vyšehrad 2020. 415 s.

Časopisy a další zdroje

- Amatérská scéna, roč. I–LI (1964–2014)
- Amatérská scéna, internetová verze od r. 2015 (www.amaterskascena.cz)
- Databáze českého amatérského divadla (www.amaterskedivadlo.cz)
- Ochotnické divadlo, roč. V–VIII (1957–1962)
- sramkuv.blogspot.com

Dokumentace Šrámkova Písku 1957–2020 (plakáty, programy, zpravodaje, programové brožury, novinové výstřižky, zápisy z jednání, doporučení z krajských přehlídek, korespondence se soubory, scénáře, fotografie ad.), archiv NIPOS-ARTAMA a ÚKVČ.

Zkratky

A

AITA (mezinárodní asociace amatérského divadla, též AITA/ IATA)

AMU (Akademie múzických umění)

ARTAMA (také NIPOS-ARTAMA, útvar NIPOS)

AS (Amatérská scéna, časopis)

ASUT (armádní soutěž tvořivosti mládeže)

AVU (Akademie výtvarných umění)

Č

ČKD (strojírenský podnik, původní název

Českomoravská-Kolben-Daněk)

ČR (Československá, resp. Česká republika)

Čro3 (Český rozhlas 3)

ČSAV (Československá akademie věd)

ČSD (Československé státní dráhy)

ČSLA (Československá lidová armáda)

ČSM (Československý svaz mládeže)

ČSR (Československá republika)

ČSSR (Československá socialistická republika)

ČST (Československá televize)

CŠV (celoškolský výbor)

ČÚV (Český ústřední výbor)

ČZM (Československý zväz mládeže)

D

DA (Dům armády)

DAMU (Divadelní fakulta Akademie múzických umění)

DdrS (dětský divadelní a recitační soubor)

DDOČ (Svaz dělnických divadelních ochotníků Československa)

DDM (dům dětí a mládeže)

DDS (dětský divadelní soubor)

DěS (Český Krumlov, Dětské studio městského divadla)

DFŠ (Divadlo Fráni Šrámka)

DIOD (Jihlava, Divadlo otevřených dveří)

DIRES (Zvolen, Divadelní a Recitační Soubor)

DISK (divadelní scéna DAMU Praha, zkratka původního názvu Divadlo studentů konzervatoře)

DJKT (Plzeň, Divadlo Josefa Kajetána Tyla)

DK (dům kultury)

DKDP (Dům kultury Dopravního podniku)

DKP (Dům kultury pracujících)

DMJF (divadlo malých jevištních forem)

DMT (Brno, Divadlo Margaret Thatcherové, viz Láhor/Sound-system)

DNO (také Dno, Hradec Králové, název souboru)

DNP (Divadlo na provázku Brno)

Drak (Hradec Králové, profesionální loutkové divadlo, zkratka pojmů Divadlo radosti, atrakcí a komedie)

DRC (Kaplice, Divadlo rodinných celků)

DRED (Náchod či Náchodsko/Kladsko/Pražsko;

také Dred, D. R. E. D., DREJG či FEJG, název souboru)

DrKr (dramatický kroužek)

DRS (dětský recitační soubor)

DPČ (Divadlo Pod čarou)

DPM (dům pionýrů a mládeže)

Doprapo (Praha, Dopravní podnik, název souboru P. Lébla)

DS (divadelní soubor)

D. S. Antonín (Praha, Divadelní spolek Antonín, také Ing. Antonín

Puchmajer D. S. nebo Antonín D. S.)

D-studio (DNP Brno, dětské studio)

F

FAMU (Filmová fakulta Akademie múzických umění)

FEMAD (Festival mladého amatérského divadla Poděbrady)

FF (filozofická fakulta)

FFK (Praha, Frei Körper Kultur, název souboru)

FFUK (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy)

FSB (Filmové studio Barrandov)

H

Hadivadlo (Prostějov, Brno, Hanácké divadlo, také Ha-Di, Ha-divadlo nebo HA-divadlo)

HG/NJ feat. Uhřík (Nový Jičín, název souboru)

H. O. (Uherské Hradiště, název souboru ZUŠ)

HPS (Hlavní politická správa)

I

IPOS (Informační a poradenské středisko pro místní kulturu Praha, později NIPOS)

J

JAMU (Janáčkova akademie múzických umění)
JčKNV (Jihočeský krajský národní výbor)
JčKV (Jihočeský krajský výbor)
JDO (Úpice, Jednota divadelních ochotníků)
JH (Jiráskův Hronov)
JKP (jednotný klub pracujících)
JSŠ (jedenáctiletá střední škola)
J. S. T. E. Artyžok (Náchod a Kudowa Zdroj, název souboru)
JZK (Jednotný závodní klub)

K

KALD DAMU (Katedra alternativního a loutkového divadla DAMU)
KaSS (kulturní a společenské středisko)
KD (kulturní dům)
KD Kolín (Krajské divadlo Kolín)
KDPM (krajský dům pionýrů a mládeže)
KKP (klub kultury pracujících)
KKS (krajské kulturní středisko)
KOS (krajské osvětové středisko)
KSČ (Komunistická strana Československa)
KSSS (Komunistická strana Sovětského svazu)
KP (klub pracujících)
KPS (krajský poradní sbor)
KÚD (Liberec, Krátké a úderné divadlo)
KV (krajský výbor)
KVČ (kulturně výchovná činnost)
KVS (krajská vojenská správa)

L

L. S. D. (Liberecké studentské divadlo)
LŠU (lidová škola umění)
LUT (lidová umělecká tvořivost)

M

MDO (městský dům osvěty)
MDPM (městský dům pionýrů a mládeže)
MJF (malé jevištní formy)
MK (místní klub)
MK ČR (také MK, Ministerstvo kultury České republiky)
MKS (městské kulturní středisko)
MěKS (městské kulturní středisko)
MěstNV (městský národní výbor)

N

ND (Národní divadlo)
NDR (Německá demokratická republika)

NIPOS-ARTAMA (také Nipos, Národní informační a poradenské středisko pro místní kulturu Praha a jeho útvar pro amatérskou kulturu)
NSR (Německá spolková republika)

O

OB (osvětová beseda)
OD (Ochotnické divadlo, časopis)
ODDM (okresní dům dětí a mládeže)
ODM (okresní dům mládeže)
ODPM (okresní dům pionýrů a mládeže)
OK (odbor kultury)
OKS (okresní kulturní středisko)
OKVS (okresní kulturní a vzdělávací středisko)
ONV (okresní národní výbor)
OOR (okresní odborová rada)
OOS (okresní osvětové středisko)
OPS (okresní poradní sbor)
o. s. (občanské sdružení)
OSŠ (osmiletá střední škola)
OV (okresní výbor)

P

PG (pedagogické gymnázium)
PI (pedagogický institut)
PKOJF (Praha, Park kultury a oddechu Julia Fučíka)
PKS (Pražské kulturní středisko)
PRAAM (Písek, s. r. o., nakladatelství)
PZKO (Polský svaz kulturně osvětový)

R

ROH (Revoluční odborové hnutí)
Rockfest (rockový festival)
R. S. (Praha, recitační skupina Vpřed)
RUR (Rosum's Universal Robots, název hry Karla Čapka)

S

SADAS (Společnost amatérské divadlo a svět)
SČDO (Svaz českých divadelních ochotníků)
SDS (Státní divadelní studio)
SEŠ (střední ekonomická škola)
SK (sdružený klub ROH)
SNOOP (Opatovice nad Labem, Sdružení náruživých ochotníků Opatovic)
SNP (Slovenské národní povstání)
S. M. A. D. (Šumperk, Setkání mladých amatérských divadelníků)
SPFŠ (střední průmyslová škola filmová)

SPŠ (střední průmyslová škola)
SPŠS (střední průmyslová škola stavební)
SSM (Socialistický svaz mládeže)
StB (Státní tajná bezpečnost)
STM (soutěž tvořivosti mládeže)
STMP (soutěž tvořivosti mládeže a pracujících)
Studio PH (Hradec Králové, Studio poezie a hudby)
SUP (Pardubice, Studio uměleckého přednesu)
SVČ (Lužánky, Středisko volného času)
SVVŠ (střední všeobecně vzdělávací škola)

Š
ŠOK (Š. O. K., Študenti od Keplera Praha, soubor Gymn. Jana Keplera)
ŠP (Šrámkův Písek)
ŠS (školská skupina)

T
TEJP (Jihlava, akrobatické divadlo)
TKS (Turnovské kulturní středisko)

U
ÚDA (Ústřední dům armády)
ÚDLT (Ústřední dům lidové tvořivosti)
ÚDLUT (Ústřední dům lidové umělecké tvořivosti)

ÚDPMJF (Praha, Ústřední dům pionýrů a mládeže Julia Fučíka)
ÚDPM (ústřední dům pionýrů a mládeže)
ÚKDDS (Praha, Ústřední kulturní dům dopravy a spojů)
ÚKVČ (Ústav pro kulturně výchovnou činnost)
ÚMDOČ (Ústřední matice divadelních ochotníků
československých, resp. českých)
UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural
Organization, mezinárodní organizace pro kulturu, vědu a výchovu)

UNIMA (Union International de la Marionette, Mezinárodní
loutkářská unie)
USM (Rubín, umělecké studio mladých)
ÚV (ústřední výbor)
ÚV ČSM (Ústřední výbor Československého svazu mládeže)

V
V. A. D. (Kladno, zkratka názvu Velmi amatérské divadlo)
Vosto5 (Praha, název souboru)
VŘSR (Velká říjnová socialistická revoluce)
VŠZ (vysoká? či vyšší? škola zemědělská)
VUS (vojenský umělecký soubor)
VÚ (vojenský útvar)
VŽKG (Ostrava, Vítkovické železářny Klementa Gottwalda)

W
WP (Wolkrův Prostějov)

X
XXXHX`XOX`XOXX (Ostrava, název souboru)

Z
ZDŠ (základní devítiletá škola)
ZK (závodní klub)
ZO (základní organizace)
ZŠ (Základní škola)
ZUČ (zájmová umělecká činnost)
ZU SPZ (ZU? Státních pracovních záloh)
ZUŠ (základní umělecká škola)
ZV (závodní výbor)

Jmenný rejstřík

A

Abramović, Marina 199
Adámek, Jiří 133, 135, 137, 154, 155, 184
197, 199, 248
Adamová, Jaroslava 55, 56, 58
Adasinski, Anton 194
Agelová, Tereza 158, 250
Ajtmatov, Čingiz 70, 232
Allen, Woody 93, 99, 129, 237
Amado, Jorge 82, 237
Ambrová, Alena 103
Andersen, Hans Christian 28, 53, 224, 225,
229
Anderson, Laurie 103, 239
Andreini, Giovanni Battista 156, 249
Antoněnková, Taťána 79
Apollinaire, Guillaume 103, 239
Aragon, Luis 6, 50
Arbuzov, Alexej Nikolajevič 33, 128, 226, 243
Archipov, Achile 30, 224
Aristofanes 81, 236
Aristoteles 184
Artaud, Antonin (Antoine Marie Joseph)
80, 83, 103, 153, 194, 239
Arrabal, Fernando 123, 124, 242
Aškenazy, Ludvík 30, 225
Augusta, Karel 32, 225
Averroes, Ibn Rušd 184

B

Babel, Isaak 72, 191, 233
Babiak, Michal 106
Badžijev, Mar 54, 230
Balabán, Jan 156, 249
Balzac, Honoré de 98, 237
Bambásek, Stanislav 224
Barba, Eugenio 155, 194, 197
Bárta, Václav 27, 35, 36, 37, 58, 73, 227, 228,
232, 233
Barták, Miroslav 81, 236
Bartík, I. 72
Bartoš, Milan 29
Bartůněk, Vratislav 36, 227, 229
Basile, Giambattista 154, 248

Bass, Eduard 34
Bašó, Macuo 162
Bašta, Antonín 52, 53, 54, 71, 229
Bates, Herbert Ernest 103, 109, 239
Bauman, Zygmunt 24
Bausch, Pina 194
Beatles 28
Beckett, Samuel 80, 128, 135, 197
Bednárik, Jozef 189
Bednář, Ivan 81, 236
Bednář, Kamil 56, 231
Bednář, Karel 56
Bednář, Radek 103, 239
Beethoven, Ludwig van 104, 240
Bechyňová, Lada 98, 237
Belbel, Sergi 126, 243
Benda, Jiří, arch. 70, 71, 72, 73, 74, 76, 79
Benda, Jiří 135, 246
Benderski, Vladimír 156
Bendová, Ivana 242
Beneš, Jiří 24, 25, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34,
37, 182, 225, 226, 228
Beneš, Lukáš 158, 250
Benyovszký, Štěpán 106, 128, 241, 243
Beran, Václav 242
Beránek, Jiří 54, 230
Berczes, Lazslo 79
Bergman, Aleš 106
Berková, Alexandra 80, 81, 103, 236, 239, 249
Berlioz, Hector 53, 229
Berounský, Zvíkovec 240
Besser, Jiří 136
Bezděková, Zdeňka 33, 226
Bezoušková, Simona 126, 130, 131, 133,
134, 152, 243
Běhal, Zdeněk 74, 234
Bělebrádková, Věra 151
Bělehrádková, Věra 131, 134, 244, 245
Bělík, Stanislav 75, 234
Bělovská, J. 78, 235
Bělyakovič, Valery 217
Bělyj, Andrej 70, 190, 232
Bhardwaj, Dev 98
Bibová, Veronika 251

Bielíková, Alena 239
Biřak, Vasil 81
Bílovský, Bohumír 153, 248
Bláhová, Alena 237
Bláhová, Markéta 104, 240
Blake, William 243
Blok, Alexandr 53, 229
Boček, L. 228
Bohadlo, Martin 197
Bohadlo, Stanislav 243
Bohadlová, Kateřina 132, 197
Bohata, Martin 155, 247, 248
Bok, Tomáš 33, 226
Bokr, Míla 229
Bokrová, Hana 229
Borgese, Jorge Luis 123, 184, 197, 242
Borna, Jan 6, 17, 69, 70, 75, 76, 77, 81, 83,
182, 191, 195, 234, 237,
Bošek, Pavel 6, 17, 27, 28, 33, 34, 35, 36, 52,
54, 55, 56, 57, 58, 65, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 108
180, 182
Böhm, Ondřej 125, 242
Brabcová, Radka 36, 227
Brabec, Jindřich 36, 227
Brabec, Lubomír 131
Brabencová, Marie 158, 250
Braccioli, Grazio 244
Bradbury, Ray 52, 57, 80, 97, 158, 229, 232,
236, 237, 250
Brady, Jiří 250
Branislav, František 53, 230
Brannyová, Jolana 131, 244
Brautigan, Richard 102, 154, 239, 248
Brecht, Bertolt 34, 75, 83, 160, 190, 197,
234, 235
Brežněv, Leonid Iljič 76, 234
Brierre, Jean-Dominic 27, 28
Brinda, Antonín 152, 247
Brixi, Jiří 98, 99, 100
Brodskij, Josif 136, 246
Brook, Peter 83, 133, 137, 155, 194, 197
Brož, Josef 80
Brůček, Josef 6, 12, 17, 20, 78, 83, 97, 99,
100, 104, 191, 235, 237, 238, 240

Brüstl, František 73, 82, 233, 237
 Brychtová, Zdeňka 156
 Brezinová, Petra 158, 250
 Břicháček, F. 224
 Budínská, Hana 20, 37, 228
 Buchlovan, Bedřich Beneš 17, 81, 235, 236
 Bukovina, Matěj 104, 240
 Bukovský, Miroslav 216
 Bulgakov, Michail 55, 81, 189, 230, 236
 Bulis, Jiří 57, 77
 Burgess, Anthony 124, 242
 Burian, Emil František 199, 241
 Burian, Jan 6, 56, 158, 231
 Buřival, Zdeněk 11
 Bušková, Pavla Bugi 132, 245
 Bútorová, Pavla 162, 251
 Buzzati, Dino 74, 234

C

Cach, Vojtěch 10
 Caltová, Marie 107
 Cami, Pierre-Henri 105, 240
 Camel, Abdallah, Akram Georgij 241
 Champion, Edmund 137, 246
 Camus, Albert 107, 152, 241, 247
 Cane, Sarah 124, 247
 Capote, Truman 231
 Carroll, Lewis 80, 236
 Cave, Nick 135, 246
 Cayatte, André 181
 Čejpek, Václav 100, 238
 Cervantes, Miguel de y Saavedra 77, 100, 235, 238
 Cihlář, Ondřej (Ondar) 107, 108, 125, 127, 128, 154, 162, 241, 242, 243, 246, 248, 251
 Cikánek, Milan 73
 Cinybulk, Vojtěch 33, 37, 226, 228
 Cioran, Emil 152, 247
 Císař, Jan 6, 12, 17, 18, 32, 51, 54, 55, 56, 57, 65, 79, 106, 122, 128, 130, 131, 133, 134, 135, 136, 137, 150, 151, 154, 155, 156, 157, 180, 185, 194, 195, 199, 204, 216, 218, 219, 252
 Císler, Jiří 108, 241
 Cocteau, Jean 102, 129, 239, 244
 Corinth, Curt 31, 33, 225, 226
 Costa, F. 76, 234
 Coubertin, Pierre de 75
 Crhová, Alena 6, 7, 26, 69, 150, 153, 161, 163, 194, 206, 211, 219, 252

Crhová, Kateřina 135, 149, 153, 161, 211, 163
 Czesany, David 235

Č

Čapek, Karel 34, 158, 225, 229, 235, 239, 247, 248, 250,
 Čapkové, bratři Josef a Karel 240
 Čecháček (Turba), Zdeněk 27, 57, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 232, 233, 234, 235
 Čechov, Anton Pavlovič 53, 102, 135, 229, 239
 Čejchan, Vladimír 34, 226
 Čejka, Jaroslav 51, 58, 71, 72, 74, 76
 Čelakovský, František Ladislav 37, 228
 Čermák, Jan 135, 246
 Čermáková, Ivona 123, 242
 Čermáková, Viktorie 157, 158, 221
 Černá, Věra 80
 Černík, Daniel 134, 245
 Černík, Michal 123, 155, 242, 248
 Černík, Roman 97, 100, 101, 102, 123, 126, 131, 135, 136, 157, 162, 196, 197, 238, 239, 242, 243, 244, 246, 249
 Černíková, Jarmila 98
 Černý, Lukáš 156
 Černý, Miloslav 75, 234
 Červinka, Dan 199
 Čičmanová, Diana 129
 Číhal, Jan 6, 78, 81, 235, 236
 Čížková-Jevnakerová, Libuše 232, 233, 235
 Čomakov, Dinko 225
 Čornýj, Alexandr (Saša) Michajlovič 70, 232

D

Dahl, Roald 229
 Dalecký, Michal 151
 Daleská, Božena 229
 Dáňová, Klára 132, 245
 Dark, J. 154, 248
 David, Milan 126, 243
 David, Petr 158, 250
 Deáková, Natálie 123, 242
 Dejlová, Renata 108
 Delongová, Jindra 27, 51, 53, 229
 Dědeček, Jiří 6, 56, 231
 Dickens, Charles 33, 226
 Diderot, Denis 58, 232
 Disman, Miloslav 27, 28, 30, 31, 32, 33, 37, 38, 51, 155, 225

Diviš, Ivan 103, 239
 Dlabáč, Karel V. 125, 126, 242, 243
 Dobeš, Jiří 98, 237, 238
 Dobeš, Miroslav 237
 Dočekal, Michal 69, 79, 97, 101, 102, 104, 105, 217
 Dočkal, Miloslav 54
 Dolanská, Slávka 33
 Dolejší, P. 74, 234
 Dolejšová, Jana 132, 245
 Doležal, Tomáš 240
 Doležalová, Michaela 155
 Dombrovská, Pavla 102, 239
 Dorazil, Tomáš 107, 241
 Dorst, Tankred 134, 203, 245
 Dostál, Pavel 20, 53, 55, 74, 229, 230, 234
 Dostálek, Igor 103
 Dostojevskij, Fjodor Michajlovič 125, 242
 Doubek, Viktor 30
 Doubková, Klára 136, 246
 Dörrová, Karla 75, 234
 Drábek, David 105, 131, 240, 244
 Drábek, Miroslav (Mírek) 134, 135, 245, 246
 Dragoun, Roman 124
 Dreys, Jan 224
 Drdáková, Libuše 12
 Drtina, Michal 154
 Dubček, Alexandr 188
 Dudek, Honza Dudy 130, 132, 244, 245
 Duchaňová, Anička 127, 247
 Dušek, Jaroslav 70, 76, 135, 234, 236, 244, 246
 Dvořák, Aleš 134, 245
 Dvořák, David 104, 105, 108, 240, 241
 Dvořák, Jan ml. 76, 98, 108, 109, 125, 196, 237, 239, 241, 242
 Dvořák, Miloš 54
 Dvořák (Braník), Vojtěch 133, 136, 245, 246
 Dvořák, V. (ÚDLUT) 31
 Dvořáková, Alena 98, 103, 106, 237, 239, 241
 Dvořáková, Klára 129, 244
 Dvořáková, Vladimíra 132, 245
 Dyk, Viktor 101, 103, 238, 239

E

Eiderna, Marek 231
 Eisenhammerová, Barbora 157, 249
 Eliot, T. S. (Thomas Stearns) 197, 242
 Engelová, Lída 34

Engels, Bedřich 53, 229
Erben, Karel Jaromír 236, 249
Erben, Valentín 30, 224
Erenburg, Ilja 25, 70, 232
Exupéry, Antoine de Saint 80, 236

F

Fabián, Josef 100
Fadějev, Alexandr 32, 225
Faifř, Otakar 107, 152, 241, 247
Fakla, Ján 77, 235
Fedotov, Sergej 125
Feldek, Lubomír 71, 104, 232, 239
Fendrych, Antonín 103
Ferebauer, Milan 226
Ferencová, Zuzana 107
Ferlinghetti, Lawrence 52, 229
Fexová, Ivana 108, 241
Fiala, Pavel 17, 27, 35, 50, 51, 53, 54, 55, 56, 70, 77, 230
Fialka, Ladislav 32
Filčík, Štěpán 127
Findejsová, Dagmar 27, 36, 37, 227
Fischerová, Daniela 124, 125, 242
Flaischman, Luboš 240
Forman, Miloš 28, 126, 132, 243
Franková, Anna 77, 235
Franková, Hana 127, 136, 158, 243, 246, 250
Frayn, Michael 102, 239
Frejka, Jiří 129
Fričová, L. 225
Fridrich, Milan 37, 228
Fučík, Julius 30, 32, 182, 225, 254, 255
Fuks, Ladislav 78, 235
Furmanov, Dimitrij 225

G

Gabriel, Ondřej 128, 243
Gábor, Peter 107, 241
Galetková, Hana 133, 245
Gašparík, Karol 225
Gelardi, Mario 155, 248
Gellner, František 161, 251
Genet, Jean 103, 105, 135, 239, 240, 246
Georgiev, Adam 155, 248
Gerik, Ondřej 152, 247
Gerstner, Miloš 53, 229
Géryk, Jan 154, 156, 157, 248, 249
Goethe, Johann Wolfgang 51, 228
Gogál, Ján 33, 226

Gogálová, Marta 33
Gogol, Nikolaj Vasiljevič 10, 55, 73, 230, 233
Goldflam, Arnošt 17, 71, 75, 77, 109, 157, 191, 232, 234, 249
Golding, William 157, 249
Goldoni, Carlo 33, 98, 99, 226, 237
Gorkij, Maxim 70, 232
Gottwald, Klement 25, 30, 225, 255
Gottwald, V. 229
Gozzi, Carlo 125, 242
Greenaway, Peter 152
Gregar, Alexandr 6, 7, 24, 76, 194, 222, 234
Gregarová, Naďa 127
Grimmová, Michaela 76, 77
Grotowski, Jerzy 77, 78, 80, 83, 133, 155, 194, 197
Grögerová, Bohumila 104, 240
Gruša, Petr 235
Guha, Alexandr 129, 136, 244, 246
Gut, Vladimír 55, 230
Gyros, T. S. (Levínský, René, pseud.) 108, 241

H

Hackett, Albert 30
Hachenburg, Hanuš 160, 250
Haidler, Jaroslav (Achab) 78, 206, 235
Haim, Victor 102, 239
Haipetrová, Marie 27, 37
Hájek, Bedřich 27, 37
Hájek, Tomáš 20
Haken, Petr 106, 107, 127, 240, 241, 251
Halada, Vladimír 31
Hála, Boris 73, 74, 233, 234
Halas, František 25, 56, 126, 231, 243
Hamplová, Milada 229
Hampton, Christopher 107, 241
Hancke, Gottfried Benjamin 127, 196, 243
Hannig, Petr 55, 56
Hanuš, Libor 33, 226
Hanzálková, Jarmila 37, 51, 228
Hanzelka, Jiří 159
Hanzlík, Boh. 227
Haplová, Barbora 157
Hardy, Oliver 55, 230
Hašek, Jaroslav 77, 235
Hašek, Luděk 123, 242
Hašek, Petr 107, 122, 125, 131, 132, 137, 150, 151, 152, 156, 241, 242, 244, 245, 246, 247, 249, 251

Haták, David 99, 238
Hauser, Harald 226
Havel, Václav 28, 133, 157, 161, 199, 245, 249, 251
Havlíček, Dušan 34
Hecht, Michal 126, 243
Heisenberg, Werner 154
Hejda, Zbyněk 135, 246
Hemala, Roman 52, 229
Herman, Daniel 153, 154, 157
Herman, Josef 79
Hermann, Emanuel 227
Hermannová, Marta 249
Hessová, Ivana 83
Heuser, Harald 34
Hiršal, Josef 104, 108, 240, 241
Hitchcock, Alfréd 135
Hladík, Radim 131
Hladký, Jiří 6, 11, 12, 50, 56, 72, 191, 206, 229, 231, 233
Hlaváč, David 152
Hlávka, Miloš 129
Hložek, Jaroslav 78, 235
Hnilička, Jan 136, 246
Hodál, Peter 82, 237
Hodoušková, Iveta 107
Hofman, Petr 106, 239
Hofman, Jan 135, 246
Hofman, Milan 56, 231
Hofmann, Gert 37, 228
Hofmannová, Vlasta 76, 77
Hoffmeister, Adolf 51, 228
Hokr, Josef 54, 230
Holan, Vladimír 52, 81, 105, 229, 236, 240
Holasová, Jaroslava 122, 134, 150, 153, 155, 156, 158, 159, 200, 245, 248, 249, 250, 251
Holcová, Veronika 249
Holková, Marie 28, 224
Holoubek, Prokop 241
Holub, Miroslav 104, 152, 240, 247
Hons, Václav 56
Horáček, Lukáš 101, 153, 238, 248
Horáčková, Azalka 83, 101, 237, 238
Horáková, A. 229
Horáková, Milada 25
Horoščák, Marek (Mark T.) 99, 237
Horváth, Karol 97, 104, 105, 106, 107, 108, 199
Hos, Josef 234
Hoskovcová, Markéta 106, 107, 125, 127, 128

Homér 56, 73, 231, 233
Horníček, Miroslav 51, 81, 228, 236
Horník, Ondřej 248
Hošková, Vlasta 56
Houba, Karel 128, 196, 243
Hrabal, Bohumil 71, 77, 125, 196, 232
Hraše, Jiří 151, 252
Hrdinová, Radmila 97, 98
Hrdlička, Luboš 137
Hrnčír, Bořek 27, 37
Hroch, ? 32, 225
Hromada, Jiří 73, 233
Hromádka, Petr 232
Hron, Josef 37
Hron, Jakub Metánovský 103, 239
Hrubín, František 28, 37, 224, 228
Hruška, Jiří 56, 231
Hubáčková, Barbora 159, 176, 250
Hudeček, Jan 230
Huk, Vladimír 56, 231
Hulák, Jakub 100, 103, 131, 133, 134, 135, 136, 137, 151, 154, 158, 160, 161, 221, 238, 239
Huláková (Novotná), Lenka 122, 129, 150, 206, 211, 220
Hulec, Vladimír 24, 97, 98, 107, 108, 109, 111, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 161, 162, 163, 185, 194, 200, 218, 219, 223, 237
Hulpach, Vladimír 104, 240
Huml (Král), Filip 150, 154, 157, 248, 249
Huml, Pavel 123, 242
Hůrková-Novotná, Jiřina 217
Husák, Gustáv 50, 188, 189
Hutcheonová, Linda 182
Hüttnerová, Iva 57
Huvar, Michal 99
Hynek, Karel 237, 242

Ch

Chaloupka, Jaroslav 235
Chaluš, Petr 128, 243
Chalúpka, Ján 10, 30, 224
Chaplin, Charlie 55, 133, 230
Charms, Daniil Ivanovič 104, 106, 135, 198, 240, 241, 246
Charvátová, Julie 51, 228
Chlebnikov, Velemir 70, 190, 232
Chmela, Petr 132, 245

Chmelař, J. 31, 225
Chmelík, Pavel Jiří 131, 244
Chramosta, Cyril 71
Christov, Petr 106, 107
Chuchma, Josef 80
Chuchro, Josef 54
Chytilová, Věra 28
Chytrová, Marie 73, 74, 232, 233, 234

I

Ibsen, Henrik 160, 250
Ichová, Eva 106
Ionesco, Eugène 199

J

Jacob, Joseph 104, 240
Jahl, Jiří 225
Jachnin, Boris 51
Jakeš, Milouš 96
Jakubec, Vít 246
Jakubcová, Eva 129
Jamrichová, Zita 225
Janáček, Ivan 229
Janáček, Jiří 216
Jančuška, Milan 31, 33
Jandl, Ernst 82, 237
Jandová, ? 107, 241
Jandová, Dana 101, 238
Janeček, Jaroslav 54, 56, 230, 231
Janíček, Karel 71
Janků, K. 36, 227
Janků, Martin 103, 125, 136, 239, 242, 246
Janků, Peter 108, 109, 124, 125, 127
Janota, Oldřich (zpěvák) 124
Janota, Oldřich (svazácký funkcionář) 55
Janoušek, Slávek 74
Janovská, Adéla 108, 124, 125
Janovský, Jaroslav 34, 226
Janura, V. 231
Jariš, Milan 30, 224
Jarkovský, Tomáš 128, 157, 158, 160, 196, 221, 248
Jarolímová, M. 33
Jarošek, Martin 251
Jarý, Ivo 130
Javorský, Josef 80, 236
Jecelín, Pavel 108, 241
Jelínek, Jiří 20, 123, 129, 136, 151, 196, 242, 244, 246, 247
Jelínek, N., Jiří 162

Jelínek, Miki (Miroslav) 53, 54, 58, 74, 77, 233
Jelínek, Petr 107, 108, 109, 127
Jerneková, Klára 33
Jeřábek, Tomáš (Tomina) 125, 242
Jevtušenko, Jevgenij Alexandrovič 54, 230
Jičínský, Luděk 235
Jiráček, Karel (El-Car) 53
Jirásek, Alois 10, 26
Jirásková, Petra 151
Jireš, Jaromil 28
Jirotka, Zdeněk 232
Jirous, Ivan Martin 50, 99, 135, 238, 246
Jiříčková, Marie 230
Jiříčný, Zdeněk 224
Jolles, André 126, 243
Jorníčková, Lenka 135, 246
Joseph, Jacques 133, 152, 155, 245, 247, 248
Josephová-Luňáková, Blanka 152, 155, 247, 248
Josková, Zdena 31, 32, 35
Jovanovski, Marek 240
Junová, H. 55
Juránková, Anna 104, 105, 240
Juráš, Jiří 107, 241
Jurečka, Jaroslav 155, 247, 248
Jusku, Josef 157, 249
Just, Vladimír 6, 17, 19, 25, 26, 28, 69, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 79, 80, 86, 123, 217, 252
Justové, bratři Vladimír a Jiří 56, 231, 233
Júsufzajová, Malála 251

K

Kačer, Jan 52, 229
Kadlec, Vratislav 127, 243
Kafka, Franz 78, 83, 105, 152, 160, 191, 235, 237, 240, 247, 250
Kaftan, Jiří 55
Kainar, Josef 58, 73, 74, 232, 233, 234
Kákoš, Ján 33, 226
Kaliba, Daniel 134, 135, 245, 246
Kalika, David 103, 239
Kálná, Zdena 232
Kalužný, Jiří 74, 234
Kamil, Albert 136, 246
Kaminka, Didier 78, 235
Kaněra, Bedřich 55, 57, 78, 82, 230, 231, 232, 235, 237
Kaněrová, Jana 55, 57, 82, 230, 231, 232, 237

Kantor, Tadeusz 135
 Kaplanová, Oksana 251
 Kaprálik, Dušan 230
 Karaffa, Jan 104, 240
 Karafiát, J. 236
 Karda, Ladislav 136, 157, 246, 249
 Karen, Jiří 134, 245
 Kasal, Lubor 151, 247
 Kašpar, David 107, 125, 241, 242
 Kašpar, Josef 218
 Kaufmanová, Bel 230
 Kavanov, Anatolij 31, 225
 Keaton, Buster 55, 230
 Kebrtová, Helene 249
 Keller, Jan 127, 243
 Kerda, Josef 56
 Kerles, Jaroslav 71
 Kesey, Ken 126, 243
 Kimáková, Vlasta 229
 Kipling, Rudyard 161
 Kirkwood, Tom 151, 247
 Klapka, Václav 76, 80, 191, 234, 235, 236
 Klár, Petr KlariN 135, 154, 160, 161, 163, 221
 Klekí Petra 103, 239
 Kleslová, Václava 71, 232
 Klicpera, Václav Kliment 28, 30, 99, 105, 123, 124, 198, 224, 237, 240, 242
 Klíma, Ladislav 80, 125, 129, 196
 Klimáček, Viliam 155, 189, 248
 Kliment, Alexandr 102, 108, 239, 241
 Klimsza, Janusz 6, 75, 81, 189, 191, 234, 236, 237
 Klouček, R. 30, 225
 Kocián, Ladislav 57, 71, 232
 Kočí, Pavel 230
 Kočová, Zuzana 51, 228
 Kofránková, Hana 56, 231
 Kohout, Pavel 30, 31, 37, 224, 228
 Kohoutová, Anna 83
 Kolář, Jiří 127, 243
 Kolář, Josef 28, 224
 Kolářová, Jarmila 30
 Kolář, Martin 249
 Komenský, Jan A. 53, 229, 231
 Konrád, Karel 58, 232
 Konývková, Irena 103, 236, 239, 251
 Kopecký, Jan 107, 217, 241
 Kopecký, Josef Jan 151, 247

Kopecký, Miloš 81, 236
 Kopecký, Stanislav 56
 Kornetová, Nela 133, 245
 Kořán, Jaroslav 131
 Kosiński, Dariusz 183
 Kostroun, Jan 73, 233
 Košťálová, Anna 225
 Kotisová (Koudelová), Marie (Majka) 82, 106, 237
 Kotrouš, Michal 128, 243
 Kouba, Petr 26, 100, 238, 252
 Kouba, Petr (Exil Pardubice) 131, 244
 Koubek, Václav 75
 Kout, Tomáš 125, 131, 198, 242, 244
 Koutecký, Adolf 229
 Koutová, Eva 133
 Kovalčuk, Josef 17, 18, 252
 Kovář, Michal 107, 241
 Kovářik, Miroslav 27, 72, 233
 Kovaříková, Marcela 239
 Kovářová, Jarmila 30, 32, 33, 224, 225, 226
 Kozlovský, Ladislav 230
 Koželuh, Karel 229
 Königsgrk, Václav 217
 Kracík, Petr 74, 189, 234
 Kracík, Vladislav 135, 246
 Králíková, Františka 157, 249
 Krasov, L. A. 125, 242
 Krasula, Jozef 82, 83, 156, 237
 Kratochvíl, Jan 225
 Krejčí, Hubert 69, 71, 73, 76, 77, 103, 123, 124, 155, 191, 194, 232, 234, 239, 242
 Krejčí, Jan 248
 Kremničan, Kazimír 32, 225
 Kroc, Jiří 55, 230
 Krofta, Josef 231
 Krtíčková, Hana 54, 230
 Krůta Jan (Honza) 58
 Kryl, Karel 24
 Krylov, Ivan Andrejevič 74, 234
 Kryštofek, Oldřich 31, 33
 Křešnička, Alois 228
 Křešnička, Ivan ml. 80, 236
 Křešnička, Josef 37, 228
 Křička, Jaroslav 30, 224
 Křížek, Bohumil 230
 Křížík, František 101, 238
 Kubaš, Mario 123
 Kubelka, Ivan 229

Kubeš, Jaroslav 78, 235
 Kubínková, Naďa 154
 Kučera, Miloslav 54, 230
 Kudeříková, Marie 71
 Kudličková, Miluše 107, 240, 241
 Kuhl, Helmut (Levínský, René, pseud.) 131, 244
 Kuchár, Augustín 27, 32, 51, 55, 56, 225, 228, 230, 231
 Kukučín, Martin 33, 226
 Kundera, Milan 27, 28, 103, 232
 Kupka, František 157
 Kurková (Kurkowa, Kurek), Ursula (Urszula) 81, 105, 106
 Kutil, Václav 101, 238
 Kuzmičev, Anatolij 31, 225
 Kuzněcov, Igor 32, 225
 Kužilek, Oldřich 70, 76, 79, 83
 Kühnelová, Jana 58
 Küchenmeister, Claus 30, 225
 Küchenmeisterová, Elsa 30, 225
 Kvapil, Jaroslav 28, 224
 Kwahulé, Koffi 154, 248
 Kyncl, Karel 32, 225
 Kytka, Benjamin 104, 240

L

Lacina, Václav 73, 233
 Lada, Josef 107
 Lagronová, Lenka 107, 241
 Lanč, Ondřej 248
 Lange, Hans 228
 Langer, Adam 251
 Langer, Jiří 235
 Langšádlová, Eva 83
 Lanta, Petr 107, 108, 109, 125, 127, 128, 131, 152, 155, 159, 161, 198, 199, 241, 242, 243, 247, 251
 Laurel, Stan 55, 230
 Laurin, František 101
 Lavrenčev, Boris Andrejevič 55, 230
 Lavřík, Silvester 102, 239
 Láznovská, Lenka 10, 12, 81, 82, 97, 100, 101, 105, 107, 136, 156, 194, 216, 223, 252
 Lear, Edward 17, 55, 80, 230, 236
 Lébl, Petr 6, 11, 17, 69, 70, 78, 79, 80, 100, 107, 108, 109, 125, 135, 189, 190, 191, 199, 235, 236, 253
 Ledvinová, V. 34, 226

Lehman, Hans-Thies 183
 Lem, Stanislaw 77, 235
 Lenin, Vladimír Iljič 127
 Lešmian, Boleslaw 74, 234
 Lessing, Gotthold Ephraim 73, 233
 Leszkovski, Albin 232
 Leszkowová, Lada 157, 249
 Levada, ? 32, 225
 Lévi-Strauss, Claude 184
 Levinský, René 20, 82, 83, 104, 107, 108,
 109, 131, 150, 151, 157, 196, 237, 241, 244, 251
 Levinský, Vratislav z Olešnice 251
 Levšin, Vladimír 31, 225
 Lewinsky, Wolfgang (Levínský, René,
 pseud.) 157, 173, 249
 Lewis, G. M. 128, 243
 Ligeti, György Sándor 155, 210
 Linhart, Otto 159, 250
 Linka, Dominik 127, 131, 243, 244
 Lionlowe, Arnald (Levínský, René, pseud.)
 107, 241
 Lipavský, P. 108, 241
 Lipská, Marie 244
 Lipus, Radovan 80, 81, 82, 97, 99, 217
 Liška, Míla 32
 Lišková, Karolína 125, 126
 London, Jack 77, 235
 Lorca, Federico García 136, 156, 241, 246, 249
 Lorencová, Zdena 54
 Lopatka, Miroslav 77
 Loužil, Jaromír 29
 Lörincz, Jan 162, 251
 Lukavský, Radovan 70
 Lukeš, Jan 123
 Lukeš, Milan 55
 Lupinec, Kazimír (Červený, Jan) 107, 241
 Lutka, Petr 54

M

Máca, V. 229
 Macek, Jiří 238
 Macourek, Miloš 73, 98, 104, 108, 116, 233,
 237, 240, 241
 Maděra, Aleš 131, 244
 Maeterlinck, Maurice 251
 Magdová, Marcela 125, 126
 Mácha, V. 224
 Macháček, Martin 132

Macháček, Petr (Odo) 122, 128, 129, 131,
 133, 134, 136, 150, 151, 152, 153, 155, 156,
 160, 161, 162, 184, 194, 199, 210, 212, 214,
 222, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 251
 Machart, E. 77, 235
 Macheck, Tomáš 154, 251
 Macheck, Vladimír 236
 Machková, Eva 54, 216, 217
 Machoninová, Lenka 71, 77
 Majakovskij, Vladimír 34, 190
 Makarenko, Anton Semjonovič 30, 224
 Makarius, Jan 51, 53, 228, 229
 Makoszyński, Kornel 78, 235
 Maksymov, Jakub 134, 152, 155, 200, 245,
 247, 248
 Maksymová, Barbora 158, 160, 250
 Maľarová, Pelagia 215
 Malát, Jan 33, 226
 Malík, Jan 27, 37
 Malina, ? 30
 Malinová, Hana 137, 246
 Malířová, Helena 231
 Malvius, Georg 58
 Malý, Vítek 135, 246
 Mandlová, Jana 108, 241, 250
 Marčík, Vít 156, 163
 Marek, Jiří 80, 236
 Marek, Petr 104, 128, 130, 134, 159, 195,
 237, 238, 239, 240, 241, 243, 245, 250
 Marek, sv. 123, 242
 Marešová, Věra 51
 Mariengof, Anatolij 71, 232
 Marino, Giambattista 152
 Markov, Petr 37, 228
 Marková, A. 226
 Markovič, Milan 72
 Markýz de Sade (Donatien, Alphonse
 Francois) 135, 246
 Maršálek, Miroslav 72
 Martáková-Blaťáková, Ivana 159, 250
 Martinec, Václav 6, 17, 50, 54, 55, 69, 71, 73,
 83, 191, 230, 231, 232, 233
 Marx, Karel 53, 229
 Marxové, bratři (Chico, Harpo, Groucho,
 Gummo, Zeppo) 198
 Márquez, Gabriel García 125, 242
 Mařík, Kamil 55
 Mastný, Karel 37
 Mašatová, Milada 104, 232, 239
 Maška, Petr 129, 244

Matějka, ? 227
 Matějková, V. 225
 Matěju, Petr 53
 Mátl, Ladislav 229
 Matýsková, Věra 125, 127, 242, 243
 May, Karel 37, 104, 228, 239
 McCleenová, Grace 251
 McManus, Karen 251
 Medřická, Dana 70
 Meisner, Vladimír 27, 37
 Mellanová, Miloslava (Míla) 27, 28, 30, 38
 Menzel, Jiří 28
 Merta, Vladimír 77
 Mertlík, Rudolf 238
 Mertová, Jelena 229
 Meyrink, Gustav 125, 242
 Michal, Vladimír 106, 107, 127, 236
 Michálek, Petr 133, 134
 Michálek, V. 80, 236
 Michalidesová, Alena 236
 Michalkov, Sergej 31, 33, 225, 226
 Mikanová, Kateřina 125, 126
 Mikešová, Saskia 129
 Miklín, Zdeněk 103, 125, 136, 237, 239,
 240, 242, 246
 Mikotová, Zoja 122, 130, 162, 218, 251
 Mikulka, Alois 36, 72, 227, 233
 Mikulka, Vladimír 103, 123, 125, 136, 152,
 154, 158, 160, 163, 198, 239, 242, 246, 247,
 248, 250, 251
 Miler, J. 52
 Miller, Frank 129
 Milne, Alan Alexander 77, 235
 Mišík, Martin 127, 243
 Mišík, Vladimír 131
 Mitta, Alexandr 75
 Mlejnek, Josef 27, 31, 32, 33, 34, 37, 38, 51,
 52, 225, 226, 228, 229
 Mlezivová, Zdena 132, 245
 Mocek, Jan 133, 135, 150, 153, 199, 245,
 246, 248
 Mohorita, Vasil 11, 76
 Mohr, Martin 159, 250
 Mohr, Petr 81, 236
 Mohr, Tomáš 162, 251
 Möhvald, Jerzy 235
 Mojžíš 152, 247
 Mokrowiecki, Marek 74, 233, 234
 Molière, J. P. 224

Montana, Philippe 129, 244
 Morava, Václav 37
 Moravec, P. 236
 Morávek, Josef 99
 Morávek, Vladimír 189, 217
 Morozov, Anatolij 232
 Mozart, Wolfgang Amadeus 31, 225
 Mooz, Josef 78, 235
 Mrázková, Daisy 161, 233
 Mrkvička, Ladislav 35
 Mrozek, Slawomir 104, 240
 Mrštíkové, bratři Alois a Vilém 31, 106, 225, 238, 240
 Mueller, H. 152, 247
 Mukka, Timo K. 77, 235
 Muroň, Eduard 30, 224, 225, 226
 Müllerová, Hana 74, 234
 Müllerová, Herta 248
 Musil, Milan 76
 Musil, Lukáš 155, 248
 Mutinská, Alena 239
 Mužík, Matěj 135, 246
 Myšková, Ivana 127, 243

N

Načeva, Monika 124
 Najbrt, M. 229
 Navara, František 231
 Navrátil, J. M. 55
 Návrátová, Jana 80
 Nebeský, Jan 151, 247
 Nebeský, Jindřich 32, 225
 Nebeský, Jiří J. K. 104, 195, 237, 238, 239
 Nedjalková, Marcela 133, 245
 Nejedlý, Zdeněk 11, 26
 Nejezchleba, Olin 131
 Nekolný, Bohumil (Pegy) 79
 Nekolný, V. 52
 Nekuda, Luděk 35, 227
 Nepil, František 104, 240
 Neruda, Jan 33, 34, 75, 226, 234
 Neruda, Pablo 55, 230, 231
 Nestroy, Jan Nepomuk 17, 78, 97, 235, 237
 Neugebauer, Honza 152, 153, 247, 248
 Neumann, Stanislav Kostka 56, 128, 231, 243
 Nezhyba, Jiří Y. H. 104, 195, 237, 238, 239, 241
 Nezval, Vítězslav 37, 52, 53, 101, 125, 216, 228, 229, 238, 242
 Němcová, Božena 99, 155, 248

Němec, František 56, 231
 Němeček, Antonín 33
 Němečková, Ivana 101, 238
 Němečková, Monika 156, 157, 223
 Nemrava, Stanislav 106, 107, 241
 Nemravová, Hana 105, 240
 Nikl, Petr 162
 Noël, Thierry 102, 239
 Nohýnek, Kryštof 195
 Nos, Pepa 124
 Novák, Alexandr 106, 240
 Novák, Jakub 251
 Novák, Karel 35, 227
 Novák, Petr B. 101, 103, 238, 239
 Novák, Vítězslav 157, 249
 Nováková, Marie 134, 135, 152, 246, 247
 Novotná, Karolína 160
 Novotná (Huláková), Lenka 26, 122, 129, 130, 133, 136, 150, 206, 252
 Novotný, Antonín 25, 26
 Novotný, Ladislav 226
 Novotný, Petr Jediný 125, 131, 198, 242, 244
 Nozar, Lukáš 127, 128, 131
 Nuckolls, Filip 126, 247
 Nüsek-Sacher, Petr 109, 154, 205
 Nvota, Jakub 154
 Nýdrle, Petr 103, 239

O

Obrátil, Karel Jaroslav 249
 Ogoun, Luboš 52, 229
 Ochlopkov, Nikolaj 32, 225
 Olivětín, Šimon (Levínský, René, pseud.) 104, 240
 Olžbutová, Jaroslava 127
 O'Neil, Eugen 31, 225
 Ondrušová, Vilemína 157, 249
 Oplatek, František 157, 249
 Oplatková-Rezková, Kateřina 247
 Ordoněz Ceballos, Libardo de 241
 Orff, Carl 130
 Orwell, George 127, 243
 Oslzlý, Petr 55, 70, 72, 230
 Osolsobě, Petr 78, 79, 235
 Ostertág, Michal 229
 Osthajen, Paul van 104, 240
 Otčenášek, Jan 33, 226
 Oubramová, Zoja 239
 Örkény, István 80, 236

P

Pácl, Radvan 133, 134
 Páchová, Lucie 152, 247
 Palach, Jan 50, 188
 Palouček, Alois 32
 Panovec, Ladislav 227
 Panovová, Věra 32, 225
 Papež, Jan 78, 235
 Paprstein, Petr 35, 227
 Páral, Vladimír 56, 58, 231, 232
 Parkinson, Cyril Northcote 76
 Pařízek, Aleš 158, 250
 Pasternak, Boris 70, 232
 Paterová, Jana 83
 Patočka, Jan 216
 Patočková, Jana 216
 Pavčík, Tomáš 123, 242
 Pavel, Ota 72
 Pavelka, Ondřej 77, 83, 217, 235
 Pavelka, Vladimír 230
 Pavelková, Soňa 54, 56, 73, 230, 231, 233
 Pavlíček, František 31
 Pavlíčková, Olga 36
 Pavlík, Milan 37, 228
 Pavlíková, Veronika 132, 245
 Pavlovič, Miodrag 124, 197, 242
 Pavlovová, Muza 104, 240
 Pavlovský, Petr 76, 77
 Pearsová, Mary 79
 Pecka, Vladimír 137, 246
 Pechlát, Martin 198
 Pergner, Eduard (al. Boris Janíček) 35
 Perrault, Charles 153, 159, 248, 250
 Pešek, Libor 52
 Pešek, Pavel 99
 Pešek, Tomáš 135, 155, 156, 223
 Petöfi, Sándor 70, 232
 Petr, Tadeáš 106, 128, 241, 243
 Peterka, Jaroslav 71, 231, 232
 Petránková, Jarmila 33, 226
 Petrovičová, Vlasta 28, 224
 Pevný, Jindřich 160
 Pfeiffer, Hans 31, 225
 Pick, J. R. (Jiří Robert) 28, 34
 Pilař, Radek 30
 Pilařová, Marta 211
 Pilka, Jiří 52
 Pinčevskij, M. 28, 224

Pitínský, J. A. (Petrželka, Zdeněk) 6, 11, 17, 69, 70, 78, 80, 108, 109, 131, 189, 191, 235, 236, 244
 Pitra, František 73
 Piussi, Zuzana 135
 Pizdrát, René 106, 241
 Platon 157
 Plautus 36, 227
 Plicka, Karel 56, 226, 231
 Podjavorinská, Ludmila 32, 225
 Podlaha, Přemek 104, 240
 Poe, Edgar Allan 240
 Poes, Miloslav 83
 Poesová, Marie 83, 104, 105
 Pogoda, Richard 53, 229, 230, 234
 Pohanková, Michaela 97
 Pochylý, Pavel 80, 236
 Pokorný, J. 31, 225
 Pokorný, Karel 36, 226, 227
 Pokorný, Mirek (Pokča – DPČ) 134, 150, 153, 205, 210, 218
 Pokorný, Miroslav 80, 236, 240
 Pokorný, Radek 135, 137, 151, 152, 154, 155, 156
 Poláček, Karel 99, 107, 127, 238, 241, 243
 Poláček, Vojtěch 128, 129, 135, 136, 192, 243, 244, 246
 Polách, Martin 104
 Pole, Edgar A Lán 126, 243
 Polehňa, Jiří 196
 Polívka, Bolek (Boleslav) 17, 56, 58, 130, 231, 232
 Portyková, Jana 101, 102, 238, 239
 Porubjak, Martin 80
 Pospíchal, Ladislav 33, 226
 Pospíšil, Adam 152, 156, 158, 247, 249, 250
 Pospíšil, Matěj 151, 166, 247
 Pospíšil, Rostislav 57, 80
 Pospíšil, Zdeněk 58, 73, 74, 191, 233
 Pospíšilová, Alena 98, 237
 Poštulka, Vladimír 73
 Potměšil, Ladislav 35, 36
 Potužil, Zdeněk 6, 18, 50, 53, 56, 58, 70, 71, 72, 73, 74, 77, 78, 79, 80, 205, 216, 229, 231, 232, 235
 Pörtner, Paul 183
 Prášek, Martin 225
 Prášilová, Kateřina 156, 157, 223
 Pražák, Miloslav 228

Pražák, Zdeněk 37
 Pražáková, Drahomíra 37, 228
 Preiss, Viktor 53
 Prèvert, Jacques 51, 53, 54, 104, 105, 228, 230, 240
 Prima, Diane di 100, 238
 Princ, Milan 26, 108, 252
 Procházková, Iva 153, 162, 248, 251
 Procházková, Josefa 236
 Prokop, Ludvík 228
 Prokop, Petr (Petar) 107, 125, 127, 128, 162, 241, 242, 243, 251
 Prokopová, H. 34, 37, 226, 228
 Provazník, Jaroslav 252
 Provazník, Jiří 237
 Prusali, Sofie 103, 239
 Prusenovský, J. 224
 Prušek, Petr 157, 160
 Prýmek, Vít 81, 236
 Přidal, Antonín 100, 238
 Pski, Andrej Kazub 124, 130, 242, 244
 Pšenička, Martin 156, 157
 Pšorn, Tomáš 157, 249
 Pumr, Ondřej 107, 108, 124, 125, 127, 130, 131, 133, 134, 135, 151, 155, 156, 159, 197, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250
 Puškin, Alexandr Sergejevič 28, 73, 75, 125, 151, 224, 233, 234, 247
 Pýcha, Čeněk 152, 247

R

Racek, Ilja, ml. 56, 106, 231
 Rademin, Heinrich 132, 245
 Rajmont, Ivan 58, 77, 232
 Rampáček, Dan 153
 Rapošová, Alena 32, 225
 Ráslová, Zuzana 125
 Ravenhill, Mark 131, 244
 Rázusová-Martáková, Mária 28, 224
 Rémy, Tristan 56, 231
 Rendl, Jan 124, 242
 Reuter, Benedetto 126, 243
 Rezek, Jiří 247
 Richter, Luděk 6, 11, 16, 20, 50, 57, 69, 70, 76, 77, 79, 81, 96, 100, 102, 103, 131, 154, 158, 159, 160, 161, 163, 191, 194, 220, 232, 235
 Richter, Manfred 37, 228
 Richterová, Veronika 162
 Rilke, Reiner Maria 74, 234

Roberts, Frank 104, 240
 Rohová, 37, 228
 Rolečková, Eva 81
 Rolland, Romain 53, 230
 Rosák, Jan 55, 230
 Rossini, Gioacchino 32, 225
 Rostand, Edmond 224
 Rostovová, Nataša 183
 Rothbauer, Richard 37, 52
 Roubal, Jan 72
 Rousseau, Henri Julien Félix (le douanier-Celník) 239
 Rösner, Pavel Rezi 130, 132, 244, 245
 Rożewicz, Tadeusz 78, 79, 235
 Rozov, Viktor Sergejevič 31, 32, 225
 Rožtek, Milan 241
 Rudčenkova, Kateřina 158, 161, 198, 250, 251
 Rumlena, Lukáš 106, 128, 241, 243
 Rumler, Martin 107
 Rut, Přemysl 58, 71
 Růžek, Martin 70
 Rychlík, Jan 50, 252

Ř

Řezáč, Václav 132, 231

S

Sabina, Karel 28, 224
 Sadílek, Vlado 100
 Saltykov-Ščedrin, Michail Jevgrafovič 72, 233
 Salzmannová, Eva 77, 79, 83, 235
 Samec, Matěj 127, 243
 Samotná, Miroslava 81, 236
 Samotný, Igor 81, 98, 236
 Sanža, Sergej 108, 240, 241
 Saroyan, William 80, 129, 236, 244
 Sartre, Jean-Paul 80, 133, 245
 Sedláček, Jindřich 224
 Sedláčková, Michaela 80
 Sedlák, Pavel 99
 Sedláková, ? 37, 228
 Seifert, Jaroslav 25, 103
 Sejk, Petr 137
 Sekora, Ondřej 33, 226
 Semerák, K. 227
 Semschová, Jana 230
 Shakespeare, William 55, 76, 77, 81, 124, 125, 127, 128, 129, 135, 152, 157, 182, 183, 230, 234, 235, 236, 242, 243, 247, 249

- Scherhauser, Peter 6, 17, 69, 72, 79, 80, 109, 217, 231, 233
Schleglová, Martina 152, 222
Schmid, Jan 27, 35, 77, 227, 231
Schmidt, Michael 155, 248
Schorm, Evald 28, 55, 73, 77, 217, 231
Schneider, J. 228
Schwitters, Kurt 155, 248
Sigmund, Libor 73, 74, 233, 234
Sikora, Roman 126, 197, 243
Simukov, Alexej Dmitrijevič 34, 226
Sinclair, John 154, 248
Singh, Ajmer 98
Skála, František 162
Skála, Pavel 134, 150, 157, 160, 162, 249, 250, 251
Skorkovský, Jaromír 57, 73, 232, 233
Slabý, Zdeněk Karel 228
Sláma, Jan 102, 239
Sláma, Tomáš 58
Slánský, Rudolf 25
Slavík, Miroslav 99
Sláviková, Zdena 33, 226
Slesar, Henry 229
Slezáková, Kristýna 159, 250
Slížek, David 130, 131, 134, 137, 151, 152, 154, 160
Slobodová, Emma 161
Slouková, Jana 158, 250
Slovák, Rost. 225
Smetana, Bedřich 101
Smetana, J. 36, 227
Smetana, Miloš 54, 229, 230
Smoláková, Vlasta 77
Smoljak, Ladislav 30, 225
Smyczek, Karel 77
Sofokles 58, 128, 232, 235, 243
Sochorovská, Valérie 33
Sokolíčková, Zdenka 128, 243
Someš, Jaroslav 33
Soumar, Petr 125, 242
Sovák, Č. 30
Srbljanovic, Biljana 134, 245
Stalin, Josif Vissarionovič 25, 28, 189, 190
Staněk, Akram 100, 127, 131, 237, 238, 239, 244
Staněk, Tomáš 154, 248
Stašek, Marek 238
Stehlík, Miloslav 10, 28, 30, 31, 224, 225
Stibor, Oldřich 55, 230
Stiburek, Šimon 152, 155, 156, 158, 247, 248, 249, 250
Stieber, Mirko 102, 239
Stodola, Ivan 53, 229
Stojčevski, Dragan 158, 221
Stoklásek, P. 227
Ston, Michal 153, 157, 248, 249, 250
Strachoňová, Zuzana 131, 244
Stránská, Markéta 129
Strašák, Pavel 127, 243
Strnad, Jan 157
Strotzer, Milan 99, 100, 104, 105, 106, 108, 122, 126, 127, 135, 154, 161, 211
Stroupežnický, Ladislav 224
Stříbrný, Jan 102, 239
Střecha, Jan 158, 250
Střelka, Jaroslav 150, 152, 247
Studník, Pavel 152, 157, 247, 249
Stuchlík (Šilas), Jaroslav 106, 123, 242
Suchařípa, Leoš 216
Suchovo-Kobylin, Alexandr V. 30, 224
Suchý, Jiří 19, 34, 54, 74, 77, 83, 226, 234, 237
Suchý, M. 225
Suška, Čestmír 17, 235
Svěrák, Jan 131
Svěrák, Zdeněk 98, 131, 237
Světla, Karolína 238
Svoboda, J. 233
Svoboda, Ludvík 188
Svoboda, Milan 124
Svoboda, Radim 233
Svobodová, Antonie 97, 195
Svobodová, Radka 104, 240
Svozil, Jaroslav 55, 230
Sylvanus, Erwin 32, 225
Sypal, Jaromír 53, 229
Szajna, Janusz 83
Szuska, Karol 74
Š
Šajdková, Milena 104, 108, 239, 240, 241
Šalda, František Xaver 183
Šamberk, František Ferdinand 52, 229
Šebková, Jitka 55, 230
Šefrna, Karel 6, 50, 56, 78, 80, 81, 108, 160, 162, 223, 231, 235, 236, 241, 250
Šefrna, Matěj 82, 125, 237, 242
Šefrnová, Blanka 78, 236
Šefrnová, Eva 56, 231
Šefrnová, Pavla 160
Šiklová, Jiřina 190
Šiktancová, Jaroslava 98
Šíma, Antonín 30, 224
Šíma, Jiří 78, 235, 237
Šimáček, Oldřich 232
Šimanovský, Zdeněk 97, 237
Šimek, D. 229
Šimek, Miroslav 227
Šimice, Rudolf 33
Šimičková, M. 228
Šimko, Ján 122, 130, 131, 134, 137, 149, 151, 154, 219
Šindelář, Jaroslav 27, 34, 37, 38, 52, 53
Šindelka, Mark 248
Šklíbová, Zuzana 155
Škrdla, Jakub 247
Škorpil, Jakub 135, 152, 156, 158, 198, 247, 249, 250
Škorvaga, Marian 155, 248
Škultéty, Vladimír 124, 242
Škvorecký, Josef 27, 28, 107, 241
Šlitr, Jiří 74, 234
Šmíd, Petr 247
Šmíd, Zdeněk 77, 82, 235, 237
Šmok, Ján 73
Šmok, Pavel 30, 52, 229
Šoltéžsová, H. 34, 226
Špais, Laco 125, 151, 242, 247
Špaisová, Lenka 125, 242
Špaček, Jonáš 135
Špalková, Dominika 99, 129
Špicnerová, Vlasta 71
Špičková, Klára 99, 237
Špíl, Václav 57, 71, 232
Špínar, Daniel 158, 250
Šrámek, Jan 52
Šrámek, Fráňa 6, 11, 26, 31, 36, 51, 53, 54, 70, 71, 75, 99, 106, 124, 130, 180, 190, 225, 227, 228, 229, 230, 232, 234, 240
Šrámková, Martina 101, 238
Šrámková, Vítězslava (Slávka) 6, 12, 18, 50, 70, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 97, 100, 101, 102, 190, 204, 205, 216, 217, 219, 252
Šraml, Milan 103
Šrotová, Eva 104, 240
Šrut, Pavel 123, 242
Štefánková, Jana 105

Štemberková, Šárka 237
Šterc, Luboš 29, 30
Štěpánek, B. 226
Štěpánek, František 51
Štěpánek, Petr 75
Štěpánek, Václav 226
Štěpka, Stanislav 72, 191, 233
Štichová, Vendula 197
Štoll, Ladislav 25
Štourač, Pavel 247
Štroblová, Ivana 97
Šturma, Zdeněk 123, 127, 242, 243
Šváb, Pavel 231
Švagera, Josef 54
Švarc, Jevgenij 123, 124, 242
Švarcová, Johana 130, 134, 211
Švédová, Lidie 54, 230
Švejda, Jiří 71, 232
Švejda, Martin J. 129, 131, 134, 135, 136, 150, 152, 156, 158, 198, 199, 242, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250
Švejdová, Jana 135
Šukšín, Vasilij 77

T

Tajovský, Jozef Gregor 28, 29, 224
Tálská, Eva 100, 103, 106, 238, 240
Tampírová, R. 228
Tamten, Tom 128, 243, 244
Tan, Shaun 160, 251
Tanaka, Min 101, 194
Tarant, Michal 100, 238
Tarantino, Quentin 129
Tax, dr. (psycholog) 53
Tejkl, Josef 98, 99, 102, 122, 125, 126, 196, 237, 238, 239, 240, 242, 243
Tejnorová, Petra 154, 248
Tekěše, Karel 129, 244
Tesárková, Radka 103, 107, 123, 239, 242
Thákur, Rabíndranáth 52, 229
Thurber, James 101, 236, 238
Tchelidze, Markéta 134, 245
Tichá, Jana 154, 248
Tichý, Jakub 158, 160, 162, 250, 251
Tichý, Zdeněk Aleš 80, 97, 98, 99, 100, 127
Tillmanová, Hana 158, 250
Tillová, Kristýna 133, 245
Tláškalová, Jitka 83
Tolstoj, Lev Nikolajevič 183

Tománek, Karel František 107, 108, 122, 124, 127, 128, 130, 131, 134
Tomas, Karel 82, 83, 97, 99, 100, 101, 105, 106, 107, 108, 109, 122, 123, 125, 126, 127, 133, 134, 150, 153, 163, 194, 204, 206, 211, 218
Tomaszewski, Henryk 51, 228
Tomášková, Veronika 80
Tomečková, Magda 99
Tomšovský, Václav 53, 229
Topol, Jáchym 102, 124, 162, 239, 251
Tošovský, Jan 132, 245
Trapek, Jiří 99
Traxler, Petr 57, 232
Trčková, Anna Trki 132, 245
Trmíková, Lucie 151, 247
Trout, Robert 229
Truhlařík, Rudolf 227
Třešňák, Vlastimil 131
Tríska, ? 227
Tuček, Lumír 6, 70, 75, 77, 78, 109, 191, 234, 235
Turčková, Emília 224
Tůma, Radek 104, 239
Tůmová, Mírela 157
Turbová, Jarmila 77
Turoň, Ondřej 162, 251
Turzonová, Božidara 30
Tuwim, Julian 56, 231
Twain, Mark 55, 230
Týc, Jaromír 36
Tyl, Josef Kajetán 10, 28, 97, 224, 237
Typelt, Lubomír 154, 248

U

Uhlíková, Marie 27, 37
Untermüller, Jiří 104
Urbánek, Karel 226
Urbánek, René 155, 248
Urubek, Miroslav 238
Uždil, Jaroslav 37

V

Váček, Luda 234
Vácha, Michal 129
Váchal, Josef 129
Vachrlon, Ladislav 78, 235
Vála, Svatoopluk 6, 17, 53, 54, 56, 58, 70, 71, 72, 73, 79, 230, 231, 232,
Valečková, Zdeňka 155, 156

Valenta, Jiří 217
Valenta, Milan 78, 235
Vancí, František 225, 226
Vančura, Vladislav 58, 74, 100, 232, 238
Vandas, Tomáš 136
Vangeli, Nina 6, 17, 69, 70, 71, 73, 109, 191, 194, 232, 233
Váňa, Eduard 71, 231, 232, 234
Vaňousová, Johana 151
Vanžurová, Eva 157
Vápeník, René 125, 127
Váša, Petr 100, 151, 152, 160, 161, 162, 221, 247
Vašíček, Jakub 128, 129, 196
Vašíček, Pavel 104, 108, 129, 235, 240, 241, 243, 244
Vašíčková, Marie 78
Vašíčková, Zdena 243
Vašíčka, Radim 6, 27, 36, 50, 51, 55, 71, 77, 191, 228, 230, 232
Vávra, David 6, 70, 74, 234
Vávra, Vojta 156
Vavřík, Daniel 157, 249
Vedral, Jan 6, 18, 50, 69, 70, 71, 72, 76, 77, 79, 80, 81, 95, 123, 188, 191, 194, 216, 217, 232, 233, 252
Vedral, Jaroslav 35, 36
Vedralovi, Helena a Jiří 152, 247
Vencl, Roman 155
Verlaine, Paul 135, 246
Verne, Jules 71, 127, 232, 243
Veselá, Jarmila 233
Veselý, J. 229
Veselý, Luboš 77
Veselý, Pavel 35, 77, 79, 227
Veselý, Petr 235
Veselý, Z. 225
Veteranyiová, Aglaja 246, 248
Vetešková, Michaela 100
Vian, Boris 83, 103, 127, 152, 237, 239, 243
Vidlářová, Eva 72, 73
Vildman, Miroslav 58
Villon, François 135, 246
Vinař, Josef 51, 234
Vitásek, Stanislav 229
Vítková, Zuzana 129, 244
Vitvarová, Anna 158, 250
Vlach, Jaroslav 98, 237
Voglová, K. 32, 225
Vojta, Miloš 74

Vokoun, Martin 130, 131, 133
 Volánková, Kateřina 158, 250
 Volejník, Ondřej 107
 Volkov, Alexandr 53, 229
 Volodin, Alexandr 70, 232
 Vondráková, Adéla 157
 Vondruška, Milan 58
 Vonnegut, Kurt 78, 235
 Voráček, Jan 27, 33, 37
 Voráčová, Barbora 132, 245
 Vordová, Renata 101, 238
 Vorel, Tomáš 70, 74, 109, 234
 Voříšková, Hana 20, 150, 151, 152, 160, 162, 163, 166, 177, 200, 247, 250, 251
 Voskovec, Jiří 19
 Vostrý, Jaroslav 51
 Vostrá, Alena 52, 229
 Votava, Lukáš 100, 237, 238, 239
 Votruba, Jan 34
 Vozněsenskiĭ, Andrej Andrejevič 70, 232
 Vrága, Zdeněk 105, 127, 196, 240, 243
 Vrchovský, Ladislav 80, 236
 Vůjtková, Sylvie 160
 Vvėděnskiĭ, Alexandr Ivanovič 126, 243
 Výborný, Matěj 162, 251
 Vykoupilová, Jarka 129
 Vyskočil, Ivan 6, 17, 27, 28, 34, 55, 56, 57, 58, 65, 70, 71, 72, 76, 89, 108, 180, 181, 182, 195, 198, 204, 226, 232, 234
 Vyšhlíd, Jiří 103
 V+W (Voskovec, Jiří a Werich, Jan) 76, 130

W

Walczak, Michal 135, 246
 Warhol, Andy 154, 248
 Weber, Max 136, 246
 Weiss, Jan 101, 106, 238, 241
 Weiss, Jiří 81, 236
 Werich, Jan 19, 77, 235
 Wernisch, Ivan 97, 101, 237, 238
 Wheeler, Dic 82, 83
 Wilde, Oscar 135, 235, 246
 Williams, Tennessee 55, 230
 Wolák, Radim 131, 244
 Wolker, Jiří 56, 128, 231, 243
 Wortnerová, Pavla 104
 Wranová, Sára 251
 Wratschgová, Sigmund 79

Z

Záboj, Aleš 73
 Zahálka, Michal 155, 156
 Zahradníček, Jan 135, 246
 Zahradník, Michal 237
 Zais, Ondřej 136, 246
 Zajíc, Vladimír 75, 103, 104, 234
 Zajícová, Eva 75, 234
 Zajícová, Kristýna 123
 Zak, Anatolij 32, 225
 Zákostelecký, Marek 80, 108
 Zámečníková, Emilie (Ema) 99, 103, 105, 129, 196, 223, 237, 238, 239, 240, 242, 244
 Zaoralová, A. 34, 37, 226, 228
 Zápotocký, Antonín 10, 25, 26
 Zappa, Frank 56
 Zappová (Čechová), Blanka 35, 227
 Zátopek, Emil 26
 Zavřelová, Věra 232
 Závodský, Norbert 152
 Zborník, František 6, 69, 74, 155, 156, 160, 191, 234, 250, 252
 Zborník, Vít 163, 251
 Zbrožek, Martin 80, 236
 Zedník, Jiří 80, 236
 Zelinka, David 150, 155, 156, 159, 160, 162, 200, 248, 249, 250, 251
 Zeman, Petr 238
 Zemančíková, Alena 97, 106, 107, 131, 133, 134, 135, 137, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 219, 222
 Zeyer, Julius 30, 52, 224, 229
 Zhoř, Antonín 32, 225
 Zíbner, Václav 78, 235
 Zikmund, Miroslav 159
 Zimmermanová, Pavla 137, 151, 152
 Zindulka, Jakub 105, 240
 Zmatlík, Ivan 58
 Zvoníček, Stanislav 71, 72

Ž

Žáček, Jakub 198
 Žáček, Jiří 83, 123, 237, 242
 Žáček, Vladimír 30
 Žák, Jaroslav 52, 71, 229, 232
 Žalud, Karel 36, 227
 Žantovský, Petr 80
 Žemlová, Michaela 153

Žižka, Tomáš 83, 152, 160, 161, 162, 221, 222, 247
 Žůrek, Jan 132, 245

Zvláštní poděkování paní Boženě Bělkové za poskytnutí dobových materiálů Divadelního studia Josefa Skřivana Brno a Emílii Zámečnickové za fotografický materiál souboru Divadla Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové. Pokud není uveden zdroj, pocházejí obrazové materiály z archivu NIPOS.

Reprodukce archivního materiálu označené zkratkou OA Písek jsou uloženy:

1. Státní oblastní archiv v Třeboni, Státní okresní archiv Písek, Okresní národní výbor Písek, manipulace 1955-1958, kart. 142, sign. kult/20, Pozvánka na II. Šrámkův Písek ústřední kolo divadelních souborů soutěže tvořivosti mládeže, 1958
2. Státní oblastní archiv v Třeboni, Státní okresní archiv Písek, Okresní národní výbor Písek, manipulace 1955-1958, kart. 142, sign. kult/20, Program k představení Deník Anny Frankové, Titulní obálka programu k představení Deník Anny Frankovej uvedený závodním klubem Slovenskej armatúrky na Myjave na II. ročníku Šrámkova Písku, 1958
3. Státní oblastní archiv v Třeboni, Státní okresní archiv Písek, Sbírka soudobé dokumentace, kart. 39, inv. č. 36, sign. XXI/3-2, Ideový plakát II. ŠP, Plakát na II. Šrámkův Písek divadelních a ochotnických souborů 31.5.–8.6. 1958
4. Státní oblastní archiv v Třeboni, Státní okresní archiv Písek, Sbírka soudobé dokumentace, kart. 39, inv. č. 36, sign. XXI/3-2, Ideový plakát III. ŠP, Plakát na III. Šrámkův Písek, 1959
5. Státní oblastní archiv v Třeboni, Státní okresní archiv Písek, Sbírka soudobé dokumentace, kart. 39, inv. č. 36, sign. XXI/3-2, Ideový plakát VI. ŠP, Plakát na VI. Šrámkův Písek, 1962
6. Státní oblastní archiv v Třeboni, Státní okresní archiv Písek, Sbírka soudobé dokumentace, kart. 39, inv. č. 36, sign. XXI/3-2, Ideový plakát VI. ŠP, Plakát na VI. Šrámkův Písek s uvedením programu festivalu, 1962
7. Státní oblastní archiv v Třeboni, Státní okresní archiv Písek, Archivní knihovna, sign. IIC/31, Zpravodaj V. ŠP, č. 8, Titulní strana zpravodaje V. Šrámkova Písku z 22. 6. 1961
8. Státní oblastní archiv v Třeboni, Státní okresní archiv Písek, Archivní knihovna, sign. IIC/31, Zpravodaj VI. ŠP, č. 8, Titulní strana zpravodaje VI. Šrámkova Písku z 22. 6. 1962
9. Státní oblastní archiv v Třeboni, Státní okresní archiv Písek, Archivní knihovna, sign. C II 1300/66, Programová brožura IX. ŠP, Titulní strana brožura Šrámkův Písek mezikrajová přehlídka malých jevištních forem a společenského tance STMP, 9.–12. červen 1965

TEKUTÉ PÍSKY

publikace k 60. výročí Šrámkova Písku,
festivalu amatérského netradičního a experimentálního divadla 1957–2021
Autoři textů: Jan Císař, Alexandr Gregar, Vladimír Hulec, Lenka Lážňovská,
Petr Odo Macháček, Luděk Richter, Karel Tomas, Jan Vedral
Autoři fotografií: Ivo Mičkal, Karel Minc, Radek Pokorný, Luděk Richter, David Slížek,
Milan Strotzer, Pavla Zimmermanová a archiv ŠP

Publikaci připravilo pracoviště ARTAMA,
útvár Národního informačního a poradenského střediska pro kulturu (NIPOS)
Vydalo NIPOS
Odpovědná redaktorka, soupis ročníků: Alena Crhová
Editor, koncept publikace, literatura a zdroje, zkratky, rejstříky: Alexandr Gregar
Odborná revize textu: Luděk Richter
Sazba a grafická úprava: Petr Prušek

Tisk: Nová tiskárna Pelhřimov, společnost s r. o.

1. vydání

Náklad: 300 ks

Praha 2022

ISBN: 978-80-7068-372-9

Tekuté Písky

publikace k 60. výročí Šrámkova Písku,
festivalu amatérského netradičního
a experimentálního divadla 1957–2021
NIPPOS, Praha 2022